Hytbet e Xhumasë

Shoqata e Vakëfit Islamik

Tiranë 2008

Titulli i librit:
Hytbet e xhumasë

Përkthyen:
Fatjon Çorapi
Alban Kodra
Bledar Haxhiu
Justinian Topulli

Përgjegjës i botimit:
Gazmend Leçini

Redaktimi gjuhësor:
Roald Hysa

Faqosja:
rah & km design

Ballina:
Gentian Asllani

Botues:
Shoqata e Vakëfit Islamik, Tiranë.

Mars 2008

Përmbajtja e lëndës:

Hyrje..... 5
Normat e ditës së xhuma..... 11
Hytbet..... 18
1. Pasoni dhe mos bëni bidate!..... 19
2. Toleranca Islame!..... 25
3. Përsosmëria dhe lehtësia e Islamit!..... 31
4. Besimi i vërtetë dhe gjërat që bien ndesh me të!..... 37
5. Argumente që dëshmojnë për fuqinë e Allahut!..... 44
6. Nderimi i Allahut ndaj njeriut!..... 51
7. Besimi në paracaktimin (kaderin) e Allahut!..... 59
8. Adhurim i lehtë dhe i pastër!..... 65
9. Komentimi i disa ajeteve të sures Tur!..... 73
10. Inkurajimi për drejtësi dhe sqarimi i llojeve të saj!..... 79
11. Istikame! (Vijueshmëria në udhën e drejtë)..... 84
12. Zemra, përmirësimi dhe prishja e saj!..... 89
13. Devotshmëria, burimi i çdo të mire!..... 96
14. Qortimi i të mashtruarit pas dunjasë!..... 103
15. Inkurajimi për t'u pajisur me punë të mira!..... 108
16. Vlerat e fjalës "La ilahe ila Allah" dhe detyrimet e saj!..... 114
17. Sqarimi i dy dëshmive dhe gjërat që kërkojnë ato!..... 121
18. Qortimi për shirkun!..... 130
19. Dashuria ndaj Allahut dhe të Dërguarit të Tij!..... 137
20. Detyrueshmëria e adhurimit të Allahut dhe sqarimi i kuptimit të saj..... 145
21. Frytet e Besimit dhe dallimi midis pozicionit të besimtarëve dhe pozicionit të hipokritëve..... 150
22. Shitblerjet e ndaluara..... 155
23. Kamata llojet dhe rrezikshmëria e saj tek ky umet..... 163
24. Cilësitë e besimtarëve..... 171
25. Shpjegimi i hadithit të Ebu Dherrit..... 176
26. Frika nga zjarri dhe shkaqet e hyrjes në të..... 182
27. Ndalohet që njeriu të dëmtojë veten e tij..... 190
28. Kujdesi ndaj detyrimeve dhe largimi nga të ndaluarat!..... 196
29. Sëmundja dhe vdekja e Profetit *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*!)..... 202
30. Përgjegjësitë e besimtarit në jetë!..... 208
31. Inkurajimi për besnikëri dhe kërcënimi nga gënjeshtra!..... 213
32. Veset e gjuhës!..... 220
33. Normat dhe dispozitat e qëndrimit në rrugë!..... 227
34. Mirësjellja ndaj prindërve!..... 233
35. Mbani lidhjet farefisnore!..... 239
36. Shtëpia e lumtur!..... 246

37. Jeta bashkëshortore, probleme dhe zgjidhje!..... 253
38. Dallimi mes të mirës dhe të ndyrës!..... 262
39. Edukimi i fëmijëve në Islam!..... 267
40. Nderimi i njeriut mbi të gjitha krijesat e tjera..... 274
41. Ndalimi i imitimit të jomuslimanëve..... 279
42. E vërteta e imanit..... 285
43. Pendimi dhe kushtet e tij..... 293
44. Oguri i keq i gjynaheve..... 299
45. Urdhërimi i së mirës dhe ndalimi i së keqes..... 306
46. Duaja dhe dobitë e saj..... 312
47. Pastrimi ritual dhe namazi..... 318
48. Çfarë lejohet dhe çfarë nuk lejohet në namaz..... 323
49. Përkujdesja për Kuranin..... 329
50. Nxitja për shtimin e adhurimeve në 10 ditët e fundit
 të Ramazanit..... 335
51. Dhjetë ditët e Dhul-Hixhes, rregullat e Bajramit
 dhe të Kurbanit..... 342
52. Feja është përsosmëri dhe besnikëri ndaj saj..... 349
53. Pushteti i takon vetëm Allahut..... 354
54. Nxitja për lehtësimin e martesës..... 359
55. Si duhet të jetë një shtëpi muslimane..... 364
56. Gruaja në Islam..... 370
57. Ruhuni nga pijet alkoolike dhe nga droga..... 377
58. Roli i të rinjve në Islam dhe përkujdesja ndaj tyre..... 382
59. Disa veçori të besimit..... 387
60. Turpi dhe vlerat e tij..... 392
61. Shpenzimi në rrugë të Allahut dhe sinqeriteti në të..... 396
62. Lufta ndaj epshit dhe ndaj shejtanit..... 403
63. Vëllazëria mes besimtarëve dhe frytet e saj..... 410
64. Nxitja për punë të mira..... 416
65. Bajrami i Ramazanit..... 421
66. Festa e Kurban Bajramit..... 427
67. Në muajin e shenjtë të Allahut, Muharrem..... 432
68. Gjendja e kësaj bote dhe mbarimi i vitit hixhri..... 437
69. Agjërimi i Ramazanit dhe për kë është detyrim..... 443
70. Rregullat e Ramazanit dhe lehtësimet në të..... 448
71. Amaneti..... 455
72. Zekati..... 461

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

Hyrje

Me të vërtetë falënderimet i përkasin vetëm Allahut të Madhëruar, Atë falënderojmë dhe vetëm prej Tij ndihmë dhe udhëzim kërkojmë. I lutemi Allahut të na ruajë nga të këqijat e veteve dhe punëve që bëjmë. Këdo që udhëzon Allahu nuk mundet askush ta humbasë dhe këdo që humbet Allahu askush nuk mundet ta udhëzojë. Dëshmoj e deklaroj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përpos Allahut dhe dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij. Atë e dërgoi Allahu përpara ndodhisë së kiametit përgëzues dhe qortues, thirrës për tek Allahu dhe pishtar ndriçues. Ai kumtoi shpalljen, mbajti amanetin, këshilloi umetin dhe luftoi sinqerisht në rrugë të Zotit derisa i erdhi vdekja. I lutemi Allahut ta bekojë atë, familjen e tij të pastër, shokët e tij si dhe të gjithë ata që ndjekin rrugën e tij dhe thërrasin sipas metodës së tij.

Xhamitë janë shtëpitë e Allahut, aty adhurohet dhe përmendet emri i Tij, janë vendi më i mirë që ekziston mbi sipërfaqen e tokës, e si të tilla u shndërruan në simbole udhëzimi ku duken qartë shenjat fetare. Xhamitë janë vendtubimet e dhikrit dhe mihrabet e adhurimit. Ato janë epiqendra ku kërkohet dituria dhe mësohen rregullat e Legjislacionit Islam. Më shumë se kaq; xhamitë janë themeli i parë nga ku u pasqyruan rrezet e dijes dhe njohurive rreth Islamit.

Për vlerën e tyre (xhamive) si dhe për vendin që zënë ato janë përcjellë argumente të shumta, prej tyre mund të përmendim fjalën e Allahut të Madhëruar që thotë: **"Xhamitë i janë kushtuar vetëm Allahut, prandaj mos iu lutni askujt, krahas Allahut!" (**Sure Xhin 18**)** Allahu i Madhëruar që është Sunduesi i gjithçkaje ia dedikoi xhamitë vetes së Tij, e në këtë mënyrë Ai i nderoi dhe u dha vlerë edhe më shumë. Prandaj xhamitë nuk i takojnë askujt tjetër përpos Tij, ashtu sikurse adhurimi me të cilin Allahu ngarkoi krijesat nuk duhet t'i dedikohet dikujt tjetër në vend të Tij.

Vlerat e xhamisë:

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "A doni t'ju tregoj për një vepër, me anë të së cilës Allahu u fshin mëkatet dhe u rrit gradat? Ata thanë: Sigurisht, o i Dërguari i Allahut! Ai tha: Përsosja e abdesit edhe në kushte të vështira, ecja e gjatë për në xhami, si dhe pritja e namazit (tjetër) pas kryerjes së namazit të mëparshëm. Ky është ribati[1], ky është ribati, ky është ribati." (E përcjell Muslimi.)

---

[1] Termi "ribat" nënkupton armatën e përbërë nga kuajt dhe ushtarët, të cilët qëndrojnë përballë armikut për të parandaluar ikjen e tyre. Në këtë hadith Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* e shëmbëllen atë që pret namazin e ardhshëm me luftëtarët. (sh.p.)

Gjithsesi vlerat e xhamisë nuk mbarojnë me kaq, për më tepër Allahu i Madhëruar i ka premtuar atij njeriu, që ndërton një xhami, se do t'i ndërtojë një shtëpi në xhenet. Osman bin Afani përcjell, se e ka dëgjuar Profetin *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* duke thënë: "Kush ndërton për hir të Allahut një xhami, Allahu do t'i ndërtojë atij një të tillë në xhenet." (E përcjell Tirmidhiu, ndërsa Albani e konsideron hadith të saktë.)

Hasan Basriu ka thënë: "O ti besimtar! Nga xhamia nuk do të mbetesh pa përfituar pesë gjëra: E para; mëshirën e Allahut, e cila shlyen gabimet e mëparshme, e dyta; gjetjen e një njeriu të mirë, të cilin e do për hir të Allahut, e treta; të njohësh fqinjin tënd dhe të preokupohesh për të vizituar të sëmurin apo të varfërin në mesin e tyre, e katërta; ruan dëgjimin dhe shikimin tënd nga harami, dhe e pesta; dëgjon ajete që të udhëzojnë."

Për të treguar rëndësinë e xhamisë si dhe vlerën e saj të madhe, puna e parë që bëri i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* çastin që hyri në Medinen e Ndritur ishte ndërtimi i një xhamie. Kjo vepër tregon qartë rëndësinë e ekzistencës së xhamisë në një shoqëri Islame, e nga këtu kuptohet vendi që zë xhamia në Fenë Islame.

Pra, xhamia përmban një veçori thelbësore në shoqërinë Islame për vetë faktin se është epiqendra e parë nga ku ka filluar thirrja Islame dhe nga ku ka buruar udhëzimi hyjnor. Në qiellin e saj ngrihet thirrja për në besim dhe punë të mira, në minberin e xhamisë mësohet besimi dhe puna e mirë, mbi tokën e saj praktikohen punë të mira. Për më tepër ajo është tryeza rreth së cilës mblidhen mendimet dhe emocionet, është vendqëndrimi, i cili edukon njerëzit e zgjedhur dhe prijësit, që mbartin pishtarët ndriçues e udhëzues me të cilët përshkojnë vendet, duke mbartur me vete atributet e xhamisë, aromën dhe pastërtinë e saj. Burrat e hershëm që mbartën flamujtë dhe iu përgjigjën thirrjes drejt krenarisë, ishin luanët e xhamive dhe frekuentuesit e shtëpive të Allahut, ku në krye qëndrojnë; dijetarët, juristët, letrarët dhe njerëzit e zgjedhur, të cilët u diplomuan në mënyrën më të mirë nga ai vend.

Shejhul Islam Ahmed bin Abdu Selami thotë: "Xhamitë në atë kohë ishin vendtubimet e popullit dhe vendqëndrimet e imamëve. Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* e themeloi xhaminë e tij mbi devotshmërinë dhe aty praktikohej namazi, leximi, dhikri, kërkimi i diturisë, mësimi i të ligjëruarit, veç të tjerash aty praktikohej mënyra e udhëheqjes dhe pikërisht aty lidheshin flamujt, caktoheshin udhëheqësit dhe njiheshin personalitetet. Aty mblidheshin muslimanët sa herë që i shqetësonte ndonjë çështje që kishte të bënte me fenë dhe jetën e tyre."

Nga e gjithë kjo që u tha dilet në përfundim, se xhamia kryen disa detyra, e ne po përmendim disa prej tyre:

1- Xhamia është shkollë, që edukon shpirtrat duke i lidhur ata me Krijuesin e tyre, me qëllim që t'i drejtohen Atij dhe të qëndrojnë para Tij.

2- Xhamia është shkollë ku muslimanët mësojnë çështjet e fesë së tyre. I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* u mësonte shokëve të tij

Islamin në xhami dhe çdo gjë tjetër, që ishte në interes të fesë dhe të jetës së tyre.

3- Xhamia ishte vendi ku kryheshin proceset gjyqësore, jepeshin fetvatë dhe pikërisht aty realizohej thirrja, udhëzimi dhe mësimi i muslimanëve.

4- Xhamia ishte vendi ku bëheshin diskutimet rreth problemeve të popullit nën dritën e Kuranit dhe Sunetit.

Të drejtat që gëzon xhamia:

Është e rëndësishme të përmendim disa norma, të cilat duhen të praktikohen kundrejt xhamisë, në ndërmjet tyre hyjnë:

1- Pastrimi dhe parfumosja e saj.

2- Të mos hyjmë pa qenë të pastër.

3- Të mos ngremë zërin duke shqetësuar namazlijtë, ata që lexojnë Kuran apo ata që falin namazin e natës.

4- Ndalohet shitblerja në xhami, sepse ato janë themeluar për t'u përmendur Allahu. Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "Kë të dëgjoni ndonjërin që po kryen shitblerje në xhami, i thoni: Allahu mos i dhëntë fitim tregtisë tënde." (E përcjell Tirmidhiu, ndërsa Albani e konsideron si hadith të saktë.)

5- Nuk lejohet të kërkohen sendet e humbura në xhami. Muslimi në Sahihun e tij përcjell se Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "Kë të dëgjoni që kërkon sendin e tij të humbur në xhami, thuajini: Allahu mos e ktheftë atë gjë tek ti, sepse xhamitë nuk janë ngritur për këto gjëra."

6- Nuk lejohet të kryhen ekzekutimet penale në xhami, në këtë mënyrë nuk lejohet të qëndrojë pirësi i alkolit apo imorali, gjithashtu nuk lejohet të pritet dora e vjedhësit duke qenë në xhami.

7- Nuk duhet të teprohet në zbukurimin e ndërtimit të xhamive, sepse ndërtimi i vërtetë i saj bëhet me namaz, dhikër dhe përkushtim.

8- Falja e dy rekateve sunete për përshëndejten e xhamisë, këtë e pohon fjala e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* që thotë: "Kur të hyjë ndonjëri nga ju në xhami, të mos ulet derisa të falë dy rekate." (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Meqënëse ky libër përmban disa hytbe të mbajtura ditën e xhuma, e pamë të arsyeshme që t'u kujtojmë njerëzve dispozitat e namazit të xhamisë si dhe vlerat dhe veçoritë e kësaj dite madhore, pa lënë mënjanë edhe normat që duhet të ruhen e të praktikohen. Veç të tjerash do të kujtojmë cilësitë më të rëndësishme me të cilat duhet të pajiset ligjëruesi, si dhe qëllimet kryesore që duhet të realizojë ai gjatë hytbes së tij.

Dispozita e namazit të xhumasë:

Namazi i xhumasë është i detyrueshëm, madje bën pjesë në detyrimet më të sigurta në fenë Islame. Detyrueshmëria e këtij namazi është e pohuar nga Kurani,

Suneti dhe mendimi unanim i dijetarëve.

Përsa u përket argumenteve nga Kurani mund të përmendim fjalën e Allahut të Madhëruar që thotë: **"O besimtarë, kur të thirreni për** (të falur) **namazin** (e xhumasë) **në ditën e premte, nxitoni për ta përmendur Allahun dhe pezulloni tregtinë! Kjo që ta dini është më e mirë për ju!"** (Sure Xhumua 9)

Kurtubiu ka thënë: "Allahu i Madhëruar e bëri të detyrueshëm namazin e xhumasë për çdo musliman, duke iu kundërvënë atyre që thonë: Namazi i xhumasë është farz kifaje.[2] Shumica dërrmuese e umetit dhe dijetarëve janë të mendimit se: ky namaz është farz i detyrueshëm për këdo dhe këtë e pohon më shumë fjala e Allahut të Madhëruar, që thotë: **"O besimtarë, kur të thirreni për** (të falur) **namazin** (e xhumasë) **në ditën e premte, nxitoni për ta përmendur Allahun dhe pezulloni tregtinë!"**

Në grupin e haditheve që pohojnë domosdoshmërinë e këtij namazi do të përmendim fjalën e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* që thotë: "Shkuarja për në namazin e xhumasë është detyrim për këdo që ka hyrë në moshën e pjekurisë." (E përcjell Nesaiu, ndërsa Albani e ka konsideruar si hadith të saktë.)

Në një hadith tjetër i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "…duhet që disa njerëz t'i japin fund mungesës në namazin e xhumasë, përndryshe Allahu do t'u vulosë zemrat dhe do të konsiderohen si të pakujdesshëm." (E përcjell Muslimi.)

Pas këtij hadithi imam Neveviu thotë: "Në këtë hadith mësohet se e xhumaja është farz i detyrueshëm për çdo njeri."

Gjithashtu i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "Kushdo që humb tri xhuma nga pakujdesia, Allahu do t'ia vulosë zemrën këtij njeriu." (E përcjell Nesaiu, Ibn Maxhe, ndërsa Albani e ka konsideruar si hadith të saktë.)

Përsa i përket mendimit unanim themi se: Ibn Mundhiri është shprehur se mendimi unanim i dijetarëve mbështet detyrueshmërinë e këtij namazi për çdo njeri.

Vlerat e ditës së xhuma:

Nuk ekzistojnë polemika mes dijetarëve se dita e xhuma është dita më e vlefshme e javës, madje është dita më e mirë në të cilën shkëlqejnë rrezet e diellit. Ebu Hurejra përcjell se i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "Dita më e mirë në të cilën shkëlqejnë rrezet e diellit është dita e xhuma. Të xhumanë u krijua Ademi, atë ditë ai hyri në xhenet dhe po atë ditë doli nga xheneti. Edhe kiameti do të ndodhë të xhumanë." (E përcjell imam Muslimi.)

Allahu e ruajti këtë ditë për këtë umet dhe e veçoi atë me anë të kësaj dite, duke i shmangur nga gjetja e saj hebrejtë dhe të krishterët.

---

[2] Farz kifaje quhet detyrimi të cilin nëse e praktikojnë një grup njerëzish, bie detyrimi nga ata që nuk e veprojnë. (sh.p.)

Ebu Hurejra dhe Hudhejfja përcjellin se i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "Allahu i shmangu nga gjetja e xhumasë ata që ishin para nesh, prandaj hebrejtë zgjodhën të shtunën, ndërsa të krishterët të dielën. Allahu na solli neve dhe na orientoi në gjetjen e ditës së xhuma, duke e radhitur atë para së shtunës dhe të dielës. Në të njëjtën mënyrë ata do të jenë pas nesh Ditën e Gjykimit, pra, ne ishim (umeti) të fundit në dunja, por të parët nga krijesat që do të llogaritemi Ditën e Gjykimit." (E përcjell imam Muslimi.)

Shpërblimet për atë që shkon në namazin e xhumasë:

Buhariu në Sahihun e tij ka shënuar se Selman Farisiu ka thënë: I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "Kushdo që merr gusul ditën e xhuma dhe pastron veten e tij sa ka mundësi, pas kësaj parfumoset në shtëpinë e tij, niset për në xhami dhe nuk shkakton ndarje mes dy njerëzve (që janë ulur), pastaj falet aq sa ka shkruar Allahu të falet dhe më pas dëgjon me vëmendje atë që thotë imami, këtij njeriu do t'i falen të gjitha mëkatet ndërmjet kësaj xhumaje dhe xhumasë që vjen."

Eus bin Eus eth-Thekafiu përcjell se e ka dëgjuar Profetin *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* duke thënë: "Kush lahet mirë ditën e xhuma dhe më pas niset herët për të shkuar në xhami, ecën duke mos hipur në ndonjë mjet dhe i afrohet imamit dhe e dëgjon atë pa folur, në çdo hap të tij do të ketë shpërblime sikur ka agjëruar dhe është falur natën për një vit." (E përcjell imam Ahmedi, ndërsa Albani këtë hadith e konsideron të saktë.)

Ebu Hurejra përcjell se Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "Kushdo që merr gusul ditën e xhuma dhe pastron veten e tij sa ka mundësi, pas kësaj parfumoset në shtëpinë e tij, niset për në xhami dhe nuk shkakton ndarje mes dy njerëzve (që janë ulur), pastaj falet aq sa ka shkruar Allahu të falet dhe më pas dëgjon me vëmendje atë që thotë imami, këtij njeriu do t'i falen të gjitha mëkatet ndërmjet kësaj xhumaje dhe xhumasë që vjen." (E përcjell imam Ahmedi, ndërsa Albani këtë hadith e konsideron të saktë.)

Veçoritë e ditës së xhuma:

Rreth ditës së xhuma janë përmendur vlera të panumërta, e si e tillë muslimani duhet t'i kushtojë interes dhe të mos e neglizhojë atë.

Këtu po përmendim disa prej këtyre veçorive:

1- Në këtë ditë ka një orë në të cilën Allahu i përgjigjet çdo personi që lutet. Në të dy librat e saktë të hadithit (Buhariu dhe Muslimi) shënohet nga Ebu Hurejra, se i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "Ditën e xhuma është një orë, e cila nëse përputhet me një rob musliman që falet dhe kërkon diçka prej Allahut, Ai i përgjigjet lutjes së tij." Pas kësaj Profeti *(Paqja dhe bekimet*

e Allahut qofshin mbi të) bëri shenjë me dorën e tij për të treguar se janë të pakët ata që e shfrytëzojnë këtë çast.

2- Leximi i sures "Elif lam mim, tenzil" (Sexhde) dhe sures "Hel eta alel insani" (Insan) gjatë namazit të sabahut ditën e xhuma. Këtë lexim e praktikonte i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*. Disa dijetarë duke e komentuar këtë gjest shprehen: I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* i lexonte këto dy sure në mëngjesin e ditës së xhuma, sepse në përmbajtjen e tyre pasqyrojnë gjërat që kanë ndodhur dhe që do të ndodhin në ditët e mëvonshme. Në këto dy sure përmendet krijimi i Ademit, pasqyrohet bota e ardhshme dhe ringjallja e njerëzve, gjë e cila do të ndodhë ditën e xhuma, prandaj leximi i këtyre dy sureve është si përkujtim që i bëhet umetit për gjërat që kanë ndodhur dhe që do të ndodhin. Ndërsa sexhdja që ndodhet në sure vjen si pjesë e sures dhe jo e qëllimshme, e bëjmë këtë sqarim në mënyrë që namazliu gjatë leximit të saj (Sures Sexhde) të mos ketë qëllim vetëm rënien në sexhde.

3- Ditën e xhuma pëlqehet të dërgohen sa më shumë salavate mbi Profetin *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*.

Eus bin Eusi përcjell se i Dërguari i Alllahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "Dita më e virtytshme e ditëve tuaja është dita e xhuma. Në atë ditë u krijua Ademi dhe në atë ditë vdiq, në atë ditë do t'i fryhet surit dhe njerëzit do të ngrihen nga varret! Shtojini salavatet për mua pasi salavatet për mua do të paraqiten para meje. Njerëzit i thanë: O i Dërguari i Allahut! Si do të paraqiten salavatet tona, kur ti do të jesh larguar? Ai tha: Allahu ia ka ndaluar tokës të tretë trupat e profetëve." (E përcjell Ebu Daudi, Nesaiu, Ibn Maxhe dhe e ka saktësuar Albani.)

Imam Shemsudin Muhamed bin Ebi Bekri ka thënë: "I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* është zotëria i të gjithë njerëzve, ndërsa dita e xhuma është dita më e mirë e javës. Prandaj salavatet për të gjatë asaj dite përmbajnë një të veçantë, që nuk e kanë ditët e tjera. Duhet ditur se kjo vepër përmban edhe një urtësi tjetër që është: çdo e mirë që i ka ardhur këtij umeti në këtë jetë dhe në jetën tjetër ka ardhur nëpërmjet tij. Allahu i Lartësuar i ka mbledhur të mirat e kësaj bote dhe të botës tjetër për këtë umet dhe nderi e suksesi më i madh do t'u jepet atyre në ditën e xhuma. Në atë ditë do t'u jepen shtëpitë dhe pallatet e tyre në xhenet, dhe ajo është dita ku do t'u dhurohet shpërblimi shtesë.[3] Ajo është një ditë feste për ta në këtë botë, gjithashtu është dita në të cilën Allahu i Lartësuar i plotëson nevojat e tyre dhe u përgjigjet lutjeve dhe kërkesave të kësaj bote. Ata janë të vetëdijshëm për të gjitha këto dhe kanë mundësi t'i përfitojnë ato në sajë të Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*, nëpërmjet të cilit u pajisën me mësime të tilla. Kështu që në shenjë mirënjohjeje dhe vlerësimi për këto të mira që na janë dhënë duhet të bëjmë shumë salavate për të gjatë ditës dhe natës së xhuma."

---

[3] Shikimi i fytyrës së Allahut të Madhëruar. (sh.p.)

4- Pëlqehet të lexohet surja Kehf gjatë ditës dhe natës së xhuma.

Ebu Seid Hudriu përcjell se Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "Kush e lexon suren Kehf ditën e xhuma, këtij njeriu do t'i jepet ndriçim prej drite nga kjo e xhuma e deri në xhumanë tjetër." (E përcjell Sujuti në "El Xhami", ndërsa Albani e konsideron hadithin të saktë.)

Normat e ditës së xhuma

Këtu do përmendim disa norma, që duhen praktikuar dhe patur kujdes ditën e xhuma:

1- Pastrimi; këtu kemi si qëllim diçka shtesë përveç larjes. Ky pastrim realizohet duke larguar aromat e këqija dhe arsyet që shpien drejt tyre, siç janë qimet për të cilat legjislacioni na ka urdhëruar t'i heqim. Në këtë kontekst pëlqehet të hiqen qimet e vendeve të turpshme dhe nënsqetullat. Gjithashtu pëlqehet prerja e mustaqeve dhe prerja e thonjve, vepra të cilat nuk kushtëzohen të praktikohen çdo ditë të xhuma. Përkundrazi ai duhet të sigurohet, nëse ato i kanë kaluar caqet, sepse Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* e ka caktuar largësinë kohore për këtë pastrim, e cila i kalon dyzet ditë.

2- Përdorimi i aromave të mira.

Pëlqehet që të përdoret parfumi nëse gjendet. Abdurrahman bin Ebi Seid Hudriu përcjell nga babai i tij, se i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "Për çdo musliman të pjekur është e detyrueshme që të marrë gusul, të lyhet me parfum sa të ketë mundësi dhe të përdorë misvak ditën e xhuma. (E përcjell Imam Muslimi.) Neveviu ka thënë: "Pëlqehet që të përdoret misvaku dhe parfumosja."

3- Përdorimi i misvakut. Për përdorimin e tij dëshmojnë hadithe, të cilat pëlqejnë përdorimin e misvakut ditën e xhuma, siç ishte hadithi i mësipërm i Ebu Seidit. Këtë e pohojnë dhe hadithet e përgjithshme, ku pëlqehet përdorimi i misvakut para çdo namazi.

4- Shkuarja herët për në namazin e xhumasë.

Në namazin e xhumasë pëlqehet të shkohet herët, këtë e pohon hadithi i Ebu Hurejres, se i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "Kushdo që merr gusul të xhumanë, ashtu siç merr për shkak të papastërtisë seksuale dhe më pas niset për në xhami, do të jetë për të sikur të kishte bërë kurban një deve. Nëse shkon në orën e dytë do të jetë sikur të kishte bërë kurban një lopë. Nëse niset në orën e tretë do të ishte sikur të kishte bërë kurban një qengj. Nëse shkon në orën e katërt do të ishte sikur të kishte bërë kurban një pulë. Dhe nëse do shkonte orën e pestë do të ishte sikur të kishte bërë kurban diçka të ngjashme me

vezën. Në çasttin kur vjen imami, engjëjt mblidhen dhe dëgjojnë përkujtesën.” (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

5- Pëlqehet të shkohet duke ecur pa hipur në ndonjë mjet përderisa nuk ekziston ndonjë arsye. Neveviu në librin e tij “Sherh el Muhedheb” shprehet duke thënë: “Tekstet e Shafiut dhe përkrahësve të tij janë përputhur plotësisht se: suneti është që njeriu të shkojë në namazin e xhumasë duke ecur me qetësi dhe dinjitet të plotë. Këtë e kanë pohuar dhe shumica e dijetarëve duke filluar nga sahabët, tabiinët dhe ata që erdhën pas tyre.”

Hasani ka thënë: “Betohem në Allahun se nuk është si qëllim ecja e këmbëve, sepse ato janë ndaluar të shkojnë në xhami pa qetësi dhe dinjitet të plotë. Përkundrazi qëllimi është tek zemra, nijeti dhe përkushtimi.” Katadeja ka thënë: “Të ecësh do të thotë të shkosh me zemrën dhe punën tënde.”

Rëndësia e hytbes së të xhumasë:

Hytbja vazhdon të mbetet një nga mjetet më ndikuese në përhapjen e thirrjes Islame, për këtë arsye ajo zë një vend të veçantë në ndikimin e përhapjes së thirrjes dhe kumtimin e saj, që në kohën kur filloi të përhapej mesazhi muhamedan.

Sekreti qëndron në faktin se hytbja është gjëja më e shpejtë që kuptojnë njerëzit e thjeshtë dhe lë gjurmë të mëdha duke ndikuar tek të gjithë. Veç të tjerash ajo zotëron ndikim të shpejtë dhe drejtpërdrejt në drejtimin e mendimit të shumicës. Për këtë arsye hytbja e xhumasë duhet të realizojë qëllimet e mëposhtme:

1- Këshillimin dhe përkujtimin për Allahun, ditën e fundit dhe idetë që ngjallin zemrat, pa lënë mënjanë thirrjen në gjërat e mira, urdhërimin për të mirë dhe ndalimin nga e keqja.

2- T’u mësojë muslimanëve të vërtetat rreth fesë së tyre nga libri i Allahut dhe Suneti i Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*, duke i kushtuar një rëndësi të veçantë besimit të pastër larg nga legjendat, ruajtjen e adhurimit nga depërtimet e bidateve, ruajtjen e moraleve dhe normave nga shmangiet dhe gjërat e neveritura.

3- Korrigjimi i mendimeve të gabuara rreth Islamit duke iu kundërvënë dyshimeve dhe kotësive që publikohen nga armiqtë e Islamit, të cilët kanë si qëllim çoroditjen e mendimeve duke përdorur metoda bindëse, larg injorimeve dhe sharjeve. Pra, duhet t’u bëjmë ballë mendimeve shkatërruese duke parashtruar Islamin e vërtetë.

4- Kërkohet që hytbja të ketë lidhje me jetën dhe aktualitetin që jetojnë njerëzit, gjithmonë të jetë në shërbimin e kurimit të sëmundjeve shoqërore, duke parashtruar

zgjidhjen konkrete të problemeve sipas dritës së Legjislacionit Islam.

5- Shfrytëzimi i rasteve të volitshme Islame, siç është muaji i Ramazanit, haxhi, sprovat dhe fatkeqësitë e ndryshme e gjëra të tjera, të cilat u interesojnë dëgjuesve dhe kërkojnë që të hidhet sadopak dritë në kuptimin e tyre.

6- Të rrënjosë tek ata kuptimin e saktë të Vëllazërisë Islame dhe solidaritetin e umetit të tij, duke luftuar çdo lloj fanatizmi, racizmi apo medhhebizmi të sëmurë, e shumë gjëra të tjera, të cilat e përçajnë unitetin e umetit. Nga ana tjetër t'u kushtojë rëndësi gjërave që e mbajnë të lidhur me muslimanët, pra, duhet të lidhet mendërisht dhe shpirtërisht me vëllezërit e tij muslimanë.

7- Kërkohet që hytbja të jetë larg shndërrimit të saj në vend ku bëhen reklama apo sharje ndaj një personi. Ajo duhet të jetë e pastër vetëm për Allahun e Madhëruar, kumtimin dhe lartësimin e fesë së Tij. Allahu i Madhëruar ka thënë: **"Xhamitë i janë kushtuar vetëm Allahut, prandaj mos iu lutni askujt, krahas Allahut!"** (Sure Xhin, 18.)

Cilësitë që duhet të ketë ligjëruesi i xhumasë (hatibi):

Ekzistojnë disa cilësi, të cilat duhen të jenë të pranishme tek ligjëruesi:

1- Sinqeriteti; duhet që me thirrjen dhe hytben e tij të kërkojë fytyrën e Allahut dhe asgjë veç Tij. Nuk duhet që qëllimi i tij të jetë për famë, personalitet apo njohje. E themi këtë sepse hytbja dhe thirrja janë adhurime, madje bëjnë pjesë në punët më të mëdha nëpërmjet të cilave njeriu afrohet tek Allahu i Madhëruar. Për këtë arsye kërkohet me ngulm që tek ajo të plotësohen kushtet e pranimit të një pune, e ato janë sinqeriteti dhe pasimi i Sunetit (Traditës Profetike). Akoma më tepër kur dihet se fjalët e zbrazëta dhe jo të sinqerta nuk ndikojnë tek askush dhe as që provokojnë ndjesitë, por dalin ashtu të vdekura.

2- Shembulli i mirë; atëherë kur fjalët e një thirrësi nuk shoqërohen me punë, atij që e dëgjon nuk i mbetet tjetër vetëm se të marrë fjalë me vete. Prandaj si mund të drejtohet hija, kur shkopi është i shtrembër?!

Ai që nuk zotëron dritë për veten e tij si mund t'u japë dritë të tjerëve? Kur flet praktika, ajo zotëron forcë bindëse më të madhe se ajo që shprehet me gojë.

Malik bin Dinari ka thënë: "Dijetari nëse nuk e praktikon dijen që ka, atëherë këshilla e tij rrëshqet nga zemrat e njerëzve, ashtu si rrëshqet pika e ujit nga ena."

3- Të pajisurit me dituri dhe të dhëna të gjithanshme; kjo është cilësia më parësore dhe më e rëndësishme, për vetë faktin se Allahu i Madhëruar ka filluar me dijen përpara punës. Kështu Ai i drejtohet Profetit të Tij duke i thënë: **"Dije se nuk**

ka zot tjetër të vërtetë përveç Allahut! Kërko falje për gjynahun tënd dhe për besimtarët e besimtaret!" (Sure Muhamed, 19.)

Pra, është dituria e thellë që është bërë kusht në pasimin e rrugës së Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*: **"Thuaj: "Kjo është rruga ime: të ftoj drejt Allahut me dituri të plotë, unë dhe çdokush që më pason mua."** (Sure Jusuf, 108.)

Pa dyshim që ligjëruesi është edukator, mësues dhe orientues. Nëse nuk do të jetë i pajisur me dije të gjithanshme, atëherë dëmi i tij do jetë më i madh se dobia, madje mund të themi se nuk ekziston kurrfarë dobie. Ndërmjet njohurive që duhet të ketë ligjëruesi janë:

· Të ketë njohuri rreth **Kuranit**. Ky është thelbi i përgatitjes dhe kapitali më i çmuar i ligjëruesit, sepse ligjëruesi është thirrës për tek Allahu e si i tillë nuk mund t'i udhëzojë njerëzit, t'i mësojë apo orientojë duke qëndruar larg librit të Allahut dhe traditës profetike. Ai që e ka mësuar Kuranin përmendësh e ka më të lehtë të kujtojë ajetet dhe të argumentohet me to për temën, të cilën kërkon të trajtojë në hytben e tij. Në anën tjetër i kërkohet të ketë njohuri shumë të mira për fjalët e dijetarëve rreth komenteve të ajeteve dhe të dallojë mes mendimeve të sakta e atyre të dobëta, apo edhe israilijateve[4] etj. Ligjëruesi duhet të ketë kujdes nga përdorimi i ajeteve jo në vendin e duhur, apo t'i komentojë në mënyrë të gabuar, duke ia nënshtruar këto ajete zbulimeve shkencore bashkëkohore, t'i nënshtrojë për një ndodhi kohore apo vendore, nëse kjo gjë bie ndesh me fenë e Allahut.

· Të ketë njohuri rreth **Sunetit**. Suneti përmbledh; fjalët, praktikën, pohimet, veçoritë dhe historinë e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*. Është e domosdoshme që të tregojmë kujdes të veçantë në ruajtjen e hytbes nga përmendja e haditheve të dobëta apo të trilluara, sepse përmendja e haditheve të sakta është mëse e mjaftueshme.

· Të ketë njohuri rreth **besimit**. Qëllimi ynë është që ligjëruesi të ketë njohuri rreth besimit të saktë, pra besimit të të parëve tanë të mirë, ehli sunetit dhe xhematit. Nëse ligjëruesi nuk është i mirënjohur me këtë besim, atëherë ndodh që ai të përkrahë të kotën dhe t'i ngrejë vlerën duke qenë i ndikuar nga ndjenja të ndezura apo të verbëra, duke menduar se po bën punë të mirë.

· Të ketë njohuri rreth **moraleve**. Këtu kemi si qëllim njohuritë e marra nga Kurani, Suneti dhe nga fjalët apo jeta e **të parëve tanë të mirë**, larg lajthitjeve që përdoren nga disa grupe me metodologji të devijuar. Ligjëruesi duhet të jetë i pajisur me gjëra që vënë në lëvizje ndjenjat dhe i nxisin ato. Pajisja me të tilla gjëra konsiderohet mjaft e nevojshme, sepse vetëm në këtë mënyrë ai arrin t'i orientojë njerëzit dhe t'i shërojë sëmundjet dhe epidemitë e tyre.

· Të ketë njohuri rreth **historisë**. Studimi i historisë i jep ligjëruesit hapësirën për të ditur më shumë rreth popujve dhe njerëzve të ndryshëm. Tek ndodhitë ai vëren

---

[4] Israilijatet janë thënie apo ngjarje që kanë ndodhur në kohën e Beni israilëve e që janë shkruar në librat e tyre të shenjtë. (sh.p.)

ligjet e Allahut në univers, si dhe përfundimin e popujve, shoqërive, kulturave, triumfin apo thyerjen e mesazheve hyjnore. Historia është një pasqyrë ku rrezatohet rezultati i besimit, si dhe përfundimi i shirkut dhe mëkateve. Historia është dëshmia më e gjallë rreth thirrjes, që bënë profetët dhe pasuesit e tyre, prandaj kur ligjëruesi apo thirrësi studion histori duke përfituar prej saj, kjo gjë e ndihmon atë në rrënjosjen e kuptimeve dhe vlerave tek të cilat fton të tjerët, veçanërisht kur rrethanat dhe motivet janë të ngjashme.

· Të ketë njohuri rreth **feve** dhe **grupacioneve**. Njohja reale e feve bashkëkohore apo grupacioneve kundërshtare që mbartin kotësi dhe devijime është një temë që duhet t'i kushtohet vëmendje. Nuk ka dyshim se studimi i tyre ka rëndësi të veçantë në ruajtjen e umetit dhe kundërvënien e dyshimeve që hidhen, duke ua kthyer shigjetat andej nga i sollën.

4- Mendja e shëndoshë. Kjo është një cilësi e pandarë e ligjëruesit dhe nëpërmjet saj ai e ka të lehtë studimin e mirëfilltë, shënimet e sakta, drejtkuptimin e saktë, si dhe barazpeshimin e mirë mes gjërave. Pa harruar edhe njohjen thelbësore të sendeve, njerëzve dhe ndodhive.

5- Ambiciet e forta. Kërkohet që ligjëruesi të jetë i pajisur me ambicie të fortë, me shpirt të lartë larg gjërave të rëndomta dhe të pavlera. Pra, gjërat që nuk kanë ndonjë përfundim duhet t'i konsiderojë të vogla, kur para tij qëndrojnë gjëra madhore.

6- Ndjenja të forta. Nëse ligjëruesi nuk zotëron ndjenja të gjalla agjitative, e nëse nuk zotëron zemër të butë dhe ndjesi prekëse, atëherë fjalët e tij dalin të vdekura dhe nuk zotërojnë jetë apo shpirt. Shembulli më i përafërt është se ai ngjason me një vajtojcë të paguar dhe fjalët e tij nuk shkojnë më larg se veshët. Vërtet ndjenjat për hytben janë si shpirti në trup, por kërkohet që këto ndjenja të jenë të kontrolluara dhe të matura me mendje të shëndoshë dhe të drejtë, duke iu nënshtruar dhe duke qenë në përputhje të plotë me Legjislacionin fisnik Islam.

7- Oratoria. Gjuha është mjeti i parë që përdor ligjëruesi, ndërsa oratoria është mëse e nevojshme për ndikimin dhe suksesin e tij.

8- Përmbajtja e emocioneve. Duhet që ligjëruesi të jetë i qetë, i sigurt në veten e tij, i qëndrueshëm dhe jo i lëkundur, sepse kur dëgjuesit shohin dobësinë dhe lëkundjen e tij, edhe fjalët nuk u bëjnë më dobi.

9- Zëri i lartë dhe i mirë. Kjo veti është mëse e domosdoshme, në mënyrë që ligjëruesi të ketë mundësi të ndikojë në shpirtrat e dëgjuesve dhe t'i nxisë ta dëgjojnë atë. I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* kur mbante hytbe i skuqeshin sytë, zërin e ngrinte lart dhe i shtohej zemërimi, si të ishte komandant

ushtrie që u thoshte ushtarëve: Në mëngjes ose në mbrëmje mund t'ju vijë armiku.

10- Paraqitja e këndshme. Shikimet drejtohen tek ligjëruesi dhe dihet se shikimi në zemër luan të njëjtin rol, që luan fjala kur depërton në vesh. Prandaj nga ai kërkohet që të ketë paraqitje dhe të parapërgatitet para se të fillojë hytbja, duke u pastruar, parfumosur dhe zbukuruar sipas udhëzimit të Muhamedit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*.

Shkaqet që nxitën formulimin e këtij libri:

Ky libër realisht u dedikohet atyre popujve me pakicë Islame, të cilët nuk flasin gjuhën arabe, gjë që e bën të nevojshme që libri të përkthehet në shumë gjuhë.

T'u flasësh këtyre njerëzve nuk është njësoj si t'u flasësh muslimanëve të tjerë që jetojnë në vendet Islame. Arsyeja është se një pjesë e madhe e këtyre njerëzve e njohin Islamin vetëm me emër. Për këtë arsye duhet të tregojmë kujdes për gjendjen dhe realitetin e tyre, duke u shërbyer gjëra që u nevojiten dhe që kanë të bëjnë me çështjet e domosdoshme në Fenë Islame, siç është besimi, morali islam, veçoritë e kësaj feje sesi është dalluar për frymën mesatare dhe të lehtë në shumë gjykime, pa lënë mënjanë edhe sqarimin e shtyllave, detyrimeve dhe kushteve, që përmbajnë adhurimet, të cilat kërkohen patjetër, sigurisht në çështjet ku nuk ekzistojnë polemika. Veç të tjerash duke u ngulitur atyre ndjenjën e pasimit të argumentit më të saktë, e gjitha kjo duke përdorur urtësi dhe këshillë të mirë.

E themi këtë, sepse shumë prej tyre janë zhytur në kultura të ndryshme, siç mund të jetë kapitalizmi perëndimor apo komunizmi, gjë e cila e bën çdo lloj bisede rreth mënyrave të udhëheqjes islame në mënyrë të atillë që ata ta kritikojnë apo ta vënë në shënjestër. Kjo gjë kërkon më shumë dituri, urtësi, maturi dhe ruajtje të interesave, duke u dhënë përparësi gjërave më të rëndësishme, duke u larguar sa të mundemi nga përçarjet dhe zënkat.

Shoqata e Vakfit ecën me besimin se duhet të rikthehet roli i kërkuar dhe ndikues i xhamisë, dhe se ai është vendi kryesor nga ku dalin brezat që mbartin brengat e këtij umeti, duke ngritur vendin e saj, dhe duke realizuar një jetë të lumtur në këtë botë dhe botën tjetër, e gjitha kjo sipas metodologjisë së urtë hyjnore dhe rrugës fisnike profetike.

Me besimin se nuk ka rrugë tjetër që realizon fitoren dhe shpëtimin në të gjitha fushat për të gjitha shtresat, veçse të kthyerit tek feja dhe umeti i pastër Islam, siç është shprehur Muhamed bin Abdullahu *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*. Shoqata e Vakfit ndërmerr kështu nismën për të përgatitur këtë përmbledhje hytbesh, ku përfshihen njohuritë më të nevojshme dhe më të rëndësishme për çdo musliman, gjëra të cilat rregullojnë adhurimet dhe marrëdhëniet reciproke ndërmjet Zotit të tij, vetes dhe shoqërisë ku jeton.

Mënyra e mbledhjes dhe plani i punës:

Jemi angazhuar në përzgjedhjen e hytbeve nga librat që do të përmendim më poshtë, dhe pas këtij tubimi përzgjodhëm nga këto hytbe ato që u përshtaten popujve me pakica Islame, dhe që realizojnë qëllimet e përgjithshme, që përmendëm pak më lart.

Pas kësaj u angazhuam në fshirjen e disa rreshtave dhe këtë e bëmë për dy arsye. E para; sepse ndodh që ato të mos përputhen me natyrën shoqërore apo jetësore të këtyre vendeve, dhe e dyta; kur fjalët përsëriten në hytbe të tjera që radhiten para apo në fund të librit.

1- Hytbet e Shejhut të nderuar: Muhamed bin Salih el-Uthejmin (Allahu e Mëshiroftë).
2- Hytbet e Shejhut të nderuar: Abdullah bin Abdullah el-Humejd (Allahu e Mëshiroftë).
3- Hytbet e Shejhut të nderuar: Abdullah bin Hasen el-Kuud (Allahu e Mëshiroftë).
4- Hytbet e Shejhut të nderuar: Abdul Gani Hajat (Allahu e Mëshiroftë).
5- Hytbet e Shejhut dhe doktorit të nderuar: Salih bin Abdullah bin Humejd.
6- Hytbet e Shejhut dhe doktorit të nderuar: Salih bin Feuzan el-Feuzan.
7- Hytbet e shejhut të nderuar: Abdullah bin Salih el-Kasir.
8- Hytbet e Shejhut dhe doktorit: Sulejman bin Hamed el-Aueda.
9- Hytbet e Shejhut dhe doktorit: Nasir bin Muhamed el-Gamidi.
10- Hytbet e Shejhut dhe doktorit: Abdullah bin Sulejman el-Merzuk.

Në disa raste kemi bashkuar ndërmjet të dy hytbeve, kur hytbeja ka qenë e shkurtër dhe nuk e trajtonte temën në mënyrë të plotë. Ekzistojnë fjalë të shumta, të cilat i ka shtuar komisioni i ngritur për nxjerrjen e këtij libri, në mënyrë që libri të jetë sa më i plotë. Ky komision ka ndërmarrë gjithashtu studimin e të gjitha haditheve duke treguar gjykimin e imamëve rreth tyre. Duhet ditur se asnjë nga hadithet e përmendura në këtë libër nuk mund të jetë i dobët apo i papranuar. Ky fakt e bëri këtë komision që të ndryshojë disa hadithe të përmendura gjatë hytbes, të cilat dijetarët i kanë quajtur të dobëta, duke vendosur në vend të tyre hadithe të sakta apo të mira, që realizojnë qëllimin e temës. Gjithashtu janë shtuar disa fjalë të dijetarëve të mëparshëm, duke përfshirë komentatorë Kurani, hadithi etj. Pas gjithë kësaj duhet mësuar se kjo punë nuk është bërë për përfitime materiale, por qëllimi është që të mundësohet një lëndë që u vjen në ndihmë ligjëruesve në ato vende, nëpërmjet të cilës mund ta kumtojnë mesazhin e tyre.

Kjo është përmbledhja që Allahu lehtësoi mbarimin e saj. Çdo gjë e vërtetë dhe e saktë që ndodhet në të është vetëm sukses nga Allahu, ndërsa gabimet që mund të ekzistojnë nuk janë të qëllimshme dhe për to ne i kërkojmë falje Allahut.

Hytbet e Xhumasë

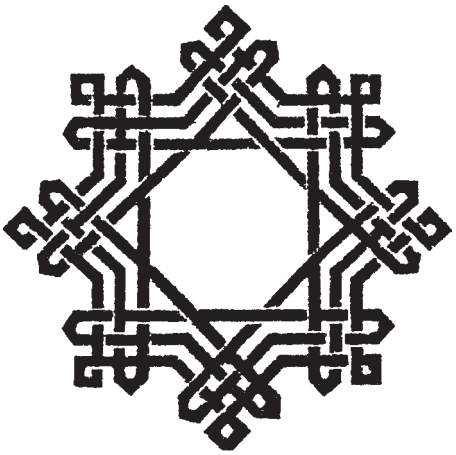

Hytbe nr. 1

Pasoni dhe mos bëni bidate!

Hytbja e parë:

Falënderimet i përkasin Allahut të Madhëruar, që e përsosi këtë fe, plotësoi ndaj nesh dhuntitë e Tij dhe zgjodhi për ne Islamin fe. Vetëm Atij i shpreh lëvdata dhe falënderime! Ai e dërgoi librin si dritë e qartë për t'i udhëzuar njerëzit drejt rrugëve të paqes, ata që ndjekin kënaqësinë e Tij, e mandej për t'i nxjerrë nga errësirat në dritë, si dhe për t'i drejtuar në rrugën e drejtë që çon tek Ai. Unë sinqerisht dëshmoj se nuk meriton të adhurohet askush përpos Allahut, Ai është i vetëm dhe nuk zotëron ortak, gjithashtu dëshmoj se zotëria dhe profeti ynë Muhamedi *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* është rob dhe i dërguari i Tij. Allahu e dërgoi atë me udhëzim dhe fe të vërtetë, në këtë mënyrë ai kumtoi shpalljen, mbajti amanetin, këshilloi umetin dhe e la atë me objektiva të qarta, ashtu siç është nata me ditën, ku prej tyre devijojnë vetëm të humburit. I lutemi Allahut që të dërgojë salavate mbi të, familjen, shokët e tij të ndershëm nëpërmjet të cilëve u ngritën flamujt e sunetit dhe me anë të tyre u shfarosën bidatet, si dhe mbi tabiinët, ata që i pasuan dhe u dhëzuan me udhëzimin dhe traditën e tyre deri në ditën e fundit.

O ju besimtarë! Frikësohuni nga Allahu dhe kapuni pas lidhjes më të fortë, Islamin. Përmbajuni traditës së profetit tuaj Muhamedit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* dhe kapuni fort pas saj, si shembulli i atij që mbërthen diçka me dhëmballët e tij. Kini kujdes nga shpikjet në fe për arsye se çdo shpikje në fe konsiderohet bidat, e çdo bidat është humbje dhe çdo humbje e ka vendin në zjarrin e xhehenemit.

O ju besimtarë! Allahu i Madhëruar e ka përsosur këtë fe dhe e zgjodhi për ne duke plotësuar në këtë mënyrë dhuntinë e Tij ndaj nesh. Ai e plotësoi librin e Tij dhe Sunetin e profetit Muhamed *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të),* duke mos i lënë askujt që të shtojë apo ligjërojë diçka më shumë. Ai që kapet fort pas tyre është i ngjashëm me atë që është kapur pas një lidhjeje më të fortë, duke fituar në këtë mënyrë të gjitha mirësitë e dunjasë dhe ahiretit (botës tjetër). Allahu i Madhëruar thotë: **"Sot jua përsosa fenë tuaj, e plotësova dhuntinë Time ndaj jush dhe zgjodha që Islami të jetë feja juaj."** (Sure Maide, 3.)

Në një ajet tjetër Allahu i Madhëruar thotë: **"Kjo është rruga Ime e drejtë; prandaj ndiqeni e mos shkoni rrugëve të tjera që t'ju shmangin nga rruga e Tij. Kjo është ajo që ju porosit Ai për t'u ruajtur nga të këqijat."** (Sure Enam, 153.)

Taberaniu përcjell me zinxhir të saktë nga Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të),* se ka thënë: "Kur iu kam lënë ndonjë gjë që iu afron tek Allahu e kam urdhëruar që ta bëni atë, gjithashtu nuk kam lënë ndonjë vepër që u largon nga Allahu dhe të mos e kem ndaluar praktikimin e saj."

Të gjitha adhurimet e njerëzve duhet të jenë në përputhje me Legjislacionin Islam, si në urdhra ashtu dhe në ndalesa, pra, duhet të jenë në përputhje me metodologjinë dhe udhëzimin e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*. Përndryshe ato mbeten të refuzuara dhe i kthehen mbrapsht atij që i vepron. I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "Kush vepron një vepër, e cila nuk është në përputhje me çështjen tonë, ajo është e refuzuar." "Kushdo që shpik diçka në fenë tonë që nuk ka lidhje me të, ajo është e refuzuar." Këto janë fjalët e vërteta të thëna nga më i besueshmi *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*.

Omer bin Abdul-Azizi (*Allahu e mëshiroftë*), duke treguar për traditën e prijësave të drejtë shprehet: "I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* si dhe prijësat që erdhën pas tij shfaqën disa udhëzime; ai që i praktikon ato i ka besuar librit të Allahut, ka vepruar me bindje ndaj Allahut dhe ka treguar forcë e qëndrueshmëri në fenë e Allahut. Askujt nuk i takon që të ndryshojë diçka, as të marrë ndonjë mendim që bie ndesh me udhëzimin e tyre. Ai që i pason ata është i udhëzuar, ndërsa ai që i kundërshton dhe nuk ndjek rrugën e besimtarëve, atë Allahu e lë të eci andej nga është nisur dhe do ta përcëllojë në zjarrin e xhehenemit. Eh, sa vendbanim i keq që është ai!"

O ju besimtarë! Në mosndjekjen e rrugës së besimtarëve lindin zënka, devijime nga rruga e drejtë si dhe përçarje e largim nga xhemati (bashkësia). Allahu i Madhëruar ka thënë: **"...dhe ndjek rrugë tjetër nga ajo e besimtarëve, Ne e lëmë të ecë andej nga është nisur dhe do ta përcëllojmë në zjarrin e Xhehenemit; eh, sa vendbanim i keq që është ai!"** (Sure Nisa, 115.)

Legjislacioni Islam i ka sqaruar mënyrat e format e adhurimeve dhe detyrimeve, në kohë dhe vende, në numër dhe paraqitje. Nga ana tjetër i ka kufizuar krijesat që t'u përmbahen këtyre kufijve, si në urdhra ashtu dhe në ndalesa, si në mënyrë të përgjithshme ashtu dhe në të veçantë, duke përdorur nxitjen për mirë në një anë si dhe kërcënimin në anë tjetër, duke treguar se e gjithë e mira qëndron aty dhe e keqja qëndron në kundërshtimin dhe tejkalimin e caqeve të kësaj feje. Allahu i Madhëruar thotë: **"Lufta është bërë detyrim për ju, ndonëse e urreni. Por mund ta urreni një gjë, ndërkohë që ajo është e mirë për ju e mund ta doni një gjë, ndërkohë që ajo është e dëmshme për ju. Allahu di, kurse ju nuk dini."** (Sure Bekare, 216.)

Pejgamberët u dërguan me mëshirë tek njerëzit, kumtues të legjislacionit që u kishte dhënë Zoti i tyre si dhe praktikues të tij. Realisht ata janë rruga e drejtë, e kushdo që mendon se ekziston rrugë tjetër, e cila të afron tek Allahu, Zoti i botëve veç asaj të profetëve, apo që e adhuron Allahun me gjëra që pëlqen mendja e tij, ky njeri ka cënuar fenë e plotë dhe ka kundërshtuar atë që solli Profeti i zgjedhur dhe besnik *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*. Ky njeri ngjason me atë që mundohet t'i gjejë të meta Legjislacionit Islam, ndërsa Allahu i Madhëruar thotë: **"Ne nuk kemi harruar asgjë në Librin Tonë."** (Sure Enam, 38.)

Ibn Maxhishuni thotë: "E kam dëgjuar Malikun *(Allahu e mëshiroftë)* duke thënë: "Kush shpik në Islam një bidat dhe i duket si vepër e mirë, ky njeri mendon se Muhamedi

(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ka tradhtuar, ndërkohë që Allahu i Madhëruar ka thënë: ""**Sot jua përsosa fenë tuaj."** (Sure Maide, 3.) Prandaj çfarë nuk është njohur në atë kohë si pjesë e fesë, as sot nuk mund të quhet pjesë e saj."

Të sajosh bidate dhe të ndjekësh rrugët që bien ndesh me sheriatin dhe e përçajnë atë është njësoj, si të ndjekësh pasionet e sëmura. Në këtë kontekst mbeten vetëm dy rrugë; rruga e Sheriatit (Legjislacionit Islam), ose rruga e pasioneve. Allahu i Madhëruar thotë: **"E nëse ata nuk të përgjigjen ty, dije se ata janë skllevër të dëshirave të veta. E kush është në humbje më të madhe, se ata që udhëhiqen nga dëshirat e veta, pa udhëzim prej Allahut? Sigurisht, Allahu nuk i udhëzon njerëzit keqbërës."** (Sure Kasas, 50.)

Ky ajet fisnik e kufizon problemin në dy gjëra të vetme; ose t'i përgjigjesh të përzgjedhurit (Muhamedit), ose të ndjekësh dëshirat dhe epshet e tua.

Dijeni se në çdo bidat pasionet dhe epshet gjejnë një derë ku të depërtojnë, për faktin se bidati në realitet është diçka që i kthehet dëshirave të atyre që e shpikin dhe që ecin sipas pasioneve të tyre, pra, nuk buron nga dispozitat dhe argumentet e Legjislacionit Islam.

Tek disa njerëz që bëjnë bidate mund të vërehen shenja zelli në punë dhe adhurime, por këto nuk janë gjë tjetër veçse një çast i shkurtër që ata ndjenë në vetvete, sepse puna që bëjnë u shkon për shtat me dëshirat e tyre. Ne e dimë se murgjit e krishterë veçohen në manastiret dhe faltoret e tyre, duke qenë të devijuar nga rruga e vërtetë. Allahu i Madhëruar thotë: **"Atë Ditë do të poshtërohen fytyra njerëzish, që kanë punuar e janë rraskapitur** (duke bërë të këqija në këtë botë)." (Sure Gashije, 2-3.)

Gjithashtu thotë: **"Thuaj: "A doni t'ju lajmëroj për ata që më së shumti humbasin nga punët e veta, për ata, përpjekja e të cilëve ka qenë e kotë në jetën e kësaj bote, ndërkohë që mendonin se po bënin vepra të mira?"** (Sure Kehf, 103-104.)

Në një ajet tjetër i Lartësuari përsëri thotë**: "A është ai, që veprat e veta të këqija i duken të mira** (si ai që është i udhëzuar në rrugën e drejtë)? **Me të vërtetë, Allahu shpie në humbje kë të dojë dhe udhëzon në rrugë të drejtë kë të dojë. Ti mos e shqetëso veten deri në shkatërrim për humbjen e tyre! Allahu është vërtet i Gjithëdijshëm për atë që bëjnë ata."** (Sure Fatir, 8.)

"Të mjaftohesh me atë pak Sunet të saktë është më mirë se të përpiqesh për të nxjerrë gjykime në bidat."

O besimtarë! Ekzistenca e bidatit dhe e praktikuesve të tij shton polemika jo të drejta dhe jo të mira, e nga ana tjetër shkakton urrejtje në fe.

Katade duke komentuar fjalën e Allahut të Madhëruar që thotë: **"Mos u bëni si ata që pasi u erdhën provat e qarta, u përçanë dhe u grindën. Për këta do të ketë dënim të madh"** (Sure Ali Imran, 105.) u shpreh duke thënë: "Ata janë ithtarët e bidatit".

Disa dijetarë kanë thënë: "Çdo çështje në Islam për të cilën kanë ndodhur polemika, nëse këto polemika nuk shkaktojnë armiqësi, urrejtje apo grupime ta dini se ajo çështje

është Islame. Nga ana tjetër; çdo çështje në Islam që shkakton përçarje, urrejtje dhe bojkote, ta dini se ajo nuk ka të bëjë me Islamin."

Ithtarët e bidatit ndjekin argumentet që mbajnë dy kuptime dhe abuzojnë në interpretimin e tyre. Për këtë arsye disa dijetarë e kanë komentuar fjalën e Allahut që thotë: **"Ata, zemrat e të cilëve priren nga e pavërteta, ndjekin vargjet më pak të qarta.",** se këta janë itharët e bidatit dhe të pasioneve të tyre.

Në çastin kur kundërshtarët e Aliut i thanë atij: "Vetëm Allahut i takon gjykimi. Aliu ua ktheu duke u thënë: Kjo fjalë është e vërtetë, por ka si qëllim diçka e kotë."

Përcillet në disa fjalë të hershme se: gjithmonë kur ngrihet një bidat, vdes një Sunet. Prandaj frikësojuni Allahut, o ju muslimanë, dhe dijeni se shfaqja e bidateve shkakton shuarjen e suneteve. Më i lumturi është ai që kapet fort pas Sunetit duke e ringjallur atë, duke i ftuar të tjerët në praktikimin e tij dhe i duron lëndimet në thirrjen që bën. Pra, i lumtur është ai që nuk i kalon kufijtë që ka vënë Allahu duke shpikur gjëra të cilat Ai nuk i ka lejuar, madje as që i ka sjellë Profeti e as që përmenden në udhëzimin e prijësave të drejtë.

Dijeni se çdo gjë që nuk i përket gjërave që përmendëm është shpifje që i bëhet Allahut dhe Profetit, madje është të ligjërosh në vend të Allahut.

Omer bin Abdul-Azizi i shkroi Adi bin Ertasit rreth disa kaderive[5] dhe i tha: "Të këshilloj të kesh frikë Allahun dhe t'u përmbahesh me drejtësi urdhrave të Tij, të ndjekësh Sunetin e Profetit dhe të braktisësh çdo gjë që shpikën bidatçijtë, veçanërisht në gjërat ku ekziston argument nga Suneti. Të porosis t'i përmbahesh Sunetit, sepse Sunetin e ka ligjëruar Ai që e di se në kundërshtimin e tij ndodhin gabime, lajthitje dhe budallallëqe. Prandaj gëzo për veten tënde atë punë, të cilën ua ka pëlqyer Allahu atyre njerëzve (sahabëve), sepse ata ishin që e meritonin diçka të tillë e kjo me mirësinë e Allahut. Ata ishin **të parët** që folën duke u mjaftuar dhe e cilësuan Allahun me argumente që të qetësojnë. Kushdo që nuk i ndjek ata është i pakujdesshëm dhe ai që mundohet të dalë mbi ata është i dështuar. Disa njerëz i anashkaluan ata e si rrjedhojë feja e tyre u bë e brishtë, ndërsa disa të tjerë i tejkaluan ata e si rrjedhojë shkuan në ekstrem. Ata që qëndrojnë mes këtyre dy skajeve qëndrojnë në udhëzim të drejtë."

Allahut i kërkoj mbrojtje nga shejtani i mallkuar: **"Nuk i takon asnjë besimtari apo besimtareje të vërtetë që kur Allahu dhe i Dërguari i Tij vendosin për një çështje, ata të kenë të drejtë të zgjedhin në atë çështje të tyren. Kush e kundërshton Allahun dhe të Dërguarin e Tij, ai me siguri ka humbur."** (Sure Ahzab, 36.)

Këto që dëgjoni janë fjalët e mia, i kërkoj falje Allahut prandaj kërkojini edhe ju se vërtet Ai fal dhe është Mëshirues i madh.

---

[5] Kaderitë janë prej grupeve të humbura dhe mendojnë se njerëzit i krijojnë vetë punët që bëjnë dhe se Allahu nuk i ka paracaktuar ato. Sipas tyre kjo do të thotë se punët e njerëzve ndodhin brenda pushtetit të Allahut, por Ai nuk i ka paracaktuar. (sh.p.)

Hytbja e dytë:

Falënderimet i qofshin Allahut si në fillim ashtu dhe në fund, Atë falënderoj për mirësitë e dukshme dhe të padukshme. Dëshmoj dhe deklaroj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përpos Allahut Një, të Vetëm dhe të Pashok, gjithashtu dëshmoj se Muhamedi *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* është rob dhe i dërguari i Tij. Me lejen e Allahut ai udhëzoi zemrat e stepura, prandaj i lutemi Allahut që të zbresë paqe mbi të, nderime mbi familjen dhe shokët e tij, të cilët janë yje udhëzues dhe hënë ndriçuese, si dhe mbi tabiinët dhe ata që erdhën pas tyre deri në Ditën e Gjykimit.

O robër të Allahut! Frikësojuni Allahut dhe dijeni se fjalët më të mira janë fjalët e Allahut, udhëzimi më i mirë është ai i Muhamedit, ndërsa veprat më të këqija janë shpikjet në fe e çdo shpikje konsiderohet bidat, çdo bidat është humbje dhe çdo humbje e ka vendin në zjarrin e xhehenemit.

Pasoni, Allahu u mëshiroftë, dhe mos bëni bidate, sepse u mjafton. Hudhejfe bin el-Jemani thotë: "Çdo adhurim që nuk e kanë praktikuar shokët e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* mos e veproni, sepse **të parët** nuk kanë lënë vend që të flasin ata që vijnë më pas."

Darimiu përcjell me sened të saktë, se Ebu Musa Eshariu i është drejtuar Ibn Mesudit duke i thënë: "Kam parë disa njerëz të mbledhur bashkë në xhami dhe që po mbanin në duart e tyre gurë të vegjël për t'i numëruar. Njëri nga ata thoshte: "Thoni *"Allahu Ekber"* njëqind herë dhe ata e thonin, thoni *"Elhamdulilah"* njëqind herë dhe ata e thonin, thoni *"SubhanAllah"* njëqind herë dhe ata e thonin". Abdullah bin Mesudi *(Allahu qoftë i kënaqur prej tij!)* u tha: A nuk i urdhërove që të numëronin mëkatet dhe iu siguroj se asnjë vepër e mirë nuk do t'u shkojë dëm? Më pas shkoi tek njëri prej këtyre tubimeve dhe u tha: "Çfarë është kjo që po bëni?" Ata u përgjigjën: "O babai i Abdu Rrahmanit! Nuk po bëjmë gjë tjetër vetëm se tesbih (tehlil, tesbih, tekbir) që i numërojmë me këta gurë". Abdullahu tha: "Më mirë për ju është të numëroni mëkatet që bëni dhe (sikur ta lini këtë punë) unë ju siguroj se asnjë vepër e mirë nuk do t'ju shkojë dëm. Mjerë për ju, o popull i Muhamedit! Sa shpejt humbisni! Shokët e Profetit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!)* janë të pranishëm, rrobat e tij akoma nuk janë kalbur dhe enët e tij akoma nuk janë thyer e ju veproni kështu?! Betohem në Allahun, se ju ose jeni popull më i udhëzuar se populli i Muhamedit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!)*, ose i keni hapur vetes dyert e humbjes!" Ata thanë: "Betohemi në Allahun, o babai i Abdurrahmanit, se kishim si qëllim vetëm të mirën". Abdullahu atëherë u përgjigjet: "Sa njerëz e duan të mirën, por nuk e arrijnë atë".

Shiheni pra, këtë udhëzim të madh, shihni edukimin profetik, se si Ibn Mesudi i ndaloi që t'i bënin ato tubime, edhe pse në pamje të parë duken sikur janë të mira, sepse në to bëhej tesbih, tekbir dhe tahmid. Megjithatë kur ajo punë nuk është në përputhje me udhëzimin e Muhamedit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* dhe të shokëve të tij, pra, nuk ka lidhje me Fenë Islame, ai nuk i la shpikësit e asaj

vepre që të arrinin mirësinë e supozuar nga mendjet e tyre.

Po vëllezër, sa njerëz janë që e duan hajrin, por nuk e arrijnë atë!

Përcillet se dikush iu drejtua Malik bin Enesit dhe i tha: "Nga cili vend duhet ta vesh ihramin? Ai i tha: Nga vendi ku i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* e ka veshur ihramin. Njeriu tha: Po nëse e vesh më larg kufirit nga ku e ka veshur ai? Maliku i tha: Mos e bëj, sepse kam frikë se do të kaplojë ndonjë sprovë. Njeriu i tha: Çfarë sprove mund të më kaplojë, kur unë po shtoj hajrin? Maliku i tha: Allahu i Madhëruar thotë: **"Mos ia drejtoni thirrjen të Dërguarit, njësoj si thirrjen që ia bëni njëri-tjetrit; Allahu me siguri i di ata që shkëputen prej jush tinëzisht. Le të frikësohen ata që kundërshtojnë urdhrin e tij, që të mos i arrijë ndonjë sprovë, ose që të mos i godasë një dënim i dhembshëm."** (Sure Nur, 63.)

A ekziston fatkeqësi më e madhe se të gëzosh që je veçuar me një mirësi, të cilën nuk u dallua i Dërguari i Allahut?"

Frikësojuni Allahut, Allahu ju mëshiroftë, dhe kapuni pas metodologjisë së parë, bëhuni pasues dhe largohuni nga shpikjet në fe.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 2

Toleranca Islame!

Hytbja e parë

Falënderimet i përkasin vetëm Allahut, që zgjodhi për ne Islamin fe, duke e bërë atë fe të lehtë dhe tolerante. Për këtë Allahu i Madhëuar thotë: **"Ai ju ka zgjedhur dhe nuk ju ka vënë asnjë barrë në fenë tuaj."** (Suretu Haxh, 78.)

Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përpos Allahut, Ai është i vetëm e i pashoq, gjithashtu dëshmoj se Muhamedi *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* është rob dhe i dërguari i Tij. E veçanta e këtij Profeti ishte, se gjithmonë kur i jepej të zgjidhte mes dy gjërave zgjidhte më të lehtën përderisa nuk përmbante gjynah. I lutemi Allahut t'i dërgojë salavate atij, familjes, shokëve të tij dhe gjithë atyre që ndjekin sunetin deri në ditën e gjykimit.

O ju muslimanë! Frikësohuni nga Allahu dhe falënderojeni Atë për këtë fe të madhe që u ka dhuruar dhe për këtë profet që dërgoi në mesin tuaj.

"Allahu u ka dhënë besimtarëve një dhuratë të madhe, kur u solli një të dërguar nga gjiri i tyre, i cili ua lexon shpalljet e Tij, i pastron nga gjynahet dhe u mëson Librin (Kuranin) **e urtësinë** (diturinë e thellë fetare), **edhe pse më parë, me të vërtetë, ata ishin në rrugë krejt të gabuar." (**Sure Ali Imran, 164.**)**

Kjo fe që solli profeti ynë nga Allahu është feja e mëshirës, mirësisë dhe lumturisë për të gjithë njerëzimin. Nuk ka ndodhur që këtij njerëzimi t'i trokasë një fe më përmbledhëse e më e plotë se feja e pastër Islame. Për këtë fe Allahu na ka porositur të kapemi fort pas saj deri në vdekje, kur thotë: **"O besimtarë! Kijeni frikë Allahun ashtu si i takon Atij dhe vdisni vetëm duke qenë myslimanë!"** (Sure Ali Imran, 102.)

Kjo ishte edhe lutja që bëri Ibrahimi së bashku me djalin e tij Ismailin, për veten dhe pasardhësit e tyre duke thënë: **"O Zoti ynë! Na bëj të përulur ndaj Teje! Bëj që edhe pasardhësit tanë të jenë të përulur ndaj Teje! Tregona ritet e Haxhit dhe pranoje pendimin tonë, se pa dyshim Ti je Pranuesi i pendimit, Mëshirëploti!"** (Sure Bekare, 128.)

Në një ajet tjetër Allahu i Madhëruar thotë: **"Ibrahimi ua dha këtë porosi fëmijëve të tij; po ashtu edhe Jakubi: "O bijtë e mi! Pa dyshim, Allahu ka zgjedhur për ju fenë e vërtetë, prandaj mos vdisni ndryshe, veçse duke qenë myslimanë të nënshtruar ndaj Atij!""** (Sure Bekare, 132.)

Pra, Islam do të thotë: t'i dorëzohesh Allahut në teuhid (njësimin e Tij), t'i bindesh Atij me nënshtrim dhe të largohesh nga politeizmi dhe ithtarët e tij.

Realisht Islami është feja e të gjithë profetëve, dëgjoni fjalët e Nuhut se si shprehet ai duke thënë: **"Mua më është urdhëruar të jem prej atyre që i nështrohen**

(Atij-Allahut).” (Sure Junus, 72.) Ndërsa Musai **“Musai tha: “O populli im! Nëse besoni Allahun, mbështetuni tek Ai, nëse jeni myslimanë!” (**Sure Junus, 84.**)**

Në kuptimin e tij gjithëpërmbledhës Islami përfshin të gjitha legjislacionet me anë të së cilave Allahu dërgoi profetët. Ndërsa fraza “myslimanë” nënkupton të gjithë popujt që kanë ndjekur profetët para ardhjes së vulës së profetëve, Muhamedit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*.

Me ardhjen e tij u unifikuan fetë qiellore dhe mesazhi i tij përmblodhi të gjitha botët, atë të xhinëve dhe atë të njerëzve, duke vazhduar në këtë mënyrë deri në fund të botës pa ndryshuar dhe pa u anulluar asgjë deri në Ditën e Gjykimit. Allahu i Madhëruar e bëri të domosdoshëm pasimin e kësaj feje për të gjithë njerëzit, për këtë arsye në një ajet fisnik Ai thotë: **“Kush kërkon tjetër fe përveç Islamit, nuk do t’i pranohet dhe ai në botën tjetër do të jetë i humbur...”. (**Sure Ali Imran 85.**)**

Veç të tjerash Allahu i ka liruar nga barrët e rënda dhe vështirësitë ata që e besojnë dhe e pasojnë atë, për këtë gjë Ai thotë: **“...dhe atyre që ndjekin të Dërguarin Tonë, Profetin që nuk di shkrim e lexim, të cilin ata do ta gjejnë të shënuar në shkrimet e tyre, në Teurat dhe Ungjill. Ai do t’i urdhërojë ata të bëjnë vepra të mira dhe do t’i ndalojë nga të këqijat; do t’ua lejojë të mirat e do t’ua ndalojë të këqijat, duke i liruar nga barrët e rënda dhe vështirësitë që kanë pasur. Prandaj ata që do ta besojnë, përkrahin dhe nderojnë atë, duke ndjekur dritën që është zbritur me të, pikërisht ata janë të fituarit.”” (**Sure Araf, 157.)

Prej gjërave që mundësojnë lehtësimin dhe tolerancën, si dhe prej arsyeve më të mëdha që largojnë mundin dhe vështirësitë ndaj njerëzve është ndjekja e gjurmëve të profetit fisnik e të mëshirshëm, cilësia më e rëndësishme e të cilit ishte mëshira. Prandaj legjislacioni i tij, i gjithi është i lehtë dhe i mundshëm për t’u vepruar dhe nuk përmban ndonjë vështirësi, por edhe nëse ekziston ndonjë vështirësi, atëherë gjërat e lehta e largojnë atë vështirësi: **“Me të vërtetë, pas vështirësisë - vjen lehtësimi!”** (Sure Inshirah, 6.)

Prej cilësive të këtij profeti është se ai njihet si i mirë, e si i tillë çdo gjë që del nga ai është e mirë, çdo gjë që urdhëron është e mirë, pra, urdhërimi i tij për të mira dhe ndalimi nga të këqijat është diçka mjaft e mirë. Gjithashtu lejimi i gjërave të mira dhe ndalimi i ndyrësive është diçka e mirë, në të njëtën kohë këto janë vepra që përmbajnë në vetvete lehtësim dhe tolerancë.

Sa gjëra të mira u janë ndaluar atyre që ishin para nesh dhe na u lejuan neve? Allahu i Madhëruar thotë: **“Ne ua ndaluam atyre disa ushqime të mira, të cilat ishin të lejuara për ta, për shkak të prapësive që bënë, për shkak se ata pengonin shumë njerëz nga udha e Allahut,.” (**Sure Nisa, 160.**)**

Vallë pas kësaj tolerance: a mund të ketë tolerancë më të madhe, pas këtij lehtësimi: a mund të ketë lehtësim më të madh?! Allahu i Madhëruar thotë**: “Allahu dëshiron që t’jua lehtësojë dhe jo që t’jua vështirësojë.” (**Sure Bekare, 185.**)**

Gjithashtu thotë: **“Ai ju ka zgjedhur dhe nuk ju ka vënë asnjë barrë në fenë**

tuaj,...” (Sure Haxh, 78.) **“Allahu nuk e ngarkon askënd përtej fuqisë që ka:”** (Sure Bekare, 286.) Në një ajet tjetër thotë: **“Prandaj frikësojuni Allahut me sa të mundeni,...”** (Sure Tegabun, 16**.)**

Ndërsa i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: “*Kur t’ju urdhëroj për një gjë, veprojeni me sa të keni mundësi*.” (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Allahu i Madhëruar me anë të kësaj feje madhështore i ka kushtuar vëmendje gjendjes së njerëzve, me qëllim që t’i mëshirojë dhe çështjet t’ua lehtësojë. Për këtë arsye Ai për çdo rast ligjëroi atë që përshtatet më shumë, lejoi udhëtarin që të prishë agjërimin në ditët e muajit të Ramazanit, për ta zhdëmtuar atë në ditët pas Ramazanit, me qëllim që agjërimi i tij të jetë sa më i lehtë. Gjithashtu lejoi që të shkurtohet namazi me katër rekate për të falur vetëm dy rekate, madje lejoi që të bashkohen dy namaze në njërën prej dy kohëve të namazit. Ndërsa për atë që frikësohet e ka lejuar të falet në gjendjen që ndodhet, duke ecur apo hipur mbi mjet, në drejtim të Qabes, apo jo në drejtim të saj. Për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **“Nëse keni frikë, faluni duke qenë në këmbë ose hipur** (mbi kalë)!” (Sure Bekare, 239.)

Në anën tjetër e lejoi të sëmurin që të falet sipas mundësisë së tij; në këmbë, ulur apo edhe shtrirë. Allahu i Madhëruar ia largoi këtij umeti përgjegjësinë për gjërat që bëjnë gabimisht, nga harresa apo të detyruar me forcë: **“Zoti ynë, mos na ndëshko për atë që harrojmë ose veprojmë pa qëllim!” (**Sure Bekare, 286.**)**

Taberani dhe Ibn Maxhe transmetojnë një hadith, të cilin e ka saktësuar Albani nga Ibn Abasi, se i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: “Vërtet Allahu e largoi nga umeti im ngarkimin me gjynah për atë që gabon, harron apo që detyrohet me forcë.”

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* gjithashtu ka thënë: “*Kush ha apo pi* (harron), *duke qenë agjërueshëm le ta plotësojë agjërimin e tij, sepse atë e ushqeu Allahu dhe i dha për të pirë*.” (E përcjell Muslimi.)

Në të njëjtën kohë Allahu i Madhëruar rreth gjërave të domosdoshme ka ligjëruar dispozita që u përshtaten atyre. Në këtë mënyrë një njeriu, që është i detyruar të ushqehet me diçka, që është e ndaluar në rastin kur është i detyruar, i lejohet të hajë siç është ngrënia e të ngordhurës. Allahu i Madhëruar thotë: **“Me të vërtetë, Allahu ju ka ndaluar të hani kafshën e ngordhur, gjakun e derdhur, mishin e derrit dhe mishin që nuk është therur në emër të Allahut. Por kushdo që detyrohet nga nevoja të hajë ndonjë gjë prej këtyre, pa dashur të bëjë gjynah dhe pa e kaluar kufirin, nuk do të fajësohet. Vërtet, Allahu është Falës i madh dhe Mëshirëplotë.”** (Sure Bekare, 173.)

Në një ajet tjetër Allahu i Madhëruar thotë: “**Por kushdo që është i shtrënguar nga uria** (dhe ha çfarë është e ndaluar), **pa pasur qëllim të bëjë gjynah, do ta shohë se Allahu është Falës e Mëshirëplotë...**” (Sure Maide, 3.)

Për më shumë Allahu e lejoi një musliman që nuk gjen ujë, apo frikësohet nëse përdorimi i ujit e dëmton, e lejon këtë person të marrë tejemum me dhe’ duke prekur

fytyrën e duart në vend të abdesit. Për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **"Por, në qoftë se jeni të sëmurë** (që mund t'ju dëmtojë uji), **ose gjendeni në udhëtim, ose ndonjëri nga ju vjen pas kryerjes së nevojës natyrore, ose nëse keni pasur marrëdhënie me bashkëshortet e nuk gjeni ujë, atëherë gjeni dhé të pastër dhe fshini fytyrat e duart me të. Allahu nuk dëshiron t'ju krijojë ndonjë vështirësi, por dëshiron t'ju pastrojë dhe t'i plotësojë dhuntitë e Tij ndaj jush, që të jeni falënderues..."** (Sure Maide, 6.)

Në çastin kur Allahu i Madhëruar e ligjëroi luftën në rrugë të Tij dhe vrasjen e mohuesve me anë të pasurisë dhe shpirtrave, Ai i kushtoi rëndësi gjendjes së atyre që nuk munden të luftojnë prandaj ua lehtësoi dhe e justifikoi gjendjen e tyre. Për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **"Nuk është gjynah të mos shkojnë në luftë të dobëtit, as të sëmurët, as ata që nuk mund të sigurojnë shpenzimet, nëse janë të sinqertë me Allahun dhe të Dërguarin e Tij. Nuk ka vend për vërejtje ndaj punëmirëve. Allahu është Falës dhe Mëshirëplotë."** (Sure Teube, 91.)

Në një ajet tjetër Ai thotë: **"Nuk është gjynah për të verbrin, as për të çalin, as për të sëmurin."** (Sure Nur, 61.)

Ka mjaft shembuj të tjerë, që pohojnë tolerancën Islame dhe lehtësinë e saj, madje i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* e ka ndaluar njeriun që ta mundojë veten e tij me adhurime, duke nxitur për një qëndrim mesatar gjatë praktikimit të tyre.

Imam Muslimi përcjell se i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*U shkatërruan ekstremistët.*"

Ndërsa Buhariu përcjell: "Tri persona erdhën tek shtëpitë e grave të Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* për të pyetur rreth adhurimit, që bënte i Dërguari i Allahut. Kur u njoftuan u duk sikur e quajtën adhurimin e tij të pakët dhe thanë: Ku jemi ne në krahasim me Profetin *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*, në një kohë kur Allahu ia ka falur gabimet e mëparshme dhe të mëvonshme! Njëri prej tyre ia priti dhe tha: Unë do të falem gjithë natën dhe nuk do të fle, tjetri tha; unë do të agjëroj gjithmonë dhe nuk do të ha, ndërsa i fundit tha: unë do t'u largohem grave dhe nuk do të martohem kurrë. Atë kohë erdhi i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* dhe u tha: *A ju ishit ata që thatë kështu e kështu? Betohem për Allahun, se unë jam ai që i frikësohem dhe jam më i devotshmi para Allahut se të gjithë ju, megjithatë agjëroj dhe ha, falem dhe fle dhe martohem me gratë. Ai që largohet nga Suneti im nuk është prej meje*."

Suneti i Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* është njësoj, i mesëm ndërmjet dy skajeve: teprimit dhe lënies mangut, pra, nuk përmban ekstremizëm dhe as shkujdesje. Puna e tij ishte punë e pandërprerë në praktikimin e hajrit, pa e vështirësuar veten me gjëra që e mundojnë atë. Allahu më dhëntë bereqet mua dhe juve në Kuranin dhe Sunetin e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*, na bëftë të përfitojmë prej tyre mësime dhe urtësi! Vërtet Allahu dëgjon dhe i përgjiget lutjes.

Hytbja e dytë:

Falënderimet i takojnë Allahut që zgjodhi për ne islamin fe, dhe e pëlqeu të jetë udhëzues dhe rrugë e drejtë. Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi Muhamedin të birin e Abdullahut, mbi atë që Allahu e dërgoi me fe të pastër dhe tolerante, udhëzues dhe përgëzues. Gjithmonë kur i jepej të zgjidhte mes dy gjërave zgjidhte më të lehtën përderisa nuk ishte mëkat.

O ju muslimanë! Ka njerëz që duan të abuzojnë me tolerancën Islame në mënyrë të gabuar, duke i lejuar vetvetes praktikimin e harameve dhe braktisjen e detyrimeve me moton se feja është e lehtë.

Realisht feja është e lehtë, sepse fjalët e saj janë të drejta dhe të sinqerta, por përdorimi i kësaj fjale teprohet nga disa njerëz, që nuk kanë njohuri, ndrojtje, as frikë-respekt ndaj Allahut.

Ta dini se lehtësia e fesë nuk qëndron në braktisjen e detyrimeve dhe veprimin e të ndaluarave, përkundrazi kuptimi i saj është që njeriu të kalojë nga një adhurim i vështirë në një adhurim më të lehtë kur ekzistojnë arsye të forta, siç është frika dhe heqja e vështirësisë nga ai që është i sëmurë, nga frika se mos përparon sëmundja më shumë. Apo siç është rasti i udhëtarit, i cili kalon nga forma e plotë e namazit në një formë të shkurtuar, gjithashtu kalimi i tij nga agjërimi gjatë ditëve të udhëtimit për t'i lënë ato për më pas muajit të agjërimit. Apo kalimi nga pastrimi me ujë në pastrimin me dhe', e kështu me radhë, pa harruar dhe mosdetyrimin ndaj atij që nuk mundet të kryejë një detyrim përderisa nijetin e ka që ta bëjë atë kur të ketë mundësi. Të gjitha këto lehtësira merren atëherë kur ka me të vërtetë arsye që në rastin tonë janë; vështirësia, udhëtimi, mungesa e ujit etj.

Pra, nuk nënkupton që njeriu të lërë detyrimet me dëshirë apo se i urren ato. Kushdo që lë një detyrim nga pamundësia, por që zotëron ambicie për ta kryer atë kur të ketë mundësi, këtij njeriu i shkruhet shpërblimi i atyre që e kanë vepruar atë punë. Enesi përcjell se i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "Vërtet në Medine ka burra, të cilët kanë qenë me ju, sa herë që keni ecur. I thanë: Duke qëndruar në Medine? Ai tha: Po, ata i kanë penguar arsyet."

Xhabiri përcjell se i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Vërtet në Medine kanë mbetur burra, që kanë qenë me ju sa herë keni ecur nëpër kodra, apo nëpër lugina. Ata janë pjesmarrës me ju në shpërblim, sepse i ka penguar sëmundja*." (E përcjell Ebu Daudi dhe e ka saktësuar Albani.)

Pra, lehtësi në fe nuk do të thotë të braktisësh detyrimet apo të praktikosh të ndaluarat, përkundrazi ai që vepron kështu meriton ndëshkim në dunja dhe në ahiret. Për këtë aryse u ligjëruan ndëshkimet dhe penalitetet për të ndaluar këta njerëz dhe për t'i futur në legjislacionin e kësaj feje.

I tillë është dhe ai që bën mëkate; sa herë kështillohet shprehet duke thënë: Feja nuk është në paraqitje, por në zemër. Ai argumentohet me fjalën e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* që thotë: "*Devotshmëria është këtu*", dhe bënte

me shenjë në kraharorin e tij. (E përcjell Muslimi.)

Në fakt ky është një argumentim i kotë, sepse ai që zotëron devotshmëri në zemrën e tij i urren mëkatet dhe largohet prej tyre. Ndryshe nga ai që devotshmërinë e ka të dobët në zemrën e vet, apo kur nuk ekziston fare, këtij njeriu nuk i bëjnë përshtypje mëkatet e as që i urren ato. Allahu i Madhëruar thotë: **"Po, kështu është! Ndërsa kush madhëron shenjat e fesë së Allahut, tregon përkushtimin e zemrës së tij."** (Sure Haxh, 32.)

Prishja e gjendjes së jashtme tregon për prishjen e gjendjes së brendshme, ndërsa e mira e brendshme i tregon shenjat në pamjen e jashtme, sepse devotshmëria rrënjët e saj i ka në zemër. I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Vërtet në trup qëndron një copëz mishi, e cila nëse përmirësohet, atëherë i gjithë trupi përmirësohet dhe nëse prishet ajo, i gjithë trupi prishet. Vini re, ajo është zemra.*" (E përcjell imam Buhariu.)

O Zot, përmirësoji zemrat tona dhe na forco në përmbajtjen e së vërtetës: **"O Zoti ynë! Mos lejo që zemrat tona të shmangen** (nga e vërteta), **pasi na ke udhëzuar në rrugën e drejtë, dhe jepna mëshirë prej Teje; vërtet, Ti je Dhuruesi i Madh!"** Sure Ali Imran, 8.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 3

Përsosmëria dhe lehtësia e Islamit!

Hytbja e parë:

Me të vërtetë falënderimi i takon vetëm Allahut të Madhëruar, Atë falënderojmë dhe vetëm prej Tij ndihmë dhe falje kërkojmë. I lutemi Allahut të na ruajë nga të këqijat e veteve dhe punëve tona. Këdo që Allahu e udhëzon në rrugë të drejtë, askush nuk mund ta humbasë prej saj dhe këdo që Allahu e humbet prej kësaj rruge, askush nuk mundet ta udhëzojë.

Dëshmoj dhe deklaroj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut, Një, të Vetëm e të Pashoq, gjithashtu dëshmoj dhe deklaroj se Muhamedi *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* është rob dhe i dërguari i Tij.

Atë e dërgoi Allahu me udhëzim dhe fe të vërtetë, e dërgoi me Islamin, fenë e mëshirës, drejtësisë, adhurimit dhe marrëdhënieve njerëzore. Nëpërmjet tij Ai udhëzoi disa popuj dhe humbi disa të tjerë. I lutemi Allahut ta nderojë atë, familjen shokët e tij, ata që erdhën pas tyre dhe këdo që ndjek gjurmët e tij deri në Ditën e Gjykimit.

Dijeni se fjalët më të mira gjenden në librin e Allahut, e udhëzimi më i mirë është ai i të Dërguarit të Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*. Veprat më të shëmtuara janë shtesat në fe, sepse çdo shtesë shpie në humbje.

Kur themi se fjalët më të mira gjenden në librin e Allahut, e themi sepse janë fjalë që udhëzojnë në gjëra të virtytshme. Dhe kur themi se udhëzimi më i mirë është ai i Muhamedit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* , e themi sepse ajo është rruga e drejtë, e cila shpie për tek Allahu, për në lumturinë e kësaj bote dhe të botës tjetër.

O ju muslimanë! Feja e pranuar tek Allahu është Islami, e kushdo që kërkon fe tjetër pos Islamit atij nuk do t'i pranohet.

Islam do të thotë t'i nënshtrohesh Allahut në të gjitha gjendjet; në atë të brendshmen dhe në atë të jashtmen, pra, nënshtrim i plotë pa u shkujdesur, pa përtuar, pa u shmangur dhe pa u çoroditur. Kjo sepse Islami është bindje ndaj Allahut të Madhëruar në pamjen e jashtme dhe në pamjen e brendshme, është praktikë ndaj të gjitha urdhrave, që vijnë nga Allahu dhe largim nga çdo ndalesë që ka vendosur Ai.

O muslimanë! Vërtet shejtani me armiqësinë e tij të madhe ndaj jush mundohet me çdo mënyrë që t'i zmbrapsi ambicjet tuaja në praktikimin e kësaj feje, u thërret për në dembelizëm dhe pakujdesi ndaj urdhrave të Allahut, u mashtron duke u nxitur të kundërshtoni Allahun dhe të bëni mëkate. Ai ua portretizon fenë si të ishte prangë që mbërthen lirinë, si të ishte vështirësi dhe lodhje shkatërruese për interesat e njeriut. Pra, e paraqet atë sa më shëmtuar në mënyrë që t'u shkatërrojë, siç është shkatërruar edhe vetë.

Allahu i Madhëruar thotë: **"Me të vërtetë, djalli është armik për ju, prandaj vështrojeni si armik! Ai vetëm i josh ithtarët e vet, që të bëhen shokë të zjarrit të përflakur."** (Sure Fatir, 6.**)**

Kështu vepron shejtani dhe në këtë mënyrë ua pasqyron fenë, duke hedhur dyshime në kraharorët tuaj, si dhe në kraharorët e ndjekësve të tij që bëjnë pjesë formalisht në natyrën njerëzore, por që realisht janë të djallëzuar.

Ta dini, o muslimanë, se Feja Islame është e pastër nga çdo e metë që i mveshin armiqtë e saj. Ajo është feja e vërtetë dhe e drejtë, është liria reale, është feja e lehtësisë dhe e thjeshtësisë, feja e lumturisë dhe përparimit. Shihini bazat e legjislacionit të saj, në mënyrë që të shihni rrjedhën e saj.

Islami është i ndërtuar mbi pesë shtylla: Dëshmia se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut dhe se Muhamedi është i Dërguari i Tij, falja e namazit, dhënia e zekatit, agjërimi i muajit të Ramazanit, si dhe shkuarja në haxh për atë që ka mundësi.

Të gjitha këto parime janë të thjeshta dhe të lehta dhe që të gjitha janë përmirësuese e edukuese.

Nëse marrim si shembull parimin e parë; dëshminë se nuk ka të adhuruar me të drejtë përpos Allahut, do të vëmë re se ajo kërkon çlirimin e zemrës nga çdo gjë që adhurohet në vend të Allahut, duke e kufizuar këtë adhurim vetëm për Allahun, Zotin e botëve, për Atë që të krijoi, të drejtoi, të ushqeu me mirësitë e Tij dhe të edukoi.

Pra, ti tek Allahu je një rob prej robërve të Tij, ndërsa tek të tjerët je njeri krejtësisht i lirë. Është budallallëk i madh që të largohesh nga robëria e Zotit tënd, e cila është diçka reale dhe të biesh pre' e robërisë së epsheve të tua, apo e robërisë së pasurisë, robërisë së filanit, apo të dikujt tjetër.

Shumë njerëz kur angazhohen me adhurim ndaj Allahut ngjasojnë me njerëzit që qëndrojnë mbi zjarr, pra, nuk durojnë qoftë edhe për një kohë të shkurtër për shkak të stresit dhe hutimit që kanë në zemra. Por kur merren me çështje të kësaj dunjaje përqendrohen me të gjitha shqisat dhe qetësohen plotësisht, në këtë rast ata kanë rënë pre' e robërisë së plotë ndaj dunjasë dhe i janë larguar robërimit të Zotit të tyre.

Përsa i përket dëshmisë se Muhamedi është i Dërguari i Allahut, kjo do të thotë që ndjekja të jetë vetëm ndaj gjurmëve të tij dhe askujt tjetër nga krijesat. Ai është i Dërguari i Zotit Tënd, të cilit iu ngarkua kumtimi i shpalljes për tek ti, ndërsa ti u urdhërove që ta pasosh atë. Kështu ai do të pyetet për kumtin e tij, ndërsa ti do të pyetesh për ndjekjen dhe praktikimin e asaj që ai të kumtoi: **"Pa dyshim, Ne do të kërkojmë llogari prej popujve që u kemi çuar të dërguar, e patjetër që do t'i pyesim edhe të dërguarit."** (Sure Araf, 6.)

Çdo njeri në punën e tij duhet të ecë mbi një plan të programuar mirë dhe mbi një metodologji që duhet ndjekur. Në këtë rast ekzistojnë dy rrugë, ose do të ndjekë rrugën e profetëve, ose atë të të humburve që përgënjeshtruan, por pas të vërtetës qëndron vetëm e kota, prandaj shiko se cila nga të dyja rrugët është më e drejtë dhe më udhëzuese. Lehtësia që përmendëm në këtë parim përmblidhet në dy gjëra:

E para: të adhurojmë Allahun pa i bërë ortak askënd, çfardo qoftë ai; njeri, veli

(njeri shumë i devotshëm), profet, gurë, varr, pemë etj.

Omeri në çastin që puthte gurin e zi thonte: "Unë e di se ti nuk je në gjendje të bësh dëm, apo të jesh i dobishëm, por sikur të mos e shihja të Dërguarin e Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* duke të puthur nuk do të puthja."

E dyta: puna të jetë në përputhje me Sunetin e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*. Allahu i Madhëruar thotë: **"Kështu, kush shpreson takimin me Zotin e vet, le të bëjë vepra të mira dhe të mos i shoqërojë askënd në adhurim Zotit të vet!""** (Sure Kehf, 110.)

Dijetarët duke komentuar fjalën e Allahut që thotë: **"...për t'ju provuar se kush prej jush do të veprojë më mirë; Ai është i Plotfuqishmi dhe Falësi i madh."** (Sure Mulk, 2.) janë shprehur duke thënë: "Këto fjalë kanë si qëllim atë punë që është më e sinqertë dhe më e saktë. E sinqertë do të thotë që puna të bëhet vetëm për hir të Allahut pa i shoqëruar Atij askënd, ndërsa saktësia e punës është që të jetë në përputhje të plotë me udhëzimin e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*."

Njësoj është edhe namazi, sa i lehtë dhe i dobishëm është ai për zemrën, trupin, individin dhe shoqërinë në përgjithësi. Namazi është lidhje mes teje dhe Zotit tënd, prandaj falu duke qenë i pastër në pamjen e jashtme dhe të brendshme në mënyrë që të dalësh para Tij me përkushtim dhe thjeshtësi, pra, t'i afrohesh Allahut me gjërat që ka ligjëruar në namaz siç është; dhikri, leximi i Kuranit, rukuja, sexhdja, qëndrimi në këmbë dhe ulja, t'i lutesh për çështjet e dunjasë dhe të ahiretit.

Ky namaz rrit fenë tënde, shlyen gjynahet e tua, të radhit në vargun e njerëzve të devotshëm, me anë të tij triumfon ndaj problemeve që të kanosen në këtë botë dhe në botën tjetër, si dhe të ndalon nga gjërat e këqija dhe irrituese: **"Kërkoni ndihmën e Allahut me durim e me namaz! Kjo është njëmend e vështirë, përveçse për të devotshmit,..."** (Sure Bekare, 45.)

Edhe pse ky rit është shumë i rëndësishëm në Islam, Allahu ka vendosur në të lehtësira, të cilat nuk gjenden në ndonjë rit tjetër. Lehtësira në kushtet, ruknet si dhe në numrin e rekateve të tij. Si rrjedhojë ai që nuk mundet të gjejë ujë mund të marrë tejemum dhe të falet. Nga ana tjetër nuk kërkohet që namazi të falet në ndonjë vend të posaçëm, siç ekziston tek popujt që jetuan para nesh. I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* thotë: *Allahu e bëri tokën për mua xhami dhe mjet pastrimi.*" (E përcjell imam Buhariu.)

Gjithashtu ka lehtësuar në uljen e numrit të rekateve, duke e plotësuar shpërblimin e saj, sepse në të vërtetë ato janë pesë namaze, por në shpërblime janë si të ishin pesëdhjetë namaze.

Në anën tjetër ka lehtësuar në shkurtimin e rekateve, si dhe në bashkimin e namazit në dy kohë të ndryshme, pra, lehtësim që ta praktikosh si të mundesh: "*Falu në këmbë, e nëse nuk mundesh atëherë falu ulur, e nëse nuk mundesh atëherë falu shtrirë.*" (E përcjell imam Buhariu.)

Edhe zekati është një pjesë shumë e vogël, që jepet nga pasuria jote për të

plotësuar nevojat e vëllezërve të tu dhe për të përmirësuar gjendjen e shoqërisë ku jeton. Kjo vepër pastron pasurinë dhe shpirtin tënd nga veset e këqija të koprracisë. Nga ana tjetër është pastrim për zemrën nga mëkatet, sepse sadakaja i shuan mëkatet, siç e shuan uji zjarrin: **"Merr nga pasuria e tyre lëmoshë me të cilën t'i pastrosh ata dhe t'ua rrisësh veprat e mira!"** (Sure Teube, 103.)

Shumë njerëz nuk e kanë problem që ta shpenzojnë pasurinë e tyre në pasionet dhe epshet që kanë, gjë e cila i dëmton dhe nuk kanë përfitim. Por kur vjen puna tek dhënia e sadakasë të detyruar apo asaj vullnetare, në këtë rast i sheh që e kanë shumë problem të japin qoftë edhe një dirhem. Këta njerëz duken sikur nuk besojnë në premtimin e Allahut që trashëgon pasurinë në këtë botë dhe i jep shpërblime në botën tjetër. Gjithashtu nuk besojnë në kërcënimin e rënda për ata që nuk e japin zekatin.

Lehtësimi duket qartë, o robër të Allahut, kur vërejmë se zekati është bërë detyrim vetëm një herë në vit dhe nuk është bërë i detyrueshëm në të gjitha llojet e pasurisë, përkundrazi është vendosur në pasuri dhe pjesë të veçanta. Pra, nuk merret nga gjërat e nevojshme të njeriut, siç është shtëpia apo makina, sado që të jenë çmimet e tyre.

Gjithashtu edhe pjesa që duhet të jepet nuk është shumë e madhe, sa të mund të shkatërrojë pasurinë. Është vetëm një pjesë e vogël, sepse nga pasuria e tij duhet të japë vetëm 2.5%, për më tepër kjo kërkohet për atë që ka arritur masën e plotë dhe ka kaluar një vit nga plotësimi i saj.

Kjo masë duhet të jetë e mjaftueshme për të dhe për ata që kujdeset. Lehtësia në këtë kontekst është se: atij njeriu që i takon të japë zekat e di fare mirë se cilit mund t'ia japë, pra, njerëzve në nevojë dhe të varfër pa harruar se ajo pasuri duhet të jepet për Allahun e Madhëruar. Në çastin që e kupton këtë gjë i lehtësohet dhënia e zekatit dhe i qetësohet shpirti.

I tillë është edhe agjërimi një muaj gjatë vitit, muaj i cili të kujton mirësinë më të madhe që të ka dhënë Allahu i Madhëruar, muaji i zbritjes së Kuranit. Në muajin e Ramazanit heq dorë nga dëshirat e trupit, siç janë; ushqimi, pija dhe marrëdhëniet intime vetëm gjatë ditës, kjo për t'u afruar sa më shumë tek Allahu dhe për t'i dhënë përparësi kënaqësisë së Tij para dëshirave të tua, pa harruar dhe dobitë e tjera shpirtërore, trupore dhe shoqërore që përmban agjërimi.

Në këtë shtyllë të madhe islame depërton lehtësia ashtu si depërtonte edhe në shtyllat e detyrimet e tjera: **"Pra, kushdo nga ju që dëshmon këtë muaj, le të agjërojë! Sa i përket atij që është i sëmurë, ose gjendet në udhëtim e sipër** (le të agjërojë më vonë) **aq ditë sa nuk i ka agjëruar."** (Sure Bekare, 185.)

Kushdo që është i shëndoshë fizikisht dhe që nuk udhëton i kërkohet të agjërojë, ndërsa ai që është i sëmurë fizikisht apo udhëtar dhe ndien vështirësi në agjërimin e tij, ai mund ta prishë atë dhe të agjërojë një ditë tjetër më vonë. Ndërsa për atë që pamundësia e tij zgjat përgjithmonë, ky njeri mund ta prishë agjërimin dhe të ushqejë për çdo ditë një të varfër.

Gjatë agjërimit është ligjëruar ngrënia e syfyrit, madje është e pëlqyer: "*Çohuni për syfyr, sepse syfyri ka bereqet*" (E përcjell imam Muslimi.), e gjithë kjo për t'ia

lehtësuar agjëruesit ditën e tij. Nga ana tjetër është ndaluar rreptësisht që njeriu ta çojë veten deri në pikë të fundit, pra, në shkatërrim apo ta vërë në vështirësi gjatë agjërimit: "*Nuk është e udhës të agjërohet gjatë udhëtimit.*" (E përcjell imam Muslimi.)

Ndërsa me haxhin kuptohet shkuarja në Shtëpinë e Shenjtë të Allahut për të praktikuar ritet dhe për të madhëruar ndalesat që ka vënë Allahu. Ky detyrim është detyrë vetëm një herë në jetë për atë që ka mundësi. Ky rit i fshin të gjitha mëkatet dhe gabimet, madje haxhi i pranuar ka si shpërblim xhenetin, shtoi kësaj dhe dobi të tjera, sepse aty njihen muslimanët nga të gjitha vendet e botës dhe aty mësojnë e orientohen.

Lehtësimet në këtë rit madhështor, edhe nëse do mundoheshim t'i numëronim, nuk do kishim mundësi, prandaj do të mjaftohemi me disa pika të shpejta:

Shpërblimi dhe sevapet e mëdha që përmban ky rit, gjë që i bën shpirtrat që kur të dëgjojnë për atë që i gëzon dhe për shpërblimet që i presin, atëherë përpiqen dhe u duket e lehtë vështirësia dhe lodhja.

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Haxhi i pranuar nuk ka shpërblim tjetër pos xhenetit.*" (E përcjell imam Buhariu.)

Në një hadith tjetër ka thënë: "*Kushdo që shkon në haxh, dhe nuk flet fjalë të ndyra, dhe nuk bën mëkate, kthehet nga haxhi si ditën që e ka lindur nëna e tij*." (E përcjell imam Buhariu.)

Në grupin e lehtësimeve, që përmban kryerja e këtij riti, është se ai është bërë detyrë vetëm një herë në jetë për atë që është i pjekur, i shëndoshë mendërisht, zotëron përgatitje dhe mjete që i mjaftojnë për nevojat e tij. Megjithatë duhet që rruga të ketë siguri në mënyrë që të jetë i sigurtë në veten e tij.

Shtyllat e haxhit janë të lehta për atë që ia lehtëson Allahu i Madhëruar dhe numri i tyre është katër. E para: nijeti për veshjen e ihramit, tavafi rreth shtëpisë së shenjtë shtatë herë, qëndrimi në Arafat, ecja mes Safasë dhe Mervesë shtatë herë. Detyrat e këtij riti fillojnë me qëndrimin në Mina, hedhjen e gurëve, bërjen e kurbanit ndërsa ai që nuk zotëron kurban mund të agjërojë tri ditë gjatë haxhit dhe shtatë të tjera kur të kthehet në shtëpinë e tij. Vallë, a ekziston pas këtij lehtësimi, lehtësim më i madh, o robër të Allahut?! Këto ishin fjalët e mia dhe i kërkoj falje Allahut për vete e për ju! Kërkojini falje Atij se vërtet Ai fal dhe është Mëshirues i madh.

Hytbja e dytë:

Falënderimet i përkasin vetëm Allahut, Një, të Vetëm e të Pashok, e salavatet qofshin mbi profetin që pas tij nuk do të ketë më profet.

Ky pra, është legjislacioni dhe feja jonë. Kjo është mëshira që tregon Islami me ndjekësit dhe ithtarët e tij; lehtësi dhe urtësi, thjeshtësi dhe drejtësi. Si të mos jetë i tillë kur dihet se është zbritur nga i Urti dhe i Falënderuari: **"E si të mos dijë Ai që ka krijuar gjithçka, kur Ai njeh çdo gjë me imtësi dhe është i Gjithënjoftuari?!"** (Sure Mulk, 14.)

Ai që na krijoi e di gjendjen tonë se çfarë mundemi të bëjmë dhe çfarë nuk mundemi. Ai ligjëroi për ne dispozita, e si rrjedhojë tek ato dispozita nuk vëren ndryshime apo shtrembërime, mangësi apo devijime, kundërthënie apo mospërputhje.

Përkundrazi janë dispozita të lehta për të gjithë, pa dallim mes një robi nga një tjetër, pa dallim mes udhëheqësit dhe të udhëhequrve: **"Ky është një Libër, vargjet e të cilit janë radhitur mrekullueshëm dhe janë parashtruar me hollësi nga ana e Një të Urti të Gjithëdijshëm."** (Sure Hud, 1.)

O robër të Allahut! Islami është krenari' e nder në këtë botë dhe në botën tjetër. Me të ecet përpara si në kuptimin figurativ ashtu dhe në atë real. Ai që dyshon në këtë gjë le të hedhë një sy tek historia islame, në kohën kur muslimanët ishin vërtet muslimanë me pamje të jashtme dhe të brendshme. Ishin pikërisht ata që nuk i mashtroi dunjaja dhe nuk i mashtroi ndaj Allahut kjo botë. Prandaj frikësojuni Allahut, o robërit e Zotit, dhe kapuni fort pas fesë tuaj si në gjendjen e brendshme, ashtu edhe në atë të jashtmen para se t'u merret dhe ta humbni atë shumë larg. Kini kujdes të mos u përfshijë fjala e Allahut që thotë: **"Kur ata i harruan paralajmërimet Tona, Ne ua hapëm dyert e çdo mirësie. Por sapo po gëzoheshin me atë që u dhamë, Ne i dënuam befasisht dhe atëherë ata u zhytën në dëshpërim. Kështu humbi gjurma e atij populli keqbërës. Lavdërimi i qoftë Allahut, Zotit të gjithësisë."** (Sure Enam, 44-45.)

O Zoti ynë, na përforco në Islam dhe në teuhid (njësim), mbylle jetën tonë me të mira dhe lumturi, o Zoti i gjithësisë!

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 4

Besimi i vërtetë dhe gjërat që bien ndesh me të!

Hytbja e parë:

Falënderimet qofshin për Allahun që krijoi dhe drejtoi, vetëm Atij i takon falënderimi në ahiret dhe në këtë botë. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përpos Allahut, i Vetëm dhe i Pashoq, vepron si të dojë, ul dhe ngre (në grada), jep dhe privon kë të dojë. Atij nuk i fshihet asgjë në qiell dhe në tokë, Ai është i Urti, i Gjithëdituri për çështjet e banorëve të tokës dhe të qiellit.

Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i tij, më i zgjedhuri në mesin e krijesave, më i besueshmi për shpalljen e Tij, si dhe shëmbëlltyra më e lartë në zemërgjerësisë e pranimit të caktimit të Allahut.

O Zot, dërgo bekimet dhe nderimet e tua mbi Muhamedin dhe mbi të gjithë profetët. O Zot, bëhu i kënaqur ndaj sahabëve në përgjithësi, si dhe ndaj tabiinëve dhe atyre që i ndjekën ata deri në Ditën e Gjykimit.

U këshilloj ju dhe veten time që t'i jepemi devotshmërisë: **"Ne i kemi porositur ata që u është shpallur Libri para jush dhe juve: "Frikësojuni Allahut!"** (Sure Nisa, 131.)

"O njerëz! Frikësojuni Zotit tuaj, që ju krijoi prej një njeriu, ndërsa prej atij krijoi bashkëshorten e tij, kurse prej këtyre të dyve krijoi shumë meshkuj e femra. Dhe frikësojuni Allahut, me emrin e të Cilit ju kërkoni të drejtat e ndërsjella dhe ruani lidhjet farefisnore. Se vërtet, Allahu është përherë Mbikëqyrës mbi ju." (Sure Nisa, 1.)

"O besimtarë! Kijeni frikë Allahun ashtu si i takon Atij dhe vdisni vetëm duke qenë myslimanë!" (Sure Ali Imran, 102.)

O ju muslimanë! Është mëse e qartë për njerëzit e logjikshëm se Allahu e krijoi këtë gjithësi për një urtësi të madhe, dhe se çdo e mirë apo e keqe që ndodh në të ndodh me vullnetin e Tij, si në univers ashtu dhe në legjislacion.

Është e pranuar tek dijetarët, se kuptimi i teuhidit është që njeriu të dëshmojë për Allahun, se Ai kujdeset për gjithçka duke qëndruar mbi arshin e Tij. Ai mbikqyr çështjet e robërve të Tij, është i Vetëm dhe i Pashok prandaj nuk ka Krijues tjetër e as Furnizues, gjithashtu nuk ka kush të jep dhe të heq, të vdesë dhe të ringjallë, e as që mbikqyr çështjet e pushtetit në pamjen e jashtme dhe në brendësi përveç Allahut. Çfarë dëshiron Ai bëhet dhe çfarë nuk do Ai nuk bëhet. Asnjë atom nuk lëviz pa lejen e Tij, e as një ndodhi nuk realizohet pa vullnetin e Tij, madje çdo gjethe që bie, bie me diturinë e Tij. Asgjë nuk i fshihet në qiej e në tokë, qoftë edhe sa grimca e atomit, më e vogël apo më e madhe, të gjitha i ka përfshirë dituria dhe fuqia e Tij dhe janë realizuar me vullnetin e Tij, sepse kështu e ka kërkuar urtësia e Tij. Teuhidi, o robër të Allahut, është të njësosh Allahun në adhurim dhe të largohesh nga shirku.

O njerëz! Mbushja e zemrës me këto fakte madhore nuk fton në dembelizëm, shpërfillje vartësie dhe shkujdesje në praktikimin e detyrimeve dhe detyrave, duke u mbështetur në kaderin e paracaktuar, si dhe zotërimin e plotë të lëvizjeve të çdo gjëje që ekziston në këtë univers nga ana e Allahut. Ky është kuptim negativ rreth teuhidit.

Teuhidi i vërtetë thërret në një adhurim të sinqertë, i cili përmban bindje, dorëzim dhe praktikimin e të drejtave, që i takojnë Krijuesit, siç është: dashuria, madhërimi, njësimi i Tij në adhurimin e pastër, çiltërsia në praktikimin e urdhrave dhe largimin nga të ndaluarat.

Teuhidi i vërtetë është shtylla e besimit, ndërsa imani i vërtetë është fjala e zemrës, fjala e gjuhës, puna e zemrës e gjuhës dhe e gjymtyrëve.

Me anë të imanit dhe të teuhidit besimtari ndien lumturinë në këtë botë para se të shkojë drejt lumturisë së madhe, ditën kur të takojë Allahun, që është kënaqur me të. Kjo e nxit më shumë besimtarin të japë mundin e tij në rrugë të hajrit, edhe nëse punët janë të parapërcaktuara në diturinë e Allahut, sepse nga njëra anë ai nuk e di caktimin e Allahut, dhe nga ana tjetër punon me porosinë e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* që thotë: "*Punoni, sepse çdokujt do t'i lehtësohet të bëjë atë gjë për të cilën është krijuar.*" (E përcjell imam Buhariu.)

Gjithashtu ai lexon librin e Zotit të tij kur thotë**: "Sa për atë që jep** (për hir të Allahut), **ka frikë** (nga Ai) **dhe dëshmon për vërtetësinë e më të bukurës** (besimit), **Ne do t'ia lehtësojmë atij rrugën drejt shpëtimit. Kurse atij që është koprrac, ndihet i vetëmjaftueshëm dhe e quan gënjeshtër më të bukurën** (besimin), **Ne do t'ia lehtësojmë rrugën drejt dënimit."** (Sure Lejl, 5-10.)

O robër të Allahut! Ekziston një lloj besimi, që vlen vetëm për të vënë në punë disa dispozita dhe me anë të të cilit ndahet trashëgimia, por kurrsesi nuk i siguron njeriut lumturinë e kësaj bote, as që i bën dobi në botën tjetër; ai është besimi i hipokritëve, të cilët shfaqin para njerëzve të kundërtën e asaj që fshehin brenda.

Ndërsa besimi që i siguron njeriut lumturinë në këtë botë dhe shpëtimin në botën tjetër, është ai besim i vërtetë pamja e jashtme e të cilit përputhet plotësisht me atë të brendshmen, fshehtësinë e të cilit e di vetëm i Mirënjohuri i së fshehtës dhe do të vijë një ditë kur do ta zbulojë të mbuluarën.

Sufjan Theuriu dhe Abdullah bin Mubareku kanë thënë: "Njerëzit tek ne janë besimtarë në çështjet e trashëgimisë dhe të dispozitave, por nuk e dimë se si është gjendja e tyre tek Allahu i Madhëruar!"

Ki kujdes, o rob i Allahut! Mos të të mashtrojë fakti se Allahu po t'i mbulon të metat, ki kujdes mos të të mashtrojë indiferentizmi i njerëzve ndaj realitetit tënd, që të thellohesh në mashtrim, në hipokrizi dhe në rrugë të humbur.

Vëllezër muslimanë! Në kohën kur Islami jeton si i huaj, edhe konceptet ndryshojnë, edhe peshoret çoroditen. Disa njerëz mendojnë se mjafton vetëm të pranosh me gjuhë që të quhesh besimtar, edhe nëse zemra mban dyshime të prishura dhe gjymtyrët janë të mbushura plot me gjëra të prishura, fundja edhe nëse ua kthen shpinën detyrimeve dhe bie në kundërshtime.

Realisht ky është besimi i Murxhive, të cilët besojnë se mëkatet nuk ndikojnë negativisht tek besimi i njeriut. Në skajin tjetër qëndrojnë Havarixhët, të cilët e konsiderojnë të dalë nga feja një njeri që praktikon një mëkat të madh.

Ndërsa pasuesit e Sunetit dhe Xhematit janë të mesëm midis atyre që e teprojnë dhe atyre që e nënvlerësojnë dhe thonë: Imani është punë me gjymtyrë. Pra, ashtu sikurse njerëzit janë të urdhëruar t'u besojnë profetëve për gjërat që tregojnë, në të njëjtën mënyrë e kanë për detyrë t'u binden atyre në gjërat që urdhërojnë.

Besimi në profetët e Allahut nuk realizohet duke e lënë bindjen ndaj tyre në mënyrë absolute, Allahu i Madhëruar thotë: **"Ne i kemi nisur të dërguarit vetëm me qëllimin që njerëzit, me lejen e Allahut, t'u binden atyre..."** (Sure Nisa, 64.)

Pasuesit e Sunetit thonë: Punët e gjymtyrëve pasojnë ato të zemrës dhe janë të lidhura ngushtë me to. Nëse zemra zotëron njohuri dhe vullnet kjo gjë do të shfaqet patjetër në gjymtyrët e njeriut, pra, nuk është e mundur që gjymtyrët të bien ndesh me gjërat që kërkon zemra, siç thotë i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*: "*Vërtet në trup qëndron një copëz mishi, e cila nëse përmirësohet, atëherë i gjithë trupi përmirësohet dhe nëse prishet i gjithë trupi prishet. Vini re, ajo është zemra*." (E përcjell Buhariu.)

Besimi i vërtetë shkakton frikë-respekt në zemër, i cili kalon rrjedhimisht nëpër gjymtyrë dhe i përmirëson ato, prandaj njeriu bëhet më i zellshëm në praktikimin e veprave të mira dhe ruhet sa të mundet nga të ndaluarat. Por edhe nëse dobësohet dhe bie pre' e ndonjë vepre të ndaluar, ai përsëri pendohet dhe kërkon falje: **"Kush punon vepër të keqe ose e ngarkon veten me gjynahe, pastaj kërkon falje nga Allahu do të gjejë se Allahu është Falës e Mëshirëplotë."** (Sure Nisa, 110.)

Ose i kërkohet të shtojë punët e mira, sepse **"veprat e mira i shlyejnë veprat e këqija."** (Sure Hud, 114.)

Në çasttin kur besimi është i saktë dhe zemra është e gjallë njeriu lidhet me Allahun, si ai që është në nevojë: i penduar, i thyer dhe i varfër, vepër e cila do të lërë gjurmë të thella e të frytshme për të, si në këtë botë ashtu dhe në botën tjetër.

Imam Shemsudin Ebu Abdullah Muhamed bin Ebi Bekri, Allahu e mëshiroftë, ka thënë: "Kjo zemër e shëndoshë vazhdon ta nxisë njeriun derisa të pendohet tek Zoti i tij, të përulet para Tij dhe të lidhet me Të ngjashëm me nevojtarin për të cilin nuk ka jetë, shpëtim, mirësi e as gëzim pa fituar kënaqësinë dhe afrimin e Allahut. Në këtë mënyrë tek Ai gjen qetësi, tek Ai gjen prehje, me Atë gëzohet dhe tek Ai mbështetet. Kur ky njeri e arrin këtë gjendje qetësohet, i ikën çoroditja dhe i zgjidhet problemi që kishte. Vërtet në zemër ekziston varfëri, të cilën nuk e mbush askush tjetër veç Allahut, në zemër ekziston një parregullsi, të cilën e ndreq vetëm kthimi tek Allahu, në zemër ka sëmundje, të cilën e shëron veçse sinqeriteti për Allahun. Vetëm në këtë rast ai bie në kontakt me esencën shpirtërore, sepse kur zemra lidhet me Allahun atëherë bëhet e panevojshme për çdokënd tjetër, pra, bëhet e panevojshme ndaj krijesave dhe madhëron vetëm Zotin e Madhëruar."

O vëllezërit e mi në besim! Nëse doni të provoni zemrat, se a janë të shëndosha

apo jo, atëherë shihni madhërimin që i bëni Krijuesit dhe vendin që zë Ai tek ju. Allahu i Madhëruar thotë: **"Ata nuk e kanë vlerësuar siç duhet fuqinë e Allahut. Në Ditën e Kiametit, e tërë Toka do të jetë në grushtin e Tij, ndërsa qiejt do të mbështillen nën të djathtën e Tij. Qoftë i lavdëruar Ai dhe i lartësuar mbi idhujt që ia shoqërojnë Atij** (në adhurim)!" (Sure Zumer, 67.)

Mendohu mirë për përkushtimin që tregon në namazin tënd, sepse është shenjë e besimit: **"Me të vërtetë, janë të shpëtuar besimtarët, të cilët janë të përulur në namazin e tyre,."** (Sure Muminun, 1-2.)

Disa të ditur kanë thënë: O namazli, në kohën kur të marrësh tekbir mos lejo që zemra jote të përgënjeshtrojë gjuhën tënde, sepse nëse do të kishte në zemrën tënde diçka më të madhe se Allahu i Madhëruar, atëherë ti ke gënjyer. Ki kujdes dhe mos lejo që dëshirat e tua të jenë më të mëdha, shenja e saj është që t'u japësh përparësi dëshirave para bindjes ndaj Allahut të Madhëruar. Kur të kërkosh mbrojtje nga shejtani i mallkuar duhet të dish se kjo vepër është të gjesh strehim tek Allahu, prandaj nëse me zemrën tënde nuk strehohesh (tek Allahu), atëherë fjalët e tua quhen të pavlera. Kur të biesh në ruku shijo thjeshtësinë dhe kur të shkosh në sexhde shijo përulësinë para Allahut, sepse ke vendosur veten aty ku duhet dhe degët i ktheve tek një origjinë e vetme; pra, po kryen sexhden mbi një dhe' nga i cili u krijove. Dije se kryerja e namazit në këtë mënyrë është shkak për pastrimin e zemrës nga ndryshku që e ka zënë.

Allahu më dhëntë mua dhe juve nga mirësitë e Tij dhe na udhëzoftë të gjithëve drejt rrugës së duhur. Vërtet Ai është i Urtë dhe Krenar!

Hytbja e dytë:

Falënderimet qofshin për Allahun Zotin e botëve, e falënderoj Atë me falënderimet e falënderuesve, që shumë e përmendin, tek Ai pendohem dhe kërkoj falje. I lutem Atij që të më shtojë nga mirësitë e Tij! Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përpos Allahut, i Vetëm dhe i Pashok në gjithëpushtetin (rububijeh), në meritën që gëzon për t'u adhuruar (uluhijeh), si dhe në emrat dhe atributet e tij të larta (esma ue sifat). Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i tij. O Zot, dërgo salavate mbi të dhe mbi të gjithë profetët e tjerë.

Vëllezër muslimanë! Madhërimi dhe dashuria ndaj Profetit realizohet duke iu bindur atij në gjërat që ka urdhëruar, e duke u larguar nga gjërat që ka ndaluar dhe Allahun ta adhurojmë sipas legjislacionit që ka vendosur Ai.

Më shumë se kaq duhet që i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* të jetë më i dashur tek ti se vetja jote, familja, pasuria, fëmijët dhe të gjithë njerëzit**: "Thuaj: "Nëse etërit tuaj, bijtë tuaj, vëllezërit tuaj, gratë tuaja, farefisi juaj, pasuria juaj që e keni fituar, tregtia për të cilën keni frikë se nuk do të shkojë mirë dhe shtëpitë ku e ndieni veten rehat janë më të dashura për ju sesa Allahu, i Dërguari i Tij dhe lufta në rrugën e Tij, atëherë pritni deri sa Allahu të sjellë vendimin.** (dënimin) **e Tij. Allahu nuk e udhëzon në rrugën e drejtë popullin e pabindur.""** (Sure Teube, 24.)

Në të dy librat e saktë të hadithit përcillet nga Enesi, se i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "Asnjëri nga ju nuk ka besuar plotësisht, deri kur të jem më i dashur për të, se fëmija i tij, prindi i tij, si dhe të gjithë njerëzit në përgjithësi."

Gjithsesi kjo dashuri duhet të jetë e rregullt sipas rregullave të Sheriatit, pra, nuk duhet që njeriu që e do atë (Muhamedin) t'i kalojë kufijtë që ka caktuar Allahu, duke mos ia dedikuar asnjë njeriu ndonjë lloj të adhurimit, siç janë: duaja, kërkimi i ndihmës, zotimi, mbështetja etj., sepse këto adhurime bëhen vetëm për Allahun.

Ata që e lavdërojnë Profetin *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* i kalojnë kufijtë që ka vënë sheriati dhe logjika e shëndoshë, e s'janë gjë tjetër vetëm se gjëra që i kanë shpikur ata, gjë e cila filloi dhe gjeti treg tek disa grupacione islame.

Disa prej tyre menduan se kjo (lëvdatat ndaj profetit) është adhurim dhe afrim tek Allahu, por në realitet janë veçse gjëra të neveritura, shirk (t'i bësh ortak Allahut) e bidat. Është për t'u habitur se ata që e lavdërojnë Profetin *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* dhe festojnë ditëlindjen e tij, shumë prej tyre e njohin Profetin *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* vetëm në këtë ceremoni. Në anën tjetër ata janë njerëzit, që janë më larg Sunetit të tij dhe më asketët kundrejt udhëzimit të tij. Ajo që u mbeti nga Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ishte vetëm ladërimi i tij me anë të vjershave dhe ilahive, që përmbajnë tejkalime të tepruara, por për ta nuk ka ndonjë problem. nëse i kundërshtojnë urdhërat apo ndalesat që ka vënë Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*. Kjo është prej lojërave që bën shejtani me njerëzit, i lutemi Allahut të na ruajë neve dhe vëllezërit tanë muslimanë!

O ju muslimanë! I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* i ka ruajtur kufijtë e teuhidit dhe i ka prerë rrugët që të shpien drejt shirkut. Ai i tha delegacionit që erdhi tek ai, kur ata i thanë: Ti je zotëria ynë. Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* u tha: *Zotëri është Allahu i Madhëruar.* Pas kësaj i thanë: Më i miri në mirësi dhe më i madhi në personalitet. Ai u tha: *Thuajini këto fjalë, ose një pjesë të këtyre fjalëve dhe të mos u mashtrojë shejtani*." (E përcjell Ebu Daudi dhe e ka saktësuar Albani.)

Për më shumë ai ka ndaluar dhe ua ka tërhequr vërejtjen muslimanëve para se të vdiste, që të mos e tepronin, duke iu thënë atyre: "*Mos më madhëroni siç madhërojnë të krishterët të birin e Merjemes, sepse unë jam rob i Allahut, prandaj thoni: rob dhe i dërguari i Allahut.*" (E përcjell imam Buhariu.)

Dijetarët kanë pohuar se: shirk është t'i kërkosh ndihmë apo t'i lutesh dikujt tjetër veç Allahut. Në një ajet fisnik Allahu i Madhëruar thotë: **"Vetëm për Atë është lutja e vërtetë! Kurse idhujt, të cilëve jobesimtarët u luten në vend të Allahut, nuk u përgjigjen lutjeve të tyre aspak. Rasti i tyre është si rasti i atij që i zgjat duart tek uji për t'i ardhur te goja, por ai kurrsesi nuk i vjen. Lutja e jobesimtarëve është e kotë."** (Sure Rrad, 14.)

Në një ajet tjetër shprehet duke thënë: **"Përveç Allahut, mos iu lut tjetërkujt**

nga ata që nuk të sjellin, as dobi, as dëm. Nëse do ta bëje këtë, atëherë ti do të ishe vërtet keqbërës." Nëse Allahu vendos që të të godasë ndonjë e keqe, askush nuk mund të ta largojë atë përveç Tij, e nëse Ai do të të bëjë ndonjë të mirë, s'ka kush që ta pengojë mirësinë e Tij. Ai ia jep atë mirësi kujt të dojë prej robërve të Tij. Ai është Falës dhe Mëshirëplotë." (Sure Junus, 106-107.)

Ebu Abas Ahmed bin Abdu Selami (Allahu e Mëshiroftë) thotë: "Kush vendos mes tij dhe Allahut ndërmjetës tek të cilët mbështetet, u lutet dhe u kërkon, veprimi i tij është kufër sipas mendimit unik të dijetarëve. Këtë mendim e përcollën shumë dijetarë të tjerë duke e pohuar atë."

Imam Ebu Abdullah Muhamed bin Ebi Bekri (Allahu e mëshiroftë) thotë: "Prej llojeve të shirkut është edhe kërkimi i plotësimit të nevojave nga të vdekurit, kërkimi i ndihmës nga ata, si dhe drejtimi tek ata. Kjo është origjina e shirkut në të gjithë botën, sepse i vdekuri është ndarë nga puna e tij dhe nuk zotëron, as për veten ndonjë të keqe apo të mirë, lëre më për atë që i kërkon ndihmë, apo kur i kërkon të ndërmjetësojë tek Allahu. Kjo është injorancë nga ana e tij përsa i përket ndërmjetësuesit dhe atij që ndërmjetëson, sepse tek Allahu askush nuk mund të ndërmjetësojë pa lejen e Tij. Allahu nuk e ka bërë drejtimin me lutje tek dikush tjetër pos tij arsye për t'i dhënë leje atij që ndërmjetëson, përkundrazi shkaku kryesor që duhet të plotësohet është teuhidi i plotë."

O robër të Allahut! Besimi i vërtetë është kusht që të arrihet mëshira dhe hyrja në xhenet: **"Vërtet, Allahu nuk fal që të adhurohet dikush apo diçka tjetër veç Atij, por gjynahet e tjera më të vogla ia fal kujt të dojë..."** (Sure Nisa, 48.)

"Kështu, kush shpreson takimin me Zotin e vet, le të bëjë vepra të mira dhe të mos i shoqërojë askënd në adhurim Zotit të vet!" (Sure Kehf, 110.)

Prishja e besimit dhe përhapja e bidateve në shoqëritë islame është prej pengesave më të mëdha për ecjen përpara të këtyre vendeve. Muslimanët nuk kanë për t'i plotësuar shkaqet e triumfit derisa të pastrojnë besimin e tyre dhe të jenë të sinqertë në adhurimin ndaj Allahut, duke e njësuar dhe pa i bërë Atij ortak.

Kjo është përmbledhja e thirrjes që bënë profetët dhe kjo është ajo që u shpalli Allahu atyre**: "Ne nuk kemi nisur asnjë të dërguar para teje, që të mos i kemi shpallur se: "S'ka zot tjetër përveç Meje, andaj më adhuroni** (vetëm) **Mua!""** (Sure Enbija, 25.)

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 5

Argumente që dëshmojnë për fuqinë e Allahut!

Hytbja e parë:

I lavdëruar qoftë Allahu, Atij i përket gjithçka që ndodhet në qiej dhe në tokë! I lavdëruar qoftë Ai edhe në jetën tjetër! Ai është i Gjithëdijshëm dhe i Urtë.

Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përpos Allahut, Një, i Vetëm dhe i Pashoq, Atij i përket sundimi dhe lavdërimi, Ai është i Fuqishëm të bëjë çdo gjë.

Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij, përgëzues dhe qortues si dhe pishtar ndriçues, që me ndihmën e Allahut i thërriste njerëzit drejt rrugës së vërtetë. I lutemi Allahut të dërgojë nderimet e Tij mbi të, familjen, shokët e tij dhe mbi ata që erdhën pas tyre deri në Ditën e Gjykimit.

O ju njerëz! Kini frikë Allahun e Madhëruar dhe meditoni rreth argumenteve që tregojnë fuqinë absolute të Allahut, në mënyrë që ta madhëroni dhe ta lavdëroni Atë më tepër. Allahu i Madhëruar krijoi qiejt e tokën dhe çfarë ka në mes tyre, duke përfshirë: diellin, hënën, yjet, malet, pemët, kafshët, detet dhe lumenjtë. Të gjitha këto i krijoi në gjashtë ditë në formën më të plotë dhe me një rregull shumë të saktë.

Nëse do të dëshironte do t'i krijonte në një çast të vetëm, e për këtë Allahu thotë: **"Nëse dëshirojmë të bëhet diçka, mjafton që të themi: "Bëhu!" dhe ajo bëhet."** (Sure Nahl, 40.)

Gjithashtu ka thënë: **"Ne urdhërojmë vetëm një herë dhe vullneti Ynë përmbushet sa çel e mbyll sytë..."** (Sure Kamer, 50.)

Por Ai e krijoi në gjashtë ditë për një urtësi që kërkohej: **"Zoti yt krijon ç'të dojë dhe zgjedh lirisht, ndërsa ata** (idhujt) **nuk mund të zgjedhin. Qoftë i lavdëruar Allahu dhe i lartësuar mbi gjithçka që ia shoqërojnë Atij** (në adhurim)!" (Sure Kasas, 68.)

Me të vërtetë Allahu i Madhëruar e krijoi njeriun prej palcës së baltës. Prej saj krijoi Ademin e pas kësaj pasardhësit e tij i bëri të krijohen nga një pikë uji e pavlerë, lëng që hidhet e që del ndërmjet shtyllës kurrizore dhe brinjëve. E pas kësaj qëndron në një vend të sigurtë, ku nuk e kapin rrezet e diellit e as ajri, i ngrohtë apo i ftohtë qoftë ai. Në atë vend Allahu e mbikqyr atë ndërmjet tri errësirave: errësira e barkut, errësira e mitrës si dhe errësira e cipës mbuluese. Në këtë mënyrë njeriu qëndron për dyzet ditë pikë uji, më pas shndërrohet në pikë gjaku, më pas bëhet copëz mishi dhe në kohën kur plotësohen ditët e që llogariten katër muaj, Allahu dërgon një melek të autorizuar vetëm për foshnjet dhe i sjell shpirtin.

Kështu pra, krijohet njeriu pasi ishte diçka e ngurtë, i Lartësuar qoftë Allahu, Krijuesi më i përsosur.

Allahu i Madhëruar ka shfaqur shumë prej argumenteve, të cilat tregojnë fuqinë

absolute të Tij, kjo për të qenë argument për ata që besojnë si dhe këshillë për ata që duan të meditojnë. Allahu e krijoi Isain, të birin e Merjemes, me nënë dhe pa baba, dhe ia mundësoi të fliste në djep. Ai shprehu me gojën e tij fjalët më të qarta që mund të flasin njerëzit. Rreth kësaj ndodhie Allahu i Madhëruar thotë: **"Ai** (Isai në djep) **tha: "Unë jam rob i Allahut. Ai më ka dhënë Librin** (Ungjillin), **më ka bërë profet dhe më ka bërë të bekuar kudo që të jem. Ai më ka porositur që të falem e të jap zeqat sa të jem gjallë, dhe që të jem i mirë ndaj nënës sime, dhe nuk më ka bërë të ashpër e të padëgjueshëm. Le të jetë paqja e shpëtimi mbi mua, në ditën që kam lindur, në ditën që do të vdes dhe në ditën që do të ringjallem!"** (Sure Merjem, 30-33.)

Sa fjalë të qarta dhe letrare shprehu ai! Sinqerisht kjo është një mrekulli, që tregon për madhështinë dhe fuqinë e Allahut të Madhëruar.

Allahu na ka treguar se ai (Isai) bënte diçka prej balte në formë shpendi dhe frynte në të, e me urdhrin e Allahut kthehej në një shpend të gjallë. Gjithashtu na ka treguar se ai shëronte të verbrit, pra, ata që lindnin të verbër si dhe lebrozët; e të gjitha këto ndodhnin me lejen e Allahut të Madhëruar. Gjithashtu na tregoi se ai ngjallte të vdekurit me lejen e Allahut. Allahu i Lartësuar na ka treguar në suren Bekare pesë ngjarje, ku të gjitha përmbajnë ngjalljen e të vdekurve në këtë botë.

Ndodhia e parë: Ndodhia e Beni Israilëve në kohën kur i thanë profetit të tyre Musait (Paqja qoftë mbi të): **"O Musa! Ne nuk do të të besojmë ty, derisa të shohim Allahun haptazi!"."** (Sure Bekare, 55.)

Këta njerëz i ndëshkoi Allahu; i kaploi rrufeja dhe vdiqën të gjithë. Por më pas Allahu i Madhëruar i ringjalli pasi kishin vdekur dhe rreth kësaj ndodhie duke iu drejtuar Beni Israilëve, Allahu thotë**: "Kujtoni kur i thatë Musait: "O Musa! Ne nuk do të të besojmë ty, derisa të shohim Allahun haptazi!". Atëherë një rrufe ju goditi, ndërsa ishit duke parë. Pas vdekjes suaj, Ne ju ringjallëm, që të bëheni falënderues."** (Sure Bekare, 55-56.)

Ndodhia e dytë: Ajo flet për çështjen e njeriut të vrarë, përsëri tek Beni Israilët, të cilin e kishte vrarë djali i xhaxhait të tij, ndërsa ata akuzuan një fis tjetër dhe u armiqësuan me ta. Musai *(Paqja qoftë mbi të!)* i urdhëroi ata me anë të shpalljes nga ana e Allahut të Madhëruar të therin një lopë dhe me një pjesë të saj të prekin njeriun e vrarë. Ata vepruan në atë mënyrë pasi që u kthyen disa herë tek Musai e pas një mundi të madh, që përsëri desh e lanë pa flijuar. Kështu ata e prekën të vrarin me një pjesë të saj dhe Allahu e ngjalli të vdekurin dhe tregoi se kush ishte ai që e kishte vrarë. Rreth kësaj ndodhie Allahu i Madhëruar thotë: **"Dhe pasi vratë një njeri e u grindët me njëri-tjetrin në lidhje me të, Allahu e nxori në shesh atë që fshihnit ju. Ne ju thamë: "Prekeni të vrarin me një copë të lopës së flijuar!" Dhe kështu, Allahu do t'i ngjallë të vdekurit dhe do t'ju tregojë mrekullitë e veta, që ju të kuptoni."** (Sure Bekare, 72-73.)

Ndodhia e tretë: Flet për një popull ku ndërmjet tyre kishte rënë një epidemi. Ata dolën nga vendbanimet e tyre për t'u ruajtur nga vdekja, por Allahu u tregoi atyre

se nuk kanë ku të shkojnë dhe të strehohen nga fuqia e Allahut, kështu që ua mori shpirtrat që t'u tregonte robërve të tij forcën e pushtetit të Tij dhe fuqinë absolute. Pas kësaj i ngjalli ata që të plotësonin jetën e tyre të mbetur. Rreth kësaj ndodhie Allahu i Madhëruar thotë: **"Mendo** (o Muhamed) **për ata që me mijëra ikën nga qytetet e tyre nga frika e vdekjes. Allahu u tha atyre "Vdisni!" pastaj, i ringjalli ata. Vërtet, Allahu zotëron mirësi të mëdha për njerëzit, por shumica e tyre nuk e falënderojnë."** (Sure Bekare, 243.)

Ndodhia e katërt: Flet për njeriun, i cili kaloi pranë një fshati të rrënuar përtokë, pra, ku ishin shkatërruar ndërtesat, ndërsa pemët ishin tharë, ai e mendoi të largët që ky fshat të kthehej edhe një herë siç kishte qenë më parë me ndërtesa dhe banorë. Allahu i tregoi atij një argument në veten e tij, që tregon për madhështinë e Allahut. Allahu ia mori shpirtin atij për njëqind vjet. Bashkë me këtë njeri ishte gomari, ushqimi dhe pija e tij. Në këtë mënyrë edhe gomari ngordhi dhe iu shpërndanë eshtrat e tij, ndërsa ushqimi mbeti ashtu siç kishte qenë pa ndryshuar fare; pra, nuk u pakësua, nuk i ndryshoi ngjyra, shija apo era për njëqind vjet, ndërkohë që dielli lëshonte rrezet mbi të dhe era e fortë e kaplonte nga të gjitha anët. Nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut, Ai është i Vetëm e i Pashok! Atij i përket sundimi dhe falënderimi, Ai është i Fuqishëm të bëjë çdo gjë!

Allahu i Madhëruar e ringjalli këtë njeri dhe i tregoi ushqimin dhe pijen që nuk kishin ndryshuar pas një kohe kaq të gjatë. Gjithashtu i tregoi gomarin e ai pa eshtrat e tij që ishin shpërndarë në tokë e që ngjiteshin njëra pas tjetrës, çdo eshtër shkonte në vendin e saj e Allahu e vishte atë me mish. Rreth kësaj ndodhie Allahu i Madhëruar na tregon: "**Po për atë që kur kaloi pranë një qyteti të rrënuar përtokë, tha: "Si mund ta kthejë në jetë Allahu këtë qytet tani që ai është i vdekur?!" Dhe Allahu e vdiq atë për njëqind vjet e pastaj e ringjalli dhe e pyeti: "Sa kohë ke ndenjur këtu?" - Ai u përgjigj: "Një ditë ose gjysmë dite". - "Jo" - i tha Allahu, -"por ke ndenjur njëqind vjet. Shiko ushqimin dhe pijen tënde që nuk janë prishur! Shikoje gomarin tënd** (si do ta ringjallim) **që të të bëjmë ty dëshmi mrekullie për njerëzit; vështroji eshtrat se si i bashkojmë e pastaj i veshim me mish!" Kur atij iu bë e qartë, ai tha: "Tashmë e di se Allahu është i Fuqishëm për çdo gjë!"** (Sure Bekare, 259.)

Ndodhia e pestë: Flet për Ibrahimin *(Paqja qoftë mbi të!),* të Dashurin e Allahut, në kohën kur kërkoi nga Allahu që t'i tregonte se si i ringjall të vdekurit. Allahu e urdhëroi atë të mirrte katër shpendë, t'i coptonte pjesë-pjesë, t'i shpërndante mbi majat e maleve që kishte përreth dhe në çdo mal të vendoste një pjesë të këtyre shpendëve. Pas kësaj e urdhëroi që t'i thërriste e në atë çast këto pjesë të shpëndara nëpër majat e maleve filluan të bashkohen me njëra-tjetrën dhe erdhën tek Ibrahimi duke ecur e jo duke fluturuar. Rreth kësaj ndodhie Allahu i Madhëruar thotë**: "Kur Ibrahimi tha: "O Zoti im! Tregomë si i ngjall të vdekurit!" – Zoti i tha: "A nuk beson?" - "Besoj" - iu përgjigj Ibrahimi, "por dëshiroj të më qetësohet zemra." Allahu i tha: "Merr katër zogj dhe copëtoji. Shpërnda në çdo kodër nga një**

copë prej tyre pastaj thirri! Ata do të të vijnë me të shpejtë. Dhe ta dish se Allahu është i Plotfuqishëm dhe i Urtë." (Sure Bekare, 260.)

Këta ishin disa shembuj se si Allahu ringjall të vdekurit në këtë botë e që janë argumente për ringjalljen e madhe, Ditën e Gjykimit, gjë e cila është shumë e lehtë për Allahun. Në një ajet fisnik Allahu i Madhëruar thotë: **"Ai e zë fill krijimin dhe Ai e përsërit atë e për Atë kjo është edhe më e lehtë."** (Sure Rrum, 27.)

"Krijimi dhe ringjallja e ju të gjithëve është njësoj si krijimi i një njeriu të vetëm. Vërtet, Allahu i dëgjon dhe i sheh të gjitha." (Sure Lukman, 28.)

"Por ajo do të jetë veç një fryrje e vetme (e Surit) **dhe ata përnjëherësh do të brofin** (të ringjallur)." (Sure Naziat, 13.)

"(Mjaftoi për t'i dënuar ata) **vetëm një zë i tmerrshëm, pas të cilit u shuan përnjëherësh."** (Sure Jasin, 29.)

"Ndërsa çështja e Ditës së Kiametit është sa çel e mbyll sytë ose edhe më shpejt. Vërtet, Allahu është i Fuqishëm për çdo gjë!" (Sure Nahl, 77.)

I pa të meta është Allahu, Zoti i Gjithëdijshëm, që me një të fryrë të vetme ka fuqinë që t'i nxjerrë njerëzit të gjallë nga varret e tyre; meshkuj dhe femra, të mëdhenj e të vegjël pa kurrfarë dallimi, e kjo sa hap e mbyll sytë ose edhe më shpejt. Allahu asgjë nuk e ka të pamundur në qiej e në tokë, vërtet Ai është i Gjithëdijshëm dhe i Fuqishëm.

O Zot, na mundëso të meditojmë në argumentet e tua dhe na bëj prej atyre që marrin mësim nga kjo gjë! Na jep të përfitojmë nga shpallja që ke zbritur dhe nga paracaktimi që ke vendosur! Na fal dhe na mëshiro, vërtet Ti je Mëshirues dhe Falës i madh! Këto ishin fjalët e mia dhe i kërkoj falje Allahut për vete dhe për ju. Kërkoni falje nga Ai se vërtet Ai mëshiron dhe fal shumë.

Hytbja e dytë:

Falënderimet qofshin për Allahun, që i dërgon erërat përgëzim për t'i paraprirë mëshirës së Tij, zbriti nga qielli ujë të pastër që ringjall qytetet e vdekura dhe u jep të pijnë kafshëve dhe njerëzve të shumtë. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut, Ai është i Vetëm dhe i Pashoq, është i Fuqishëm mbi çdo send. Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij, që e dërgoi tek të gjithë njerëzit si përgëzues e qortues, thirrës për tek Allahu dhe pishtar ndriçues: "Shembulli i dërgimit të tij ishte njësoj me dërgimin e një shiu të madh, i cili bie mbi sipërfaqen e një toke, ku një pjesë e saj ishte e mirë dhe e pranoi ujin duke bërë të mbinte bari i shumtë, një pjesë tjetër ishte e shkretë, e cila e mbante ujin (por që nuk mbinte bar) e kështu Allahu u bëri dobi njerëzve, sepse pinin, ujitnin dhe mbillnin. Por një pjesë tjetër ishte shterpë, e cila as nuk e mbante ujin po edhe nuk mbinte gjë prej saj." (E përcjell imam Buhariu dhe Muslimi.)

I pari është ai njeri që e kuptoi fenë e Allahut, pra, i bëri dobi shpallja e Allahut, kështu që e mësoi dhe e praktikoi. I dyti është ai njeri që e mbarti shpalljen e Allahut, ua kumtoi të tjerëve dhe u bëri dobi atyre (por jo vetes). Dhe i treti ishte ai njeri që nuk

i bëri dobi shpallja e Allahut e as që e pranoi udhëzimin me të cilin dërgoi Profetin paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen, shokët e tij dhe ata që erdhën pas tyre.

O ju njerëz! Frikësojuni Zotit tuaj dhe adhurojeni atë: **"...që e ka bërë për ju tokën shtresë dhe qiellin ndërtesë; që zbret ujë prej së larti dhe nëpërmjet tij bën që të rriten fruta si ushqim për ju. Prandaj mos sajoni me vetëdije zota të barabartë me Allahun."** (Sure Bekare, 22.)

"Ai i dërgon erërat si lajmëtare të mëshirës së Tij. Kur erërat lëvizin retë e rënda me shi, Ai i çon ato tek ndonjë vend i vdekur, ku lëshon shi dhe me anë të tij nxjerr lloj-lloj frutash; po kështu do t'i ringjallë edhe të vdekurit. Këta janë shembuj që t'ua vini veshin. Toka e mirë i jep frutat me lejen e Zotit të saj, ndërsa toka e keqe, zor se jep gjë. Kështu, në mënyra të ndryshme, Ne ia shpjegojmë shpalljet Tona njerëzve mirënjohës." (Sure Araf, 57-58.)

O ju njerëz! Gjithçka që ekziston në këtë gjithësi është provë që tregon njëshmërinë e Allahut, rububijetin (gjithëpushtetin) e plotë, fuqinë dhe madhështinë absolute, urtësinë dhe mëshirën e plotë që tregon qartë se Ai është i Gjithfuqishëm për çdo send.

Ai krijon çfarë të dojë dhe zgjedh kë të dojë, asgjë nuk është e vështirë për Të në qiej apo në tokë, Ai është i Gjithëdituri, i Fuqishmi.

Era e butë që dërgon Allahu i Madhëruar mbart re të rënda të mbushura përplot me ujë nga i cili rrjedhin lumenjtë dhe mbushen detet. Allahu i drejton retë dhe i mbledh ato derisa i zënë majat e maleve dhe e humbasin dritën e diellit për shkak se janë shumë, ndërsa toka errësohet si rrjedhojë e errësirës që ato krijojnë. Ne i shikojmë se si mblidhen me njëra-tjetrën me të shpejtë dhe e gjithë kjo me lejen e Allahut. Nëse do Allahu i shpërndan ato me të shpejtë për të qenë qielli i pastër pas kësaj, sikur të mos kishte pasur re' më parë.

Enesi përcjell duke na thënë: Një kohë njerëzit i kishte kapluar një thatësirë e madhe në kohën e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*, e në çastin kur Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* po mbante hytben e xhumasë u ngrit një arab dhe i tha: O i Dërguari i Allahut, na u shkatërrua pasuria, familjet i kemi të uritura dhe rrugët na janë ngushtuar, prandaj lute Allahun që të zbresë shi. Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* i ngriti duart dhe atë çast në qiell nuk shihnim asnjë pjesë reje. Betohem në Atë që shpirti im është në dorë të Tij, se akoma pa i ulur i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* duart nga lutja, u mblodhën re si të ishin male të mëdha. Pas kësaj akoma pa zbritur nga minberi pamë shiun se si pikonte mbi mjekrën e tij. Kështu u furnizuam me shi atë ditë, të nesërmen, të pasnesërmen, e kështu me radhë deri në xhumanë tjetër. I njëjti njeri u ngrit (të xhumanë tjetër) apo dikush tjetër dhe i tha: O i Dërguari i Allahut, po na prishen shtëpitë dhe pasuria po na përmbytet, prandaj lute Allahun për ne. Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* i ngriti duart dhe tha: *O Zot, zbrite atë rreth nesh dhe jo mbi ne,* - dhe sa herë që bënte me shenjë nga ndonjë anë e

qiellit ajo shpërthente duke rënë shi. Në këtë mënyrë retë u shpërndanë dhe nuk pamë mbi Medine asnjë re. Disa përrocka filluan të sillnin ujë për një muaj dhe çdokush që vinte nga ndonjë anë e Medines tregonte begatinë e madhe që gëzonte vendi i tij." (E përcjell Buhariu.)

O ju muslimanë! Ky ishte një hadith i vërtetë, e ajo fuqi e madhe që pamë është argumenti më i madh, që tregon për pushtetin e Allahut të Madhëruar. Kur Ai dëshiron të bëhet diçka i thotë bëhu, e ajo menjëherë bëhet. Allahu i Madhëruar thotë: **"Ne urdhërojmë vetëm një herë dhe vullneti Ynë përmbushet sa çel e mbyll sytë."** (Sure Kamer, 50.)

Kjo provë tregon se retë janë të nënshtruara ndaj urdhrit të Allahut dhe nuk i tejkalojnë urdhrat me të cilat i ka ngarkuar Krijuesi i tyre.

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* na ka treguar, e ai është njeriu më i besueshëm, për një njeri që kishte një tokë në shkretëtirë e ky njeri kishte dëgjuar një zë që thoshte: "Shkoni dhe ujitni kopshtin e filanit." Në këtë mënyrë reja e derdhi ujin e saj në një vend dhe uji arriti deri tek kopshit i këtij njeriu. Ai i tha: Si quhesh, o rob i Allahut? Ai i tha: Jam filani, - dhe ia priti (emri që kishte dëgjuar tek retë); Pse më pyet për emrin? Ai tha: Unë dëgjova një zë tek retë, të cilat e derdhën këtë ujë, që thonte: "Ujiteni kopshtin e filanit", pra, përmendën emrin tënd. Çfarë bën me kopshtin tënd? Ai tha: Përderisa po i thua këto fjalë po të tregoj: Unë shoh prodhimin që del prej kopshit dhe një të tretën e jap sadaka, me një të tretën ushqehem me familjen dhe një të tretën tjetër e përdor në të për ta ruajtur për mbjellje." (E përcjell Muslimi.)

O ju muslimanë! Ky shi që bie mbi ne është mirësi dhe mëshirë nga ana e Allahut, prandaj duhet ta falënderojmë dhe t'i kërkojmë ndihmë duke iu bindur, sepse ai që falënderon Allahun, Ai ka për t'ia shtuar mirësitë, ndërsa ai që e mohon Atë, Allahu do ta privojë nga mirësitë. Allahu i Madhëruar thotë**:** "(Kujtoje) **kur Zoti juaj kumtoi: "Nëse tregoheni mirënjohës, Unë do t'jua shtoj edhe më shumë begatitë e Mia; por nëse ju mohoni mirësitë e Mia,** (atëherë dijeni se) **dënimi Im është i rëndë."** (Sure Ibrahim, 7.)

Atëherë falënderojeni Allahun me gjuhët tuaja dhe tregojini mirësitë që u ka dhënë, falënderojeni Allahun duke iu bindur Atij, duke praktikuar urdhrat e duke iu larguar ndalesave që ka vënë Ai. Falënderojeni Allahun duke u penduar me zemrat tuaja dhe duke besuar se mirësitë janë vetëm nga Ai.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse

je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 6

Nderimi i Allahut ndaj njeriut!

Hytbja e parë:

Falënderimet e panumërta, të mira dhe të bereqetshme qofshin për Allahun, ashtu siç kërkon Zoti ynë dhe kënaqet. E falënderoj të Lartmadhëruarin, ashtu si i takon Lartmadhërisë së Tij, dhe dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përpos Allahut, i Vetëm dhe i Pashoq, si shenjë madhërimi për Qenien e Tij. Ai i krijoi gjallesat për ta adhuruar dhe i solli në jetë pasi nuk ekzistonin me qëllim që t'i binden. Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij, i zgjedhuri në mesin e krijesave dhe më i miri në mesin e tyre. Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, mbi familjen, shokët e tij dhe ata që erdhën pas tyre deri në Ditën e Gjykimit.

O ju njerëz! Së pari këshilloj veten e më pas ju këshilloj juve, që t'i frikësohemi Allahut të Madhëruar, kur jemi vetëm dhe në mes të njerëzve. Si dhe u këshilloj që të kapeni fort pas udhëzimit dhe legjislacionit të Tij, duke u ndalur në kufijtë, urdhrat dhe ndalesat e vëna nga Ai.

Frikësojuni Allahut me një frikë të vërtetë dhe adhurojeni me një adhurim të sinqertë, sepse nuk keni të adhuruar tjetër veç Tij, gjithashtu nuk keni zot tjetër përpos Tij. Prandaj madhërojeni urdhrin e Tij dhe kini kujdes nga dënimi dhe zemërimi i Tij. Përgatituni me punë të mira për atë që u pret dhe kini kujdes nga hutimi dhe shkujdesja. I zgjuar është ai që llogarit veten dhe punon për pas vdekjes, ndërsa i pamundur është ai që ndjek dëshirat e vetes së vet e pastaj shpreson tek Allahu me shpresa nga më të ndryshmet.

O robër të Allahut! Allahu e nderoi njeriun që në çastin kur e krijoi me duart e Tij, ku më pas e drejtoi dhe i dha shpirt nga ana e Tij. Njeriut i dha dëgjim, shikim e logjikë, dhe për të urdhëroi melekët, që t'i përulen në formë respekti. Atij i dha formën më të mirë, dhe e krijoi me një rregull të përsosur, dhe me një paraqitje shumë të bukur. Pas kësaj e udhëzoi drejt njohurive të ndryshme nëpërmjet të cilave arrin lumturinë në këtë botë dhe në botën tjetër. Ai i dhuroi njeriut mendjen dhe logjikën, të shprehurin e pjekurinë, dhe i dha mirësi, të cilat nuk numërohen e as që llogariten. Veç të tjerash i la në shfrytëzim çdo gjë që gjendet në qiell dhe në tokë, dhe e vendosi mëkëmbës në tokë për ta ndërtuar atë: **"Në të vërtetë, Ne i kemi nderuar bijtë e Ademit: ua kemi bërë të mundur që të udhëtojnë në tokë e në det, u kemi dhënë ushqime të mira e të lejuara dhe i kemi ngritur lart mbi shumë prej atyre që kemi krijuar."** (Sure Isra, 70.)

O robër të Allahut! Në traditën e injorancës së hershme, si dhe prej cilësive të shëmtuara, ku pothuajse kanë ekzistuar në çdo kohë dhe vend ishte mburrja me anë të etërve, si dhe recitimet që tregonin për kryelartësinë e një fisi. Pra, mburreshin me

fisin e gjakun, dhe i shanin të tjerët po në këtë kontekst. Nga ana tjetër i paragjykonin njerëzit nisur nga kjo epidemi, kështu që ata thonin; "filanit nuk i njihet origjina", ose: "filani nuk zotëron asnjë të afërm", apo: "filani është i dobët dhe i varfër", si dhe: "filani është i zi apo i kuq"; "unë jam nga kjo familje", e shumë e shumë nga këto thënie të injorancës.

Por Islami çrrënjosi çdo lloj kuptimi që i ndante njerëzit në këto lloj shtresash; sipas kushteve të pasurisë apo origjinës, farefisit apo ngjyrës, postit apo udhëheqjes, dhe i kushtoi rëndësi edukimit e mbjelljes së shëndoshë dhe të saktë të dallimit në moralet e tyre shoqërore.

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* sqaroi se dallimi mes njerëzve bëhet vetëm me devotshmëri dhe punë të mira, dhe se çdo dallim tjetër që bëjnë njerëzit është i refuzuar dhe i kotë.

Ibni Omeri përcjell duke thënë: I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* mbajti një fjalim ditën e çlirimit të Mekes dhe tha: "*O njerëz, Allahu ua ka larguar juve barrën e injorancës dhe mburrjen me të. Njerëzit janë dy llojesh: besimtar, i devotshëm e fisnik tek Allahu, dhe keqbërës, i prishur e i pavlerë tek Allahu,* - pas kësaj lexoi fjalën e Allahut që thotë: **"O njerëz! Në të vërtetë, Ne ju krijuam ju prej një mashkulli dhe një femre dhe ju bëmë popuj e fise për ta njohur njëri-tjetrin. Më i nderuari prej jush tek Allahu është ai që i frikësohet më shumë Atij. Vërtet, Allahu është i Gjithëdijshëm dhe për Atë asgjë nuk është e fshehtë...** (Sure Huxhurat, 13.)**"** (E përcjell Tirmidhiu, ndërsa hadithin e ka konsideruar të saktë Albani.)

Imam Ebu Abas Ahmed bin Abdu Selami, Allahu e mëshiroftë, ka thënë: Nderimi në fe duke u mbështetur në farefisni është gjykimi i injorancës, të cilin e kanë praktikuar rafiditë[6] (prishësit e fesë) dhe të ngjashmit me ta (ithtarë të injorancës). Për këtë arsye nuk gjendet asnjë ajet në librin e Allahut, që lavdëron apo poshtëron ndokënd nëpërmjet farefisit të tij, përkundrazi nderimi bëhet vetëm me anë të besimit dhe devotshmërisë, ndërsa poshtërimi bëhet vetëm me anë të kufrit, mëkateve dhe gjynaheve."

Ebu Hurejra përcjell se të Dërguarin e Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* e kanë pyetur: O i Dërguari i Allahut, kush është më i ndershmi në mesin e njerëzve? Ai ka thënë: *Më i devotshmi prej tyre.* Ata i thanë: Nuk po të pyesim për këtë. Ai tha: *Atëherë më i ndershmi është Jusufi profeti i Allahut, i biri i profetit të Allahut e ky bir i profetit të Allahut, i biri i të dashurit të Allahut.* Ata i thanë: Nuk kemi si qëllim këtë. Atëherë ai u tha: *Ju po pyesni për barkun e arabëve?! Të zgjedhurit në kohën e injorancës janë të zgjedhur edhe në Islam përderisa kanë njohuri rreth fesë.*" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Ebu Hurejra përcjell: Një grua e zezë (apo një djalosh) fshinte xhaminë. Një ditë prej ditësh i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* nuk e kishte parë dhe pyeti për të. I thanë: Ka vdekur. Ai u tha: *Përse nuk më njoftuat?*

---

[6] Rafiditë janë një grup shiit, që refuzuan imamllëkun e Zejd bin Aliut. (sh. p.)

Tha: Sikur e quajtën të pavlerë çështjen e saj apo të tij, ndërsa Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* u tha: *Më tregoni ku është varri i saj,* e ata ia treguan dhe Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* shkoi dhe ia fali xhenazen." (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

O robër të Allahut! Nderimi dhe respekti ndaj njerëzve, si dhe t'u japësh vendin që meritojnë është një çështje për të cilën Islami ka nxitur që t'i kushtohet vëmendje e veçantë. Aisha thotë: *Jemi urdhëruar që njerëzve t'u japim vendet përkatëse.*" (E përcjell imam Muslimi.)

Po, o robërit e Allahut, ndërmjet njerëzve ka të moshuar që u janë dobësuar eshtrat dhe u janë thinjur flokët, të cilët duhet t'i respektojmë dhe t'u njohim përparësinë dhe vlerën që kanë. Në mesin e tyre ka fëmijë, që kanë nevojë për mëshirë, përkëdhelje dhe këshillim pa përdorur forcë apo vrazhdësi. Në mesin e njerëzve ka dijetarë vlera e të cilëve është mjaft e madhe, prandaj duhen respektuar për dijen që mbartin, nga ana tjetër t'u njihet vlera dhe respekti. Në mesin e njerëzve janë ata me pozitë dhe autoritet, apo njerëz që zotërojnë punë të rëndësishme, që u bëjnë dobi muslimanëve, për të cilët duhet të ruajmë çdo falënderim përderisa zbatojnë legjislacionin e Allahut të Madhëruar, praktikojnë urdhërat e Tij dhe largohen nga ndalesat e Tij. Këtë duhet ta bëjmë pa e tepruar dhe pa lënë mangut rreth të drejtës që u takon.

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Nuk i përket umetit tim ai që nuk respekton të moshuarin, nuk mëshiron fëmijën dhe nuk i njeh dijetarit të drejtën që ai meriton.*" (E përcjell Tirmidhiu dhe e ka saktësuar Albani.)

Në një hadith tjetër i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* thotë: "*Të madhërosh Allahun është të nderosh të thinjurin në Islam, mbartësin e Kuranit, i cili nuk i tejkalon caqet po as nuk e lë pas dore atë, si dhe të nderosh udhëheqësin e drejtë.*" (E përcjell Ebu Daudi dhe e ka saktësuar Albani.)

Besimi i patundur i muslimanit për nderimin që Allahu i ka bërë atij dhe njerëzve të tjerë, e bën atë të ketë kujdes me jetët e njerëzve, duke u larguar nga çdo gjë që i lëndon apo i frikëson ata. E themi këtë, sepse atij i kërkohet të nderojë një krijesë që e ka nderuar Allahu dhe Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*, sepse atë që ka nderuar Allahu dhe i Dërguari i Tij duhen të mos poshtërohen; ndërsa atë që poshtëron Allahu askush nuk mund ta nderojë.

O robër të Allahut! Zhvlerësimi i njerëzve për shkak të zanatit, dobësisë apo pamjes së tyre të jashtme është një kundërshtim i hapur ndaj urdhrit të Allahut të Madhëruar, ku urdhëron për nderimin ndaj bijve të Ademit. Për këtë arsye i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Allahu më ka shpallur: Bëhuni të thjeshtë me qëllim që të mos ngrejë kokë dikush ndaj dikujt tjetër, e as të kenë mendjemadhësi ndaj njëri-tjetrit.*" (E përcjell imam Muslimi.)

Sinqerisht është virtyt mjaft i keq, që sjell zemërimin e Allahut të Madhëruar dhe shkakton dënimin dhe hidhërimin e Tij. Ky veprim është të shkelësh të drejtat e njeriut, të cilat i ka ruajtur Islami. Më shumë se kaq është cilësi e mohuesve dhe dyfytyrëshve

injorantë, për të cilët muslimanët janë urdhëruar të mos u ngjasojnë.

Njerëzit nuk vlerësohen nga pamja e jashtme e tyre, as me ngjyrat që kanë, as me trupat që mbajnë, as me farefisin, por vlerësohen me burrërinë dhe trimërinë e tyre ndaj të vërtetës. Gjithashtu vlerësohen për devotshmërinë që kanë ndaj Krijuesit, përgjigjen që i bëjnë urdhrave të Tij dhe largimit nga ndalesat e Tij. Ndodh që një njeri t'i ketë rrobat të vjetra, trupin ta ketë të dobët dhe pamjen të shëmtuar, por që vlen më shumë tek Allahu, ka vend më të mirë në Islam, është më i fortë ndaj armiqve të Allahut, ndihmës ndaj fesë së Tij dhe më i dashur në zemrat e njerëzve, se një tjetër me pamje të bukur e me farefis fisnik.

Kurtubiu, Allahu e mëshiroftë, duke komentuar fjalën e Allahut: **"O ju që keni besuar! Asnjë burrë prej jush të mos tallet me burra të tjerë, se këta mund të jenë më të mirë se ai. Gjithashtu asnjë grua të mos tallet me gra të tjera, se këto mund të jenë më të mira se ajo. Mos e nënçmoni dhe mos e qesëndisni njëri-tjetrin me nofka** (të këqija)! **Sa e shëmtuar është të thirresh me emër të keq pas** (pranimit të) **besimit! Ata që nuk pendohen janë vërtet keqbërës."** (Sure Huxhurat, 11.) thotë: "Në përfundim themi se: nuk duhet që ndonjëri të sulmojë një tjetër, duke e nënçmuar për shkak të shikimit të parë që hedh tek ai, sidomos kur e sheh me rroba të këqia, me probleme në trupin e tij apo që i mirret goja kur flet. Ky njeri mund të jetë më i sinqertë në brendësinë e tij dhe më i pastër në shpirt, se një tjetër që nuk zotëron cilësitë e tij. Në këtë mënyrë ai i bën dëm vetes duke nënçmuar një njeri që e ka nderuar Allahu, dhe duke u tallur me një njeri, të cilin e ka lavdëruar Allahu. Të parët tanë ruheshin aq shumë, saqë arriti puna deri aty sa Amër bin Shurahbili të thotë: Sikur të shihja një njeri që ruan dhitë dhe ta përqeshja do frikësohesha se mos më bie rasti të veproj si ai. Ndërsa Abdullah bin Mesudi thoshte: "Sprova është e lidhur ngushtë me fjalën. Sikur të tallesha me një qen do të frikësohesha, se mos shndërrohem në qen."

Ndërsa duke komentuar fjalën e Allahut që thotë: **"Por ju** (o jobesimtarë) **i keni talluar ata** (aq shumë), **sa ju bënë të më harronit Mua së përmenduri, e përherë i përqeshnit ata."** (Sure Muminun, 110.) Kurtubiu thotë: "Nga ky ajet përfitojmë kërcënimin kundrejt përqeshjes dhe talljes me njerëzit e dobët dhe të varfër, nënçmimin ndaj tyre dhe talljen me ta, harxhimin e kohës me ta në gjëra që nuk nevojiten dhe se kjo vepër të largon nga Allahu i Madhëruar."

Marur bin Suejdi ka thënë: Takova Ebu Dherrin në Rabdheh, që kishte veshur një pelerinë, gjithashtu djaloshi (shërbëtori) i tij kishte veshur një pelerinë. Unë e pyeta për këtë gjë dhe ai më tha: Unë shava një njeri dhe përqesha nënën e tij. Atëherë i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* më tha: *O Ebu Dherr, përqeshe nënën e tij? Vërtet ti je njeri që akoma ke zakone të injorancës. Ata që i bëri Allahu nën komandën tuaj janë vëllezërit tuaj, prandaj kushdo që ka nën kujdes ndonjë vëlla le ta ushqejë nga ajo që ushqehet vetë dhe le ta veshë nga ajo që vesh vetë. Mos i ngarkoni më shumë se duhet, por nëse i ngarkoni atëherë ndihmojini.*" (E përcjell Buhariu.)

Enes bin Maliku përcjell se kur i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* mbërriti në Medine nuk kishte shërbëtor. Në atë kohë Ebu Talha më mori për dore dhe më dërgoi tek i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* dhe i tha: O i Dërguari i Allahut, Enesi është një djalosh i zgjuar, prandaj le të jetë në shërbimin tënd. Enesi vazhdon duke thënë: Unë i shërbeva atij në udhëtim dhe jashtë udhëtimi, por asnjëherë nuk më tha për ndonjë gjë që bëja; pse e bëre këtë? E as për ndonjë gjë që nuk e bëja; përse nuk e bëre kështu?" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Në versionin e Muslimit thuhet: I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ishte njeriu me moralin më të mirë. Një ditë ai më dërgoi për një punë dhe i thashë: Betohem për Allahun se nuk shkoj, - edhe pse në vetvete isha i bindur se duhet të shkoja për atë që më urdhëronte i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të.* Dola e kur po kaloja pranë disa fëmijëve që luanin në treg, papritur më kapi pas qafe i Dërguari i Allahut. E pashë nga mbas, ndërsa ai po qeshte dhe më tha: O Enes, a shkove aty ku të urdhërova? Ai tha: I thashë: Po, do të shkoj, o i Dërguari i Allahut."

Vërtet përçmimi i njerëzve dhe shkelja e të drejtave të tyre është vepër që e ka ndaluar Allahu dhe i Dërguari i Tij *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*. Ndërsa nderimi dhe respektimi i të dobëtit dhe të varfërit, si dhe dhënia e të drejtës që i takon është vepër për të cilën na ka urdhëruar Allahu i Madhëruar ne muslimanëve, gjë që na bën të jemi si një trup i vetëm.

Jobesimtarët janë munduar me të gjitha forcat që i Dërguari fisnik t'i dëbonte skllevërit dhe robërit e tyre, të cilët i nënçmonin e që kishin pranuar Islamin. Fjalët e tyre ngjasonin me ato të jobesimtarëve të popullit të Nuhut, që thonin: **"Por paria e popullit të tij, e cila nuk besoi tha: "Ne shohim se ti je thjesht njeri si ne dhe shohim që ty të shkojnë pas vetëm më të pavlerët nga ne, pa menduar fare. Ne nuk shohim se ti ke diçka më të mirë se ne, madje ju quajmë gënjeshtarë"."** (Sure Hud, 27.)

Por Allahu e ndaloi atë (Profetin) nga kjo vepër duke i thënë: **"Mos i dëbo ata që i luten Zotit të vet në mëngjes e mbrëmje, duke e dëshiruar Fytyrën** (mirësinë) **e Tij! Ti nuk je aspak përgjegjës për ata, as ata nuk janë përgjegjës për ty. Nëse ti i dëbon ata, atëherë do të jesh keqbërës. Kështu, Ne i kemi bërë disa prej tyre si sprovë për të tjerët, që të thonë: "Vallë, këta janë ata prej nesh, që Allahu u ka dhuruar mirësi?!" - A mos vallë, Allahu nuk i njeh më mirë ata që i janë mirënjohës?"** (Sure Enam, 52-53.)

Allahu më dhëntë begati mua dhe juve me Kuranin Fisnik dhe na bëftë prej atyre, që përfitojnë nga ajetet dhe përkujtimet e urta. Këto ishin fjalët që dëgjuat dhe unë kërkoj falje tek Allahu, kërkoni falje dhe ju dhe pendohuni tek Ai, vërtet Ai fal dhe është Mëshirues i madh.

Hytbja e dytë:

Falënderimet i takojnë Allahut Zotit të botëve, dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përpos Allahut, Një, i Vetëm dhe i Pashok. Gjthashtu dëshmoj se Muhamedi është rob i Allahut dhe i Dërguari i Tij, paqja nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij.

O ju njerëz! Frikësojuni Allahut të Madhëruar, falënderojeni Atë, bindjuni Atij dhe kini kujdes nga mbikqyrja e Tij, e dijeni se ju do ta takoni Atë.

O robër të Allahut! Vlerësimet e njerëzve ndaj krijesave, si dhe korigjimi i tyre i bazuar mbi këto norma konsiderohen të neveritura e të prishura, përderisa nuk janë të bazuara mbi dije nga Allahu i Madhëruar.

Njerëzit në Islam janë dy llojesh: njeri besimtar i devotshëm, i cili duhet të respektohet dhe të ndiqet urdhri që Allahu jep për të drejtat e tij, ose njeri hipokrit keqbërës dhe mohues prej të cilit duhet të kemi kujdes derisa të besojë në Allahun e Madhëruar.

Askush nuk ua di vlerën burrave, nuk ua ruan pozitën që kanë dhe nuk u jep të drejtat që u takojnë ashtu si duhet, veç atyre që janë burra. I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Muslimani është vëlla i muslimanit, nuk i bën padrejtësi, nuk e injoron e as që e nënçmon atë. Devotshmëria është këtu,* - e bëri me shenjë nga kraharori tri herë, pastaj tha: "*Njeriut i mjafton si punë e keqe që të nënçmojë vëllain e tij musliman. Çdo musliman e ka të ndaluar gjakun e tjetrit, pasurinë dhe nderin e tij.*" (E përcjell Muslimi.)

Kjo do të thotë se i mjafton si vepër e keqe, që të nënçmojë vëllain e tij musliman, për shkak të mendjemadhësisë që tregon karshi tij, e siç dihet mendjemadhësia është cilësia më e keqe për të cilën i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Nuk do të hyjë në xhenet ai që ka pasur mendjemadhësi në zemrën e tij qoftë dhe sa grimca e atomit.* Një burrë tha: Një njeri pëlqen që rrobat dhe këpucët e tij të jenë të mira. Ai tha: *Allahu është i bukur dhe e do të bukurën. Mendjemadhësia është mospranimi i të vërtetës dhe superioriteti ndaj njerëzve.*" (E përcjell Muslimi.)

Një njeri i drejtohet Omer bin Abdul-Azizit duke i thënë: "Të moshuarin e muslimanëve mbaje pranë si ta kishe baba, të voglin sikur ta kishe fëmijën tënd, të riun mbaje si ta kishe vëllain tënd. Pra, cilit prej tyre do të kishe dëshirë t'i bëje keq?!"

Sehl bin Sead Saidi përcjell se një herë kur Profeti (*Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të*) ishte i ulur bashkë me një tjetër, e aty pranë kaloi një njeri (që konsiderohej nga njerëzit e ndershëm dhe me famë). Profeti (*Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të*) në këtë rast iu drejtua atij që ishte ulur duke i thënë: *Çfarë mendimi ke për këtë person?* Tha: Ky është nga njerëzit e ndershëm dhe me pozitë; nëse kërkon të martohet e meriton që ta martojnë, nëse ndërmjetëson t'i pranohet ndërmjetësimi. Profeti (*Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të*) kur i dëgjoi këto fjalë heshti. Aty kaloi një njeri tjetër (i varfër, por i devotshëm). Profeti (*Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të*) e pyeti atë që ishte ulur: *Çfarë mendon për*

këtë njeri? Tha: O i Dërguari i Allahut! Ky është njëri nga të varfërit e muslimanëve; nëse kërkon të martohet meriton të mos e martojnë, nëse ndërmjetëson të mos i pranohet ndërmjetësimi dhe kur të flasë të mos i dëgjohen fjalët.

Pas kësaj, Profeti (paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të) tha: *Ky që pe' tani është më i mirë se ai, edhe sikur toka të jetë e mbushur me njerëz të atillë.*"

Pse i tha këto fjalë? Sepse ndryshimi është vetëm në devotshmëri dhe besim. I pari ishte nga njerëzit e ndershëm, por nuk ishte i devotshëm, ndërsa i dyti ishte nga të varfërit e muslimanëve, por ishte nga të devotshmit e tyre, prandaj Profeti (*Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të*) tha për të: *Është më i mirë se ai edhe sikur toka të jetë e mbushur me njerëz të atillë*.

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* e përmirësoi mendimin e këtij njeriu duke i dhënë vlerësimin real, nëpërmjet të cilit krahasohen të mirat dhe ngrihen vlerat e njerëzve. I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* sqaroi gjithashtu se vlerat e kësaj bote dhe konceptet e saj të veçanta nuk kanë vlerë Ditën e Gjykimit. Pra, as autoriteti dhe farefisnia e kësaj bote, apo pasuria dhe posti i saj nuk do të kenë vlerë tek Allahu i Madhëruar. Ajo që do të vlejë është besimi, devotshmëria dhe puna e mirë nëpërmjet së cilës kërkohet kënaqësia e Allahut.

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "Ditën e Gjykimit do të vijë një njeri i shëndoshë dhe i madh, por që nuk peshon tek Allahu as sa krahu i një mize; dhe tha: *lexoni fjalën e Allahut që thotë:* **"Prandaj Ne nuk do të vëmë kurrfarë peshe për ta** (për veprat e tyre) **në Ditën e Kiametit.** (Sure Kehf, 105.)" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Merrni mësim, Allahu u mëshiroftë, nga rasti i Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* dhe shokëve të tij, të cilët mbeteshin të uritur me ditë, muaj dhe vite, derisa lidhnin gurë nëpër barqet e tyre nga uria. Ata vishnin rroba të arnuara e shumica e tyre ishin skllevër dhe njerëz të dobët, por Allahu i lartësoi me Islam dhe u dha grada të larta e vend të mirë, u kënaq me ta dhe i përgëzoi me xhenet. Krenaria i takon Allahut, të Dërguarit të Tij dhe besimtarëve.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh

ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 7

Besimi në paracaktimin (kaderin) **e Allahut!**

Hytbja e parë:

Falënderimet i përkasin vetëm Allahut që krijoi gjithçka dhe paracaktoi çdo gjë, u kujdes për robërit sipas urtësisë së Tij e Ai është i Urtë, i Gjithëdijshëm. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përpos Allahut, Një, i Vetëm e i Pashoq, Atij i përket sundimi dhe falënderimi, Ai është i Fuqishëm të bëjë çdo gjë. Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij, që e dërgoi para ndodhisë së madhe, si përgëzues e qortues, thirrës për tek Allahu dhe pishtar ndriçues. Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen, shokët e tij dhe ata që erdhën pas tyre deri në Ditën e Gjykimit.

O njerëz! Frikësojuni Allahut dhe besoni tek i Dërguari i Tij, sepse besim do të thotë; të besosh në Allahun, engjëjt, librat dhe profetët. Për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **"I Dërguari beson në atë** (Kuranin) **që i është shpallur nga Zoti i tij e po ashtu dhe besimtarët: të gjithë besojnë në Allahun, engjëjt e Tij, librat e Tij dhe të dërguarit e Tij** (duke thënë): **"Ne nuk bëjmë dallim mes asnjërit prej të dërguarve të Tij". Ata thonë: "Ne dëgjojmë dhe bindemi. Faljen Tënde kërkojmë, o Zoti Ynë dhe tek Ti do të kthehemi!"** (Sure Bekare, 285.)

Besim është të besosh në caktimin (kadanë) dhe paracaktimin (kaderin) e Allahut. Prandaj besoni se Dituria e Allahut e ka përfshirë çdo gjë, Ai e di çfarë ka ndodhur në të shkuarën dhe çfarë do të ndodhë në të ardhmen, për të gjitha këto ka njohuri të hollësishme dhe të përgjithshme. Asgjë nuk i fshihet në qiell apo në tokë, për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **"Ne e kemi krijuar njeriun dhe Ne e dimë ç'i pëshpërit atij shpirti i vet. Ne jemi më pranë tij se damari i qafës së vet."** (Sure Kaf, 16.)

Besoni në diturinë absolute dhe të gjerë që zotëron Allahu, besojini njohurisë dhe kujdesit absolut të Tij dhe se Ai ka shkruar në Leuhi Mahfudh (Libri i fshehtësive) çdo gjë që do të ndodhë deri në Ditën e Fundit, e kjo pesëdhjetë mijë vjet para se të krijonte qiellin dhe tokën.

Sendi i parë që krijoi Allahu ishte lapsi dhe i tha: Shkruaj! Ai i tha: O Zoti im, çfarë të shkruaj? Zoti i tha: Shkruaj çdo gjë që do të ndodhë, - e që në atë çast ai shkroi çdo gjë që do të ndodhë deri në Ditën e Kiametit.

Allahu i Madhëruar thotë: **"A nuk e di ti, se Allahu di çdo gjë, që është në qiej e në Tokë? Të gjitha këto janë shënuar në Libër. Me të vërtetë, kjo është e lehtë për Allahun.**" (Sure Haxh, 70.)

Gjithashtu ka thënë**: "S'ka fatkeqësi që godet tokën dhe ju, që të mos jetë e shënuar në Libër** (Leuhi Mahfûdh) **më parë se ta krijojmë atë. Kjo për Allahun është vërtet e lehtë!"** (Sure Hadid, 22.)

O ju muslimanë! Besoni në vullnetin e Allahut dhe në gjithë-pushtetin e Tij, sepse çdo gjë që ndodhet në qiej e në tokë është nën sundimin e Tij. Allahu i Madhëruar thotë: **"Allahut i takon sundimi i qiejve dhe i Tokës dhe gjithçka që ato përmbajnë. Ai është i Fuqishëm për çdo gjë."** (Sure Maide, 120.)

Ndërsa çdo gjë që gjendet nën sundimin e Tij realizohet me dëshirën dhe vullnetin e Tij. Pra; në dorën e Tij është sundimi, e në dorën e Tij janë qiejt e toka. Çfarëdo që të ndodhë; mirësi apo vështirësi, frikë apo qetësi, shëndet apo sëmundje, varfëri apo pasuri, të gjitha realizohen më vullnetin e Allahut të Madhëruar.

O ju besimtarë! Besoni se çdo gjë që gjendet në qiej e në tokë janë krijesë e Allahut: **"Allahu është Krijuesi i çdo gjëje dhe Ai është Mbikëqyrës i çdo gjëje."** (Sure Zumer, 62.)

Në një ajet tjetër thotë: **"Ndërkohë që Allahu është Ai që ju ka krijuar juve dhe gjithçka që bëni?!"** (Sure Safat, 96.)

Allahu është Ai që krijoi qiejt dhe tokën e Ai kujdeset për to, Ai krijoi njeriun dhe kujdeset për të. Njeriu zotëron ambicje dhe vullnet, gjithashtu zotëron fuqi dhe punon, e Ai që i dha këtë ambicje dhe krijoi tek ai këtë forcë është vetëm Allahu i Madhëruar. Nëse do të dëshironte do t'ia largonte njeriut të menduarin e si rrjedhojë do t'i humbiste vullneti për të vepruar, por edhe mund t'i largonte forcën që të mos kishte mundësi për të punuar.

O ju muslimanë! Besimi në paracaktimin e Allahut është një prej gjashtë shtyllave të besimit pa të cilin ai nuk plotësohet. Por nga ana tjetër kjo gjë nuk duhet të mirret si argument në praktikimin e mëkateve, në anashkalimin e detyrave të vëna nga Allahu apo për të vepruar ndalesat që ka vënë Allahu. Këtë sqarim e bëj, sepse Allahu është ai që të dha logjikën nëpërmjet të cilës ti përfiton vullnetin, gjithashtu të dha forcën nëpërmjet të cilës ti arrin të punosh. Për këtë arsye kur njeriu nuk ka logjikë nuk ndëshkohet për gabimet e tij e as për mospraktikimin e detyrimeve, gjithashtu nëse do të privohej nga forca për të praktikuar një detyrim nuk do t'i merrej parasysh mospraktikimi i tij.

Të arsyetohesh me kaderin për mëkatet dhe mosveprimin e detyrimeve është diçka e brishtë dhe e kotë, të cilën e ka hedhur poshtë Allahu në librin e Tij dhe në anën tjetër hidhet poshtë nga logjika dhe realiteti.

Allahu e hedh poshtë në librin e Tij duke thënë: "(Këta janë) **të dërguar që kanë sjellë lajme të mira e kanë paralajmëruar, në mënyrë që njerëzit të mos kenë ndonjë justifikim ndaj Allahut, pas ardhjes së të dërguarve."** (Sure Nahl, 165.)

Sikur kaderi të ishte justifikim, atëherë nuk do të anullohej me dërgimin e profetëve, përkundrazi kaderi është i qëndrueshëm dhe mbetet bashkë me dërgimin e profetëve. Allahu i Madhëruar ka thënë**: "Idhujtarët do të thonë: "Sikur të donte Allahu, nuk do të adhuronim tjetër veç Tij, as ne, as baballarët tanë dhe ne nuk do të kishim bërë të ndaluar asgjë". Kështu mohonin edhe ata para tyre, derisa shijuan dënimin tonë. Thuaju: "A keni ndonjë prove të na paraqitni? Ju**

mbështeteni vetëm në hamendje dhe jeni vetëm gënjeshtarë”. (Sure Enam, 148.) Nëse justifikimi me anë të kaderit do të ishte i saktë dhe i drejtë, atëherë Allahu nuk do t’i dënonte ata që arsyetohen me të për shirkun që bëjnë, sepse Allahu nuk i bën padrejtësi askujt.

Arsyetimi me anë të kaderit në veprimin e mëkateve dhe braktisjen e detyrimeve është një argumentim i brishtë, të cilin e hedh poshtë edhe logjika njerëzore. E themi këtë sepse ai që arsyetohet me kaderin, nuk ka njohuri për kaderin mbi të cilin mund të ndërtojë veprat e tij, kështu që si mund të argumentohet me diçka që nuk ndikon aspak në veprimet e tij? Dihet fare mirë se një send nuk mund të ndikojë tek vepruesi i tij derisa ai të ketë njohuri rreth këtij ndikimi.

Nëse një njeri do të përpiqej të mirrte pasurinë apo jetën e një tjetri dhe të thoshte se ky është kaderi i Allahut, do të shohim se njerëzit nuk do ta pranojnë arsyetimin e këtij njeriu. Atëherë pse ky i fundit nuk e pranon arsyetimin e të tjerëve me anë të kaderit apo me diçka tjetër nëse përpiqet t’i bëhet diçka kundrejt tij, por kur vjen puna për veten e tij arsyetohet dhe nuk i kushton rëndësi të drejtës së Allahut?

Është mjaft e vërtetë se të arsyetohesh me anë të kaderit në veprimin e mëkateve dhe lënien e detyrimeve është një arsyetim i kotë, të cilin e hedh poshtë realiteti ku jetojmë. Vërejmë që kur një njeri dëgjon për një garë, e cila jep shpërblime ai nxiton për tek ajo me qëllim që të zërë një vend pune, arritja e vendit të punës pa dyshim është me caktimin e Allahut, por megjithatë ai mori të gjitha masat për ta arritur atë dhe nuk e la pas dore.

Lind pyetja: Pse duhet që njeriu të lërë atë që e ka detyruar Allahu, përderisa i ka mundësitë ta praktikojë, e duke ditur se ajo punë e shpie drejt kënaqësisë së Allahut dhe xhenetit të Tij? Por çfarë ndodh; ai fillon të arsyetohet me kadanë dhe kaderin e Allahut. Përse nuk punoi për të arritur në xhenet ashtu siç punoi për të zënë një vend pune e për të siguruar jetesën?!

Gjatë sezonit të provimeve vërejmë nxënësit, të cilët kërkojnë të marrin klasën, se si mësojnë gjithë natën, ndërsa ditën e kalojnë me përsëritje, vetëm e vetëm për të siguruar kalimin. Asnjë prej atyre që kërkon të kalojë klasën nuk e sheh të braktisë përsëritjen e mësimeve e të arysetohet me kaderin. Atëherë si është e mundur që njeriu t’i lërë detyrimet e Allahut, duke e ditur se ato të shpien drejt kënaqësisë dhe xhenetit të Tij, e pas kësaj të arsyetohet me anë të kaderit?!

Gjithashtu vërejmë njerëz që heqin dorë nga ngrënia e një ushqimi, sepse e dëmton edhe pse ia kërkon trupi, megjithatë ai e lë atë nga frika se mos e dëmton. Nuk është e mundur që t’i ofrohet ky ushqim e më pas t’i bëhet arsyetimi me kaderin e Allahut. Si është e mundur që kur shkon drejt mëkateve, të cilat e dëmtojnë, ai arsyetohet me kaderin e Allahut?

Një njeri i zgjuar sa herë që mendon mbi këtë aktualitet, duke i llogaritur gjërat me logjikën e tij dhe lexon librin e Allahut dhe Sunetin e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*, pas gjithë kësaj kupton në mënyrë të prerë, se njeriu nuk zotëron arsyetim për gjërat që i bën me vullnetin e tij të plotë, dhe se arsyetimi për

braktisjen e detyrimeve dhe veprimin e të ndaluarave është një arsyetim i brishtë dhe i kotë, të cilin e përdorin vetëm dembelët dhe mendjemëdhenjtë, siç e kemi sqaruar më parë.

Për sa u përket punëve të pavullnetshme, siç janë: vdekja, sëmundja, apo kur bie diçka mbi një njeri dhe shkakton vdekjen e tij etj., gjëra të cilat njeriu nuk mundet t'i largojë, për të gjitha këto Allahu nuk e merr në përgjegjësi. Për këtë arsye Allahu nuk e merr në përgjegjësi të çmendurin, nëse ai braktis detyrimet apo vepron të ndaluarat, gjithashtu nuk e merr në llogari një njeri që vepron një haram, nëse nuk e dinte apo nëse harron, sepse veprimi i tij është i pavullnetshëm edhe sikur ta dijë se është veprim i ndaluar.

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: *"Popullit tim i është larguar barra nëse gabojnë, harrojnë, apo kur detyrohen me forcë."* (E përcjell Ibn Maxhe dhe e ka saktësuar Albani.)

Qëllimi është se nuk kanë mëkat dhe në ahiret nuk merren në llogari, pra, Allahu nuk ua llogarit atyre, por u merren për bazë në jetën e kësaj bote, nëse ka të bëjë me një të drejtë prej të drejtave të njerëzve. Si rrjedhojë; nëse një i sëmurë mendor, apo fëmijë i mitur merr pasurinë e një tjetri, atëherë merret nga pasuria e tyre, ose prej pasurisë së kujdestarëve të tyre dhe zhdëmtohet. Ngritja e lapsit nga ai do të thotë se nuk merret në llogari në ahiret dhe jo se ai mund të shpërdorojë të drejtat e të tjerëve në pasuritë e tyre. Përsa u përket të drejtave që i takojnë Allahut atij nuk i kërkohet t'i bëjë dhe i falen si në këtë botë, ashtu dhe në botën tjetër. Kjo është mëshira e Allahut të Madhëruar dhe lehtësimi që ka zbritur mbi ne.

Këto ishin fjalët e mia dhe unë kërkoj falje tek Allahu për vete dhe për ju. Prandaj kërkoni falje tek Allahu, se vërtet Ai fal dhe është Mëshirues i madh.

Hytbja e dytë:

Falënderimet i takojnë Allahut Zotit të botëve, Atij i përket krijimi dhe në dorë të Tij janë çështjet, askush nuk mund ta kthejë caktimin e Tij dhe askush nuk mund ta pengojë mirësinë e Tij. Nën pushtetin e Tij ndodh vetëm ajo që do Ai, edhe pse Ai nuk e pëlqen që robërit e Tij të bëjnë kufër.

Salavatet dhe nderimet më të përzemërta ia dërgoj profetit të Allahut, Muhamedit të birit të Abdullahut, njeriut më të mirë, që e adhuroi Allahun me frikë dhe me shpresë, duke mos u mbështetur tek caktimi i mirë, që i tregonte se do të hynte në xhenet pa kurrfarë llogarie. Këto salavate ia dërgoj edhe familjes dhe shokëve të tij.

O robër të Allahut! Dijeni se prej fryteve më të mëdha të besimit në kadanë dhe kaderin e Allahut është besimi i shëndoshë dhe i plotë i njeriut, sepse me këtë ai ka besuar në të gjitha gjërat që duhen besuar patjetër dhe i ka plotësuar shtyllat e besimit.

Prej fryteve të besimit në kadanë dhe kaderin e Allahut është rehatia dhe qetësia e zemrës, mos-brengosja e saj në këtë jetë, sidomos kur njeriu përballet me problemet e jetës. E themi këtë, sepse kur njeriu është i bindur se ajo gjë që e ka goditur, nuk është se e ka goditur gabimisht, dhe se gjërat gabimisht nuk është e mundur që ta

godasin, nga e gjithë kjo shpirti i tij qetësohet dhe mendja e tij rehatohet. Në kundërshtim me një tjetër, që nuk beson në kaderin e Allahut; kur atë e godet ndonjë fatkeqësi, apo kur privohet nga një e mirë që e dëshiron, ai mërzitet dhe pikëllohet, stresohet dhe ngushtohet në jetën e tij, dhe mundohet me çdo rrugë që ta largojë atë. Madje ka raste që vetëvritet e sa shumë janë shtuar vetvrasjet në këto kohë, si nga burrat ashtu dhe nga gratë, të cilët nuk besojnë në kadanë dhe kaderin e Allahut.

Largohen nga aktualiteti që jetojnë dhe bëhen pesimistë për të ardhmen, kështu që i gllabëron veleritja. Allahu i Madhëruar na ka treguar se njeriu që beson në kadanë dhe kaderin e Tij bëhet i palëkundur në çastin që e godasin fatkeqësitë, bëhet i durueshëm kur i bien sprovat dhe pret shpërblim nga Allahu për fatkeqësinë që i ka rënë. Në këtë mënyrë fatkeqësia është hajër dhe fundi i saj do të jetë i lavdishëm. Allahu i Madhëruar thotë: **"Çdo fatkeqësi që i bie njeriut ndodh me vullnetin e Allahut. Ai ia udhëzon zemrën kujtdo që i beson Atij. Allahu di mirë çdo gjë."** (Sure Tegabun, 11.)

Alkame duke e komentuar këtë ajet thotë: "Është ai njeri, i cili goditet nga një fatkeqësi dhe e di, se është nga Allahu, kështu që e pranon atë me dëshirë."

Kuptimi i ajetit është: "Ai që goditet me një fatkeqësi, duke e ditur se është nga Allahu dhe se Allahu e ka paracaktuar atë, dhe më pas duron e pret shpërblim, Allahu do ta udhëzojë zemrën e tij dhe do t'ia zëvendësojë atij gjënë që i ka humbur në dunja me udhëzim në zemrën e tij, me sinqeritet dhe bindje të vërtetë në shpirtin e tij.

Mundet që t'ia zëvendësojë atë gjë, që ka pasur më parë me diçka më të mirë, siç thotë Allahu i Madhëruar : **"Sigurisht që Ne do t'ju provojmë me frikë dhe uri, me dëmtim të pasurisë, të njerëzve dhe të të lashtave! Prandaj përgëzoji të duruarit, të cilët kur i godet ndonjë fatkeqësi thonë: "Të Allahut jemi dhe vetëm tek Ai do të kthehemi!" Ata do të shpërblehen me bekim dhe mëshirë nga Zoti i tyre; ata janë në rrugën e drejtë!..."** (Sure Bekare, 155-157.)

Gjithashtu thotë**: "S'ka fatkeqësi që godet tokën dhe ju, që të mos jetë e shënuar në Libër** (Leuhi Mahfûdh) **më parë se ta krijojmë atë. Kjo për Allahun është vërtet e lehtë!** (Këtë paracaktim e kemi bërë) **që ju të mos dëshpëroheni për atë që ju ka kaluar, por edhe për të mos u gëzuar së tepërmi për atë që Ai ju ka dhënë. Allahu nuk i do kryelartët mburravecë."** (Sure Hadid, 22-23.)

Në këto rreshta Allahu i Madhëruar na tregon, se paracaktimin e Tij në fatkeqësitë që ndodhin në tokë dhe tek njerëzit e ka shkruar në Leuhi Mahfudh para se ajo të ndodhte. Pas kësaj Ai sqaroi urtësinë që na tregoi këtë gjë, kjo për të na qetësuar dhe për të mos u pikëlluar kur të na godasin fatkeqësitë. Gjithashtu të mos gëzohemi çastin që na vijnë të mirat dhe të harrojmë atë që mund të na presë, e kështu të sigurohemi nga dënimi i Allahut. Ajo që kërkohet është të durojmë në fatkeqësi dhe të falënderojmë në mirësi e begati.

Ikrime ka thënë: "Kushdo gëzohet dhe hidhërohet, por ju bëjeni gëzimin falënderim dhe hidhërimin durim."

Kjo nuk do të thotë të mos veprojmë shkaqet që sjellin të mirën e që të mos

ruhemi nga e keqja, por me besimin tonë në kaderin e Allahut të marrim shkaqet për të cilat na ka urdhëruar Ai.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve!

O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 8

Adhurim i lehtë dhe i pastër!

Hytbja e parë:

Falënderimet qofshin për të Lartësuarin, e falënderoj Atë me emrat e Tij të mirë dhe cilësitë e Tij të larta. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me te drejtë veç Allahut, me t'u përmendur Ai zemrat qetësohen. Dëshmoj gjithashtu se Muhamedi *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* është rob dhe i dërguari i Tij, njeriu që përmendi dhe falënderoi Allahun në formën më të mirë, ndërsa gjuha e tij mbeti e njomë, duke përmendur Allahun deri në çastin kur u largua drejt shoqërisë së lartë. O Zoti ynë, dërgo begatitë dhe nderimet e Tua mbi të dhe mbi të gjithë pejgamberët, dhe ji i kënaqur ndaj të gjithë shokëve të tij, me ata që erdhën më pas dhe i pasuan në të mira deri në Ditën e Gjykimit!

"O njerëz, frikësojuni Zotit tuaj, sepse dridhja e Orës (së Kiametit), **është vërtet një ngjarje e madhe! Ditën që do të shihni atë, çdo grua me fëmijë në gji do ta harrojë fëmijën e saj dhe çdo grua shtatzënë do ta hedhë barrën e vet. Njerëzit do t'i shihni si të dehur, ndonëse ata nuk do të jenë të dehur, por dënimi i Allahut është i ashpër."** (Sure Haxh, 1-2.)

"O besimtarë! Kini frikë Allahun, përpiquni që t'i afroheni Atij me vepra të mira dhe luftoni në rrugën e Tij për të shpëtuar!" (Sure Maide, 35.)

O robër të Allahut! Sa shumë i anashkalojmë shpërblimet e mëdha të botës tjetër e dihet se ajo është më e mirë dhe e përhershme. **"Jeta e kësaj bote, nuk është gjë tjetër, veçse argëtim dhe lojë. Ndërsa jeta e botës tjetër, pikërisht ajo është jeta e vërtetë. Veç sikur ta dinin!"** (Sure Ankebut, 64.)

Sa shumë mundohemi në mbledhjen e gërmadhave të kësaj bote, ndërsa Allahu thotë: **"Jeta në këtë botë është vetëm kënaqësi e rreme."** (Sure Hadid, 20.)

Ekziston një dallim i madh mes atij që kërkon të nxituarën (këtë botë) dhe mes atij që kërkon ahiretin (botën tjetër), rreth këtij dallimi Allahu i Madhëruar thotë:

"Sa për atë që dëshiron këtë botë, Ne shpejtojmë që t'i japim çfarë të dëshirojmë atij që duam. Pastaj ia caktojmë atij Xhehenemin, në të cilin ai do të përvëlohet, duke qenë i turpëruar dhe i dëbuar. Sa për atë që dëshiron botën tjetër dhe përpiqet për të me gjithë shpirt e duke qenë besimtar, përpjekja e tij do të shpërblehet. " (Sure Isra, 18-19.)

O ju muslimanë! Ekziston një rrugë mjaft e thjeshtë me anë të së cilës arrihet ahireti, por që shumë muslimanë e kanë lënë pas dore. Pra, ekziston një adhurim mjaft i lehtë dhe me shpërblime shumë të mëdha dhe akoma disa muslimanë vazhdojnë të tregohen asketë ndaj tij; ai është adhurimi i përmendjes së Allahut (dhikri) me anë të së cilit ai që e përmend Allahun arrin gradët e luftëtarëve madje edhe më lart, gjithashtu

arrin gradët e atyre që japin lëmoshë madje edhe më shumë se kaq.

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*A doni t'iu tregoj për veprën më të mirë e më të pastër tek Zoti juaj, e që është në rang më të lartë dhe shumë më e mirë për ju se shpenzimi i floririt dhe i argjendit? Për një vepër që është më e mirë se të përballeni me armikun në fushëbetejë, ku ju qëlloni në qafat e tyre e ata në tuajat?* Atëherë Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* tha: *Përmendja e Allahut.*" (E përcjell Tirmidhiu, Ibn Maxhe dhe Hakimi me sened të saktë.)

Po, është e vërtetë se dhikri me vetë pohimin e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* është vepra më e mirë dhe më e pastër tek Sunduesi dhe i Gjithëdituri, madje është vepra me gradët më të larta.

Vëllai im musliman, vallë e ke shumë të vështirë të thuash "SubhanAllahi ue bihamdihi" (I lavdëruar është Allahu dhe falënderimet i përkasin vetëm Atij!)? A e di se këto fjalë të numëruara janë mënyra më e mirë për të shlyer mëkatet, sado të mëdha qofshin ato. Në Sahihun e Buhariut etj., përcillet se Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Kushdo që thotë "SubhanAllahi ue bihamdihi"* (I lavdëruar është Allahu dhe falënderimet i përkasin vetëm Atij!) *njëqind herë gjatë ditës, të gjitha mëkatet e tij do të fshihen edhe nëse janë sa shkuma e detit.*"

Vëllai im në besim! O ti që kërkon të ruhesh nga shejtani, këtë mundësi e gjen në përmendjen e Allahut, madje aty do të gjesh edhe gjëra të tjera nga Allahu i Madhëruar. Në një hadith rreth të cilit kanë rënë dakord për saktësinë e tij, i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* thotë: "*Kushdo që thotë njëqind herë gjatë një dite "La ilahe ila Allahu uahdehu la sherijke lehu, lehul mulku ue lehul hamdu ue Hue ala kuli shejin kadir"* (Nuk ka Zot tjetër që meriton të adhurohet veç Allahut. Ai është i vetëm dhe i pashoq. Atij i takon falënderimi dhe i gjithë pushteti. Ai është në gjendje të bëjë ç'të dojë!), *do të ketë një shpërblim të barabartë me lirimin e dhjetë skllevërve. Veç kësaj do t'i shtohen njëqind vepra të mira dhe do t'i fshihen njëqind vepra të këqija. Ai person do të jetë i mbrojtur nga shejtani atë ditë deri në mbrëmje, dhe asnjë nuk mund të jetë më vepërmirë se ai me përjashtim të atij që bën më tepër se kaq.*"

O ju muslimanë! Vërtet dhikri është mburojë, siguri dhe fortifikatë. Të gjithë e dimë se për udhëtimin ekzistojnë dhikre, gjithashtu edhe për hyrjen apo daljen nga shtëpia, për ngrënien, pirjen, gjumin, zgjimin, kur nisesh për në shtëpi, kur kryen nevojat personale madje edhe kur kryen marrëdhënie intime. Të gjitha këto e të tjera kanë dhikre, të cilat duhen mësuar dhe kërkohet mirësia prej tyre. I suksesshëm është ai që mëson dhe punon dhe gjuha vazhdon t'i mbetet e njomë me përmendjen e Allahut në mëngjes e mbrëmje, kjo është dhe thirrja që Mëshiruesi u bën ithtarëve të besimit duke iu thënë: **"O besimtarë, përmendeni shpesh Allahun dhe lavdërojeni Atë në mëngjes dhe në mbrëmje!"** (Sure Ahzab, 41-42.)

O ju muslimanë! Sa shumë ngushtohen kraharorët dhe sa shpesh sëmuren zemrat tona, mandej fillojmë e kërkojmë këtej apo andej kurimin dhe atë që parandalon

stresin e ngushtimin, duke qenë të vetëdijshëm se kurimi më i madh për zemrat është përmendja e Allahut. Kjo del nga dëshmia e Atij që ka krijuar dhe e di se çfarë ka krijuar: **"Vërtet, zemrat qetësohen me përmendjen e Allahut!"** (Sure Rrad, 28.)

Sigurisht ai që ka një ankth apo vuajtje, nëse përmend Allahun do t'i largohet ai problem, s'ka dyshim se përmendja e Allahut është ndihmë, atëherë kur mungon çdo ndihmës**:** "(Kujtoje) **Dhun-Nunin** (Junusin) **kur iku i zemëruar e mendoi se Ne nuk do ta dënojmë, prandaj thërriti nga errësira: "S'ka zot tjetër, përveç Teje! Qofsh i lavdëruar! Me të vërtetë, unë kam gabuar!" Ne iu përgjigjëm atij dhe e shpëtuam nga brengosja. Kështu, Ne i shpëtojmë besimtarët."** (Sure Enbija, 87-88.)

I sëmuri me përmendjen e Allahut gjen lehtësim për dhimbjet e tij, ndërsa i huaji larg vendit të tij me përmendjen e Allahut ndien shoqëri dhe i pakësohen dhimbjet e largimit të tij. Me të vërtetë dhikri të voglën e bën gjë të madhe, të dobëtin e forcon dhe lehtëson vështirësitë. Ai që dyshon në këto fjalë që thamë, le ta provojë duke ndier në kohën e dhikrit praninë e madhështisë së Allahut, dhe të jetë i sigurt në ndihmën, dhe zgjidhjen e problemeve nga ana e Tij.

Edhe gruaja në përmendjen e Allahut gjen ndihmës për përgjegjësitë e saj. Fatimja, e bija e Muhamedit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* u ankua tek Profeti për dhimbjen që linte tek ajo bluarja e grurit. Kështu që ajo u nis kur mësoi se Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* kishte marë disa robëresha në një luftë, por nuk e gjeti atë në shtëpi. Aty gjeti nënën e besimtarëve Aishen, së cilës i tregoi problemin e saj. Në çastin kur erdhi i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të),* Aisha i tregoi se Fatimja kishte qenë në shtëpi. Profeti u nis për në shtëpinë e Aliut dhe Fatimes në kohën kur ata ishin shtrirë për të fjetur, ndenji mes tyre dhe u tha: *A doni t'iu mësoj diçka më të vlefshme se ajo që më kërkuat? Kur të shtriheni për të fjetur thoni; "Allahu ekber" 34 herë, "SubhanAllah" 33 herë, dhe "Elhamdulilah" 33 herë. Kjo është më me vlerë për ju sesa një shërbëtor.*" (Mutefekun alejhi.)

Vëllai im në Islam! Në çastet kur do të ngushtohet toka dhe pasuria do të pakësohet e të mbetesh pa para, e pa ndonjë pasuri të patundshme, dije se i ke mundësitë që diçka të tillë ta kompensosh duke përmendur Allahun dhe të fitosh çdo gjë që ke humbur në dunja, duke mbjellë çfarë të duash për ahiretin. Në porosinë që Ibrahimi i jep Muhamedit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* natën e Israsë dhe Miraxhit, i thotë: "*O Muhamed, përcilli përshëndetjet e mia umetin tënd dhe tregoju atyre se xheneti është prej tokës së pastër, uji i tij është i ëmbël, hapësira e tij është madhështore dhe e sheshtë. Bimët e tij janë; SubhanAllah, Elhamdulilah, La ilahe ila Allah dhe Allahu ekber.*" (E përcjell Tirmidhiu dhe e ka saktësuar Albani.)

Ku janë ata që duan të mbjellin me dhikër sot dhe të korrin në xhenet nesër? E siç dihet rreth mbjelljes së ahiretit nuk ekzistojnë zënka e as nuk janë të ndaluara, përkundrazi është mirësi që Allahu ia dhuron kujt të dojë.

O robër të Allahut! Kur Allahu të jep sukses në përmendjen e Tij gjatë ditës apo kur je zgjuar, mos u shkujdes nga përkujtimi i dhikrit edhe në çastin kur bie errësira, apo kur zgjohesh nga gjumi. Po të kujtoj këtë hadith profetik, në mënyrë që ta kuptosh dhe ta praktikosh: I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Kushdo që ngrihet nga gjumi dhe thotë "La ilahe ila Allahu uahdehu la sherijke lehu, lehul mulku ue lehul hamdu ue hue ala kuli shejin kadir, elhamdulilah, subhanallah, ue la ilahe ila Allah ue Allahu ekber ue la haule ue la kuete ila bilah"* (*Nuk ka Zot tjetër që meriton të adhurohet veç Allahut. Ai është i vetëm dhe i pashoq. Atij i takon falenderimi dhe i gjithë pushteti. Ai është në gjendje të bëjë ç'të dojë! Falenderimet janë për Allahun, I pa të meta është Ai, Nuk meriton të adhurohet askush veç Tij, Allahu është më i Madhi dhe nuk ka forcë dhe ndryshim pa ndihmën e Allahut!), e pas këtyre fjalëve thotë "O Zot më fal", apo kryen ndonjë lutje tjetër, Allahu do t'i përgjigjet lutjes së tij. Nëse merr abdes dhe falet Allahu do t'ia pranojë namazin e tij*." (E përcjell imam Buhariu.)

Vëllai im në Islam! Në përgjithësi dhikri është një adhurim mjaft i lehtë, por që përmban vlera dhe merita të mëdha; i humbur është ai që e praktikon pak, në një kohë kur dhikrit nuk i nevojitet kohë, apo vend i veçantë. Përkundrazi një punëtor mundet ta përmendë Allahun pa ndikuar ky veprim në punën e tij, në të njëjtën mënyrë kur ai nis makinën, apo kur është me fëmijët dhe familjen, ai mund ta përmendë Allahun. Mandej edhe gruaja mund ta bëjë një gjë të tillë, edhe në kohën kur merret me punët e shtëpisë. Dhikri nuk ka nevojë për pastrim, as kohë, e cila e ndalon veprimtarinë e dhikrit, ai praktikohet në çdo kohë madje edhe në çastin kur njeriu është shtrirë në shtratin e tij. Sa e mrekullueshme është që një njeri të largohet nga kjo botë, apo që ia jep lamtumirën kësaj bote nëpërmjet gjumit duke e përmendur Allahun, e pas kësaj pret jetën e ardhshme (ditën e nesërme) duke u ngritur me të përmendur Allahun.

A e di se dhikri është nga veprat më të dashura dhe më të mëdha tek Allahu? Për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **"Lexo** (o Muhamed) **atë që të është zbritur ty prej Librit** (Kuranit) **dhe fale namazin! Vërtet që namazi të ruan nga shthurja dhe nga çdo vepër e shëmtuar dhe vërtet që përmendja e Allahut është më e madhe! Allahu di gjithçka që ju bëni."** (Sure Ankebut, 45.)

Muadh bin Xhebeli e pyeti të Dërguarin e Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*: Cila nga punët është më e dashur tek Allahu i Madhëruar? Ai i tha: *Të vdesësh dhe gjuha jote të jetë e njomë me përmendjen e Allahut të Madhëruar."* (E përcjell Ibn Hibani dhe e ka saktësuar Albani.)

Dhikri i kompenson njeriut gjërat që nuk mundet t'i praktikojë siç është Haxhi, Sadakaja, Umra dhe lufta në rrugën e Allahut. Kjo duket qartë në hadithin e fukarenjve muhaxhirinë, të cilët shkuan tek Profeti dhe i thanë: "Të pasurit na e kaluan në gradët e larta dhe në xhenetet e amshueshme. Ai u tha: Pse kështu? Ata i thanë: Ata falen si falemi ne, agjërojnë njësoj si ne, por që kanë dobi nga pasuria, sepse me të kryejnë haxhin, umren, xhihadin dhe japin sadaka. Profeti u tha: *A dëshironi t'ju mësoj diçka*

me të cilën do t'i arrini ata që ua kanë kaluar dhe ata që vijnë pas jush, e nëse veproni në këtë mënyrë askush nuk mund të jetë më i mirë se ju, me përjashtim të atyre që veprojnë njësoj si ju? Ata i thanë: Sigurisht, o i Dërguari i Allahut! Ai u tha: Thuani Subhanallah, Elhamdulilah, Allahu Ekber nga 33 herë pas çdo namazi." (Mutefekun Alejhi.)

U mjafton atyre që e përmendin shumë Allahun shpërblimi i madh që Allahu ka përgatitur për ta, si dhe mëshira nga ana e Tij. Në ajetet e fundit të sures Ahzabë, Allahu i Madhëruar thotë: **"Me të vërtetë që për myslimanët dhe myslimanet, besimtarët dhe besimtaret, të bindurve ndaj Allahut dhe të bindurave ndaj Allahut, të drejtëve** (të sinqertët) **dhe të drejtave** (të sinqertat), **duruesit dhe durueset, të përulurve dhe të përulurave, mirëbërësit dhe mirëbërëses, agjëruesit dhe agjërueses, ruajtësit të nderit dhe ruajtëseve të nderit, përkujtuesit e Allahut vazhdimisht dhe përkujtueset, pra, për të gjithë këta Allahu ka përgatitur falje dhe shpërblim të madh."** (Sure Ahzab, 35.)

Hytbja e dytë:

Falënderimet i përkasin vetëm Allahut, Zotit të botëve, Ai është i Gjallë dhe nuk ka të adhuruar me të drejtë përpos Tij, prandaj Atë adhuroni dhe fenë e pastër vetëm Atij ia kushtoni. Dëshmoj se nuk meriton askush të adhurohet në vend të Tij, Ai është i Vetëm e i Pashok. Nëse shtatë qiejt dhe kush qëndron në të veç Allahut, si dhe shtatë tokat të vendoseshin në një anë të peshores dhe fjala "La ilahe ila Allah" në anën tjetër kjo e fundit do të peshonte më rëndë. Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij, kushdo që bie në salavat një herë për të Allahu bie mbi këtë njeri dhjetë salavate. O Zot, dërgoji salavatet e Tua mbi të dhe mbi të gjithë pejgamberët dhe profetët.

Vëllezër muslimanë! Lum për ata njerëz që buzët nuk u pushojnë së përmenduri Allahun në çastin kur janë vetëm apo ndërmjet njerëzve. Them edhe një herë; lum për ata që numërojmë me gishtërinjtë e tyre tesbihun[7], tahmidin[8], tekbirin[9] dhe tahlilin[10] në çastin kur udhëtojnë apo kur qëndrojnë në vendet e tyre.

Të mençurit janë ata që e përmendin Allahun në këmbë, ulur dhe shtrirë. Besimtarët e vërtetë janë ata që kur përmendet Allahu u rrënqethen lëkurat. Besimtarë janë ata që zemrat u qetësohen me përmendjen e Allahut, e siç dihet ka dallim mes këtyre të fundit dhe atyre që kur u përmendet Allahu zemrat e tyre stresohen, ndërsa kur përmenden idhujt fillojnë e gëzohen.

Po, është e vërtetë, o robër të Allahut! Namazlijtë janë njerëzit që e kujtojnë më

---

[7] Me Tesbih kuptojmë fjalën Subhanallah që do të thotë: Lavdëruar qoftë Zoti. (sh.p.)

[8] Me Tahmid kuptojmë fjalën Elhamdulilah që do të thotë: Falënderimet i takojnë Allahut. (sh.p.)

[9] Me Tekbir kuptojmë fjalën Allahu Ekber që do të thotë: Allahu është më i Madhi. (sh.p.)

[10] Me Tahlili kuptojmë fjalën La ilahe ila Allah që do të thotë: Nuk meriton askush të adhurohet në vend të Allahut. (sh.p.)

shumë Allahun, lexojnë më shumë Kuran dhe i kërkojnë më së shumti falje Allahut. E si të mos jetë kështu, kur dihet se namazi përmban dhikër, lutje, tesbih, tehlil, tekbir dhe tahmid. Më shumë se kaq Allahu e ka quajtur namazin dhikër, siç thuhet në ajetin fisnik: **"O besimtarë, kur të thirreni për** (të falur) **namazin** (e xhumasë) **në ditën e premte, nxitoni për ta përmendur Allahun dhe pezulloni tregtinë! Kjo, që ta dini, është më e mirë për ju!** (Sure Xhuma, 9.)

Ndërsa hipokritët janë njerëzit më të dobët dhe që e përmendin Allahun shumë pak**: "Në të vërtetë, hipokritët përpiqen të mashtrojnë Allahun, por është Ai që i mashtron ata. Kur ata ngrihen për namaz, ngrihen me përtesë, vetëm sa për t'u dukur para botës dhe Allahun e përmendin fare pak."** (Sure Nisa, 142.)

Janë të tillë, sepse kur ngrihen për t'u falur ngrihen gjithë përtesë.

Robër të Allahut! Sa e çmuar konsiderohet tek Allahu, kur njeriu përmend dhe kujton Madhështinë dhe mirësitë e Tij, e si rrjedhojë zemra e Tij frikësohet me përmendjen e Allahut dhe sytë e tij lotojnë në një vend ku nuk e sheh askush veç Allahut. Në grupin e atyre njerëzve, të cilët Allahu do t'i fusë në hijen e Tij ditën që nuk do të ketë hije tjetër veç hijes së Tij, është edhe ai njeri, i cili e kujton Allahun kur është vetëm dhe i lotojnë sytë. Zoti ynë në Kuranin Famëlartë thotë: **"Përmende Zotin tënd me vete, i përulur dhe me frikë - jo me zë të lartë, në mëngjes dhe mbrëmje, dhe mos u bëj nga ata që nuk i kushtojnë vëmendje!"** (Sure Araf, 205.)

Sa madhështore është që njeriu të kujtohet të përmendë Allahun në një ambjent të mbushur me njerëz, në mënyrë që t'ua kujtojë Allahun edhe atyre. Njerëzve të tillë u mjafton për krenari që Allahu i përmend në një tubim më të mirë se ai tek i cili përmendën Allahun, ky është një premtim që nuk thyhet: "*Kush më kujton Mua në një tubim, atë njeri do e kujtoj në një tubim edhe më të mirë se ai.*" (Mutefekun alejhi.)

Sa e çmuar është kur njeriu vëren krijesa të mëdha dhe përsosmëri të habitshme në univers, e pas kësaj kujton Atë, që i ka krijuar gjërat e mëdha dhe ka përsosur në mënyrë të habitshme çdo gjë. Është për t'u habitur kur shohim avionin që fluturon lart në qiell dhe harrojmë madhështinë e Atij që krijoi qiellin, Atë që mban qiejt dhe tokën që të mos shkëputen. Vallë kush mund t'i mbajë ato nëse shkëputen nga njëra-tjetra? Padyshim Ai është Allahu, Krenari dhe i Urti.

Vëllai im besimtar! Në kohën kur rëndohesh nga mëkatet, bie pre' e gabimeve dhe ndien se ke gabuar rëndë, atëherë përmende Allahun, sepse kjo vepër i shlyen mëkatet. Në Sahihun e "Edebul mufrad" të Buhariut, përcillet se i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* njëherë mori një dru dhe i fryu për t'i larguar pluhurin, por pluhuri nuk iu largua. Më pas i fryu përsëri, por pluhuri nuk u largua, të tretën herë i fryu dhe pluhuri ra në shesh dhe tha: "*Me të vërtetë fjalët; subhanAllah, elhamdulilah dhe la ilahe ila Allah i fshijnë mëkatet, ashtu siç shkund pema gjethet e saj.*" (E përcjell imam Buhariu në librin e tij "Edebul Mufrad" dhe e ka saktësuar Albani.)

A keni dëgjuar për hadithin e letrës, madhështinë e dhikrit dhe drejtësinë e Zotit

të botëve, që gjendet në këtë hadith? Tirmidhiu ka shënuar një hadith, të cilin e ka konsideruar të mirë, gjithashtu e ka shënuar Hakimi, duke e konsideruar të saktë e për këtë e ka miratuar Dhehebiu, nga Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*, se ka thënë: "*Do të thërritet para të gjithë njerëzve një njeri prej umetit tim. Para tij do të paraqiten nëntëdhjetë e nëntë libra dhe secili prej tyre është aq i madh sa të arrijë shikimi i tij. Më pas Allahu i Madhëruar thotë: "A mendon se të kanë bërë padrejtësi ëngjëjt që shkruanin veprat e tua?" Njeriu i frikësuar përgjigjet: "Jo, o Zoti im." Allahu vazhdon: "A ke ndonjë arsyetim? Thotë: "Jo, o Zoti im." Atëherë Allahu i thotë: "Ti zotëron tek Ne një të mirë dhe kurrsesi nuk do të të bëhet padrejtësi." Në këtë çast do t'i tregojnë një fletë ku shkruhet: "Eshhedu en la ilahe ila Allah ue eshhedu ene Muhameden abduhu ue resuluhu." I thuhet: "Sille peshoren tënde!" Njeriu thotë: "O Zoti im! Çfarë është kjo letër në krahasim me këta libra?!" Allahu përgjigjet: "Ty nuk do të bëhet padrejtësi." Pastaj vendoset letra në një anë të peshores dhe librat në anën tjetër dhe papritur letra e çon lart krahun e librave."*

Shejh Ebu Abdullah bin Ebi Bekr, Allahu e mëshiroftë, thotë: "Punët nuk vlerësohen nga pamja apo numri i tyre, përkundrazi ato çmohen sipas vlerësimeve që gjenden në zemra. Në këtë mënyrë pamja e jashtme e një pune mund të jetë e njëjtë, por midis tyre ekziston dallim njëlloj si mes qiellit dhe tokës."

Kijeni parasysh madhështinë e Allahut në çastin që e kujtoni, ngjallini zemrat tuaja duke e përmendur Atë dhe kini kujdes nga recitimi i dhikreve të shpikura pa menduar në fjalët që thuhen dhe pa u ndikuar me dhikrin që bëni, siç veprojnë disa injorantë.

Vëllai im në Islam! Mësoje veten me përmendjen e shumtë të Allahut dhe kujtoi me këtë gjë ata që janë me ty, sepse përkujtimi u bën dobi besimtarëve. Ki kujdes që të mos jesh në rangun e të vdekurve, edhe pse jeton në këtë botë, sepse dallimi mes atij që e kujton Allahun dhe atij që nuk e kujton është njëlloj si dallimi mes të gjallit dhe të vdekurit. Ata që të duan të mirën të thonë: Kthehu tek hadithet që flasin për dhikret dhe medito për vlerën e tyre, mësoi dhe praktiko ato që ke më të lehtë që të ndiesh qetësi dhe lumturi, ruajtje nga Allahu dhe ndihmë nga Ai në këtë botë. Ndërsa shpërblimin e madh do ta gjesh ditën kur të takohesh me Të. Të mos jetë përfitimi yt nga kjo këshillë vetëm dëgjimi i saj. Sa të larta janë ato shtëpi që ngrihen me dhikër ndaj Allahut, madje sa të çmuara janë ato vende e ato zyra nëpërmjet të cilave ngrihet lart dhikri i Allahut?! Sa shumë nevojë që kemi të kujtojmë rëndësinë e dhikrit nëpërmjet mjeteve të informacionit apo librave shkollorë, në ligjërata apo seminare, gjatë hytbeve dhe ceremonive. Ky është një përkujtim dhe kjo u bën dobi besimtarëve. Kush pastrohet për veten e tij, nuk ka të adhuruar me të drejtë veç Allahut, Ai është i Vetëm e i Pashok, i Tij është sundimi dhe falënderimi dhe Ai është i fuqishëm për çdo send. I pa të meta është Ai dhe falënderimet janë për të sa numri i krijesave, aq sa Ai gëzohet, sa peshon arshi i Tij dhe aq shumë sa janë fjalët e Tij.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove

Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 9

Komentimi i disa ajeteve të sures Tur!

Hytbja e parë:

Çdo lavdërim dhe falënderim i përket Allahut, që i shpalli robit të Vet (Muhamedit) një Libër të dlirë nga çdo shtrembërim, një libër të drejtë për të paralajmëruar nëpërmjet tij dënim të ashpër (për jobesimtarët), dhe për t'u dhënë lajmin e mirë besimtarëve, të cilët bëjnë vepra të mira, se për ta do të ketë një shpërblim të madh (Xheneti), në të cilin do të qëndrojnë përherë. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut, Ai është i Vetëm e i Pashoq, nuk ka pasur kurrë bashkëshorte apo fëmijë. Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* është rob dhe i dërguari i Tij, të cilit Allahu i shtoi udhëzimin. Mbi të qoftë mëshira dhe nderimi i Allahut, mbi familjen, shokët e tij dhe ata që erdhën më pas e që i pasuan në të mira deri në Ditën e Gjykimit.

O ju njerëz! Frikësojuni Allahut të Madhëruar dhe meditoni në atë që ndodhi ndërmjet profetëve dhe popujve të tyre, të cilët i përgënjeshtruan, si dhe me parinë e popujve keqbërës, të cilët i përgënjeshtruan profetët dhe i injoruan duke i sharë me çdo gjë të kotë. Në disa raste i etiketonin me fjalët "magjistar" e në raste të tjera u thonin "të çmendur", e raste të tjera u thonin "të rëndomtë", siç tregon Allahu i Madhëruar në librin e Tij: **"Kështu, sa herë që një i dërguar vinte te popujt para tyre** (mekasve), **ata thoshin: "Është magjistar" ose "Është i çmendur!" Vallë, a mos ia kanë pasuar këtë njëri-tjetrit? Jo, por ata vetë janë popull që e kanë tepruar!"** (Sure Dharijat, 52-53.)

Njësoj ishin edhe ata që përgënjeshtruan të Dërguarin e Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* duke e cilësuar me të gjitha epitetet e këqija, të cilat i meritonin ata më shumë se ai, në këtë mënyrë normat që solli Kurani ata i cilësuan me fjalët: "...**dhe tha: "Ky** (Kuran) **nuk është gjë tjetër, veçse magji e trashëguar!** (Sure Mudethir, 24.)" **"Të padrejtët thonë: "Ju ndiqni vetëm një njeri të magjepsur"!** (Sure Furkan, 8.)

Por Allahu i Madhëruar i doli në krah atij, e ndihmoi dhe përfundimi ishte triumfi i tij. Në suren Tur vërehet qartë ndihma e Allahut, si dhe mbrojtja e Tij ndaj Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*, gjë e cila tregon kujdesin e plotë të Allahut, si dhe ndihmën ndaj tij. Ata i thanë Profetit; fallxhor dhe i çmendur, në mënyrë që të pengonin misionin e thirrjes që ai po kryente, për të dobësuar ambicjet e tij, si dhe për të larguar njerëzit nga ai dhe legjislacioni që solli. Por Allahu i Madhëruar i tha: **"Pra, paralajmëro** (o Muhamed), **sepse ti për dhuntinë e Zotit tënd nuk je as fallxhor, as i çmendur!"** (Sure Tur, 29.)

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* me mirësinë

e profecisë, që i pati dhuruar Allahu nuk ishte, as fallxhor, as i çmendur, përkundrazi ishte profet i sinqertë me mendjen më të plotë nga njerëzit dhe me lëvizjet më të duhura.

Ata thanë për Profetin *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* se: është poet prej të cilit pritet vdekja dhe shkatërrimi, ashtu siç vdiqën poetët para tij, por Allahu i drejtohet Profetit duke i thënë: **"Thuaju: "Prisni, se edhe unë po pres bashkë me ju!"** (Sure Tur, 31.)

Prisni sepse vdekja nuk është caktuar vetëm për mua, sepse edhe unë po pres që ju të shuheni, e siç dihet shkatërrimi tek ata do të jetë më i shpejtë, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"A mos u vjen kjo nga mendja e tyre, apo ata janë popull i ndërkryer?"** (Sure Tur, 32.)

Vallë mendjet e tyre i frymëzojnë, që flasin fjalë të tilla të prishura? Jo, sepse çdo i mençur e di fare mirë se Kurani nuk është poezi, por ata janë popull që i kalojnë kufijtë: **"Vërtet thonë ata: "Ai e ka trilluar atë "?! Nuk është kështu, por ata nuk besojnë".** (Sure Tur, 33.)

Domethënë: që ai flet me Kuran dhe ai e solli atë nga vetja duke gënjyer për Allahun, por Allahu duke iu kundërpërgjigjur e duke treguar për gjendjen e tyre thotë: "**Nuk është kështu, por ata nuk besojnë."** (Sure Tur, 33.)

Ata e dinë shumë mirë se i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* nuk është ai që e solli Kuranin, madje nuk mundet që ta bëjë një gjë të tillë. Ai është fjalë e Krijuesit dhe nuk mundet një krijesë të sjellë një të ngjashëm me të. Ajo që i shtyu ata të bëjnë këto akuza të kota ishte mohimi dhe kundërshtimi i tyre. Më pas Allahu i sfidoi duke iu kërkuar të sjellin një libër të ngjashëm me të nëse janë të sinqertë, duke u thënë: **"Atëherë le të sjellin një libër të ngjashëm me të, nëse ajo që thonë është e vërtetë!"** (Sure Tur, 34.)

D.m.th., të ngjashëm si Kurani me gjuhën e lartë të tij, udhëzimin, njohuritë e dobishme dhe punët e mira që përmban, besimin e saktë dhe moralet e larta. Ata nuk mundën ta bëjnë një të tillë, edhe pse ata ishin prijësit e oratorisë dhe mbretërit e letërsisë. Në çastin që Allahu i sfidoi ata, u tregoi atyre pamundësinë që të shajnë ajetet e Tij kuranore, pas kësaj i sfidoi me anën e ajeteve universale duke u thënë: **"Mos vallë, ata janë krijuar nga hiçi apo mos janë ata krijues të vetvetes?!"** (Sure Tur, 35.)

Kjo do të thotë; a mos u krijuan vetvetiu pa krijues? A u krijuan befas, pa asnjë lloj arsyeje? E pamundur, sepse çdo krijesë ka një krijues dhe çdo ndodhi ka një shkak që e realizon atë. Përderisa duhet ta pranojnë se ekziston një krijues, nga ana tjetër a mund të thonë se e kanë krijuar veten me duart e tyre? Është diçka e pamundur, askush nuk mundet ta pretendojë, se ka krijuar veten e tij. E si ta bëjë një gjë të tillë, kur dihet mjaft mirë që para se të krijohej ky njeri nuk ishte asgjë?! Në të njëjtën mënyrë asnjeri nuk mund të thotë se ka krijuar dikë tjetër, apo të pretendojë se ai e kalon foshnjën në gjendje të ndryshme në barkun e nënës; nga uji në gjak e më pas në njeri të gjallë që mban shpirt.

Në kohën kur e pranojnë se nuk janë krijuar befas e as që kanë krijuar vetveten, atyre nuk u mbetet gjë tjetër vetëm se të pranojnë që krijuesi i tyre është vetëm Allahu i Madhëruar, siç e kanë pohuar edhe vetë në fjalën e Allahut ku thotë: **"Nëse i pyet ata se kush i ka krijuar, me siguri që ata do të thonë: "Allahu!"** (Sure Zuhruf, 87.) Pas kësaj sfide në vetet e tyre, Allahu i Madhëruar u drejtohet me një sfidë edhe më të madhe e që ka lidhje me një krijim edhe më të madh, duke iu thënë: **"A mos vallë ata kanë krijuar qiejt dhe Tokën?! Nuk është kështu, por ata nuk janë aspak të bindur."** (Sure Tur, 36.)

Ata jo vetëm që nuk i kanë krijuar qiejt dhe tokën, por as nuk mund të pretendojnë për një gjë të tillë, përkundrazi ata e pranojnë se Krijuesi i qiejve dhe i tokës është Allahu, siç e pohon Allahu në ajetin fisnik duke thënë: **"Nëse ti** (o Muhamed) **i pyet ata: "Kush i ka krijuar qiejt dhe Tokën?", me siguri që do të të thonë: "Allahu!". Atëherë ti thuaju: "Qoftë lavdëruar Allahu!".** (Sure Lukman, 25.)

Përderisa e pranojnë se Ai që i krijoi ata dhe që krijoi qiellin e tokën është Allahu i Madhëruar, përse nga ana tjetër e përgënjeshtrojnë të Dërguarin e Tij *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* që u solli shpalljen nga Allahu me argumente të qarta: **"Nuk është kështu, por ata nuk janë aspak të bindur."** (Sure Tur, 36.)

Në fakt ata janë të çoroditur, të hutuar dhe të dyshimtë. Pas kësaj sfida vazhdon akoma më shumë kundrejt këtyre përgënjeshtruesve duke u thënë: **"A mos zotërojnë thesaret e Zotit tënd?!"** (Sure Tur, 37.)

D.m.th. që t'i ndalojnë dhe t'i japin kujt të duan, të pretendojnë se nuk të kanë dhënë ty, o Muhamed, profecinë apo që ti të jesh gënjeshtar? Përkundrazi ata nuk i zotërojnë thesaret e Allahut, sepse thesaret e Tij i përkasin vetëm Atij, ndërsa mirësinë e Tij ia dhuron kujt të dojë, siç thotë Allahu i Madhëruar: "**A mos zotërojnë thesaret e Zotit tënd?! Apo mos janë ata sunduesit** (e gjithçkaje)?!**"** (Sure Tur, 37.)

A mos kanë në dorë kontrollin, pushtetin dhe sundimin, e si rrjedhojë t'i ndalojnë njerëzit në veprat e tyre? Kurrsesi nuk e gëzojnë këtë pushtet dhe këtë sundim. Për këtë arsye Allahu ua hoqi nga duart atyre të dy pushtetet: atë të dhënies, të forcës dhe sundimit. Atëherë ata nuk munden ta ndalojnë mirësinë e Allahut, apo që t'ia japin atë dikujt tjetër që nuk do Allahu.

Xhubejr ibn Mutimi ka thënë: "E dëgjova Profetin *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* që këndonte në namazin e Akshamit suren Tur, e kur arriti tek këto ajete zemra gati sa nuk më fluturoi nga gëzimi." (E përcjell Buhariu.) Dëgjimi i këtyre ajeteve e shtyu atë më shumë që të pranonte Islamin, e kështu hyri në Islam.

Pas kësaj Allahu u thotë atyre: **"A mos kanë ndonjë shkallë** (për në qiell) **e përgjojnë Atë?!"** (Sure Tur, 38.) Në mënyrë që të arrijnë të dëgjojnë lajmet e qiellit e të dëgjojnë faktin se ti je sipas cilësive që të përshkruan ata, siç janë: falli, çmenduria, magjia, poezia dhe gënjeshtra. Jo, nuk kanë shkallë që t'i dëgjojnë ato fjalë, por nëse bëhen mëndjemëdhenj dhe e pretendojnë diçka të tillë, atëherë le të sjellin një argument, siç u thotë Allahu i Madhëruar:**"Atëherë, le të sjellë përgjuesi i tyre dëshmi të qartë!"** (Sure Tur, 38.)

Pra, të sjellë një argument të prerë që e ndihmon supozimin e tij, por përsëri nuk e kanë një të tillë. Përderisa këta përgënjeshtrues të profetëve të Allahut nuk kanë ndonjë argument të qartë tek i cili mund të mbështeten, e nuk i zotërojnë thesaret e mëshirës së Allahut të Madhëruar me anë të së cilave ai veçon kë të dojë prej robërve të Tij, e as që kanë ndonjë rrugë që ta mësojnë këtë gjë, qofshin ato shkallë apo diçka tjetër që u mundëson të dëgjojnë, në këtë mënyrë Ai i injoroi me pretendimet e tyre, që i mveshin Allahut vajza, ndërsa vetes i lënë djemtë.

E habitshme si ndodh kjo gjë? Përderisa ata nuk kanë njohuri në pretendimin rreth një krijese nga vetë lloji i tyre dhe që jeton ndërmjet tyre, në anën tjetër si guxojnë dhe i mveshin Allahut Zotit të botëve këto gjëra?

"A mos po kërkon ti shpërblim prej tyre...?". (Sure Tur, 40.)

Në vend të besimit, asaj që solle dhe ndjekjes së saj, më pas Allahu i Madhëruar thotë**: "...që të kenë frikë se mos po ngarkohen me detyrim?!..."** (Sure Tur, 40.)

Në këtë mënyrë kërkojnë që të shpëtojnë nga përgënjeshtrimi që u kërkove, përkundrazi i dërguari *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* është ai që u jep dhe i afron për të hyrë në Islam.

Pasi Zoti i Madhëruar u bëri të pamundur që të sjellin argumente të qarta, e pasi që u sqaroi se kjo gjë është mirësi e Allahut të Madhëruar që ia dhuron kujt të dojë, pas kësaj u sqaroi se me këtë gjë Ai nuk kërkon prej tyre shpërblime, por vetëm të besojnë. Për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **"A mos po kërkon ti shpërblim prej tyre, që të kenë frikë se mos po ngarkohen me detyrim?!"** (Sure Kalem, 46.)

Më pas ajetet vijnë radhë në mbrojtje të Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* dhe duke shkatërruar shpifjet e tyre. Pas kësaj Allahu i Madhëruar thotë: **"A mos zotërojnë të padukshmen, kështu që mund ta përshkruajnë?!"** (Sure Tur, 41.)

Pra, a mos mësuan gjë nga e fshehta e të shihnin shpalljen tënde, që bie ndesh me atë që zotërojnë ata, e kështu ta mohojnë nga frika se mos u shkatërron atë që mësuan dhe shkruajtën nga e fshehta? Jo, kurrsesi nuk kanë asnjë lloj njohurie për të fshehtën e as që kanë shkruar ndonjë gjë, sepse janë popull analfabet dhe injorant, kështu që logjika e shëndoshë dhe reagimi i mirë kërkon që ata të gëzojnë për atë që u solli i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*, sepse me atë ai i pastron dhe u mëson librin e urtësinë. Për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **"A mos duan të ngrenë kurthe kundër teje?"** (Sure Tur, 42.)

Ky është realiteti, sepse ata nga injorimi që i bënë Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* kërkojnë vetëm ta fusin në kurth atë dhe fenë e tij e kështu t'i shkatërrojnë përfundimisht, por Allahu dëshiron vetëm që drita e Tij të përsoset, kështu që ata: **"Ta dinë se vetëm mohuesit"** për shkak të mohimit dhe refuzimit që kanë: **"do të bien në kurthe!"** dhe vetëm Ai do t'i poshtërojë dhe do t'i shkatërrojë.

Në çastin që thirrja e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ishte e gjitha njësim i Allahut në rububijeh (krijimin, sundimin dhe mbikqyrjen e tij), uluhijeh (njësimi i Tij në adhurim) dhe esma ue sifat (në emrat dhe atributet e Tij), në

mbyllje të mbrojtjes që Allahu i bën Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* thotë: **"A mos ata kanë zot tjetër, veç Allahut?!",** *që t'i kthehen atij dhe ta adhurojnë në vend të Allahut, e kështu të distancohen nga rruga e të Dërguarit? Jo, padyshim ata nuk kanë të adhuruar tjetër veç Allahut, ndërsa idhujt që i morën në vend të Allahut si të adhuruar në të vërtetë nuk janë të adhuruar, por të mangët e për këtë Allahu i Madhëruar tha:* **"Allahu është i Lartësuar mbi gjithçka, që ia mveshin Atij!"** (Sure Tur, 43.), pra, që të jetë i ngjashëm me idhujt e tyre.

Në kohën kur Allahu e sqaroi se këta përgënjeshtrues i mohojnë argumentet legjislative të Allahut dhe i përgënjeshtrojnë ato, më pas sqaroi se ata në këtë mënyrë mohojnë edhe ligjet universale. Rreth kësaj Allahu i Madhëruar thotë: **"Edhe sikur të shihnin se po bie një copë nga qielli."** d.m.th., një pjesë të dënimit që zbret nga qielli do të thonin: **"Është veç një grumbull resh"!**

Pra, është diçka normale për të cilën nuk shqetësohemi, gjë e cila tregon kulmin e urrejtjes dhe mllefit që mbanin në zemrat e tyre.

Allahu më ruajt mua dhe juve nga zjarri dhe na largoftë nga rruga e hipokritëve! Vetëm Atij i lutemi të na udhëzojë në rrugë të drejtë! Këto janë fjalët e mia dhe i kërkoj falje Allahut për vete dhe për ju, prandaj kërkoni falje nga Allahu se vërtet Ai e pranon faljen, është Mëshirues i Madh.

Hytbja e dytë:

Falënderimet qofshin për Allahun, që i shpërbleu robërit besimtarë, që ndoqën gjurmët e pejgamberëve ditën dhe natën me xhenete plot burime dhe lumenj, aty ku gjejnë çdo frut dhe ushqim. Ndërsa përgënjeshtruesit e profetëve i shpërbleu me xhehenem, sa shtëpi dhe vend i keq është ai. Pas kësaj salavatet ia dërgoj Profetit të zgjedhur, familjes, shokëve të tij të zgjedhur, grave të tij nënave të pastra të besimtarëve dhe mbi ne bashkë me ta o Krenar, o Mëkatfalës!

Vëllezër besimtarë! Përgënjeshtrimi ndaj Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* nuk ka mbaruar me ndërrimin e jetës prej tij, por akoma vazhdon të ekzistojë deri në kohën kur Allahu të trashëgojë tokën dhe çka ka në të. Pra, ekziston përgënjeshtrim total ndaj të gjithë asaj që solli Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*, e kjo ishte (dhe është) gjendja e ithtarëve të librit etj.

Ekziston edhe përgënjeshtrim i pjesshëm, ku përgënjeshtrohen disa lajme të tij pa asnjë arsye, apo duke i interpretuar disa të tjera jo në mënyrë të saktë. Rreth kësaj është përçarë Umeti Islam, e për këtë arsye i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* i emërtoi grupin e shpëtuar duke thënë: "*Janë ata që qëndrojnë me xhematin.*" (E përcjell Ibn Maxhe dhe e saktësoi Albani.)

Që njeriu të jetë bashkë me ta është diçka mjaft e vështirë dhe ka nevojë për durim, dije, istigfar (kërkim falje tek Allahu) dhe përmendje të Allahut gjatë ditës dhe natës. Ndoshta kjo është dhe arsyeja e fshehtë me të cilën Allahu e mbyll këtë sure duke thënë: **"Prandaj, duro për gjykimin e Zotit tënd, se me të vërtetë, ti je nën**

Sytë Tanë! Lavdëroje duke e falënderuar Zotin tënd kur të ngrihesh; edhe gjatë natës lavdëroje Atë, si dhe pas perëndimit të yjeve!” (Sure Tur, 48-49.)

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 10

Inkurajimi për drejtësi dhe sqarimi i llojeve të saj!

Hytbja e parë:

Falënderimet i takojnë vetëm Allahut që urdhëroi për drejtësi në librin e Tij, dhe ndaloi nga padrejtësia dhe armiqësia qoftë edhe ndaj mohuesve. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë veç Allahut, Ai është Sunduesi i Vërtetë, gjithashtu dëshmoj se Muhamedi *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* është rob dhe i dërguari i Tij. Atë e dërgoi mëshirë për të gjitha botët, si dhe argument për të gjitha krijesat. I lutemi Allahut të dërgojë salavate mbi të, familjen dhe shokët e tij, të cilët ndoqën udhën e tij dhe u kapën pas Sunetit të tij.

O njerëz! Frikësojuni Allahut dhe dijeni se Ai ka urdhëruar për drejtësi në të gjitha aspektet, për këtë edhe Ai thotë: **"Në të vërtetë, Allahu urdhëron drejtësinë dhe mirësinë."** (Sure Nahl, 90.)

Në anën tjetër ka përmendur se Ai e do të drejtën dhe të drejtit, duke thënë: **"Me të vërtetë, Allahu i do të drejtët."** (Sure Mumtehine, 8.)

Drejtësi do të thotë mesataria në çdo punë. Drejtësia është virtyt që kërkon të ruhet nga çdo e metë, që bie ndesh me burrërinë. I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Njerëzit e drejtë do të jenë në tribuna drite. Këta njerëz janë ata që mbajtën drejtësi në gjykimet e tyre, në familjet e tyre dhe në postet që morën nën përgjegjësi*." (E përcjell Muslimi.)

O robër të Allahut! Drejtësia në Islam zë një vend të lartë dhe shpërblimi i saj tek Allahu është shumë i madh.

Llojet e drejtësisë janë të shumta, prandaj çdo njeriu i kërkohet drejtësi në atë masë sa mban përgjegjësi në këtë botë.

Imami (prijësi, udhëheqësi) duhet të jetë i drejtë me ata që udhëheq, Allahu i Madhëruar thotë**: "Prandaj gjykoji sipas asaj që të ka shpallur Allahu."** (Sure Maide, 49.)

"O Daud, Ne të kemi bërë mëkëmbës në Tokë, prandaj gjyko ndërmjet njerëzve me drejtësi dhe mos shko pas dëshirave dhe tekave, se ato të largojnë nga rruga e Allahut!" (Sure Sad, 26.)

Ndërsa Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "Shtatë veta (kategori njerëzish) Allahu do t'i fusë nën hijen e Tij atë ditë kur nuk ka hije tjetër veç saj," - dhe përmendi prijësin e drejtë. (E përcjell imam Buhariu.)

Edhe gjykatësi duhet të jetë i drejtë në gjykimin e tij, Allahu i Madhëruar thotë: **"Allahu ju urdhëron që amanetet t'jua ktheni atyre që u përkasin dhe kur të gjykoni midis njerëzve, të gjykoni drejt."** (Sure Nisa, 58.)

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë:

"*Gjykatësit janë tri llojesh, një në xhenet dhe dy në zjarr. Në Xhenet është ai që di të vërtetën dhe gjykon me të. Ai që e di të vërtetën, por gjykon në mënyrë të padrejtë është në zjarr. Po ashtu edhe ai që gjykon mes njerëzve me padituri, edhe ai është në zjarr.*" (E përcjell Ebu Daudi dhe e saktësoi Albani.)

Por nëse qëllimi i gjykatësit është e vërteta dhe përpiqet me çdo mjet për ta gjetur atë, ai shpërblehet edhe nëse gabon. Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Kur gjykon një gjykatës pasi ka dhënë të gjithë mundin e tij dhe gjykimi përkon me të vërtetën, ai shpërblehet dy herë, por nëse gjykon pasi ka dhënë mundin e tij, por që nuk e gjen të vërtetën, ai do ketë një shpërblim.*" (Mutefekun alejhi.)

Prindi duhet të tregojë drejtësi mes fëmijëve të tij, kur u dhuron diçka, apo për ndonjë gjë tjetër. Kështu që nuk duhet t'u japi një pjese dhe një pjesë tjetër ta lërë pa u dhënë sido qofshin ata, djem apo vajza.

Numan bin Beshiri përcjell se babai i tij kishte shkuar bashkë me të tek Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*, dhe i tha: Unë ia kam dhuruar këtë palmë birit tim. I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* i tha: *A u ke dhënë të gjithë fëmijëve të tu një dhuratë të tillë?* Ai i tha: Jo. Atëherë i Dërguari i Allahut i tha: *Kthehu.* Në një version tjetër thuhet: Babai im shkoi tek Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* që të dëshmonte atë që do të më jepte mua, ndërsa Profeti i tha: *A ke vepruar në të njëjtën mënyrë me të gjithë fëmijët e tu?* Ai tha: Jo, - atëherë Profeti i tha: *Frikësojuni Allahut dhe tregohuni të drejtë me fëmijët tuaj.*" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Atëherë le të kenë kujdes prindërit nga kjo gjë, dhe të mos i veçojnë fëmijët kur u dhurojnë diçka.

Burri duhet të tregojë drejtësi me gruan e tij, Allahu i Madhëruar thotë: **"Jetoni e silluni mirë me to!"** (Sure Nisa, 19.) Kështu që burri duhet të jetë i drejtë me bashkëshortet e tij përsa i përket fjetjes dhe shpenzimeve, si dhe në të drejtat e tjera. Allahu i Madhëruar thotë: "**Andaj, mos anoni krejtësisht vetëm nga njëra."** (Sure Nisa, 129.)

"Nëse frikësoheni, se nuk do të jeni të drejtë ndaj të gjithave njësoj, atëherë mjaftohuni me një grua." (Sure Nisa, 3.)

Ebu Hurejra përcjell se i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Kush ka dy bashkëshorte dhe anon nga njëra ndaj tjetrës, do të vijë Ditën e Gjykimit duke u tërhequr nga njëra anë e tij.*" (E përcjell Ebu Daudi, Tirmidhiu, Nesaiu dhe e saktësoi Albani.) D.m.th., njëra anë e tij do të jetë e ndarë dhe e rënë.

Kërkohet që muslimani të jetë i drejtë në fjalët e tij, Allahu i Madhëruar thotë: **"Kur të flisni, thoni të vërtetën, qoftë edhe për të afërmit tuaj!"** (Sure Enamë, 152.)

Pra, kur të flisni për diçka tregoni drejtësi në të folur dhe mos bëni padrejtësi, shpreheni të vërtetën edhe nëse ajo është e hidhur. Sido që të jetë e drejta me ju apo

me dikë tjetër, thuajeni atë edhe nëse e drejta bie ndesh me më të afërmit dhe më të dashurit tuaj, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"O besimtarë! Bëhuni zbatues të palëkundur të drejtësisë, duke dëshmuar në emër të Allahut, qoftë edhe kundër jush ose kundër prindërve dhe të afërmve tuaj."** (Sure Nisa, 135.)

Në këtë ajet Allahu i Madhëruar urdhëron për drejtësi në fjalë dhe në vepra ndaj vetes, të afërmit dhe të largëtit. Pra, urdhëron për drejtësi për çdokënd, në çdo kohë dhe në çdo gjendje.

Muslimani duhet të tregohet i drejtë qoftë edhe me armiqtë e tij jobesimtarë, për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **"Dhe të mos ju nxisë urrejtja ndaj disa njerëzve, që ju penguan të vizitoni Qabenë, pra, kurrsesi të mos ju nxisë që t'i sulmoni!"** (Sure Maide, 2.)

D.m.th., mos t'u shtyjë urrejtja që keni ndaj atyre që u ndaluan të shkoni drejt Xhamisë së Shenjtë e t'i kaloni kufijtë e gjykimit të Allahut, e si rrjedhojë të hakmerreni ndaj tyre padrejtësisht dhe armiqësisht. Gjykoni me atë që u urdhëroi Allahu; me drejtësi për çdokënd, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"Le të mos ju nxisë urrejtja ndaj njerëzve për të bërë padrejtësi. Bëhuni të drejtë, se kjo është më afër devotshmërisë."** (Sure Maide, 8.)

Që do të thotë; mos t'u shtyjë urrejtja që keni ndaj një populli e të lini drejtësinë, sepse drejtësia është detyrim me çdokënd dhe në çdo vend. Me drejtësi u ngritën qiejt dhe toka, ajo është e dashur tek të gjithë shpirtrat, me të organizohen interesat dhe njerëzit janë të qetë në jetën, pasurinë dhe nderin e tyre.

Allahu urdhëroi për drejtësi edhe në hakmarrje, kështu që fajtori të dënohet vetëm për fajin e tij pa ia shtuar dënimin. Për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **"Shpërblimi i një vepre të keqe është e njëllojtë me të."**

"Nëse ndëshkoni, ndëshkoni aq sa jeni ndëshkuar." (Sure Nahl, 126.)

"**Po, kështu është! Ai që merr hak për aq sa është dëmtuar e pastaj pëson sërish padrejtësi, me siguri do të ndihmohet nga Allahu**." **(**Sure Haxh, 60.**) "Pra, kushdo që ju sulmon, edhe ju keni të drejtë ta sulmoni atë, ashtu siç ju sulmoi ai juve!"** (Sure Bekare, 194.)

Muslimanëve u kërkohet që të përmirësojnë me drejtësi mes dy grupeve që luftojnë me njëri-tjetrin. Allahu i Madhëruar thotë: **"Nëse dy palë besimtarësh bëjnë luftë midis tyre, pajtojini ata. Por nëse njëra palë sulmon tjetrën, atëherë luftoni kundër sulmuesit, derisa të kthehet në urdhrat e Allahut. E nëse kthehet, atëherë pajtojini ata midis tyre, me drejtësi dhe paanësi, sepse Allahu i do ata që veprojnë me drejtësi."** (Sure Huxhurat, 9.)

D.m.th., tregoni drejtësi mes tyre nëse njëra palë ishte në të drejtën ndaj palës tjetër. Pra, Allahu i Madhëruar i urdhëron besimtarët që të ndërmarrin një hap përmirësues mes dy palëve që luftojnë njëra-tjetrën, e nëse njëra palë nuk e pranon përmirësimin, atëherë ajo quhet palë rebele. Besimtarëve u del për detyrë t'i luftojnë ata që u vërsulen të tjerëve pa të drejtë derisa t'i kthejnë në pranimin e gjykimit të Allahut. Nëse kthehen besimtarët ndërmarrin masat përmirësuese me drejtësi ndaj

çdo pale kundrejt palës tjetër, derisa të përforcohet siguria dhe të kthehet dashuria e dlirësia ndërmjet besimtarëve, gjë që ua kërkon vëllazëria fetare.

O ju muslimanë! Kjo është feja jonë; fe e ngritur mbi drejtësi në të gjitha parimet dhe legjislacionin e saj, për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **"Të përkryera janë fjalët e Zotit tënd në vërtetësi dhe drejtësi."** (Sure Enam, 115.)

Pra, ai është i vërtetë në atë që tregon dhe i drejtë në legjislacionin e tij. Nuk e miraton padrejtësinë, urrejtjen dhe armiqësinë dhe nuk ia bën qejfin askujt. Gjithmonë qëndron me të drejtën kudo që të jetë, urdhëron për t'iu përmbajtur akteve dhe premtimeve qoftë edhe me jobesimtarët, për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **"Nëse ke frikë se ndonjë fis e thyen besën, edhe ti prishja marrëveshjen me të njëjtën mënyrë, sepse Allahu nuk i do ata që tradhtojnë."** (Sure Enfal, 58.)

D.m.th., nëse frikësohesh se një popull me të cilët keni marrëveshje e thyejnë marrëveshjen, atëherë paraqite marrëveshjen tënde duke ua treguar atyre, se e ke ndërprerë marrëveshjen me ta, në mënyrë që të mos mendojnë se marrëveshja vazhdon akoma të mbetet dhe të mos ndodhë tradhti nga ana jote. Një fe, e cila përmban këto cilësi, sinqerisht që është fe që përshtatet me çdo kohë dhe me çdo vend, Allahu i Madhëruar thotë**: "Kjo është e vetmja fe e vërtetë, por shumica e njerëzve nuk e di."** (Sure Jusuf, 40.)

Për këtë arsye cilido që mediton për këtë fe apo që jeton nën hijen e saj, me këtë kam si qëllim jobesimtarët, e kanë pohuar drejtësinë, përsosmërinë dhe përshtashmërinë e saj. Disa i besuan kësaj feje e disa të tjerë ngulmuan për të qëndruar në mosbesim: **"...tani që e vërteta është e qartë për ata."** (Sure Bekare, 109.) E bënë nga inati dhe mendjemadhësia e ndodhitë për këtë janë të shumta. Kushdo që kërkon t'u hedhë një sy le të lexojë librat e historisë dhe të biografive, sepse aty do t'i gjejë të mirat, e kush mund të ketë historik me drejtësi, pastërti dhe gjykim më të drejtë se historia Islame? Këto janë fjalët e mia e unë i kërkoj falje Allahut për vete dhe për ju, prandaj kërkojini falje Atij, sepse Ai është Mëkatfalës dhe Mëshirues i Madh.

Hytbja e dytë:

Falënderimi i takon vetëm Allahut, të Drejtit dhe Bamirësit, salavatet dhe nderimet ia dërgojmë atij që gjykoi më drejt në mesin e njerëzve, familjes shokëve të tij që ishin yje udhëzues për atë që ecën apo udhëton, si dhe mbi gratë e tij të pastra nga çdo mëkat dhe shpifje.

O robër të Allahut! Padrejtësia e ka fundin të tmershëm dhe krimi i saj është i madh. Puna arrin deri aty sa një njeriu mund t'i jepet sukses në gjykimin e një pune me drejtësi, edhe pse mund të ketë punuar vepra të këqija, e kështu jeta e tij mbyllet me hajër e si rrjedhojë hyn në xhenet. Ndërsa një tjetër poshtërohet shumë edhe nëse jep dëmshpërblim sa mali i Uhudit me flori, për shkak të një padrejtësie në një prej dispozitave, apo kur nuk tregon drejtësi në të. Sa e bukur është kur gjykatësi gjykon me drejtësi, kur punëtori gjykon drejt apo kur e gjithë shoqëria gjykojnë me të drejtën. Për rëndësinë dhe vlerat që mban drejtësia, si dhe për shkak se largon smirën dhe

zilinë nga zemrat, Allahu i Madhëruar e ligjëroi madje e kërkon me ngulm nga të gjitha krijesat, e kjo si mëshirë për të gjithë popujt.

O robër të Allahut! Allahu nuk i bën padrejtësi askujt e megjithatë e gjithë e mira vjen prej Tij, prej Tij është e mira dhe begatia. Ditën e Gjykimit kur punët të vihen në peshore, që shihet e që preket, kujtdo që i peshohen punët nuk mund të gjejë arsye e as që nuk i merret parasysh argumentimi. Pra, Allahu i Madhëruar dhe i Dërguari i Tij *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* prej cilësive më të mëdha që u kanë dhënë bartësve të kësaj feje është pranimi i drejtësisë, pra, që njeriu të jetë i drejtë në të gjitha aspektet. I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "Këtë fe nga çdo brez e mbartin të drejtët e tyre." (Këtë hadith e ka saktësuar Hakimi dhe e miratoi Dhehebiu.)

Kështu ishin shokët e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* dhe të tjerët që erdhën më pas, ata ishin imamë që hulumtonin në drejtësinë e një njeriu dhe dëshmonin drejt, qoftë dhe kundër të afërmve të tyre. Ali ibn Medini, dijetar i madh, u pyet për babain e tij më shumë se një herë dhe tha: Kjo është fe, u them se babai im është i dobët në hadith."

O robër të Allahut! Ta dini se sahabët iu besatuan Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* që të thonin të vërtetën kudo që të ishin. Ubade bin Samiti thotë: "Iu besatuam të Dërguarit të Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* që të themi të vërtetën kudo që të jemi." (E përcjell imam Muslimi.)

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 11

Istikame! (Vijueshmëria në udhën e drejtë)

Hytbja e parë:

Falënderimet i përkasin vetëm Allahut, që na urdhëroi për istikame (Vijueshmëri në udhën e drejtë) dhe na përgatiti për të shpërblimet më të mëdha. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut, Krenarit dhe Dhuruesit. Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij, paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij që u kapën pas sunetit të tij dhe treguan korrektësi në fenë e tij.

O ju njerëz! Dijeni se Allahu i Madhëruar i ka urdhëruar robërit e Tij që të tregojnë vijueshmëri në të gjitha aspektet, duke u thënë: **"Prandaj ecni në rrugën e drejtë që të çon tek Ai dhe kërkoni falje prej Tij!"** (Sure Fusilet, 6.)

Me këtë porosi e këshilloi edhe të Dërguarin e Tij në veçanti, duke i thënë: **"Prandaj qëndro i patundur në udhën e drejtë, ashtu siç je i urdhëruar."** (Sure Hud, 112.)

Allahu u premtoi njerëzve korrektë dhe të paluhatshëm se do t'u japë shpërblime të mëdha, për këtë Ai thotë: **"Me të vërtetë, atyre që thonë: "Zoti ynë është Allahu", e pastaj vazhdojnë të vendosur në rrugën e drejtë, do t'u zbresin engjëjt** (para vdekjes) **e do t'u thonë: "Mos u frikësoni dhe mos u pikëlloni!"** (Sure Fusilet, 30.)

Vijueshmëria dhe korrektësia është një fjalë e përgjithshme që do të thotë: të qëndrosh para Allahut me sinqeritet dhe duke përmbushur premtimet. Ajo ka lidhje me fjalët, punët dhe qëllimet, pra, është një fjalë që përmban shumë kuptime. Për këtë arsye kur dikush shkoi tek Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* dhe i tha: O i Dërguari i Allahut, më thuaj diçka nga Islami për të cilën nuk do të pyes askënd pas teje. Ai i tha: *Thuaj: i besova Allahut, - e më pas përmbaju kësaj*." (E përcjell Muslimi.)

Pra, vijueshmëri qenka ndjekja e rrugës së drejtë pa devijime majtas apo djathtas, pa shtesa apo mangësi. Kështu që nuk duhet të ketë teprime apo amulli, sepse shejtani nuhat zemrën e njeriut dhe e provokon atë. Nëse sheh tek ajo pasivitet nga kjo fe apo dembelizëm ndaj adhurimeve, atëherë këtë zemër e nxit për lehtësime dhe dembelizëm deri sa të zhvishet nga kjo fe, t'i braktisë detyrimet dhe të bjerë pre' e ndalesave. Në këtë mënyrë vazhdon duke e mashtruar deri në atë pikë sa të humbasë lidhjet e tij me këtë fe, duke e lënë në humnerat e shkatërrimit. Por nëse sheh tek njeriu kujdes ndaj fesë, atëherë nuk mundet ta largojë nga ajo, por e urdhëron që të përpiqet në maksimum dhe t'i bëjë padrejtësi vetes duke e kaluar në ekstrem e duke i thënë: Kjo është vepër e mirë dhe adhurim, të shtosh dhe të përpiqesh është diçka më e plotë prandaj mos u

zmbraps dhe mos fli me ata që flenë, - e kështu vazhdon duke e nxitur derisa ta largojë nga istikamja (vijueshmëria në udhën e Allahut.)

Kjo ishte dhe gjendja e havarixhëve derisa njerëzit me istikame e quanin të pakët namazin e tyre në krahasim me namazin e havarixhëve, si dhe agjërimin që kryenin krahas agjërimit të tyre, madje dhe leximin e Kuranit krahas leximit të tyre. Por ata (havarixhët) dalin nga feja ashtu siç depërton shigjeta kur bie në gjah, siç është saktësuar nga i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*.

Të dy skajet ekstreme janë të urryera: si ana e amullisë ashtu dhe ajo e teprimit, që të dyja janë të devijuara nga Suneti dhe istikamja. E para është të shkosh drejt bidatit të lënies mangut dhe humbjes, ndërsa e dyta është të shkosh drejt bidatit të kalimit të kufijve dhe shpërdorimit.

Disa prej **të parëve tanë të mirë** kanë thënë: Gjithmonë kur Allahu ka urdhëruar për diçka, shejtani në atë gjë ka pasur dy qëllime: ose lënien mangut, ose kalimin e kufijve. Ai nuk shqetësohet për secilën që mund të arrijë; shtimin apo pakësimin, kështu që çdo e mirë qëndron në përpjekjen që shoqërohet me drejtësi dhe ndjekje të Sunetit dhe e gjithë e keqja qëndron duke u larguar nga Suneti me pakujdesi dhe me teprim.

O robër të Allahut! Disa njerëz thonë se i besojnë Allahut, por nuk janë të vijueshëm në fenë e Tij, përkundrazi mjaftohen vetëm me fjalët që shprehin. Për këta njerëz Allahu i Madhëruar thotë**: "Ka disa njerëz, që thonë: "Ne besojmë Allahun". Por kur vuajnë për çështjen e Allahut, e quajnë përndjekjen prej njeriut njësoj si dënimin e Allahut."** (Sure Ankebut, 10.)

Ata janë njerëz që flasin çfarë nuk praktikojnë, feja për ta është ajo çfarë dëshiron pasioni i tyre dhe ajo që përputhet me dëshirat etyre. Ata nuk e njohin të mirën e as që ndalojnë nga e keqja dhe nuk punojnë me atë që kërkon fjala që shprehin "**Ne besojmë Allahun**". Pra, ai që kërkon istikamen (vijueshmërinë) nga ky ajet duhet që të praktikojë adhurimet dhe të braktisë të ndaluarat, të jetë i sinqertë para Krijuesit dhe bamirës ndaj krijesave. Fjala "**Ne besojmë Allahun"** kalon në gjuhët e tyre sikur të mos kishte kurrfarë kuptimi, e si rrjedhojë nuk ndikon në sjelljen e tyre e as që ndryshon veprimet që bëjnë.

Me të vërtetë shpëtimi nga zjarri dhe fitorja me xhenet mund të realizohen vetëm duke bashkuar ndërmjet dy gjërave; shprehjen e kësaj fjale si dhe vijueshmërinë në praktikimin dhe kuptimin e saj. Allahu i Madhëruar thotë: **"Pa dyshim, ata që thonë: "Zoti ynë është Allahu!" dhe pastaj qëndrojnë në rrugën e drejtë, nuk do të kenë arsye për t'u frikësuar e as për t'u dëshpëruar** (kur t'u vijë vdekja). **Ata do të jenë banorë të Xhenetit, ku do të qëndrojnë përgjithmonë, si shpërblim për atë që kanë punuar."** (Sure Ahkaf, 13-14.) Ndërsa i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: *"Thuaj; i besova Allahut, - e më pas përmbaju kësaj."* (E përcjell imam Muslimi.)

Sikur të mjaftonte vetëm shprehja e asaj fjale dhe t'i bënte dobi njeriut, atëherë do t'i shërbente edhe hipokritëve, të cilët e përsërisnin herë pas here fjalën **"Ne i**

besuam Allahut", por Allahu i përgënjeshtroi ata duke u thënë: **"Ata përpiqen të mashtrojnë Allahun dhe besimtarët, por në të vërtetë mashtrojnë vetëm vetveten, megjithëse nuk e ndiejnë."** (Sure Bekare, 9.)

O robërit e Allahut! Istikamja e plotë realizohet kur njeriu nuk anashkalon asnjë adhurim, por është diçka e pamundur, sepse natyra njerëzore është krijuar që të gabojë dhe të anashkalojë. Mirësia e Allahut mbi njeriun i mundëson atij që të kërkojë falje në mënyrë që të kompensojë këtë shkujdesje, që tregoi në istikame dhe për këtë Allahu i Madhëruar thotë: "**Andaj ecni në rrugën e drejtë që të çon tek Ai dhe kërkoni falje prej Tij!"** (Sure Fusilet, 6.)

Ky ajet fisnik na jep të kuptojmë se neglizhenca ndodh patjetër në istikamen e plotë. Imam Ahmedi dhe Ibn Maxhe shënojnë një hadith të saktësuar nga Albani, nga Theubani e ky nga Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* se ka thënë: "*Jini të qëndrueshëm dhe të vijueshëm, edhe pse nuk mund ta përsosni atë dhe dijeni se puna më e mirë për ju është namazi, ndërsa ndaj abdesit kujdeset vetem një besimtar.*"

Në të dy librat e saktë të hadithit Ebu Hurejra përcjell, se i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*drejtoni dhe afroni*". Realiteti i fjalës drejtoni "sedidu" është istikamja e plotë, pra, të gjesh të vërtetën në çdo fjalë, vepër apo qëllim që bën njeriu, njëlloj me një person, që gjuan drejt e në shënjestër dhe e qëllon atë. Ndërsa afroni "karibu" është që të qëllojë pranë objektit, edhe pse nuk e godet atë në shenjë. Pra njeriut i kërkohet që të jetë gjithmonë i vijueshëm e në rastin tonë është fjala"sedidu", por nëse nuk mundet të jetë i tillë atëherë duhet të ketë afërsi, e nëse nuk e realizon, as njërën, as tjetrën, në këtë rast ai është neglizhent. Falënderimet i takojnë Allahut që nuk na ka detyruar me gjëra, që nuk mundemi t'i bëjmë dhe ligjëroi për ne atë që kompenson shkujdesjen tonë dhe e plotëson mangësinë tonë, ku mu për këtë Allahu i Madhëruar thotë: "**Ai e pranon pendimin e robërvet të Vet, i fal gjynahet dhe i di të gjitha çfarë punoni ju."** (Sure Shura, 25.)

I shton të mirat nga mirësia e Tij.

Vëllezër të nderuar! Sa e bukur është rruga e istikames e sa mirë është të qëndrosh ndërmjet dy skajeve në çdo çështje, pa teprime dhe pa anashkalime, pra, në fenë me të cilën Allahu e nderoi njeriun, pa ekstreme dhe pa tejkalime në fe, duke i kthyer Sunetet në farze apo gjërat e urryera në harame, duke u ndaluar veteve gjëra që i ka lejuar Allahu dhe që janë bukuri e Allahut që i ka nxjerrë për robërit e Tij dhe të mira nga rizku i Tij.

Enesi përcjell: "Tri persona erdhën tek shtëpitë e grave të Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* për të pyetur rreth adhurimit që bënte i Dërguari i Allahut. Kur u njoftuan u duk sikur e quajtën adhurimin e tyre të pakët dhe thanë: Ku jemi ne në krahasim me Profetin *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*, në një kohë kur Allahu ia ka falur gabimet e mëparshme dhe të mëvonshme! Njëri prej tyre ia priti dhe tha: Unë do të falem gjithë natën, tjetri tha; unë do të agjëroj gjithmonë,

ndërsa i fundit tha: unë do t'u largohem grave dhe nuk do të martohem kurrë. Atë kohë erdhi i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* dhe u tha: *A ju ishit ata që thatë kështu e kështu? Betohem për Allahun, se unë jam ai që i frikësohem dhe jam më i devotshmi para Allahut se të gjithë ju, megjithatë agjëroj dhe ha, falem dhe fle dhe martohem me gratë. Ai që largohet nga Suneti im, nuk është prej meje.*" (Mutefekun alejhi.)

Allahu na dhëntë istikame në fenë e Tij dhe na mundësoftë ndjekjen e Sunetit të zotërisë së profetëve: **"Me të vërtetë, atyre që thonë: "Zoti ynë është Allahu", e pastaj vazhdojnë të vendosur në rrugën e drejtë, do t'u zbresin engjëjt** (para vdekjes) **e do t'u thonë: "Mos u frikësoni dhe mos u pikëlloni! Dhe gëzojuni Xhenetit që ju është premtuar. Ne jemi mbrojtësit tuaj në jetën e kësaj bote dhe në botën tjetër. Atje do të keni çfarë t'ju dëshirojë zemra dhe çfarë të kërkoni, dhuratë e pasur prej një Zoti Falës dhe Mëshirëplotë."** (Sure Fusilet 30-32.)

Këto ishin fjalët e mia e unë i kërkoj falje Allahut, kanë për të fituar ata që kërkojnë falje prandaj kërkoni falje nga Allahu.

Hytbja e dytë:

Falënderimet janë vetëm për Allahun, që udhëzoi robërit e Tij në rrugë të drejtë dhe u premtoi mëshirë dhe shpërblime të mëdha. Dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij, të cilin e dërgoi udhëzues, përgëzues dhe qortues, paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, mbi familjen dhe shokët e tij.

O robër të Allahut! Istikamja është besimi i plotë dhe Islami i përsosur, nëpërmjet saj njeriu arrin mrekullitë dhe gradët më të larta. Këtu bëhet fjalë për istikamen e zemrave dhe gjymtyrëve.

Omer bin Hatabi ka thënë: Istikame do të thotë vijueshmëri në praktikimin e urdhrave dhe largimin nga ndalesat, duke mos u larguar sikurse dhelprat. Ndërsa Ibn Tejmija, Allahu e mëshiroftë, ka thënë: "Sikur të përqendroheshin në dashurinë dhe adhurimin ndaj Tij, nuk do të shihnin majtas apo djathtas."

Robër të Allahut! Istikamja në fenë e Allahut ka nevojë për durim dhe përpjekje, llogari ndaj vetes dhe përkushtim ndaj urdhrave të Allahut. Pa harruar dhe ndjekjen e asaj që zbriti Allahu dhe praktikimin e tyre që kreu i Dërguari i Tij. Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: *Allahu solli shembull një rrugë të drejtë, në anët e së cilës ishin ngritur dy mure të pajisur me dyer të hapura. Mbi këto dyer qëndrojnë perde të lëshuara, ndërsa mbi rrugë është një thirrës që thotë: O ju njerëz! Hyni të gjithë në këtë rrugë dhe mos u përçani. Një thirrës tjetër thërret nga brendësia e rrugës në çdo çast, kur hapet diçka nga ato dyer u thotë: mjerë për ty mos e hap atë, sepse nëse do ta hapësh do të hysh brenda. Rruga ishte Islami, muret ishin kufijtë e Allahut të Madhëruar, ndërsa dyert e hapura ishin ndalesat e tij e ai që thërriste është këshilltari i zemrës së çdo Muslimani.*" (E përcjell Imam Ahmedi.)

O rob i Allahut, ruaje Allahun (dispozitat e Tij) që të të ruajë Allahu ty. Ki kujdes e mos i kalo kufijtë e Tij, apo të thyesh normat dhe ndalesat e Tij, sepse nëse vepron kështu ke devijuar qartë dhe ke humbur shumë. Le të jetë libri i Allahut shoqëruesi dhe miku yt, ndërsa Suneti i Profetit le të jetë motoja dhe rroba jote. Ruaji gjymtyrët nga gjërat që je ndaluar, në mënyrë që të fitosh mirësitë dhe xhenetin e Tij.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 12

Zemra, përmirësimi dhe prishja e saj!

Hytbja e parë:

Falënderimet i takojnë Allahut Zotit të botëve, që e krijoi njeriun në formën më të mirë dhe e nderoi në mesin e të gjithë krijesave, duke i dhënë mirësi dhe nderime. Nëse ai udhëzohet në bindje ndaj Allahut edhe nderimi i mbetet në xhenetet e amshueshme, në të kundërtën e kthen atë të përbuzur në dënimin e dhembshëm. Dëshmoj se nuk meriton askush të adhurohet veç Allahut, Ai është i Vetëm dhe i Pashoq, Ai është Krijuesi, i Gjithëdituri. Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij, për të cilin Zoti i tij dëshmoi duke thënë: **"Ti je me virtyte madhore."** (Sure Kalem, 4.) Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij të cilët ecën në gjurmët e tij dhe ndoqën rrugën e drejtë.

O ju njerëz! Frikësojuni Allahut dhe dijeni se Allahu nuk vëren fizionominë tuaj të bukur apo të shëmtuar, gjatësinë apo shkurtësinë etj., por vëren zemrat dhe veprat tuaja, pra, zemra është vendi që sheh Allahu tek robi i vet.

Zemra kur përmirësohet përmirëson të gjitha gjymtyrët, e kur prishet prishen të gjitha gjymtyrët siç na ka treguar i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*.

Zemra është vendi ku shprehet dashuria dhe përkushtimi ndaj Allahut, aty qëndron frika dhe shpresa, aty bëhet nijeti me anë të të cilit përmirësohen punët dhe gjejnë pranim tek Allahu, ose kthehen mbrapsht dhe prishen, siç është shprehur i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*: "Vërtet punët vlerësohen sipas qëllimeve, çdo njeri ka për t'u shpërblyer me atë që ka patur si qëllim." (E përcjell Buhariu.)

Imam Shemsudini, Allahu e mëshiroftë, thotë: "Gjëja më e ndershme që mban njeriu është zemra e tij, ajo njeh Allahun, shkon drejt Tij dhe e do Atë. Zemra është epiqendra e besimit dhe e njohjes. Për tek ajo drejtohen fjalët e sjella nga profetët, veçohet për gjërat më të ndershme të besimit dhe të logjikës. Ndërsa gjymtyrët e tjera janë ndjekëse të zemrës, të cilat ajo i përdor njëlloj siç përdor mbreti skllevërit e vet, ose bariu kopenë e vet. I pa të meta është Ai që i rrotullon zemrat dhe vendos në brendësinë e tyre çfarë të dojë prej fshehtësive. Ai ndërhyn mes robit dhe zemrës së tij dhe e di se çfarë përmban ajo prej bindjes dhe fesë. Ai i ndryshon ato si të dojë, kështu që zemrave të të dashurve të Tij u kumtoi se: zemra më takon Mua, - kështu që nxitoni për tek Unë e ato nxituan për të qëndruar sa më mirë para Zotit të botëve. E për disa zemra të tjera Allahu nuk e pëlqeu vajtjen e tyre, prandaj i pengoi dhe iu tha: Rrini me parazitët."

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* në shumicën

e rasteve kur betohej thoshte: "*Jo, betohem në Atë që rrotullon zemrat*!" (E përcjell Buhariu.)

E kur lutej i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* thoshte: *O Zoti ynë, o Ti që rrotullon zemrat, përqëndroje zemrën time në bindje ndaj Teje!*" (E përcjell Tirmidhiu dhe e saktësoi Albani.)

O robër të Allahut! Zemrat forcohen dhe bëhen si të ishin gur madje edhe më të forta, e kështu largohen nga Allahu mëshira dhe bindja ndaj Tij. Ta dini se zemra më larg Allahut është zemra e ngurtë, e cila nuk ndikohet nga këshilla, as nuk zbutet nga përkujtimi. Nuk kupton asnjë fjalë e si rrjedhojë njeriu ngjason me një njeri, që mban në kraharorin e tij një copë guri të fortë, nuk ka asnjë dobi nga ai, e prej tij nuk del vetëm se e keqja. Disa zemra të tjera zbuten, frikësohen dhe nënshtrohen para Allahut, kupton e afrohet tek Allahu, mëshira dhe bindja ndaj Tij, kështu që ky njeri mban një zemër të mirë dhe të mëshirshme prej së cilës buron vetëm e mira.

Ekzistojnë disa shkaqe që e ngurtësojnë apo zbusin zemrën e njeriut, e prej shkaqeve më të mëdha që zbusin zemrën janë: leximi apo dëgjimi i Kuranit. Allahu i Madhëruar thotë: **"Vërtet, këtu ka këshillë për këdo që ka zemër, dëgjon me vëmendje dhe dëshmon."** (Sure Kaf, 37.) Në një ajet tjetër thotë: **"Prandaj këshillo me Kuranin këdo që ka frikë paralajmërimin** (Tim)!" (Sure Kaf, 45.) Gjithashtu thotë: **"Allahu ka shpallur Fjalën më të bukur** (Kuranin) **në formën e një libri, pjesët e të cilit i ngjasojnë njëra-tjetrës dhe përsëriten. Prej tij u rrënqethet lëkura atyre që i frikësohen Zotit të tyre, e mandej qetësohen lëkura dhe zemrat e tyre, kur përmendet Allahu."** (Sure Zumer, 23.)

"A nuk ka ardhur koha për besimtarët e vërtetë, që zemrat e tyre të përulen para këshillave të Allahut dhe para së Vërtetës që Ai ka shpallur e të mos bëhen si ata, që iu është dhënë Libri më parë?! Me kalimin e një kohe të gjatë, zemrat e tyre u ngurtësuan dhe shumë syresh janë të pabindur. (Sure Hadid, 16.)"

Në këto ajete të çmuara del në pah se Kurani Famëlartë është ndikuesi më i madh që zbut zemrat, për atë që e lexon me vëmendje dhe e dëgjon me meditim, siç thotë Allahu në një ajet tjetër: **"Sikur këtë Kuran t'ia shpallnim ndonjë mali, ti do ta shihje atë** (mal) **të përulur dhe të copëtuar nga frika e Allahut. Shembuj të tillë Ne ua japim njerëzve, që ata të meditojnë."** (Sure Hashr, 21.)

Çdo musliman duhet t'i kthehet librit të Allahut, ta lexojë dhe të meditojë rreth tij, të punojë sipas urdhrave të tij, në mënyrë që të realizohet udhëzimi dhe ngjallja e zemrës së vet. Muslimanët nuk duhet t'u ngjasojnë Ithtarëve të Librit (Ehli Kitab), të cilët e mbartën Teuratin dhe Inxhilin dhe më pas ua kthyen shpinën, e si rrjedhojë zemrat e tyre u ngurtësuan, kështu që nuk i pranojnë këshillat, as që u zbuten zemrat përpara kërcënimit apo premtimit të Allahut.

Prej gjërave që i zbusin zemrat më shumë është përkujtimi i vdekjes, meditimi rreth shkatërrimit të kësaj bote dhe kthimi në botën tjetër. Ndërsa prej gjërave që e forcojnë më shumë zemrën është shkujdesja ndaj ahiretit dhe harresa e vdekjes, duke

shkuar pas dunjasë. Allahu i Madhëruar thotë: **"Çdo shpirt do ta shijojë vdekjen. Shpërblimet do t'u plotësohen vetëm në Ditën e Kiametit; kushdo që shpëton nga zjarri i Xhehenemit dhe hyn në Xhenet, ai ka fituar** (gjithçka që mund të dëshirohet). **Ndërsa jeta e kësaj bote është vetëm kënaqësi mashtruese."** (Sure Ali Imran, 185.)

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* thotë: "*Vizitojini varrezat, sepse ato u kujtojnë ahiretin*." (E përcjell Ibn Maxhe dhe e saktësoi Albani.)

Në një hadith tjetër i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* shprehet duke thënë: "Shpeshtojeni përmendjen e asaj që u shkatërron dëshirat tuaja." (E përcjell Bezari dhe e saktësoi Albani.) Në një ajet kuranor Allahu i Madhëruar thotë: **"Sigurisht, ata që nuk shpresojnë se do të takohen me Ne, që janë të kënaqur me jetën e kësaj bote, duke gjetur prehjen në të dhe që janë të pavëmendshëm ndaj shenjave Tona,..."** (Sure Junus, 7.)

Ndër shkaqet që e zbusin zemrën më shumë është edhe marrja mësim me shkatërrimin që ndodhi dhe ndodh me popujt jobesimtarë, ndërsa prej gjërave që e ngurtësojnë zemrën më shumë është shkujdesja ndaj këtij përkujtimi. Allahu i Madhëruar thotë: **"Sa e sa qytete i shkatërruam, ngaqë banorët e tyre ishin të këqij dhe tani ato janë kthyer përmbys! Sa e sa puse mbetën të braktisur, sa e sa pallate të larta të shkretuar! Vallë, a nuk kanë udhëtuar ata nëpër botë, që zemrat e tyre të mendojnë dhe veshët të dëgjojnë? Në të vërtetë, atyre nuk u janë verbuar sytë** (në këto gjëra), **por u janë verbuar zemrat e veta në kraharor."** (Sure Haxh, 45-46.)

Prej gjërave që i zbusin zemrat është edhe përmendja e Allahut dhe ajo që i ngurtëson më shumë është shkujdesja nga përmendja e Allahut. Allahu i Madhëruar thotë: **"Besimtarë të vërtetë janë vetëm ata, zemrat e të cilëve kur përmendet Allahu fërgëllojnë dhe kur u lexohen shpalljet e Tij, u forcohet besimi dhe vetëm te Zoti i tyre mbështeten,..." (**Sure Enfal, 2.**)**

Në një ajet tjetër thotë: **"Ata që besojnë dhe zemrat e të cilëve kur përmendet Allahu, qetësohen. Vërtet, zemrat qetësohen me përmendjen e Allahut!"** (Sure Rrad, 28.)

Gjithashtu thotë: **"Dhe qëndro me ata që i luten Zotit të vet në mëngjes dhe mbrëmje, duke dëshiruar Fytyrën** (kënaqësinë) **e Tij dhe mos i shmang sytë nga ata** (tek të tjerët), **duke dëshiruar stolitë e shkëlqimin e kësaj jete. Mos dëgjo atë zemrën e atij që ia kemi lënë mospërfillëse ndaj përmendjes Sonë, e që shkon pas dëshirave të veta, duke shkelur çdo kufi në veprimet e veta."** (Sure Kehf, 28.)

"Përmende Zotin tënd me vete, i përulur dhe me frikë - jo me zë të lartë, në mëngjes dhe mbrëmje, dhe mos u bëj nga ata që nuk i kushtojnë vëmendje!" (Sure Araf, 205.)

Prej gjërave më të mëdha që i zbusin zemrat është pranimi i urdhrave të Allahut,

praktikimi i tyre, si dhe braktisja e ndalesave të Tij. Ndërsa prej gjërave që e ngurtësojnë zemrën është braktisja e urdhëresave dhe rënia në ndalesat e Allahut. Allahu i Madhëruar thotë: **"Kur shpallet ndonjë sure, disa prej atyre** (që kanë dyshim dhe hipokrizi) **thonë: "Kujt prej jush do t'ia shtojë besimin kjo sure?" Përsa u përket besimtarëve, atyre** (kjo sure) **ua shton besimin dhe ata gëzohen. E sa u përket atyre që kanë sëmundje në zemrat e veta, ajo ua shton edhe më dyshimin që kanë dhe ata vdesin si mohues."** (Sure Teube, 124-125.) deri tek fjala e Tij që thotë: **"Kur shpallet ndonjë sure** (që u tërheq vërejtje), **ata shikojnë njëri-tjetrin** (duke thënë): **"A po ju sheh ndokush?" pastaj largohen. Allahu i shmang zemrat e tyre, sepse ata janë njerëz që nuk kuptojnë!"** (Sure Teube, 127.)

Atëherë pranimi i të vërtetës dhe praktikimi i saj është shkak për udhëzimin e zemrës dhe besimin e saj, ndërsa refuzimi i të vërtetës dhe mospraktikimi i saj është shkak për prishjen e zemrës dhe vulosjen e saj. Allahu i Madhëruar thotë: **"Ne do t'ua largojmë zemrat dhe shikimet e tyre nga e vërteta, sepse ata nuk e besuan atë** (Kuranin) **herën e parë. Ne do t'i lëmë ata që të bredhin të verbër në humbje e mosbesim."** (Sure Enamë, 110.) Në një ajet tjetër Allahu i Madhëruar thotë: **"Kujto kur Musai i tha popullit të vet: "O populli im, përse po më mundoni, kur e dini mirë se unë jam i dërguari i Allahut te ju?!" Kur ata u larguan** (nga e vërteta), **Allahu i largoi zemrat e tyre** (nga rruga e drejtë); **Allahu nuk e shpie në rrugë të drejtë popullin jobesimtar."** (Sure Saf, 5.)

Ndër gjërat që i zbusin zemrat dhe i këshillojnë ato është meditimi rreth të sëmurëve, fukarejve dhe njerëzve të sprovuar, ndërsa ajo që e ngurtëson më shumë atë është të mashtrohesh me shëndetin, forcën dhe pasurinë.

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Shihni ata që janë poshtë jush dhe mos shihni ata që janë më lart jush, sepse kjo gjë u mundëson që të përfitoni më shumë nga mirësitë e Allahut të Madhëruar, që u ka dhuruar.*" (E përcjell imam Muslimi.)

Allahu i Madhëruar duke treguar për popullin e Adit, të cilët i mashtroi forca e trupave të tyre dhe pasuria e madhe, thotë: **"Sa i përket fisit Ad, ata u treguan arrogantë në Tokë dhe pa kurrfarë të drejte, thoshin: "Kush është më i fortë se ne?" Vallë, a nuk e dinin ata se Allahu që i kishte krijuar është më i fuqishëm se ata?! Kështu, ata i mohuan shpalljet Tona. Dhe Ne u dërguam atyre në ditët e fatkeqësisë erë të acartë, për ta shijuar dënimin poshtërues që në këtë jetë; ndërsa dënimi në jetën tjetër do të jetë edhe më poshtërues dhe askush nuk do t'u ndihmojë."** (Sure Fusilet, 15-16.)

Nëse njeriu do të vizitonte spitalet dhe do të shihte gjendjen e të sëmurëve dhe vuajtjet e tyre, nga ana tjetër sikur të shihte gjendjen e fukarenjve dhe të jetimëve, nevojën që kanë dhe urinë që përjetojnë, do ta ndiente mirësinë që i ka dhënë Allahu dhe do t'i zbutej zemra. Por kur nuk i kthen sytë nga këto gjëra dhe sheh nga të pasurit dhe atë çfarë mbajnë në duar ata prej mirësive të kësaj dunjaje, në këtë rast

zemra i ngurtësohet dhe mendja i rritet. Allahu i Madhëruar e urdhëroi të Dërguarin e Tij *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* që të ulet me fukarenjtë dhe të dobëtit muslimanë e besimtarë dhe të mos i anashkalojë duke u marrë me njerëzit e pasur e të shkujdesur. Për këtë Ai thotë: **"Dhe qëndro me ata që i luten Zotit të vet në mëngjes e mbrëmje, duke dëshiruar Fytyrën** (kënaqësinë) **e Tij, dhe mos i shmang sytë nga ata** (tek të tjerët), **duke dëshiruar stolitë e shkëlqimin e kësaj jete. Mos dëgjo zemrën e atij, të cilit ia kemi lënë mospërfillëse ndaj përmendjes Sonë, e që shkon pas dëshirave të veta, duke shkelur çdo kufi në veprimet e tij."** (Sure Kehf, 28.)

Prandaj frikësojuni Allahut, o robër të Allahut, dhe merrini shkaqet që ngjallin zemrat para se ato të ngurtësohen e së fundi të vdesin, sepse me këtë është e lidhur ngushtë lumturia ose shkatërrimi juaj. Allahu më dhëntë mua dhe juve bereqet në Kuranin Famëlartë, dhe më dhëntë dobi mua dhe juve në ajetet përkujtuese dhe të urta që gjenden në të!

Hytbja e dytë:

Falënderimet qofshin vetëm për Allahun, Ndryshuesin e zemrave dhe Njohësin e fshehtësive, Ai që pranon pendimin e atyre që pendohen, Ai që dënon ashpër atëherë kur zemrat ngurtësohen. Dëshmoj se nuk meriton askush të adhurohet në vend të Allahut, Ai është i Vetëm e i Pashok, gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij, njeriu më i përsosur në besim dhe më i pastri në zemër, më i sinqerti në të folur dhe më i miri në punë. Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen, shokët e tij dhe mbi ata që i ndoqën ata me të mira.

O ju njerëz, frikësojuni Allahut të Madhëruar duke vënë në jetë urdhërat e Tij e duke iu shmangur ndalesave të Tij, madhërojini ritet e Allahut, sepse madhërimi i tyre është shenjë e devotshmërisë së zemrave. Allahu i Madhëruar thotë: **"Po, kështu është! Ndërsa kush madhëron shenjat e fesë së Allahut, tregon përkushtimin e zemrës së vet."** (Sure Haxh, 32.)

Ta dini se në kohën që po jetojmë janë shtuar mjetet, të cilat shkaktojnë ngurtësimin e zemrës, prandaj ruhuni prej tyre. Ndër këto mjete mund të përmendim; të dhënit pas dunjasë duke u mashtruar pas pamjes së saj të jashtme e duke shijuar kënaqësitë e saj.

Nga mjetet më të mëdha është edhe mosshkuarja në xhami dhe në tubimet që bëhen aty, duke e shpenzuar pjesën më të madhe të kohës në kërkim të dunjasë dhe shijimit të saj.

Në grupin e këtyre mjeteve është dhe mashtrimi pas pamjeve hutuese apo të ndaluara, të cilat shfaqen nëpër ekranet e televizioneve, videove apo fotove provokuese, që gjehen në filma dhe telenovela, apo fotot që ndodhen në brendësi të gazetave dhe revistave.

Në këtë rang bën pjesë, dhe dëgjimi i muzikës e veglave muzikore, të cilat janë shumuar, dhe u bëhet mjaft reklamë mes muslimanëve. Këto zëra janë të ndaluar,

sepse mbjellin hipokrizinë në zemër, gjithashtu mbjellin epshin në shpirt dhe të largojnë nga dëgjimi i Kuranit. Duhet ta dini se fyelli i shejtanit dhe Kurani i Rrahmanit nuk mund të bashkohen kurrë në zemrën e insanit (njeriut).

Prej gjërave që e ngurtësojnë zemrën është dhe dhënia shumë pas lojrave sportive, tifozllëku dhe shikimi duke shpenzuar një pjesë të madhe të kohës. Kjo gjë sot është bërë puna kryesore e shumë djelmoshave muslimanë, e shumë të tjerë janë mashtruar me këto kotësira, të cilat nuk kanë kurrfarë dobie.

Prej gjërave që e ngurtësojnë zemrën është dhe shakaja e tepruar, e qeshura dhe tallja, kështu që muslimani duhet të ketë kujdes nga këto gjëra.

Prej gjërave që e ngurtësojnë zemrën është dhe ngrënia dhe pirja e ndaluar, sepse ushqimi i ndyrë lë gjurmë të këqija, të cilat ndikojnë në sjelljen e tij dhe në morale. Si rrjedhojë e këtij veprimi ndodh dembelizmi në adhurime dhe zelli në mëkate, e kjo duke qartë tek morali dhe sjellja e atyre që hanë kamatën dhe ryshfetin, pinë alkoolin dhe drogën. Pa dyshim që gjurmët e këtyre gjërave të ndyra shfaqen në trupat, moralet dhe sjelljet e tyre. Mëkatet në përgjithësi janë ato që ngurtësojnë dhe verbojnë zemrën, pengojnë dritën e besimit dhe të udhëzimit prej tij. Allahu i Madhëruar ka thënë: **"Nuk është ashtu! Por veprat e tyre** (të këqija) **ua kanë mbuluar zemrat."** (Sure Mutafifin, 14.)

Në Musnedin e imam Ahmedit, si dhe në Sunenin e Tirmidhiut shënohet nga Ebu Hurejra, se i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Me të vërtetë besimtari kur vepron një mëkat në zemrën e tij i shkruhet një pikë e zezë, e kur pendohet, kthehet dhe kërkon falje, atëherë zemra e tij mbetet përsëri e pastër. Por nëse i shton ato, shtohen edhe pikat e zeza derisa e mbushin zemrën e tij, e kjo është* **rani** (pisllëku i zemrës), *të cilin e ka përmendur Allahu në fjalën e Tij kur thotë:* **"Nuk është ashtu! Por veprat e tyre** (të këqija) **ua kanë mbuluar zemrat.** (Sure Mutafifin, 14.)" (E përcjell Tirmidhiu dhe e saktësoi Albani.)

Prej gjërave që e ngurtësojnë zemrën është dhe shoqërimi me njerëzit e këqij mëkatarë dhe përzierja me ta. Mos pyet për njeriun, por pyet për shokun e tij. Allahu i Madhëruar thotë: **"E, nëse djalli të bën të harrosh, sapo të përmendesh, mos rri me keqbërësit!"** (Sure Enamë, 68.)

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* e ka përngjasuar shokun e keq me atë që fryn e qëndron pranë një farkëtari, nga i cili patjetër që do të dëmtohesh dhe do të lëndohesh.

Kjo ishte ajo që përgatitëm, prandaj dërgojini salavatet tuaja mbi mëshirën e dhuruar si dhe mirësinë e dërguar, Muhamedin të birin e Abdullahit, si dhe mbi familjen, shokët e tij dhe ata që erdhën më pas.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 13

Devotshmëria, burimi i çdo të mire!

Hytbja e parë:

Falënderimet i takojnë vetëm Allahut, që është i denjë për të falur dhe për t'i shfaqur devotshmërinë, i Dituri për çdo send dhe çdo gjë e ka llogaritur. Nën sundimin e Tij është çdo gjë që ndodhet në qiej e në tokë, çka mes tyre madje edhe poshtë saj. Atë e falënderoj duke u penduar dhe duke i kërkuar falje vetëm Atij. Mirësitë e Tij nuk kanë të numëruar dhe të mbaruar. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Tij, Ai është i Vetëm e i Pashoq. Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij, njeriu më i përkushtuar dhe më i devotshëm tek Allahu. Ai udhëzoi drejt rrugës së drejtë dhe ndaloi nga rrugët e humbura, paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij, të cilët ishin shenja udhëzimi dhe yje ndriçues, si dhe mbi tabiinët që i pasuan në të mira dhe ecën pas gjurmëve të tyre.

O robër të Allahut! Porosis veten dhe juve që të jemi të devotshëm para Allahut. E them këtë, sepse devotshmëria është burimi i mirësive dhe mburoja e begative, mund të them se është virtyti më i famshëm në librin e Allahut.

Tek çdo e mirë në këtë botë apo në botën tjetër, e fshehtë apo e dukshme qoftë ajo, vetëm devotshmëria të shpie dhe të udhëzon drejt saj. Nga ana tjetër çdo e keqe që ka kjo botë apo bota tjetër, e dukshme apo e fshehtë qoftë ajo, vetëm devotshmëria të ruan prej saj dhe të mbron në mënyrën më të fortë.

Devotshmëria është ajo me të cilën Allahu këshilloi të parët dhe ata që vijnë pas tyre, duke u thënë: "**E Allahut është gjithçka që gjendet në qiej dhe në Tokë. Ne i kemi porositur ata që u është shpallur Libri para jush dhe juve: "Frikësojuni Allahut! Nëse mohoni, dijeni se Allahut i përket gjithçka që gjendet në qiej dhe në Tokë. Allahu është i Vetëmjaftueshëm dhe i Denjë për çdo lavdërim."** (Sure Nisa, 131.)

Devotshmëria është ajo për të cilën ftuan të gjithë profetët, e ajo është motoja e të gjithë njerëzve të devotshëm. Secili profet i thoshte popullit të tij: **"Vallë, a nuk i frikësoheni ju Allahut?"** (Sure Shuara, 106.) Ndërsa të dashur tek Allahu janë ata që besuan dhe ishin të devotshëm.

Është e domosdoshme, o vëllezër, që të ndalemi pak tek ky virtyt dhe të meditojmë për kuptimet e saj, me shpresën që Allahu do të na bëjë prej të devotshmëve.

Devotshmëria në origjinë do të thotë, që njeriu të vendosë ndërmjet tij dhe asaj që i frikësohet një pengesë mbrojtëse. Allahu, Zoti ynë është Ai që meriton t'i kushtohet devotshmëria dhe vetëm Atij i kushtohet frikë-respekti, madhërimi, nderimi dhe lavdërimi.

Devotshmëria sipas Aliut është: Të kesh frikë nga Allahu, të punosh me atë që

zbriti Ai, të kënaqesh me pak dhe të përgatitesh për ditën e udhëtimit.

Robi i devotshëm i Allahut zotëron ndjenja delikate, frikë të përhershme, kujdes të pandërprerë, ruhet nga gjembat e rrugëve dhe nga të panjohurat e jetës, i frikësohet joshjes që mund t'i bëjnë motivet e dyshimeve dhe epsheve, apo nga tërheqja që mund t'i bëjnë dëshirat dhe aspiratat jo në adhurime.

Devotshmëria arrin kulmin e saj kur siç thotë Ebu Derda: "Devotshmëria është kur robi ruhet nga Zoti i tij qoftë dhe nga veprat që peshojnë sa grimca e atomit, derisa mund të braktisë dhe disa gjëra të lejuara nga frika, se mos janë të ndaluara, me qëllim që kjo gjë të jetë pengesë mes tij dhe haramit. Allahu ua ka sqaruar robërve të vet, të cilët kthimin e kanë tek Ai Ditën e Gjykimit se: **"Kush ka bërë ndonjë të mirë, qoftë sa një thërrmijë, do ta shohë atë, e kush ka bërë ndonjë të keqe, qoftë sa një thërrmijë, do ta shohë atë."** (Sure Zelzele, 7-8.)

O ju vëllezër! Në librin e Zotit tuaj janë të shkruara virtytet e të devotshmëve, aty përmenden dhe u ngrihen vlerat dhe cilësitë që kanë.

Të devotshmit në librin e Allahut janë ata: "**Të cilët besojnë në të fshehtën, falin namazin dhe japin nga ajo që u kemi dhënë Ne; dhe për ata që besojnë në atë që të është shpallur ty** (o Muhamed), **në atë që është shpallur përpara teje dhe që me bindje i besojnë jetës tjetër."** (Sure Bekare, 3-4.)

Të devotshmit në librin e Allahut janë ata që: **"Besojnë Allahun, Ditën e Fundit, engjëjt, Librin dhe profetët; e atij që me vullnet jep nga pasuria e vet për të afërmit, jetimët, të varfrit, udhëtarët e mbetur rrugës, lypësit dhe për lirimin e të robëruarve; e atij që fal namazin dhe e jep zeqatin; dhe e atyre që i plotësojnë premtimet, kur marrin përsipër diçka; e atyre që durojnë në kohë skamjeje, sëmundjeje dhe lufte. Këta janë besimtarët e vërtetë dhe këta janë ata që e kanë frikë Allahun."** (Sure Bekare, 177.)

Të devotshmit në librin e Allahut janë ata: **"...të cilët japin lëmoshë edhe kur janë në mirëqenie, edhe kur janë në vështirësi, e mposhtin zemërimin dhe ua falin fajet njerëzve. Allahu i do bamirësit. Për ata që kur bëjnë vepra të turpshme, ose i bëjnë dëm vetes, e kujtojnë Allahun i kërkojnë falje për gjynahet e tyre - e kush i fal gjynahet përveç Allahut? - dhe nuk ngulmojnë me vetëdije në gabimet që kanë bërë."** (Sure Ali Imran, 134-135.)

Devotshmëria ka prirje të hapë zemrat e mbyllura, siç thotë Allahu: **"Prandaj ruajuni Allahut! Allahu ju mëson ju."** (Sure Bekare, 282.)

Udhëzimi i Kuranit u jepet vetëm atyre që mbajnë shpirtra të devotshëm dhe zemra të pastra, që ruhen nga humbja dhe largohen nga rrugët e devijuara. Devotshmëria është shenja dalluese mes të vërtetës dhe të kotës, nëpërmjet saj njihen gjërat dhe shfaqen haptazi, ajo është drita me të cilën zgjerohen kraharorët, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"O ju** (Ithtarë të Librit) **që besuat** (në Musain dhe Isain), **ruajuni Allahut dhe besoni në të Dërguarin e Tij** (Muhamedin), **se Ai do t'ju dhurojë pjesë të dyfishtë nga mëshira e Vet, do t'ju japë dritë, me ndihmën e së cilës do të ecni dhe do t'ju falë; Allahu është Falës dhe Mëshirëplotë."** (Sure Hadid, 28.)

Pranimi i veprave është i kufizuar vetëm për të devotshmit, Allahu i Madhëruar thotë: **"Allahu pranon vetëm prej të devotshmit." (**Sure Maide, 27.**)** Arritja e vendit të nderit është e lidhur ngushtë me ata, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"Më i nderuari prej jush tek Allahu është ai që i frikësohet më shumë Atij."** (Sure Huxhurat, 13.)

Ata janë të shpëtuarit nga zjarri, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"Dhe nuk ka asnjë prej jush që të mos arrijë tek ai** (Xhehenemi). **Kjo është vendosur prerazi nga Zoti yt. Pastaj do t'i shpëtojmë ata që kanë qenë besimtarë dhe do t'i lëmë keqbërësit të gjunjëzuar në të."** (Sure Merjem, 71-72.)

Në një ajet tjetër thotë: **"Por Allahu do t'i shpëtojë ata që janë të ruajtur me të mirat e bëra, prandaj ata nuk do t'i prekë e keqja e as nuk do të pikëllohen."** (Sure Zumer, 61.)

Atyre u takon të fitojnë banesat e xhenetit, siç thotë Allahu: **"Ky është Xheneti që Ne ua japim në trashëgim robërve Tanë të përkushtuar."** (Sure Merjem, 63.)

Aliu duke i treguar cilësitë e tyre thotë: "Ata janë njerëzit e mirësisë, të folurën e kanë të vërtetë, të veshurën mesatare, të ecurin të thjeshtë, ata i ulin shikimet e tyre nga harami dhe dëgjimet i shfrytëzojnë për gjërat e dobishme, shpirtrat e tyre kur përjetojnë një fatkeqësi është njëlloj si t'u ishte kanosur një mirësi. E madhëruan Krijuesin në shpirtrat e tyre dhe të tjerët veç Tij u zvogëluan. Zemrat i kanë të mërzitura dhe e keqja nga ata nuk pritet, kërkesat e tyre në dunja janë të papërfillshme dhe shpirtrat e tyre i ruajnë nga gjërat e saj. Duruan ditë të numëruara dhe fituan rehati të gjatë. Gjatë natës këmbët e tyre i drejtojnë dhe lexojnë Kuranin, ashtu të ulur në gjunjë kërkojnë mëshirën dhe shpëtimin nga shkatërrimi. Nuk gëzohen me punët e mira e të pakta, e as nuk i quajnë shumë nëse bëjnë vepra të mëdha. Të frikësuar ndaj Zotit të tyre dhe të ndrojtur nga punët që bënë. Zbukurohen atëherë kur nuk kanë dhe durojnë në vështirësi, falënderojnë për mirësitë e dhuruara. Shpresën e kanë të afërt dhe gabimet të pakta, e mira prej tyre pritet dhe e keqja prej tyre nuk mund të vijë kurrë."

O Umeti i Islamit! Sinqeriteti nuk mund të shfaqet në devotshmëri, derisa devotshmëria tek robi të jetë konstante në fshehtësi dhe para njerëzve, ndërsa i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* i pat thënë Muadhit: "*Frikësoju Allahut kudo që të jesh.*" (E përcjell Tirmidhiu dhe e quajti të mirë. Gjithashtu e konsideroi të mirë Albani.) Drejt këtij kuptimi përkon edhe fjala e Allahut të Madhëruar që thotë: **"Dhe frikësojuni Allahut, me emrin e të Cilit ju kërkoni të drejtat e ndërsjella dhe ruani lidhjet farefisnore. Se vërtet, Allahu është përherë Mbikëqyrës mbi ju."** (Sure Nisa, 1.)

Ndjenja e mbikqyrjes është vetëm dituria e zemrës për afërsinë e Zotit të Madhëruar. Prej fjalëve të Shafiut thuhet: "Tri gjëra janë të shtrenjta: të jesh dorëdhënës kur ke pak, devotshmëria kur je vetëm, dhe fjala e drejtë para atij që mund të kesh frikë apo të shpresosh diçka prej tij."

Prej këshillave të disa ligjëruesve janë: "Të porosis t'i frikësohesh Allahut, që të sheh kur je vetëm dhe të mbikqyr kur je mes njerëzve, ta kesh në mendje Allahun në çdo rast natën dhe ditën tënde, dhe frikësoju Allahut për aq afër sa Ai është tek ti, dhe për aq fuqi sa zotëron mbi ty."

E habitshme është, o robër të Allahut, sesi njeriu ruhet nga gabimet, kur gjendet mes krijesave të Allahut, dhe i shfaq ato kur është vetëm për vetëm me Krijuesin e tij!

E më parë është thënë: Ki kujdes, mos bëj që Allahu të jetë më i parëndësishmi nga mbikqyrësit e tu. I Madhëruar qoftë Allahu, a nuk munde që ta kryesh mëkatin vetëm atëherë kur u veçove me Allahun, Zotin tënd? A nuk turpërohesh para Tij, ashtu siç mund të turpërohesh para disa krijesave të Tij?! E kush është më i humbur se ai, që u shfaq njerëzve punët e mira dhe me veprat e këqija del para Atij, që është më afër njeriut se damari i qafës së tij!

Vëllezër të dashur! Në çastin kur njeriu bie pre' e një mangësie dhe të mund fuqia e epshit, në këtë rast devotshmëria bën punën e saj. Shumë shpejt i devotshmi i kthehet Zotit të tij, strehohet në mëshirën e Tij dhe largohet me të shpejtë nga shejtani. Për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **"Ata që i frikësohen Allahut, kur u vjen ndonjë mendim i lig nga djalli, i kujtojnë** (urdhrat e Tij), **e atëherë e shohin rrugën e drejtë,..."** (Sure Araf, 201.) Gjithashtu thotë: **"Për ata që kur bëjnë vepra të turpshme, ose i bëjnë dëm vetes, e kujtojnë Allahun, i kërkojnë falje për gjynahet e tyre - e kush i fal gjynahet përveç Allahut? - dhe nuk ngulmojnë me vetëdije në gabimet që kanë bërë."** (Sure Ali Imran, 135.)

Të devotshmit qëndrojnë në gradët më të larta të besimtarëve, në kulmin e tolerancës të fesë së Allahut të Madhëruar, si dhe të mëshirës ndaj krijesave të Allahut. Në grupin e të devotshmëve bëjnë pjesë mëkatarët e penduar, të kthyerit tek Zoti i tyre që nuk qëndrojnë më në mëkate.

Njeriu që bën gabime, kur pendohet nuk qëndron më në fundin e karvanit e as në fundin e listës, përkundrazi ai meriton të jetë në gradët më të larta, kur tregohet i sinqertë në pendimin e tij, dhe kthimi i tij është i vërtetë. Allahu i Madhëruar thotë: **"Pra, për këta do të ketë si shpërblim falje madhështore** (të gjynaheve) **nga ana e Zotit të tyre dhe kopshte, nëpër të cilët rrjedhin lumenj dhe ku do të qëndrojnë përherë. Sa shpërblim i bukur është ky për ata që punojnë** (vepra të bukura)!" (Sure Ali Imran, 136.)

Vëllezër të dashur! Nuk kemi përmendur një shtyllë mjaft të rëndësishme, që ka të bëjë me devotshmërinë, ajo është: ruajtja e të drejtave të njerëzve krahas të drejtave që i takojnë Allahut.

Ibn Rexhebi, Allahu e mëshiroftë, ka thënë: "Ata që u kushtojnë rëndësi të drejtave që i takojnë Allahut zotërojnë dashuri, frikë dhe bindje ndaj Tij, shpeshherë ata nuk u kushtojnë rëndësi apo kanë mangësira në të drejtat që u takojnë njerëzve." Në vijim ai shprehet: "Të bashkosh mes të drejtave, që i takojnë Allahut dhe të drejtave që u takojnë njerëzve është diçka mjaft e rrallë, të cilën mund ta bëjnë vetëm njerëzit e përsosur, siç janë profetët dhe të devotshmit. Disa njerëz të mençur kanë thënë: "Prej

gjërave të rralla është morali i mirë në fe dhe vëllazërimi i mirë në amanet."

Prej cilësive të njerëzve të devotshëm, që përmenden në librin e Allahut, janë ata: **"...,të cilët e mposhtin zemërimin dhe ua falin fajet njerëzve. Allahu i do bamirësit."** (Sure Ali Imran, 134.)

Devotshmëria ndërhyn tek përdoruesit e saj dhe u mundëson atyre të mposhtin zemërimin, duke mos shkuar pas dëshirave të shpirtit. Mposhtja e zemërimit tek njerëzit e devotshëm nuk është smirë e fshehur në zemra e as urrejtje e groposur në brendësi të shpirtit, përkundrazi është mposhtje që pasohet me falje: **"dhe ua falin fajet njerëzve."**

Zemërimi është i rëndë për shpirtin. Kur e mposht veten, duke e fshehur atë është zjarr që flakëron në zemër, por nëse e fal një njeri dhe zemra e fal atë këtë gjë e bëjnë vetëm njerëzit e devotshëm e bamirës, e Allahu i do bamirësit.

Prandaj frikësojuni Allahut, o robër të Allahut, në veten tuaj, familjen tuaj dhe në të gjithë njerëzit e tjerë. Allahut i kërkoj mbrojtje nga shejtani i mallkuar: **"O besimtarë, frikësojuni Allahut dhe çdo njeri le të shikojë se çka përgatitur për të nesërmen! Kijeni frikë Allahun, sepse Ai di çdo gjë që bëni ju! Mos u bëni si ata që e harruan Allahun, kështu që Ai i bëri të harronin vetveten! Pikërisht ata janë të pabindurit** (ndaj Allahut)." (Sure Hashr, 18-19.)

Hytbja e dytë:

Falënderimet qofshin për Allahun, Ndihmësin e atij që i frikësohet. Ai që i mbështetet Allahut i mjafton atij, e ai që kërkon mbrojtje Ai do ta ruaj atë. E falënderoj Atë që nuk ka të meta dhe dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut, i Vetëm dhe i Pashok. Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij, i dashuri dhe i zgjedhuri i Tij, paqja, nderimet dhe mirësitë e Allahut qofshin mbi të, familjen, shokët e tij, mbi gjithë ata që ftuan me thirrjen e tij dhe u udhëzuan me udhëzimin e tij.

O ju muslimanë! Sa shumë që përmendet devotshmëria në librin e Allahut, e sa shumë gjëra të hajrit dhe premtime për shpërblime janë lidhur ngushtë me realizimin e saj. Me të është lidhur shpëtimi dhe nderi. Allahu i Madhëruar i veçoi robërit e Tij të devotshëm me një mbikqyrje të veçantë; mbikqyrje kujdesi dhe ruajtjeje, mbikqyrje ndihme dhe triumfi. Lexoni fjalën e Allahut ku thotë: **"Frikësojuni Allahut dhe dijeni se Allahu është me ata që ruhen nga të këqijat."** (Sure Bekare, 193.) **"Vërtet, Allahu është me ata që e kanë frikë dhe që janë punëmirë."** (Sure Nahl, 128.)

Rreth shpërblimit dhe mirësive të begata të kësaj bote është që Allahu e ka bërë devotshmërinë çelës të çdo mirësie, begatie, furnizimi, qetësie dhe lehtësimi. **"Sikur ata të besonin dhe të ruheshin** (nga gjynahet), **shpërblimi i Allahut do të ishte më i mirë. Ah, sikur ta dinin ata!"** (Sure Bekare, 103.)

"Sikur banorët e atyre qyteteve të besonin dhe të ruheshin prej gjynaheve, Ne do t'u dërgonim bekime nga qielli dhe toka, por ata mohuan, prandaj i dënuam për atë që bënë." (Sure Araf, 96.)

"**Atij që i frikësohet Allahut, Ai do t'i gjejë rrugëdalje** (nga çdo vështirësi) **dhe do t'i japë risk prej nga nuk e pret."** (Sure Talak, 2-3.)

"Atij që i frikësohet Allahut, Ai do t'ia lehtësojë çështjen." (Sure Talak, 4.)"

"O bijtë e Ademit, kur nga gjiri juaj të vijnë të dërguar që ju shpjegojnë shpalljet e Mia, atëherë ata që ruhen nga të këqijat dhe kryejnë vepra të mira, nuk do të frikësohen e as do të pikëllohen." (Sure Araf, 35.)

Por përsa i përket shëprblimit të ahiretit lexoni fjalët e Allahut të Madhëruar kur thotë: **"Ndërkaq, ata që i frikësohen Zotit, do të kenë dhoma të ngritura mbi njëra-tjetrën, pranë të cilave rrjedhin lumenj. Ky është premtimi i Allahut; Allahu nuk e shkel premtimin e Vet."** (Sure Zumer, 20.)

"Vërtet, besimtarët e devotshëm do të jenë në kopshtet e Xhenetit, ku rrjedhin lumenj në kuvendin e së vërtetës (në Xhenet), **tek një Sundues i Plotfuqishëm."** (Sure Kamer, 54-55.)

"Punëdrejtët do të jenë mes hijesh e burimesh, si dhe frutash nga ato që dëshirojnë. (Do t'u thuhet atyre) **"Hani e pini e ju bëftë mirë,** (si shpërblim) **për atë që keni punuar."** (Sure Murselat, 41-43.)

Allahu na bëftë të gjithëve prej tyre me mirësinë dhe begatinë e Tij! Përgatituni me devotshmëri, Allahu u mëshiroftë, sepse ajo është përgatitja më e mirë, dhe porosisni me të, sepse është porosia më e mirë. **Të parët tanë të mirë** gjatë gjithë jetës së tyre porosisnin me të, derisa thuhet se Omer bin Abdul Azizi, Allahu e mëshiroftë, i shkroi një burri dhe i thoshte: "Të porosis për devotshmëri para Allahut të Madhëruar, sepse Ai nuk pranon gjë tjetër veç saj, nuk mëshiron vetëm ata që e praktikojnë atë, dhe nuk shpërblen vetëm se kur je duke punuar me të. Ata që këshillojnë për devotshmëri janë shumë, por ata që punojnë me të janë pak, Allahu na bëftë neve dhe juve prej tyre." Ndërsa një tjetër i shkroi shokut të tij, ku i thoshte: "Të porosis të kesh frikë Allahun, sepse ajo është gjëja më e shtrenjtë që ruan, më e bukura që shfaq dhe më e vlefshmja që zotëron, Allahu na ndihmoftë neve dhe juve dhe na dhëntë prej shpërblimeve të saj!"

Allahu na bëftë të gjithëve prej njerëzve të devotshëm! O Zot, ndërtoji zemrat tona me devotshmëri, gjymtyrët me bindje dhe gjuhët tona me dhikër dhe kërkim falje!

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 14

Qortimi i të mashtruarit pas dunjasë!

Hytbja e parë:

Falënderimet i përkasin vetëm Allahut, Zotit të botëve, që krijoi vdekjen dhe jetën që t'iu sprovojë se cili nga ju do të jetë më vepërmirë, Ai është Krenari dhe Mëkatfalësi. Dëshmoj se nuk meriton të adhurohet askush veç Allahut, Ai është i Vetëm dhe i Pashoq, Ai është Sunduesi dhe Atij i përkasin falënderimet. Allahu ngjall dhe vdes dhe Ai është i Fuqishëm mbi çdo send. Nga ana tjetër dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij. Ai është përgëzues dhe qortues, si dhe pishtar ndriçues. Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij deri në Ditën e Ringjalljes.

O ju njerëz! Frikësojuni Allahut të Madhëruar dhe: **"Të mos ju mashtrojë kurrsesi jeta e kësaj bote dhe të mos ju mashtrojë djalli për Allahun."** (Sure Fatir, 5.)

O robër të Allahut! Mendoni pak rreth gjendjes suaj dhe mendoni se ku do ktheheni, shihni veprat tuaja, sepse nuk jeni krijuar të pavlerë e as që do të liheni ashtu kot. Dijeni se shpërblimi është i ngjashëm me punën dhe se sot ka punë dhe jo llogari, por nesër do ketë llogari dhe jo punë. Mendoni rreth dunjasë dhe sa shpejt ikën ajo: "**Çdo gjë që është në Tokë do të zhduket, e do të mbetet vetëm Fytyra** (Qenia) **e Zotit Tënd, plot Madhëri dhe Nderim."** (Sure Rrahman, 26-27.) Çdo i gjallë që jeton mbi tokë do të vdesë, çdo i fortë do të dobësohet, çdo e re do të vjetërohet, çdo ndërtim do të shembet.

Të shumta janë ajetet kuranore që flasin dhe qortojnë për mashtrimin pas dunjasë, ata sqarojnë zhdukjen e shpejtë të saj dhe për këtë jepen shembuj të ndryshëm. Allahu i Madhëruar na ka treguar rreth fundit të atij njeriu, që ambicjet e tij jepen pas dunjasë dhe kënaqen me të, duke dashur vetëm atë e duke ia kthyer shpinën ahiretit (botës tjetër). Allahu i Madhëruar thotë**: "Sigurisht, ata që nuk shpresojnë se do të takohen me Ne, që janë të kënaqur me jetën e kësaj bote, duke gjetur prehjen në të dhe që janë të pavëmendshëm ndaj shenjave Tona, do të kenë si vendstrehim zjarrin, për atë që kanë bërë."** (Sure Junus, 7-8.)

"Atyre që duan jetën e kësaj bote dhe bukuritë e saj, Ne do t'ua shpërblejmë krejtësisht punët e tyre dhe në të nuk do t'u lihet gjë mangët. Këta janë ata për të cilët në botën tjetër nuk do të ketë kurrgjë, përveç zjarrit. Do t'u shembet çdo gjë që kanë bërë në këtë jetë dhe do t'u zhvlerësohet ajo që kanë punuar." (Sure Hud, 15-16.)

Në të dy librat e saktë të hadithit, përcillet se i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Dunjaja në krahasim me ahiretin*

është sikur të fusë ndonjëri prej jush gishtin e tij në det, e të shikojë se çfarë merr me vete." Në një hadith tjetër thuhet: "Dunjaja është burg për besimtarin dhe xhenet për jobesimtarin." (E përcjell Muslimi.) E në një hadith tjetër thuhet: "Sikur dunjaja të kishte rëndësi tek Allahu sa krahu i një mize, Allahu nuk do t'u jepte jobesimtarëve të pinin prej saj qoftë dhe një gllënjkë ujë." (E përcjell Tirmidhiu dhe e saktësoi Albani.)

Hasan Basriu i shkroi Omer bin Abdul Azizit, ku i thoshte: "Dunjaja është vendkalimi dhe jo vendqëndrim i përhershëm, babai ynë Ademi u soll këtu si ndëshkim, prandaj ki kujdes, o prijës i besimtarëve. Përgatitja më e mirë në të është lënia e saj, ndërsa pasuria më e mirë është varfëria në të. Do të poshtërohet ai njeri që tregoi kujdes për të, e do të varfërohet ai që e mbledh atë. Ajo është e ngjashme me helmin, të cilin e pi ai që nuk e njeh, e si rrjedhojë helmi e shpie drejt vdekjes. Ki kujdes nga kjo botë mashtruese dredharake, gëzimi më i madh për ty të jetë aq sa të frikësohesh prej saj. Lumturia në të është e përzier me zemërim, pastërtitë e saj janë të përziera me ndyrësira. Sikur Krijuesi ynë të mos tregonte për të, as edhe një lajm e të mos jepte asnjë shembull, realiteti i saj do të mjaftonte për të zgjuar të përgjumurit dhe të kthjellonte të shkujdesurit.

Por e vërteta është se nga Allahu na kanë ardhur vërejtje dhe na ka qortuar për të. Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* tonë iu dhanë çelësat dhe thesaret e saj pa i munguar tek Allahu asnjë shpërblim, qoftë dhe sa krahu i mushkonjës, por ai refuzoi ta pranonte dhe nuk pëlqeu që të donte diçka, që nuk e donte Krijuesi i tij, apo të lartësonte diçka që e kishte poshtëruar Sunduesi i tij. Allahu ua solli njerëzve të devotshëm dhe të zgjedhur përpara duarve, ndërsa armiqve të Tij ua dha për t'i mashtruar. Vallë, a mendon i mashtruari pas saj dhe zotëruesi i saj, se është nderuar me të, duke harruar atë që bëri Allahu me Muhamedin në kohën kur ai lidhi gurë në barkun e tij nga uria. Betohem për Allahun, se nuk ka njeri që t'i jetë dhënë nga kjo dunja e të mos frikësohet, që kjo mund të jetë paralajmërim nga ana e Allahut, por këtë nuk e merr vesh vetëm ai njeri që nuk ka logjikë dhe mendje të shëndoshë."

O robër të Allahut! Përçmimi i kësaj bote nuk u drejtohet gjërave që ka krijuar Allahu në të prej dobive, ushqimeve, pijeve dhe pasurisë, por nënçmimi dhe kërcënimi u drejtohet veprave që bëjnë bijtë e Ademit në të. Kjo është si shembulli i atyre që mburren me të dhe mashtrohen pas saj, duke u larguar nga bindja ndaj Allahut dhe duke e harruar botën tjetër, kjo pra, është e nënçmuar dhe që dënohet. Si shembulli i popullit të Adit, në kohën kur Profeti i Allahut i frikësoi nga dënimi i Allahut, e ata thanë: **"Sa i përket fisit Ad, ata u treguan arrogantë në Tokë dhe, pa kurrfarë të drejte, thoshin: "Kush është më i fortë se ne?" Vallë, a nuk e dinin ata se Allahu që i kishte krijuar, është më i fuqishëm se ata?! Kështu, ata i mohuan shpalljet Tona."** (Sure Fusilet, 15.)

Apo si shembulli i Faraonit, të cilin e këshilloi profeti i Allahut, Musai**: "Dhe Faraoni i thërriste popullit të vet: "O populli im! Vallë, a nuk më përket mua sundimi i Egjiptit dhe i këtyre lumenjve që rrjedhin pranë meje? A nuk shihni?"**

(Sure Zuhruf, 51.)

Apo si shembulli i Karunit, në kohën kur u shfaq para popullit me thesaret e tij: **"Njerëzit e popullit të tij i thanë: "Mos u ngazëlle me pasurinë që ke, sepse Allahu nuk i do ata që ngazëllehen! Por përpiqu me atë që të ka dhënë Allahu të fitosh jetën e botës së ardhshme, duke mos harruar pjesën tënde në këtë botë. Bëju mirë të tjerëve, ashtu si të ka bërë mirë ty Allahu. Mos kërko ngatërresa në Tokë, sepse Allahu nuk i do ngatërrestarët." Ai tha: "Kjo më është dhënë vetëm prej diturisë sime!"** (Sure Kasas, 76-78.)

D.m.th., ishte zgjuarsia dhe dituria ime, apo sepse unë e meritoja diçka të tillë. Atëherë ai që e sheh këtë botë me këtë këndvështrim pasi i jepet diçka prej saj, duke u kthyer në njeri mendjemadh apo duke bërë çrregullime në tokë e duke harruar ahiretin, kjo gjë është e urryer dhe e dënueshme. Por ai që e fiton këtë botë nëpërmjet rrugëve të lejuara, duke e shfrytëzuar atë në bindje ndaj Allahut dhe nuk e shndërron në mendjemadh, në këtë rast ai shpërblehet: "*Sa e mirë është pasuria e mirë, në dorë të një robi të mirë!*" (E përcjell imam Ahmedi dhe Hakimi dhe e saktësoi Albani.) Në një hadith tjetër i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* thotë: "*Vërtet kjo dunja është për katër kategori njerëzish: Për një njeri që Allahu i jep pasuri dhe dituri, kështu që ai i frikësohet Allahut në këtë pasuri, mban lidhjet farefisnore dhe e di të drejtën që i takon Allahut në këtë pasuri, e ky njeri është në gradët më të larta. Ose për një njeri që Allahu i jep dituri e jo pasuri, por që është i sinqertë në nijetin e tij dhe thotë: Sikur të kisha pasuri do të veproja si filani, - kështu që ai me nijetin e tij ka të njëjtin shpërblim me të parin. Ose për një rob që Allahu i dha pasuri e dituri, por ai e shkatërron pasurinë e tij pa dituri, nuk i frikësohet Allahut në përdorimin e saj, nuk mban lidhjet farefisnore dhe nuk i njeh të drejtat që i takojnë Allahut në këtë pasuri, e ky njeri është në gradët më të fëlliqura. Ose për një rob që Allahu nuk i dha, as pasuri, as dituri dhe thotë: Sikur të kisha pasuri do të veproja siç veproi filani, - kështu që ai me nijetin e tij do marrë të njëjtat mëkate si ai tjetri.*" (E përcjell imam Ahmedi, Tirmidhiu dhe Ibn Maxhe, dhe e saktësoi Albani.)

O ju muslimanë, shumë njerëz i ka mashtruar dunjaja dhe i ka larguar nga ahireti! Disa prej tyre janë të zënë me mbledhjen e pasurisë dhe shtimin e saj, duke humbur kështu ato detyra që u kërkon Allahu prej namazeve apo adhurimeve të tjera. Disa të tjerë janë të zënë me shijimin e kësaj bote, duke i dhënë vetes çdo gjë prej kënaqësive dhe epsheve të saj, kështu që i kalojnë kufijtë, dhe e harrojnë ahiretin, madje nuk dëshirojnë t'i dëgjojnë as emrin, dhe nuk i kushtojnë rëndësi kur flitet për të. Këta njerëz e mendojnë asketizmin ndaj dunjasë dhe shkuarjen pas ahiretit si shkujdesje, sepse dunjaja ka hedhur rrënjët në zemrat e tyre dhe i ka çoroditur nga ahireti.

Prandaj frikësojuni Allahut dhe përgatituni për takimin me Të. Allahut i kërkoj mbrojtje nga shejtani i mallkuar: **"Kush shpreson takimin e Allahut, ta dijë se Dita e caktuar nga Ai do të arrijë. Ai dëgjon dhe di gjithçka. Kush përpiqet, përpiqet vetëm për të mirën e vetvetes, se Allahu, në të vërtetë nuk ka nevojë për asgjë."** (Sure Ankebut, 5-6.) Këto ishin fjalët e mia, i kërkoj falje Allahut për vete dhe për ju nga çdo mëkat,

prandaj frikësojuni Atij, sepse vërtet Ai është Mëkatfalës dhe Mëshirues i madh.

Hytbja e dytë:

Falënderimet janë vetëm për Allahun, që krijoi dunjanë dhe e bëri vendmbjellje për ahiretin. Paqja dhe nderimet e Tij qofshin për njeriun më të mirë që mbolli në këtë botë dhe më i miri që do të korrë në ahiret, Muhamedin të birin e Abdullahit, si dhe mbi familjen, shokët e tij dhe të gjithë ata që shkuan pas tyre.

O robër të Allahut! Mirësitë e kësaj dunjaje nuk shpëtojnë pa pasur probleme, sepse çdo gëzim i saj pasohet me zemërim, çdo ngushtim dhe çdo bashkim pasohet me çoroditje dhe përçarje. Ai që e mëson këtë gjë dhe e njeh veten e tij, nuk mund të mashtrohet pas kësaj bote dhe të lërë ahiretin.

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* e kapi për shpatulle Ibn Omerin dhe i tha: "*Jeto në dunja si të ishe i huaj apo udhëtar.*" (E përcjell imam Buhariu.) Ibn Omeri pas këtyre fjalëve thoshte: "Kur të ngrysesh mos prit të të zërë mëngjesi, e kur të gdhihesh mos prit të të zërë mbrëmja. Përdore shëndetin për kohët e sëmundjes dhe jetën për vdekjen tënde."

Ibn Rexhebi thotë: "Ky hadith është bazë në shkurtimin e shpresës ndaj dunjasë, sepse besimtari nuk duhet ta konsiderojë dunjanë vendqëndrim, ku gjen qetësi. Në dunja ai duhet të jetojë si të ishte në prag të ndonjë udhëtimi, e për këtë kanë rënë dakord të gjitha porositë e profetëve dhe ndjekësve të tyre."

Fjalët që dëgjoi Ibn Omeri nga i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të),* nga mësuesi dhe udhëzuesi më i mirë gjetën veshë që e dëgjuan dhe zemra që e kuptuan. Kështu që i praktikoi në formën më të përkryer prandaj dhe thoshte: "Kur të ngrysesh mos prit të të zërë mëngjesi, e kur të gdhihesh mos prit të të zërë mbrëmja. Përdore shëndetin për kohët e sëmundjes dhe jetën për vdekjen tënde."

Po, ky është realiteti i kësaj bote dhe kështu duhet të jetojë njeriu në të. "Një njeri hyri tek Ebu Dherri dhe filloi të hidhte sytë rrotull shtëpisë, ku ai jetonte dhe i tha: "O Ebu Dherr, ku i keni orenditë tuaja? Ai i tha: Na pret një shtëpi drejt së cilës jemi nisur. Njeriu i tha: Por duhet që të kesh ndonjë orendi përderisa jeton në këtë botë. Ai i tha: Vërtet i Zoti i shtëpisë nuk na lë për një kohë shumë të gjatë këtu."

Një nga selefët i shkruan njërit prej shokëve të tij, ku i thotë: "O vëllai im të duket sikur do të qëndrosh në këtë botë, përkundrazi ti largohesh me të shpejtë dhe drejtohesh shumë shpejt, ndërsa vdekja të është drejtuar dhe dunjaja po mbështillet prapa teje. Ajo që ka kaluar nga jeta jote nuk të kthehet më."

Sa njerëz janë që presin t'u kalojë dita, por që nuk e plotësojnë, e sa njerëz presin të nesërmen, të cilën nuk e arrijnë? Për këtë arsye ajo që i kërkohet besimtarit është që të përgatitet në këtë dunja për ahiretin, dhe të marrë mësim nga ata që ishin mes nesh, dhe shkuan për në botën tjetër. I zgjuar është ai që merr mësim nga tjetri.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i

Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 15

Inkurajimi për t'u pajisur me punë të mira!

Hytbja e parë:

Falënderimi i takon vetëm Allahut, Zotit të botëve, Atij që krijoi jetën dhe vdekjen me qëllim që t'u sprovojë se cili nga ju do jetë më vepërmirë. Ai i krijoi njerëzit dhe nuk i la pa përfillje, u tregoi atyre rrugën e mirë dhe rrugën e keqe, e më shumë se kaq çoi ndërmjet tyre të dërguar. Atij që deshi i dha sukses për punë të mira, në çastin kur në zemrën e tij vuri re qëllimin e mirë dhe vlerësimin e hajrit. E privoi nga çdo të mirë këdo që i ktheu shpinën përmendjes së Allahut dhe u tregua mendjemadh ndaj bindjes së Tij. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut, Një, i Vetëm e i Pashoq, gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij. Ai nuk la ndonjë të mirë pa na udhëzuar drejt saj, as ndonjë të keqe pa na tërhequr vërejtjen prej saj. Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen, shokët e tij dhe ata që i ndoqën me të mira.

O ju njerëz! Frikësojuni Allahut të Madhëruar dhe tregoni interes për punët dhe qëllimet tuaja, sepse vetëm kjo mundëson lumturinë e në të kundërtën shkatërrimin tuaj. Ta dini se Allahu nuk vëren fizionominë dhe pasurinë tuaj, përkundrazi Ai vëren zemrat dhe punët tuaja. Gjithashtu duhet të dini se shpërblimi realizohet sipas punës; ashtu si të veprosh do të veprohet me ty. Ibn Abasi përcjell nga Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* që na tregon nga Zoti i tij i Madhëruar, duke na thënë: "*Vërtet Allahu i shkroi të mirat dhe të këqijat e më pas e sqaroi atë. Prandaj kush merr mundimin për të bërë një të mirë dhe nuk e vepron, Allahu i shkruan atij një të mirë të plotë. E nëse e merr mundimin dhe e vepron atë, Allahu i shkruan atij dhjetë të mira e deri në shtatëqind fish e shumëfish më shumë. Por nëse e merr mundimin për të bërë një të keqe dhe nuk e vepron, Allahu i shkruan atij një të mirë të plotë, e nëse e merr mundimin dhe e vepron atë Allahu i shkruan vetëm një të keqe.*" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Ky hadith përmban katër gjëra: E para: praktikimin e punëve të mira, e dyta: vullnetin për punë të mira. E treta: praktikimin e veprave të këqia, dhe e katërta: vullnetin për kryerjen e veprave të këqia. Për secilën prej këtyre ndarjeve ka dispozitë të veçantë. Ai që vepron një të mirë i shumëfishohet në dhjetë fish, e kjo është e pandarë për çdo punë të mirë siç thotë Allahu i Madhëruar: **"Kush bën një vepër të mirë, do të shpërblehet dhjetëfish."** (Sure Enamë, 160.)

Përsa i përket shumëfishimit mbi numrin dhjetë, ajo i jepet vetëm atij që do Allahu t'ia shumëfishojë dhe ndryshon sipas ndryshimit të punëve, qëllimeve, atyre që i praktikojnë ato, vendeve, kohëve dhe gjendjeve. P.sh., të shpenzosh në rrugë të Allahut kjo shumëfishohet deri në shtatëqind fish. Allahu i Madhëruar thotë: **"Ata që**

shpenzojnë pasurinë e vet në rrugë të Allahut, i shëmbëllejnë atij që mbjell një kokërr nga e cila dalin shtatë kallinj, ku secili kalli ka nga njëqind kokrra. Allahu ia shton (shpërblimin) **edhe më tepër kujt të dëshirojë; Allahu është Mirëbërës i madh dhe i Gjithëdijshëm."** (Sure Bekare, 261.)

Ky ajet kuranor na tregon se shpenzimi në rrugë të Allahut shumëfishohet deri në shtatëqind fish, nga ana tjetër ekzistojnë vepra, të cilat nuk kufizohen me këtë shumëfishim, Allahu i Madhëruar thotë: **"Kush do t'i japë Allahut një hua të bukur, që Ai t'ia kthejë shpërblimin shumëfish? Allahu e shtrëngon** (riskun) **dhe e liron; tek Ai do të ktheheni."** (Sure Bekare, 245.)

Në një ajet tjetër thotë: **"Vetëm ata që janë të durueshëm, do të shpërblehen pa masë."** (Sure Zumer, 10.)

Në një hadith thuhet: Allahu i Madhëruar thotë: "*E gjithë puna e birit të Ademit është për të, çdo e mirë shpërblehet me dhjetë të tilla e deri në shtatëqind fish, me përjashtim të agjërimit, i cili bëhet për Mua e Unë e shpërblej për të.*" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Ndodh që një vepër e mirë të shumëfishohet shumë herë për nder të vendit, siç është përcjellë për namazin, që falet në shtëpinë e shenjtë e që është i barabartë me njëqind mijë namaze, ndërsa namazi në xhaminë e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* është i barabartë me një mijë namaze. Në anën tjetër mundet që ato të shumëfishohen për nder të një kohe, siç është përcjellë në hadith: "*Një umre në Ramazan është e barabartë me një haxh bashkë me Profetin (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të).*" (E përcjell Ebu Daudi dhe e saktësoi Albani.) Ndërsa ai që vepron një vepër të keqe i shkruhet e njëjtë si ajo, pa iu shumëfishuar, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"Kush bën një vepër të keqe, do të dënohet vetëm sipas gjynahut që ka bërë dhe nuk do t'i bëhet kurrfarë padrejtësie."** (Sure Enamë, 160.)

Në hadithin që përmendëm në fillimin e kësaj hytbe thuhej: "I shkruhet vetëm një mëkat." Pra, mëkatet nuk shumëfishohen, por nganjëherë mund të zmadhohen për nder të një vendi ku praktikohen apo kohe. Në këtë rast zmadhohet dënimi kundrejt saj, siç është rasti i Xhamisë së Shenjtë si dhe muajve të shenjtë. Allahu i Madhëruar thotë: **"Vërtet, ata që nuk besojnë dhe pengojnë njerëzit nga rruga e Allahut dhe nga Xhamia e Shenjtë, të cilën Ne e kemi bërë të njëjtë për të gjithë njerëzit, si për vendasin ashtu edhe për atë që vjen nga tjetër vend dhe ata që synojnë ta përdhosin** (Xhaminë), **me të keqe, Ne do t'i bëjmë të shijojnë dënim të dhembshëm."** (Sure Haxh, 25.)

Ndërsa për muajt e shenjtë thotë: **"Prandaj, mos i bëni vetes dëm, duke i shkelur këta muaj!"** (Sure Teube, 36.) E për ihramin thotë: **"Koha e haxhillëkut është në muaj të caktuar. Kush vendos të kryejë haxhillëkun, le të largohet nga marrëdhëniet** (me gruan), **grindjet dhe sharjet."** (Sure Bekare, 197.)

Mëkati mund të zmadhohet në rastin kur vepruesi i saj ka vend të veçantë tek Allahu, për këtë Allahu i Madhëruar i drejtohet të Dërguarit të Tij *(Paqja dhe bekimet*

e Allahut qofshin mbi të) duke i thënë: **"Dhe sikur mos të të kishim forcuar Ne, gati do të kishe anuar pak nga ata dhe atëherë, me të vërtetë, Ne do të bënim që të shijoje dënimin e dyfishtë në këtë botë dhe pas vdekjes; e atëherë nuk do të gjeje askënd për ndihmës kundër Nesh."** (Sure Isra, 74-75.)

Kur u drejtohet grave të Profetit u thotë: **"O gratë e të Dërguarit! Ato prej jush që bëjnë ndonjë turp të hapur, do të kenë ndëshkim të dyfishtë; kjo për Allahun është e lehtë."** (Sure Ahzab, 30.)

Mëkati i një dijetari është më i madh se gabimi i një njeriu të thjeshtë, e kështu mëkati zmadhohet si rrjedhojë e gjendjeve dhe problemeve.

Fjala e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* në hadithin e lartpërmendur: "*Prandaj kush merr mundimin për të bërë një të mirë dhe nuk e vepron, Allahu ia shkruan atij një të mirë të plotë*." Këtu ai tregon se Allahu shpërblen për qëllimin e mirë, në kohën kur muslimani zotëron nijet dhe nuk e vepron për një shkak që e ndalon praktikimin e saj. Cilido që ka për qëllim të luftojë në rrugë të Allahut dhe nuk mundet ta bëjë një vepër të tillë, atij i shkruhet shpërblimi i një luftëtari. Kushdo që ka për qëllim të falë namazin e natës dhe e mund gjumi pa u ngritur, atëherë i shkruhet shpërblimi i atyre që ngrihen e falen.

Rreth fjalës së Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* në hadith: "*Por nëse merr mundimin për të bërë një të keqe dhe nuk e vepron, Allahu i shkruan atij një të mirë të plotë*." Tregon se ai që ka për qëllim të bëjë një të keqe duke i pasur të gjitha mundësitë për ta bërë atë, e pas kësaj e lë nga frika prej Allahut me këtë gjest Allahu i shkruan një të mirë, sepse braktisja e mëkatit me këtë qëllim është punë dhe vepër e mirë. Në rastin tjetër; nëse ai e lë mëkatin jo nga frika prej Allahut të Madhëruar, por nga frika prej krijesave apo për t'u dukur në sytë e tyre, ai nuk e arrin këtë shpërblim. Madje disa kanë thënë se mund të ndëshkohet, sepse t'i japësh përparësi frikës ndaj krijesave para frikës ndaj Allahut është diçka e ndaluar.

Por nëse ngrihet për të punuar një të keqe dhe nxiton për ta arritur atë, më pas mes tij dhe të keqes ndërhyn kaderi ndërsa në nijetin e tij kërkon që ta bëjë nëse i jepet mundësia, në këtë rast ai ndëshkohet për nijetin e tij dhe shkuarjen drej mëkatit, siç thotë i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*: "*Kur dy muslimanë takohen me shpatat e tyre, në këtë rast edhe vrasësi edhe i vrari janë në zjarr. Shokët i thanë: O i Dërguari i Allahut, vrasësin e kuptuam pse është në zjarr, por si qëndron puna me të vrarin? Ai tha: Sepse edhe ai ishte ngulmues për të vrarë shokun e tij*." (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

O ju njerëz! Frikësojuni Allahut dhe praktikoni punët e mira, shpeshtoni adhurimet, sepse këto janë shkaqe të shpëtimit nga shkatërrimet e shpejta dhe të mëvonshme. Allahu i Madhëruar thotë: **"Pastaj, Ne do t'i shpëtojmë të dërguarit Tanë dhe ata që kanë besuar. Kështu, është detyra Jonë që t'i shpëtojmë besimtarët."** (Sure Junus, 103.)

Ndërsa i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* thotë: "*Kush dëshiron që Allahu t'i përgjigjet lutjes së tij në vështirësi, le të shtojë*

lutjet kur është në rehati." (E përcjell Tirmidhiu dhe e saktësoi Albani.)

Kjo do të thotë se; kur njeriu i frikësohet Allahut, i ruan kufijtë e Tij dhe u kushton rëndësi të drejtave, që i takojnë në kohën kur nuk ka probleme, në këtë rast ai është bërë mjaft i njohur tek Allahu. Mes tij dhe Allahut është bërë një njohje e veçantë, kështu që kur t'i ndodhë ndonjë fatkeqësi Allahu e shpëton prej saj. Ai që bashkëpunon me Allahun me devotshmëri dhe bindje në kohën kur nuk ka probleme, Allahu do të bashkëpunojë me të duke e ndihmuar në kohën kur ai gjendet në vështirësi. Allahu i Madhëruar thotë: **"Atij që i frikësohet Allahut, Ai do t'i gjejë rrugëdalje** (nga çdo vështirësi) **dhe do t'i japë risk prej nga nuk e pret."** (Sure Talak, 2-3.)

Dahak bin Kajsi ka thënë: "Përmendeni Allahun kur jeni pa probleme, sepse kështu e përmendte Junusi Allahun e Madhëruar, e në çastin që përfundoi në barkun e peshkut Allahu i Madhëruar tha**: "...dhe po të mos ishte nga ata që i luten Allahut, me siguri do të mbetej në barkun e saj deri në Ditën e Ringjalljes."** (Sure Safat, 143-144.)

Në anën tjetër Faraoni ishte tiran që e kishte harruar përmendjen e Allahut dhe në kohën kur po mbytej tha: **"I besova Allahut."** Por Allahu i Madhëruar ia ktheu duke i thënë: **"Vallë, tani** (po beson), **ndërkohë që më parë ishe i padëgjueshëm dhe ngatërrestar?!"** (Sure Junus, 91.)

Fatkeqësia më e madhe që zbret mbi njeriun në këtë botë është vdekja dhe ajo që vjen pas saj është akoma më e rëndë. Besimtarit i del si detyrë që të përgatitet për vdekjen dhe për atë që vjen pas saj përderisa gëzon shëndet, devotshmëri dhe punë të mira. Allahu i Madhëruar thotë: **"O besimtarë, frikësojuni Allahut dhe çdo njeri le të shikojë se çka përgatitur për të nesërmen! Kijeni frikë Allahun, sepse Ai di çdo gjë që bëni ju! Mos u bëni si ata që e harruan Allahun, kështu që Ai i bëri të harronin vetveten! Pikërisht ata janë të pabindurit** (ndaj Allahut)." (Sure Hashr, 18-19.)

Ai që e përmend Allahun në kohë shëndeti dhe rehatie dhe përgatitet për takimin me Allahun, këtë njeri Ai do ta kujtojë gjatë kohëve të vështira, duke qëndruar me të, duke e ndihmuar e duke e forcuar në teuhidin e tij, e më pas duke ia marrë shpirtin dhe Ai të jetë i kënaqur me të. Ndërsa ai që e harron Allahun në kohë shëndeti dhe rehatie e as që përgatitet për takimin me Allahun, Allahu e harron atë në kohë vështirësish, që do të thotë; i kthen shpinën dhe nuk e ndihmon nëse bie pre' e tyre. Këto ishin fjalët e mia dhe i kërkoj falje Allahut për vete dhe për ju, kërkojini falje Allahut, sepse Ai është Mëkatfalës dhe Mëshirues i madh.

Hytbja e dytë:

Falënderimet i përkasin vetëm Allahut Zotit të botëve, që na urdhëroi për t'iu bindur vetëm Atij dhe tregoi se ky është shkaku i lumturisë dhe i gëzimeve. Nga ana tjetër ndaloi nga kundërshtimi i Tij, dhe tregoi se ajo është shkak për shkatërrimin dhe të këqijat. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë veç Allahut, Ai është i Vetëm dhe i Pashoq, gjithashtu dëshmoj se Muhamedi *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin*

mbi të) është i Dërguari i Tij.

O vëllezër! Prej ndodhive të habitshme që kanë ndodhur me njerëzit e devotshëm dhe ndihma që iu është dhënë në kohë vështirësish, është edhe ngjarja që tregoi Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* në hadithin për të cilin kanë rënë dakord për saktësinë e tij:

Tre njerëz nga ata që jetuan para jush u nisën për rrugë, e një ditë i zuri nata para një shpelle tek e cila hynë dhe fjetën. Një shkëmb u rrokullis nga kodra dhe ua mbylli plotësisht hyrjen e shpellës. Ata i thanë njëri-tjetrit: Ajo që na shpëton nga ky shkëmb është vetëm lutja ndaj Allahut të Madhëruar që ta largojë atë për hir të veprave tona të mira. Njëri prej tyre tha: O Zoti im, unë kam pasur prindërit në moshë të thyer dhe asnjëherë nuk kam ushqyer fëmijët dhe familjen time pa u dhënë fillimisht atyre. Një ditë u vonva në kërkimin e kullosës për kopenë time e nuk u shkova atyre në kohë dhe ata kishin fjetur. Unë e mola qumështin në një enë dhe ua solla, por i gjeta duke fjetur. Më erdhi keq t'ua prishja gjumin, por më erdhi keq që të ushqeja familjen dhe fëmijët para tyre, kështu që prita me enë në dorë deri në çastin kur do të zgjoheshin e kjo pritje zgjati deri në agim. Fëmijët më qëndronin tek këmbët dhe klithnin të uritur, por qumështin në fillim ua dhashë prindërve sapo u zgjuan e ata e pinë qumështin që ua solla unë. O Zoti im! Nëse këtë vepër e kam bërë vetëm për ty, e për askënd tjetër, atëherë na e largo këtë shkëmb nga hyrja e kësaj shpelle në të cilën gjendemi! Shkëmbi lëvizi pak, por jo edhe aq sa mund të dilnin!

I dyti tha: O Zoti im, e kam pasur një kushërirë të afërme, të cilën e doja më tepër se tërë botën, prandaj i kërkova asaj (siç mund të kërkojnë burrat prej grave të tyre), por ajo nuk më lejoi. Një vit mbretëronte uri dhe skamje e tmerrshme e kushërira që e doja më erdhi dhe unë i dhashë 120 dinarë që të veçohej me mua. Në fakt ajo pranoi dhe në çastin kur unë e përqafova ashtu si e përqafon burri gruan e tij ajo më tha: Frikësoju Allahut dhe mos ma merr virgjërinë pa të drejtë. Atëherë u largova prej saj dhe u kurseva nga ky akt i turpshëm, edhe pse e doja më tepër se çdokënd tjetër, e lash të lirë dhe ia dhurova të hollat që i kisha dhënë. O Zoti im, nëse unë këtë vepër e kam bërë vetëm për të fituar kënaqësinë Tënde, na largo nga kjo gjendje ku jemi! Shkëmbi lëvizi nga hyrja e shpellës, por jo sa të mund të dilnin prej saj.

I treti tha: O Zoti im, unë kam pasur punëtorë rrogëtarë dhe të gjithëve ua paguaja fitimin menjëherë, përveç njërit që u largua para se ta merrte mëditjen. Unë mëditjen e tij e përdora si duhet dhe pasuria e tij u shumua. Pas një kohe rrogëtari im më erdhi dhe më tha: O robi i Zotit, m'i jep të hollat për mëditjen time të papaguar! Unë i thashë: E gjithë kjo që sheh, pasuria, delet, devetë dhe robërit janë prej mëditjes tënde që është shtuar. Ai tha: O robi i Zotit mos u tall me mua! Unë atëherë i thash: Unë nuk po tallem me ty, pastaj e mori gjithë mallin dhe e çoi, duke mos më lënë asgjë. O Zoti im, nëse unë këtë vepër e kam bërë vetëm për Ty, atëherë na e largo këtë shkëmb nga hyrja e shpellës!. Shkëmbi

u rrokullis, ndërsa udhëtarët dolën e vazhduan rrugën!" (E përcjell imam Buhariu dhe Muslimi.)

Këta tri persona në çastin që i zuri vështirësia dhe fatkeqësia nuk gjetën ndonjë send që t'i shpëtonte nga kjo gjendje vetëm se punët e mira, të cilat i kishin bërë më parë.

I pari iu drejtua Allahut duke i përmendur respektin e tij ndaj prindërve, sepse ai nuk i jepte përparësi askujt tjetër para tyre; as familjes, as pasurisë.

I dyti, iu drejtua Allahut me dlirësinë e tij nga imoraliteti dhe braktisjen që i bëri kësaj vepre pasi iu dha mundësia, e gjithë kjo nga frika prej Allahut. I treti, iu drejtua Allahut me hakun që i kishte dhënë punëtorit dhe ruajtjen e amanetit. Prandaj Allahu ua largoi vështirësinë në kohën kur iu lutën me veprat e mira, sepse veprat e mira janë shkak për të shpëtuar nga shkatërrimi në dunja dhe ahiret.

Allahu i Madhëruar ka thënë: "**Sigurisht, Ne do t'i ndihmojmë të dërguarit Tanë dhe besimtarët, si në jetën e kësaj bote, ashtu edhe në Ditën, kur do të sillen dëshmitarët. Atë Ditë, keqbërësve nuk do t'u bëjë dobi shfajësimi i tyre. Ata i pret mallkimi dhe një vendbanim i shëmtuar."** (Sure Gafir, 51-52.)

Për këtë arsye Allahu i shkatërroi armiqtë e profetëve, siç ishte rasti i popullit të Nuhut, Adit, Themudit, banorëve të Rasit, popullit të Lutit, popullit të Medjenit dhe të ngjashmit me ta. Nga ana tjetër Allahu i shpëtoi besimtarët, duke mos shkatërruar asnjërin prej tyre, dhe i shkatërroi jobesimtarët, dhe nuk shpëtoi askush prej tyre. Prandaj frikësojuni Allahut, o ju muslimanë, dhe ruajeni fenë tuaj, sepse me të arrini lumturinë tuaj në këtë botë, dhe në botën tjetër, e mos e humbisni që të shkatërroheni. Shumë njerëz janë zhytur në mëkate dhe në harame, por në çastin kur do të shohin dënimin e t'u ndërpriten të gjitha shpresat, atëherë nuk do arrijnë të shpëtojnë.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve!

O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit

që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja.

I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 16

Vlerat e fjalës "La ilahe ila Allah" dhe detyrimet e saj!

Hytbja e parë:

Me të vërtetë falënderimi i takon vetëm Allahut të Madhëruar, Atë falënderojmë dhe vetëm prej Tij ndihmë dhe falje kërkojmë. I lutemi Allahut të na ruajë nga të këqijat e veteve dhe punëve tona. Këdo që Allahu e udhëzon në rrugë të drejtë, askush nuk mund ta humbasë prej saj dhe këdo që Allahu e humbet prej kësaj rruge, askush nuk mundet ta udhëzojë.

Dëshmoj dhe deklaroj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut, Një, të Vetëm e të Pashoq, gjithashtu dëshmoj dhe deklaroj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij. Paqja dhe lavdërimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij deri në Ditën e Gjykimit.

O ju njerëz! Frikësojuni Allahut, bindjuni urdhrave të Tij dhe mos i kundërshtoni ato, kujtojeni Atë që t'u kujtojë Ai juve, falënderojeni dhe mos e mohoni.

O robër të Allahut! Allahu na ka urdhëruar që ta kujtojmë Atë në pjesën më të madhe të kohës, për këtë Ai thotë: **"O besimtarë, përmendeni shpesh Allahun dhe lavdërojeni Atë në mëngjes dhe në mbrëmje!"** (Sure Ahzab, 41-42.)

Por nga ana tjetër ka veçuar disa çaste, siç është koha pas përfundimit të namazit dhe pas praktikimit të adhurimeve. Në këto kohë Ai urdhëroi që të përmendet për arsye të vlerës që gëzon kjo kohë krahas kohëve të tjera, Allahu i Madhëruar thotë: **"Pasi të kryeni namazin, përmendeni Allahun duke qëndruar në këmbë, ulur dhe të shtrirë. Kur të jeni jashtë rrezikut, atëherë faleni namazin të plotë, sepse namazi është detyrë për besimtarët në kohë të caktuar." (**Sure Nisa, 103.**)** Në një ajet tjetër Allahu i Madhëruar thotë: **"Pasi t'i kryeni ritet e haxhillëkut, përmendeni Allahun ashtu siç i kujtoni prindërit tuaj, madje edhe më tepër! Disa njerëz thonë: "Zoti ynë, jepna të mira në këtë botë!" Por për këta s'ka asnjë të mirë në botën tjetër."** (Sure Bekare, 200.)

Përmendja e Allahut përmbledh të gjitha adhurimet, që bëhen mes fjalëve dhe veprimeve. Të gjitha adhurimet janë përmendje ndaj Allahut të Madhëruar, prandaj besimtari duhet ta kujtojë Allahun gjithmonë nëpërmjet shprehjeve të **tehlilit, tesbihut, tahmidit dhe tekbirit**.

Një vepër e tillë është shumë e lehtë për njeriun në të gjitha rastet; kur është hipur mbi mjet, kur është duke ecur në këmbë, i ulur apo i shtrirë. E themi këtë sepse gjuha nuk lodhet nga lëvizjet që kryen në përmendjen e Allahut, në kundërshtim me gjymtyrët e tjera, të cilat lodhen nga lëvizjet e shumta. Dhikri më i vlefshëm është fjala "La ilahe ila Allah", prandaj përmendja e këtij dhikri duhet të shtohet sa më shumë. I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Fjala më e mirë*

që kam shprehur unë dhe profetët e tjerë që ishin para meje është fjala; "La ilahe ila Allahu uahdehu la sherijke lehu, lehul mulku ue Hue ala kuli shejin kadir." Nuk ka Zot tjetër që meriton të adhurohet veç Allahut. Ai është i vetëm dhe i pashoq. Atij i takon falenderimi dhe i gjithë pushteti. Ai është në gjendje të bëjë ç'të dojë!" (E përcjell Tirmidhiu dhe e konsideroi si të mirë Albani.)

Përderisa kjo fjalë gëzon këtë vlerë të madhe mes dhikreve të tjera, me të u lidhën dhe dispozita të tjera. Ajo gëzon kushte, zotëron kuptim dhe kërkon detyrime. Pra, nuk është thjesht një fjalë që thuhet vetëm me gjuhë. Këtë fjalë muslimanët e shprehin me zë të lartë gjatë ezanit, ikametit dhe hytbeve. Ajo është fjalë me të cilën u ngritën qiejt dhe toka, për të Allahu zbriti librat, dërgoi profetët dhe vendosi legjislacionet e Tij. Për hir të saj vendosen peshoret Ditën e Gjykimit dhe u parashtruan librat, me të u ngrit tregu i xhenetit dhe zjarrit, ndërsa njerëzit në sajë të kësaj fjale u ndanë në besimtarë dhe jobesimtarë, për të drejtat e saj do të bëhen pyetjet dhe llogaria, dhe për të do të realizohet shpërblimi dhe ndëshkimi. Për këtë fjalë u themelua Kibla dhe umeti, për hir të saj u zhveshën shpatat e xhihadit e ajo është e drejta që kërkon Allahu nga të gjitha krijesat. Ajo është fjala e Islamit dhe çelësi i vendbanimit të paqes, ajo është fjala e devotshmërisë dhe lidhja më e fortë, ajo është fjala e sinqertë me të cilën realizohet shpëtimi nga kufri dhe zjarri. Ai që e thotë atë fjalë ka mbrojtur gjakun dhe pasurinë e tij në këtë botë, e nëse ishte i sinqertë në zemrën e tij, ajo do ta shpëtojë nga zjarri në ahiret dhe do hyjë në xhenet, siç thotë i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*: *"Allahu ia ka ndaluar zjarrit të djegë atë person që thotë "La ilahe ila Allah" me anë të së cilës kërkon fytyrën e Allahut."* (Mutefekun Alejhi.)

Ajo është shprehje e shkurtër dhe me shkronja të pakta, e lehtë për t'u shqiptuar dhe e rëndë në peshore. Seid bin Hudriu përcjell se i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: *"Musai tha: O Zot, më mëso diçka me anë të së cilës do të lutem Ty dhe do të kujtoj. Ai i tha: O Musa, thuaj "La ilahe ila Allah". Musai tha: O Zot, këtë fjalë e thonë të gjithë robërit. Allahu i tha: O Musa, sikur shtatë qiejt dhe çka në ta veç Meje, si dhe shtatë tokët të vendosen në një anë dhe fjala "La ilahe ila Allah" në një anë, kjo fjalë do të peshonte më rëndë."*

Abdullah bin Amri thotë: "Një ditë ishim tek Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*, dhe aty erdhi një njeri nga shkretëtira e largët që kishte të veshur një xhybe të qëndisur me mëndafsh, dhe tha: Shoku juaj që shihni këtu ka poshtëruar çdo kalorës e bir kalorësi, - pra, do të poshtërojë çdo kalorës e bir kalorësi dhe do të nderojë çdo bari e bir bariu. I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* e kapi duke ia mbledhur xhyben atij dhe i tha: *Në trupin tënd po shoh rrobat e një njeriu që nuk logjikon, e më pas i tha: Nuhut, profetit të Allahut kur iu afrua vdekja i tha djalit të vet, duke i treguar testamentin; unë të urdhëroj për dy gjëra dhe të ndaloj nga dy gjëra; të urdhëroj me fjalën "La ilahe ila Allah", sepse sikur shtatë qiejt e shtatë tokat të viheshin në një anë dhe fjala*

"La ilahe ila Allah" në anën tjetër, do të peshonte më shumë fjala "La ilahe ila Allah". Sikur shtatë qiejt dhe shtatë tokët të ishin një unazë e humbur, vendin e tyre do ta zinte fjala "La ilahe ila Allah", i pa të meta është Ai dhe i gjithë falënderimi i takon Atij sepse ajo është fjala e çdo gjëje dhe me anë të saj furnizohen krijesat. Të ndaloj nga shirku dhe kibri. Tha: I thashë ose i thanë; o i Dërguari i Allahut, shirkun e dimë se çfarë është, por çfarë është kibri? Vallë kur ndonjëri prej nesh vesh këpucë të mira me lidhëse të bukura? Ai tha: Jo. I thanë: Vallë kur ndonjëri prej nesh vendos një unazë? Ai tha: Jo. Ata i thanë; atëherë kur ndonjëri prej nesh të ketë kafshë në të cilën hipën. U tha: Jo. Ata thanë: vallë kur njeriu ka shokë dhe ulet me ta? Ai tha: Jo. Atëherë i thanë: o i Dërguari i Allahut, çfarë është kibri? Ai tha: Mospranimi i të vërtetës dhe padrejtësia ndaj njerëzve." (E përcjell imam Ahmedi. E saktësoi Hakimi dhe Albani.)

Kjo fjalë madhështore ka dy rukne:

Rukni i parë është mohimi që do të thotë: mohimi i të adhuruarve të tjerë veç Allahut çfarëdo krijesash qofshin, e ajo përmendet në fjalën "La ilahe".

Rukni i dytë është pohimi i një adhurimi të mirëfilltë vetëm për Allahun e Madhëruar, dhe me këtë del më shumë në pah kuptimi i kësaj fjale, e cila ka kuptimin; të largohesh nga shirku dhe idhujtarët, dhe pastrimi i adhurimit vetëm për Allahun. Ky është kuptimi i fjalës së Ibrahimit, të dashurit të Allahut, kur i thotë babait dhe popullit të tij: "(Kujto) **kur Ibrahimi i tha të atit dhe popullit të tij: "Në të vërtetë, Unë i urrej dhe s'kam të bëj fare me ato që adhuroni ju në vend të Atij, që më ka krijuar dhe që do të më udhëzojë në rrugën e drejtë."** (Sure Zuhruf, 26-27.)

Gjithashtu përkon me kuptimin e fjalës së Allahut që thotë: **"S'ka detyrim në fe, sepse tashmë është dalluar e drejta nga e shtrembra! Ai që mohon idhujt** (dhe gjithçka që adhurohet në vend të Allahut) **dhe beson Allahun ka siguruar lidhjen më të fortë, e cila nuk këputet kurrë. Allahu dëgjon dhe di gjithçka."** (Sure Bekare, 256.)

Prandaj muslimani kur e shpreh këtë fjalë tregon largimin e tij nga shirku dhe ithtarët e tij, duke i qëndruar korrekt adhurimit vetëm ndaj Allahut dhe duke ia kushtuar fenë vetëm Atij. Nëse ai u qëndron besnik këtyre normave, ai ka vërtetuar fenë e Allahut Islamin dhe ka fituar xhenetin, vendin e paqes. Përndryshe, të mjaftohesh vetëm me të shprehurin e kësaj fjale pa punuar me ato që tregon dhe kërkon ajo, atëherë kjo fjalë nuk i shërben askujt.

Kjo për shkak se edhe dyftyrëshit ishin nga ata që e thonin këtë fjalë me gjuhët e tyre, por nuk e besonin me zemër, kështu që do të mbeten në gradën më të ulët në zjarrin e xhehenemit. E njëjta gjë është edhe me gjendjen e atyre që e thonë sot këtë fjalë me gjuhën e tyre, e në anën tjetër u luten të vdekurve dhe bëjnë tavaf rreth varreve me qëllim që t'u afrohen atyre. Gjithashtu kërkojnë ndihmë nga evlijatë dhe njerëzit e devotshëm, duke u zotuar pranë varreve të tyre dhe duke bërë kurban. Këtyre njerëzve nuk u bën dobi fjala "La ilahe ila Allah", sepse nuk kanë punuar me atë që u kërkon kjo fjalë e që është; largimi nga shirku dhe idhujtarët dhe pastrimi i

adhurimit vetëm për Allahun, Zotin e botëve, sepse kuptimi i fjalës "La ilahe ila Allah" është braktisja e adhurimit të varreve dhe afrimit tek të vdekurit, ashtu siç u braktis adhurimi i idhujve; Latit, Uzasë apo Menatit. Nuk ka dallim mes adhurimit të idhujve dhe adhurimit të varreve, ky pra, është kuptimi i fjalës "La ilahe ila Allah".

Për këtë arsye kur Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* u tha Kurejshëve mohues thoni "La ilahe ila Allah", ata thanë: **"A kërkon që zotat t'i kthejë në një zot të vetëm?"** Pra, idhujtarët e kishin kuptuar qëllimin e fjalës "La ilahe ila Allah", e cila kërkonte braktisjen e shirkut dhe pastrimin e fesë, duke ia kushtuar atë vetëm Allahut të Madhëruar. Njerëzit që janë të dhënë pas varreve nuk e kuptojnë këtë realitet, për këtë arsye ata bashkojnë mes shirkut dhe fjalës "La ilahe ila Allah". Ndodh që ata ta komentojnë fjalën "La ilahe ila Allah" sikur do të thotë: të pohosh se Ai është Krijuesi dhe Furnizuesi. Ata mendojnë, se kush e pohon se Allahu është Krijues dhe Furnizues, ky njeri ka vërtetuar teuhidin dhe ka dëshmuar me fjalën "La ilahe ila Allah".

Pas gjithë kësaj që u tha, ata nuk e kanë shumë problem, që të bëhet kurban për të vdekurit dhe t'u afrohen atyre me adhurime të ndryshme. Me sa duket këta njerëz nuk e dinë se idhujtarët prej të cilëve kërkoi Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* që të thonë "La ilahe ila Allah" ishin nga ata që besonin, se Allahu është Krijuesi dhe Furnizuesi. Allahu për këta njerëz ka thënë: **"Nëse ti i pyet ata: "Kush i ka krijuar qiejt dhe Tokën?" Ata me siguri do të thonë: "Ato i ka krijuar i Plotfuqishmi dhe i Gjithëdijshmi."** (Sure Zuhruf, 9.) Në një ajet tjetër thotë: **"Thuaj: "Kush ju ushqen nga qielli dhe Toka? Kush mundëson të dëgjuarit dhe të parit? Kush mund të nxjerrë të gjallën nga e vdekura dhe të vdekurën nga e gjalla? Kush i drejton gjërat?" Ata do të thonë "Allahu". E ti** (o Muhamed) **thuaj: "Atëherë, përse nuk e kini frikë Atë?"** (Sure Junus, 31.)

Ky kuptim i gabuar i fjalës "La ilahe ila Allah", nëse do të shfaqej nga njerëz të thjeshtë, që nuk dinë, çështja do të ishte shumë e lehtë, sepse njerëzve të thjeshtë nuk është e vështirë t'ua mësosh këtë gjë, madje pritet që ata ta pranojnë të vërtetën më shumë se të tjerët. Problemi qëndron kur ky kuptim i gabuar ndodh nga njerëz që pretendojnë se janë të ditur dhe shfaqen në dhënien e fetvave dhe mësimeve. Këtyre njerëzve është shumë e vështirë t'ua mësosh dhe t'i bindësh, duke u treguar të vërtetën rreth kësaj çështjeje, edhe pse kjo çështje është e qartë dhe e dukshme në udhëzimin e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*, udhëzimin e vëllezërve të tij profetë dhe ndjekësve të tyre: **"Ne nuk do t'i lutemi asnjë zoti tjetër, përveç Tij, sepse atëherë do të thoshim një gënjeshtër të madhe."** (Sure Kehf, 14.)

Gjithashtu edhe fjala e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* drejtuar Ibn Abasit në kohën kur ishte djalosh, duke i thënë: "*O djalosh, unë do të mësoj disa fjalë; kur të lutesh lutju Allahut, e kur të kërkosh ndihmë kërkoi Allahut.*" (E përcjell Tirmidhiu dhe saktësoi Albani.)

Sinqeritet në mbështetje tek Allahu! E mësoi që t'i lutej vetëm Allahut dhe t'i kërkojë ndihmë vetëm Atij, edhe pse ishte i ri në moshë. Pra, nuk i tha; kur të të

ndodhë diçka apo kur të mblidhesh tek diçka eja tek unë dhe kërko ndihmë prej meje! Kurrën e kurrës, përkundrazi ai u zemërua tej mase kur njëri prej arabëve nga shkretëtirat e thella i tha: Çfarë të dojë Allahu dhe ti. Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* kur e dëgjoi i tha: *Mjerë për ty, a më bëre shok me Allahun. Thuaj: Çfarë të dojë vetëm Allahu, ajo bëhet.*

O robër të Allahut! Prej gjërave që kërkon fjala "La ilahe ila Allah" dhe e drejta e saj kundrejt atyre që e shprehin atë, është falja e namazit, dhënia e zekatit, agjërimi i Ramazanit dhe vizita e shtëpisë së shenjtë për atë që ka mundësi, të punosh me bindje ndaj Allahut dhe të braktisësh mëkatet.

Ndërmjet njerëzve ka shumë që e thonë këtë fjalë, por që nuk falen e as nuk japin zekatin. Kurani dhe Suneti pohojnë qartë, se ai që nuk falet nuk është musliman, edhe nëse thotë "La ilahe ila Allah". Allahu i Madhëruar ka thënë: **"Por nëse pendohen, falin namazin dhe japin zeqatin, atëherë i lini të qetë! Vërtet, Allahu është Falës dhe Mëshirëplotë."** (Sure Teube, 5.)

Në një ajet tjetër thotë: **"Megjithatë, nëse ata pendohen, falin namazin dhe japin zeqatin, atëherë janë vëllezërit tuaj në fe. Kështu ua shpjegojmë shpalljet njerëzve që dinë."** (Sure Teube, 11.) Ai që nuk falet, nuk është më vëllai ynë në fe, sepse ka mohuar. I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Mes robit dhe kufrit qëndron lënia e namazit.*" (E përcjell Muslimi.)

Pas vdekjes së Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* një grup njerëzish nuk e dhanë më zekatin edhe pse thonin "La ilahe ila Allah", megjithatë Ebu Bekri dhe sahabët i luftuan duke mos i ndaluar nga kjo gjë, pra, shqiptimi që ata i bënin kësaj fjale, për arsye se ata e konsideruan dhënien e zekatit si e drejtë që i takon fjalës "La ilahe ila Allah". Ndërsa i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*E kur ta shprehin atë, me këtë gjë ata kanë ruajtur gjakun dhe pasuritë e tyre, përpos kur bëhet fjalë për të drejtat e saj.*" (E përcjell imam Buhariu dhe Muslimi.) Hasan Basriut i kanë thënë: "Ka njerëz që thonë: kush thotë "La ilahe ila Allah" do të hyjë në xhenet. Ai u tha: Kush thotë "La ilahe ila Allah" duke përmbushur të drejtat dhe detyrimet e saj do të hyjë në xhenet." Një person e pyeti Uehb bin Munebin: A është fjala "La ilahe ila Allah" çelësi i xhenetit? Ai i tha: Po, porse çdo çelës zotëron dhëmbë. Nëse vjen me një çelës me dhëmbë atëherë ai hap, përndryshe nuk hap asgjë." Frikësojuni Allahut, o robër të Allahut, dhe bëhuni prej atyre që e thonë sinqerisht fjalën "La ilahe ila Allah", Allahu na bëftë neve dhe juve prej tyre! Kërkoj mbrojtje tek Allahu nga shejtani i mallkuar: "**Atëherë, dije se nuk ka Zot tjeter pos Allahut, kërko falje për mëkatin tënd, për të besimtarëve e të besimtareve, Allahu e di për lëshimet tuaja** (për vepra) **dhe për vendin tuaj**." (Sure Muhamed, 19.)

Allahu më dhëntë mua dhe juve bereqet me Kuranin Famëlartë, dhe më dhëntë dobi mua dhe juve me ajetet përkujtuese dhe të urta, që gjenden në të.

Hytbja e dytë:

Falënderimet i përkasin vetëm Allahut që i krijoi njerëzit për ta adhuruar të Vetëm e të Pashok, e falënderoj të Lartmadhëruarin që nuk u la krijesave asnjë justifikim, por dërgoi në mesin e tyre të dërguar dhe zbriti libra mbi ta. Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi Muhamedin të birin e Abdullahut, njeriun më të mirë që ftoi njerëzit tek Allahu, dhe më i miri që e adhuroi Atë, duke u lutur në këto dy çështje në mënyrën më të mirë. Allahu ripërtëriu me anë të tij atë që u shfaros nga shenjat e fjalës "La ilahe ila Allah", e megjithatë Zoti i tij i pat thënë: **"Dije se nuk ka zot tjetër të vërtetë përveç Allahut!"** (Sure Muhamed, 19.) Ai i besoi kësaj fjale dhe thirri me të, deshi dhe urrejti për të duke thënë: "*Jam urdhëruar që t'i luftoj njerëzit derisa të thonë "La ilahe ila Allah", e kur ta thonë atë kanë ruajtur nga unë gjakun dhe pasuritë e tyre, me përjashtim të së drejtës që kërkon Islami, ndërsa llogaria e tyre është tek Allahu.*" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.) Ai ftoi tek Allahu në fshehtësi dhe haptasi, ditën dhe natën deri në çastin që u zbulua kuptimi i fjalës "La ilahe ila Allah". O Zot, dërgo salavate mbi robin dhe të dërguarin Tënd Muhamedin, familjen dhe shokët e tij!

O ju njerëz! Frikësojuni Allahut dhe ripërtërini besimin tuaj duke medituar rreth fjalës "La ilahe ila Allah". O ju, që keni mendje të shëndoshë, o ju që keni logjikë dhe thërrisni në shpëtim, dijeni se nuk ka shpëtim vetëm se për ata që thonë "La ilahe ila Allah". Ajo është fjala e Islamit dhe çelësi i xhenetit, vendit të paqes. Nuk do të qëndronin qiejt dhe toka, nuk do kishte kuptim Suneti dhe detyrimi e as që do shpëtonte njeri Ditën e Gjykimit pa fjalën "La ilahe ila Allah".

Nuk do të zhvisheshin shpatat për luftë e as që do të dërgoheshin profetët tek njerëzit, por vetëm që t'u mësonin atyre punimin me fjalën "La ilahe ila Allah". Në këtë rast njerëzit u ndanë në dy grupe dhe morën dy rrugë: Një grup iu bazua praktimit të asaj që kërkon fjala "La ilahe ila Allah", ndërsa grupi tjetër u tërhoq në bindjen se feja e etërve të tyre e kundërshtonte fjalën "La ilahe ila Allah". I pa të meta është Ai që dalloi mes krijesave siç e kërkoi urtësia dhe vullneti i Tij, e kjo është argument për fjalën "La ilahe ila Allah".

Lum për ata që e mësuan kuptimin e saj, e pëlqyen atë dhe punuan fshehuras e haptas me detyrat që ajo kërkon, e në këtë mënyrë e realizuan atë që kërkon fjala "La ilahe ila Allah". E mjerë për atë që e devijoi shejtani dhe e çoi në shirk, dhe nuk pranoi t'i bindet fjalës "La ilahe ila Allah". A nuk e keni dëgjuar fjalën e Allahut që thotë: **"Ata që u adhuruan në vend të Allahut, nuk do të mund të ndërmjetësojnë për askënd, përveç atyre që dëshmuan për të Vërtetën dhe e dinë mirë** (se s'ka Zot tjetër të vërtetë veç Allahut)." (Sure Zuhruf, 86.)

Realiteti i fjalës "La ilahe ila Allah" është njësimi i Allahut të Madhëruar në të gjitha adhurimet dhe veçimi i tij në qëllime e dëshira. Nga ana tjetër duke mohuar çdo gjë që mund të adhurohet përveç Tij. Betohem në Allahun, se kjo është vërtetësia e fjalës "La ilahe ila Allah". Ndërsa ata që e thonë vetëm me gjuhët e tyre dhe e kundërshtojnë me veprimet e tyre nuk do t'u bëjë dobi fjala "La ilahe ila Allah".

Kushdo që ia dedikon një adhurim dikujt tjetër veç Allahut, apo duke përzier me të ndonjë prej krijesave, e gjithë puna e tij është shkatërruar dhe nuk i bën dobi në Ditën e Gjykimit. O robër të Allahut, nxitoni drejt mëshirës të Zotit tuaj dhe për në një xhenet gjerësia e të cilit është sa qiejt e toka, i përgatitur posaçërisht për të devotshmit, që praktikojnë detyrat që kërkon fjala "La ilahe ila Allah". Mos merrni me Allahun ndonjë zot tjetër, sepse unë jam këshillues i qartë për ju. Kapuni fort pas fjalës "La ilahe ila Allah", sepse secili që mohon atë që ajo fjalë ka mohuar dhe pohon atë që ajo ka pohuar, do dhe urren për atë fjalë, kjo do ta lartësojë atë në gradën më të lartë, që gëzojnë ithtarët e fjalës "La ilahe ila Allah". Allahut i kërkoj mbrojtje nga shejtani i mallkuar: **"Në ditën, kur Shpirti** (Xhebraili) **dhe engjëjt do të jenë të rreshtuar, nuk do të flasë askush, përveç atij që do t'i japë lejë i Gjithëmëshirshmi e që do të thotë të vërtetën."** (Sure Nebe, 38.)

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 17

Sqarimi i dy dëshmive dhe gjërat që kërkojnë ato!

Hytbja e parë:

Me të vërtetë falënderimi i takon vetëm Allahut të Madhëruar, Atë falënderojmë dhe vetëm prej Tij ndihmë, falje dhe pendim kërkojmë. I lutemi Allahut të na ruajë nga të këqijat e veteve dhe punëve tona. Këdo që Allahu e udhëzon në rrugë të drejtë, askush nuk mund ta humbasë prej saj dhe këdo që Allahu e humbet prej kësaj rruge, askush nuk mundet ta udhëzojë.

Dëshmoj dhe deklaroj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut, Një, të Vetëm e të Pashoq, gjithashtu dëshmoj dhe deklaroj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij. Paqja dhe lavdërimet e Allahut qofshin mbi të.

"O besimtarë! Kijeni frikë Allahun ashtu si i takon Atij dhe vdisni vetëm duke qenë myslimanë!" (Sure Ali Imran, 102.)

"O njerëz! Frikësojuni Zotit tuaj, që ju krijoi prej një njeriu, ndërsa prej atij krijoi bashkëshorten e vet, kurse prej këtyre të dyve krijoi shumë meshkuj e femra. Dhe frikësojuni Allahut, me emrin e të Cilit ju kërkoni të drejtat e ndërsjella dhe ruani lidhjet farefisnore. Se vërtet, Allahu është përherë Mbikëqyrës mbi ju." (Sure Nisa, 1.)

"O besimtarë, mos u bëni si ata, që e shqetësuan Musain. Allahu e çliroi atë nga përgojimet e tyre; ai është i nderuar në sytë e Allahut. O besimtarë, frikësojuni Allahut dhe thoni vetëm të vërtetën. Ai do t'jua bekojë veprat tuaja dhe do t'jua falë gjynahet. Kush i bindet Allahut dhe të Dërguarit të Tij, do të arrijë një fitore madhështore." (Sure Ahzab, 69-71.)

O ju njerëz! Frikësojuni Allahut të Madhëruar me frikë të vërtetë, frikësojuni asaj dite kur do të ktheheni tek Allahu; ditën kur do t'i fryhet surit, të ringjallen gjithë banorët e varreve e të shfaqen gjërat e fshehura. Bëhet fjalë për ditën, kur do të shfaqen të fshehurat, do të sqarohen gjërat që nuk duken dhe do të dallohet i miri nga i keqi.

O robër të Allahut! Allahu i Madhëruar thotë: **"Ne nuk kemi nisur asnjë të dërguar para teje, që të mos i kemi shpallur se: "S'ka zot tjetër përveç Meje, andaj më adhuroni** (vetëm) **Mua!"** (Sure Enbija, 25.)

"Në vend të Allahut, ata kanë zgjedhur për zot rabinët dhe murgjit e tyre, si dhe Mesinë, të birin e Merjemes, ndërkohë që janë urdhëruar të adhurojnë vetëm një Zot, përveç të Cilit nuk ka tjetër që meriton të adhurohet. I lartësuar qoftë Ai mbi gjithçka që ia shoqërojnë (në adhurim)." (Sure Teube, 31.)

O ju muslimanë! Teuhidi është gjëja e parë me të cilin profetët ftuan popujt e tyre, të gjithë profetët u thanë popujve të tyre: **"O populli im! Adhuroni Allahun, ju**

nuk keni zot tjetër përveç Tij! Unë kam frikë se do të bjerë mbi ju dënimi i një Dite të madhe!" (Sure Araf, 59.)

Fjala e teuhidit "La ilahe ila Allah Muhamedun resulullah", është themeli bazë me të cilin Allahu dërgoi profetët dhe zbriti librat. Për nder të kësaj fjale ligjëroi legjislacionet e Tij, për hir të saj u vendosën peshoret për Ditën e Gjykimit dhe vetëm për të shkruhen regjistrat, njerëzit u ndanë në besimtarë të devotshëm dhe njerëz të prishur, dhe për të u ngrit tregu i xhenetit dhe zjarrit.

Me anë të saj Allahu u mori premtimin njerëzve që ditën kur i krijoi ata: **"Kur Zoti yt nxori nga kurrizi i bijve të Ademit pasardhësit e tyre dhe i bëri të dëshmojnë kundër vetes së tyre, u tha: "A nuk jam Unë Zoti juaj?" Ata u përgjigjën: "Po, dëshmojmë se Ti je." Kështu bëri Ai, në mënyrë që ju** (o njerëz) **të mos thoni në Ditën e Kiametit: "Këtë nuk e kishim ditur."** (Sure Araf, 172.)

Ajo është fjala e Islamit dhe çelësi i portës së xhenetit vendit të paqes, është fjala e devotshmërisë dhe e sinqeritetit, është lidhja më e fortë dhe më e qëndrueshme, është premtimi themelor dhe çelësi me të cilin njeriu hyn në fe. Me anë të kësaj fjale njerëzit shpëtojnë nga kufri dhe zjarri, e ai që e thotë ka ruajtur gjakun dhe pasurinë e tij, ndërsa llogaria e tij është tek Allahu i Madhëruar. Nëse i besoi kësaj fjale sinqerisht nga zemra do të shpëtojë nga zjarri në ahiret dhe menjëherë do të hyjë në xhenet: "*Vërtet Allahu ia ka ndaluar zjarrit që të djegë atë njeri që ka thënë "La ilahe ila Allah", me anë të së cilës ka kërkuar fytyrën e Allahut.*" (Mutefekun alejhi.)

Kjo fjalë është shtylla e paluajtshme me të cilën fitohet mëshira e Allahut. I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* në kohën kur e dërgoi Muadhin në Jemen si mësues, udhëzues dhe gjykues i tha: "*Vërtet ti do të shkosh tek disa njerëz që janë ithtarë të librit, bëju thirrje atyre të dëshmojnë që s'ka të adhuruar të vërtetë përpos Allahut dhe se Muhamedi është i dërguari i Tij, e nëse të binden, ti njoftoi ata që Allahu ka urdhëruar të nxjerrin sadaka nga pasuria e tyre, e cila merret prej të pasurve nga radhët e tyre dhe u jepet të varfërve po nga radhët e tyre. Nëse ata të binden ty edhe për këtë, frikësoju lutjes së atij, që i është bërë padrejtësi, se ndërmjet tij dhe Allahut nuk ka pengesë.*" (Mutefekun alejhi.)

O robër të Allahut! Nuk mund të qëndrojë një ndërtesë pa pasur themele, gjithashtu degëzimet nuk mund të qëndrojnë pa një trung, ndërsa gjëja themelore dhe baza e paluajtshme e kësaj feje është fjala e përjetshme e teuhidit; "La ilahe ila Allah Muhamedun resulullah".

Seid bin Xhubejri dhe Dahaku duke komentuar fjalën e Allahut që thotë: **"S'ka detyrim në fe, sepse tashmë është dalluar e drejta nga e shtrembra! Ai që mohon idhujt** (dhe gjithçka që adhurohet në vend të Allahut) **dhe beson në Allahun, ka siguruar lidhjen më të fortë, e cila nuk këputet kurrë. Allahu dëgjon dhe di gjithçka."** (Sure Bekare, 256.)**,** u shprehën se lidhja e fortë është fjala e teuhidit.

Ndërsa Ibn Abasi duke komentuar fjalën e Allahut të Madhëruar që thotë:

"...askush nuk do të mund të ndërhyjë, përveç atij që ka marrë lejen dhe premtimin e të Gjithëmëshirshmit." (Sure Merjem, 87.), u shpreh duke thënë: "Premtimi në këtë ajet është dëshmia se nuk ka të adhuruar me të drejtë veç Allahut, largimi nga çdo lloj fuqie duke shkuar drejt Allahut, dhe kthimi të mos bëhet vetëm se nga Allahu i Madhëruar."

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: *Lutja më e mirë është lutja e ditës së Arafatit, dhe gjëja me e mirë që kam thënë unë, dhe profetët e tjerë para meje është fjala; "La ilahe ila Allahu uahdehu la sherijke lehu."* (E përcjell Tirmidhiu dhe e saktësoi Albani.) Tek Ibn Hibani dhe Hakimi, i cili e saktësoi, shënohet nga Ebu Seid Huderiu, se i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Musai tha: O Zot, më mëso diçka me anë të së cilës do të lutem Ty dhe do të kujtoj. Ai i tha: O Musa, thuaj; "La ilahe ila Allah". Musai tha: O Zot, këtë fjalë e thonë të gjithë robërit. Allahu i tha: O Musa, sikur shtatë qiejt dhe çfarë ka në to veç Meje, si dhe shtatë tokat të vendosen në një anë dhe "La ilahe ila Allah" në anën tjetër, kjo fjalë do të peshonte më rëndë.*"

O robër të Allahut, mbi fjalën e bukur të teuhidit i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ndërtoi thirrjen e tij, edukoi popullin e tij dhe ndërtoi një brez njësues, që adhuroi Allahun e Madhëruar me adhurim të vërtetë, dhe largohej nga çdo ortak që pretendohej apo idhull që adhurohej. Njerëzit e injorancës para se të vinte shpallja jetonin në humbje dhe injorancë të theksuar, zhyteshin në përzierjet e feve dhe kohët e legjendave, për vetet e tyre zgjodhën idhuj që i adhuronin, pra, statuja të pjekura nga guri, hurma apo brumi. Tek ata drejtoheshin kur ishin mirë dhe kur përjetonin vështirësi i linin pas shpine.

Pra, ky njeri i drejtohej këtij idhulli, por në çastin kur nuk kishte çfarë të hante ushqehej me këtë idhull duke e ngrënë. Kur i kanosej ndonjë e keqe apo i ndodhte diçka e vështirë, ai shihte vetëm një mirazh që shkëlqente dhe që binte poshtë: **"E megjithatë ata adhurojnë në vend të Tij zota, të cilët nuk krijojnë asgjë e që vetë janë të krijuar, që nuk zotërojnë për veten, as dëm, as dobi e që nuk janë në gjendje të japin, as vdekjen, as jetën e as që të ringjallin."** (Sure Furkan, 3.)

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* në çastin që e rigjallëroi popullin e pastër dhe tolerant, dhe doli haptas me fjalën e teuhidit të Krijuesit të tij, e cila i shkatërroi këto forca, ai i thërriste njerëzit për në teuhid. Ai vazhdoi në këtë rrugë duke çrrënjosur rrënjët e idhujtarisë nga shpritrat e popullit të tij, derisa kjo i bëri disa prej tyre të thonin: A tek një zot apo tek një mijë zota të kthehemi, që t'u besojmë atëherë kur do të ndahen çështjet? E lashë Latin, Uzanë dhe të gjithë, - kështu duhet të veprojë njeriu i zgjuar.

Më e bukur dhe më e madhe se kjo fjalë është ajeti kuranor, ku Allahu i Madhëruar thotë: **"A janë më mirë një mori zotash të ndryshëm, apo Allahu, i Vetmi, Ngadhënjimtari?"** (Sure Jusuf, 39.)

Më shumë se kaq: i gjithë Kurani është sqarim i kuptimit të dëshmisë së teuhidit,

gjërat që kërkon ajo dhe gjërat që bien ndesh me të.

O robër të Allahut, kjo fjalë e madhe nuk është fjalë e thjeshtë që thuhet vetëm me gjuhë pa lënë gjurmë në gjymtyrët, punët dhe sjelljet e njeriut. Përkundrazi ajo është fjalë shumë e madhe në qëllimin e saj, e gjerë në kuptimin e saj dhe e madhe në atë që kërkon. Ajo kërkon kushte, rukne, norma dhe dispozita, për faktin se kjo fjalë përmban mohimin e çdo të adhuruari veç Allahut të Madhëruar, duke përfshirë të gjitha krijesat. Nuk duhet të ekzistojë adhurimi i idhujve, varreve dhe pemëve, e as që lejohet tavafi rreth varreve, njerëzve të mirë si dhe vendeve ku bëhen këto gjëra.

Nga ana tjetër nuk lejohet t'i bindemi një njeriu, kushdo qoftë ai, nëse kjo na shpie në kundërshtimin e Krijuesit të Madhëruar. Veç të tjerash kjo fjalë nënkupton pohimin e adhurimit vetëm për Allahun, duke u larguar nga shirku dhe ithtarët e tij, pastrimin e adhurimit vetëm për Allahun dhe kullimin e zemrës nga çdo lidhje tjetër përveç se me Allahun që është Një.

Kjo fjalë nënkupton: Njësimin e Allahut me anë të adhurimit, dashurisë, nderimit, madhërimit, frikës, shpresës, mbështetjes, dëshirës, kthimit tek Ai dhe ndrojtjes prej Tij. Kështu që besimtari nuk do askënd tjetër veç Allahut, nuk i frikësohet askujt tjetër veç Tij, nuk shpreson tek dikush tjetër veç Tij e as që mbështetet diku tjetër, nuk dëshiron askënd veç Tij, nuk i druhet askujt veç Tij, nuk betohet në askënd veç emrit të Tij, nuk pendohet vetëm se tek Ai, nuk i bindet vetëm se urdhrit të Tij, nuk i bën sexhde vetëm se Allahut, nuk kërkon ndihmë në kohë sprovash vetëm se tek Allahu, nuk kthehet në vështirësi vetëm se tek Ai, nuk ther kurban vetëm se me emrin e Tij, nuk i beson magjistarit e as që shkon tek fallxhori, nuk i bindet parashikuesit të fatit që pretendon se di të fshehtën dhe largon të keqen e sjell të mirën: **"Thuaj: "Askush, përveç Allahut, në qiell apo në Tokë, nuk i di të fshehtat dhe as nuk do ta dijë se kur do të ringjallet".** (Sure Neml, 65.)

Në një ajet tjetër thotë: **"Ai që mohon idhujt** (dhe gjithçka që adhurohet në vend të Allahut) **dhe beson në Allahun, ka siguruar lidhjen më të fortë, e cila nuk këputet kurrë. Allahu dëgjon dhe di gjithçka."** (Sure Bekare, 256.)

Kuptimi i mohimit të tagutëve (cilido që pëlqen të adhurohet në vend të Allahut) është; largimi total nga idhujt dhe zotat që adhurohen në vend të Allahut, braktisja e shirkut, urrejtja dhe mos-dashja e tij. Ndërsa kuptimi i besimit në Allahun është: njësimi i Tij në adhurim, i cili mban gradën më të lartë të dashurisë, nënshtrimit dhe bindjes. Ky është besimi në Allahun që kërkon dhe besimin në të dërguarit e Tij, si dhe sinqeritetin ndaj Allahut në adhurim.

Atëherë kuptimi i fjalës "La ilahe ila Allah" është pohimi i saj me dituri, shprehi dhe praktikë. Është mendim i gabuar, o robër të Allahut, që fjala e teuhidit të kuptohet, se nuk ka krijues veç Allahut, apo nuk ka furnizues veç Tij, duke lënë mënjanë njësimin e Allahut në adhurim. Kuptimin e mëparshëm e kanë pohuar vetë jobesimtarët dhe idhujtarët që në kohën e profecisë, dhe nuk u bëri aspak dobi: **"Nëse ti** (Muhamed) **i pyet ata se kush i ka krijuar qiejt dhe Tokën dhe kush i ka nënshtruar** (të rrotullohen) **Diellin e Hënën, - me siguri që ata do të të thonë "Allahu!" Atëherë,**

si po largohen (nga rruga e drejtë)**?"** (Sure Ankebut, 61.)

Idhujtarët me gjithë injorancën dhe humbjen ku kishin e dinin kuptimin e madh që përmbante kjo fjalë, por humbja e tyre i shtyu ta mohonin atë dhe të tregonin mëndjemadhësi dhe mospranim, për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **"Kështu, ata i mohuan ato padrejtësisht dhe me mendjemadhësi, edhe pse shpirti i tyre i besonte për të vërteta. Pa shiko, cili ka qenë fundi i shkatërrimtarëve!"** (Sure Neml, 14.)

Në një ajet tjetër thotë: **"A mos kërkon ai, që të gjithë zotat t'i bëjë një Zot të Vetëm? Vërtet që kjo është një gjë e çuditshme!" Paria e tyre largohet, duke thënë: "Mos ia vini veshin dhe qëndroni të durueshëm pranë zotave tuaj! Kjo është puna që duhet bërë vërtet. Këtë** (monoteizëm) **nuk e kemi dëgjuar në fenë e fundit** (fenë e krishterë). **Ky është vetëm një trillim i gënjeshtërt."** (Sure Sad, 5-7.)

Në të njëjtën formë ishin dhe hipokritët të cilët e shprehnin këtë fjalë me gjuhët e tyre në xhamitë e muslimanëve, në adhurimet e përbashkëta dhe gjatë luftrave, por zemrat i kishin të mbushura me diçka që e kundërshtonte këtë fjalë; i kishin të mbushura me kufër, mospranim dhe kundërshtim. Kjo gjë i bëri të jenë në vendin më të ulët në zjarrin e xhehenemit, e për ta nuk mund të gjesh ndihmës: **"Pikërisht këta janë ata që kanë këmbyer udhëzimin me humbjen, kështu që tregtia atyre nuk u solli kurrfarë dobie dhe as nuk ishin të udhëzuar në rrugën e drejtë."** (Sure Bekare, 16.)

Vallë ku mbeti ky kuptim i qartë i fjalës së teuhidit ndërmjet shumë muslimanëve, tek të cilët u zgjat koha dhe u mungoi shpallja hyjnore për një kohë të gjatë, duke shpërbërë tek ata çdo lloj shenje të besimit të pastër dhe tolerant? Në anën tjetër, duke depërtuar dyshimet e shirkut dhe epshet e prishura, të cilat e përziejnë akiden e pastër të teuhidit në zemrat e tyre, duke njollosur në këtë mënyrë pastërtinë e akides që shkëlqen në shpirtrat e tyre.

Shumë adhurime ata ia kushtuan dikujt tjetër veç Allahut, duke i dorëzuar frerët e tyre tek shejtani, i cili i udhëheq në çdo ceremoni, apo diçka tjetër drejt varreve nga të cilët kërkojnë ndihmë prej evlijave dhe njerëzve të mirë. Në këtë mënyrë ata bëjnë kurban për të vdekurit, u besojnë magjistarëve dhe shkojnë pas fallxhorëve duke bërtitur pas tyre, shpresojnë nga ata mos u largojnë vështirësitë dhe u sjellin të mira, duke u shëruar të sëmurët dhe duke u larguar mangësitë! I lartë dhe i pastër është Allahu nga këto gjëra.

Veç kësaj, ku qëndron ky kuptim i ndritur i fjalës së teuhidit, ashtu siç e deshi Allahu tek ata që i zhvlerësuan normat që kërkon kjo fjalë, duke mos e falur namazin e duke mos dhënë zekatin, e as që i frikësohen një dite kur do të ndryshojnë zemrat dhe shikimet (Ditën e Gjykimit) e pas kësaj shpresojnë që Allahu t'i fusë në xhenet dhe të nderohen me gjërat, që ndodhen në të prej mirësisë dhe begatisë së pashtershme, dhe të shpëtojnë nga zjarri.

O ju muslimanë! Shumë njerëz që e quajnë veten muslimanë e kanë humbur

rrugën dhe i kanë prishur veprat. Ndërsa besimtarët i lidhën zemrat e tyre me Zotin, Krijuesin dhe Mbikqyrësin. Pra, me një Zot të vetëm që sjell dobi dhe dëm, shpërblen dhe ndëshkon, ndërsa këta të tjerët u lidhën pas kockave të shkatërruara dhe copave të shpërndara, pas varreve të zbrazëta dhe pas krijesave të dobëta, të cilat sikur të kishin në dorë diçka nuk do ta linin veten në dhe' duke shkuar në lëndime e shkatërrime.

Muslimanët qëndruan para një Krijuesi Fisnik, që i përgjigjet lutjes së nevojtarit kur i lutet dhe i largon të këqijat në çastin kur duart ngrihen tek Ai. Ata bëjnë tavaf rreth Shtëpisë së Tij, duke shpresuar në mëshirën e Tij e duke u frikësuar nga dënimi i Tij. Ndërsa këta të shkujdesurit qëndruan para idhujve të ngurtë dhe bënë tavaf rreth varreve të zbrazura, që nuk i njohin njerëzit, që po i adhurojnë dhe ata që nuk i adhurojnë, por më shumë se kaq ata janë vetëm pluhur, të cilin e merr era. A janë njësoj, o robër të Allahut, ata që i shpërbën epshi, i mbërthejnë pasionet, nuk dinë nga të drejtohen dhe kë duhet të kënaqin, kujt t'i frikësohen dhe t'i nënshtrohen krahas atyre që nënshtrohen para një Zoti të vetëm, të Panevojshëm e të Madhëruar. Lum për atë që zotëron siguri, udhëzim të qetë dhe rrugë të qartë, për këtë falënderimet janë vetëm për Allahun, por shumica e njerëzve nuk e dinë. Këto ishin fjalët e mia dhe i kërkoj falje Allahut për vete dhe për ju, prandaj kërkoni falje nga Ai, se vërtet Ai fal dhe është Mëshirues i madh.

Hytbja e dytë:

Falënderimet qofshin vetëm për Allahun, Një, të Vetëm e të Panevojshëm, që nuk ka lindur prej kujt e as që ka lindur kënd, e me të askush nuk është i barabartë. Dëshmoj dhe deklaroj se nuk ka të adhuruar me të drejtë veç Allahut, Një, i Vetëm e i Pashok, gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij, paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij deri në ditën e fundit. Frikësojuni Allahut, o ju njerëz, dhe dijeni se pranimi i fjalës së teuhidit e bën muslimanin të mohojë katër gjëra dhe të pohojë katër të tjera: Të mohojë idhujt, tagutët, ortakët dhe zotat.

Idhull quhet çdo gjë që adhurohet në vend të Allahut, për të përfituar të mira apo për t'u ruajtur nga të këqijat.

Tagut është ai që adhurohet dhe pëlqen të adhurohet në vend të Allahut, ose kur e ekspozon veten për t'u adhuruar.

Ortak është çdo gjë që të tërheq nga Feja Islame, çfarëdo qoftë; familja, shtëpia, farefisi apo pasuria.

Zota janë ata që të japin fetva dhe që kundërshtojnë të vërtetën, dhe ti ju bindesh atyre. Allahu i Madhëruar ka thënë: **"Në vend të Allahut, ata kanë zgjedhur për zot rabinët dhe murgjit e tyre, si dhe Mesinë, të birin e Merjemes, ndërkohë që janë urdhëruar të adhurojnë vetëm një Zot, përveç të Cilit nuk ka tjetër që meriton të adhurohet. I lartësuar qoftë Ai mbi gjithçka që ia shoqërojnë** (në adhurim)**."** (Sure Teube, 31.) Ndër gjërat që duhet të pohojë janë: qëllimi i tij në adhurim të jetë vetëm Allahu, madhërimi, dashuria, frika dhe shpresa të jenë vetëm

për Krijuesin. Dijetarët kanë përmendur shtatë kushte që duhet të plotësojë fjala e teuhidit, dhe se ajo fjalë nuk do t'i bëjë dobi njeriut derisa t'i përmbushë të gjitha këto kushte që përmban kjo fjalë. Ato i përmblodhi një poet me fjalët: dituri, siguri, sinqeritet dhe besim i sigurtë, bashkë me dashurinë, nënshtrimin dhe të shprehurit e saj. Iu shtua dhe një kusht i tetë; mohimi i çdo gjëje prej idhujve me të cilët u mashtruan veç Allahut. Atëherë kushti **i parë** ishte dituria. Rreth kuptimit të kësaj fjale dhe qëllimit të saj që është; adhurimi i Allahut të Vetëm dhe largimi nga adhurimi i të tjerëve veç Tij, i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Kush vdes duke e ditur se nuk ka të adhuruar me të drejtë veç Allahut, do të hyjë në xhenet.*" (E përcjell Muslim.) Kushti **i dytë** ishte siguria, e cila largon dyshimet, pra, ai që e shpreh këtë fjalë duhet të jetë i sigurtë në atë që kërkon ajo, duke u mbështetur në fjalën e Allahut që thotë: **"Besimtarë të vërtetë janë vetëm ata që besojnë Allahun dhe të Dërguarin e Tij dhe pastaj nuk dyshojnë, por luftojnë në rrugën e Allahut me pasurinë dhe jetën e tyre. Këta janë besimtarë të sinqertë."** (Sure Huxhurat, 15.) Ndërsa i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Dëshmoj se nuk meriton askush të adhurohet veç Allahut dhe se unë jam i Dërguari i Allahut. Kushdo që e takon Allahun me këto fjalë pa dyshuar në to, do të hyjë në xhenet.*" (E përcjell Muslimi.)

Imam Kurtubiu, Allahu e mëshiroftë, duke komentuar librin e saktë të Muslimit thotë: "Tema: (Nuk mjafton vetëm shprehja e dy dëshmive, por kërkohet siguria e zemrës.) Kjo temë tregon prishjen e medhhebit të murxhive ekstremistë, të cilët thonë: shprehja e dy dëshmive është e mjaftueshme për besimin, - por hadithet pohojnë të kundërtën e këtij mendimi. Më shumë se kaq, një mendim i tillë i prishur është mjaft i qartë për atë që ka lexuar Legjislacionin Islam, sepse kjo i hap rrugë dhe justifikon hipokrizinë, duke gjykuar për munafikun se është me besim të saktë, gjë e cila është kategorikisht e kotë." Kushti **i tretë** është pranimi i asaj që kërkon kjo fjalë; pranim me zemrën dhe gjuhën e tij. Kushti **i katërt** është nënshtrimi i plotë për atë që pohon kjo fjalë: **"Kush i dorëzohet Allahut, me tërë qenien e tij, duke qenë punëmirë, ai është kapur për vegën më të fortë. Tek Allahu do të kthehet çdo gjë."** (Sure Lukman, 22.) Ndërsa i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Nuk ka besuar asnjëri prej jush derisa dëshirat e tij të jenë në përputhje me atë që u dërgova unë.*" (E përcjell Taberani dhe Ebu Nuajmi. E saktësoi Neveviu.) Kushti **i pestë** është besnikëria që largon përgënjeshtrimin, pra, duhet që ta thotë me besnikëri nga zemra e tij, duke u përputhur zemra me gjuhën, e jo siç vepruan hipokritët për të cilët Allahu i Madhëruar tha: **"Allahu i ka vulosur zemrat e tyre, ndërsa në veshët dhe sytë e tyre kanë mbulesë; ata i pret një dënim i madh. Ka disa njerëz që thonë: "Besojmë në Allahun dhe në Ditën e Gjykimit!", por në të vërtetë ata nuk janë besimtarë. Ata përpiqen të mashtrojnë Allahun dhe besimtarët, por në të vërtetë mashtrojnë vetëm vetveten, megjithëse nuk e ndjejnë."** (Sure Bekare, 7-9.) Kushti **i gjashtë** është sinqeriteti ndaj Allahut, që do të thotë: të pastrosh punën e mirë duke përdorur nijetin e mirë larg çdo shirku. I

Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Kush thotë "La ilahe ila Allahu uahdehu la sherijke lehu, lehul mulku ue lehul hamdu ue Hue ala kuli shejin kadir" me sinqeritet nga zemra e tij dhe me besnikëri nga gjuha e tij për këtë fjalë, Allahu hap një vend në qiell për të parë njeriun që e tha këtë fjalë. Kështu që e meriton një rob i tillë, të cilin e sheh Allahu që t'i plotësohet lutja e tij*." (E përcjell Nesaiu dhe senedi i këtij hadithi është i saktë.) Kushti **i shtatë** është ta duash këtë fjalë dhe gjërat që kërkon dhe pohon ajo, pa harruar edhe dashurinë ndaj ndjekësve dhe praktikuesve të kësaj fjale, të cilët janë të rregullt me kushtet që kërkon ajo. Nga ana tjetër është të urresh gjërat që bien ndesh me këto që thamë më parë, pra, dashuria dhe urrejtja të jenë vetëm për Allahun. I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Tri gjëra kur ndodhen tek njeriu ai e ka shijuar ëmbëlsinë e besimit; atëherë kur Allahu dhe i Dërguari i Tij janë më të dashur për të se çdokush tjetër, kur e do një njeri vetëm për hir të Allahut, dhe kur urren të kthehet në kufër pasi e ka shpëtuar Allahu prej tij, ashtu siç urren të hidhet në zjarr.*" (Mutefekun alejhi.) Prej shenjave që tregojnë dashurinë e robit ndaj Zotit të tij është t'i kushtojë rëndësi dashurisë ndaj Tij kundrejt dëshirave të veta, të urrrejë atë që urren Allahu, edhe nëse dëshirat e tij anojnë tek ajo gjë, dhe të dojë atë që do Allahu dhe i Dërguari i Tij, dhe të urrejë atë që urren Allahun dhe Profetin, të ndjekë Profetin, të shkojë pas gjurmëve të tij dhe të pranojë udhëzimin e tij.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 18

Qortimi për shirkun!

Hytbja e parë:

Me të vërtetë falënderimi i takon vetëm Allahut të Madhëruar, Atë falënderojmë dhe vetëm prej Tij ndihmë, falje dhe pendim kërkojmë. I lutemi Allahut të na ruajë nga të këqijat e veteve dhe punëve tona. Këdo që Allahu e udhëzon në rrugë të drejtë, askush nuk mund ta humbasë prej saj dhe këdo që Allahu e humbet prej kësaj rruge, askush nuk mundet ta udhëzojë.

Dëshmoj dhe deklaroj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut, Një, të Vetëm e të Pashoq, gjithashtu dëshmoj dhe deklaroj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij. Paqja dhe lavdërimet e Allahut qofshin mbi të.

"O besimtarë! Kijeni frikë Allahun ashtu si i takon Atij dhe vdisni vetëm duke qenë myslimanë!" (Sure Ali Imran, 102.)

"O njerëz! Frikësojuni Zotit tuaj, që ju krijoi prej një njeriu, ndërsa prej atij krijoi bashkëshorten e tij, kurse prej këtyre të dyve krijoi shumë meshkuj e femra. Dhe frikësojuni Allahut, me emrin e të Cilit ju kërkoni të drejtat e ndërsjella dhe ruani lidhjet farefisnore. Se vërtet, Allahu është përherë Mbikëqyrës mbi ju." (Sure Nisa, 1.)

"O besimtarë, frikësojuni Allahut dhe thoni vetëm të vërtetën. Ai do t'jua bekojë veprat tuaja dhe do t'jua falë gjynahet. Kush i bindet Allahut dhe të Dërguarit të Tij, do të arrijë një fitore madhështore." (Sure Ahzab, 70-71.)

O ju njerëz! Frikësojuni Allahut dhe veproni sipas urdhrave të Tij, largohuni nga ato që u ka ndaluar Ai dhe dijeni se gjëja më madhore me të cilën u ka urdhëruar Allahu është teuhidi, që do të thotë; të pastrosh adhurimin duke ia dedikuar njëshmërinë vetëm Allahut, Një, të Vetëm e të Pashoq.

Kjo është arsyeja për të cilën u krijuat, Allahu i Madhëruar thotë**: "Xhindet dhe njerëzit i kam krijuar vetëm që të Më adhurojnë."** (Sure Dharijat, 56.) Dobitë e këtij adhurimi do t'u kthehen juve, sepse ju jeni që keni nevojë për të adhuruar Allahun, në mënyrë që të arrini mëshirën e Tij dhe të shpëtoni nga dënimi i Tij. Pra, Allahu u ka urdhëruar që ta adhuroni për interesin tuaj, sepse i Lartmadhëruari është i panevojshëm për adhurimin tuaj, Allahu i Madhëruar thotë: **"Musai tha: Nëse mohoni ju dhe të gjithë ata që janë në Tokë,** (dijeni se) **Allahu është vërtet i Vetëmjaftueshëm dhe plot lavdi."** (Sure Ibrahim, 8.)

Madje Allahu i Madhëruar gëzohet për pendimin e robit të Tij, i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* për këtë gjë thotë: "*Allahu gëzohet më shumë kur robi i Tij besimtar pendohet, sesa ç'gëzohet një njeri, që së bashku me devenë e ngarkuar me ushqime dhe ujë, ndodhen në një tokë të shkretë dhe*

bie për të fjetur. Por kur zgjohet nga gjumi, nuk e gjen më devenë aty dhe fillon ta kërkojë, derisa e merr etja, pastaj thotë me vete: Po kthehem aty ku isha, e të fle derisa të vdes. E kështu vë kokën mbi dorën e vet, duke pritur vdekjen. Por kur zgjohet, gjen devenë e vet aty, bashkë me ushqimet e gëzon shumë... Por Allahu gëzohet për pendimin e robit të tij besimtar, më shumë sesa ç'gëzohet ky njeri për gjetjen e devesë dhe ushqimit të vet." (E përcjell imam Muslimi.)

Nga ana tjetër duhet të dini se gjëja më e madhe nga e cila u ka ndaluar Allahu është shirku, që do të thotë: t'i kushtosh një pjesë të adhurimit dikujt tjetër veç Allahut të Madhëruar, siç është; lutja, kurbani, zotimi, frika, shpresa, dëshira dhe ndrojtja.

Lutja është dy llojesh; lutje për ndonjë kërkesë dhe lutje adhurimi. Lutja për ndonjë kërkesë është t'i lutesh Allahut të të japë prej të mirave të kësaj bote dhe botës tjetër. Ndërsa lutja e adhurimit përfshin të gjitha adhurimet e dukshme dhe të fshehta, sepse ai që adhuron pret nga Zoti i tij që t'i pranojë adhurimin dhe ta shpërblejë për të. Çdo urdhër për t'u lutur që vjen në Kuran, apo për të ndaluar një lutje, vjen për lutjet që i drejtohen dikujt tjetër veç Allahut. Ndërsa nderimi që u bëhet atyre që luten përfshin të dyja llojet e lutjeve; atë të kërkesave dhe të adhurimit.

Kurbani është t'i japësh fund shpirtit të asaj kafshe, duke derdhur gjakun në një formë të veçantë për t'iu afruar Allahut. Allahu i Madhëruar thotë: **"Thuaj: "Në të vërtetë, namazi im, kurbani im, jeta ime dhe vdekja ime, i përkasin vetëm Allahut, Zotit të botëve."** (Sure Enamë, 162.)

Në një ajet tjetër thotë**: "...andaj, falu** (vetëm) **për Zotin tënd dhe ther kurban!"** (Sure Keuther, 2.)

Zotimi është kur njeriu i vë detyrë vetes të bëjë diçka, me fjalë të tjera të bëjë një adhurim ndaj Allahut që nuk e ka detyrë. Allahu i Madhëruar thotë: **"Ata e zbatojnë premtimin dhe i frikësohen Ditës** (së Kiametit), **tmerri i së cilës përhapet gjithkund."** (Sure Insan, 7.) Të gjitha këto vepra janë të drejta që i takojnë Allahut, prandaj nuk duhet t'ia dedikojmë dikujt tjetër veç Allahut. Allahu i Madhëruar thotë: **"Pa dyshim, janë jobesimtarë ata që thonë: "Sigurisht, atij që adhuron tjetërkënd përveç Allahut, Allahu do t'ia ndalojë Xhenetin dhe strehim i tij do të jetë Zjarri."** (Sure Maide, 72.) Gjithashtu ka thënë: **"Vërtet, Allahu nuk fal që të adhurohet dikush apo diçka tjetër veç Atij, por gjynahet e tjera më të vogla ia fal kujt të dojë. Kushdo që i bën shok Allahut** (në adhurim), **ka bërë gjynah të tmerrshëm."** (Sure Nisa, 48.)

Në adhurime bën pjesë dhe frika, e cila është e shumëllojshme. Lloji **i parë** është frika e shirkut, pra, është frika e shpirtit që do të thotë; të frikësohet në shpirtin e tij nga një gjë që e frikëson, duke besuar se ai nga i cili frikësohet mund ta dëmtojë në ahiretin e tij, ose mund t'i sjellë dobi. Frika e shirkut në këtë botë ka lidhje me frikën e brendshme, pra, frikësohet se mos filan zot e godet me ndonjë të keqe, gjë e cila është shirk.

Lloji **i dytë** është frika e ndaluar, e cila ndodh kur i frikësohet një krijese në kohën kur kërkon të praktikojë një detyrë, apo kur do t'i largohet një vepre të ndaluar,

pra, prej gjërave që i ka urdhëruar apo ndaluar Allahu i Madhëruar. Kjo ndodh kur i frikësohet një krijese në kryerjen e një prej farzeve të Allahut, apo në kryerjen e një prej detyrave të Allahut, kështu që nuk falet nga frika që ka ndaj kësaj krijese dhe nuk vjen në namazin me xhemat nga frika se mos e nënçmon ndonjë prej krijesave, gjë e cila është e ndaluar. Disa dijetarë kanë thënë: "Kjo frikë është prej llojeve të shirkut, sepse braktisja e një urdhri apo ndalese të kushtëzuar nga frika e nënçmimit të njerëzve, apo kur ata nuk e lavdërojnë më atë, apo se e ndalojnë nga disa gjëra, kjo tregon se ai po i jep përparësi frikës së njerëzve ndaj frikës prej Allahut, gjë e cila është e ndaluar, sepse mjeti që të çon në një gjë të ndaluar është vepër e ndaluar.

Lloji **i tretë** është frikë natyrale e lejuar, pra, është diçka e natyrshme, siç është frika nga armiku, luani, zjarri, apo nga ndonjë gjë që të lëndon e të shkatërron etj. Në llojet e adhurimit bëjnë pjesë dhe dashuria, shpresa, dëshira, ndrojtja, frikë-respekti dhe mbështetja tek Allahu. Mbështetja tek Allahu është sinqeriteti në lënien e gjërave në dorë të Allahut, duke u mbështetur tek Ai dhe duke pasur besim, duke i praktikuar ato që ka ligjëruar Ai dhe ka lejuar prej shkaqeve, që të mundësojnë shfrytëzimin e mirësive dhe të largojnë nga dëmet. Allahu i Madhëruar ka thënë: **"Në qoftë se jeni besimtarë, atëherë mbështetuni tek Allahu!"** (Sure Maide, 23.) Gjithashtu ka thënë**: "Allahu i mjafton kujtdo që mbështetet tek Ai."** (Sure Talak, 3.)

Frikë-respekti është nënshtrimi ndaj madhështisë së Allahut, duke iu dorëzuar caktimit të Tij universal dhe fetar. Allahu i Madhëruar thotë: **"Me të vërtetë, ata nxitonin për vepra të mira dhe Na luteshin, me shpresë e frikë dhe ishin të përulur ndaj Nesh."** (Sure Enbija, 90.)

Në adhurim bën pjesë edhe frika e ndërtuar mbi dituri për madhështinë e Allahut dhe sundimin absolut të Tij. Allahu i Madhëruar thotë: **"Por atyre mos iu frikësoni, frikësohuni vetëm prej Meje."** (Sure Bekare, 150.)

Në grupin e adhurimeve bën pjesë dhe kthimi, që do të thotë t'i kthehesh Allahut të Madhëruar duke praktikuar urdhrat e Tij e duke u shmangur nga kundërshtimi i Tij. Allahu i Madhëruar thotë: **"Kthehuni tek Zoti juaj dhe nënshtrojuni Atij."** (Sure Zumer, 54.)

Në këtë grup bën pjesë dhe kërkimi i ndihmës, që do të thotë të kërkosh ndihmë nga Allahu në çështjet e fesë dhe të dunjasë. Allahu i Madhëruar thotë: **"Vetëm Ty të adhurojmë dhe vetëm prej Teje ndihmë kërkojmë."** (Sure Fatiha, 5.)

Ndërsa Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* duke e porositur Ibn Abasin i thotë: "*Kur të kërkosh ndihmë kërko vetëm nga Allahu.*" (E përcjell Tirmidhiu dhe e saktësoi Albani.)

Tek adhurimet bën pjesë dhe kërkimi i mbrojtjes, që do të thotë të kërkosh mbrojtje tek Allahu nga gjërat që të dëmtojnë. Allahu i Madhëruar thotë: **"Thuaj: "Kërkoj mbështetje te Zoti i agimit, që të më mbrojë nga sherri i gjithçkaje që Ai ka krijuar."** (Sure Felek, 1-2.) **"Thuaj: "Kërkoj mbështetje te Zoti i njerëzve, Sundimtari i njerëzve, i Adhuruari** (i vetëm me të drejtë) **i njerëzve."** (Sure Nas, 1-3.)

Politeizmi është dy llojesh: politeizëm i madh që të nxjerr nga Islami. Personi i tillë në Ditën e Gjykimit futet përjetësisht në zjarrin e xhehenemit, Allahu ia ndalon xhenetin e Tij dhe e largon nga mëshira e Tij. Ky politeizëm realizohet atëherë kur njeriu e drejton diçka prej adhurimit të tij tek dikush tjetër në vend të Allahut, si p.sh.; kur u lutet të vdekurve, xhinve dhe shejtanëve, me qëllim që t'i kryejnë nevojat e tij dhe t'i largojnë brengat. Ose kur ther kurban për ata për të shëruar sëmundjen e tij, apo për të larguar të keqen që mund t'i vijë prej tyre, siç tejkaluan normat populli i Nuhut kundrejt njerëzve të mirë.

Për këtë Allahu i Madhëruar na tregon duke thënë: **"...dhe thanë: 'Mos i lini kurrsesi zotat tuaj! Mos e lini kurrsesi as Veddin, as Suvain, as Jeguthin, as Jaukën, as Nesrin'!"** (Sure Nuh, 23.)

Në librin e saktë të Buhariut shënohet se Abdullah bin Abasi ka thënë: "Këta ishin emra të disa njerëzve të mirë në popullin e Nuhut. Kur ata ndërruan jetë, shejtani e frymëzoi popullin, që në vendtubimet e tyre të vendosnin idhuj, duke i emërtuar me emrat e këtyre njerëzve të mirë. Ata vepruan sipas porosisë së shejtanit, por nuk filluan t'i adhuronin. Kur ky brez ndërroi jetë dhe kur u largua dituria, atëherë populli filloi t'i adhuronte këta idhuj në vend të Allahut të Madhëruar."

Ibn Xheriri, Allahu e mëshiroftë, përcjell nga Muhamed bin Kajsi se ka thënë: "Jeguthi, Jeuku dhe Nesri ishin prej njerëzve të mirë dhe ishin nga bijtë e Ademit. Ata kishin ndjekës që shkonin pas gjurmëve të tyre, e në kohën kur ndërruan jetë ndjekësit e tyre thanë: Sikur t'i pikturonim do të na merrte malli më shumë për ata dhe do ishte më nxitëse për adhurimin tonë. Kështu ata i vizatuan dhe kur ndërruan jetë (d.m.th., këta që i pikturuan) dhe erdhi një brez tjetër, në mesin e tyre shkoi Iblisi dhe u tha: Ata i adhuronin këto figura dhe me anë të tyre kërkonin shiun, - e në këtë mënyrë filluan t'i adhuronin."

O robër të Allahut! Ky lloj adhurimi që iu dedikua të tjerëve në vend të Allahut ekzistoi në popullin e Nuhut, gjithashtu ekzistoi në kohën e injorancës para se të dërgohej Profeti i Islamit, ku si rezultat u shkatërrua ky adhurim pagan dhe mbeti adhurimi i pastër dhe i sinqertë vetëm për Allahun e Madhëruar.

Por pas kësaj dhe pas një periudhe të gjatë, kur u fundos dituria, filloi ndjekja e epsheve dhe dyshimeve dhe të folurit për Allahun pa kurrfarë diturie, atëherë filluan të adhurohen me Allahun zota të tjerë. Sot gjen njerëz që u drejtohen varreve dhe u kërkojnë atyre ndonjë nevojë për të cilën nuk mundet ta plotësojë askush tjetër veç Allahut të Madhëruar, siç është shërimi i të sëmurit, kthimi i një të humburi në rrugë, shlyerjen e një borxhi apo lindjen e fëmijëve. Në këtë mënyrë bëjnë tavaf rreth tyre dhe lidhin litarët duke u zotuar, sa vepër e shëmtuar është ajo që bëjnë, u shkatërroftë ajo që besojnë.

A nuk e dinë këta njerëz se të vdekurit nuk i dëgjojnë, por edhe sikur t'i dëgjonin nuk do mundeshin t'u përgjigjeshin atyre, o Zot na udhëzo dhe na përforco!

Lloji i dytë është politeizmi i vogël siç është; syefaqësia, betimi në dikë tjetër veç Allahut, fjala "çfarë të dojë Allahu dhe filani", apo "sikur të mos ishte Allahu dhe filani

nuk do të ndodhte kjo gjë", e shumë fjalë të tjera të ngjashme me këto. Ky lloj nuk e nxjerr njeriun nga feja, por është vepër mjaft e rrezikshme, sepse të shpie drejt shirkut të madh.

O robër të Allahut! Përderisa shirku përmban këtë rrezik të madh, çdo muslimani i kërkohet që t'a njohë atë në mënyrë që t'i largohet. Kjo realizohet duke mësuar besimin e pastër dhe gjërat që bien ndesh me të, siç është shirku i madh, si dhe ajo që e dobëson atë ku në rastin tonë është shirku i vogël. Ai që nuk e njeh shirkun kemi frikë se mos bie pre' e tij për arsye të diturisë së pakët që zotëron.

Prijësi i besimtarëve Omer bin Hatabi ka thënë: "Pritet që të zgjidhen nyjet e Islamit njëra pas tjetrës, në kohën kur në Islam do të rriten njerëz që nuk e njohin kohën e injorancës. Ndërsa Hudhejfe bin Jemani thotë: "Njerëzit e pyesnin të Dërguarin e Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* për të mirën, ndërsa unë e pyesja për të keqen nga frika mos bija pre' e saj."

E si të mos frikësohet njeriu nga rënia në shirk gjë për të cilën është frikësuar edhe Ibrahimi, i dashuri i Allahut, kur thotë: "(Kujtoje) **kur Ibrahimi tha: "O Zoti im, bëje të sigurt këtë qytet dhe më ruaj mua dhe pasardhësit e mi nga adhurimi i idhujve! O Zoti im, ata kanë shmangur shumë njerëz** (nga rruga e drejtë). **Ai që më pason mua, është i fesë sime; ndërsa për atë që më kundërshton mua, Ti, me të vërtetë, je Falës dhe Mëshirëplotë."** (Sure Ibrahim, 35-36.)

Edhe pse ai i kishte thyer idhujt me duart e tij, megjithatë iu frikësua sprovës, sepse besimtari nuk e pastron veten dhe kurrë nuk është i sigurtë nga sprovat, pra, gjithmonë ka nevojë që Allahu ta forcojë në të vërtetën.

Si të mos frikësohet njeriu nga shirku kur Profeti ynë *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* u thoshte shokëve të tij: "*Ajo që frikësohem më shumë për ju është shirku i vogël. Ata i thanë: Cili është shirku i vogël, o i Dërguari i Allahut? Ai u tha: Syefaqësia, në Ditën e Gjykimit kur Allahu t'i shpërblejë njerëzit sipas punëve të tyre do t'u thotë: Shkoni pas atyre për të cilët punuat për syefaqësi dhe vëreni nëse do të gjeni tek ata ndonjë shpërblim.*" (E përcjell imam Ahmedi dhe burrat e senedit të gjithë janë të besueshëm.)

Shejh Abdurrahman bin Haseni, Allahu e mëshiroftë, thotë: "Përderisa shirku i vogël ishte frikë për shokët e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*, duke qenë të vetëdijshëm dhe të fortë në besimin e tyre, si të mos frikësohen prej tij ata që janë shumë më poshtë tyre në dije dhe besim?!

O robër të Allahut! Si nuk frikësohen nga rënia në shirk shumica e atyre që numërohen sot në mesin e muslimanëve, në një kohë kur kanë rënë pre' e tij dhe e praktikojnë atë me të gjitha llojet pranë varreve, të cilat janë ndërtuar në shumë vende. Aty kanë ngritur kupolat dhe kanë vënë perdet, pranë kanë vendosur kutitë për të pritur të gjitha zotimet e njerëzve, gjithashtu e kanë përgatitur për kryerjen e tavafit, prekjen e cepave, kërkimit të ndihmës prej atyre që banojnë në ato varre, duke i bërë në këtë mënyrë ndërmjetës tek Allahu, siç janë shprehur shokët e tyre politeistë: "**Ne u lutemi atyre vetëm që të na afrojnë tek Allahu."** (Sure Zumer, 3.)

Në të dy librat e saktë të hadithit shënohet nga Aisha, se Umu Selemja i kishte përmendur Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* një kishë, të cilën e kishte parë në tokën e Abisinisë, si dhe ikonat që ndodheshin në të. Por i Dërguari *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* i tha: *Ata ishin njerëz, që kur u vdiste ndonjë njeri apo rob i mirë, ndërtonin mbi varrin e tij faltore dhe në brendësi të saj pikturonin portrete, ata janë njerëzit më të këqij tek Allahu.*"

Prandaj frikësojuni Allahut, o robër të Allahut, dhe kërkojini që t'u japë sukses për të njohur të vërtetën, për ta praktikuar atë dhe për t'u përforcuar në ndjekjen e saj: **"O Zoti ynë! Mos lejo që zemrat tona të shmangen** (nga e vërteta), **pasi na ke udhëzuar në rrugën e drejtë, dhe jepna mëshirë prej Teje; vërtet, Ti je Dhuruesi i Madh!"** (Sure Ali Imran, 8.) Këto janë fjalët që u them dhe kërkoj falje tek Allahu për vete dhe për ju, prandaj kërkoni falje prej Tij, se vërtet Ai fal dhe është Mëshirues i madh.

Hytbja e dytë:

Falënderimet janë vetëm për Allahun që i fal të gjitha mëkatet përveç shirkut. Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi mëshirën e dhuruar dhe mirësinë e dërguar, i cili u tërhiqte vërejtjen umetit të tij nga shirku.

O robër të Allahut! Shirku shkakton shkatërrimin e punëve edhe nëse janë shumë: **"Dhe Ne do t'u qasemi veprave që kanë bërë ata dhe do t'i shndërrojmë në pluhur e hi."** (Sure Furkan, 23.) Gjithashtu është shkaku kryesor për qëndrimin e përjetshëm në zjarrin e xhehenemit, me bërjen e shirkut njeriut i bëhet e lejuar marrja e pasurisë së tij, gjaku dhe nderi i tij, ai është zullumqar ndaj vetes së tij dhe i humbur qartë, nuk ndihmohet nga Allahu e as që do ta shikojë Allahu Ditën e Gjykimit, nuk do ta pastrojë dhe nuk do t'i pranojë qoftë dhe punën më të vogël.

Muhamed bin Mukrimi ka thënë: "O Zoti ynë, ne kërkojmë nga Ti të na dhurosh teuhid të saktë dhe besim të sinqertë! Shikoni tek ata, të cilëve nuk u bëri dobi tavafi i tyre e as telbijet që bënë. Nuk u bëri dobi kur iu drejtuan Allahut duke i thënë; idhujt janë krijesat e Tua, e as fjalët e tyre; Ti o Zot i ke sunduar ata dhe atë që mbajnë ata. Edhe pse i quajtën idhujt ortakë, puna e tyre do të shkatërrohet për shkak të këtij emërtimi, teuhidi i tyre nuk merret për bazë edhe pse përmendin veçimin kur thonë "Lebejke Allahume lebejk, lebejke la sherijke leke lebejk, ila sherijken temlikuhu ue ma melek" (Përpos atij ortaku që Ti e zotëron bashkë me gjërat që zotëron, d.m.th., idhujt) Nuk do t'u bëjë dobi arsyetimi i tyre kur thonë: **"Ne u lutemi atyre vetëm që të na afrojnë tek Allahu."** (Sure Zumer, 3.)

Vëllai im musliman! Kujdesu që të jesh prej atyre që përfitojnë nga lutja e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*, sepse lutjen që do t'i pranojë Allahu, ai e ka ruajtur për ata që e realizojnë këtë kusht, me këtë kam si qëllim lënien e shirkut.

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Çdo profet zotëron një lutje që do t'i pranohet, të gjithë profetët i nxituan lutjet*

e tyre, ndërsa unë e ruajta atë për të qenë ndërmjetësim për umetin tim Ditën e Gjykimit, gjë e cila do t'i arrijë në dashtë Allahu kujtdo nga umeti im që vdes dhe nuk i bën ortak Allahut askënd." (E përcjell imam Buhariu dhe Muslimi.)

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 19

Dashuria ndaj Allahut dhe të Dërguarit të Tij!

Hytbja e parë:

Falënderimet i takojnë vetëm Allahut për mirësitë dhe bamirësitë e Tij, që lëshoi mbi ne të mirat e Tij të dukshme dhe të fshehta. Dëshmoj dhe deklaroj se nuk ka të adhuruar me të drejtë veç Allahut, i Vetëm dhe i Pashoq, gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Allahut, që e dërgoi me udhëzim e fe të vërtetë për të triumfuar mbi çdo fe tjetër. Me anë të tij u ngritën argumentet dhe u plotësua mirësia, paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij.

O ju njerëz! Frikësojuni Allahut të Madhëruar dhe bindjuni Atij me dëshirë dhe respekt, duke shpresuar në shpërblimet e Tij e duke u frikësuar nga ndëshkimi i Tij. Ai është Zoti tek i cili drejtohen zemrat duke e adhuruar me dashuri, madhërim dhe respekt. Përderisa zemrat e kanë në natyrë që ta duan atë që u bën një të mirë, duhet të dimë se çdo e mirë na ka ardhur prej Allahut të Madhëruar: **"Çdo mirësi që keni është nga Allahu."** (Sure Nahl, 53.)

Prandaj robit i kërkohet që ta dojë Allahun në maksimum, dhe ta adhurojë Atë të Vetëm pa i shoqëruar askënd. Dashuria e robit ndaj Zotit të tij ka shenja që tregojnë për të. Allahu i Madhëruar thotë: **"Thuaju** (o Muhamed): **"Nëse ju e doni Allahun, atëherë më ndiqni mua, që Allahu t'ju dojë dhe t'jua falë gjynahet! Allahu është Falës i Madh dhe Mëshirëplotë."** (Sure Ali Imran, 31.) Pra, shenja që tregon për dashurinë e robit ndaj Zotit të tij është ndjekja e Profetit të Tij *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*, duke praktikuar urdhërat e tij e duke u larguar nga gjërat që ai ndaloi. Allahu i Madhëruar thotë: **"Thuaju** (o Muhamed): **"Nëse ju e doni Allahun, atëherë më ndiqni mua."** (Sure Ali Imran, 31.)

Ndërsa ata që pretendojnë se e duan Allahun, ndërkohë që e kundërshtojnë të Dërguarin e Tij, ata gënjejnë me pretendimin e tyre. Disa prej selefëve kanë thënë: Disa njerëz pretenduan se e duan Allahun, por Allahu zbriti ajetin e dashurisë: **"Thuaju** (o Muhamed): **"Nëse ju e doni Allahun, atëherë më ndiqni mua, që Allahu t'ju dojë dhe t'jua falë gjynahet! Allahu është Falës i Madh dhe Mëshirëplotë."** (Sure Ali Imran, 31.)

Në këtë ajet, o robër të Allahut, ekziston një kusht i vetëm dhe një shenjë e vetme, e cila është argument i sigurtë kundrejt atyre që pretendojnë, se e duan Allahun e Madhëruar. Ky kusht dhe kjo shenjë është ndjekja e të Dërguarit fisnik *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*.

"**"Thuaju** (o Muhamed): **"Nëse ju e doni Allahun"**, pra, ndjekja e tij nuk është thjesht një fjalë që thuhet me gjuhë, përkundrazi ajo është praktikimi i urdhrave, largimi nga gjërat e ndaluara dhe udhëzimi sipas tij në çdo gjë që solli. Shumë shpejt

do të shfaqen frytet dhe shpërblimi i madh i kësaj vepre madhore, që është: **"Allahu do t'ju dojë dhe t'jua falë gjynahet!"** Në një ajet tjetër Allahu i Madhëruar ka thënë: **"O besimtarë! Nëse ndokush prej jush braktis besimin e vet, dijeni se Allahu do të sjellë një popull, që i do dhe që e duan; të përulur ndaj besimtarëve dhe të ashpër ndaj mohuesve; që luftojnë në rrugën e Allahut dhe nuk i tremben qortimit të asnjë qortuesi."** (Sure Maide, 54.)

Në këtë ajet Ai përmend se shenjat që tregojnë për dashurinë e robit ndaj Zotit të tij janë katër: **E para;** ata janë të përulur ndaj besimtarëve, që do të thotë se janë të mëshirshëm dhe të butë dhe u bëjnë atyre vetëm mirë.

E dyta; krenaria ndaj jobesimtarëve, që do të thotë të jesh i rreptë ndaj tyre dhe t'i urresh, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"Ata që janë me të janë të ashpër ndaj jobesimtarëve e të mëshirshëm midis tyre."** (Sure Fet'h, 29.)

Me përjashtim të rastit kur jobesimtari është nënë apo baba, grua, vëlla apo motër, në këtë rast duhet të sillet me ta në mënyrën më të mirë dhe duhet t'u bëjë mirë atyre, duke i zbutur fjalët me ta dhe duke i ftuar në Islam me butësi. Pra, duhet t'i respektojë dhe t'i mbajë lidhjet me ta, të bashkëjetojë me ta me një jetesë shumë të mirë me përjashtim të rastit kur e urdhërojnë për ndonjë mëkat, në këtë rast nuk duhet t'iu bindet.

E treta: të jetë luftëtar në rrugën e Allahut me shpirtin, pasurinë, gjuhën dhe zemrën e tij.

E katërta: të mos frikësohet nga kërcënimet e atyre që kërcënojnë, pra, të mos ndikojnë tek ai sharjet e njerëzve për gjërat që ai jep, siç janë; përpjekja, thirrja, urdhërimi për të mira dhe ndalimi nga e keqja. Nuk duhet ta ndalojë sharja e njerëzve nga vazhdimësia në këto punë.

Prej shenjave të sinqerta, që tregojnë dashurinë e robit ndaj Zotit të tij janë ato, se ai i jep përparësi asaj që do Allahu, përpara asaj që kërkon shpirti i tij, tek e cila anon epshi dhe natyra e tij, bëhet fjalë për pasurinë, farefisin dhe vendlindjen. Allahu i Madhëruar thotë: **"Thuaj: "Nëse etërit tuaj, bijtë tuaj, vëllezërit tuaj, gratë tuaja, farefisi juaj, pasuria juaj që e keni fituar, tregtia për të cilën keni frikë se nuk do të shkojë mirë dhe shtëpitë ku e ndieni veten rehat, janë më të dashura për ju sesa Allahu, i Dërguari i Tij dhe lufta në rrugën e Tij, atëherë pritni deri sa Allahu të sjellë vendimin** (dënimin) **e Tij. Allahu nuk e udhëzon në rrugën e drejtë popullin e pabindur."** (Sure Teube, 24.)

Në këtë ajet Allahu e urdhëron Profetin e Tij *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të),* që të kërcënojë këdo që i jep përparësi dashurisë ndaj këtyre tetë gjërave: Familjes, pasurisë, farefisit, tregtisë dhe shtëpisë. Duke u dhënë përparësi të gjithave apo disave prej tyre ndaj praktikimit të asaj që urdhëroi Allahu, punë të cilat i do dhe kënaqet me to, siç janë; xhihadi, emigrimi etj.

Ibn Kethiri, Allahu e mëshiroftë, në komentin e këtij ajeti shprehet duke thënë: "Do të thotë se nëse këto gjëra janë: **më të dashura për ju sesa Allahu, i Dërguari i Tij dhe lufta në rrugën e Tij, atëherë pritni.",** d.m.th., prisni çfarë u vjen prej

dënimit të Allahut." Shejh Ibn Seadi, Allahu e mëshiroftë, ka thënë: "Dashurisë ndaj Allahut dhe të Dërguarit të Tij duhet t'i jepet përparësi ndaj dashurisë pas çdo gjëje, duke e vendosur çdo send tjetër pas kësaj dashurie. Allahu i Lartësuar thotë: **"Thuaj: "Nëse etërit tuaj."** E njëjta gjë thuhet dhe për nënat: **"bijtë tuaj, vëllezërit tuaj,"** Në trungun familjar dhe farefis **"gratë tuaja, farefisi juaj."** d.m.th.., të afërmit tuaj në përgjithësi. **"pasuria juaj që e keni fituar."** d.m.th., pasurinë që e fituat dhe u lodhët në mbledhjen e saj. E veçoi dhe e përmendi atë, sepse ajo është më e dashur tek ata që e mbledhin dhe janë më të kujdesshëm për të, se të tjerët që u vjen pasuria pa u lodhur dhe pa u shqetësuar.

"tregtia për të cilën keni frikë se nuk do të shkojë mirë." pra, pasurinë që frikësoheni nga pakësimi apo falimentimi i saj, fjalë e cila përmbledh të gjitha llojet e tregtive dhe fitimeve, siç janë: malli, çmimet, enët, armët, orenditë, drithërat, të mbjellat, bagëtitë etj.

"shtëpitë ku e ndieni veten rehat." që i pëlqeni dhe mashtroheni me bukurinë dhe zbukurimin e tyre dhe që përputhet me dëshirat tuaja. Nëse të gjitha këto gjëra: **"Janë më të dashura për ju sesa Allahu, i Dërguari i Tij dhe lufta në rrugën e Tij."**, atëherë ju jeni mëkatarë dhe keqbërës; **"atëherë pritni."** që do të thotë; prisni çfarë dënimi do të zbresë mbi ju. **"deri sa Allahu të sjellë vendimin** (dënimin) **e Tij.",** i cili nuk mund të kthehet mbrapsht**. "Allahu nuk e udhëzon në rrugën e drejtë popullin e pabindur."** d.m.th., ata që dalin nga bindja ndaj Allahut dhe që i japin përparësi ndonjë sendi prej atyre që u përmendën para dashurisë ndaj Allahut.

Ky ajet fisnik është argumenti më i madh që tregon për domosdoshmërinë e dashurisë ndaj Allahut dhe të Dërguarit të Tij, dhe se kjo dashuri është primare ndaj çdo sendi tjetër. Gjithashtu tregon kërcënimin e madh dhe ndëshkimin e sigurtë ndaj atyre që duan ndonjë prej sendeve që u përmendën, më shumë se dashurinë ndaj Allahut, të Dërguarit si dhe luftës në rrugë të Tij.

Shenja dalluese e kësaj që përmendëm është: kur të shfaqen para tij dy raste, ku të parin e do Allahu dhe Profeti i Tij, por që vetja nuk zotëron ndonjë dëshirë të madhe në atë send, dhe rasti kur zotëron diçka që epshi dhe vetja e tij e duan, por që i largon sendin që e do Allahu dhe i Dërguari i Tij, ose ia lë mangut atë. Në këtë rast nëse ai i jep përparësi asaj që kërkon epshi i tij ndaj asaj që do Allahu, kjo tregon se ai është keqbërës dhe braktisës i detyrës që i kërkohet.

Krahasoni pak, o robër të Allahut, mes gjendjes së shumicës tonë në këto ditë dhe gjendjes së atyre njerëzve të sinqertë. Shumë prej njerëzve sot u japin përparësi epsheve dhe dëshirave të tyre kundrejt bindjes ndaj Allahut. Kur ftohet për në namaz në xhami, ai i jep përparësi gjumit dhe rehatisë, lojërave dhe dëfrimeve, dhe nuk del për të falur namazin e as që i përgjigjet thirrësit të Allahut, përkundrazi i përgjigjet thirrësit të shejtanit, epshit dhe dëshirave. Prandaj kur ftohet për në namaz, në kohën kur është në vendin që tregton apo në punë, ai i jep përparësi kërkimit të dunjasë kundrejt kërkimit të ahiretit. Ai jepet pas shitblerjes duke kryer punë të dunjasë dhe nuk shkon për në namaz, duke kundërshtuar urdhrin e Allahut, që thotë: **"O besimtarë,**

kur të thirreni për (të falur) **namazin** (e xhumasë) **në ditën e premte, nxitoni për ta përmendur Allahun dhe pezulloni tregtinë! Kjo, që ta dini, është më e mirë për ju!"** (Sure Xhuma, 9.) Si dhe fjalën e Allahut të Madhëruar që thotë: **"Në xhamitë, që Allahu ka urdhëruar të ngrihen e të përmendet aty emri i Tij, Atë e lavdërojnë në mëngjes dhe mbrëmje njerëz, të cilët shitblerja nuk i pengon për të përmendur Allahun, dhe të cilët falin namazin e japin zeqatin, dhe të cilët kanë frikë nga Dita** (e Kiametit), **kur zemrat dhe shikimet do të jenë të shqetësuara."** (Sure Nur, 36-37.)

Tregtari që e fiton pasurinë e tij në rrugë të ndaluara, siç janë: kamata, gënjeshtra apo mashtrimi, në këtë mënyrë ai i ka dhënë përparësi dashurisë ndaj pasurisë, para dashurisë ndaj Allahut.

Koprraci, i cili ndalon të drejtat e detyruara në pasurinë e tij, siç është zekati dhe sadakaja në rrugë të Allahut, ai i ka dhënë përparësi dashurisë për pasuri ndaj dashurisë për Allahun. Ai e harroi fjalën e Allahut që thotë: **"Ata që bëhen koprracë me të mirat që ua ka dhënë Allahu, kurrsesi të mos mendojnë se kështu është më mirë për ta! Jo, kjo është më keq për ata! Ajo që kanë grumbulluar do t'u ngarkohet atyre në qafë Ditën e Kiametit. E Allahut është trashëgimia e qiejve dhe e Tokës dhe Allahu e di mirë ç'punoni ju."** (Sure Ali Imran, 180.)

Prindi kur i urdhëron fëmijët e tij që të falin namazin dhe i shpie ata në xhami, me këtë ai i shpëton ata nga zjarri, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"O ju, që besoni! Ruani veten dhe familjet tuaja nga zjarri, lënda djegëse e të cilit janë njerëzit dhe gurët."** (Sure Tahrim, 6.)

Apo siç thotë i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*: "*Urdhërojini fëmijët tuaj të falen, kur janë shtatë vjeç dhe rrihini për të, kur të arrijnë dhjetë vjeç.*" (E përcjell Ebu Daudi dhe e saktësoi Albani.)

Por ndodh e kundërta; ai nuk i kushton rëndësi urdhrit të Allahut dhe të Dërguarit të Tij, i lë fëmijët në shtëpi duke mos u paraqitur në namaz, e as që e njohin xhaminë. Pse? Sepse ai i jep përparësi dashurisë ndaj fëmijëve kundrejt dashurisë ndaj Allahut, kështu që ai nuk do që t'i rrahë ata pak apo t'i mërzisë, edhe pse kundërshtojnë Zotin e tyre dhe braktisin detyrimin që u kërkohet. Si rrjedhojë ndodh që ai t'i japë përparësi dashurisë ndaj fëmijëve më shumë se dashurisë ndaj Allahut. Të ruhet nga mërzitja e fëmijëve në këndvështrimin e tij është sikur të ruhet nga zemrëimi i Allahut, përndryshe nëse kjo çështje do të ishte e kundërta, ai do t'i jepte përparësi urdhrit të Allahut kundrejt dashurisë ndaj tyre.

Ky ishte i dashuri i Allahut, Ibrahimi *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*, në kohën kur Allahu e urdhëroi që të priste fëmijën e tij, të cilin ia kishte dhuruar Allahu pasi kishte arritur pleqërinë, ai menjëherë deshi ta praktikonte urdhrin e Tij, duke i dhënë përparësi dashurisë ndaj Allahut kundrejt dashurisë ndaj këtij fëmije. Në kohën kur u shfaq nijeti i tij dhe dashuria e tij doli e sinqertë vetëm për Allahun, Allahu e pezulloi urdhrin e Tij për të prerë djalin e Ibrahimit dhe e zëvendësoi me një kurban të madh. E përgëzoi atë me një djalë tjetër Is'hakun dhe pas Is'hakut Jakubin. E gjithë

kjo si rezultat i mirësisë së bindjes ndaj Allahut dhe përparësisë që ai i dha dashurisë ndaj Tij para çdo dashurie tjetër.

O robër të Allahut! Ashtu sikurse kërkohet dashuria ndaj Allahut, në të njëjtën mënyrë kërkohet dhe dashuria ndaj Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*, e cila është e bashkangjitur me dashurinë ndaj Allahut dhe nuk shkëputet. Enes bin Maliku përcjell se Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: "*Nuk ka besuar askush nga ju derisa të jem tek ai më i dashur se pasuria, prindërit e tij dhe të gjithë njerëzit.*" (E përcjell Imam Buhariu dhe Muslimi.)

Buhariu shënon dhe përcjell nga Omeri, se ai i tha të Dërguarit të Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*: "Ti je më i dashur tek unë se çdo gjë tjetër, përpos vetes time. Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* i tha: *Jo, betohem në Atë që ka në dorë shpirtin tim, derisa të jem më i dashur tek ti se vetja jote.* Omeri i tha: Tani tek unë je më i dashur se vetja ime. Atëherë Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* i tha: *Tani po, o Omer.*"

Pra, në këtë mënyrë duhet ta duam, sepse ai na udhëzoi drejt të mirave, na tregoi rrugën e shpëtimit dhe të lumturisë, na tërhoqi vërejtjen nga e keqja dhe shkatërrimi, dhe ai ishte shkaku që u udhëzuam. Dashuria ndaj tij kërkon ndjekjen dhe bindjen ndaj tij, prandaj kush pretendon, se e do atë pa e ndjekur, apo pretendon se e do pa u kapur fort pas Sunetit të tij dhe nuk i lë bidatet që kundërshtojnë Sunetin e tij, ai ka gënjyer duke pretenduar se e do të Dërguarin e Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)*. Kjo sepse siç thamë dashuria për Profetin kërkon zbatimin e gjërave, që ka urdhëruar dhe braktisjen e gjërave që ka ndaluar. Allahu i Madhëruar ka thënë: **"Kush i bindet të Dërguarit, i është bindur Allahut. Sa për ata që kthejnë kokën mënjanë, Ne nuk të kemi dërguar që të jesh rojtar i tyre."** (Sure Nisa 8.)

Prej shenjave që tregojnë dashurinë ndaj Allahut dhe të Dërguarit të Tij janë, që ai të dojë atë që do Allahu dhe i Dërguari i Tij. Allahu i do vepërmirët, të devotshmit, të penduarit dhe njerëzit e pastër. Kurani dhe Suneti janë të mbushur me përmendjen e atyre që do Allahu prej robërve të Tij besimtarë, me punët dhe moralet që Ai do dhe kërkon prej tyre. Në të dy librat e saktë të hadithit shënohet nga Enesi, se i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të)* ka thënë: *Tri gjëra kur ndodhen në zemrën e një njeriu e bëjnë atë të shijojë ëmbëlsinë e besimit. Atëherë kur Allahu dhe i Dërguari i Tij janë më të dashur për të, se çdo send tjetër, kur e don një njeri vetëm për hir të Allahut dhe kur urren të kthehet në mosbesim pasi Allahu e shpëtoi prej tij, ashtu sikurse e urren të kthehet edhe një herë në zjarr.*"

Ibn Abasi ka thënë: Kush don për hir të Allahut dhe urren për hir të Tij, miqëson dhe armiqëson për hir të Allahut ta dini se dashuria e Allahut arrihet me këto gjëra. Asnjëherë robi nuk do ta shijojë ëmbëlsinë e besimit, edhe nëse shton namazet dhe agjërimin e tij derisa të jetë i tillë. Por sot dashuria mes njerëzve në përgjithësi bëhet për arsyet e kësaj bote, gjëra të cilat nuk do t'u bëjnë kurrfarë dobie." (E përcjell Ibn Xheriri.)

Në kuptimin e dashurisë bën pjesë edhe ndihma ndaj muslimanëve me shpirt,

pasuri dhe gjuhë, përzierja me ta në gëzimet dhe hidhërimet e tyre. Gjithashtu duhet të dojë për muslimanët atë të mirë që do për veten e vet, të jetë larg lëndimit të tyre dhe larg talljeve, duhet t'i dojë, të ulet me ta dhe t'u kërkojë mendimet. Nga ana tjetër duhet t'u japë të drejtat që u takojnë, siç është vizita e të sëmurit, përcjellja e xhenazes, butësia me ta, lutja dhe kërkimi i faljes për ta, dhënia e selamit, besnikëria ndaj tyre në shitblerje, mos-ngrënia e pasurisë së tyre pa të drejtë, mos spiunimi ndaj tyre, mbartja e fjalëve dhe të fshehtave të tyre tek armiqtë, largimi i lëndimeve nga ata, përmirësimi mes tyre, bashkangjitja me bashkësinë e muslimanëve dhe mos-përçarja mes tyre, bashkëpunimi me ta në devotshmëri dhe bamirësi, si dhe urdhërimi për të mirë dhe ndalimi nga e keqja.

Në kuptimin e armiqësisë bën pjesë dhe largimi nga përngjasimi në gjërat që janë veçori të tyre në dunja dhe fe. Në fe mund të përmendim ritet e fesë së tyre, ndërsa në dunja mund të përmendim mënyrën sesi ata hanë dhe pinë, e shumë zakone të tjera. Kjo gjë nuk duhet të përhapet ndërmjet muslimanëve, sepse mbjell një lloj dashurie të brendshme për ta, dhe dihet se dashuria e brendshme sjell përngjasim në anën e jashtme. Prandaj nuk duhet t'i ndihmojë mohuesit, as t'i lavdërojë ata, as t'i ndihmojë kundër muslimanëve. Gjithashtu nuk duhet të përzihet me ta në festat dhe ceremonitë e tyre, nuk duhet t'i urojë për ato festa, nuk duhet t'i nderojë e as t'u thërrasë me tituj, si: zotëri, i dashur etj.

Këtë njeri me këto cilësi do ta dojë Allahu i Madhëruar, për këtë Ai në një ajet kuranor thotë: **"Allahu është Mbrojtësi i atyre që besojnë. Ai i nxjerr ata nga errësira në dritë. Sa për ata që nuk besojnë, mbrojtësi i tyre është djalli, i cili i nxjerr ata nga drita dhe i shpie në errësirë. Këta janë banorët e Zjarrit** (të Xhehenemit), **ku do të qëndrojnë përgjithmonë."** (Sure Bekare, 257.)

O Zoti ynë, mos na merr në llogari nëse harrojmë apo gabojmë, vërtet Ti je Mëkatfalës e Mëshirues i madh.

Hytbja e dytë:

Falënderimet i qofshin vetëm Allahut që ia dhuron besimin kujt të dojë prej robërve të Tij. Dëshmoj se nuk meriton askush të adhurohet në vend të Allahut, Ai është Një dhe i Pashok, gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij, paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen, shokët e tij dhe të gjithë ata që i ndoqën me të mira deri në ditën e fundit.

O ju njerëz! Frikësojuni Allahut të Madhëruar dhe dijeni se prej shenjave që tregojnë dashurinë për Allahun është të urresh çdo gjë që urren Allahu, qofshin ata individë, vepra apo fjalë. Allahu i Madhëruar thotë**: "Allahu nuk i do mendjemëdhenjtë e mburracakët!"** (Sure Lukman, 18.) Në një ajet tjetër thotë: **"Allahu, nuk i do punëmbrapshtët."** (Sure Ali Imran, 57.) **"E kur largohet përpiqet të bëjë të këqija në tokë, duke shkatërruar të mbjellat dhe bagëtinë. Por Allahu nuk e do shkatërrimin..."** (Sure Bekare, 205.)

Për këtë arsye besimtarit që e do Allahun i kërkohet të urrejë çdo gjë që urren

Allahu, në një ajet fisnik Allahu i Madhëruar thotë: **"O besimtarë, mos i bëni miq armiqtë e Mi dhe tuajët, duke u shprehur atyre dashuri." (**Sure Mumtehine, 2.**) "Nuk gjen njerëz, që besojnë në Allahun dhe në Ditën e Fundit, që të ushqejnë dashuri ndaj atyre, të cilët kundërshtojnë Allahun dhe të Dërguarin e tij, edhe në qofshin ata etërit e tyre, ose bijtë e tyre, ose vëllezërit e tyre, ose farefisi i tyre."** (Sure Muxhadele, 22.)

Allahu i Madhëruar nëpërmjet këtyre ajeteve kërkon që t'i urrejmë armiqtë dhe mohuesit e Tij, pikërisht ata me të cilët Ai u hidhërua; me jobesimtarët, hipokritët dhe mendjemëdhenjtë, edhe nëse janë nga njerëzit më të afërm. Në të njëjtën mënyrë Allahu i Madhëruar i kërkon besimtarit që t'i urrejë mëkatet, e këtu bën pjesë kufri, mëkati dhe kundërshtimet, të cilat Ai i urren.

Ai urren që robi të kthehet edhe një herë në kufër, pasi Allahu e shpëtoi prej tij, ashtu sikurse urren të hidhet edhe një herë në zjarr. Disa kanë thënë: "Dijeni se çdo dashuri e krijuar në kundërshtim ndaj Allahut do të kthehet në armiqësi Ditën e Gjykimit." Për këtë Allahu i Madhëruar thotë: "**Atë Ditë miqtë do të bëhen armiq të njëri-tjetrit, përveç të drejtëve, që e kanë pasur frikë Allahun."** (Sure Zuhruf, 67.) **"Atë Ditë keqbërësi do të hajë gishtat e duarve të veta, duke thënë: "Ah, sikur ta kisha marrë rrugën** (e drejtë) **me të Dërguarin! Ah, sikur të mos e kisha bërë filanin mik! Ai më ka larguar nga Këshilla** (Kurani) **që më kishte ardhur!" Në të vërtetë, djalli e braktis gjithmonë njeriun në çastin e nevojës."** (Sure Furkan, 27-29.)

"Dhe ai tha: "Ju, në vend të Allahut, keni zgjedhur idhujt, për shkak të dashurisë midis jush në këtë jetë. Por në Ditën e Kiametit do ta mohoni njëri-tjetrin dhe do ta mallkoni njëri-tjetrin. Streha juaj do të jetë zjarri dhe nuk do të ketë për ju kurrfarë ndihmësi." (Sure Ankebut, 25.)

Frikësojuni Allahut dhe shihni kë doni dhe me kë shoqëroheni, sepse njeriu Ditën e Gjykimit do të ringjallet me atë njeri që ka dashur më shumë.

Dijetari i madh Shemsudin Ebu Abdullah Muhamed bin Ebi Bekri ka përmendur, se shkaqet që të çojnë drejt dashurisë ndaj Allahut janë:

E para: Leximi dhe meditimi i Kuranit.

E dyta: Afrimi tek Allahu nëpërmjet nafileve pas kryerjes së farzeve.

E treta: Vazhdimësia në përmendjen e Allahut në çdo kohë me zemër, gjuhë dhe vepra.

E katërta: T'u japë përparësi gjërave që do Allahu kundrejt gjërave që duan pasionet e tij.

E pesta: Meditimi mbi emrat dhe cilësitë e Allahut, sepse ai që e njeh Allahun me emrat, cilësitë dhe veprimet e Tij, patjetër që do ta dojë Atë.

E gjashta: Meditimi mbi mirësitë që Allahu i ka dhënë robit, sepse të meditosh për këtë gjë do të thotë ta duash Atë, që t'i dhuroi këto të mira.

E shtata: Përulja e zemrës përpara Allahut të Madhëruar.

E teta: Veçimi me Allahun në kohën kur Ai zbret, duke iu lutur e duke lexuar

fjalën e Tij në pjesën e fundit të natës dhe duke e mbyllur në fund me kërkim faljeje nga Ai.

E nënta: Ulja me njerëzit e mirë, të dashur dhe besnikë, si dhe ndjekja e gjurmëve të tyre.

E dhjeta: Të largohesh nga të gjitha arsyet që bëhen pengesë mes zemrës dhe Allahut të Madhëruar. Merrini këto shkaqe Allahu u mëshiroftë, në mënyrë që ta arrini dashurinë e Allahut dhe largohuni nga gjërat që bien ndesh me to.

Dërgojini përshëndetjet tuaja mbi të Dërguarin e Allahut Muhamedin, të birin e Abdullahut.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 20

Detyrueshmëria e adhurimit të Allahut dhe sqarimi i kuptimit të saj

Hytbja e parë:

Falënderimi i takon Allahut, Zotit të gjithë botëve, që i ka krijuar krijesat për ta adhuruar Atë e që i urdhëroi ta njehsojnë dhe dhe t'i binden vetëm Atij.

Dëshmoj se nuk ka të adhuruar tjetër me të drejtë veç Allahut, i vetëm dhe i pashoq, si dhe dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguar i Tij. Ai që është krijesa më e përkryer në adhurimin e Allahut dhe më i përsosuri në frikën ndaj Tij. Ai ftoi dhe luftoi për fenë e Allahut me një luftë të vërtetë, e veç kësaj –me këmbët e tij fisnike-, qëndronte në këmbë aq sa ato i çaheshin nga qëndrimi i gjatë. Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të, mbi familjen e tij, shokët e tij dhe mbi të gjithë ata që e ndjekin udhëzimin e tij dhe ecin sipas rrugës që ai ka ecur.

O ju njerëz! Frikësojuni Allahut dhe mendoni se përse jeni krijuar, e me çfarë jeni urdhëruar! Ju jeni krijuar ta adhuroni Allahun një të vetëm dhe me të jeni urdhëruar. Allahu thotë: **"Dhe Unë** (Allahu) **nuk i krijova njerëzit dhe xhindet, veçse që ata të më adhurojnë vetëm Mua. Dhe nuk dua prej tyre ndonjë furnizim dhe as nuk dua që ata të më ushqejnë Mua."** (Dharijat, 56-57)

Po ashtu Ai thotë: **"E megjithatë ata qenë urdhëruar vetëm që të adhuronin Allahun me përkushtim të sinqertë, duke qenë në fenë e pastër** (të Ibrahimit), **si dhe të falnin namazin e të jepnin zeqatin. Kjo është feja e drejtë."** (Bejine, 5)

Adhurimi është përkufizim, i cili përmbledh çdo gjë që Allahu e do dhe është i kënaqur prej saj, qoftë ajo fjalë, apo vepra, të dukshme apo të fshehta, ndaj ai me këtë përkufizim përfshin çdo gjë të urdhëruar që del nga njeriu, qofshin këto punë të zemrës, gjymtyrëve apo që kanë të bëjnë me pasurinë.

Kështu gjumi p.sh., nëse kihet si qëllim me të forcimi për të agjëruar, apo për t'u falur natën nuk ka dyshim se është adhurim, madje dhe kontaktet që kryen burri me bashkëshorten e tij, nëse kanë si qëllim ruajtjen e ndershmërisë së tij janë adhurim. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Edhe kur ndonjëri prej jush kontakton me gruan e tij ka bërë sadaka!*" Të pranishmit i thanë: si ka mundësi një gjë e tillë, o i Dërguar i Allahut? Dikush prej nesh të bëj kontakt me gruan e tij dhe të marrë shpërblim?! Ai iu përgjigj: "*Po sikur ai të kontaktonte me një grua jashtë kurore –në haram-, a nuk do të merte gjynahe? Kështu është, kur ai vepron në hallall ka shpërblim.*" (E përcjell Muslimi)

Po ashtu ka ardhur në një hadith të saktë, se kur burri shpenzon për familjen e tij ka bërë sadaka. Në librin e saktë të Muslimit përmendet nga Sadi, se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Nuk ka dyshim se shpenzimi që ti bën për familjen tënde është sadaka.*" Gjithashtu imam Ahmedi ka përmendur

nga Mikdam bin Madiu, se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Ajo që ti ushqen veten do të jetë për ty sadaka.*" Ndërsa imam Muslimi ka përmendur nga Xhabiri, se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Çdo musliman që mbjell ndonjë pemë, do të shpërblehet sikur ka dhënë sadaka për çdo gjë që hahet prej saj, për çdo gjë që vidhet, si dhe për atë që e hanë egërsirat, ai do të shpërblehet sikur ka dhënë sadaka, nuk e pakëson askush atë vetëm se mbjellësit të saj do t'i shkruhet për të sadaka.*" Ndërsa në një transmetim tjetër ka ardhur: "*Nuk ha prej saj ndonjë njeri, kafshë apo shpend, vetëm se ai* (mbjellësi i saj) *do të shpërblehet sikur ka dhënë sadaka deri në Ditën e Gjykimit.*"

Robër të Allahut! Adhurimi i Allahut është dy llojesh: Detyrë dhe i pëlqyeshëm.

Nga adhurimet e detyruara ka të atilla, që përsëriten pesë herë në ditë, sikurse është falja e pesë namazeve. Pastaj ka që janë detyrë një herë në javë, si shembulli i Xhumasë. Pastaj ka që janë detyrim një herë në vit, sikurse agjërimi dhe zekati, por ka dhe të atillë që janë detyrim një herë në jetë për atë që ka mundësi, siç është rasti i Umres dhe i Haxhit. Ndërsa adhurimi i pëlqyeshëm është i pakufizuar në kohë, aty hyn çdo namaz, sadaka dhe agjërim vullnetar që kryen muslimani, me përjashtim të kohëve të ndaluara për kryerjen e tyre. Por ka nga adhurimet vullnetare që kërkohen në çdo kohë, si p.sh., përmendja e Allahut me zemër dhe gjuhë. Allahu i Lartësuar thotë: **"O ju që keni besuar! Kujtojeni Allahun me përkujtim të madh. Dhe lartësoni Lavditë e Tij në kohën e parë, në agim dhe pasdite."** (Ahzab, 41-42)

Po ashtu ai thotë: **"Dhe kur të përfundojë namazi, atëherë shpërndahuni nëpër tokë, kërkoni nga mirësitë e Allahut dhe përmendeni shumë Allahun, në mënyrë që të shpëtoni."** (Xhuma, 10)

Ai thotë në ajete të tjera: **"Me të vërtetë, në krijimin e qiejve dhe të Tokës, dhe në ndërrimin e natës e të ditës ka shenja për mentarët, për ata që e përmendin Allahun duke qëndruar në këmbë, ndenjur ose shtrirë dhe që meditojnë për krijimin e qiejve dhe të Tokës** (duke thënë): **"O Zoti Ynë! Ti nuk i ke krijuar kot këto - lartësuar qofsh** (nga çdo e metë)! **Prandaj na ruaj nga ndëshkimi i zjarrit."** (Ali Imran, 190-191)

"Prandaj, më kujtoni Mua (me namaz e lutje) **që Unë t'ju kujtoj** (me shpërblime)." (Bekare, 152)

Kështu ne shohim se jeta e muslimanit kalon e mbushur vetëm me adhurim, qoftë ajo fjalë apo vepra, ndaj çdokush që tregohet i pakujdesshën, duke e lënë atë në ndonjë kohë të jetës së tij, nuk ka dyshim se ai Ditën e Gjykimit do të jetë prej të humburve.

O robër të Allahut! Adhurimi nuk mund të quhet kurrë adhurim dhe asnjëherë nuk mund t'i bëjë dobi pronarit të vet, nëse nuk është i sinqertë për hir të Allahut të Lartësuar, dhe të jetë i zhveshur nga çdo lloj shokvënie, syefaqësie, apo fame. Allahu i Madhëruar thotë: **"Njëmend, Ne ta kemi zbritur ty Librin me të vërtetën. Prandaj adhuro vetëm Allahun me përkushtim të çiltër për Të! Vetëm Allahut i takon**

adhurimi i vërtetë. Sa për ata që marrin mbrojtës të tjerë përveç Tij, duke thënë: "Ne u lutemi atyre vetëm që të na afrojnë tek Allahu", Allahu me siguri që do t'i gjykojë për mospajtimet që kanë patur. Vërtet, Allahu nuk e udhëzon atë që është gënjeshtar e mohues." (Zumer 2-3)

Po ashtu Allahu thotë: **"E megjithatë ata qenë urdhëruar vetëm që të adhuronin Allahun me përkushtim të sinqertë, duke qenë në fenë e pastër** (të Ibrahimit), **si dhe të falnin namazin e të jepnin zeqatin. Kjo është feja e drejtë."** (Bejine 5)

"Atëherë pra, shkatërrim është për ata që falen (sa për sy e faqe, si hipokritë), **që ndaj namazit të tyre janë të pakujdesshëm** (duke u vonuar nga koha e përcaktuar për falje). **Ata që vetëm për t'u dukur faqe njerëzve bëjnë vepra të mira dhe ata që nuk japin as El-Maun** (sendin më të vogël)." (Maun 4-7)

"Thuaj: "Unë jam vetëm një vdekatar si ju, që më është shpallur se Zoti juaj është një Zot i Vetëm. Kështu, kush shpreson takimin me Zotin e vet, le të bëjë vepra të mira dhe të mos i shoqërojë askënd në adhurim Zotit të vet!" (Kehf 110)

Ndërsa në një hadith kudsij Allahu thotë: "*Unë jam më i panevojshmi për ata që më shoqërojnë njerëzit, kush punon një punë dhe gjatë saj më shoqëron në të dikë, do ta lë atë dhe shirkun e tij.*" (E përcjell Muslimi)

Sikurse është kusht sinqeriteti për qënien e adhurimit të saktë, ashtu është kusht dhe pasimi i Profetit (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) në adhurime. Profeti (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ka thënë: "Kush punon ndonjë vepër që nuk është në përputhje me çështjen tonë, ajo është e refuzuar." (E përcjell Buhari)

O ju muslimanë! Adhurimi i Allahut është detyra përparësore që ka njeriu, ajo është e drejta që ka robi karshi Allahut, dhe e cila i paraprin të gjitha të drejtave. Allahu i Lartësuar thotë: **"Allahu dëshiron t'jua sqarojë çështjet dhe t'ju tregojë se ç'kanë vepruar ata para jush dhe t'ju pranojë juve pendimin tuaj. Dhe Allahu është i Gjithëdituri, më i Urti Gjithëgjykues".** (Nisa 26)

"Ndërsa Zoti yt ka përcaktuar që ti të mos adhurosh akënd e asgjë veç Atij". (Isra 23)

Ajetet rreth kësaj çështje janë të shumta. Ndërsa në hadithin e Muadhit përcillet se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*O Muadh! A e di, se cila është e drejta që njerëzit kanë ndaj Allahut dhe e drejta që Allahu ka ndaj njerëzve? Unë u përgjigja: Allahu dhe i Dërguari i Tij e di më së miri. Ai tha: E drejta që njerëzit kanë ndaj Allahut është që ta adhurojnë Atë të vetëm e të mos i shoqërojnë Atij askënd, ndërsa e drejta që Allahu ka ndaj njerëzve është që të mos dënojë askënd, që nuk i shoqëron atij shok.*" (Mutefekun alejhi)

Adhurimi i Allahut është detyrim për njeriun që nga çasti që mbush moshën e pjekurisë e deri kur t'i vijë vdekja. Allahu i lartësuar thotë: **"Dhe adhuro** (e shërbeji) **Zotin tënd, deri sa të arrijë e pashmangshmja e sigurtë** (vdekja)." (Hixher 99)

Ndërsa për Isain ka thënë: **"Dhe Ai më ka bërë mua të bekuar kudo që të**

jem dhe më ka urdhëruar faljen e Namazit dhe Zekatin sa të jem gjallë." (Merjem, 31) O robër të Allahut! Çdokush që nuk e adhuron Allahun, nuk ka dyshim se do të jetë rob i shejtanit. Allahu thotë: **"A nuk ju urdhërova dhe a nuk jua përcaktova juve, o Bij të Ademit, që të mos adhuroni shejtanin? Vërtet që ai ishte për ju armik i qartë. Dhe që ju duhet të më adhuronit vetëm Mua. Kjo është Udha e Drejtë."** (Jasin, 60-61) Ai që nuk adhuron Allahun, atëhere do të adhurojë epshin e tij. Allahu thotë: **"A e ke parë atë që e merr nefsin e tij për zot dhe Allahu duke e ditur** (atë si të tillë) **ia humb rrugën dhe ia vulos atij të dëgjuarit e zemrën e vet dhe ia mbulon shikimin?"** (Xhathije, 23)

Ai që nuk adhuron Allahun do të agojë rob i dynjasë. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*I mjerë është robi i pelerinës, i mjerë është dhe robi i kadifes, të cilët nëse u jepet kënaqen e nëse nuk u jepet hidhërohen.*" (E përcjell Buhariu) Adhurimi i Allahut të vetëm pa i shoqëruar kënd është shkak për fuqizimin në tokë, si dhe arritjen e sigurisë nga rreziqet e kësaj jete dhe të jetës tjetër. Allahu thotë: **"Allahu u ka premtuar atyre nga mesi juaj, që besojnë dhe që punojnë mirësi e drejtësi, se Ai patjetër do t'u sigurojë atyre vazhdimësinë** (e fuqisë së tashme të udhëheqësve) **në tokë, ashtu siç ua siguroi Ai këtë atyre përpara tyre dhe se Ai do t'u sigurojë fuqinë për të zbatuar e përmbushur fenë e tyre, atë që Ai e ka zgjedhur për ta** (Islamin). **Dhe padyshim që Ai do t'u japë atyre në shkëmbim siguri e ruajtje pas frikës së tyre,** (me kusht) **që këta besimtarë të më adhurojnë vetëm Mua dhe të mos bashkojnë gjë tjetër** (në adhurim) **me Mua. Por kushdo që nuk beson pas kësaj, këta janë Fasikunë** (kryeneçë, të pabindur ndaj Allahut)." (Nur, 55)

O musliman! Ti në çdo rekat, kur lexon fjalën e Allahut: **"Udhëzona në rrugën e drejtë!"** (Fatiha, 5), i jep besën Atij, se nuk do të adhurosh e nuk do të mbështetesh tek askush tjetër veç Tij, prandaj: **"Përmbushni Besën e dhënë Allahut** (Besëlidhjen për Islam), **kur ta keni dhënë atë dhe mos i thyeni betimet pasi t'i keni dhënë."** (Nahël, 91) Allahu më dhëntë begati mua dhe juve në Kuranin Famëlartë, më bëftë dobi mua dhe juve me ajetet dhe përkujtimin që gjenden në të, vërtet Ai është Dëgjues.

Hytbja e dytë

Falënderimi i takon Allahut të vetëm, paqja dhe bekimi i Allahut qoftë për atë mbas të cilit nuk ka profet tjetër, Muhamedit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*).

Adhurimi është demostrim i falënderimit, që njeriu shpreh ndaj mirësive të mëdha dhe të pafundme që i ka dhuruar Allahu "ndaj falënderojeni atë për begatitë që ju ka dhuruar, në mënyrë që Ai t'jua shtoj ato juve." Adhurimi është argument i sigurisë dhe shenjë e fesë, me mirësinë e tij shtohen rreth tij falja e mëshira. Adhuruesin e rrethojnë melaiket, të cilët e ruajnë nga sipër e nga poshtë, shpërblimi i adhurimit është Xheneti, dhe ai është dhurata më e madhe që mund të jepet. Adhurimi është shenjë e mbështetjes tek Allahu, është pishtar i mençurisë, kush kujdeset për të ashtu siç duhet, fruti i saj do

të jetë mendimi i mirë që ai ka për Allahun, si dhe do të ngrihet vendi dhe pozita e tij. Profeti përcjell nga Zoti i tij se i ka thënë: *"Kush e armiqëson mikun Tim, do t'i shpall atij luftë. Robi Im nuk afrohet tek Unë me ndonjë vepër që e dua, më shumë sesa afrohet me atë që ia kam detyruar atij, dhe ai vazhdon të afrohet tek Unë me vepra vullnetare derisa ta dua e nëse Unë do ta dua, atëherë do të jem veshi me të cilin ai dëgjon, shikimi me të cilin ai sheh, dora me të cilën ai godet dhe këmba me të cilën ai ecën. Nëse ai më lut unë do t'i përgjigjem e nëse më kërkon mbrojtje, unë do ta mbroj."* (E përcjell Muslimi) Allahu i Madhëruar ka përgatitur për ata që e adhurojnë atë ashtu siç duhet shpërblime dhe mirësi, të cilat e tejkalojnë përshkrimin. Profeti përcjell nga Zoti i tij se i ka thënë: "*Kam përgatitur për robërit e Mi të mirë, atë që nuk e ka parë syri, atë që nuk e ka dëgjuar veshi dhe atë që nuk mund ta imagjinojë dot mendja e njeriut.*" (E përcjell Muslimi)

Robër të Allahut, një orë adhurimi ndaj Allahut me sinqeritet dhe bindje, nëse i shton asaj mirësinë e kohës dhe vendit, pa dyshim se ajo bëhet shkak për faljen e gjynaheve. Një gjë të tillë Allahu ia ka dëshmuar melaikeve, sikurse na ka lajmëruar për të Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) kur thotë: "*Kur të vijë Dita e Arafatit, Allahu zbret në qiellin e dynjasë, mburret me ta tek Melaiket e i thotë: A nuk i shikoni robërit e Mi? Ata kanë ardhur nga çdo anë e largët të pluhurosur e me flokë të shpupuritura. Dëshmoj përpara jush se Unë i kam falur ata. Melaiket i thonë: O Zot me ta është filani që kapardiset, filani e filani. Allahu përsëri thotë: Unë i kam falur ata. Nuk ka ditë ku lirohen njerëz më shumë nga zjarri sesa në Ditën e Arafatit."* (E përcjell Ibën Huzejme në Sahih)

E pra, dërgoni selam e lutuni për të Dërguarin e Allahut, Muhamedin birin e Abdullahit.

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 21

Frytet e Besimit dhe dallimi midis pozicionit të besimtarëve dhe pozicionit të hipokritëve

Hytbja e parë:

Falënderimi i takon Allahut që i dhuron mirësi kujt të dojë, duke e udhëzuar drejt imanit dhe që poshtëron jobesimtarët e mizorët. Dëshmoj se nuk ka tjetër që meriton të adhurohet me të drejtë veç Allahut: **"Atij** (Allahut) **i luten dhe i kërkojnë** (për nevojat e tyre) **gjithkush që është në qiej e në tokë dhe Ai në çdo çast është i angazhuar në ndonjë çështje."** (Rrahman, 39)

Si dhe dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguar i Tij, të cilin e ka ndihmuar me fitore dhe argument, Allahu dërgoftë paqe dhe begati mbi robin dhe të dërguarin e Tij Muhamedin, familjen e tij, shokët dhe të gjithë ata që e ndjekin rrugën e tij deri në Ditën e Kiametit.

O ju njerëz? Frikësojuni Allahut dhe lutjuni Atij që t'ju përqendrojë në besim, sepse besimi është dritë, të cilën Allahu e hedh në zemrën e robit të Tij. "**A është njëlloj si ai që Allahu ia ka hapur kraharorin për të pranuar Islamin, duke qenë kështu në dritën e Zotit të vet** (si ai që nuk është musliman)?" (Zumer, 22)

"Dhe atë që Allahu dëshiron ta udhëzojë, Ai ia hap atij gjoksin për Islam." (Enam, 125)

"Ata të shprehin ty mirënjohje që e përqafuan Islamin. Thuaju: "Pranimin tuaj të Islamit mos ma njihni mua. Përkundrazi, Allahu ka dhuruar një mirësi mbi ju, që Ai ju ka udhëzuar ju tek Imani (Besimi)." (Huxhurat, 17)

Besimi është bindje dhe vepra, ai është ashtu sikurse e ka përshkruar imam Hasan Basriu: "Besimi nuk është me stolisje dhe as me dëshira, porse është ajo që zë vend në zemër dhe që e vërtetojnë veprat."

Ndaj dhe Ehli Suneti e kanë përkufizuar atë se ai është: "Shprehja me gjuhë, bindja me zemër dhe veprimi me gjymtyrë, shtohet me bindje dhe pakësohet me gjynahe."

Kështu që besimi nga ky aspekt është përqendrim në kohën e provave, si dhe është anije shpëtimi në tufanin e rreziqeve dhe dallgët e trazirave. Allahu i Madhëruar i dhuron zotëruesit të këtij besimi mirësi të shumta, qofshin ato në këtë botë apo në tjetrën, si dhe iu dhuron atyre arritjen e sigurisë dhe të udhëzimit, në dynja dhe ahiret.

"Ata që besuan dhe besimin e tyre nuk e përziejnë me të gabuarën, për ta ka siguri të plotë dhe këta janë të udhëzuarit." (Enam, 72)

Allahu këta njerëz do t'i bëjë të jetojnë të lumtur dhe do t'u dhurojë një shpërblim të mirë. **"Kujtdo mashkulli apo femre që kryen vepra të mira, duke qenë besimtar, Ne do ta bëjmë që të kalojë jetë të bukur dhe do ta shpërblejmë sipas veprave më të mira, që ka bërë."** (Nahël, 97)

Allahu i Madhëruar ka premtuar se do t'i mbrojë ata që zotërojnë një besim të tillë. **"Allahu, në të vërtetë, i mbron besimtarët. Ai nuk i do tradhtarët mohues."** (Haxh, 38) Besimi që përmban këto cilësi ka gjashtë shtylla dhe degë, të cilat i kalojnë të shtatëdhjetat. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), ka thënë: "*Imani është të besosh në Allahun, Melaiket e Tij, librat e Tij, të dërguarit e tij, të besosh në ditën e Gjykimit, si dhe në caktimin e Allahut, qoftë ai për ty i mirë apo i keq.*" (E përcjell Muslimi)

Po ashtu ai ka thënë: "*Besimi është shtatëdhjetë e disa degë, më e larta e tyre është thënia "La ilahe ilallah", ndërsa më e vogla është largimi i pengesës nga rruga dhe turpi është prej besimit.*" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi)

Besimi me gjashtë shtyllat e tij është një njësi e plotë, e cila përmbledh çdo gjë që duhet të besohet dhe nuk mjafton besimi vetëm në disa prej tyre e të lihen të tjerat, siç tregon Allahu kur thotë: **"Sigurisht ata që nuk besojnë Allahun dhe të Dërguarit e Tij, dhe që duan të bëjnë dallime mes besimit në Allahun dhe në të Dërguarit e Tij duke thënë: "Ne besojmë disa prej tyre, por i mohojmë të tjerët", dhe që duan të bëjnë për vete një rrugë të ndërmjetme, Këta në të vërtetë janë mosbesimtarë dhe për mohuesit. Ne kemi përgatitur ndëshkim poshtërues. Dhe atyre që besojnë në Allahun dhe në të Dërguarit e Tij dhe nuk bëjnë dallim mes asnjërit prej tyre** (të Dërguarve), **Ne do t'u japim shpërblimet e tyre dhe Allahu është vazhdimisht Falës i Madh, kurdoherë Mëshirëplotë."** (Nisa 150-152)

Nga urtësia e Allahut është se Ai i sprovon vazhdimisht robërit e Vet, që të dalë në pah besniku nga gënjeshtarët, hipokritë. "A mendojnë njerëzit se do të lihen pa u trazuar ngaqë thonë: **"Ne besojmë" - dhe nuk do të sprovohen? Dhe sigurisht që Ne i sprovuam ata që ishin para tyre. Dhe vërtet që Allahu do ta bëjë të njohur** (të vërtetën e) **atyre që janë të vërtetë dhe** (po kështu) **me të vërtetë që Allahu do ta bëjë të njohur** (gënjeshtrën e) **atyre që janë gënjeshtarë** (edhe pse Allahu di gjithçka para se t'i vërë ata në provë)." (Ankebut 2-3)

Këtu del në pah dallimi i besimtarëve nga hipokritët dhe mohuesit, ndaj dhe ne do të përmendim disa nga këto pozicione, të cilat i shtjellon Kurani.

Pozicioni i parë është pozicioni i dy grupeve, të cilët ftohen për t'u gjykuar tek Allahu dhe i Dërguari i Tij për mosmarrëveshjet e tyre. Allahu tregon pozicionin e hipokritëve kur thotë: "(Hipokritët) **thonë: "Ne kemi besuar në Allahun dhe në të Dërguarin dhe jemi bindur," pastaj një pjesë e tyre kthejnë shpinën. Të këtillët nuk janë besimtarë. Dhe pastaj kur thirren tek Allahu dhe tek i Dërguari i Tij për të gjykuar mes tyre, kur ç'të shohësh! Njëra palë nuk pranon** (të bindet) **dhe kthen shpinën e largohet**." (Nur, 47-48)

Më pas tregon për pozicionin e besimtarëve kur urdhërohen për një gjë të tillë: **"Fjala e vetme e besimtarëve të vërtetë, kur ata thirren tek Allahu dhe i Dërguari i Tij për të gjykuar mes tyre, është që të thonë: "Dëgjuam dhe u bindëm." Dhe mu këta janë ata që fitojnë lumturinë** (Xhenetin e pasosur)." (Nur,

51) Kjo është gjendja e të dy grupeve kur thirren të gjykohen tek ligji i Allahut, ky është një qëndrim që vazhdon e përsëritet sa herë që lind ndonjë çështje e re, apo zbret ndonjë bela. Besimtarët e pëlqejnë dhe e duan ligjin e Allahut dhe të Dërguarit në lidhje me të, qoftë kjo në favor të tyre apo jo, ndërsa munafikët e duan ligjin e Allahut kur është në dobi të tyre, ndërsa kur nuk është në dobinë e tyre, ata drejtohen tek ligjet e njerëzve, në mënyrë që të shpëtojnë nga ligji i Allahut.

Prej këtyre pozicioneve mund të përmendim edhe gjendjet e tyre, kur zbresin dhe lexohen ajetet e Allahut; besimtarët kur zbret Kurani e lexohet u shtohet besimi dhe janë të gëzuar, ndërsa hipokritëve u shtohet fëlliqësira më shumë, se janë të fëlliqur dhe përpiqen të gjejnë shkas që të mos i dëgjojnë ato. Allahu i Madhërruar thotë: **"Kur shpallet ndonjë sure, disa prej atyre** (që kanë dyshim dhe hipokrizi) **thonë: "Kujt prej jush do t'ia shtojë besimin kjo sure?" Përsa u përket besimtarëve, atyre** (kjo sure) **ua shton besimin dhe ata gëzohen. E sa u përket atyre që kanë sëmundje në zemrat e veta, ajo ua shton edhe më dyshimin që kanë dhe ata vdesin si mohues. Vallë, a nuk e shohin ata se çdo vit vihen në provë një ose dy herë e prapëseprapë as nuk pendohen, as nuk e mbledhin mendjen?! Kur shpallet ndonjë sure** (që u tërheq vërejtjen), **ata shikojnë njëri-tjetrin** (duke thënë): **"A po ju sheh ndokush?", pastaj largohen. Allahu i shmang zemrat e tyre, sepse ata janë njerëz që nuk kuptojnë!"** (Teube, 124-127)

Prej këtyre pozicioneve është edhe qëndrimi i tyre në lidhje me luftën dhe përpjekjen në rrugë të Allahut. Besimtarët shpresonin nga Zoti që t'i zbresi të Dërguarit të Tij një sure ku t'i urdhërojë ata që të luftojnë armiqtë mohues, të cilët i thyejnë paktet dhe marrëveshjet, që kështu ata të mund të ruajnë Islamin e hauzin e tij, si dhe të mbrojnë e ndihmojnë muslimanët dhe ata që iu është bërë padrejtësi, e të fitojnë shpërblimin e madh që Allahu ka përgatitur për luftëtarët. Kur zbriti urdhri për të luftuar shpejtuan ata që ishin të gatshëm për të luftuar me veten dhe pasurinë e tyre, ndërsa hipokritët u tronditën dhe u frikësuan, si dhe filluan të gjenin justifikime për të mos marë pjesë në luftë. Allahu thotë për qëndrimin e të dy palëve: **"Nuk do të të kërkojnë leje për të mos luftuar me pasurinë dhe jetën e tyre, ata që besojnë në Allahun dhe Ditën e Kiametit. E Allahu i di mirë ata që ruhen nga gjynahet. Ty do të kërkojnë leje vetëm ata që nuk besojnë në Allahun dhe Ditën e Kiametit dhe që zemrat e tyre dyshojnë. Ata luhaten në dyshimin e vet."** (Teube, 44-45)

Një pozicion tjetër i ndryshëm mes tyre është edhe qëndrimi që ata kanë, kur jobesimtarët trazojnë dhe shqetësojnë besimtarët, besimtarëve një gjë e tillë ua shton përqendrimin në besimin e tyre, si dhe ua forcon atyre bindjen për atë që ka premtuar Allahu dhe i Dërguari i Tij, se Allahu do t'i ndihmojë, ndërsa hipokritët i kap një frikë dhe panik i paparë, saqë mendojnë keq për Allahun. Allahu i Madhëruar flet për qëndrimin e të dy palëve në luftën e Ahzabit, kur idhujtarët i rrethuan nga çdo anë muslimanët, brenda dhe jashtë Medines, atëherë kur shikimet gati sa nuk u shqyen e kur zemrat thuajse u shkuan në grykë nga frika e madhe. Allahu tregon qëndrimin e

besimtarëve në këto çaste: "Dhe kur besimtarët i panë ushtritë, ata thanë: **"Kjo është ajo që Allahu dhe i Dërguari i Tij na kishin premtuar, e Allahu dhe i Dërguari i Tij kanë folur të vërtetën." Dhe kjo vetëm ua shtoi besimin dhe nënshtrimin** (ndaj Allahut). **Nga besimtarët ka burra që e mbajtën me të vërtetë besën e dhënë Allahut, prej tyre disa e plotësuan detyrimin dhe disa po presin akoma, por ata nuk e kanë ndryshuar aspak vendosmërinë** (në besën e dhënë Allahut)." (Ahzab 22-23)

Ndërsa për qëndrimin e hipokritëve thotë: **"Dhe kur një palë prej tyre tha: "O populli i Jethribit** (Medines)! **Nuk mund të ketë qëndresë për ju** (ndaj armikut), **prandaj kthehuni prapa!" Dhe një parti prej tyre kërkojnë leje nga Pejgamberi, duke i thënë: "Me të vërtetë që shtëpitë tona janë të pambrojtura." Dhe ato nuk janë të pambrojtura, veçse ata deshën t'ia mbathnin."** (Ahzab, 13)

Nuk ka dyshim se ky është një provim i vështirë, i cili tregon qartë suksesin e besimtarëve dhe dështimin e hipokritëve. Një gjë e tillë është rregull, të cilin Allahu e ka vendosur për robërit e Tij dhe nuk mundet që ky rregull të ndryshojë.

E lusim Allahun të na dhurojë besim dhe të na ruajë nga hipokrizija. Së fundi i kërkoj Allahut falje për vete dhe ju se vërtet Ai është Falës, i Mëshirshëm.

Hytbja e dytë

Falënderimi i takon Allahut Madhështorit të Lartësuar, zotëruesi i Fuqisë dhe i Bamirësisë, i urdhëroi krijesat ta besojnë, dhe birin e Adnanit tek ata dërgoi, paqja e Allahut qoftë mbi të, familjen e tij, shokët e gratë e tij.

Imani ka fryte të shumta të afërta dhe të largëta, prej këtyre fryteve është se ai i dhuron njeriut shërim nga sëmundjet e dyshimeve dhe të epshit, si dhe zbret në zemër freskia dhe ëmbëlsia e kënaqësisë, sigurisë, prehjes e qetësisë. Nga frytet e besimit është se ai bëhet shkak për arritjen e kënaqësisë së Allahut. Njeriu që zotëron besim do të ketë një jetë të mirë në dynja dhe kënaqësi të pafund në botën tjetër. Ali bin Ebi Talibi ka thënë: "Besimi fillon në zemër si ajo pika e bardhë, sa herë që ai shtohet dhe bardhësia shtohet me të, dhe kur besimi të plotësohet zemra do të zbardhet plotësisht. Ndërsa hipokrizia fillon në zemër si një pikë e zezë, sa herë që hipokrizia shtohet shtohet dhe kjo pikë e zezë dhe kur hipokrizia plotësohet ajo e nxin zemrën plotësisht. Pasha Allahun, nëse do t'ia hapnit zemrën besimtarit do ta gjenit të bardhë, e nëse do t'ia hapnit zemrën hipokritit do ta gjenit të zezë."

O robër të Allahut! Kujdesuni për besimet tuaja dhe shtojini të mirat, sepse një gjë e tillë është shkak për të shpëtuar nga dënimi i varrit. Enes bin Maliku përcjell se Profeti (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ka thënë: "Kur njeriu të vihet në varr dhe të afërmit e tij të largohen – e ai ndërkohë i dëgjon zhurmën e këpucëve të tyre-, do t'i vijnë dy melaike, të cilët do ta ulin e do t'i thonë: Çfarë di për Muhamedin? Ai që është besimtar do të thotë: Dëshmoj se ai është rob dhe i dërguar i Allahut, atëhere ata do t'i thonë: Shikoje vendin tënd në zjarr, Allahu ta ka zëvendësuar atë me

një vend në Xhenet dhe ai do të shohi në të dyja.” (E përcjell Muslimi)

Ndërsa hipokritit dhe jobesimtarëve do t’u thuhet: Çfarë di për Muhamedin? Ai do t’i përgjigjet: Nuk e di! Dëgjoja njerëzit që flisnin për të. Melaiket do t’i thonë: Mos dëgjofsh e mos lexofsh, më pas do ta godasin me një barrë hekuri e ai do të ulërijë sa do ta dëgjojnë çka përreth tij, veç njerëzve dhe xhindëve.”

Besimi gjithashtu është shkak, që të dalin nga zjarri ai që e ka merituar atë, sikurse është shkak që jeriu të jetë përjetësisht në Xhenet. Ebu Seid Hudriu përcjell se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: “*Kur të hyjnë banorët e Xhenetit në Xhenet dhe banorët e zjarrit në zjarr, Allahu do t’u thotë shikoni se mos gjeni në zjarr dikë që ka besim sa një farëz e vogël që ta nxirrni; do t’i nxjerin dhe ata do të jenë të përcëlluar shkrumb. Do të merren dhe do të hidhen në lumin e jetës e do të dalin prej tij, ashtu sikurse del bima buzë një rrëkeje, a nuk e keni parë atë se si del e verdhë dhe e shëndetshme?*” (E përcjell Buhari)

Allahu na dhuroftë neve dhe juve Iman të plotë. E pra dërgoni selam e lutuni për të dërguarin e Allahut Muhamedin birin e Abdullahit.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 22

Shitblerjet e ndaluara

Hytbja e parë:

Falënderimi i takon Allahut, ashtu sikurse Ai e meriton, fytyra e Tij është Madhështore e sundimi i Tij është i pafund. Mirënjohjet janë për Të për mirësitë e Tij të bollshme dhe bamirësinë e Tij bujare. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë veç Allahut i vetëm dhe i pashoq, duke pranuar begatitë dhe mirësitë e Tij. Si dhe dëshmoj se Muhamedi është rob i Allahut dhe i dërguar i Tij, që ka ftuar për në Xhenetin dhe kënaqësinë e Tij, që u njoftoi njerëzve fenë dhe Kuranin e Tij. Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin për të, familjen, shokët e tij si dhe të gjithë ata që i pasojnë në të mira deri në Ditën e Gjykimit.

Frikësojuni Allahut, o ju muslimanë! Frikësojuni Atij denjësisht. Frikësojuni Allahut dhe kërkoni rrugë për t'iu afruar Atij, kapuni fort pas litarit (fesë) të tij dhe shpejtoni të arrini kënaqësinë e tij. **"O ju besimtarë, kini frikë Allahun dhe thuani fjalë të drejta. Ai** (Allahu) **ju mundëson juve të bëni vepra të mira, jua shlyen mëkatet e juaja, e kush respekton Allahun dhe të Dërguarin e Tij, ka fituar një shpëtim të madh."** (Ahzab 70-71)

Dispozitat e Islamit janë dy llojesh: Adhurime dhe marrëdhënie të ndërsjellta. Adhurime janë të gjitha ato që janë mes robit dhe Zotit të tij, si namazi, agjërimi, zekati, zotimi, zbatimi i urdhrave të Tij dhe largimi nga ndalesat e Tij. Ndërsa marrëdhënie të ndërsjella janë të gjitha ato që e lidhin robin me njerëzit e tjerët, dhe ku hyn çdo gjë me të cilën ata bashkëpunojnë me njëri-tjetrin, ku më e rëndësishmja prej tyre është ajo që ka të bëjë me paratë si: shitblerja, qeraja e të ngjashme me to.

Kërkohet nga muslimani që adhurimet dhe marrëdhëniet reciproke t'i ketë të sakta dhe sipas mënyrës që ka urdhëruar Allahu e ka sqaruar Profeti. Një pjesë e mirë e njerëzve interesohen për çështjen e adhurimeve, pyesin për to, kërkojnë të njohin shtyllat, kushtet synetet dhe të pëlqyerat e tyre, dhe kjo nuk ka dyshim se është një gjë shumë e mirë, sepse kërkohet që muslimani ta adhurojë Allahun me dije, dhe të afrohet tek Ai me atë që ka urdhëruar. Porse shumë njerëz nuk i vënë rëndësi anës së marrëdhënieve reciproke me njerëzit, qoftë ajo shitblerje, qera e të ngjashme me to; edhe pse sprova e tyre është më e madhe e mosrënia në gabime tek ato është më e vështirë, dhe jo si shkak i injorancës së njerëzve për rregullat e tyre, dhe duke menduar se gjykimi i tyre është më i lehtë.

O ju muslimanë! Marrëdhëniet me njerëzit, qofshin ato në shitblerje qera-dhënie etj., janë çështje të mëdha e të rrezikshme, ndaj në lidhje me këto ka ardhur një kërcënim i madh për atë që mashtron, apo që merr pasurinë e vëllait të tij pa të drejtë. Ebi Umame ka përcjellur nga Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*),

se ka thënë: "*Kush merr të drejtën e muslimanit me të djathtën e tij, Allahu do ta fusë në zjarr e do t'ia bëjë të ndaluar Xhenetin.*" Një burrë nga të pranishmit i tha: Po edhe nëse është diçka e vogël, o i Dërguari i Allahut? Ai tha: "*Edhe nëse është një degë misvaku.*" (E përcjell Muslimi)

Allahu i Madhëruar në Ditën e Gjykimit kur do t'i mbledhë krijesat përpara Tij do të ndajë ndërmjet tyre me gjykimin dhe drejtësinë e Tij të posaçme. Allahu nuk do të lërë askënd pa e marrë hakun ndaj atij që i ka bërë padrejtësi dhe do t'ia kthejë të drejtën çdokujt, ditën kur Ai do të gjykojë mes krijesave dhe do t'i japë çdonjërit librin e vet, i cili nuk ka lënë pa përfshirë aty, as ndonjë gjë të vogël e as të madhe.

Nga fatkeqësitë më të mëdha është se një pjesë e mirë e njerëzve nuk i japin rëndësinë e duhur çështjes së marrëdhënieve reciproke me njerëzit. Ndoshta mund të shohësh një njeri që falet e agjëron shumë, që është adhurues e asket, por nëse blen a shet, ai i mashtron njerëzit dhe e ha pasurinë e tyre me pa të drejtë, madje mund të përdori edhe një sërë hilesh për të arritur një qëllim të tillë.

Duke u nisur nga ky shkak desha të sqaroj disa marrëdhënie tregtare të ndaluara, në mënyrë që muslimani, i cili kujdeset për fenë e vet dhe që të mos i bëjë padrejtësi njerëzve të dijë si të ruhet. Po ashtu që njerëzit të njihen me dispozitat e Allahut dhe t'u sqarohen ato, në mënyrë që t'i mësojnë ata që nuk i dinë. Edhe pse ndërmjet tregtarëve janë përhapur një sërë shitblerjesh të ndaluara, janë mbushur me to tregjet, saqë njerëzit bien në to e i kryejnë, ku prej tyre ka që e dinë gjykimin e tyre, por që tregohen të pakujdesshëm, e një pjesë tjetër nuk kanë njohuri e nuk i njohin ato. Këto ndalesa janë të panumërta, aq të shumta janë ato, saqë nuk mundet që t'i përmbledhë ato një hytbe e vetme, porse muslimani që kujdeset për ta ruajtur pasurinë e tij nga harami i mjafton të ketë sado pak njohuri rreth tyre dhe ai të ruhet nga të dyshimtat.

Ndalesa e parë që ka mbushur tregjet tona dhe që është përhapur në shitblerje është ngrënia në peshë dhe të lozurit me të. Kjo është një vepër e ndaluar nga e cila duhet të largohemi e të kemi kujdes, sepse ajo e zemëron Allahun dhe të Dërguarin e Tij dhe Allahu i Madhëruar na e ka tërhequr vërejtjen në librin e Tij: **"Mjerë për mashtruesit** (në masë e në peshore). **Të cilët kur kanë për të marrë nga njerëzit me masë, e kërkojnë masën të plotë, dhe kur kanë për t'u dhënë njerëzve me masë ose me peshë, japin më pak se ç'duhet. A nuk mendojnë ata se do të ringjallen** (për llogari), **Në një Ditë të Madhe? Në Ditën kur njerëzimi do të qëndrojë para Zotit të Aleminit** (Zotit të njerëzve, të xhindeve dhe i gjithçkaje që është në gjithësi)?" (Mutafifin 1-6)

Allahu ka urdhëruar të peshojmë si duhet, sepse kështu i përmbushim të drejtat dhe u japim të tjerëve atë që u takon. Allahu thotë: **"Dhe jepni masën e plotë kur matni dhe peshoni me peshore që është e drejtë** (e saktë). **Kjo është më e përshtatshmja, më e mira dhe më me dobi në përcaktimin e fundit."** (Isra 35)

"Dhe përmbajuni peshores me paanësi dhe mos e cënoni peshoren." (Rrahman 9)

Ngrënia në peshë është një çështje e madhëe, sepse ajo të çon në hile dhe

mashtrim mes njerëzve, si dhe në ngrënien e pasurisë së tyre pa të drejtë. Një numër i madh tregtarësh, nëse peshojnë për vete kujdesen që ajo të jetë sa më e saktë, ndërsa kur peshojnë për të tjerët, hanë në peshë dhe e japin atë mangët. Bile ka një pjesë njerëzish që lozin me gurët e peshës, duke i bërë ata si të saktë, që të thonë se ata peshojnë drejtë, porse ata janë mashtrues; e përse e gjitha kjo, vetëm që të fitojnë haramin, Allahu na ruajtë.

Një fenomen i tillë është i pranishëm më së shumti në dyqanet e floririt e të argjendit, edhe pse e shesin me çmim më të lartë se ai që e blejnë, ata përsëri e shesin floririn e përzier me çmimin e floririt të pastërt, ndërsa vetë blejnë vetëm atë që është i pastër.

Po ashtu ka të tjerë që shesin mish –kasapët- të cilët u japin klientëve më shumë dhjamë e kocka, sesa u japin atyre mish, e shumë e shumë fenomene të kësaj natyre.

Nuk ka dyshim se ndëshkimi i atyre që hanë në peshë, është i madh tek Allahu. Allahu i Lartësuar ka dënuar një popull të tërë dhe e ka shkatërruar, për shkak se ata ishin të padrejtë në matje e në peshë. Ata janë banorët e Medjenit, populli i Shuajbit, e ajo që i pret ata në ahiret është akoma më e madhe dhe kjo për të padrejtët nuk është shumë larg.

Nga veprat e ndaluara në shitblerje është mashtrimi dhe gënjeshtra. "Ebu Hurejre përcjell se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), një herë kaloi pranë një grumbulli me ushqim, ai e futi dorën në të dhe ajo i preku lagështi, në atë çast ai iu drejtua pronarit të këtij ushqimi duke i thënë: *Ç'është kjo?* E ka zënë shiu, o i Dërguari i Allahut,- ia ktheu ai. Profeti i tha: *Po pse nuk e vure atë në fillim që ta shohin njerëzit? Kush mashtron nuk është prej meje*." (E përcjell Muslimi)

Ky hadith i madh është një argument i qartë mbi ndalimin e mashtrimit në shitblerje. Kështu që kush shet diçka dhe ai e di se ajo ka një të metë dhe nuk ia vë në dukje atë blerësit, s'ka bërë gjë tjetër vetëm se mbrojtja e Allahut është hequr prej tij, si dhe ka dalë nga udhëzimi i të dërguarit Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), dhe meriton dënimin e dhimbshëm Ditën e Gjykimit.

Imam Tekijudin Ahmed bin Abduselami ka thënë: Mashtrimi hyn në shitblerje me fshehjen e të metave, hilet që bëhen tek malli, si për shembull të jetë nga jashtë i mirë dhe nga brenda i keq, ashtu si i ndodhi profetit me atë burrë, të cilin e kritikoi. Mashtrimi hyn edhe tek prodhimet, si ata që prodhojnë ushqime, bukë, prodhime të konservuara etj. Mashtrimi gjithashtu hyn edhe tek veshjet, si tek rrobaqepësit, tekstilistët etj. Këta njerëz duhet të këshillohen që të mos mashtrojnë e të bëjnë hile.

Ajo që i ndodhi profetit në ditët tona ndodh shumë shpesh, ku njerëzit shfaqin sipër mallin e mirë dhe poshtë fshehin atë të keqin, sidomos tek shitësit e frutave e të perimeve, porse Allahu do t'i marrë në llogari të tillët.

Ajo që kërkohet nga muslimanët si formë këshille për vëllezërit e tyre dhe për të larguar përgjegjësinë nga supet e tyre, është që ata nëse e dinë se një mall ka të meta dhe shohin se dikush dëshiron ta blejë atë, duke mos ditur gjë për këtë të metë, duhet t'ia tërheqi atij vëmendjen dhe t'ia vejë në dukje këtë të metë. Sa njerëz ka që nuk

mund t'i dallojnë dot të metat e mallit. Por ka persona që shohin njerëz që dëshirojnë t'i blejnë këto gjëra, duke mos ditur se ato kanë të meta dhe heshtin nga kështilla e kështu blerësit mashtrohen nga tregtarët. Po, a nuk e dinë këta që heshtin, se edhe ata janë bashkëpunëtorë të tregtarëve në mashtrim dhe gjynah! Nuk ka dyshim se muslimanët kështillojnë, ndërsa hipokritët mashtrojnë dhe feja është kështillë.

Nga gjërat që janë shtuar në kohët tona është edhe betimi i tepërt. E gjen një tregtar të betohet shumë, ndonjëherë edhe duke gënjyer, madje disa nuk qëndrojnë këtu, porse betohen me të tjerë në vend të Allahut, si nderin, fëmijët, ujin, bukën. Me këtë gjë ata hynë në fjalën e Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) që thotë: "*Kush betohet për dikë tjetër në vend të Allahut, ka bërë kufër apo shirk*". (E përcjell Tirmidhiu dhe Ibnu Hibani, e ka saktësuar Albani.)

Shumë prej këtyre betimeve të rrejshme iu bëhen si rutinë, por që e shtyjnë njeriun në gjynahe dhe në Zjarr, Allahu na ruajtë. Ebu Dheri përcjell se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Tre personave nuk do ti flasë Allahu Ditën e Gjykimit, nuk do t'i shohë e as do t'i lëvdojë dhe ata do të kenë dënim të dhembshëm.* Profeti e përsëriti këtë fjalë tre herë. Ebu Dheri tha: Humbën dhe dështuan! Kush janë këta, o i Dërguar i Allahut? Ai tha: "*Ai që zvarrit rrobat e tij, thashethemexhiu dhe ai që e shet mallin me betime të rreme*". (E përcjell Muslimi)

Ndërsa Ebu Hurejre përcjell se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Betimi i heq mallrat, por e shkatërron bereqetin*". (Mutefekun Alejhi)

Kuptimi i këtij hadithi është se: Nëse shitësi betohet se atij i kanë dhënë për këtë mall këtë e atë çmim, se ky mall ka këtë e atë dobi, apo se ai e ka blerë me kaq e me aq, aq sa blerësi e beson për shkak se ai betohet duke e blerë atë me një çmim të dyfishtë dhe duke e mashtruar atë, shitësi në këtë rast ka rënë në gjynah dhe e ka kundërshtuar Allahun. Në këtë rast Allahu do ta dënojë duke ia shkatërruar bereqetin. Por nëse atij i largohet bereqeti, atëhere pasuria e tij do të pakësohet shumë më tepër se ajo shumë për të cilën ai u betua rrejshëm, por ndodh që ai ta humbi të gjithë shumën e atij malli, sepse ajo që zotëron Allahu arrihet vetëm duke iu bindur Atij. Por edhe nëse atij që kundërshton Allahun dynjaja i zbukurohet, le ta dijë se përfundimi i saj është humbje, zhdukje dhe dënim.

Ebu Hurejre ka përcjellur se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Tre persona nuk do t'i shohë Allahu Ditën e Gjykimit, nuk do ti flasë e as do t'i lëvdojë dhe ata do të kenë dënim të dhembshëm. Një burrë që ka ujë të bollshëm në rrugë dhe ia ndalon atë atyre që janë udhëtarë. Një burrë që i ka dhënë besën imamit, por që ia ka dhënë vetëm për përfitimet e kësaj bote, nëse i jep atij kënaqet, por nëse nuk i jep hidhërohet, si dhe një burrë që e nxori mallin e tij në treg pas ikindisë dhe filloi të thoshte: Pasha Allahun pos të cilit nuk ka tjetër që meriton të adhurohet, këtij malli i kanë dhënë këtë e atë çmim, kështu e beson atë dikush dhe ia blen atë.* Pastaj Profeti lexoi fjalën e Allahut

ku thotë: **"Vërtet, ata që premtimin dhe betimin e tyre ndaj Allahut e shkëmbejnë me një vlerë të vogël, nuk do të kenë asnjë të mirë në jetën e ardhshme. Allahu nuk do t'u flasë atyre, as nuk do t'i shikojë në Ditën e Kiametit dhe as nuk do t'i pastrojë prej gjynaheve, e për ta do të ketë dënim të dhembshëm."** (Ali-Imran 77) (E përcjell Buhari)

Por gjëja më e madhe dhe më e rrezikshme është kur personi betohet rrejshëm qëllimisht, sepse kjo është nga shenjat e hipokrizisë. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka lajmëruar se ai që është besnik dhe thotë të vërtetën do të regjistrohet tek Allahu si besnik. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Dhe njeriu vazhdon të thotë të vërtetën e të jetë besnik, derisa të regjistrohet tek Allahu si besnik.*" (E përcjell Ebu Daudi, e saktësoi Albani)

Nga gjërat që ka ndaluar Allahu i Lartësuar janë edhe: ndërhyrja e dikujt në shitje, blerje apo dëshirë, sepse një gjë e tillë shkakton zemërimin dhe urrejtjen mes muslimanëve. Ibnu Omeri përcjell se profeti ka thënë: "*Mos ndërhyni tek shitblerja e njëri-tjetrit*". (Mutefekun alejhi)

Ndërhyrja në blerje është që t'i thuash dikujt që ka blerë diçka dhe e ka vendosur në mjetin e tij, apo është ende në kohën e zgjedhjes. Prishe këtë akt blerje, sepse unë do ta shes të njëjtin mall me çmim më të lirë se ai.

Ndërhyrja në shitje realizohet duke i thënë tregtarit prishe këtë akt blerje, sepse unë do ta blej këtë mall me çmim më të lartë se ai.

Ndërsa ndërhyrja në dëshirë është që pasi tregtari të ketë rënë dakord me blerësin e këtij malli, dikush i thotë: Unë ta blej ty këtë mall me çmim më të lartë se i pari. Një gjë e tillë është e ndaluar pasi ata kanë rënë dakord për çmimin dhe një gjë e tillë haset shumë sot në mallrat që shiten me ankand. Një gjë e tillë është e ndaluar, sepse ajo i shtyn muslimanët në zënka, i privon nga mallrat ata që nuk mund t'i blejnë dot mallrat shtrenjtë, si dhe çon në urrejtje dhe përfundime jo të këndshme. Ndërsa Islami kujdeset që t'i forcojë lidhjet vëllazërore, si dhe të përhapet dashuria midis muslimanëve.

Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Mos e kini zili njëri-tjetrin, mos e mashtroni njëri-tjetrin, mos e urreni njëri-tjetrin, mos ia ktheni shpinën njëri-tjetrit dhe mos ia impononi njëri-tjetrit shit-blerjen. Bëhuni robër të Allahut, vëllezër të vërtetë. Muslimani është vëlla i muslimanit. Nuk i bën atij padrejtësi, nuk e përul dhe nuk e përçmon. Devotshmëria është këtu.* - Tri herë tha duke bërë shenjë nga gjoksi i tij. *Çdo musliman e ka të shenjtë e të paprekshëm karshi muslimanëve të tjerë: jetën, pasurinë dhe nderin e tij*". (E përcjell Muslimi)

Allahu më dhëntë begati mua dhe juve në Kuranin Famëlartë, më bëftë dobi mua dhe juve me ajetet dhe përkujtimin që gjendet tek ai. Allahut i kërkoj falje ndaj edhe ju kërkojini falje Atij dhe pendohuni tek Ai, sepse Ai është falësi, i Gjithëmëshirshmi.

Hytbja e dytë:

Falënderimet i takojnë Allahut për mirësitë e Tij. Atij i jemi mirënjohës për suksesin

dhe për dhuntitë që na ka dhuruar. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë veç Allahut i vetëm dhe i pa shok, duke e madhëruar për pozitën e Tij. Si dhe dëshmoj se Muhamedi është rob i Allahut dhe i dërguar i Tij, që ka ftuar për në kënaqësinë e Tij. Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin për të, familjen, shokët e tij si dhe të gjithë ata që i pasojnë në të mira deri në Ditën e Gjykimit.

Frikësojuni Allahut, o robër të Allahut! Dhe dijeni Allahu u mëshiroftë se nga marrëdhëniet tregtare të ndaluara është edhe shitblerja mbas ezanit të dytë ditën e Xhuma dhe vonimi i shitësit dhe blerësit për namazin e xhumasë. Allahu i Madhëruar thotë: **"O besimtarë, kur të thirreni për** (të falur) **namazin** (e xhumasë) **në ditën e premte, nxitoni për ta përmendur Allahun dhe pezulloni tregtinë! Kjo, që ta dini, është më mirë për ju! Dhe kur të përfundojë namazi, atëherë shpërndahuni nëpër tokë, kërkoni nga mirësitë e Allahut dhe përmendeni shumë Allahun, në mënyrë që të shpëtoni."** (Xhuma, 9-10)

Edhe pse këto ajete i dinë pothuajse të gjithë muslimanët, përsëri një pjesë e mirë e tyre nuk e dinë kuptimin që ato mbajnë e as që punojnë me atë që gjendet në këto ajete e të largohen prej ndalesave që gjenden në to.

Po ashtu hyn në ndalesë blerja, marrëveshja dhe të gjitha aktet si qeratë etj, sipas mendimit të shumicës së dijetarëve studiues, por këtu është përmendur shitja, sepse ajo është fenomen i përhapur.

Kështu në ditët e sotme janë shtuar shumë ata tregtarë, që vonohen për në namazin e xhumasë, sidomos ata që shesin mallrat e tyre nëpër dyert e xhamive. Gjen imamin që ka hipur në mimber, i këshillon njerëzit, ndërsa këta tregtarë qëndrojnë jashtë dyerve të xhamisë, duke thërritur, duke reklamuar mallin e tyre, bëjnë ankande e bërtasin, sikur atyre nuk iu është drejtuar thirrja për namaz. Kështu këta njerëz kanë mbledhur dy të këqija:

E para: I kanë marrë xhamitë si vende përfitimi, duke shitur në sheshet dhe rrethimin e tyre. Nuk ka dyshim se një gjë e tillë është e ndaluar, madje Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka urdhëruar: "*Kush shikon një njeri që shet në xhami le ti thotë: Allahu mos të dhëntë fitim, sepse xhamitë nuk janë ndërtuar për këtë gjë, porse për namaz dhe adhurim.*"

E keqja **e dytë**: Është se ata shesin pasi është thirur ezani për falje dhe nuk ka dyshim se një veprim i tillë në këtë kohë është i ndaluar. Me një gjë të tillë njerëzit i janë paraqitur kërcënimit të madh, që iu drejtohet atyre, të cilët nuk shkojnë në xhuma. Ebu Hurejre përcjell se e ka dëgjuar Profetin të thotë në shkallët e mimberit: "*Njerëzit ose do t'i japin fund mos-paraqitjes në xhuma, ose Allahu do t'ua vulosi zemrat e tyre, e do të jenë prej të pavëmendshmëve*". (E përcjell Muslimi)

Nga shitblerjet e ndaluara që po shtohet shumë në ditët tona është dhe shitja e mallrave me çmim fals –të fryrë- (Nexhesh); e cila do të thotë të ngresh çmimin e një malli, i cili nuk po blihet, në mënyrë që të mashtrohen të tjerët në të. Kjo është emërtuar kështu, sepse ai që e rrit çmimin e këtij malli nuk bën gjë tjetër vetëm se shton ambicjen për këtë mall. Ajo ka raste që ndodh me bashkëpunimin e tregtarit, kështu ata janë

pjesëtarë në mëkat, por mund të ndodhë dhe pa dijeninë e tij dhe kjo i ngelet klientit, por ajo ndodh nga tregtari duke gënjyer për çmimin e blerjes së tij, në mënyrë që të mashtrohet me këtë klienti. Ibn Omeri përcjell se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) e ka ndaluar **nexheshin**." (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Ibën Ebi Eufa ka thënë: "Ai që stërmadhon çmimin është ngrënës i kamatës, mashtrues".

Imam Buhariu ka thënë: "Rritja falso e çmimit është e papranuar dhe është e pasaktë".

Ky fenomen ndodh më shumë në panairet e makinave apo në tregjet ku shitet me ankand; ku tregtari bie në ujdi me miqtë e tij, që të rrisin çmimit e makinës së tij, duke qenë se këta të fundit nuk kanë si qëllim blerjen e saj, porse e rrisin çmimin që ajo të blihet nga dikush tjetër me një çmim më të lartë. Kështu ata bien në haram dhe e shesin fenë e tyre për diçka të pavlerë prej kësaj bote të përkohshme.

Po ashtu nga shitblerjen e ndaluara është edhe shitblerja Garrarr (rastësisë). Shitblerja e rastësisë është "Ai lloj përfundimi i së cilës është i panjohur". Apo ajo që në vetvete mban bixhoz apo shans. Sheriati e ka ndaluar një veprim të tillë në mënyrë që të ruajë të drejtat e njerëzve, si dhe pasuritë e tyre. "Ebu Hurejre (*Allahu qoftë i kënaqur me të*), përcjell se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) e ka ndaluar shitblerjen me anën e gurëve dhe shitblerjen e rrezikshme (në të cilën ka mashtrim dhe hile)." (E përcjell Muslimi)

Imam Neueuiu ka thënë: Ndalimi i shitblerjes që përmban rastësi është një nga bazat më të rëndësishme të shitblerjes, në të bëjnë pjesë çështje të shumta si: shitja e robit të arratisur, shitja e diçkaje që nuk ekziston, shitja e asaj, e cila nuk mund të zotërohet, shitja e mallit, të cilin tregtari nuk e ka zotëruar akoma. Apo si shitja e peshkut në ujë, e qumështit në gji, apo këlyshit që është ende në barkun e nënës, e të tjera të ngjashme me këto. Këto lloje tregtish janë të ndaluara, sepse në to ka rastësi, duke mos qenë e nevojshme.

Nga llojet e rastësisë në shitblerje, o robër të Allahut, është dhe kjo: që dikush të shkojë në dyqanet, të cilat shesin me këste, ku bie në ujdi me ta të blejë një makinë apo diçka tjetër, duke qenë se kjo makinë nuk gjendet tek ata. Më pas ata bëjnë aktin për këtë makinë, tregtari merr kapar apo kështin e parë, më pas shkon në një dyqan tjetër dhe e blen makinën atje dhe ia jep atë blerësit.

Por ndodh ndonjëherë që blerësi të shkojë në bankat, të cilat punojnë me kamatë, ku bie dakord me ta për blerje, më pas shkon në ndonjë dyqan apo qendër tregtare për të blerë diçka, në mënyrë që banka të bëjë pagimin e tërësishëm të këtij malli që ai bleu, ndërkohë që blerësi ia paguan bankës këtë shumë më këste mujore. Kjo dhe veprime të ngjashme me të janë rastësi dhe kamatë, e cila nuk lejohet, sepse Hakim bin Hizami përcjell se e ka pyetur të Dërguarin e Allahut: "*Dikush më pyet për një mall, të cilin unë nuk e zotëroj, a ta blej atë në treg pastaj t'ia shes atij? Ai tha: "Mos e shit atë që ti nuk e zotëron*". (E përcjell Tirmidhiu, Ebu Daudi, Nesaiu, Albani e nxjerr sahih.)

Robër të Allahut! Frikësojuni Allahut dhe mësojini çështjet e fesë tuaj. Njihuni me to që të keni sukses dhe të shpëtoni.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 23

Kamata llojet dhe rrezikshmëria e saj tek ky umet

Hytbja e parë:

Falënderimet i takojnë vetëm Allahut, që i dërgoi profetët me argumente të qarta dhe i ndihmoi me mrekulli të dukshme, dhe që i urdhëroi të ushqehen prej gjërave të mira dhe të pastra. Atë e falënderoj dhe për Të shpreh çdo lloj lëvdate, tek Ai pendohem dhe vetëm tek Ai kërkoj Falje. Dëshmoj dhe deklaroj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përpos Tij, Ai është i vetëm dhe i Pashoq, që në disa prej ajeteve të tij ka thënë: **"O besimtarë! Mos pranoni kamatë të shumëfishtë mbi kamatë! Kijeni frikë Allahun, që të shpëtoni."** (Sure Ali Imran, 130.)

Nga ana tjetër dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Allahut, njeriu më i pastër, vula e profetëve dhe profecisë, që në fjalën e tij të fundit u tha njerëzve: "Ta dini se kamata e kohës së injorancës tashmë është poshtë këmbëve të mia, dhe e para kamatë është ajo e xhaxhait tim Abas bin Abdul Mutalibit."

Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen e tij me plot dhunti dhe nderime si dhe mbi ata që i ndoqën me të mira deri në fundin e kësaj bote.

O ju njerëz! Porosis veten dhe juve, që t'i frikësoheni Allahut të Madhëruar, sepse kjo ishte porosia që Allahu ua la të parëve dhe atyre që do të vijnë më pas, duke thënë: **"E Allahut është gjithçka që gjendet në qiej dhe në Tokë. Ne i kemi porositur ata që u është shpallur Libri para jush dhe juve: "Frikësojuni Allahut! Nëse mohoni, dijeni se Allahut i përket gjithçka që gjendet në qiej dhe në Tokë. Allahu është i Vetëmjaftueshëm dhe i Denjë për çdo lavdërim."** (Sure Nisa, 131.)

Frika ndaj Allahut është shpëtim dhe fitore, lumturi dhe dinjitet, ajo sjell çdo të mirë dhe fton vetëm në hajër, e nga ana tjetër të mbron nga çdo e keqe: **"Ja, këto janë urdhërimet që Allahu i ka zbritur për ju. Atij që i frikësohet Allahut, Ai do t'ia shlyejë veprat e këqija dhe do t'ia rrisë shpërblimin."** (Sure Talak, 5.)

O robër të Allahut! Islami erdhi si një fe dhe rrugë e drejtë, që të nxit të ushqehesh me gjëra të pastra e të mira, dhe të largohesh nga gjërat e dyshimta dhe të ndaluara, pra, feja kërkon një ushqim dhe pije të pastër.

Nga sprovat që i kanosen çdo vendi në këtë kohë janë neglizhimi i shumicës së njerëzve pikërisht në këtë drejtim, duke u dhënë pas mbeturinave të kësaj bote që do të zhduket. Garojnë për të pasur thesaret e tyre dhe për të mbledhur mbetjet e tij, pa i kushtuar rëndësi, se a e mbledhin nga gjërat e lejuara, apo të ndaluara. Në këtë mënyrë realizojnë atë për të cilën na tregon i Dërguari i Allahut që ka thënë: "*Njerëzve do t'u vijë një kohë kur njeriu nuk do t'i kushtojë rëndësi faktit, se si e ka grumbulluar pasurinë nga hallalli apo harami.*" (E përcjell Buhariu.) Fatkeqësia

më e madhe në të cilën kanë rënë njerëzit dhe e kanë neglizhuar atë është: Përdorimi i kamatës, duke e marrë vetë, apo duke ua dhënë të tjerëve nëpërmjet shitblerjes.

O robër të Allahut! Kamata është ndalimi më i madhe dhe mëkati më shkatërrues, që e largon begatinë e Allahut dhe sjell privimin nga rruga e drejtë dhe e vërtetë.

Tekstet kuranore, hadithet dhe fjalët e Sahabëve, tabiinëve dhe dijetarëve të këtij umeti, si të hershmit dhe ata që erdhën më pas, të gjitha flasin dhe tërheqin vëmendjen që të mos biem pre' e saj.

Allahu i Madhëruar i është drejtuar këtij umeti dhe ka kërkuar që ta lënë atë, duke e kritikuar atë që merret me kamatën, duke thënë: **"O ju që keni besuar! Ta kini frikë Allahun dhe hiqni dorë nga kamata, nëse jeni besimtarë të vërtetë."** (Sure Bekare, 178.) Në një ajet tjetër i Lartmadhëruari thotë: **"O besimtarë! Mos pranoni kamatë të shumëfishtë mbi kamatë! Kijeni frikë Allahun, që të shpëtoni."** (Sure Al Imran, 130.)

Ndërsa i Dërguari i Allahut e ka konsideruar kamatën prej shtatë mëkateve të mëdha shkatërruese. Në të dy librat e saktë të hadithit Ebu Hurejra përcjell, se i Dërguari i Allahut (*Paqja e dhe begatia e Zotit qoftë mbi të*) ka thënë: "*Largohuni prej shtatë mëkateve të mëdha dhe shkatërruese*" dhe përmendi ndërmjet tyre "*Ngrënien e Kamatës.*"

Madje: "I Dërguari i Allahut e ka mallkuar atë që e merr kamatën, atë që e jep, dëshmitarët dhe atë që e shkruan, duke thënë se ata: *Janë njësoj në marrjen e mëkateve.*" (E përcjell Muslimi.)

Për të treguar të keqen e kamatës, si dhe kritikimin për përdorimin e saj, mjafton shembëllimi që i Dërguari i Allahut i ka bërë atij njeriu që e merr kamatën, me atë që kryen marrëdhënie intime me nënën e vet, në sy të njerëzve, Allahu na ruajt. A mund të ekzistojë e keqe më e madhe se ajo kur një njeri kryen imoralitet me nënën e vet, e cila e mbajti, e lindi dhe i dha për të pirë, e pas kësaj ai ia shpërblen asaj, duke kryer imoralitet me të, në vend që ta respektojë.

Hakimi dhe të tjerë shënojnë nga Ibn Mesudi, se i Dërguari i Allahut (*Paqja e dhe begatia e Zotit qoftë mbi të*) ka thënë: "*Kamata është shtatëdhjetë e tre llojesh: rasti më i lehtë i saj është sikur një burrë të martohet me nënën e vet, ndërkohë që fitimi më i madh i një burri musliman është nderi i vet.*"[11] Vallë pas gjithë kësaj që u tha, a mund të ketë fatkeqësi më të madhe, o robër të Allahut!

Për më tepër i Dërguari i Allahut ka treguar se: "Një derhem nga kamata që merret me vetëdije është më i rëndë se tridhjetë e gjashtë zina."

Zinaja është e ndaluar në Islam, madje Allahu i Madhëruar kur e përmend e bashkangjit atë me dy krime të mëdha, për shkak të rrezikshmërisë dhe të keqes që mban ajo. E përmend bashkë me shirkun dhe vrasjen e njeriut, që Allahu e ka ndaluar të vritet, vetëm se me të drejtë. Allahu i Madhëruar thotë: **"...dhe ata që, pos Allahut, nuk adhurojnë zot tjetër, nuk vrasin njeri, gjë që Allahu e ka ndaluar, përveçse**

---

[11] E përcjell Hakimi duke thënë se hadithi është në përputhje me kushtet e vëna nga Buhariu dhe Muslimi.

me të drejtë dhe që nuk bëjnë kurvëri. E kush i bën këto, do të marrë gjynahe." (Sure Furkan, 68.)

Në të dy librat e saktë të hadithit Ibn Mesudi e pyet të Dërguarin e Allahut (*Paqja dhe Nderimet e Allahut qofshin mbi të*) duke i thënë: "*Cili është mëkati më i madh, o i Dërguari i Allahut? Ai tha: T'i bësh Allahut ortak në një kohë kur Ai të ka krijuar. I thashë: Kush vjen pas këtij mëkati, o i Dërguari i Allahut? Ai tha: Të vrasësh fëmijën tënd nga frika mos ushqehet me ty. I thashë: Po pas këtij? Ai tha: Të bësh imoralitet me gruan e fqinjit tënd.*" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Këto që përmendëm ishin për të treguar krimin e një zinaje të vetme, por si qëndron puna me tridhjetë e gjashtë zina të tilla, o ju robër të Allahut??!

O Muslimanë! Kamata mund të duket se sjell bollëk, por ta dini se përfundimin e ka në shkatërrim, sepse **"Allahu ia heq çdo përfitim kamatës, kurse e rrit përfitimin e bamirësisë. Allahu nuk i do ata që janë mohues - gjynahqarë."** (Sure Bekare 276.)

"O ju që keni besuar! Ta kini frikë Allahun dhe hiqni dorë nga kamata, nëse jeni besimtarë të vërtetë. Nëse nuk e bëni këtë, atëherë iu është shpallur luftë nga Allahu dhe i Dërguari i Tij. Nëse pendoheni, atëherë ju takon kapitali fillestar. Në këtë mënyrë, nuk dëmtoni askënd e as nuk dëmtoheni vetë." (Sure Bekare, 178-179.)

Allahu i Madhëruar nuk i ka shpallur luftë askujt, ashtu si i ka shpallur atyre që e marrin kamatën. Ibn Abasi (*Zoti qoftë i kënaqur me të*) thotë: "Ditën e Gjykimit atij që e merrte kamatën i thuhet: Merri armët e tua dhe përgatitu të bësh luftë me Allahun, e ta dini se askush nuk ka fuqi kundrejt Allahut."

Allahu i Madhëruar i ka treguar cilësitë e atyre që e marrin kamatën, se Ditën e Gjykimit ata do të kenë cilësitë më të shëmtuara dhe më irritueset, do të jenë të ngjashëm me të çmendurin dhe të prekurin nga shejtani: **"Ata që marrin fajde, do të ringjallen** (në Ditën e Gjykimit) **si ai që djalli e ka çmendur me prekjen e vet, sepse ata thonë se tregtia është njëlloj si kamata. Porse Allahu e ka lejuar tregtinë, kurse kamatën e ka ndaluar. Atij që i vjen këshilla nga Zoti i tij dhe i shmanget kamatës, le ta mbajë atë që tashmë ka fituar dhe fati i tij është në duart e Allahut. Ndërsa ata që i kthehen kamatës sërish, do të jenë banorë të Zjarrit, ku do të qëndrojnë përgjithmonë."** (Sure Bekare, 275.)

Buhariu dhe të tjerë në ndodhinë e Israsë dhe Miraxhit që kaloi profeti ynë Muhamedi (*Paqja dhe Nderimet e Allahut qofshin mbi të*!) shënojnë se: "*Ai natën që kishte kryer Isranë kishte parë njerëz me barqe të mëdhenj, që u ishin varuar dhe nuk mundeshin të lëviznin* (dhe qëndronin në rrugën ku kalonte faraoni dhe familja e tij), *si dhe rrugën e familjes së Faraonit, të cilët shkonin në zjarr çdo mëngjes dhe mbrëmje. Aty shtypeshin nga këta njerëz me këmbët e tyre e ky është dënimi për ta deri në Ditën e Gjykimit. Profeti e pyeti Xhibrilin se kush janë ata dhe ai ia ktheu: Ata janë njerëz që morën kamatën.*"

Kjo gjë i pret në botën tjetër **"...e dënimi në jetën tjetër, në të vërtetë, është më i ashpër dhe më i qëndrueshëm."** (Sure Taha, 127.)

Ndërsa në këtë botë ushtria e Allahut është e madhe, ushtri e tij është çdo epidemi shkatërruese që zbret, e cila shkatërron të mirat dhe fundos pasuritë, pra, me fjalë të tjera pasuri mund të ketë shumë, rrogat janë të larta, por bereqeti nuk gjendet në to dhe fryti nuk shijohet aspak.

Sa herë që të shtohet pasuria e kamatëmarrësit, ajo nuk do të ketë bereqet e të mira, përkundrazi ajo pasuri do të jetë fatkeqësi për të zotin e saj. Lodhje në këtë botë, ndërsa dënimi i botës tjetër është më i madh sikur ta dinin. Në shumicën e rasteve kjo dukuri bëhet shkak për tre gjëra kryesore, që janë: mosdhënia e lëmoshës nga kjo pasuri, mos-dhënia e zekatit dhe marrëdhëniet e ndërsjella me kamatë.

Allahu i Madhëruar duke krahasuar mes kamatës dhe lëmoshës thotë: **"Ato që i jepni dhuratë për t'jua shtuar** (pasurinë tuaj) **përmes pasurisë së njerëzve të tjerë** (duke jua kthyer dhuratën me një më të mirë), **nuk do të shtohen tek Allahu** (s'do të ketë shpërblim), **kurse kur të jepni si bamirësi për të arritur kënaqësinë e Allahut do t'ju shumëfishohen** (të mirat)." (Sure Rrum, 39.)

Prej arsyeve që largojnë bereqetin e pasurisë është: shpërdorimi i pasurisë së Allahut pa të drejtë dhe ky është një përfundim i sigurtë për kamatën, sepse kamatmarrësi nuk e njeh vlerën e pasurisë, për faktin se e ka fituar shumë lehtë e sikur të lodhej në grumbullimin e saj, atëherë do ta ruante edhe më shumë.

O ju Muslimanë! Kamata në origjinë është një shtesë e caktuar dhe është një prej gjërave më të njohura tek çifutët, të cilët i meritojnë mallkimet e pandërprera dhe të sahershme deri në Ditën e Fundit: **"Ne ua ndaluam atyre disa ushqime të mira, të cilat ishin të lejuara për ta, për shkak të prapësive që bënë, për shkak se ata pengonin shumë njerëz nga udha e Allahut, për shkak se merrnin kamatë, megjithëse kjo ishte e ndaluar për ta dhe për shkak se përvetësonin padrejtësisht pasurinë e njerëzve. Jobesimtarëve midis tyre, Ne u kemi përgatitur një dënim të dhembshëm.**" (Sure Nisa, 160-161.)

Allahu i Madhëruar e ndaloi kamatën, sepse ajo përfundon me ngrënien e pasurisë së njerëzve pa të drejtë. Kamatmarrësi u merr njerëzve pasuri shtesë, që nuk i takon, sepse njerëzit nuk fitojnë nga ai ndonjë punë në shkëmbim të kësaj pasurie. Është e ndaluar edhe për faktin se ajo dëmton të varfërit dhe njerëzit në nevojë, sepse ajo u shton atyre borxhet, në një kohë kur nuk kanë mundësi t'i shlyejnë ato. Është e ndaluar, sepse e ndërpret çdo të mirë që bëhet mes njerëzve dhe i mbyll derën borxhit të mirë (pa kamatë), sepse dhënia e borxhit me kamatë e rëndon barrën e të varfërit. Është e ndaluar gjithashtu, për faktin se ajo bllokon tregtinë, fitimet dhe punët e ndryshme, të cilat rregullojnë jetesën e njerëzve, sepse kur kamatmarrësi merr shtesat e caktuara nga pasuria nëpërmjet kamatës pa lodhje e vështirësi, kjo nuk e lë atë të ndjekë rrugët e ndershme të fitimit dhe për faktin se natyra njerëzore e don rehatinë dhe dembelizmin.

Kamata, o robër të Allahut, është dy llojesh: më e keqja, më e dëmshmja dhe më shkatërrruesja është kamata e afatit (riba en-nesia) me të cilën punonin në kohën e

injorancës paraislame, e që quhet kthimi i borxhit për atë që nuk mundet ta shlyejë e që realizohet në këtë formë: kur njeriu i jep borxh një tjetri një shumë të hollash për një afat të caktuar, e kur vjen koha e kthimit të këtij borxhi ai nuk mundet që ta shlyejë dhe i thotë: ose do ta japësh, ose në të kundërtën do të japësh kamatë, pra, ti të shtosh në pasuri dhe unë të shtoj në kohë, ai nuk mundet që ta shlyejë në kohë për shkak të mospasjes, kështu që ai ia shtyn afatin në një kohë tjetër kundrejt një shume të caktuar, që shtohet në borxh dhe për të cilin bien dakord. Në këtë mënyrë ajo pasuri shtohet në kurriz të borxhliut, duke i shtuar vështirësi, lodhje përmbi atë vështirësi dhe lodhje që kishte më parë. Ky është lloji më i përhapur dhe më i praktikuar në kohët tona e që është i ndaluar sipas mendimit unanim të dijetarëve.

Kjo lloj forme bie ndesh me parimet islame, që bëjnë thirrje për t'ua lehtësuar borxhlinjve dhe të priten deri në kohën kur ata të kenë mundësi t'i shlyejnë ato borxhe. Allahu i Madhëruar thotë: **"Nëse e dini se borxhliu është ngushtë, shtyjani afatin** (e shlyerjes së borxhit) **derisa ta përmirësojë gjendjen. Por është më mirë për ju që t'ia falni borxhin, veç sikur ta dinit."** (Sure Bekare, 280.)

Lloji i dytë: Kamata me shtesë, që është shkëmbimi me diferencë ndërmjet dy sendeve të të njëjtit lloj, siç ndodh kur shet 1 kg hurma për 2 kg të tjera.

Ubade bin Samiti dhe Ebu Seid Hudriu (*Zoti qoftë i kënaqur me to*) etj., në të dy librat e saktë të hadithit përcjellin, se i Dërguari i Allahut (*Paqja e dhe begatia e Zotit qoftë mbi të*) ka thënë: "*Floriri* (duhet të shkëmbehet) *me floririn, argjendi me argjendin, gruri me grurin, elbi me elbin, hurma me hurmën dhe kripa me kripën, me të njëjtën sasi dhe shkëmbim dorë më dorë, aty për aty. Nëse dy llojet e mallrave që shkëmbehen ndryshojnë, atëherë shisni si të doni, nëse është shkëmbim dorë më dorë* (në çast)."

Bazuar në këtë hadith dijetarët kanë bërë analogji me gjithçka që përputhet me këto gjashtë lloje mallrash në shkak dhe në cilësi, dhe Kamata ndalohet vetëm në ato mallra të veçantë që kanë arsye të njëjtë, dhe vetëm kjo e sjell drejtësinë me të cilën erdhi Islami, i cili e ndalon padrejtësinë, në këtë mënyrë ata ia bashkangjitën të gjitha mallrat që përputhen dhe që janë të njëjta në shkak, i cili është dy llojesh: i pari, **mallra ushqimore** që peshohen ose maten, siç janë hurma elbi, mishi etj.; i dyti: **sende** që kanë çmim si shembulli i floririt dhe argjendit, vendin e të cilëve sot e kanë zënë valutat e forta me të cilat punojnë njerëzit, si shembulli i rijalëve, xhunejhëve, dollarëve etj., me anë të të cilave njerëzit blejnë kudo qofshin. Në këtë lloj depërton kamata me shtesë, pra, është shtesë kur shet njërin mall me një tjetër nësoj si ai, si fjala vjen hurmë me hurmë, flori me flori dhe njëri prej tyre është më shumë se tjetri.

Në këtë lloj depërton edhe kamata e afatit, atëherë kur njëri mall shitet me një tjetër njësoj si ai; si elbi me elbin, argjend me argjend, apo me një lloj tjetër, si flori me argjend, nëse njëri mall jepet me vonesë dhe tjetri jepet në të njëjtin çast. Aty depërton kamata e shtesës dhe e afatit, nëse njëri mall këmbehet me të njëjtin, por që është më shumë, si flori me flori, por që njëri jepet në çast dhe tjetri herë tjetër.

O robër të Allahut! Prej gjërave të ngjashme me kamatën dhe që ndalohen është

dhe shitblerja e **ijnes**, që realizohet kur një njeri i shet një tjetri diçka deri në një afat të caktuar, pastaj të njëjtin mall ia blen në çast, por me çmim më të vogël sesa ia ka dhënë vetë në fillim. Quhet **ijne**, sepse njeriu ia kthen vetes edhe një herë mallin e tij. Ajo që e pohon ndalimin e saj është hadithi i Profetit (*Paqja e dhe begatia e Zotit qoftë mbi të*) që thotë: "*Kur njerëzve t'u dhimbset dinari dhe dirhemi, kur të bëjnë shitblerje të ngjashme me kamatën, të ndjekin bishtat e lopëve dhe të lënë luftën në rrugën e Allahut, Ai do t'u zbresë fatkeqësi dhe nuk do t'ua largojë derisa të kthehen e të zbatojnë fenë e tyre.*" (E përcjell Ebu Daudi dhe e saktësoi Albani.)

O robër të Allahut! Valuta nuk lejohet të shitet dhe të kthehet me të ngjashme me të vetëm se kur është e njëjtë dhe që ndërrohet në çast, si rijali me rijalin.

Prej shitblerjeve të ngjashme me kamatën, që ndodhin sot është edhe marrja e kredive me interes nga bankat që punojnë me kamatë apo nga të tjerë. Kjo realizohet në këtë mënyrë: Njeriu merr borxh nga një bankë apo nga një person në një shumë të caktuar të hollash për t'ia kthyer më shumë nga ajo që ka marrë. Gjithashtu prej shitblerjeve të ngjashme me kamatën është ajo që ndodh nëpër banka ku depozitohen kursimet me interes, pra, janë ato depozitime me afat me të cilat bankat punojnë deri në afatin e caktuar, duke i dhënë në shkëmbim personit që i depozitoi një përqindje të caktuar, si 10% apo 5% në çdo fundviti.

Allahu më dhëntë mua dhe juve bereqet me Kuranin Famëlartë, dhe më dhëntë dobi mua dhe juve në ajetet përkujtuese dhe të urta që gjenden në të. Ua them këto fjalë duke kërkuar falje për gabimet nga Allahu i Madhëruar, për vete, për ju dhe për të gjithë muslimanët. Kërkoni falje dhe pendohuni tek Ai, me të vërtetë Ai është që fal shumë, është Mëkatfalës i madh.

Hytbja e dytë

Falënderimet e shumta në të cilat është mirësia dhe bekimi janë vetëm për Allahun, ashtu siç e kërkon Zoti ynë dhe kënaqet me të. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përpos Allahut, Ai është i vetëm dhe i pashoq, gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij. Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij.

O ju njerëz! Frikësojuni Allahut dhe dijeni se kamata është mëkati më i rrezikshëm dhe më shkatërrues, është mëkati që sjell më shumë zemërimin, mallkimin dhe ndalimin nga çdo sukses nga ana e Allahut. Allahu i Madhëruar i ka kërcënuar ata që i kthehen kamatës, pasi ta kenë mësuar ndalimin e saj, se do t'i fusë në zjarr të përhershëm, Allahu na ruajt pej tij: **"Atij që i vjen këshilla nga Zoti i tij dhe i shmanget kamatës, le ta mbajë atë që tashmë ka fituar dhe fati i tij është në duart e Allahut. Ndërsa ata që i kthehen kamatës sërish, do të jenë banorë të Zjarrit, ku do të qëndrojnë përgjithmonë."** (Sure Bekare, 275.)

Shumë njerëz e konsiderojnë sot të lejuar kamatën, duke përdorur hilet më të rëndomta, madje mundohen ta mashtrojnë Allahun e Madhëruar, ashtu sikurse bëjnë

me njerëzit, por Allahu i mashtron ata. Ky është një veprim çifutësh, të cilët i praktikuan gjërat e ndaluara dhe i bënë të lejuara, duke përdorur hilet më të rëndomta. E megjithatë kjo nuk e largon të keqen për shkak të së cilës është bërë e ndaluar kamata, përkundrazi kjo ua shton edhe më tepër mëkatin dhe krimin.

O ju muslimanë! Prej fatkeqësive që zotëron në këtë kohë dhe që po i shkatërron njerëzit është dhe ajo që quhet **teueruk**, që realizohet në rastin kur njeriu ka nevojë për një shumë të hollash dhe shkon tek një njeri tjetër apo në një panair makinash, apo në ndonjë shoqëri a bankë dhe blen mall apo makinë me një shumë që do ta shlyejë pas një afati, me qëllim që ta shesë atë dhe të marrë fitim më të madh. Për këtë shitblerje dijetarët kanë rënë në polemika rreth lejimit të saj, por e vërteta që mbështesin dijetarët hulumtues është se ajo është e lejuar me kushte shumë të rëndësishme. Ajo mund të realizohet atëherë kur njeriu nuk mund t'i gjejë të hollat vetëm se në atë mënyrë, t'ia shesë një personi tjetër dhe jo atij që ia ka blerë, me qëllim që të mos jetë shitblerje e ngjashme me kamatën. Gjithashtu lejohet atëherë kur njeriu ka nevojë për të holla. Pas kësaj duhet të dini, Allahu ju Mëshiroftë, se Islami në kohën kur e ndalon kamatën dhe në kohën kur i urdhëron që të largohen prej saj, në anën tjetër u mundëson atyre gjëra zëvendësuese të ligjshme që iu mundëson besimtarëve fitimin e lejuar dhe u mundëson atyre kështu të plotësojnë nevojat dhe të bëhen të pavarur nga harami.

Një gjë që e zëvendëson mund të kujtojmë: është huaja për të cilën flet Ai që i di më mirë interesat e robërve të tij, kur na thotë: **"O besimtarë! Shkruajeni huanë që ia jepni njëri-tjetrit për një afat të caktuar."** (Sure Bekare, 282.)

Grupi i dijetarëve të hadithit përcjellin, se i Dërguari i Allahut ka thënë: "Kush jep hua le të japë në mall të peshuar dhe të matur dhe për një kohë të ditur. Me anë të huasë përfiton shitësi prej të hollave që i jepen për të kryer nevojat e tij, ndërsa blerësi përfiton duke e blerë mallin me një çmim të vogël."

Këtu mund të përmendim edhe aksionet e ndryshme, që realizohen atëherë kur një njeri ia jep pasurinë e tij një tjetri, një shoqërie, shoqate që të bëjnë biznes me to, pra, që të përdoren në shitblerje apo qiradhënie, ndërsa fitimi të ndahet sipas asaj që bien dakord e kështu edhe humbja.

Borxhi i mirë, për të cilin Allahu i Madhëruar tregon në librin e tij për vlerën dhe shpërblimin e tij duke thënë: **"Kush do t'i japë Allahut një hua të bukur, që Ai t'ia kthejë shpërblimin shumëfish? Allahu e shtrëngon** (riskun) **dhe e liron; tek Ai do të ktheheni."** (Sure Bekare, 245.)

Nesaiu dhe Ibn Maxhe në një hadith të konsideruar si i mirë nga Albani shënojnë nga Ibn Mesudi, se i Dërguari i Allahut (*Paqja e dhe begatia e Zotit qoftë mbi të*) ka thënë: "*Cilido musliman që i jep borxh një tjetri dy herë, kjo gjë do të jetë për atë sikur të kishte dhënë sadaka një herë.*"

E shumë e shumë mënyra të tjera, ku pasqyrohet shitblerja legjitime, të cilën e ka ligjëruar kjo fe për të zënë vendin e gjërave të ndaluara.

Prandaj frikësojuni Allahut, o myslimanë, dhe dijeni se një muslimani i kërkohet të mësojë dispozitat e fesë së tij, me qëllim që të mos hyjë në një biznes pa u siguruar,

që ai është i pastër dhe larg kamatës. Nëse nuk i di disa gjëra atëherë pyet njerëzit e ditur, me qëllim që të ruhesh nga pasuria e ndaluar.

Pas kësaj dërgojini salavatet tuaja mbi mëshirën e dhuruar dhe mirësinë e premtuar Muhamedin, të birin e Abdullahut.

O Zot, dërgo nderimet e tua mbi Muhamedin dhe mbi familjen e Muhamedit, ashtu siç ke dërguar mbi Ibrahimin dhe mbi familjen e Ibrahimit! Bekoje Muhamedin dhe familjen e Muhamedit, ashtu siç bekove Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit, vërtet Ti je i lavdëruar dhe Krenar!

O Zot, derdh kënaqësinë tënde mbi prijësat e drejtë, si Ebu Bekri, Omeri, Osmani dhe Aliu. O Zot, kënaqu me shokët dhe familjen e tij, si dhe me gratë e të gjithë ata që e ndoqën dhe ecën në rrugën e tij. O Zot, mëshiroji muslimanët dhe muslimanet, o Zot fali të gjallët dhe të vdekurit tanë!

O Zot, ndihmoje Islamin dhe Muslimanët, O Zot largoje nga umeti i Muhamedit fatkeqësinë dhe gjakderdhjen.

O Zot mëshiroji, O Zot mëshiroji, O Zot mëshiroji.

O Zot, largoji dhimbjet e tyre, ktheji njerëzit që u mungojnë, shëroi të sëmurët e tyre, përmirësoji të sprovuarit dhe shlyeji borxhet e tyre.

O Zot, mëshiroje dobësinë tonë, mbuloi të metat tona, fali gabimet tona dhe largoji sprovat prej nesh.

O Zot, mëshiroje atë qëndrim kur të jemi para teje, o Zot, zbardhi fytyrat tona, o Zot na ndero duke na dhënë xhenetin dhe kënaqësinë tënde.

O Zot, ktheji të rinjtë në fenë tënde me një kthim të bukur. O Zot, ruaji gratë e muslimanëve nga dyshimet dhe epshet, nga lakuriqësia dhe degjenerimi, Ti je Ndihmësi ynë, o Zot i botëve.

O Zot, ji me ne dhe jo kundra nesh, mbylle jetën tonë me punë të mira, o Zoti i botëve, vërtet Ti ke mundësi për çdo send.

Hytbe nr. 24

Cilësitë e besimtarëve

Hytbja e parë:

Falënderimi i takon Allahut të nderuarit dhe bamirësit, që tregon bamirësi për kë të dojë me udhëzimin Islam. Dëshmoj se s'ka të adhuruar tjetër me të drejtë veç Allahut dhe dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguar i Tij, e dërgoi atë me udhëzim dhe fe të vërtetë deri në Ditën e Gjykimit, përgëzues dhe qortues dhe thirrës me lejen e Tij dhe si dritë e ndriçuar, paqja dhe shpëtimi i Tij qoftë mbi të dhe familjen e shokët e tij.

O ju njerëz! Frikësojuni Allahut të Lartësuar, dhe dijeni se mirësia më e madhe që ka arritur të fitojë njeriu është udhëzimi i tij me besim, prandaj lutjuni Allahut që t'ua bëjë të dashur juve besimin dhe t'jua zbukurojë atë në zemrat tuaja dhe t'jua bëjë të urryer kufrin (mos-besimin), shthurjen dhe kundërshtimin. Besimi nuk vjen si pasojë e të ëndërruarit apo të dëshiruarit, porse besim është ajo çka zë vend në zemër dhe e vërtetojnë veprat.

Besimi është shprehje me gjuhë, bindje me zemër dhe punë me gjymtyrë, që shtohet me bindje dhe pakësohet me gjynahe. Ai ka gjashtë shtylla: besimi në Zotin Një, në engjëjt e Tij, librat e Tij, të dërguarit e Tij, në Ditën e Gjykimit dhe besimi në caktimin e Tij i mirë apo i keq qoftë.

Besimi ka disa shenja dhe ato janë shtatëdhjetë e disa degë, Allahu i Lartësuar i thërret besimtarët në shumë ajete të Kuranit, duke i urdhëruar e ndaluar ata, sepse besimi i tyre i urdhëron ata për në punë të mira dhe i ndalon nga punët e ndaluara.

Ai që thotë më gojën e tij, se është besimtar dhe nuk vepron me ato që Allahu e ka urdhëruar dhe nuk largohet prej atyre që e ka ndaluar, gënjen duke pretenduar se beson. Allahu i Lartësuar thotë: **"Ka disa njerëz që thonë: "Besojmë në Allahun dhe në Ditën e Gjykimit!", por në të vërtetë ata nuk janë besimtarë. Ata përpiqen të mashtrojnë Allahun dhe besimtarët, por në të vërtetë mashtrojnë vetëm vetveten, megjithëse nuk e ndiejnë."** (Bekare, 8-9.)

Baza e besimit vjen prej punëve të mira dhe cilësive të lavdëruara; Allahu thotë: **"E besimtarë janë vetëm ata të cilët, kur përmendet Allahu, ndjejnë frikë në zemrat e tyre dhe kur u lexohen Vargjet e Tij** (Kurani), **ato ua shtojnë edhe më Besimin; dhe ata i mbështeten vetëm Zotit të tyre. Të cilët kryejnë me përpikmëri faljet e rregullta të përcaktuara dhe që shpenzojnë nga ato gjëra me të cilat Ne i kemi furnizuar. Të tillët janë besimtarët e vërtetë. Për këta do të ketë nderim të lartë me Zotin e tyre dhe Falje e Begati të nderuar."** (Enfal, 2-4.) Besimi i saktëson punët dhe i bën ato që të pranohen tek Allahu sikurse ka thënë në librin e Tij: **"Cilindo mashkull apo femër që kryen vepra të mira, duke qenë**

besimtar, Ne do ta bëjmë që të kalojë jetë të bukur dhe do ta shpërblejmë sipas veprave më të mira, që ka bërë". (Nahël, 97.)

Në të kundërt, asnjë punë nuk pranohet nëse nuk është besimi dhe sado e shumtë të jetë ajo punë Allahu thotë: **"Fjala e vetme e besimtarëve të vërtetë, kur ata thirren tek Allahu** (te Fjala e Tij, Kurani) **dhe i Dërguari i Tij për të gjykuar mes tyre, është që të thonë: "Dëgjuam dhe u bindëm." Dhe mu këta janë ata që fitojnë lumturinë** (Xhenetin e pasosur)". (Nur, 51.)

Ndërsa jobesimtarët dhe mynafikët dyshojnë në gjykimin e Allahut dhe të dërguarit, dhe refuzojnë gjykimin e tyre. Ata duan gjykimin dhe ligjet e të tjerëve dhe për ta Allahu thotë: "(Hipokritët) thonë: **"Ne kemi besuar në Allahun dhe në të Dërguarin dhe jemi bindur," pastaj një pjesë e tyre kthejnë shpinën pas kësaj. Të këtillët nuk janë besimtarë. Dhe pastaj kur thirren tek Allahu** (te Fjala e Tij, Kurani) **dhe tek i Dërguari i Tij për të gjykuar mes tyre, kur ç'të shohësh! Njëra palë nuk pranon** (të bindet) **dhe kthen shpinën e largohet."** (Nur 47-48.)

"A i ke parë ata (hipokritët) **që shtiren se besojnë në atë që të është zbritur ty dhe në çfarë është zbritur para teje, ata duan të shkojnë për të gjykuar** (për mosmarrëveshjet e tyre) **te tagutët** (të adhuruarit e trilluar), **ndërkohë që janë urdhëruar t'i mohojnë ata. Por është shejtani ai që dëshiron t'i humbasë ata në pafundësi. Dhe kur u thuhet atyre: "Ejani tek ajo që ka zbritur Allahu dhe tek i Dërguari i Tij", ti i sheh hipokritët të largohen me neveri prej teje."** (Nisa 60-61.)

O ju robër të Allahut! Sot në kohën tonë gjejmë shumë prej njerëzve që e duan besimin vetëm me emër. Besim pa punë, pa namaz, agjërim, zekat apo haxh, saqë e duan atë pa njëshmërinë e Allahut dhe pa akide.

Dëshirojnë besim duke adhuruar varret, monumentet, evlijatë apo të mirët. Kërkojnë të besojnë duke gjykuar me ligjet e të tjerëve, në vend të Allahut për vështirësitë e tyre, porse që të vërtetohet e të realizohet imani duhet që të mohohet çdo gjë që adhurohet në vend të Allahut. Allahu i Madhëruar thotë: **"S'ka detyrim në fe, sepse tashmë është dalluar e drejta nga e shtrembra! Ai që mohon idhujt** (dhe gjithçka që adhurohet në vend të Allahut) **dhe beson në Allahun, ka siguruar lidhjen më të fortë, e cila nuk këputet kurrë. Allahu dëgjon dhe di gjithçka."** (Bekare 256.)

"Çdo populli Ne i çuam një të dërguar (që u thoshte): **"Adhuroni Allahun dhe shmangni idhujt!" Disa prej tyre Allahu i shpuri në rrugë të drejtë e disa e merituan të mbeten në humbje. Andaj, udhëtoni nëpër botë të shihni se si ishte fundi i përgënjeshtruesve!"** (Nahël 36.)

"Adhuroni Allahun dhe mos i vini Atij shok në adhurim…" (Nisa 36.)

Robër të Allahut ka gjynahe që nuk e prishin besimin, porse ato e mangësojnë dhe e dobësojnë atë, kështu që është detyrë për çdo musliman të largohet nga të gjitha gjynahet, në mënyrë që ta ruajë besimin e tij, ndaj të mos mashtrojë në tregtinë

e tij dhe të mos e prishë gojën në raste konfliktesh. Të mos gënjejë kur flet e të mos e thyejë premtimin, të mos nëpërkëmbi amanetin dhe të mos e shkelë besën. Të mos përgojojë e të mos merret me thashetheme. Ai gjithashtu duhet të largohet nga përfitimi haram, të mos e hajë kamatën e të mos e marrë ryshfetin, si dhe nuk e ha pasurinë e jetimit. Po ashtu ai largohet edhe nga gjërat e pahijshme, nuk shan e nuk flet keq, e pra, besimtari nuk është i ndyrë në fjalë, nuk mallkon e fyen. Ai dëshiron për vëllanë e tij besimtar, atë që do për vete, duke vepruar kështu me fjalën e Allahut: **"Padyshim që besimtarët janë vëllezër** (në Islam). **Kështu pra, bëni pajtim ndërmjet vëllezërve tuaj dhe kini frikë Allahun, që të mund të fitoni Mëshirën e Tij."** (Huxhurat 10.)

Ai ndien dhimbje kur vëllezërit e tij muslimanë kanë dhimbje, duke vepruar kështu me fjalën e Profetit: "Shembulli i besimtarëve në dashurinë dhe mëshirën e tyre është si shembulli i një trupi të vetëm, kur ankohet një gjymtyrë të gjithë trupin e përfshin temperatura dhe pagjumësia". (E përcjell Buhari dhe Muslimi)

Nga cilësitë e besimtarëve është dhe mirënjohja e falënderimi kur janë në gjendje të mirë, si dhe durimi në vështirësi. Profeti (*paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*E habitshme është çështja e besimtarit dhe kjo i ndodh vetëm atij. Sa herë që i vjen ndonjë gëzim, ai tregohet mirënjohës dhe kjo është në të mirë të tij, e sa herë që e godet ndonjë fatkeqësi ai duron dhe kjo është në të mirë të tij*". (E përcjell Muslimi)

O ju besimtarë! Sikurse gjynahet shkaktojnë zvogëlimin dhe dobësimin e besimit, ashtu dhe veprat e mira shkaktojnë rritjen e besimit dhe forcimin e tij. Allahu thotë: **"E besimtarë janë vetëm ata, që kur përmendet Allahu ndjejnë frikë në zemrat e tyre dhe kur u lexohen Vargjet e Tij** (Kurani), **ato ua shtojnë edhe më Besimin; dhe ata i mbështeten vetëm Zotit të tyre."** (Enfal 2.)

Imani shtohet me leximin e Kuranit, me punët e mira, shtohet me uljen dhe shoqërimin e të mirëve, si dhe me përmendjen e Allahut. Allahu thotë: **"Ata që besojnë dhe zemrat e të cilëve, kur përmendet Allahu qetësohen. Vërtet, zemrat qetësohen me përmendjen e Allahut!"** (Rrad 28.)

Ndaj përmbajuni, o ju robër të Allahut, asaj që ju shton dhe forcon besimin tuaj.

Eudhu bilahi mineshejtani rraxhim: "Mirësia nuk është të kthyerit e fytyrës suaj nga lindja dhe perëndimi, por mirësia është cilësi e atij që beson Allahun, Ditën e Fundit, engjëjt, Librin dhe profetët; e atij që me vullnet jep nga pasuria e vet për të afërmit, jetimët, të varfrit, udhëtarët e mbetur rrugës, lypësit dhe për lirimin e të robëruarve; e atij që fal namazin dhe e jep zeqatin; dhe e atyre që i plotësojnë premtimet, kur marrin përsipër diçka; e atyre që durojnë në kohë skamje, sëmundje dhe lufte. Këta janë besimtarët e vërtetë dhe këta janë ata që e kanë frikë Allahun." (Bekare 177.)

E thashë atë që dëgjuat dhe i kërkoj Allahut falje për vete dhe për ju, ndaj kërkojini Atij falje, sepse është Falës, Mëshirëplotë.

Hytbja e dytë:

Falënderimi i takon Allahut që na udhëzoi drejt besimit dhe na bëri muslimanë. E falënderoj Atë që është i Madhëruar dhe i jam mirënjohës, si dhe e lus Atë t'i shtojë të mirat ndaj nesh. Gjithashtu dërgoj selam mbi udhëzuesin besnik, Muhamedin birin e Abdullait, mbi familjen e tij, shokët dhe të gjithë ata që e deshën dhe e miqësuan atë prej besimtarëve.

Besimtarët në Allah, janë krijesat më të mira tek Allahu, ata janë njerëzit me zemrat më bamirëse, ata që e përmendin Allahun më shumë dhe që i ruajnë kufijtë e tij më tepër. Ata zbatojnë urdhrat e Tij dhe largohen nga ndalesat e Tij. **"Fjala e vetme e besimtarëve të vërtetë, kur ata thirren tek Allahu** (te Fjala e Tij, Kurani) **dhe i Dërguari i Tij për të gjykuar mes tyre, është që të thonë: "Dëgjuam dhe u bindëm." Dhe mu këta janë ata që fitojnë lumturinë** (Xhenetin e pasosur)." (Nur, 51.) Nga cilësitë e besimtarëve është se njerëzit e kanë të sigurt prej tyre pasurinë, jetën dhe familjen e tyre. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), ka thënë: "*Besimtar i vërtetë është ai nga i cili njerëzit e kanë të sigurtë pasurinë dhe jetën e tyre*". (E përcjell Ibën Maxhe, e konsideron sahih Albani)

Besimi në Allahun është bimë e mirë, frut i shijshëm dhe aromë kundërmuese. Besimtari i Allahut vepron dhe thotë vetëm se të mira. E mira tek besimtari është ajo që Allahu ka lejuar. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), ka thënë: "O njerëz! Allahu është i mirë dhe e do të mirën. Allahu i urdhëroi robërit e Tij besimtarë me atë që urdhëroi profetët e Tij. **"O ju të Dërguar! Hani nga Tajjibatet** (ushqimet e bëra hallall e të ligjshme prej Allahut për ju) **dhe punoni mirësi e drejtësi. Me të vërtetë që Unë jam i Mirënjohur e i Gjithëditur për gjithçka që ju punoni."** (Muminun, 51.)

Nga cilësitë e besimtarëve është keqardhja, mëshira dhe dashuria reciproke që ata tregojnë mes njëri-tjetrit. Ata janë si një dorë e vetme me një zemër të vetme. Ata janë krenarë ndaj jobesimtarëve dhe të përulur ndaj besimtarëve. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Shembulli i besimtarëve në dashurinë dhe mëshirën mes tyre, është si shembulli i një trupi, nëse ankohet ndonjë gjymtyrë, të gjithë trupin e përfshin temperatura dhe pagjumësia*". (E përcjell Buhari dhe Muslimi)

Besimtari e përmend Allahun me gjuhën e tij, me zemër është mirënjohës ndaj tij dhe me vepra i vërteton të gjitha këto. Besimtari nuk shpif për askënd, nuk shan e nuk përqesh askënd. fjalët e tij janë të gjitha të mira dhe tiparet e tij duken tiparet e një njeriu të mirë. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Besimtari nuk shpif, nuk mallkon, nuk shan e nuk është i ndyrë*". (E përcjell Tirmidhiu, e konsideron sahih Albani.)

E pra, dërgoni selam e lutuni për të dërguarin e Allahut, Muhamedin, birin e Abdullait.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij. Bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse bekove

Ibrahimin dhe familjen e tij. Vërtet, Ti je i Lavdëruar dhe i Madhëruar.

O Zot! Ji i kënaqur më kalifët e drejtë, prijësit për në mirësi, Ebu Bekrin, Omerin Osmanin dhe Aliun. Ji i kënaqur me familjen e tij, gratë e tij që janë Nënat e Besimtarëve, si dhe me të gjithë shokët dhe ata që ndjekin rrugën e tyre deri në Ditën e Gjykimit.

O Zot! Drejtoje këtë umet në rrugën e drejtë, në të cilën janë krenar ata që të binden ty dhe udhëzohen në të ata që të kundërshtojnë Ty dhe që thërritet për të mirë e ndalohet nga e keqja.

O Zot! Fali besimtarët dhe besimtaret, muslimanët dhe muslimanet.

O Zot! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët. O Zot! Ngrije nga umeti i Muhamedit, çdo fatkeqësi, vështirësi dhe derdhje gjaku që ka rënë mbi të.

O Zot! Mëshiroji ata. O Zot! Mëshiroji ata. O Zot! Mëshiroji ata.

O Zot! Kuroji zemrat e tyre të thyera. O Zot! ktheji të humburit e tyre, shëroje të sëmurin prej tyre, shuaji dhimbjet e tyre dhe liroji borxhlinjtë nga borxhet e tyre.

O Zot! Mëshiroje dobësinë që ne kemi, fshiji të metat tona, fali gjynahet tona dhe na i largo mundimet që ne kemi.

O Zot! Derdh mëshirë mbi ne, në çastin kur do të jemi përpara Teje. O Zot! Zbardhi fytyrat tona. O Zot! Na ndero me Xhenetin dhe kënaqësinë Tënde.

O Zot! Ktheji të rinjtë muslimanë në fenë tënde me një kthim të bukur. O Zot! Ruaji gratë e muslimanëve nga dyshimet dhe epshet, ruaji ato nga lakuriqësia dhe degjenerimi, o Zoti ynë, Zot i gjithësisë.

O Zot! Ji me ne dhe jo kundra nesh, përfundoji me të mira veprat tona, o Zoti ynë, Zot i gjithësisë, vërtet Ti je që ke mundësi për çdo gjë.

Hytbe nr. 25

Shpjegimi i hadithit të Ebu Dherrit

Hytbja e parë:

Falënderimi i takon Allahut. Atë e falënderojmë dhe prej Tij falje dhe ndihmë kërkojmë. Kërkojmë mbrojtje nga Allahu prej të këqijave të vetvetes dhe të veprave tona. Që udhëzon Allahu s'ka kush ta humbë dhe që e largon nga rruga e vërtetë, s'ka kush ta udhëzojë. Dëshmoj se s'ka Zot tjetër që e meriton të adhurohet përveç Allahut, që është Një dhe dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguar i Tij.

"O besimtarë! Kijeni frikë Allahun ashtu si i takon Atij dhe vdisni vetëm duke qenë myslimanë!" (Ali- Imran, 102)

"O ju njerëz! Keni frikë Zotin tuaj që ju ka krijuar prej një veteje dhe nga ajo krijoi palën e saj, e prej atyre dyve u shtuan shumë burra e gra. Dhe keni frikë Allahun që me emrin e Tij përbetoheni, ruajeni farefisin, se Allahu është Mbikqyrës mbi ju." (Nisa, 1)

"O ju besimtarë, keni frikë Allahun dhe thuani fjalë të drejta. Ai (Allahu) **ju mundëson të bëni vepra të mira, jua shlyen mëkatet e juaja, e kush respekton Allahun dhe të Dërguarin e Tij, ka shpëtuar me një shpëtim të madh."** (Ahzab, 70-71)

Robër të Allahut! Dëgjoni dhe kuptoni ato që do t'u them, sepse betohem për Allahun që tek ato është përmbledhur e mira e dynjasë dhe e ahiretit. Me to arrihet kënaqësia e gjoksit dhe qetësia e zemrës, si dhe përgëzimi për shumimin e rrizkut dhe për mirësitë e mëdha e dobitë e panumërta.

Ebu Dheri përcjell se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) na përcjell fjalën e Allahut që thotë: "*O robërit e mi, Unë ia kam ndaluar dhunën Vetes dhe e kam ndaluar atë ndërmjet jush, pra, mos i bëni dhunë njëri-tjetrit!*

O robërit e mi, të gjithë ju jeni të humbur përveç atyre që Unë i kam udhëzuar, pra, kërkoni udhëzimin nga Unë dhe Unë do t'ju udhëzoj!

O robërit e mi, të gjithë ju jeni të uritur, përveç atyre që i kam ushqyer Unë, pra, më kërkoni t'ju ushqej dhe Unë do t'ju ushqej!

O robërit e mi, të gjithë ju jeni të zhveshur, përveç atyre që Unë i kam veshur, pra, kërkoni prej Meje veshje dhe Unë do t'ju vesh!

O robërit e mi, ju bëni mëkate natë e ditë, e Unë i shlyej të gjitha mëkatet, pra, kërkoni nga Unë falje dhe Unë do t'ju fal!

O robërit e mi, ju nuk jeni në gjendje të më dëmtoni edhe sikur të mundoheni (shumë) *për ta bërë një gjë të tillë, por as nuk mundeni të më bëni mirë edhe nëse përpiqeni* (shumë) *për një gjë të tillë!*

O robërit e mi, sikur të parët tuaj dhe të fundit tuaj, e gjithashtu edhe (të

parët dhe të fundit) *prej xhinëve të mundohen të jenë të devotshëm, sikurse ai që e ka zemrën më të devotshme prej jush, kjo nuk do të shtonte në pushtetin Tim asgjë!*

O robërit e mi, sikur të parët tuaj dhe të fundit tuaj e gjithashtu edhe (të parët dhe të fundit) *prej xhinëve të mundohen të jenë të prishur sikurse ai, që e ka zemrën më të prishur, kjo nuk do të pakësonte në pushtetin Tim asgjë!*

O robërit e mi, sikur të parët tuaj dhe të fundit tuaj, e gjithashtu edhe (të parët dhe të fundit) *prej xhinëve të ngriheni në një vend dhe të më luteni, Unë do t'i përgjigjem lutjes së çdonjërit prej jush, e kjo nuk do ta pakësojë atë që kam Unë, as aq ujë sa mund të marri gjilpëra nga deti!*

"O robërit e mi, këto janë veprat tuaja, të cilat tek Unë janë të ruajtura dhe të llogaritura, e për to Unë do t'ju shpërblej. Pra, ai që gjen mirë, le ta falënderojë Allahun, ndërsa ai që gjen keq le të mos fajësojë të tjerët, pos vetes së tij!" (E përcjell Muslimi)

Ky hadith ka vlera të mëdha dhe dobi të shumta. Imam Ahmedi –Allahu e mëshiroftë- ka thënë: "Ky është hadithi më fisnik i banorëve të Shamit." Ebu Idris Haulani një nga përcjellësit e këtij hadithi, kur e tregonte këtë hadith ulej me gjunjë në tokë. Fjala e Allahut: Unë ia kam ndaluar padrejtësinë Vetes, e kam pastruar veten dhe e kam penguar nga padrejtësia. Padrejtësi është vendosja e gjërave jo në vendin e duhur. Allahu thotë: **"Kush bën mirë, e bën për dobi të vet, e kush punon keq, punon në dëm të vet. Zoti yt nuk u bën padrejtësi robërve të Vet."** (Fusilet, 46) **"Zoti yt nuk i bën padrejtësi askujt."** (Kehf, 49)

Dhe e kam ndaluar atë ndërmjet jush, pra mos i bëni dhunë njëri-tjetrit! Padrejtësia është dy llojesh: Padrejtësia që njeriu i bën vetvetes, ku më e rënda prej tyre është shirku: "Nuk ka dyshim se shirku është një padrejtësi e madhe.", si dhe padrejtësia që ai i bën të tjerëve. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) në Hytben e Lamtumirës ka thënë: "*Me të vërtetë gjaku dhe pasuria juaj janë të shenjta për ju, ashtu siç është e shenjtë kjo ditë në këtë muaj dhe në këtë vend*". (E përcjell Ibnu Maxhe, Albani e bën të saktë.)

Është e ndaluar që dikush ta dëmtojë vëllanë e tij në pasurinë, trupin dhe familjen e tij. Sikurse nuk është e lejuar për të që ta dëmtojë veten e tij, duke i ngarkuar gjëra që nuk i mban dot, apo ta çojë në gjynahe, duke mos kryer ato që Ai ka nxitur e urdhëruar dhe duke kryer ato që Ai ka tërhequr vërejtjen dhe ka ndaluar. Ndaj frikësojuni Allahut, o robër të Allahut, sepse padrejtësi do të jetë një padrejtësi e shumëfishtë Ditën e Gjykimit.

"*O robërit e mi, të gjithë ju jeni të humbur përveç atyre që Unë i kam udhëzuar, pra, kërkoni udhëzimin nga Unë dhe Unë do t'ju udhëzoj!*

O robërit e mi, të gjithë ju jeni të uritur, përveç atyre që i kam ushqyer Unë, pra, më kërkoni t'ju ushqej dhe Unë do t'ju ushqej!

O robërit e mi, të gjithë ju jeni të zhveshur, përveç atyre që Unë i kam veshur, pra, kërkoni prej Meje veshje dhe Unë do t'ju vesh!

O robërit e mi, ju bëni mëkate natë e ditë, e Unë i shlyej të gjitha mëkatet, pra, kërkoni nga Unë falje dhe Unë do t'ju fal!" Sa të bukura dhe të larta janë këto fjalë! Sa e madhe që është Bujaria e Allahut! I krijon krijesat e më pas i drejton ato për në rrugën e drejtë, u zbret libra, dërgon për ta profetë, shpërblen punëmirët të bindurit me atë që nuk e kanë parë sytë, nuk e kanë dëgjuar veshët dhe atë që logjika nuk mund ta përfytyrojë.

Të gjitha krijesat nëse Allahu nuk u jep sukses duke i udhëzuar, apo nëse ato nuk e lusin Atë për t'i udhëzuar me sinqeritet, përkushtim dhe ngulm, atëhere ata janë në rrezik. Megjithatë Allahu premton se do t'i përgjigjet lutjes së tyre për në udhëzim "*pra, kërkoni udhëzimin nga Unë dhe Unë do t'jua dhuroj atë*". Atij që i është dhuruar udhëzimi i është dhuruar e drejta dhe e vërteta, si dhe është i siguruar nga poshtërimi, atë do shoqërojnë profetët, besnikët, dëshmorët dhe të mirët.

Ibën Rexhebi ka thënë: "Çdo besimtar ka nevojë që t'i lutet Allahut ta udhëzojë drejt njohjes së dispozitave të fesë dhe hollësive të besimit dhe ta ndihmojë për kryerjen e tyre".

Në këtë hadith ka argument se Allahu kënaqet që robërit e Tij t'i luten për të gjitha të mirat e kësaj bote dhe botës tjetër, t'i luten për ushqimin dhe veshjen e tyre.

Kështu kanë qenë **të parët tanë** dhe ata që i pasonin. Ata i kërkonin Allahut dhe e lusnin atë duke i plotësuar të gjitha normat e lutjes dhe duke u larguar nga çdo gjë që e pengon përgjigjen e saj. Ndërsa në lidhje me kërkimin e faljes duhet të themi, se robi ka shumë nevojë për të, sepse ai bën gjynahe ditën dhe natën, e në Kuran kanë ardhur shumë ajete, të cilat urdhërojnë për të kërkuar falje. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Çdo bir i Ademit është gabimtar, porse gabimtari më i mirë është ai që pendohet*". (E përcjell Ibën Maxhah, Albani e bën sahih.

Ndërsa në një hadith tjetër ka thënë: "*Unë pendohem tek Allahu dhe i kërkojfalje atij më shumë se shtatëdhjetë herë në ditë*". (E përcjell Ibën Maxhe, Albani e bën sahih.)

O robër të Allahut! Shtrëngojeni derën e pendimit fort dhe pasoni shembullin e Profetit tuaj të zgjedhur. Kërkimi i faljes i shlyen gjynahet dhe gabimet, i ngrin gradët dhe i lan zemrat, ndaj kush e shtrëngon kërkimin e faljes dhe kujdeset që ta bëjë atë në kohët për të cilat ka nxitur Zoti ynë, nuk ka dyshim që ai do të ketë si shpërblim Xhenetin në të cilin rrjedhin lumenj të kulluar dhe ku do të ketë kënaqësi nga Allahu.

"Burrave u është hijeshuar dashuria për gjërat e dëshiruara: për gratë, fëmijët, arin dhe argjendin e grumbulluar, kuajt e bukur, bagëtitë dhe arat e lëruara. Këto janë kënaqësitë e kësaj jete, por shumë më i mirë është kthimi tek Allahu. Thuaj (o Muhamed!): **"A doni t'ju tregoj për gjëra më të mira se ato? Për ata që janë të devotshëm, te Zoti i tyre do të ketë kopshte, nëpër të cilat rrjedhin lumenj dhe ku do të banojnë përgjithmonë. Aty do të kenë bashkëshorte të pastra dhe kënaqësi nga Allahu". Allahu i vrojton robërit e Vet që thonë: "Zoti ynë! Me të vërtetë kemi besuar, prandaj na i fal gjynahet tona dhe na ruaj nga dënimi i zjarrit; që janë të durueshëm, të sinqertë, të**

devotshëm në adhurimin e Allahut; që japin lëmoshë dhe që kërkojnë faljen e gjynaheve para agimit". (Ali-Imran, 14-17)

O robërit e mi, ju nuk jeni në gjendje të më dëmtoni edhe sikur të mundoheni shumë për ta bërë një gjë të tillë, por as nuk mundeni të më bëni mirë edhe nëse përpiqeni shumë për një gjë të tillë!

Allahu i Lartësuar është i Urtë, nuk e dëmtojnë Atë gjynahet e gjynahqarëve, sikurse është i Pasur i Falënderuar, të cilit nuk i bën dobi adhurimi i adhuruesve. Kush punon mirë do ta ketë për vete, por edhe kush punon keq për vete do ta ketë. Çdonjëri do të paraqitet tek Zoti i tij e do t'i japi Atij llogari, por i zgjuari është ai që shton punët e mira dhe largohet nga të ndaluarat. Ndëra kush u tregua i pavëmendshëm dhe punoi keq e bëri gjynahe, të mos qortojë askënd tjetër përveç vetvetes. **"Kush ka bërë ndonjë të mirë, qoftë sa një thërrmijë, do ta shohë atë, e kush ka bërë ndonjë të keqe, qoftë sa një thërrmijë, do ta shohë atë."** (Zelzele, 7-8)

Pra, i gjithë kuptimi i kësaj fjale është se Allahu e pëlqen që robërit e Tij t'i frikësohen dhe ta respektojnë, ndaj edhe gëzohet me pendimin e robit të Tij, më shumë sesa gëzohet ai që gjen kafshën e tij ku kishte ushqimet, në një tokë të shkretë pasi i kishte humbur.

Fudejl Bin Ijadi, Allahu e mëshiroftë, ka thënë: "Çdo natë kur errësira e saj përzihet dhe e shtrinë nata këmishën me të cilën mbulon çdo gjë, do të flasi Fisniku i Lartësuar: Kush është më bujar se Unë! E krijesat më kundërshtojnë Mua? Unë për ta jam vëzhgues, kujdesem për ta kur janë në shtretër, sikur të mos më kenë kundërshtuar, si dhe e marr përsipër ruajtjen e tyre, sikur ata të mos kishin gjynahe ndaj Meje. Unë jam i Miri dhe prej Meje është mirësia, Unë jam Bujari dhe prej Meje vjen bujaria, Unë jam Begatues dhe prej Meje vjen begatia. Dhe fjala e Tij:

O robërit e mi, sikur të parët tuaj dhe të fundit tuaj, e gjithashtu edhe (të parët dhe të fundit) prej xhinëve të mundohen të jenë të devotshëm, sikurse ai që ka zemrën më të devotshme prej jush, kjo nuk do ta shtonte sundimin Tim!

O robërit e mi, sikur të parët tuaj dhe të fundit tuaj e gjithashtu edhe (të parët dhe të fundit) prej xhinëve të mundohen të jenë të prishur, sikurse ai që ka zemrën më të prishur, kjo nuk do ta pakësonte sundimin Tim!

Në këtë hadith gjithashtu ka argument të fortë, se origjina e devotshmërisë dhe e shfrenimit është zemra. Nëse zemra pastrohet dhe bëhet e devotshme, atëherë të gjitha gjymtyrët do të pastrohen, por nëse ajo shfrenohet, atëherë të gjitha gjymtyrët e tjera do të shfrenohen, sikurse ka thënë edhe i Dërguari i Allahut: "*Devotshmëria është këtu, devotshmëria është këtu* -dhe bëri me shenjë nga gjoksi i tij". (E përcjell Muslimi)

O robër të Allahut frikësojuni Allahut dhe kujdesuni për zemrat, largojuni sëmundjeve të dyshimeve dhe epsheve dhe asnjëherë mos qëndroni afër kufijve (të së ndaluarës), sepse kush qëndron afër kufijve është frikë se mos i kalon ato.

Nga gjërat, të cilat e rregullojnë lidhjen me Allahun është sinqeriteti që tregohet ndaj Allahut, qoftë në fjalë apo vepra si dhe kthimi tek Ai e tek askush tjetër. Kështu

që të mbështetesh tek Allahu me një mbështetje të vërtetë dhe të jetë jeta jote mes frikës e shpresës. Le ta shtojë leximin e Kuranit duke medituar me frikë, si dhe le të jenë të shpeshta tek ai kërkimi i faljes dhe përmendja e Allahut me fjalët: La ilahe ila llah, Allahu Ekber, Elhamdulilah.

Ai po ashtu duhet të jetë i kënaqur me caktimin e Allahut dhe të shpresojë mirësi tek Allahu, nëse duron ndaj fatkeqësive. O robërit e mi, sikur të parët tuaj dhe të fundit tuaj, e gjithashtu edhe (të parët dhe të fundit) prej xhinëve të ngriheni në një vend dhe të më luteni, Unë do t'i përgjigjem lutjes së çdonjërit prej jush, e kjo nuk do ta pakësojë atë që kam Unë, as aq ujë sa mund të marri gjilpëra nga deti!

Këtu, o robër të Allahut, tregohet Fuqia e Allahut dhe se sundimi i Tij është më se i plotë dhe se depot e sundimi i Tij nuk kanë të mbaruar, edhe nëse do t'i japë të parëve dhe të fundmëve, njerëzve dhe xhindëve të gjitha ato që kërkojnë, qofshin në një vend të vetëm. Po ashtu këtu ka nxitje që njerëzit t'i luten e t'i kërkojnë Allahut nevojat e tyre. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Dora e Allahut është plot, nuk e pakëson atë shpenzimi që bën dhe bujaria natën e ditën. A nuk e keni parë se sa ka shpenzuar, që kur ka krijuar qiejt dhe tokën! Përsëri ajo nuk e ka pakësuar atë që është në të djathtën e Tij*". (E përcjell Muslimi) Ebu Seid Hudriu ka thënë: Kur ta lusni Allahun, kërkoni me të madhe, sepse kjo nuk pakëson asgjë nga ato që janë tek Allahu, por kur t'i luteni dijeni se Allahun nuk mund ta detyrojë askush...

"...kjo nuk do ta pakësojë atë që kam Unë, as aq ujë sa mund të marri gjilpëra nga deti!" Këtu vërtetohet se ajo që gjendet tek Allahu nuk mbaron kurrë, kështu është edhe me frutat e Xhenetit, ato nuk kanë të mbaruar. Allahu thotë: **"Dhe frutave të bollshme, Që nuk ndërpriten nga stinët dhe jo larg e vështirë për t'u marrë."** (Vakia, 32-33) E thashë atë që dëgjuat dhe i kërkoj falje Allahut për vete dhe për ju, ndaj kërkojini falje Atij, sepse është Falës, Mëshirëplotë.

Hytbja e dytë

Falënderimi i takon Allahut të vetëm, paqja dhe bekimi i Tij qofshin mbi atë pas të cilit nuk ka profet tjetër. Vazhdojmë të jemi me këtë hadith të madh, i cili ka vlera të larta dhe dobi të shumta.

"O robërit e mi, këto janë veprat tuaja, të cilat tek Unë janë të ruajtura dhe të llogaritura, e për to Unë do t'ju shpërblej. Pra, ai që gjen mirë le ta falënderojë Allahun, ndërsa ai që gjen keq le të mos fajësojë askënd pos vetvetes!"

Këtu tregohet mëshira e madhe e Allahut dhe drejtësia e plotë që Ai zotëron. Kjo është edhe kuptimi i fjalës së Allahut: **"Aty do të gjejnë të shënuar gjithçka që kanë punuar. Zoti yt nuk i bën padrejtësi askujt."** (Kehf, 49) **"Ditën kur Allahu do t'i ringjallë ata të gjithë bashkë dhe t'i njoftojë ata për çfarë patën punuar. Allahu e ka në llogari atë, ndërsa ata e kanë harruar."** (Muxhadele, 6)

Të gjithë të mirat vijnë nga Allahu dhe bujaria e Tij, jo se ne i meritojmë ato. Ndërsa e keqja është e gjitha nga biri i Ademit dhe ndjekjes që ai i bën epsheve dhe

pasioneve të tij. **"Çfarëdo e mire që të vjen, ajo është prej Allahut, kurse çfarëdo e keqe që të bie ty, ajo është nga vetja jote."** (Nisa, 79)

Të parët tanë të mirë përpiqeshin për kryerjen e punëve të mira, duke qenë të kujdesshëm dhe duke i tërhequr vërejtjen vetes, nëse i linin ato pas dore. Një herë i thanë Mesrukut: Sikur ta pakësoje disi përpjekjen që bën për punët e mira! Ai iu tha atyre: Pasha Allahun! Nëse dikush do të më vinte e të më thoshte, se Allahu nuk do të më dënojë, nuk do të kisha hequr dorë nga kjo përpjekje. -Pse e gjithë kjo,- i thanë të pranishmit? -Sepse kështu vetvetja do të më arsyetojë nëse hyj në zjarr. Mutraf bin Abdullai thoshte: -Përpiquni për të punuar punë të mira, sepse nëse përfundimi ynë është ashtu siç shpresojmë –të na mëshirojë Allahu e të na falë-, atëherë do të kemi grada në Xhenet. Por nëse përfundimi ynë është ai që i ikim dhe i frikësohemi, atëherë nuk do të themi, o Zoti ynë, kthena edhe një herë në dynja të punojmë punë të mira, e jo si ato që i bëmë derimë tani, porse do të themi; punuam, por ato nuk na bënë dobi. E pra, dërgoni selam e lutuni për të dërguarin e Allahut, Muhamedin, birin e Abdullahit.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij. Bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse bekove Ibrahimin dhe familjen e tij. Vërtet, Ti je i Lavdëruar dhe i Madhëruar.

O Zot! Ji i kënaqur më Halifet e Drejtë, prijësat për në mirësi, Ebu Bekrin, Omerin, Osmanin dhe Aliun. Ji i kënaqur me familjen e tij, gratë e tij që janë nënat e besimtarëve, si dhe me të gjithë shokët dhe ata që ndjekin rrugën e tyre deri në Ditën e Gjykimit.

O Zot! Drejtoje këtë umet në rrugën e drejtë, në të cilën janë krenarë ata që të binden ty dhe udhëzohen në të ata që të kundërshtojnë Ty dhe që thërritet në të për të mirë e ndalohet nga e keqja.

O Zot! Fali besimtarët dhe besimtaret, muslimanët dhe muslimanet.

O Zot! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët. O Zot! Ngrije nga umeti i Muhamedit, çdo fatkeqësi, vështirësi dhe derdhje gjaku që ka rënë mbi të.

O Zot! Mëshiroji ata. O Zot! Mëshiroji ata. O Zot! Mëshiroji ata.

O Zot! Kuroi zemrat e tyre të thyera. O Zot! Ktheji të humburit e tyre, shëroje të sëmurin prej tyre, shuaji dhimbjet e tyre dhe liroji borxhlinjtë nga borxhet e tyre.

O Zot! Mëshiroje dobësinë që ne kemi, fshihi të metat tona, fali gjynahet tona dhe na i largo mundimet që ne kemi.

O Zot! Derdh mëshirë mbi ne, në çastin kur do të jemi përpara Teje. O Zot! Zbardhi fytyrat tona.

O Zot! Na ndero me Xhenetin dhe kënaqësinë Tënde.

O Zot! Ktheji të rinjtë muslimanë në fenë tënde me një kthim të bukur.

O Zot! Ruaji gratë e muslimanëve nga dyshimet dhe epshet, ruaji ato nga lakuriqësia dhe degjenerimi, o Zoti ynë, Zot i gjithësisë.

O Zot! Ji me ne dhe jo kundra nesh, përfundoi me të mira veprat tona, o Zoti ynë, Zot i gjithësisë, vërtet Ti je që ke mundësi për çdo gjë.

Hytbe nr. 26

Frika nga zjarri dhe shkaqet e hyrjes në të

Hytbja e parë:

Falënderimi i takon Allahut, **"Unë mbështetem tek Allahu, Zoti im dhe Zoti juaj. S'ka asnjë gjallesë që të mos jetë nën pushtetin e Tij. Me të vërtetë, Zoti im, është në rrugë të drejtë".** (Hud, 56.)

Dëshmoj se nuk ka Zot që meriton të adhurohet me të drejtë veç Allahut, i vetëm dhe i pashoq, **"Të gjitha kafshët në Tokë e të gjithë shpendët që fluturojnë me krahët e veta, janë në bashkësi të ngjashme me ju. Ne nuk kemi harruar asgjë në Librin Tonë. Pastaj të gjithë do të tubohen para Zotit të tyre".** (Enam, 38.), si dhe dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguar i Tij. Allahu i Madhëruar i ka rrëfyer atij në librin e Vet: **"I Allahut është pushteti i qiejve dhe i Tokës! E kur të arrijë Ora** (e Kiametit), **atë ditë mohuesit do të humbasin".** (Xhathije, 27.), duke e pasuar atë me brengën dhe frikën që popujt do të kenë në atë vend duke thënë: **"Atëherë të gjithë popujt do t'i shohësh të gjunjëzuar. Çdo popull do të thirret në Librin e vet** (e do t'i thuhet): **"Sot do të shpërbleheni për atë që keni bërë".** (Xhathije, 28.)

O Zot, dërgo paqe dhe mëshirë për të, si dhe për të gjithë të dërguarit e tjerë.

"O njerëz! Frikësojuni Zotit tuaj dhe frikësojuni Ditës, kur prindi nuk do të mund ta ndihmojë aspak fëmijën e vet, e as fëmija nuk do të mund ta ndihmojë sadopak prindin e vet! Premtimi i Allahut është vërtet i sigurt, prandaj mos e lini jetën e kësaj bote t'ju mashtrojë dhe as djallin mos e lini t'ju mashtrojë për Allahun". (Lukman, 33.)

Vëllai im musliman, pa bërë shumë komente le të hymë në temë. Lërmë ta kujtoj veten dhe ty me një çast të frikshëm e një ditë të madhe. Të shumtë janë emrat e saj, të cilët përputhen rreth një realiteti të vetëm. Kurani Famëlartë ka zbuluar mbi njëzet emërtime të saj. Ajo është dita e daljes. **"Ditën, kur ata do ta dëgjojnë thirrjen e vërtetë, ajo do të jetë Dita e Daljes** (Ringjalljes)". (Kaf, 42.)

Ajo është dita e Ndarjes vendimtare: **"Kjo është Dita e Ndarjes vendimtare, në të cilën do të tuboheni ju dhe popujt e lashtë".** (Murselat, 38.)

Ajo është dita e Gjykimit: **"E kush do të ta shpjegojë ty se ç'është Dita e Gjykimit? Edhe njëherë: Kush do të ta shpjegojë ty se ç'është Dita e Gjykimit? Ajo është Dita, kur askush nuk do të ketë fuqi për të bërë gjë për ndonjë tjetër dhe kur pushteti do të jetë vetëm i Allahut".** (Infitar, 17-19.) **"Paralajmëroji ata** (o Muhamed) **për Ditën e Pikëllimit, kur do të japin llogari, ndonëse tani ata janë të shkujdesur dhe nuk besojnë".** (Merjem, 39.)

Ajo është dita e Kërcënimit: **"Dhe do të fryhet në Sur - kjo është Dita e**

kërcënimit”. (Kaf, 20.)

Ajo është dita e Tubimit. **“Dhe kështu pra, Ne të kemi shpallur ty një Kuran në gjuhën arabe, për të paralajmëruar popullin e Mekës dhe ata rreth saj; për t’i paralajmëruar ata për Ditën, e cila do të vijë me siguri: kur të gjithë njerëzit do të tubohen, disa në Xhenet e disa në Xhehenem”.** (Shura, 7.)

Ajo është dita e Pikëllimit: **“Paralajmëroji ata për Ditën e afërt të Gjykimit, kur zemrat do t’u vijnë deri në fyt prej pikëllimit. Për njerëzit e këqij nuk ka asnjë mik të afërt dhe as ndërmjetësues të pranueshëm”.** (Gafir, 18.)

Ajo është dita e takimit: **“Për Ditën, kur ata do të paraqiten të zbuluar, kur asgjë e tyre nuk do të jetë e fshehtë për Allahun. Kujt i përket pushteti i asaj dite? Allahut, të Vetmit, Ngadhënjimtarit! Atë ditë, çdo njeri do të shpërblehet sipas asaj që ka punuar; atë ditë nuk ka padrejtësi! Allahu, me të vërtetë, është i shpejtë në llogari. Paralajmëroji ata për Ditën e afërt të Gjykimit, kur zemrat do t’u vijnë deri në fyt prej pikëllimit. Për njerëzit e këqij nuk ka asnjë mik të afërt dhe as ndërmjetësues të pranueshëm”.** (Gafir, 16-18.)

Ibën Abasi ka thënë: Atë ditë do të takohet Ademi me pasardhësit e tij. Atë ditë do të takohen banorët e qiellit me banorët e tokës, Krijuesi me krijesat, mizori me atë që i ka bërë padrejtësi. Çdokush do të takojë atë që ka vepruar, qoftë e mirë apo e keqe.

Ajo është dita e thirrjes: **“O populli im, unë i druhem vërtet Ditës, kur do të thërrisni njëri-tjetrin, Ditës kur, nga frika do të ikni prapa, pa pasur askënd që t’ju mbrojë nga dënimi i Allahut. Atë që Allahu e shpie në humbje, nuk mund ta udhëzojë kush”.** (Gafir, 32-33.)

Thuhet se është quajtur me këtë emër për shkak të thirrjeve të shumta që do të ketë në këtë ditë. Çdo person do të thirret me emrin e tij për t’u marrë në llogari e më pas për t’u shpërblyer. Banorët e Xhenetit do të thërrasin banorët e zjarrit e edhe banorët e Arafit do të thërrasin banorët e Xhenetit dhe zjarrit së bashku.

Ajo është dita ku do të dalë në shesh se kush është mashtruar: **“Dita, kur Ai do t’ju mbledhë, dita, kur të gjithë do të grumbulloheni, do të jetë Dita e humbjes dhe fitimit”.** (Tegabun, 9.)

O robër të Allahut! Sa e madhe do të jetë frika ditën kur do të vijë: **“Gjëmimi i tmerrshëm!”** (Karia, 1.) **“Por, kur të vijë Ushtima”.** (Abese, 32.) **“Kur të arrijë gjëma më e madhe”.** (Naziat, 34.) **“A ke dëgjuar për Ngjarjen Gjithëpërfshirëse** (Kiametin)?” (Gashije, 1.) **“Kur të ndodhë Ngjarja** (Kiameti), **ardhjen e saj askush nuk do ta mohojë. Disa do t’i ulë e disa do t’i lartësojë”.** (Vakia, 1-3.)

Sa e tmerrshme do të jetë kur të vijë: **“E Vërteta e pashmangshme! Ç’është e Vërteta e pashmangshme? E kush do të ta shpjegojë ty se ç’është e Vërteta e pashmangshme?”** (Haka, 1-3.)

Ajo është quajtur me këto emra, sepse në të realizohet premtimi dhe kërcënimi. Oh, mjerë për atë që përgënjeshtroi, që u bë kryeneç dhe që u mor në një kohë kur ishte i pavëmendshëm! **“Ose të thotë, kur ta shohë dënimin: “Ah, sikur të ishte**

e mundur për t'u kthyer edhe një herë e të bëhesha njeri i mirë"! (Allahu do t'u thotë): **"Me të vërtetë, juve ju erdhi shpallja Ime** (Kurani), **por nuk besuat dhe u bëtë mendjemëdhenj e jobesimtarë". Në Ditën e Kiametit do t'i shihni ata që kanë trilluar gënjeshtra për Allahun, me fytyra të nxira. Vallë, a nuk është Xhehenemi vend për ata që janë mendjemëdhenj?! Por Allahu do t'i shpëtojë ata që janë ruajtur me të mirat e bëra, prandaj ata nuk do t'i prekë e keqja, as nuk do të pikëllohen. Allahu është Krijuesi i çdo gjëje dhe Ai është mbikëqyrës i çdo gjëje. Të Tij janë çelësat e qiejve e të Tokës! Sa për ata që i mohojnë shpalljet e Allahut, ata janë të humbur! Thuaju atyre: "Vallë, ju po më urdhëroni që të adhuroj dikë tjetër, përveç Allahut, o të paditur?!" Me të vërtetë, të është shpallur ty** (o Muhamed), **si dhe atyre që kanë qenë para teje: "Nëse i shoqëron Allahut diçka tjetër** (në adhurim), **me siguri që punët e tua do të zhvlerësohen dhe do të jesh ndër të humburit. Prandaj, adhuro vetëm Allahun dhe bëhu falënderues!" Ata nuk e kanë vlerësuar siç duhet fuqinë e Allahut. Në Ditën e Kiametit, e tërë Toka do të jetë në grushtin e Tij, ndërsa qiejt do të mbështillen nën të djathtën e Tij. Qoftë i lavdëruar Ai dhe i lartësuar mbi idhujt që ia shoqërojnë Atij** (në adhurim)! **Kur do t'i fryhet Surit, do të vdesin të gjithë ata që gjenden në qiej dhe në Tokë, përveç atyre që do Allahu; pastaj do të fryhet për të dytën herë në Sur dhe ata përnjëherë do të ngjallen e do të presin".** (Zumer, 58-68.)

Ajo është një britmë e frikshme dhe shkatërruese. Kur njerëzit do ta dëgjojnë atë, nuk do të kenë mundësi të lënë porosi asgjë e nuk do të kenë mundësi që të kthehen tek familjet dhe miqtë e tyre. **"Ata presin vetëm një zë të tmerrshëm, që do t'i kaplojë, ndërsa grinden me njëri-tjetrin. Atëherë ata nuk do të mund të lënë testament e as të kthehen te familjet e tyre".** (Jasin, 49-50.)

Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Si të kënaqem kur kujdestari i surit* (Bririt) *e ka marrë surin, e ka ulur ballin dhe dëgjon me kujdes se mos urdhërohet për t'i rënë atij. Të pranishmit thanë: Çfarë të themi, o i Dërguari i Allahut: "La haula ue la kuete ila bila, teuekelna ala llahi rabina.*" (Na mjafton Allahu, sa ndihmës i mirë që është Ai. Ne jemi mbështetur Allahut Zotit tonë). (E përcjell Tirmidhiu, e konsideron sahih Albani.)

Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka treguar për shpejtësinë e shkatërrimit të njerëzve në çastin kur do të vijë shkatërrimi. Kiameti do të vijë aq shpejt, saqë dy burra do të jenë duke hapur rrobat e tyre, as nuk do t'i shesin ato, as nuk do të kenë mundësi t'i mbledhin. Kiameti do të bëhet aq shpejt, saqë një burrë do ta mjelë kafshën, por nuk do ta shijojë qumështin e saj. Kiameti do të bëhet dhe dikush do të hapë një vend për grumbullimin e ujit, por që nuk do të mund të pijë prej tij. Kiameti do të bëhet dhe dikush e ka ngritur lugën me ushqimin deri tek goja, por nuk do të mund ta hajë atë. (E përcjell Buhari)

O ju muslimanë! Kiameti është shumë i shpejtë dhe tejet i frikshëm. Ai që do ta përjetojë këtë çast do të thinjet. Në atë çast prindërit do të largohen, shtatzëna do ta

hedhë barrën e saj, njerëzit do të jenë si të dehur, por ata nuk janë të dehur, porse dënimi i Allahut do të jetë shumë i ashpër.

Po pasha Zotin, në një çast të vetëm do të zbërthehet e këputet lidhja e gjithësisë, në të do të realizohet shkatërrimi i përgjithshëm. Do të mbarojë koha e jetës dhe do të shndërrohen shenjat e gjithësisë. Toka do të dridhet e do të çahet. Malet do të fluturojnë e do të shkatërrohen. Detet do të shpërthejnë e do të vlojnë. Qiejt do të çahen. Dielli do të mbështillet e do të shuhet. Hëna do të fshihet e yjet do të bien e do të humbë drita e tyre.

Në një çast toka do të shndërrohet me një tokë tjetër e njerëzit do të çohen drejt vendit të grumbullimit. Buhari dhe Muslimi përcjellin nga Sehël bin Sadi, se ky ka dëgjuar të Dërguarin e Allahut të thotë: "*Njerëzit Ditën e Gjykimit do të grumbullohen në një tokë të bardhë e të sheshtë si një fetë buke*". Sehli apo të tjerët kanë thënë: se aty nuk do të ketë shenja orientuese për askënd.

Ndërsa në komentimin e fjalës së Allahut: **"Ditën, kur Toka do të ndërrohet me tokë tjetër, por edhe qiejt, të gjithë do të dalin para të Vetmit dhe Ngadhënjyesit Allah".** (Ibrahim, 48.)

Ibën Mesudi ka thënë: Toka do të zëvendësohet me një tokë tjetër, e cila do të jetë si argjendi, në të cilën nuk është derdhur gjak i ndaluar dhe nuk është kryer në të ndonjë haram.

Vëlla musliman! Le të shkojmë nga tmerri i zëvendësimit të tokës dhe dalja përpara Allahut, për tek tmerri i urës së Siratit dhe ecja mbi të.

Në librin e saktë të Muslimit përcillet nga Aishja, se ajo e pyeti të Dërguarin e Allahut në lidhje me kuptimin e ajetit: "**Ditën, kur Toka do të ndërrohet me tokë tjetër, por edhe qiejt, të gjithë do të dalin para të Vetmit dhe Ngadhënjyesit Allah**". (Ibrahim, 48.) Ajo i tha: Atëherë ku do të jenë njerëzit, o i Dërguari i Allahut? Ai u përgjigj: "*Mbi urën e Siratit*".

Ndërsa për gjendjen e njerëzve kur të kalojnë mbi Sirat, Bejhakiu përcjell nga Mesruku e ky nga Abdullai, se ka thënë: "Allahu do t'i mbledhë njerëzit Ditën e Gjykimit, -kështu ka vazhduar deri sa ka thënë- prej tyre do të ketë që do t'u jepet dritë, të cilën do ta kenë përpara tyre si mali, prej tyre do të ketë të atillë që do t'u jepet më shumë se kaq, ndërsa do të ketë njerëz që do t'u jepet sa drita e një xixëllonje në të djathtë të tij e do të ketë njerëz që kanë më pak se kaq, derisa të fundit që do t'i jepet dritë është ai që do të ketë dritë në gishtin e madh të këmbës së tij, i cili herë do të ndriçojë e herë do të fiket. Ai sa herë që drita do të forcohet do të eci dhe kur ajo do të shuhet do të qëndrojë. Kështu ata do të kalojnë nëpër Sirat dhe Sirati do të jetë i mprehtë si shpata dhe i rrëshqitshëm, ndërsa atyre do t'u thuhet: Ecni nëpër të me anë të dritës tuaj. Prej tyre do të ketë që do të ecin si hedhja e një ylli, prej tyre do të ketë që do të ecin me shpejtësinë e erës, prej tyre do të ketë që do të ecin me një shpejtësi sa hap e mbyll sytë, e të tjerë që ecin me shpejtësinë e udhëtimit, e të cilët ecin sikur çajnë rërën e kjo në saje të veprave të tyre. Derisa të kalojë ai që e ka dritën tek gishti i madh i këmbës, atij do t'i bjerë një dorë dhe do të kapet me dorën

tjetër, do t'i bjerë një këmbë dhe do të kapet me këmbën tjetër. Anët e tij do t'i kapë zjarri e kështu do të vazhdojë derisa të shpëtojë, e kur të shpëtojë do të thotë: Falënderimi i takon Allahut që na shpëtoi prej teje, pasi na bëri të të shohim, vërtet Ai na ka dhënë neve atë që nuk ia ka dhënë askujt tjetër". (E përcjell Hakimi që e ka konsideruar të saktë, këtë e ka mbështetur dhe imam Dhehebiu. Albani ka thënë: Ka dobësi në njërin prej transmetuesve, porse ky hadith është ndjekur dhe është i saktë.)

Në librin e saktë të Muslimit përcillet nga Ebu Hurejre se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Dërgohet amaneti dhe lidhjet farefisnore në të dy anët e Siratit –në të majtë e të djathtë të saj-. I pari juaj do të kalojë si rrufeja, tjetri si era, tjetri si fluturimi i zogut, do t'i bëjnë të vrapojnë ata punët e tyre, e Profeti juaj do të qëndrojë në Sirat e do të thotë: O Zot shpëtoji, shpëtoji, derisa punët të mos bëjnë dot gjë për robërit, kështu që dikush, i cili nuk mund të ecë do të vijë zvarrë. Në të dy anët e Siratit do të ketë çengela, të cilat janë të urdhëruara për të marrë ata që u thuhen. Ai që vetëm çahet e gërvishtet nga to do të shpëtojë, ndërsa ata që kapen do të hidhen në zjarr*".

O rob i Allahut! A nuk e ke menduar se çfarë drite do të kesh ti në urën e Siratit?

Pyete veten për gradën e besimit dhe sigurisë e punët e mira dhe do ta gjesh lajmin e sigurt në fjalën e Allahut: **"Ditën që do të shohësh besimtarët dhe besimtaret, me dritën e tyre, që shkëlqen para dhe në të djathtë të tyre** (e do t'u thuhet): **"Lajm i mirë sot për ju: kopshtet e Xhenetit nëpër të cilat rrjedhin lumenjtë, ku do të banoni përgjithmonë. Kjo është fitorja më e madhe!"** (Hadid, 12.) Ki kujdes nga hipokrizia dhe hipokritët, sepse atje shtohen ulërimat e tyre e nuk do t'u përgjigjet kush. **"Atë Ditë, hipokritët dhe hipokritet do t'u thonë besimtarëve: "Na prisni edhe neve që të marrim nga drita juaj"! Por atyre do t'u thuhet: "Kthehuni prapa e kërkoni tjetër dritë!" Dhe ndërmjet tyre do të vendoset një mur me portë: brenda saj ka mëshirë, kurse jashtë saj ka dënim. "A nuk kemi qenë me ju?" - do të thërrasin ata. - "Po, - do t'u përgjigjen, - por ju e çuat veten në tundim, pritët, dyshuat dhe u mashtruat nga vetë dëshirat tuaja të kota, derisa arriti urdhri i Allahut, e djalli ju mashtroi për Allahun! Sot nuk pranohet prej jush kurrfarë shpërblese, as prej atyre që nuk kanë besuar: zjarri është vendbanimi juaj, ai është për ju; eh, sa vendbanim i tmerrshëm që është ai!"** (Hadid, 13-15.)

O Zoti ynë, plotësoje dritën tonë e falna neve, vërtet ti ke mundësi për çdo gjë.

I thashë këto që dëgjuat dhe i kërkoj falje Allahut…

Hytbja e dytë

Falënderimi i takon Allahut, Zotit të botëve. Ai jep jetën, dhe jep vdekjen, dhe Ai është i mundshëm për çdo gjë. Dëshmoj se nuk ka Zot që meriton të adhurohet me të drejtë veç Allahut, i vetëm dhe i pashoq. E filloi krijimin e njeriut nga balta, pastaj bëri që pasardhësit e tij të krijohen prej një pike të lëngut të shpërfillur, së cilës pastaj i dha trajtë dhe i fryu shpirtin e krijuar prej Tij. Ai ju ka dhënë dëgjimin, shikimin dhe zemrën,

por pak prej jush janë mirënjohës. Po ashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguar i Tij.

O Zot dërgo paqe dhe mëshirë për të gjithë profetët.

Robër të Allahut! Ashtu duke qenë në sheshin e Ditës së Gjykimit do të ndodhi ndërmjetësimi i madh i Profetit tonë (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), në atë çast kur të gjithë profetët do të shfajësohen –për shkak të tmerrit të atij çasti- ashtu sikurse është lajmëruar prej tij: "*Çdo profet ka pasur një lutje që e ka bërë për umetin e tij, ndërsa unë e kam rezervuar atë ndërmjetësim për umetin tim Ditën e Gjykimit*". (Mutefekun alejhi)

Bashkë me nderimin e ndërmjetësimit që do t'i bëjë Allahu Profetit të Tij, do ta nderojë edhe me dhurimin e një burimi mjaft të madh e të gjerë, uji i të cilit është më i bardhë se qumështi, më i ëmbël se mjalti dhe era e të cilit do të jetë më kundërmuese se misku. Gotat në të do të jenë si yjet në qiell në numër, uji aty vjen nga lumi i Keutherit. Kush pi prej tij nuk do ta marrë etja asnjë herë. Na përcjell Muslimi në librin e saktë të tij nga Ebi Hurejre, se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Burimi im është më i gjatë se distanca nga Ijleh* (Akabe, e cila gjendet në Jordani) *e deri në Aden –qytet në Jemen-*". Ndërsa tek Buhari ka ardhur: "*Burimi im është i gjatë sa distanca e një muaji udhëtim dhe brigjet e tij kanë të njëjtën distancë*".

Po ashtu Profeti ka thënë: "*Uji i tij është më i bardhë se qumështi, më i ëmbël se mjalti dhe gotat në të do të jenë më shumë se yjet në qiell. Unë do t'i largoj njerëzit prej tij sikurse largon ndonjëri devetë e huaja nga burimi i vet*". Njerëzit i thanë: O i Dërguari i Allahut, po a do të na njohësh ti neve në atë ditë? Tha: "*Ju keni gjurmë që nuk i kanë popujt e tjerë, do të vini në të dhe në ballin dhe gjymtyrët e abdesit do të keni shenja të bardha nga gjurmët e abdesit*". (E përcjell Muslimi)

O ju muslimanë! O robër të Allahut! Përgëzohu kur të paraqitesh tek ky burim me ata që shkojnë atje dhe mjerë për ty, nëse do të largohesh prej tij si shkak i veprave të tua. Përcjell Buhari dhe Muslimi nga Enes bin Maliku, se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Do të vijnë në burimin tim disa burra nga umeti im, kur t'i shoh dhe të më afrohen, do t'i largojnë nga unë. Unë do t'u them: "Shokët e mi, shokët e mi*. Ata do të më thonë: ti nuk e di se ç'kanë punuar ata pas teje. Në një transmetim tjetër ka ardhur se Profeti do të thotë: **"***Larg, larg ata që kanë ndryshuar pas meje*".

Përgëzimi të qoftë o vëlla mysliman, kur ta kalosh Siratin i sigurt e të shpëtosh nga zjarri i Xhehenemit i ruajtur. Allahu thotë: **"Dhe nuk ka asnjë prej jush që të mos arrijë tek ai** (Xhehenemi). **Kjo është vendosur prerazi nga Zoti yt".** (Merjem, 71.) Ajo është devotshmëria dhe devotshmëria në vetvete është shkak për shpëtimin nga zjarri. **"Pastaj do t'i shpëtojmë ata që kanë qenë besimtarë dhe do t'i lëmë keqbërësit të gjunjëzuar në të".** (Merjem, 72.)

Abdulla bin Mubareku përcjell nga Hasan Basriu se ka thënë: "Një njeri i tha vëllait të tij: A e ke mësuar se do t'i paraqitesh zjarrit? Ai tha: Po. A e di se do të dalësh

prej tij? Tha: Jo. Atëherë përse qesh! Tha: Ai nuk është parë më të qeshë derisa e takoi Allahun.

Ku jemi ne me ata që shoqëruan Profetin (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) dhe luftuan në rrugën e Allahut, e që pas gjithë këtyre gjërave ata i frikësoheshin llogarisë së Allahut (se mos ndoshta nuk ishte atje ku duhej). Thuhet se Abdulla bin Revaha e vendosi kokën e tij në prehrin e bashkëshortes dhe filloi të qante, e bashkë me të filloi të qante dhe bashkëshortja e tij. Ai i tha asaj: Përse qan? Të pashë ty të qaje e qava dhe unë pas teje ia ktheu ajo. Ai tha: mua m'u kujtua fjala e Allahut: **"Dhe nuk ka asnjë prej jush që të mos arrijë tek ai** (Xhehenemi). **Kjo është vendosur prerazi nga Zoti yt".** (Merjem, 71.)

O rob i Allahut! Ku është bindja jote në takimin me Allahun? Ku janë shenjat e sigurisë si frika, shpresa, besnikëria, sinqeriteti, dashuria ndaj ahiretit dhe mos-angazhimi i tepërt ndaj kësaj bote, gjëja më e pakët të jetë sikur të mjaftohesh me hallallin. Llogaria është e vështirë. Ai që merret në pyetje është dënuar. Peshorja është e drejtë dhe Zoti yt nuk i bën padrejtësi askujt. Mos harro se ky qëndrim është i tmerrshëm dhe dëshmitarë nga vetë ti do të jenë kundra teje... Nuk mund të arratisesh dhe nuk mundesh që të mos i pranosh.

Muslimi dhe të tjerë kanë përcjellë nga Ebi Seidi dhe Ebu Hurejre, se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), ka thënë: "Kur robi do ta takojë Zotin e tij, Allahu do t'i thotë: "*A nuk të kam nderuar ty, të kam dhënë gjithë të mirat e të kam martuar? T'i kam nënshtruar ty kuajt dhe devetë, të bëra ty të sundosh e të fitosh shumëfish? Ai do të thotë: Po, o Zoti im. Allahu do t'i thotë: A mendove se ti do të më takosh mua? Ai do t'i përgjigjet: Jo. Atëherë Allahu do t'i thotë: Unë sot do të harroj, ashtu sikurse edhe ti më harrove". Pastaj do të takojë tjetrin e do t'i thotë të njëjtat gjëra, pastaj të tretin e do t'i thotë po kështu e ai do t'i përgjigjet: Besova tek Ty, në librin Tënd dhe profetin që Ti dërgove. E fala namazin, agjërova dhe dhashë lëmoshë e kështu vazhdon të përmendi të mirat sa të mundet. A t'i thërrasim dëshmitarët tanë ndaj teje? Ai do të mendojë në vetvete: Kush janë ata që do të dëshmojnë për mua. Atëherë atij do t'i mbyllet goja dhe do t'i thuhet kofshës së tij: fol. Kofsha e tij do të flasë, do të flasin dhe buzët e kockat e tij për të gjitha ato që ka bartur, në mënyrë që të shfajësohen nga vetvetja. Ky është hipokriti që atë ditë do të përqeshet."* (E përcjell Muslimi)

O ju njerëz: Disa nga muslimanët i ka angazhuar jeta e kësaj bote, me hijeshinë dhe zbukurimet e saj mashtruese nga ngjarjet e Kiametit. Ata gëzohen me jetën e kësaj bote, por kjo jetë nuk është veçse një plaçkë mashtruese. Ata nuk marrin mësim nga ata që ajo merr e çdo ditë ajo merr prej tyre. Ata nuk mësojnë nga të tjerët, porse ata për të tjerët u bënë mësim.

Sa shumë që kemi nevoje për kështillën e të sinqertëve sikurse ai që i tha popullit të vet: **"O populli im, në të vërtetë, jeta e kësaj bote është vetëm kënaqësi e përkohshme, ndërsa jeta tjetër është Shtëpi e përhershme".** (Gafir 39.)

Sa shumë që kemi nevojë të na tërheqin vëmendjen, sikurse ai që i tha Ebu Dherit: O Ebu Dher! Përgatitu mirë, sepse udhëtimi është i gjatë. Shkarkoje shpinën, sepse pengesa është e madhe dhe zbukuroi veprat, sepse kontrolluesi është i mprehtë.

Sa shumë që kemi nevoje për kujtimin e Uejs Karnit –zotëria i tabiinëve- që ua dha Omerit dhe Aliut –zotërisë së sahabeve-: Mes meje dhe jush është një pengesë e madhe, të cilën nuk mund ta kalojë veçse ai që nuk është i ngarkuar.

O Zot, lehtësoi gjynahet tona… Rëndoi në sheshin e Ditës së Gjykimit peshoret e veprave tona të mira. O Zot, mëshirona kur të paraqitemi para teje.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij. Bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse bekove Ibrahimin dhe familjen e tij. Vërtet, Ti je i Lavdëruar dhe i Madhëruar.

O Zot! Ji i kënaqur më Kalifet e drejtë, prijësit për në mirësi, Ebu Bekrin, Omerin, Osmanin dhe Aliun. Ji i kënaqur me familjen e tij, gratë e tij që janë nënat e besimtarëve, si dhe me të gjithë shokët dhe ata që ndjekin rrugën e tyre deri në Ditën e Gjykimit.

O Zot! Drejtoje këtë umet në rrugën e drejtë, në të cilën janë krenarë ata që të binden ty, dhe udhëzohen në të ata që të kundërshtojnë Ty, dhe që thërritet në të për të mirë e ndalohet nga e keqja.

O Zot! Fali besimtarët dhe besimtaret, muslimanët dhe muslimanet.

O Zot! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët. O Zot! Ngrije nga umeti i Muhamedit, çdo fatkeqësi, vështirësi dhe derdhje gjaku që ka rënë mbi të.

O Zot! Mëshiroji ata. O Zot! Mëshiroji ata. O Zot! Mëshiroji ata.

O Zot! Kuroji zemrat e tyre të thyera.

O Zot! Ktheji të humburit e tyre, shëroje të sëmurin prej tyre, shuaji dhimbjet e tyre dhe liroi borxhlinjtë nga borxhet e tyre.

O Zot! Mëshiroje dobësinë që ne kemi, fshiji të metat tona, fali gjynahet tona dhe na i largo mundimet që ne kemi.

O Zot! Derdh mëshirë mbi ne, në çastin kur do të jemi përpara Teje. O Zot! Zbardhi fytyrat tona. O Zot! Na ndero me Xhenetin dhe kënaqësinë Tënde.

O Zot! Ktheji të rinjtë muslimanë në fenë tënde me një kthim të bukur.

O Zot! Ruaji gratë e muslimanëve nga dyshimet dhe epshet, ruaji ato nga lakuriqësia dhe degjenerimi, o Zoti ynë, Zot i gjithësisë.

O Zot! Ji me ne dhe jo kundra nesh, përfundoji me të mira veprat tona, o Zoti ynë, Zot i gjithësisë, vërtet Ti je që ke mundësi për çdo gjë.

Hytbe nr. 27

Ndalohet që njeriu të dëmtojë veten e tij

Hytbja e parë:

Falenderimet i takojnë vetëm Allahut që e krijoi njeriun në formën më të bukur e që e pajisi me mendje dhe logjikë. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut Ai është i vetëm dhe i pashoq, i Tij është sundimi dhe falënderimi dhe Ai është i Mundshëm për çdo send. Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij, përgëzues dhe qortues udhëzues për tek Allahu, si dhe pishtar ndriçues, paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij.

O ju njerëz! Frikësojuni Allahut dhe kujtoni mirësitë e mëdha, që u ka dhuruar Ai. Allahu i Madhëruar thotë: **"Në të vërtetë, Ne i kemi nderuar bijtë e Ademit: ua kemi bërë të mundur që të udhëtojnë në tokë dhe në det, u kemi dhënë ushqime të mira e të lejuara dhe i kemi ngritur lart mbi shumë prej atyre që kemi krijuar."** (Sure Isra, 70.)

Në një ajet tjetër thotë: **"Allahu është Ai që jua ka bërë Tokën vendbanim e qiellin kulm, ju ka dhënë formë e jua ka përsosur atë dhe ju ka furnizuar me ushqime të mira. Ja, ky është Allahu, Zoti juaj. Qoftë i lartësuar Allahu, Zoti i botëve!"** (Sure Gafir, 64.)

"A nuk shihni se si Allahu jua ka bërë të mundur t'i shfrytëzoni të gjitha ato që gjenden në qiej dhe në Tokë dhe ju ka mbuluar me dhuntitë e Tij të dukshme e të padukshme?" (Sure Lukman, 20.)

O ju besimtarë! Allahu e ka nderuar këtë njeri dhe e i ka dhuruar mirësi që nuk ua ka dhënë krijesave të tjera. Për të nënështroi gjithcka që gjenedet në qiej dhe tokë. Atë e krijoi në formën më të bukur dhe i dha dëgjim, shikim e mendje, që t'i shfrytëzojë në gjëra për të cilat edhe janë krijuar, pra, me qëllim që të jenë ndihmës në bindjen ndaj Zotit dhe adhurimin ndaj Tij. Allahu i Madhëruar thotë: **"Xhindet dhe njerëzit i kam krijuar vetëm që të Më adhurojnë."** (Sure Dharijat, 56.)

Atëherë dëgjimi e ndihmon njeriun në adhurimin ndaj Allahut, sepse me anë të tij dëgjon shpalljen, fjalët e dijetarëve e si rrjedhojë edhe besimi i tij shtohet.

Shikimi e ndihmon në vrojtimin e argumenteve universale dhe ato fetare të Allahut të Madhëruar, ashtu sikurse i tregon atij dhe humnerën e shkatërrimit që të mos bjerë aty, dhe çdo send që shpie në shkatërrimin e vetes, apo të një prej gjymtyrëve të tij. Ndërsa me anë të zemrës ai kupton argumentet e Allahut të Madhëruar, i tregon atij qëllimin e tyre, ku mund të dallojë mes haramit dhe hallallit dhe të ruhet nga dyshimet e pasionet. Të njëjtat fjalë thuhen dhe për gjymtyrët e tjera, të cilat Allahu i ka krijuar, që të jenë palë ndihmëse për njeriun në adhurimin që i kushton Allahut.

Adhurimi është i detyrë për njeriun, por nuk mund të praktikohet një adhurim

vetëm se atëherë kur këto gjymtyrë janë të shëndosha dhe jo të mangëta, ndërsa detyrimet mund të praktikohen vetëm me anë të një mjeti, atëherë kur ky mjet bëhet i domosdoshëm. Legjislacioni Islam e ka ndaluar që t'i bëhet dëm trupit qëllimisht nga vetë njeriu, apo që t'i shkaktojë ndonjë dëm nga të tjerët, sidoqë të jetë ky dëmtim i madh, apo i vogël. Allahu i Madhëruar thotë: **"...dhe mos e çoni veten tuaj në shkatërrim."** (Sure Bekare, 185.)

Pra, e ndaloi që ai ta dëmtojë jetën, trupin, nderin apo pasurinë e tij pa të drejtë. Për këtë arsye u ligjërua hakmarrja kundrejt atyre që vrasin, apo që dëmtojnë gjymtyrët e njerëzve, duke i plagosur apo duke prerë diçka prej tyre. Allahu i Madhëruar thotë: **"Ne u caktuam atyre në Teurat: jeta me jetë, syri me sy, hunda me hundë, veshi me vesh, dhëmbi me dhëmb dhe plaga me plagë** (të njëjtë me të)." (Sure Maide, 45.)

Në anën tjetër ndaloi që t'i bëhet dëm nderit me shpifje apo imoralitet, për këtë arsye u ligjërua dënimi penal për imoralitetin dhe shpifjet, me qëllim që të ruhet nderi i bijve të Ademit. Gjithashtu e ndaloi që të dëmtohet pasuria e njerëzve e si rrjedhojë u ligjërua dënimi penal për vjedhjen, si dhe për ata rebelë që u presin njerëzve rrugën për t'i plaçkitur. Për më tepër ndaloi që t'i bëhet dëm mendjes, e për këtë arsye ligjëroi dënimin penal të atij që pi alkool, e gjithë kjo si nder dhe mburojë për njeriun dhe për idealet e tij në jetë, me qëllim që të jetojë, si fisnik i qetë dhe i sigurtë.

O ju Muslimanë! Ashtu siç e ruan Allahu njeriun që të mos i bëjë keq atij dikush tjetër, në të njëjtën mënyrë e ruan edhe nga agresioni, që ai mund t'i bëjë vetes së tij, dhe e ndaloi njeriun që të vrasë veten apo që të shkaktojë atë. Allahu i Madhëruar thotë: **"...dhe mos e vritni veten** (dhe njëri-tjetrin)!" (Sure Nisa, 29.) **"...dhe mos e çoni veten tuaj në shkatërrim."** (Sure Bekare, 185.)

Ebu Hurejra na përcjell se i Dërguari i Allahut ka thënë: "*Kush hidhet nga mali dhe vret veten, ai do të përfundojë në zjarrin e xhehenemit, ku aty do të hidhet përjetë. Kushdo që pi helm dhe vret veten, ai do ta mbajë helmin në dorën e tij, duke e pirë në zjarrin e xhehenemit përgjithmonë. Ai që vret veten me ndonjë hekur, ky hekur do të mbetet në dorën e tij dhe me të do ta vrasë veten në zjarrin e xhehenemit përgjithmonë.*" (E përcjell Buhariu.)

Ky kërcënim përfshin edhe ata që shkaktojnë vrasjen e vetes, duke marrë ndonjë lëndë që dëmton shëndetin dhe sjell sëmundjet vdekjeprurëse, siç është shembulli i atij që pi duhan. Ta dini se dëmi i duhanit është mëse i njohur dhe mëse i provuar kjo me dëshmitë e mjekëve specialistë dhe se ai shkakton sëmundje vdekjeprurëse. Kushdo që e pi është mëkatar dhe kush vdes si pasojë e duhanit, ai ka vrarë veten, prandaj u kërkohet atyre që janë sprovuar me të, që të pendohen dhe të shpëtojnë veten nga rreziku i tij.

Në anën tjetër Allahu e ka ndaluar njeriun të lëndojë mendjen e tij, duke përdorur gjëra dehëse apo drogë. Ibn Omeri na përcjell, se i Dërguari i Allahut ka thënë: "*Allahu e mallkoftë alkoolin, pirësin e saj, atë që e shërben, atë që e shet, atë që e prodhon, atë që e mbart dhe mjetin ku mbahet.*" (E përcjell Ebu Daudi dhe e

saktësoi Albani.) Në një version tjetër Ibn Maxhe shton: "Dhe atë që ha fitimin e këtij malli."

Ibn Abasi (*Zoti qoftë i kënaqur me të*) përcjell se i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Largojuni alkolit, sepse është çelësi i të këqijave*." (E përcjell Hakimi dhe e saktësoi Albani.)

Alkooli është term që përfshin çdo lëng dehës çfarëdo qoftë ai dhe çfarëdo emri të ketë verë apo alkool, pije shpirtërore, apo emra të tjerë, sepse këto emra nuk mund ta ndryshojnë realitetin. Ebu Malik Eshariu përcjell se e ka dëgjuar Profetin (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) duke thënë: "*Disa njerëz prej umetit tim do ta pijnë alkoolin dhe do ta quajnë jo me emrin që ka, mbi kokat e tyre do t'u bihen veglave muzikore. Këtyre njerëzve Allahu do t'ua shafisë tokën dhe do t'i kthejë të tjerët në fytyra derrash dhe majmunësh*." (E përcjell Ibn Maxhe dhe e saktësoi Albani.)

Pra, i ndalohet një muslimani që të pijë alkool me çfarëdo emri qoftë ai dhe çfarëdo forme që të ketë: i lëngshëm apo i ngurtë, i mirëfilltë apo i përzier me diçka tjetër, në çdo gjendje ta përdorë atë, për epsh apo për t'u kuruar. Uail bin Huxhri përcjell se Tarik bin Suejd el Xhufi e kishte pyetur të Dërguarin e Allahut për alkoolin dhe ai e ndaloi prej saj. Ai i tha: Unë e prodhoj për t'u kuruar. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) i tha: "*Ai nuk është shërim përkundrazi është sëmundje*." (E përcjell Muslimi.) Në Sunen përcillet se është pyetur i Dërguari i Allahut për verën me të cilën kurohet i sëmuri dhe ka thënë: "*Ajo nuk është shëruese përkundrazi është sëmundje*." (E përcjell Ibn Maxhe dhe e saktësoi Albani.)

Prej gjërave që e dëmtojnë mendjen është edhe pirja e drogës, e cila shkatërron mendjen dhe sjell çmenduri dhe e kthen njeriun nga gradët e burrërisë në humnerat e çmendurisë, ku e ka shumë të lehtë të praktikojë gjërat irrituese dhe të dëmtojë njerëzit.

Sidoqë të jetë droga, hashash apo opium, apo edhe në formë ilaçesh është e ndaluar. Shejhul Islam Ebul Abas Ahmed bin Abdu Selami (*Allahu e Mëshiroftë)* ka thënë: Hashashi i bërë me gjethe rrushi gjithashtu është i ndaluar dhe ai që e përdor rrihet, ashtu siç rrihet ai që pi alkool, madje është më e ndyrë se alkooli në këndvështrimin se ajo e prish mendjen përderisa e kthen njeriun në njeri të rëndomtë pa burrëri e shumë çrregullime të tjera."

O ju Muslimanë! Si mundet që një njeri, të cilit Allahu i ka dhënë mirësi dhe e ka pajisur me logjikë, duke e nderuar ndërmjet shumë krijesave të tjera, që të bjeri në gradët e kafshëve dhe të përdorë gjëra, që e prishin mendjen e tij, qofshin ato pije alkolike, apo opiume të ndryshme, duke e çuar veten drejt zemërimit të Allahut dhe ndëshkimit të tij. Imam Ibn Kajimi, Allahu e mëshiroftë, duke sqaruar problemet e alkoolit thotë: Ajo është lëndë e pështirë në shijim, e ndyrë dhe prej veprave të shejtanit. Me anë të saj ndodhin armiqësitë dhe zemërimet mes njerëzve dhe ajo i largon njerëzit nga përmendja e Allahut dhe namazi. Alkooli thërret në imoralitet, madje ndodh që i dehuri të shkojë me vajzën, motrën apo të afërmit e tjerë. Një lëndë e tillë largon xhelozinë dhe sjell injorimin e pendimin. E kthen njeriun në gradën më të mangët që

ekziston tek njerëzit e ato janë budallenjtë. Me anë të saj bëhet e lehtë vrasja, shfaq të fshehtat familjare me nxjerrjen e të cilave ndodh shkatërrimi dhe lëndimi i këtij njeriu. Sa shumë luftra janë nxitur dhe sa shumë të pasur i ka kthyer në të varfër, sa krenarë i ka kthyer në njerëz të rëndomtë, sa të mira ka larguar e sa të këqija që ka sjellë, sa burra ka ndarë nga gratë, sa dyer të hajrit ka mbyllur në sytë e përdoruesit të saj dhe sa dyer të sherrit ka hapur. Alkooli është koka e çdo mëkati, çelësi i çdo të keqe, largues i çdo të mire dhe thithës i çdo të keqe. Sikur të mos ekzistonte për të ndonjë e keqe tjetër përveçfaktit se ai që e pi atë në këtë botë, nuk do ta pijë atë në xhenet, do të mjaftonte siç është saktësuar nga Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) të ketë thënë: "*Kush pi alkool në dunja nuk do ta pijë atë në botën tjetër*." (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

O Zoti ynë, na jep nga hallalli yt gjë që na largon nga ajo që ke ndaluar dhe na bëj që të mjaftohemi me të mirat e tua dhe jo të dikujt tjetër. Allahut i kërkoj mbrojtje nga Shejtani i mallkuar: **"O besimtarë! Me të vërtetë, pijet alkoolike, bixhozi, idhujt dhe shigjetat e fallit janë vepra të ndyra nga punët e djallit. Prandaj, largohuni nga këto, me qëllim që të shpëtoni! Vërtet, djalli me pije alkoolike dhe me bixhoz kërkon që të fusë midis jush armiqësi e urrejtje, dhe t'ju shmangë nga të kujtuarit e Allahut, dhe kryerja e namazit. Prandaj, a po hiqni dorë?**" (Sure Maide, 90-91.)

Hytbja e dytë:

Falënderimet i përkasin vetëm Allahut që dërgoi tek ne një libër të qartë dhe të mrekullueshëm, që dërgoi tek në një profet të sinqertë dhe të besueshëm, i cili ka lënë të mira, duke na udhëzuar drejt saj, e nuk ka ndonjë të keqe prej së ciliës të mos na ketë kritikuar. Betohem në Allahun, se ai ishte me umetin e tij më i mëshirshëm se nëna me fëmijën e vet. Prej gjërave që na ndaloi ishte edhe dëmi që ndonjëri nga ne mund t'i shkaktojë vetes, duke e çuar atë drejt shkatërrimit. Në anën tjetër e ndaloi njeriun që t'i bëjë keq vetes së tij dhe prej gjërave më të mëdha me të cilën njeriu i bën dëm vetes së tij është shirku. Allahu i Madhëruar thotë: **"O djali im, mos i shoqëro Allahut asgjë** (në adhurim)! **Pa dyshim idhujtaria është një padrejtësi shumë e madhe."** (Sure Lukman, 13.)

A ekziston padrejtësi më e madhe se kjo, a mund të ekzistojë dëm më i madh se ky, ky njeri e shkatërron mendjen dhe e la atë, çorienton zemrën dhe gjymtyrët e tij, sepse u jepet pas kësaj bote e në këtë mënyrë vesh rrobat e poshtërimit dhe nënçmimit, nga ana tjetër i dha vetes zemërimin dhe ndëshkimin e Allahut e së fundmi zjarrin e përhershëm të xhehenemit.

Prej gjërave me të cilat njeriu dëmton veten është dhe ngarkimi i vetes me adhurime, të cilat nuk mund t'i veprojë. Një herë i Dërguari i Allahut pa një njeri, të cilit po i bënin hije dhe njerëzit ishin tubuar rreth tij, i pyeti dhe i thanë se ai është agjërueshëm. I Dërguari i Allahut atëherë tha: "*Nuk është e udhës që të agjërohet në udhëtim.*" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.) Në të njëjtën mënyrë i Dërguari i Allahut e ndaloi agjërimin

e pandërprerë dhe lejoi udhëtarin që ta prishë agjërimin, sidoqë të jetë gjen apo jo vështirësi. Ashtu sikurse e lejoi atë që të përfitojë nga lehtësimet e Allahut të Madhëruar, duke thënë: "*Merrini lehtësirat e Allahut të cilat ua ka dhuruar.*" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Të gjitha këto i ligjëroi për të lehtësuar shpirtrat dhe gjymtyrët nga gjëra që kanë apo mund të kenë vështirësi.

Në anën tjetër nuk i lejohet dikujt, që të lëndojë nderin dhe trungun familjar të tij. I Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Ai që gjen të holla dhe nuk nxiton t'ia japë të zotit i ka bërë padrejtësi atij dhe nderit të tij.*" (E përcjell Ibn Maxhe dhe e saktësoi Albani.) Prandaj nuk i lejohet një njeriu që gjen pasuri ta vonojë shlyerjen e borxhit, kjo në mënyrë që të çojë në vend të drejtat dhe me qëllim që të mos i bëjë dëm nderit të tij me fjalë apo që të flitet për të, sepse diçka e tillë është e padrejtë njësoj si zullumi.

Prej gjërave më të mëdha me të cilat njeriu dëmton veten apo të tjerët është kur e shpie veten drejt zemërimit të Allahut të Madhëruar, duke praktikuar të ndaluarat që ka vënë Allahu apo i Dërguari i Tij dhe duke braktisur urdhërat e Allahut dhe Profetit të tij. Apo atëherë kur bëhet shkak në prishjen e vetes dhe të tjerëve. Në këtë mënyrë atë e kaplon dënimi i Allahut, sipas mëkatit dhe gjymtyrët i ndëshkohen, sepse me ato veproi gjëra që i ka ndaluar Allahu i Madhëruar.

O ju besimtarë! Allahu i Madhëruar u ka urdhëruar me diçka të madhe, dhe e filloi atë vetë e pas tij edhe melaiket, dhe pas tyre vini ju, o xhind dhe njerëz, në këtë mënyrë ai thotë: **"Vërtet, Allahu e bekon të Dërguarin dhe engjëjt e Tij luten për atë. O besimtarë, lutuni për atë dhe përshëndeteni me "selam"!** (Sure Ahzab, 56.)

O Zot, dërgo nderimet e tua mbi Muhamedin dhe mbi familjen e Muhamedit, ashtu siç ke dërguar mbi Ibrahimin dhe mbi familjen e Ibrahimit! Bekoje Muhamedin dhe familjen e Muhamedit, ashtu siç bekove Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit, vërtet Ti je i lavdëruar dhe Krenar!

O Zot, derdh kënaqësinë tënde mbi prijësit e drejtë, si Ebu Bekri, Omeri, Osmani dhe Aliu, O Zot, kënaqu me shokët dhe familjen e tij, si dhe me gratë, dhe të gjithë ata që e ndoqën, dhe ecën në rrugën e tij.

O Zot, mëshiroji muslimanët dhe muslimanet, o Zot fali të gjallët dhe të vdekurit tanë!

O Zot, lehtësoi për ne praktikimet e adhurimeve dhe na ndihmo në veprimin e tyre gjatë natës dhe skajeve të ditës.

O Zot, të lutemi na jep besim të përhershëm, zemra të nënshtruara, gjuhë që të përmendin dhe lutje që gjejnë pranim.

O Zot, mëshiroi vëllezërit tanë kudo që ndodhen, o Zot, ji me ta ndihmës, mëshiroi të moshuarit e tyre dhe trego butësi me të miturit e tyre, dhe ruaji gratë e tyre.

O Zot, ty t'i lëmë armiqtë e tyre, sepse ata nuk janë të vështirë për ty.

O Zot, ty t'i lëmë ata që duan për ne dhe për muslimanët, që t'i godasë ndonjë e keqe.

O Zot, na fal neve, prindërit dhe prindërit e prindërve tanë, mësuesit dhe të gjithë ata që gëzojnë të drejta tek ne.

I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit, dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun,

Zotin e botëve!

Hytbe nr. 28

Zbatimi i detyrimeve dhe largimi nga të ndaluarat!

Hytbja e parë:

Falënderimet i përkasin Zotit të të gjitha botëve, që ligjëroi për ne një fe të drejtë dhe nëpërmjet saj na udhëzoi në rrugë të drejtë. Dëshmoj se nuk meriton askush të adhurohet përveç Allahut, Ai është i Vetëm dhe i Pashoq, e mjafton që Allahu është i Gjithëdituri për këtë. Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij, është profeti me të cilin Allahu zgjeroi kraharorët dhe i dha famë të madhe, poshtërimin dhe injorimin ua la atyre që kundërshtojnë urdhrat e tij, ndërsa mirësitë e Allahut ishin shumë të mëdha mbi të dhe umetin e tij. Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij, si dhe mbi të gjithë ata që i ndoqën.

O robër të Allahut! Frikësojuni Allahut, sepse para duarve gëzoni diçka, që nëse kapeni fort pas saj nuk do të humbisni kurrë. Para duarve ju është dhënë libri i Allahut, të cilit nuk mund t'i kanoset e kota para apo prapa, ai është zbritur nga i Urti, i Falënderuari.

Para duarve ju është dhënë dhe Suneti i të Dërguarit të Tij *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*, si komentues dhe sqarues për Kuranin. Ai është kumtesë nga Allahu që ia kumtoi profetit të Tij, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"Ai nuk flet sipas qejfit të vet, por ajo** (që thotë) **është vetëm shpallje hyjnore, që i vjen atij."** (Sure Nexhm, 3-4.)

Do t'ju tregoj një prej thënieve të tij të mira, e cila u parashtron metodologjinë e shëndoshë dhe u udhëzon drejt rrugës së vërtetë. Darekutni përcjell një hadith, të cilin e ka konsideruar të mirë Neveviu, nga Ebi Thalebe el-Hasheni, e ky nga i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*, se ai ka thënë: "*Vërtet Allahu ka vendosur detyrime, prandaj mos i humbisni ato, gjithashtu ka vendosur kufij, prandaj mos i tejkaloni ato. I ka ndaluar disa gjëra dhe mos i shkelni ato, ka heshtur për disa gjëra nga mëshira për ju e jo nga harresa, prandaj mos hulumtoni pas tyre*."

Ky hadith është prej fjalëve përmbledhësë të Profetit *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*, madje është themel bazë prej themeleve të kësa feje. Në këtë hadith ai i ndau dispozitat e Allahut në katër pjesë; detyrime, ndalesa, caqe dhe gjëra rreth të cilave është heshtur dhe këto përmbledhin të gjitha dispozitat e kësaj feje. Për këtë arsye disa dijetarë kanë thënë: "Kush vepron sipas këtij hadithi e ka siguruar shpërblimin dhe është ruajtur nga ndëshkimi, sepse kushdo që praktikon detyrimet e u largohet të ndaluarave, qëndron pa i tejkaluar caqet dhe nuk kërkon për

gjërat që nuk i di, në këtë mënyrë ai i ka plotësuar këto ndarje të mira dhe të drejtat e kësaj feje."

Duhet ditur se legjislacionet nuk mund të dalin nga këto lloje, që u përmendën në hadith. Fjala e Profetit *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* që thotë: "*Vërtet Allahu ka vendosur detyrime prandaj mos i humbisni ato*", tregon për detyrimet, o robër të Allahut. Pra, janë ato vepra me të cilat Allahu ka detyruar robërit e Tij, siç janë; namazi, agjërimi, zekati, haxhi etj. Çdo muslimani i kërkohet që t'i praktikojë dhe t'i zbatojë ato ashtu siç duhet dhe ashtu siç i ka treguar Allahu dhe i Dërguari i Tij *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*. P.sh., namazi kërkon patjetër pastrimin, drejtimin nga Kibla, hyrjen e kohës si dhe përkushtimin e plotë para Zotit të Madhëruar. Të njëjtat fjalë mund t'i themi edhe për detyrimet dhe shtyllat e tjera.

Fjala e Profetit *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ku thotë: "*Mos i humbisni ato*", d.m.th., mos i lini si të jenë asgjë dhe pa u praktikuar, sepse ai që vepron në këtë mënyrë ka dështuar, ka humbur dhe e ka ekspozuar veten e tij për ndëshkim dhe është mëkatar kundërshtues i Zotit të tij.

Në çastin kur Profeti *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* thotë: "*Gjithashtu ka vendosur kufij prandaj mos i tejkaloni ato*", këtu bëhet fjalë për ndalesat e Allahut për të cilat ka caktuar ndëshkim penal në këtë botë, për të ndaluar praktikuesin e tyre. Këtu përfshihen mëkatet kryesore dhe më të rrezikshme për njeriun dhe fenë e tij. Duke u nisur nga kjo Allahu ndaloi që të vritet një shpirt, nga ana tjetër urdhëroi njeriun që të mos i tejkalojë kufijtë, që i ka caktuar Allahu i Madhëruar për lëndimin apo vrasjen e këtij shpirti. Ndërsa për atë që vret qëllimisht një shpirt i jep këtë ndëshkim: **"Ne u caktuam atyre në Teurat: jeta me jetë, syri me sy, hunda me hundë, veshi me vesh, dhëmbi me dhëmb dhe plaga me plagë** (njësoj me atë). **Por kushdo që fal shpagimin si lëmoshë, ka bërë një vepër që është shlyerje për gjynahet e veta. Kushdo që nuk gjykon sipas asaj që ka zbritur Allahu, ai është shkelës i vërtetë."** (Sure Maide, 45.)

Nganjëherë kur përmenden caqet dhe kufijtë nënkuptojnë atë që ka lejuar Allahu të praktikohet; detyrim apo e pëlqyer qoftë ajo vepër. Ndërsa tejkalimi i kufijve realizohet duke praktikuar gjërat që ka ndaluar Allahu. Për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **"kushdo që i kapërcen kufijtë e Allahut, i ka bërë dëm vetvetes."** (Sure Talak, 1.) Gjithashtu ka thënë: **"Këta janë kufijtë e caktuar prej Allahut. Atë që i bindet Allahut dhe të Dërguarit të Tij, Ai e shpie në kopshte, nëpër të cilët rrjedhin lumenj dhe ku do të qëndrojë përherë. Kjo është fitorja e madhe."** (Sure Nisa, 13.)

Atëherë kufijtë dhe caqet që janë lejuar të praktikohen nuk duhen kapërcyer, ndërsa kufijve të ndaluar nuk iu duhet afruar.

"*Ai ndaloi disa gjëra prandaj mos i shkelni ato*", me qëllim që të mos mendojë një njeri apo t'i shkojë shejtani dhe ta urdhërojë shpirtin e tij, që e nxit gjithmonë për të këqija, se: e ndaluara është vetëm ai mëkat për të cilin Allahu ka vendosur ndëshkim

penal në këtë botë. Për këtë arsye i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* tha: "*Ai ndaloi disa gjëra prandaj mos i shkelni ato.*" Këto gjëra janë sqaruar në shumë ajete dhe hadithe, prandaj edhe u ndaluan: përgojimi, thashethemet, padrejtësia, çrregullimet, padrejtësia ndaj fqinjit, mashtrimi, peshimi i mangët etj.

O robër të Allahut! I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* la një porosi përmbledhëse, kështu ai porositi që detyrimet të mos shpërdorohen dhe kufijtë të mos tejkalohen. Porositi që gjërat e ndaluara të mos shkelen dhe për gjërat që janë lënë në heshtje të mos pyesim.

Ajo që kërkohet nga ne është që ta marrim porosinë e Profetit *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*, sepse shpeshherë ndodhin çrregullime në fe për shkak të shkujdesjes nga porositë e ndershme profetike. Në anën tjetër kërkohet që të tregohet kujdes për detyrimet, të cilat Allahu ua kërkon robërve të Tij, të praktikohen ashtu si na kërkohen dhe në krye të këtyre detyrimeve qëndron: falja e pesë namazeve, dhënia e zekatit, agjërimi i Ramazanit dhe vizita në Shtëpinë e Shenjtë. Allahu i Madhëruar ka thënë: **"Faleni rregullisht namazin, sidomos atë të mesmin dhe qëndroni me devotshmëri para Allahut, duke iu lutur Atij."** (Sure Bekare, 238.)

Allahu e ka kërcënuar rëndë çdokënd që e humbet namazin, duke thënë: **"Pas atyre erdhën brezni, që e braktisën faljen e namazit dhe ndoqën epshet e veta. Ata do të pësojnë Gaj** (dënimin e madh)." (Sure Merjem, 59.)

Gaji i përmendur në këtë ajet është një luginë në xhehenem me nxehtësi të madhe dhe thellësi të largët. Duhet ditur se ai që e humbet namazin gjërat e tjera do t'i humbasë edhe më shumë, për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **"Vërtet që namazi të ruan nga shthurja dhe nga çdo vepër e shëmtuar dhe vërtet që përmendja e Allahut është më e madhe! Allahu di gjithçka që ju bëni."** (Sure Ankebut, 45.)

Shumë njerëz u kushtojnë rëndësi punëve të pëlqyeshme e në anën tjetër humbasin të detyrueshmet. Kështu që ndonjërin prej tyre e sheh që fal nafile namaze të pëlqyeshme, por që nuk i fal pesë namazet, ose nuk e fal namazin në xhemat. Në anën tjetër vëren njerëz që japin lëmoshë për plane dhe projekte të ndryshme, por kur vjen puna nuk e japin zekatin e detyruar. Disa të tjerë i afrohen Allahut duke praktikuar bidate dhe risi e duke i lënë anash adhurimet e lejuara. Shumë njerëz nuk e shohin problem serioz që të shkelin një ndalesë të Allahut apo t'i tejkalojnë kufijtë e caktuara prej Tij, përderisa kjo vepër përputhet me dëshirat dhe epshet e tyre. Këta njerëz e kanë marrë epshin për zot dhe Allahu i humbi bashkë me njohuritë që kanë.

E mira, madje e gjithë e mira, o robër të Allahut, qëndron në praktikimin e ligjit të Allahut dhe braktisjen e gjërave që ka ndaluar Ai. Dijeni se Allahu u ka kërkuar robërve që të bëjnë diçka, vetëm atëherë kur ajo vepër është në interes të tyre, për në këtë botë dhe për në botën tjetër. Nëse humbasin detyrimet që u ka kërkuar Allahu, realisht ata kanë humbur interesat e tyre.

Nga ana tjetër Allahu kur u ka ndaluar njerëzve ndonjë gjë, atëherë në atë send qëndron dëmi i tyre në këtë botë dhe në botën tjetër; kur bien pre' e të ndaluarave ata

e kanë vënë veten përpara një dëmi. Allahu është Ai që i di të mirat dhe dëmet si në këtë botë ashtu dhe në botën tjetër, për këtë Ai thotë: **"Ai do t'ua lejojë të mirat e do t'ua ndalojë të këqijat."** (Sure Araf, 157.)

Në disa raste ndodh që Allahu të heshtë për disa gjëra nga mëshira që ka për robërit e Tij, dhe nuk ua ndalon njerëzve e as që i dënon për praktikimin e tyre. Gjithashtu nuk ua bën detyrë dhe t'i dënojë për mospraktikimin e tyre, përkundrazi i fal nëse i veprojnë ato duke mos mbartur asnjë mëkat, edhe nëse i lënë përsëri nuk ka ndonjë problem. Ai heshti kundrejt tyre për një urtësi dhe jo nga harresa, sepse Allahu i Madhëruar thotë: **"Dhe Zoti yt nuk harron kurrë."** (Sure Merjem, 64.)

Të pyesësh rreth tyre është vështirësi dhe shtrëngim që u bëhet njerëzve, ndërsa i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* thoshte: "*Janë shkatërruar ekstremistët*, - këtë e tha tri herë." (E përcjell Muslimi.)

Ekstravagant quhet ai që ngulmon dhe kërkon gjëra që nuk i nevojiten. Ibn Mesudi thoshte: "Kini kujdes nga ekstravaganca, kini kujdes nga të thelluarit dhe kapuni pas traditës së vjetër, - d.m.th. pas rrugës që ndoqën sahabët."

Në grupin e gjërave për të cilat është heshtur është edhe hulumtimi në çështjet e fshehta për të cilat jemi urdhëruar që t'u besojmë dhe nuk na është sqaruar, se si qëndron realiteti i tyre. Hulumtimi rreth këtyre gjërave është diçka e ndaluar, sepse shkakton dyshime dhe çoroditje.

Të qëndrosh në kufijtë që ka caktuar Allahu dhe në praktikimin e urdhrave të Tij, si dhe të braktisësh ndalesat që Ai ka vënë, të gjitha këto shpien në lumturinë e kësaj bote dhe botës tjetër. Xhabir bin Abdullahu na përcjell: "Një burrë e pyeti të Dërguarin e Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* dhe i tha: A ke parë nëse unë i fal namazet e detyruara, agjëroj Ramazanin, veproj hallallin dhe përmbahem nga harami, duke mos i shtuar asgjë veç këtyre, a mund të hyj në xhenet? Ai i tha: Po." (E përcjell Muslimi.) Ky hadith pohon, se ai që praktikon detyrimet dhe largohet nga të ndaluarat hyn në xhenet.

Hadithet në këtë kuptim kanë arritur gradën e **teuaturit**[12] nga Profeti *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*, në çastin kur ligjëronte në Haxhin e Lamtumirës dhe thoshte: "*O njerëz, frikësojuni Allahut, falini pesë namazet tuaja, agjërojeni muajin tuaj, jepeni zekatin e pasurisë tuaj, binduni kur të urdhëroheni me qëllim që të hyni në xhenetin e Zotit tuaj*." (E përcjell Tirmidhiu dhe e saktësoi Albani.)

Atëherë praktikimi i detyrimeve është shkak për hyrjen në xhenet, ndërsa veprimi i të ndaluarave është pengesë për hyrjen në xhenet. Kush i merr shkaqet dhe u largohet pengesave e meriton që të hyjë në xhenet, me mëshirën dhe premtimin e sinqertë të Allahut.

Njeriu nuk është krijuar sa për të thënë e as që do të lihet ashtu kot, përkundrazi ai u krijua për të adhuruar Allahun dhe u ndalua që ta kundërshtojë Atë. Për të u

---

[12] Janë transmetime nga një numër i madh transmetuesish, ku është e pamundur që të gjithë personat e zinxhirit të bien në ujdi për të gënjyer në hadithet e tyre. (sh.p.)

përgatit vendi i shpërblimit, ku do të shkojë. Për atë, ose do të jetë vendi i gëzimit, ose vendi i dënimit. Xheneti u përgatit për të devotshmit, ndërsa zjarri për jobesimtarët, shpërblimet do të jepen njësoj sipas punëve, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"Atë ditë askujt nuk do t'i bëhet ndonjë padrejtësi dhe ju do të shpërbleheni vetëm sipas asaj që keni bërë."** (Sure Jasin, 54.) Gjithashtu thotë: **"Atëherë ai që ka shkelur gjithçka dhe ka parapëlqyer jetën e kësaj bote, sigurisht që do të ketë për strehë Xhehenemin."** (Sure Naziat, 37-39.)

Allahu më dhëntë mua dhe juve begati në Kuran dhe sunet, dhe na bëftë nga ata që përfitojnë nga ajetet dhe urtësitë që gjenden në to! Allahut i kërkoj falje prandaj kërkoni falje nga Ai, se vërtet Ai është Mëkatflës dhe Mëshirues i Madh.

Hytbja e dytë:

Falënderimet i përkasin vetëm Allahut, Mëshiruesit, Mëshirëbërësit, paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi krijesën më të mirë ndërmjet njerëzve dhe xhindëve, mbi familjen e tij dhe shokët e cilësuar me bamirësi, si dhe mbi ata që ndoqën rrugën e tyre dhe ecën në gjurmët e tyre deri në Ditën e Gjykimit.

Ky pra, ishte legjislacioni i Zotit tuaj, ky ishte udhëzimi i Profetit tuaj *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*, sa i lehtë është ky legjislacion dhe sa i mirë është kur gjykon. Farzet dhe detyrimet i ka të pakta dhe të lehta, nuk përmbajnë vështirësi për atë që dëshiron t'i praktikojë. I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Kjo fe është e lehtë: kushdo që mundohet ta vështirësojë, ta dijë se feja do ta mundë atë.*" (E përcjell imam Buhariu.)

Detyrimet nuk u vendosën, me qëllim që njerëzve t'u vështirësohet jetesa, apo të lëndohen prej tyre, sepse Allahu i Madhëruar thotë**: "dhe nuk ju ka vënë asnjë barrë në fenë tuaj."** (Sure Haxh, 78.) Pra, është mirësi dhe nder që i bëhet njeriut ndërmjet të gjithë krijesave të tjera.

Detyrimet që ndodhen në të dhe që mund t'i shkaktojnë njeriut vështirësi apo lëndim, shumë shpejt pas kësaj vështirësie do t'i vijë lehtësimi, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"Allahu nuk e ngarkon askënd përtej fuqisë që ka."** (Sure Bekare, 286.) Gjithashtu thotë: **"Me të vërtetë, pas vështirësisë - vjen lehtësimi! Me të vërtetë, pas vështirësisë - vjen lehtësimi!"** (Sure Inshirah, 5-6.)

Po, o robërit e Allahut! Janë detyra të lehta dhe të pakta, të cilat mund të numërohen, por edhe gjërat që ka ndaluar Allahu janë të lehta dhe të pakta. Të gjitha hyjnë në rangun e gjërave të ndyra, të cilat e ndosin shpirtin, dhe që janë prej gjërave që dëmtojnë, dhe i shkaktojnë njeriut lëndime kur i vepron, ose janë prej gjërave që Allahu i sprovon robërit e Tij me to, që të shohë vërtetësinë e besimit dhe pasimin e mirëfilltë të tyre. Gjërat e tjera veç këtyre janë të lejuara dhe njeriu nuk ngarkohet me mëkat, nëse i praktikon ato, apo i lë pas dore.

Sinqerisht këto janë mirësi të mëdha, që meritojnë falënderim ndaj Krijuesit, sa Zot Fisnik është Ai që i dhuron njeriut këto mirësi të mëdha, i jep dëgjim, shikim dhe zemër, dhe e zbukuron me gjymtyrët e tjera, zbret mbi të librin më të ndershëm; fjalën

e Zotit të gjithësisë, më pas dërgon tek ai njeriun më të mirë për ta shtuar edhe më shumë nderimin ndaj tij, dhe e bën rob besimtar njësues. Më shumë se kaq këtij nderimi i shtohen nderime të tjera kur e lë para vetes së Tij, duke praktikuar urdhrat dhe duke iu larguar ndalesave që Ai ka vënë. E zmadhon edhe më shumë këtë nderim, në kohën kur e fut në xhenetet e Tij, duke i dhënë mundësi të shohë fytyrën e Zotit të vet. Vallë pas këtij nderimi, a mund të ekzistojë nder më i madh?!

O rob i Allahut, qëndroji besnik farzeve të Zotit tënd dhe kufijve që Ai ka vënë, duke mos i lënë ato pas dore, ki kujdes nga ndalesat e Tij dhe mos i vepro.

O Zot, dërgo nderimet e tua mbi Muhamedin dhe mbi familjen e Muhamedit ashtu siç ke Dërguar mbi Ibrahimin dhe mbi familjen e Ibrahimit! Bekoje Muhamedin dhe familjen e Muhamedit ashtu siç bekove Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit, vërtet Ti je i lavdëruar dhe Krenar!

O Zot, mëshiroji muslimanët dhe muslimanet, o Zot fali të gjallët dhe të vdekurit tanë! O Zot, mbuloji të metat tona dhe na qetëso në çastet trishtuese!

O Zot, ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë, o Zot ndihmoji vëllezërit tanë njësues në çdo vend, o Zot ndihmoji ata me ndihmën Tënde!

O Zoti ynë, Ti je Allahu dhe nuk ka të adhuruar me të drejtë pos Teje, zbrit mbi ne shi dhe mos na lër pa shpresë!

O Zot dërgo shi tek robërit dhe toka Jote, O Zot dërgo shi tek robërit dhe toka Jote!

O Zot, mos lër në këtë vend mëkat pa na e falur e as brengë pa na e larguar, as borxh pa na e shlyer, as punë të vështirë pa na e lehtësuar!

O Zot, çliroji kraharorët tanë dhe zemrat tona, lehtësoji punët tona dhe na udhëzo drejt moraleve të larta, sepse nuk udhëzon drejt tyre askush veç Teje! Lutja jonë e fundit është: Falënderimi i përket vetëm Allahut, Zotit të botëve!

Hytbe nr. 29

Sëmundja dhe vdekja e Profetit

*(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)***!)**

Hytbja e parë:

Me të vërtetë falënderimi i takon vetëm Allahut të Madhëruar, Atë falënderojmë dhe vetëm prej Tij ndihmë dhe falje kërkojmë. I lutemi Allahut të na ruajë nga të këqijat e veteve dhe punëve tona. Këdo që e udhëzon Allahu në rrugë të drejtë, askush nuk mundet ta humbasë prej saj dhe këdo që e humbet Allahu prej kësaj rruge, askush nuk mundet ta udhëzojë.

Dëshmoj dhe deklaroj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut, Një, të Vetëm e të Pashoq, gjithashtu dëshmoj dhe deklaroj se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij.

"O besimtarë! Kijeni frikë Allahun ashtu si i takon Atij dhe vdisni vetëm duke qenë myslimanë!" (Sure Ali Imran, 102.)

"O njerëz! Frikësojuni Zotit tuaj i Cili u krijoi prej një njeriu, ndërsa prej atij krijoi bashkëshorten e tij, kurse prej këtyre të dyve krijoi shumë meshkuj e femra. Dhe frikësojuni Allahut, me emrin e të Cilit ju kërkoni të drejtat e ndërsjellta dhe ruani lidhjet farefisnore. Se vërtet, Allahu është përherë Mbikqyrës mbi ju." (Sure Nisa, 1.)

"O besimtarë, frikësojuni Allahut dhe thoni vetëm të vërtetën. Ai do t'jua bekojë veprat dhe do t'jua falë gjynahet tuaja. Kush i bindet Allahut dhe të ërguarit të Tij, do të arrijë një fitore madhështore." (Sure Ahzab, 70-71.)

Allahu i Madhëruar thotë: **"Sigurisht që ti** (o Muhamed) **do të vdesësh një ditë, e sigurisht që edhe ata do të vdesin. Pastaj, në Ditën e Gjykimit ju do të grindeni para Zotit tuaj!"** (Sure Zumer, 30-31.)

Allahu i Madhëruar në këto ajete fisnike tregon, se të gjithë njerëzit do të vdesin, për më tepër edhe më i miri i njerëzve Muhamed bin Abdullahu *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* do të ndërrojë jetë. Për këtë Allahu i Madhëruar tha: **"Sigurisht që ti** (o Muhamed) **do të vdesësh një ditë, e sigurisht që edhe ata do të vdesin."** (Sure Zumer, 30.)

Vëllezër që ju dua për hir të Allahut! Realisht i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ndërroi jetë pasi e kumtoi shpalljen, kështilloi umetin dhe luftoi sinqerisht në rrugë të Allahut, e mbajti amanetin në mënyrën më të përsosur e më të plotë.

Kush është historia se si ndërroi jetë i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*? Për këtë do të mundohemi të flasim në këtë hytbe, në

dashtë Allahu i Madhëruar, duke iu lutur Allahut që të dërgojë nderimet e Tij tek Profeti, dhe ta shpërblejë atë me shpërblimet më të mira, që shpërblehet një profet nga umeti i tij, të na ringjallë në grupin e tij, dhe të na mundësojë ndërmjetësimin e tij, të na japë të pimë nga burimi i tij, pije të mirë dhe të shëndetshme pas së cilës nuk do të etemi asnjëherë.

Vëllezër muslimanë! I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ishte njeri si të gjithë njerëzit, të cilin Allahu e nderoi me shpallje: **"Thuaj: "Unë jam njeri që vdes si ju, që më është shpallur se Zoti juaj është një Zot i Vetëm. Kështu, kush shpreson takimin me Zotin e vet, le të bëjë vepra të mira dhe të mos i shoqërojë Zotit të vet askënd në adhurim!"** (Sure Kehf, 110.)

Në të njëjtën kohë i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* sëmurej ashtu siç sëmureshin njerëzit e tjerë, vetëm se sëmundja e tij ishte më e rëndë se sëmundjet që përjetonin njerëzit. Abdullah bin Mesudi thotë se hyra tek i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* në kohën kur përjetonte dhimbje të mëdha: "Unë e preka atë me duart e mia dhe i thashë: O i Dërguari i Allahut, ti po përjeton dhimbje të mëdha. Ai më tha: *Po, është e vërtetë që unë përjetoj dhimbjet e dy njerëzve nga mesi juaj*. I thashë: Kjo gjë ndodh, sepse edhe shpërblimin e ke të dyfishtë? Më tha: *Po*." (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Pas këtyre fjalëve i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* tha: "*Cilindo musliman që e godet një lëndim, sëmundje apo diçka tjetër, Allahu do t'ia fshijë mëkatet ashtu sikurse shkund pema gjethet e saj*." (E përcjell Buhariu.)

Kështu ishte edhe vdekja e tij, Allahu ia caktoi atë të Dërguarit të Tij, ashtu sikurse ua kishte caktuar krijesave të tjera. Allahu i Madhëruar thotë: **"Para teje, Ne nuk e kemi bërë asnjë të pavdekshëm. Nëse ti vdes, a do të mbesin ata të përjetshëm?!"** (Sure Enbija, 34.)

Në një ajet tjetër thotë: **"Muhamedi është vetëm i Dërguar, para të cilit ka pasur edhe të Dërguar të tjerë. Nëse ai vdes ose vritet, a mos do të ktheheni ju prapa? Kushdo që kthehet prapa, nuk i bën kurrfarë dëmi Allahut. Dhe Allahu do t'i shpërblejë falënderuesit."** (Sure Ali Imran, 144.)

"Sigurisht që ti (o Muhamed) **do të vdesësh një ditë, e sigurisht që edhe ata do të vdesin."** (Sure Zumer, 30.)

Më shumë se dy muaj pas Haxhit të Lamtumirës i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* u sëmur dhe gjatë sëmundjes që i shkaktoi vdekjen, ai i thoshte Aishes: *O Aishe! Akoma e ndiej shijen e ushqimit që hëngra në Hajber, këto janë çastet ku më ndërpritet jeta ime për shkak të atij helmi*." (E përcjell Buhariu.)

Në kohën kur u çlirua Hajberi, të Dërguarit të Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* iu servir një qengj i helmuar. Kur shijoi një pjesë të tij nuk mundi ta përtypte dhe për këtë ai pyeti çifutët e pranishëm: *A keni hedhur helm në këtë qengj?* Ata i thanë: Po. Ai u tha: *Çfarë iu shtyu që ta bënit një gjë të tillë?* Ata

i thanë: Nëse do të ishe gënjeshtar do të rehatoheshim prej teje dhe nëse do të ishe profet nuk do të bënte dëm." (E përcjell Buhariu.)

Në çastet kur dhimbjet iu shtuan dhe u rëndua në trup "i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* u kërkoi grave të tij që ta lejonin të kurohej në shtëpinë e Aishes, e ato e lejuan." (E përcjell Buhariu.)

Kjo sëmundje i shqetësoi dhe i mundoi shumë shokët e Profetit *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*, të cilët ishin të gatshëm të flijonin shpirtrat, familjet dhe pasuritë e tyre për Profetin. Ata pyesnin për të dhe gëzoheshin kur dëgjonin, se shëndeti i tij përmirësohej. Ajo që e pohon më shumë gëzimin që ndienin ata, kur mësonin për shëndetin e mirë të Profetit është hadithi i përcjellur nga Enes bin Maliku që thotë: "Ebu Bekri u printe njerëzve në namaz, në kohën kur u sëmur i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* me sëmundjen që i solli vdekjen. Ditën e Hënë, në kohën kur qëndronin në rreshta duke u falur i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* e largoi perden e dhomës së tij dhe pa nga ne, duke qëndruar në këmbë. Fytyra e tij dukej sikur të ishte fletë e verdhë Kurani. Pas kësaj i Dërguari i Allahut buzëqeshi." Enesi vazhdon: "Ne u hutuam nga gëzimi duke qenë në namaz, kur doli i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*. Ebu Bekri filloi të zmbrapsej për të hyrë në rresht, sepse mendoi që i Dërguari i Allahut do të vinte për t'u falur, por ai ua bëri me shenjë, që ta plotësonin namazin e tyre." Thotë: "Më pas i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* hyri brenda dhe e lëshoi perden, e ai ndërroi jetë po atë ditë." (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.) Muslimanët u frikësuan nga shkujdesja në namaz nga gëzimi që ndienin për të Dërguarin e Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*! I Dërguari i Allahut zgjodhi takimin me Allahun kundrejt qëndrimit në këtë botë. Aisha thotë: "I Dërguari i Allahut kur ishte mirë me shëndet thoshte: *Nuk i është marrë shpirti ndonjë profeti derisa të shihte vendin e tij në xhenet.* Pas kësaj mund të jetonte, ose i është dhënë të zgjedhë.

Në kohën kur ai filloi të ankohej nga agonia e vdekjes, ai e kishte vendosur kokën e tij në prehrin e Aishes dhe i kishte rënë të fikët. Kur erdhi në vete i përqendroi sytë drejt e në tavan dhe thoshte: *O Zoti im, të kërkoj shoqërinë e lartë!* Pas kësaj Aisha tha: Atëherë nuk po zgjedh që të qëndrojë me ne, e atë çast e kuptova që ishin fjalët që më tregonte më parë, të cilat ishin të vërteta. Aisha thotë: Fjalët e fundit që shprehu ishin: *O Zoti im, të kërkoj shoqërinë e lartë!*" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Aisha përcjell duke na thënë: "Më parë dëgjoja, se nuk vdes një profet derisa t'i jepet të zgjedhë mes dunjasë dhe ahiretit. Të Dërguarin e Allahut kur ishte me sëmundjen që i shkaktoi vdekjen e tij, në çastin që e kishte kapluar dhimbja thoshte: "*Me ata që Allahu u ka dhënë shumë dhunti; me profetët, të sinqertët, me dëshmorët dhe me të drejtët! Eh sa shokë të mrekullueshëm janë ata!*" Aisha tha: Atëherë e kuptova se po i jepet që të zgjedhë." (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.) Në ato çaste i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* thoshte: "*O Zot, më fal dhe më mëshiro dhe më bashko me shoqërinë e lartë!*" (E përcjell Tirmidhiu dhe e

saktësoi Albani.) I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* vuajti nga agonia e vdekjes. Pranë vetes mbante një enë me ujë dhe gjithmonë fuste dorën në ujë dhe me të fërkonte fytyrën, duke thënë: *Nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut, vërtet vdekja paska agoni të vështirë,* - e më pas e shtriu dorën e tij." (E përcjell Buhariu.) Enesi përcjell duke thënë: "Në kohën kur i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* u rëndua, filloi t'i binte të fikët. Fatimja filloi t'i thoshte: "O brenga e babait tim! Ndërsa ai i tha: *Babai yt nuk do të ketë më brenga pas kësaj dite.*" (E përcjell Buhariu.) Kur ndërroi jetë, ajo tha: O brenga ime për babain, që iu përgjigj thirrjes së Krijuesit të tij. O brenga ime për babain, që është në Xhenetin Firdeus. O brenga ime për babain, tek Xhibrili të ngushëllojmë. Kur ai u varros, Fatimja më tha: O Enes, si ua bëri shpirti që të hidhnit dhe' mbi trupin e Profetit?!..."

Me gjithë vështirësinë që përjetoi i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!),* ai kurrë nuk e la këshillimin ndaj këtij umeti, nuk u shkujdes nga vështirësia dhe agonia që përjetonte, që të sqaronte gjëra për të cilat kishte frikë se mos ndodhnin. Aisha thotë: "I Dërguari i Allahut kur ishte me sëmundjen, e cila i solli vdekjen, thonte: "*Allahu i vraftë çifutët dhe të krishterët, që varret e profetëve të tyre i kthyen në faltore.*" Më pas Aisha tha: Sikur të mos ishin këto fjalë varri i tij do të shfaqej, por ai u frikësua se mos shndërrohej në faltore." (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.) Aisha dhe Abdullah bin Abasi thonë: "Në kohën kur mbi të Dërguarin e Allahut zbriti sëmundja, ai vendoste një pëlhurë mbi fytyrën e tij dhe kur merakosej e hiqte duke thënë: *Allahu i mallkoftë çifutët dhe të krishterët, që varret e profetëve të tyre i kthyen në faltore,* - duke kritikuar atë që bënë ata." (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Xhundubi thotë se e ka dëgjuar të Dërguarin e Allahut pesë ditë para se të ndërronte jetë duke thënë: "*Unë jam i pastër që të kem ndonjërin të dashur të ngushtë, sepse Allahu është Ai që më konsideroi të dashurin e tij, ashtu siç zgjodhi Ibrahimin të dashur të ngushtë. Nëse do të më lejohej ta bëja një gjë të tillë e të zgjidhja një nga umeti, ai do të ishte Ebu Bekri. Vini re, ata që jetuan para jush varret e profetëve të tyre dhe njerëzve të mirë i kthyen në faltore, ju mos i ktheni varret ashtu, sepse unë ua ndaloj nga një veprim i tillë.*" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi këtë profet të kujdesshëm për umetin e tij, i cili edhe në çastet e agonisë së vdekjes tregonte interesin më të madh për ta: **"Tashmë ju ka ardhur një i Dërguar nga gjiri juaj. Atij i vjen rëndë për gjynahet që bëni ju, ju dëshiron të mirën me gjithë zemër, që ju të shkoni rrugës së drejtë. Ai është i butë dhe i mëshirshëm me besimtarët."** (Sure Teube, 128.)

Allahu më dhëntë mua dhe juve bereqet në Kuranin Famëlartë!

Hytbja e dytë:

Falënderimet qofshin për Allahun, të Vetmin, Atij i drejtohen të gjitha krijesat, Ai

nuk vdes ndërsa xhinët dhe njerëzit vdesin: **"Çdo gjë që është në Tokë do të zhduket, e do të mbetet vetëm Fytyra** (Qenia) **e Zotit tënd, plot Madhëri dhe Nderim."** (Sure Rrahman, 26-27.) Atë e falënderoj dhe për këtë dëshmoj, se nuk meriton askush të adhurohet veç Allahut, Një, i Vetëm dhe i Pashoq, gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij, paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe të gjithë shokët e tij. Porosia për ndalimin e kthimit të varreve në faltore nuk ishte e vetmja që bëri i Dërguari i Allahut, përkundrazi, ai porositi që t'i kushtohet kujdes namazit dhe bamirësisë me skllevërit. Enes bin Maliku thotë: "Porosia përmbledhëse që dha i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* në çastet që i erdhi vdekja, ishte: "*Kini kujdes namazin dhe ata që keni nën sundimin tuaj.*" Ai filloi t'i përsëriste këto fjalë derisa kraharori i tij filloi të zhurmonte, ndërsa gjuha e tij vazhdonte t'i thonte këto fjalë." (E përcjell Ahmedi dhe Ibn Maxhe dhe e saktësoi Albani.) Ndërsa Aliu thotë se fjalët e fundit që thoshte i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!),* ishin: "*Namazi, namazi, dhe frikësojuni Allahut për ata që keni nën sundim.*" I Dërguari i Allahut ishte mbështetur në kraharorin e Aishes ditën e fundit, kur u nda nga kjo botë, për këtë Aisha thotë: "prej mirësive që më ka dhuruar Allahu është se i Dërguari i Allahut ndërroi jetë në shtëpinë time, në ditën time dhe në prehrin tim. Allahu bashkoi mes pështymës sime dhe pështymës së tij, para se të ndërronte jetë, aty erdhi Abdurrahmani dhe në dorë mbante një misvak, ndërsa unë mbaja profetin, dhe pashë se ai po shihte misvakun, dhe e kuptova se e donte dhe i thashë: Ta sjell atë? Ai bëri me kokë në shenjë pohimi dhe unë e mora, por ishte i fortë për të dhe i thashë: ta zbus atë? Ai bëri me kokë në shenjë pohimi, unë e zbuta atë dhe ai e përdori misvakun. Në një version tjetër thuhet: Dhe ai e përdori misvakun në mënyrën më të mirë, pastaj ma dha dhe dora e tij u var, ose dhe misvaku ra nga dora e tij, kështu Allahu bashkoi pështymën time me pështymën e tij në ditën e fundit të ndarjes së tij me këtë botë dhe ditën e parë të tij në ahiret." (E përcjell Buhariu.) Në çastet kur i Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ndërroi jetë muslimanët i kaploi një sprovë e madhe, madje disa prej tyre nuk e besonin që i Dërguari i Allahut kishte vdekur. Omeri qëndronte ndërmjet njerëzve dhe u thoshte: "Betohem në Allahun se i Dërguari i Allahut nuk ka vdekur, Allahu do ta dërgojë përsëri për t'ua prerë duart dhe këmbët disa njerëzve." Në atë kohë Ebu Bekri nuk ishte afër Medines, sepse kishte bujtur në shtëpinë e tij në Sunh. Ai erdhi nga shtëpia e tij hipur mbi kalë derisa u afrua dhe zbriti tek xhamia. Ai nuk u foli njerëzve derisa hyri tek Aisha. Ai e zbuloi kokën e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!),* e cila ishte e mbuluar me një rrobë. Ia zbuloi fytyrën dhe filloi ta puthte duke qarë e duke i thënë: "Ti je në vendin e babait dhe nënës sime, i bukur ishe i gjallë dhe tani je akoma më i bukur. Betohem në Atë që mban shpirtin tim, se Allahu nuk do të japë të shijosh dy vdekje; përsa i takon të parës tashmë e shijove." Pas këtyre fjalëve Ebu Bekri doli tek njerëzit, ndërkohë që Omeri po u thoshte njerëzve: "Betohem në Allahun se i Dërguari i Allahut nuk ka vdekur." Ebu Bekri i tha: "O ti, që po betohesh qëndro pak, ulu o Omer," - por Omeri refuzoi të ulej. Ebu Bekri filloi të

fliste dhe në çastin që filloi të flasë njerëzit u mblodhën rreth tij dhe Omeri u ul. Ebu Bekri e falënderoi Allahun dhe e madhëroi Atë, pastaj tha: "Kush adhuronte Muhamedin, le ta dijë se ai ka vdekur, e kush adhuronte Allahun, le ta dijë se Ai është i gjallë dhe nuk vdes kurrë. Më pas u lexoi fjalën e Allahut: "**Sigurisht që ti** (o Muhamed) **do të vdesësh një ditë, e sigurisht që edhe ata do të vdesin."** (Sure Zumer, 30.) Gjithashtu fjalën e Allahut që thotë: **"Muhamedi është vetëm i Dërguar, para të cilit ka pasur edhe të Dërguar të tjerë. Nëse ai vdes ose vritet, a mos do të ktheheni ju prapa? Kushdo që kthehet prapa, nuk i bën kurrfarë dëmi Allahut. Dhe Allahu do t'i shpërblejë falënderuesit."** (Sure Ali Imran, 144.) Kur i dëgjuan këto fjalë njerëzit filluan të qanin, dhe ishte njësoj sikur të mos e dinin se Allahu i ka zbritur më parë këto ajete deri në çastin që i lexoi Ebu Bekri. Njerëzit i morën këto ajete dhe cilido që dëgjohej në rrugë ishte duke lexuar këto ajete, ndërsa Omeri tha: "Betohem në Allahun se sapo dëgjova Ebu Bekrin rashë në gjunjë, dhe këmbët nuk më mbanin më, madje rashë përdhe, kur e dëgjova duke recituar ato ajete dhe vetëm atëherë e mësova se profeti kishte vdekur!" I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ndërroi jetë në moshën gjashtëdhjetë e tri vjeçare. Aisha përcjell se i Dërguari i Allahut ndërroi jetë në moshën gjashtëdhjetë e tri vjeçare." (E përcjell Buhariu.) Ibn Abasi thotë: "I Dërguari i Allahut u bë profet në moshën dyzet vjeçare, qëndroi në Meke trembëdhjetë vjet ku dhe i vinte shpallja, më pas u urdhërua që të emigronte, kështu që emigroi për dhjetë vjet dhe ndërrroi jetë në moshën gjashtëdhjetë e tri vjeçare." (E përcjell Buhariu.) Këto ishin disa fragmente nga sëmundja dhe vdekja e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*, fragmente të mbushura me mësime dhe këshilla. Ndoshta ne do të flasim edhe për disa prej tyre në të ardhmen, duke iu lutur vetëm Allahut që të na japë sukses të gjithëve për gjërat që Ai do dhe kënaqet me to.

O Zot, dërgo nderimet e tua mbi Muhamedin dhe mbi familjen e Muhamedit, ashtu siç ke Dërguar mbi Ibrahimin dhe mbi familjen e Ibrahimit! Bekoje Muhamedin dhe familjen e Muhamedit ashtu siç bekove Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit, vërtet Ti je i lavdëruar dhe Krenar!

O Zot, mëshiroji muslimanët dhe muslimanet, o Zot fali të gjallët dhe të vdekurit tanë! O Zot, mbuloji të metat tona dhe na qetëso në çastet trishtuese!

O Zot, ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë, o Zot ndihmoji vëllezërit tanë njësues në çdo vend, o Zot ndihmoji ata me ndihmën Tënde!

O Zoti ynë, Ti je Allahu dhe nuk ka të adhuruar me të drejtë pos Teje, zbrit mbi ne shi dhe mos na lër pa shpresë! O Zot, dërgo shi tek robërit dhe toka Jote, O Zot, dërgo shi tek robërit dhe toka Jote! O Zot, mos lër në këtë vend mëkat pa na e falur, as brengë pa na e larguar, as borxh pa na e shlyer, as punë të vështirë pa na e lehtësuar! O Zot, çliroji kraharorët tanë dhe zemrat tona, lehtësoi punët tona dhe na udhëzo drejt moraleve të larta sepse nuk udhëzon drejt tyre askush veç Teje! Lutja jonë e fundit është: Falënderimi i përket vetëm Allahut, Zotit të botëve!

Hytbe nr. 30

Përgjegjësia e besimtarit në jetë!

Hytbja e parë:

Falënderimet i përkasin vetëm Allahut Zotit të botëve, që e nderoi birin e Ademit duke e mbartur në tokë dhe në det, dhe që e furnizoi nga të mirat e Tij, duke e vlerësuar ndërmjet shumë krijesave me mirësi të shumta. Veç të tjerash atyre që e falënderojnë u premtoi shpërblime të panumërta, ndërsa atyre që mohuan mirësitë e Tij u përgatiti dënim të pandërprerë. Dëshmoj se nuk meriton të adhurohet askush veç Allahut, Ai është i Vetëm e i Pashoq; në rububije, uluhije dhe esma ue sifat. Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij, më i zgjedhuri në mesin e krijesave, paqja, bekimet dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen e tij, shokët të cilët i besuan dhe e ndihmuan duke u kapur fort pas sunetit të tij në kohën që ishte gjallë dhe pasi ndërroi jetë.

"O njerëz! Frikësojuni Zotit tuaj që ju krijoi prej një njeriu, ndërsa prej atij krijoi bashkëshorten e tij, kurse prej këtyre të dyve krijoi shumë meshkuj e femra. Dhe frikësojuni Allahut, me emrin e të Cilit ju kërkoni të drejtat e ndërsjella dhe ruani lidhjet farefisnore. Se vërtet, Allahu është përherë Mbikëqyrës mbi ju." (Sure Nisa, 1.)

O bir i Ademit! Allahu të krijoi në formën më të mirë, në pamjen më të bukur dhe të dha nga të mirat e Tij. Por cila është përgjegjësia jote në këtë jetë? Realisht ajo është një përgjegjësi e madhe, barra e amanetit të cilën e mbarte e refuzuan dhe u frikësuan prej saj qiejt, toka dhe malet. Atë e mbarte ti, prandaj do të kesh shpërblimet më të mëdha nëse ia jep hakun dhe kujdesesh për të, nga ana tjetër do të shijosh dënimin më të madh, nëse e humbet dhe shkujdesesh nga ajo.

Për ty u nënshtruan të gjitha qeniet dhe dobitë e tyre, me qëllim që të të ndihmojnë në mbartjen e këtij amaneti. A e di se cili është ky amanet dhe shpërblimi i atij që e ruan atë, apo dënimi për atë që e humbet? Ky amanet është: ajo që të urdhëroi Allahu për të drejtën e Tij dhe të drejtat e robërve të Tij. Nëse kujdesesh dhe i ruan ato do të jesh nga ata që i mbajnë amanetet dhe premtimet e tyre, të cilët do të trashëgojnë Firdeusin, ku do të jenë përjetë. E nëse shkujdesesh dhe e humbet atë, atëherë do të mbetesh në gradët më të ulëta, Allahu i Madhëruar thotë: **"Në të vërtetë Ne e krijuam njeriun në trajtën më të përkryer, pastaj e çuam atë** (kur nuk beson) **në gjendjen më të ulët, përveç atyre që besojnë dhe bëjnë vepra të mira; ata do të kenë shpërblime të pandërprera."** (Sure Tin, 4-6.)

O ti njeri! Të pastrohesh nga papastërtitë është amanet, namazi është amanet, praktikimi i detyrimeve është amanet, braktisja e të ndaluarave është amanet, t'i kthesh të drejtat atyre që u takojnë është amanet, por që ta dini se e drejta më e madhe për

të cilën Allahu ka porositur në librin e Tij të qartë është: **"Adhuroni Allahun dhe mos i shoqëroni Atij asgjë** (në adhurim); **silluni mirë ndaj prindërve, të afërmve, jetimëve, të varfërve, fqinjëve të afërt dhe të largët, atij që keni pranë, udhëtarit** (që ka mbetur ngushtë) **dhe atyre që janë robër nën pushtetin tuaj. Në të vërtetë, Allahu nuk i do njerëzit arrogantë e mburravecë."** (Sure Nisa, 36.)

Ky ajet ndryshe quhet "ajeti i dhjetë të drejtave", sepse ai përmbledh dhjetë të drejta; të drejtën e Allahut, prindërve, jetimëve, të varfërve, fqinjit të afërt, fqinjit të largët, gruas, udhëtarit dhe atyre që janë nën pushtetin tuaj.

Përsa i përket të drejtës që i takon Allahut, duhet ta dini se ajo është e drejta më e madhe dhe detyra më parësore, e cila personifikohet në adhurimin e Allahut, pa i bërë shok askënd në adhurim. Kjo është edhe arsyeja për të cilën u krijove, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"Xhindet dhe njerëzit i kam krijuar vetëm që të më adhurojnë."** (Sure Dharijat, 56.)

Adhurimi nuk i bën dobi njeriut pa pasur sinqeritet, që do të thotë: të mos përzihet me atë adhurim shirk i madh apo i vogël, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"Andaj adhuro vetëm Allahun me përkushtim të çiltër për Të! Vetëm Allahut i takon adhurimi i vërtetë."** (Sure Zumer, 2-3.)

Në një ajet tjetër thotë**: "Thuaj: "Unë jam njeri që vdes si ju, që më është shpallur se Zoti juaj është një Zot i Vetëm. Kështu, kush shpreson takimin me Zotin e vet, le të bëjë vepra të mira dhe të mos i shoqërojë askënd në adhurim Zotit të vet!"** (Sure Kehf, 110.)

Ai që nuk e adhuron Allahun, padyshim që do të bëhet rob i dikujt tjetër prej shejtanëve, pasioneve, dëshirave, epsheve, apo idhujve dhe statujave. Pra, njeriu patjetër që do të jetë rob ose i Zotit të tij, ose i të tjerëve. Adhurimet që ai ia kushton Zotit të tij janë nder, krenari dhe ngritje, ndërsa adhurimi që u bën të tjerëve është poshtërim, dobësi dhe humbje.

Pas të drejtës që i takon Allahut vjen e drejta e prindërve, që do të thotë: t'i respektosh dhe t'u sjellësh atyre vetëm të mira, t'u largosh të këqijat dhe të mos u bësh asnjëherë keq me fjalë apo vepra. Këtë duhet ta bësh në këmbim të gjërave të mira, që kanë bërë ata për ty, në një kohë kur nuk mund të bëje për veten tënde asgjë të mirë dhe nuk mund t'i largoje vetes tënde asgjë të keqe, madje nuk mund të dalloje mes të dobishmes dhe të dëmshmes. Ata të edukuan dhe vazhdimisht qëndruan me ty në ato kohë, prandaj të mirën që të bënë kthejua, ashtu siç ka urdhëruar Allahu i Madhëruar në fjalën e Tij, duke u lutur për ta: **"O Zoti im, mëshiroji ata, ashtu siç më kanë rritur kur unë isha i vogël!"** (Sure Isra, 24.)

Dijetarët kanë thënë: "Ata që gëzojnë të drejtat menjëherë pas Krijuesit për falënderime, bamirësi, respekt, bindje dhe përulje, janë prindërit ata me të cilët Allahu ka bashkuar mes bindjes, adhurimit dhe bamirësisë ndaj Tij, duke thënë: **"Zoti yt ka urdhëruar që të mos adhuroni askënd tjetër përveç Atij, dhe që të silleni mirë me prindërit."** (Sure Isra, 23.) Ai bashkoi mes falënderimt që duhet t'i bëjmë Atij dhe falënderimit të prindërve, duke thënë: **"Bëhu falënderues ndaj Meje dhe**

prindërve të tu! Tek Unë do të ktheheni të gjithë." (Sure Lukman, 14.)

Pas së drejtës që u takon prindërve vjen e drejta e të afërmve, që janë farefisi me të cilët ke afërsi nga ana e babait apo nënës, siç janë: gjyshërit, gjyshet, xhaxhallarët, hallat, dajallarët, tezet, vëllezërit dhe motrat. Të drejtat që gëzojnë ata tek ti mund t'i përmbledhim në këtë mënyrë: t'i ruash lidhjet me ta, t'u bësh mirë me pasurinë tënde, t'i vizitosh dhe t'u japësh selam, pra, t'u bësh të gjitha mënyrat e bamirësisë që shprehen me fjalë apo vepra. Pas kësaj vjen e drejta e jetimëve që janë në moshë të vogël dhe që kanë humbur baballarët e tyre, duke treguar bamirësi ndaj tyre në dhënien e lëmoshës, kujdestarinë e tyre, ruajtjen e pasurisë që kanë, si dhe edukimin e tyre, vepra të cilat mbartin shpërblime të mëdha. I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Kujdestari i jetimit, për të apo për dikë tjetër, unë bashkë me të do jemi në xhenet si këta dy gishta.*" (E përcjell Muslimi.)

Më pas përmendet e drejta e të varfërve, të cilët i ka munduar nevoja dhe i ka poshtëruar ata. Kjo realizohet duke i marrë me të mirë, duke u dhënë lëmoshë dhe duke u interesuar për gjendejn e tyre. Muslimi shënon nga Ebu Hurejra, se Profeti *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Ai që kujdeset për të shkretët dhe të varfërit, është si ai që lufton në rrugë të Allahut.*" Transmetuesi thotë: Mendoj se ai (Profeti) tha: "Është i ngjashëm me atë që falet pandërprerë, si dhe me atë që agjëron pandërprerë."

Pas kësaj përmendet e drejta e fqinjit, bamirësia ndaj tij dhe largimi i lëndimeve. Për këtë janë përcjellë shumë gjëra inkurajuese për të treguar bamirësi ndaj fqinjëve, nga ana tjetër janë përcjellë kërcënime për ata që lëndojnë fqinjët e tyre.

Ebu Shurejhi përcjell se Profeti *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Betohem në Allahun se nuk ka besuar, betohem në Allahun se nuk ka besuar, betohem në Allahun se nuk ka besuar. I thanë: Kush është ai, o i Dërguari i Allahut? Ai tha: Është ai prej të cilit fqinji i tij nuk është i sigurt nga të këqijat e tij.*" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

O ti tregtar! Ti je sipërmarrës për pasurinë tënde, prandaj vepro në mënyrën më të mirë dhe më të lejuar. Gjithashtu mbart mbi vete amanetin gjatë shitblerjes tënde, kështu që tregohu i drejtë dhe mos mashtro, e as mos ec me dredhi me ata që punojnë me ty. Mos pesho mangut, sepse kështu bëhesh nga ata që masin mangut, të cilët i pret një luginë në zjarrin e xhehenemit.

O ti punonjës! Ty të është besuar puna që bën, prandaj vepro dhe puno në mënyrën më të mirë dhe mos ua vështirëso punët njerëzve, mos u jep pas të pasurve dhe t'i lësh pas dore të dobëtit. Mos prano ryshfetin, sepse është diçka e ndyrë dhe e prishur që sjell mallkimin dhe zemërimin e Allahut, kjo për atë që e merr, që e jep dhe atë që përpiqet për ta marrë.

Baba i nderuar! Ti je kujdestar për fëmijët e tu, prandaj edukoji sa më mirë dhe mësoi e rriti me të mira. Largoi prej tyre mjetet e këqija, të cilat ua prishin moralet. Mos prano që në shtëpinë tënde të ketë gjëra që prishin të mirën, siç janë: filmat e ndyrë, muzika apo revista që mbajnë foto provokuese apo tema shkatërruese. Mos

mbaj libra që përmbajnë kufër, mohim dhe besime të prishura. O ju muslimanë! Kini kujdes për përgjegjësitë që keni, tërhiqini pas vetes njerëzit e këqinj dhe kujtoni gjithmonë amanetin të cilin e mbartët, ruajeni atë në mënyrë që të fitoni shpërblime dhe të shpëtoni nga dënimi. Kërkoj mbrojtje tek Allahu nga shejtani i mallkuar: **"Ne ua ofruam përgjegjësinë qiejve, tokës dhe maleve, por ato nuk pranuan ta marrin përsipër dhe u frikësuan ta pranojnë atë, kurse njeriu e pranoi. Me të vërtetë, njeriu u tregua i padrejtë me veten dhe i paditur. Si pasojë, Allahu do t'i dënojë hipokritët dhe hipokritet, idhujtarët dhe idhujtaret, ndërsa do t'ua pranojë pendimin besimtarëve dhe besimtareve. Vërtet, Allahu është Falës dhe Mëshirëplotë."** (Sure Ahzab, 72-73.)

Allahu më dhëntë mua dhe juve bereqet në Kuranin Famëlartë, dhe më dhëntë dobi mua e juve në ajetet përkujtuese, dhe të urta që gjenden në të! Ua them këto fjalë duke kërkuar falje për gabimet nga Allahu i Madhëruar, për vete, për ju dhe për të gjithë muslimanët! Kërkoni falje dhe pendohuni tek Ai, vërtet Ai është që fal shumë, është Mëkatfalës i madh.

Hytbja e dytë:

Falënderimet qofshin vetëm për Allahun, Zotin e botëve, Atë e falënderoj dhe dëshmoj se nuk meriton askush të adhurohet në vend të Tij. Ai është i Vetëm dhe i Pashoq, Ndihmësi i njerëzve të mirë, gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij, prijësi i njerëzve të devotshëm. Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij!

O ju besimtarë! Vërtet amaneti ishte virtyt, të cilin e kishin profetët, duke filluar me Nuhun, Hudin, Salihun, Lutin dhe Shuajbin. Për të gjithë këta Allahu na tregon në librin e Tij Famëlartë, se ata u thonin popujve të tyre: **"Në të vërtetë, unë jam një i Dërguar i besuar për ju."** (Sure Shuara, 107.)

Ndërsa i Dërguari ynë *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ishte bërë i njohur ndërmjet popullit të tij që para se t'i vinte shpallja me emërtimin "i besuari". Këtë emërtim ai e mbajti edhe pas shpalljes, sepse njerëzit linin tek ai gjërat e tyre më të shtrenjta që t'ua ruante. Amaneti, o robër të Allahut, është prej besimit të plotë dhe Islamit të mirë. Me të ngrihet qielli dhe toka, me amanetin ruhen nderet, shpirtrat dhe pasuritë. I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Musliman është ai prej të cilit muslimanët janë të qetë nga gjuha dhe dora e tij. Ndërsa besimtar është ai prej të cilit njerëzit janë të qetë për gjakrat dhe pasuritë e tyre.*" (E përcjell Buhariu.)

Prandaj ki kujdes, o musliman, se mos shkujdesesh ndaj përgjegjësisë që ke dhe amanetit përballë të cilit je vënë. Fillimisht shih në veten tënde: a je i denjë që ta përballosh diçka të tillë apo jo? Ebu Dherri thotë: "I thashë të Dërguarit të Allahut: O i Dërguari i Allahut, përse nuk më punëson? Ai më goditi në supin tim dhe më tha: *O Ebu Dherr, ti je i dobët dhe ajo është amanet, ndërsa Ditën e Gjykimit do të jetë fatkeqësi dhe pendim, përpos atyre që e marrin me të drejtë dhe e praktikojnë*

sipas formës së duhur." (E përcjell Muslimi.)

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* i veçonte disa prej shokëve të tij, që njiheshin ndërmjet të tjerëve, si njerëz që mbanin amanetin dhe u jepte punë të ndryshme. Hudhejfe bin Jemani përcjell se i Dërguari i Allahut u tha banorëve të Nexhranit: "*Do të dërgoj tek ju një njeri të besueshëm. Shokët e Profetit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* pritën se kush do ishte ai dhe panë se ai ishte Ebu Ubejde." (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Dije vëllai im i nderuar, se ai që të beson dhe të zgjedh në mesin e njerëzve dhe kërkon t'i japësh mendim, tashmë të është besuar ai send, prandaj jepe këshillën tënde dhe thuaji çfarë di, pa shtuar dhe pa pakësuar asgjë. I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Ai që të pyet kërkon besnikëri*." (E përcjell Ebu Daudi dhe e saktësoi Albani.) Për rëndësinë e madhe që ka amaneti i Dërguari i Allahut kur përcillte ndonjë prej shokëve të tij i thoshte: "*Nën mbrojtjen e Allahut qofshin feja jote, besa jote dhe përfundimi i punëve të tua.*" (E përcjell Ibn Maxhe dhe e saktësoi Albani.) Në këtë mënyrë ai bashkonte mes fesë dhe përfundimit të veprave të mira me amanetin. Pas kësaj, o robër të Allahut mendohuni pak mbi këtë hadith madhështor, i cili trondit shpirtrat dhe lum për atë që praktikon të drejtat që ai kërkon, dhe mjerë për atë që shkujdeset ndaj porosisë së të Dërguarit të Allahut, që na thotë: "*Të gjithë ju jeni barinj dhe secili do të përgjigjet për tufën e tij. Imami* (udhëheqësi dhe sunduesi) j*anë barinj të popullit të vet dhe do të jenë përgjegjës për tufën e tyre. Burri është bari në familjen e tij dhe do të përgjigjet për tufën e tij. Gruaja është bareshë në shtëpinë e burrit të saj dhe ajo do të jetë përgjegjëse për tufën e saj. Shërbëtori është bari dhe rojtar i pasurisë së zotërisë së vet dhe do të jetë përgjegjës për tufën e tij. Pra, të gjithë ju jeni barinj dhe secili do të përgjigjet për tufën e tij*." (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

O Zot, dërgo nderimet e tua mbi Muhamedin dhe mbi familjen e Muhamedit, ashtu siç ke Dërguar mbi Ibrahimin dhe mbi familjen e Ibrahimit! Bekoje Muhamedin dhe familjen e Muhamedit, ashtu siç bekove Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit, vërtet Ti je i lavdëruar dhe Krenar!

O Zot, mëshiroji muslimanët dhe muslimanet, o Zot fali të gjallët dhe të vdekurit tanë! O Zot, mbuloi të metat tona dhe na qetëso në çastet trishtuese! O Zot, ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë, o Zot ndihmoji vëllezërit tanë njësues në çdo vend, o Zot ndihmoji ata me ndihmën Tënde! O Zoti ynë, Ti je Allahu dhe nuk ka të adhuruar me të drejtë pos Teje, zbrit mbi ne shi dhe mos na lër pa shpresë! O Zot dërgo shi tek robërit dhe toka Jote, O Zot dërgo shi tek robërit dhe toka Jote!

O Zot, mos lër në këtë vend mëkat pa na e falur, as brengë pa na e larguar, as borxh pa na e shlyer, as punë të vështirë pa na e lehtësuar!

O Zot, çliroji kraharorët tanë dhe zemrat tona, lehtësoi punët tona dhe na udhëzo drejt moraleve të larta, sepse nuk udhëzon drejt tyre askush veç Teje! Lutja jonë e fundit është: Falënderimi i përket vetëm Allahut, Zotit të botëve!

Hytbe nr. 31

Inkurajimi për besnikëri dhe kërcënimi nga gënjeshtra!

Hytbja e parë:

Falënderimet i përkasin vetëm Allahut, që i urdhëroi për besnikëri të gjithë besimtarët. Ai lartësoi emrin e të sinqertëve mes të gjithë njerëzve dhe i poshtëroi gënjeshtarët duke ua lënë emrin në gradët më të ulta. Dëshmoj dhe deklaroj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përpos Allahut, Ai është i Vetëm dhe i Pashok, Gjykatës i drejtë dhe Sundues i vërtetë. Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij, më i miri në mesin e të sinqertëve, paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen, shokët dhe tabiinët që i pasuan në të mira deri në ditën e fundit.

O ju njerëz! Frikësojuni Allahut të Madhëruar dhe bëhuni me ata që janë të sinqertë, tregoni sinqeritet me Allahun dhe me robërit e Allahut, sepse në hadith thuhet:

"*Sinqeriteti shpie në bamirësi, ndërsa bamirësia shpie në xhenet. Sa herë që njeriu është i sinqertë dhe e kërkon sinqeritetin kjo gjë e bën të shkruhet tek Allahu si njeri i sinqertë. Kini kujdes nga gënjeshtra, sepse gënjeshtra shpie në mëkate dhe mëkatet shpien në zjarr, sa herë që njeriu gënjen dhe e kërkon gënjeshtrën kjo gjë e bën, që të shkruhet tek Allahu si gënjeshtar.*" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

O ju njerëz! Frikësojuni Allahut të Madhëruar dhe bëhuni me të sinqertit, tregohuni të sinqertë në adhurimin tuaj dhe adhurojeni Allahun me sinqeritet, pa përzier syefaqësinë apo famën në adhurimin ndaj Tij. Praktikoni urdhrat e Tij, me qëllim që t'i afroheni dhe të arrini shpërblimet, largohuni nga ndalesat, nga frika e largimit prej Tij dhe rënies në ndëshkimin e Zotit. Në adhurimin që bëni për Allahun mos kërkoni t'u shohin njerëzit e t'u lavdërojnë, sepse Allahu është më i panevojshmi për ortakë: "*Cilido që bën një punë me të cilën bën ortakëri me Mua dikë tjetër, Unë e lë atë dhe punën e tij*." (E përcjell Muslimi.)

Tregohuni të sinqertë me Profetin *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* në ndjekjen e gjurmëve të tij, haptazi dhe fshehurazi, pa treguar shkujdesje në Sunet dhe pa shtuar diçka. Tregohuni të sinqertë me njerëzit në marrëdhëniet e ndërsjella që keni me ta, thoni realitetin në gjërat që u tregoni dhe sqarojuni atyre të vërtetën. Ky është sinqeriteti për të cilin u ka urdhëruar Allahu dhe i Dërguari i Tij. Allahu i Madhëruar thotë: **"O besimtarë! Frikësojuni Allahut dhe bëhuni me ata që janë të sinqertë** (në fjalë dhe në vepra)!" (Sure Teube, 119.)

Ndërsa i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* thotë: "*U këshilloj për sinqeritet, sepse sinqeriteti shpie në bamirësi ndërsa bamirësia shpie në xhenet. Sa herë që njeriu është i sinqertë dhe e kërkon sinqeritetin, kjo gjë e bën të shkruhet tek Allahu si njeri i sinqertë.*" (E përcjell

Ibn Maxhe dhe e saktësoi Albani.) Në këtë hadith i Dërguari i Allahut pohon se sinqeriteti ka qëllim dhe shkallë. Përsa i përket qëllimit ajo është bamirësia dhe mirësia, e më pas xheneti. Ndërsa shkalla e tij është se sinqeriteti vjen menjëherë pas gradës së profecisë, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"Kushdo që i bindet Allahut dhe të Dërguarit, do të jetë me ata që Allahu u ka dhënë shumë dhunti; me profetët, me të sinqertët, me dëshmorët dhe me të drejtët! Eh, sa shokë të mrekullueshëm janë këta!"** (Sure Nisa, 69.)

Njeriu i sinqertë ka një vend të veçantë tek njerëzit, si në këtë botë ashtu edhe pas vdekjes së tij. Tek ai është epiqendra e besimit në fjalë, ndërsa në marrëdhëniet e ndërsjella ka emër të mirë në këtë botë dhe i thuhet; Allahu e mëshiroftë edhe pas vdekjes.

O ju muslimanë, kini kujdes nga gënjeshtra, kini kujdes nga gënjeshtra në adhurimin tuaj, mos e adhuroni Atë me syefaqësi, mashtrim dhe hipokrizi. Kini kujdes nga gënjeshtra në ndjekjen e gjurmëve të Profetit, mos shtoni gjë në legjislacionin e tij dhe mos e kundërshtoni në udhëzimin e tij. Kini kujdes nga gënjeshtra me njerëzit, mos u tregoni gjëra jo reale, dhe marrëdhëniet e ndërsjella të mos jenë në kundërshtim me realitetin.

Besimtari nuk mundet që të gënjejë, sepse gënjeshtra është prej cilësive të hipokritëve. Allahu i Madhëruar thotë: **"Por Ai dëshmon se hipokritët janë gënjeshtarë!"** (Sure Munafikun, 1.)

Në një ajet tjetër thotë: **"Në zemrat e tyre ka një sëmundje, të cilën Allahu ua shton. Ata i pret një dënim i dhembshëm, për shkak të hipokrizisë së tyre."** (Sure Bekare, 10.)

"Vërtet, gënjeshtra trillojnë vetëm ata që nuk u besojnë shpalljeve të Allahut; pikërisht ata janë gënjeshtarët e vërtetë." (Sure Nahl, 105.)

Ebu Derdaja e pyeti të Dërguarin e Allahut: O i Dërguari i Allahut, a mundet të vjedhë besimtari? Ai tha: *Mundet që të vjedhë,* - ai e pyeti përsëri; a mundet të bëjë imoralitet besimtari? Ai i tha: *Po, edhe nëse kjo nuk i pëlqen Ebu Derdasë.* Ai i tha: A mundet që besimtari të gënjejë? Ai i tha: *Vërtet, gënjeshtra trillojnë vetëm ata që nuk u besojnë shpalljeve të Allahut.*" (E përcjell Taberani në "Tehdhib el athar".)

Besimtari nuk mundet të gënjejë, sepse u beson shpalljeve të Allahut dhe të Dërguarve të Tij. I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Gënjeshtra shpie në mëkate dhe mëkatet shpien në zjarr, sa herë që njeriu gënjen dhe e kërkon gënjeshtrën, kjo gjë e bën që të shkruhet tek Allahu si gënjeshtar.*"

Sa i shpifur është qëllimi i gënjeshtrës dhe sa e ulët është grada e gënjeshtarit, pra, gënjeshtra shpie në mëkate, ndërsa mëkatet shpien në zjarr, e mjerë për banorët e zjarrit!

Gënjeshtari është njeri i ulët, sepse tek Allahu është njohur si gënjeshtar, e sa i keq është ky epitet për atë që cilësohet ashtu. Njeriu kurrë nuk e pëlqen që t'i thuhet ndërmjet njerëzve "o gënjeshtar", por si pranon që tek Krijuesi i tij të shkruhet si

gënjeshtar? Gënjeshtari është i papërfillshëm në jetën e tij, sepse nuk i besohet në fjalët apo marrëdhëniet e ndërsjella që kanë njerëzit me të.

Përmendja e keqe do ta ndjekë atë edhe pas vdekjes. Allahu i Madhëruar ka bashkuar mes gënjeshtrës dhe adhurimit të idhujve, duke thënë: **"Prandaj largohuni prej ndyrësisë së idhujve dhe largohuni prej fjalëve të rreme."** (Sure Haxh, 30.) Pas gjithë këtyre fjalëve që u thanë, a i ngelet një besimtrari ta përdorë gënjeshtrën dhe ta bëjë rrugë për jetën e tij? Njerëzit në kohën e injorancës, duke qenë në atë gjendje nuk e përdornin gënjeshtrën dhe nuk e pëlqenin që ta merrnin si praktikë në jetën e tyre, apo për të arritur qëllimet që kishin. Përkundrazi atë e quanin turp dhe askush nuk e pranonte. Ja, tek ishte Ebu Sufjani para se të depërtonte Islami në zemrën e tij, në një udhëtim tregtie në Sham. Kur dëgjoi për ta, Herakliu u kërkoi që të paraqiteshin dhe t'i pyeste për Profetin *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*. Ebu Sufjani tha: "Betohem në Allahun, se sikur të mos kisha turp që do të më hidheshin në qafë (shokët që kisha përreth), do të gënjeja kundra tij."

Kështu pra, o besimtarë, njerëzit në kohën e injorancës largoheshin nga gënjeshtra dhe turpëroheshin, se mos ajo ndikonte për keq, apo t'i quanin me emrin e saj. Atëherë si është puna me ju o besimtarë, që Allahu u ka nderuar me këtë fe të plotë e që u urdhëron për sinqeritet dhe u nxit për të qenë të sinqertë, duke u treguar frytet dhe përfundimet e tij?

Nga ana tjetër u ndalon nga gënjeshtra dhe u tërheq vërejtjen prej saj, duke u treguar frytet dhe përfundimin e saj të keq. Vërtet Ebu Sufjani në kohën e idhujtarisë nuk e pëlqeu që të cilësohej si gënjeshtar qoftë edhe një herë të vetme, edhe pse e shihte se në interes të tij ishte të gënjente rreth shpalljes së Profetit. Disa të mashtruar nga ky umet e përdorin gënjeshtrën dhe i japin fetva vetes, se ajo është e lejuar. Ata tregohen të shkujdesur me të ngaqë mbajnë në vetvete besimin se: gënjeshtra merret parasysh vetëm atëherë kur ka të bëjë me ngrënien e pasurisë, për një kapital të kësaj bote ose për shaka. Ata ndjekin qorrazi diçka për të cilën nuk kanë udhëzim, të gjitha këto janë mashtrime dhe shkatërrim për mendjet e tyre.

Pakujdesia kundrejt gënjeshtrës është shenjë e poshtërsisë, sepse një gënjeshtër e vetme e çan pengesën ndërmjet teje dhe gënjeshtrës, e kështu vazhdon derisa të mos mbesë mes teje dhe mes saj ndonjë pengesë. Nga gënjeshtra, si prej të gjithë mëkateve të tjera, tmerrohet shpirti i qetë dhe i lumtur musliman. Kur bie pre' e saj i duket diçka e lehtë dhe nuk i kushton rëndësi, por kur bie herë tjetër ai e neglizhon atë edhe më shumë, derisa vjen koha kur i bëhet zakon dhe e natyrshme e në këtë mënyrë ai gënjen dhe nuk tregon kujdes për të gënjyer, derisa shkruhet tek Allahu si gënjeshtar.

Vini re, gënjeshtra është e ndaluar edhe nëse nuk ka të bëjë me ngrënien e pasurisë së të tjerëve pa të drejtë, sepse as në Librin e Allahut, as në Sunetin e Profetit nuk thuhet se ndalimi i saj është i kushtëzuar me këtë gjë. Përkundrazi, kur ajo përmban ngrënien e pasurisë së tjetrit pa të drejtë, krimi i saj është më i madh dhe ndëshkimi më i dhembshëm.

Abdullah bin Amër bin Asi thotë: "I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e*

Allahut qofshin mbi të!) i numëroi mëkatet e mëdha dhe aty përmendi betimin *gamus*[13]. Ata e pyetën: çfarë është betimi *gamus*? Ai tha: *Ky është betimi nëpërmjet të cilit personi merr pasurinë e muslimanit duke gënjyer.*" (E përcjell Muslimi.)

Gjithashtu i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "Kush e merr të drejtën e një muslimani nëpërmjet betimit, Allahu këtij njeriu i ka përgatitur zjarrin dhe i ka ndaluar xhenetin. Një burrë e pyeti: Edhe nëse ajo gjë është diçka e vogël? Ai i tha: Qoftë edhe një shkop *misvaku*.[14]" (E përcjell Muslimi.)

Disa njerëz gënjejnë që të bëjnë për të qeshur njerëzit e tjerë, në këtë mënyrë ai qetësohet kur sheh të qeshurat e njerëzve dhe e vazhdon atë punë pa i bërë përshtypje ajo që përcillet në hadith: "*Mjerë për atë që flet duke gënjyer për t'i bërë njerëzit për të qeshur, mjerë për të, u them mjerë për të!*" (E përcjell Ebu Daudi, Tirmidhiu, Nesaiu, dhe e konsideroi si të mirë Albani.)

Disa njerëz i gënjejnë fëmijët, sepse nuk pritet që ata t'i kundërshtojnë, por në të vërtetë ai e ka çuar veten në gënjeshtër, duke u hapur atyre derën e neglizhimit ndaj gënjeshtrës dhe duke i edukuar me të. Abdullah bin Amir përcjell se nëna e tij e kishte thirrur duke i thënë: Eja të të jap diçka. Profeti *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* tha: *Çfarë deshe t'i jepje?* Ajo tha: Hurmë. Atëherë i Dërguari i Allahut i tha: *Sikur të mos i jepje gjë do të shkruhej si gënjeshtër.*" (E përcjell Ebu Daudi, dhe e konsideroi si të mirë Albani.)

O musliman, frikësoju Allahut në veten tënde, shoqërinë ku jeton dhe fenë që beson. A nuk e di se feja i shfaq sjelljet e ndjekësve të saj, e nëse ajo që duket tek umeti është shfaqja e gënjeshtrës, ndjekja e verbër dhe ngrënia e pasurisë së tjetrit pa të drejtë, atëherë ku qëndron paraqitja islame?

Si mendon nëse muslimanët shfaqen me këtë paraqitje të shëmtuar, a nuk është kjo arsye që t'i largojmë të tjerët nga feja e Allahut? A nuk mbeten ata gjah për njerëzit më të poshtër? Vërtet armiqtë e tyre tallen dhe qeshin me ta, kur i shohin në këtë gjendje; kur gënjejnë në të folur, mashtrojnë në shitblerje, nuk i mbajnë premtimet, i kalojnë kufijtë kur armiqësojnë. Vërtet armiqtë u mburren atyre kur i shohin se si mundohen t'u ngjasojnë, qoftë dhe në moralet më të ulëta prej të cilave i ndalon Islami. Sa i çuditshëm dhe sa i dhimbshëm është shembulli i këtyre njerëzve, të cilët u mveshën me gjëra që i nxjerrin lakuriq para armiqve të tyre; duke ndjekur rrugën e të humburve e duke u larguar nga rruga e atyre që Allahu u dha begati; rrugën e profetëve, të sinqertëve, dëshmorëve dhe njerëzve të mirë.

Këto ishin fjalët e mia, e i kërkoj falje Allahut për vete dhe për ju për çdo mëkat, prandaj kërkoni falje prej Tij, sepse ai fal shumë e është Mëshirues i madh.

---

[13] Është quajtur me këtë emër, sepse mëkati i saj e zhyt njeriun në fundërrimat e zjarrit të xhehenemit. (sh.p.)

[14] Bëhet fjalë për shkopin që përdoret në pastrimin e dhëmbëve që ndryshe quhet misvak. (sh.p.)

Hytbja e dytë:

Falënderimet e vërteta dhe të merituara i takojnë vetëm Allahut dhe AI është i denjë për to, AI i shpërblen të sinqertët për hir të sinqeritetit të tyre me mëshirë dhe mirësi nga ana e Tij. Në anën tjetër i shpërblen gënjeshtarët dhe i ndëshkon nëse do me urtësinë dhe drejtësinë e Tij. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përpos Allahut, Ai është i Vetëm e i Pashoq në sundimin e Tij, gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij; më i miri ndërmjet krijesave, paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij, si dhe të gjithë ata që ndoqën udhën e tij.

O ju muslimanë! Sinqeriteti me të gjitha llojet e tij është i vlerësuar, madje i sinqerti është i dashur tek Allahu dhe krijesat. Allahu i ngre gradët e tij dhe ia shton shpërblimet. Ajo që e pohon më shumë këtë fakt është lavdërimi që u bëjnë njerëzit, njerëzve të sinqertë, gjatë jetës së tyre dhe pasi ndërrojnë jetë. Fjalët e tyre janë të pranuara, amanetet e tyre janë të sigurta, sinqerisht; kanë shpëtuar të sinqertit dhe kanë humbur gënjeshtarët.

Keab bin Maliku u tregua i sinqertë me Allahun dhe të Dërguarin e Tij, e për këtë arsye Allahu ia ngriti famën dhe dërgoi për të Kuran, që do të lexohet deri në Ditën e Fundit. Ai nuk mori pjesë në betejën e Tebukut dhe nuk shkoi me Profetin *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* pa asnjë arsye, e në kohën kur u kthye Profeti erdhën ata që nuk kishin marrë pjesë nga hipokritët dhe filluan të justifikoheshin me gënjeshtra. Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ua pranonte justifikimin, ndërsa sekretet që mbanin zemrat e tyre ia linte Allahut.

Më pas vjen Keabi dhe Profeti i buzëqesh me zemërim dhe i thotë: Çfarë të pengoi? Ai i tha: "Betohem në Allahun se jam i vetëdijshëm, që do të tregoja sot ndonjë gënjeshtër, me qëllim që të kënaqesh ndaj meje, por kam frikë se Allahu do të zemërohej me mua. Nëse do të thoja të vërtetën e ndiej se do të mbash në zemrën tënde diçka për mua, por unë përfundimin e pres vetëm nga Allahu i Madhëruar. Betohem në Allahun, se nuk kam patur asnjë arsye për të munguar. I Dërguari i Allahu *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* kur e dëgjoi tha: *Përsa i përket këtij, ky tha të vërtetën. Ngrihu dhe prit se çfarë do të caktojë Zoti për ty.*"

Bashkë me të ishin edhe dy burra të tjerë besimtarë që kishin munguar pa arsye. I Dërguari i Allahut i ndaloi njerëzit që t'u flisnin atyre. Keabi thotë: "Njerëzit u larguan prej nesh dhe bënin sikur nuk na njihnin, derisa edhe toka në veten time u bë e huaj. Unë ecja nëpër tregje dhe askush nuk më fliste. Shkoja tek Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* duke qenë në mexhlisin e tij pas namazit, i jepja selam dhe thoja me vete: Vallë, a i luajti buzët për të ma kthyer selamin, apo jo?

Në kohën kur bojkoti i muslimanëve vazhdonte, unë kapërceva murin e Ebu Katades që ishte djali i xhaxhait tim dhe njeriu më i dashur për mua dhe i dhashë selam. Betohem në Allahun, se ai nuk ma ktheu selamin e unë i thashë: O Ebu Katade, të betohem në Allahun, a e di se unë e dua Allahun dhe të Dërguarin e Tij? Ai heshti, - unë ia përsërita edhe një herë, por ai përsëri heshti dhe në fund më tha: Allahu dhe i

Dërguari i Tij e dinë këtë gjë. Atë çast sytë më rodhën lot dhe u ktheva.

Kur po ecja në tregjet e Medines kishte ardhur një *nibti*[15] që mbante një letër nga mbreti i Gasanit. Aty shkruhej: "Më kanë lajmëruar se shoku yt të ka braktisur, prandaj eja tek ne që të kujdesemi për ty dhe të të bëjmë si vetja." Unë thashë: Edhe kjo është një sprovë tjetër, - ndaj shkova drejt zjarrit dhe e hodha në të."

Vërtet Keabi tha të vërtetën se kjo ishte sprovë, por ishte besimi i ngulitur në zemrën e Keabit, si dhe sinqeriteti i rrënjosur në besimin e tij, që e penguan t'i përgjigjej kësaj ftese mashtruese, e cila erdhi në një kohë të përshtatshme, dhe ishte forca që Allahu i dhuroi Keab bin Malikut, në kohën kur ishte në moshën më të mirë të rinisë së tij, pra, vetëm tridhjetë e tri vjeç.

Keabi vazhdon duke na thënë: "Kur kaluan dyzet netë, delegati i të Dërguarit të Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* erdhi dhe më tha: *I Dërguari i Allahut të urdhëron që të veçohesh nga gruaja jote.* Unë i thashë: Ta ndaj apo çfarë të bëj? Më tha: *Veçohu dhe mos iu afro.* Unë i thashë gruas time: Shko tek familja jote dhe qëndro atje derisa Allahut të caktojë për këtë çështje çfarë të dojë. Qëndruam dhjetë netë derisa na u plotësuan pesëdhjetë netë.

Në kohën kur po qëndroja mbi taracën e shtëpisë dhe jetoja pikërisht atë gjendje, të cilën e përshkruan Allahu; pra, më ishte ngushtuar shpirti dhe toka më ishte bërë shumë e ngushtë përkundrejt gjerësisë së saj, atë kohë dëgjoj një të bërtitur mbi malin e Selit që thoshte me zërin e tij më të lartë: Përgëzohu, o Keab bin Malik! Atë çast unë bëra sexhde për Allahun dhe e ndjeva se Allahu kishte sjellë rrugëdalje, duke e pranuar pendimin tonë. Dola me qëllim që të takoja të Dërguarin e Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*, ndërsa njerëzit më takonin grup pas grupi dhe më uronin për teuben, që më kishte pranuar Allahu. Hyra në xhami dhe i dhashë selam të Dërguarit të Allahut dhe njerëzit qëndronin përreth tij, e ai më tha me fytyrën e tij, e cila i shkëlqente nga gëzimi: *Përgëzohu, o Keab, me më të mirën ditë që ke kaluar, që nga koha kur të lindi nëna jote.* I thashë: O i Dërguari i Allahut, nga ti e kam këtë apo vetëm nga Allahu? Ai më tha: *Këtë e ke vetëm nga Allahu.*

Betohem në Allahun se Allahu më shpëtoi për hir të sinqeritetit dhe prej pendimit tim do të jetë që të mos gënjej sa të jem gjallë. Betohem në Allahun se nuk kam gënjyer më qëllimisht që atëherë kur ia thashë këto fjalë të Dërguarit të Allahut e deri më sot, dhe shpresoj që Allahu të më ruajë në ditët që më kanë mbetur." (E përcjell Muslimi.)

O ju muslimanë! Betohem në Allahun se kjo është ndodhi që duhet për t'u pasur zili, kjo është dhuntia më e madhe dhe fitorja më e bujshme. Vini re gjendjen e këtyre tri personave, të cilët u treguan të sinqertë me Allahun e Allahu i edukoi me këtë bojkot që tregoi i Dërguari me shokët e tij. Shihni këtë besim të plotë tek sahabët, të cilët u ndanë nga të afërmit madje nga bijtë e xhaxhallarëve, vetëm e vetëm për të zbatuar urdhrin e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*.

---

[15] I huaj - që ishte dërguar nga Mbreti i Gasanit.

Në kohën kur u ngushtuan rrugët dhe sprovat u shtuan, erdhi ndihma nga Allahu dhe Allahu e pranoi pendimin e tyre, duke e pohuar në librin e Tij, të cilin do ta lexojë umeti deri në Ditën e Gjykimit. Ndërsa ata që gënjyen dhe bënë dyfytyrësi, për ta Allahu zbriti fjalët e Tij: **"Kur të ktheheni tek ata, do t'ju betohen për Allahun që t'i lini. Largohuni prej tyre! Ata janë të ndyrë dhe strehimi i tyre është Xhehenemi. Ky është dënimi për veprat e tyre. Ata do t'ju betohen që të jeni të kënaqur me ata. Nëse ju do të jeni të kënaqur me ata, dijeni se Allahu sigurisht që nuk është i kënaqur me popullin e pabindur."** (Sure Teube, 95-96.)

O muslimanë! Meditoni rreth këtyre ajeteve e zgjidhni për veten tuaj, dhe dijeni se besimtari zgjedh vetëm të sinqertët e devotshëm.

O Zot na largo nga të këqijat e moraleve, veprave, pasioneve dhe sëmundjeve! Na udhëzo drejt moraleve dhe veprave të mira, bëje të dashur besimin në zemrat tona dhe zbukuroje atë, na bëj që të urrejmë kufrin, mëkatet dhe kundërshtimet, dhe na bëj prej të udhëzuarve!

O Zot, bekoje robin dhe profetin tënd Muhamedin, familjen dhe të gjithë shokët e tij!

Hytbe nr. 32

Veset e gjuhës!

Hytbja e parë:

Me të vërtetë falënderimi i takon vetëm Allahut të Madhëruar, Atë falënderojmë dhe vetëm prej Tij ndihmë dhe falje kërkojmë. Atij i besojmë dhe tek Ai mbështetemi duke e falënderuar Atë për të gjitha të mirat. I lutemi Allahut të na ruajë nga të këqijat e veteve dhe punëve tona. Këdo që e udhëzon Allahu në rrugë të drejtë, askush nuk mund ta humbasë prej saj, dhe këdo që e humbet Allahu prej kësaj rruge, askush nuk mundet ta udhëzojë.

Dëshmoj dhe deklaroj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut, Një, të Vetëm e të Pashoq, gjithashtu dëshmoj dhe deklaroj se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij. Atë e dërgoi me udhëzim dhe fe të vërtetë, e në këtë mënyrë ai e kumtoi në mënyrën më të qartë. Bekimet dhe lavdërimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij, si dhe mbi tabiinët që i ndoqën në të mira deri në Ditën e Gjykimit.

Vëllezër muslimanë! Sot do të shqyrtojmë bashkë me ju dy karaktere apo zakone të shëmtuara dhe të këqija, që rrallë njerëz shpëtojnë prej tyre. Disa njerëz i quajnë gjëra të vogla, edhe pse tek Allahu çështja e tyre është shumë e madhe. Shumë herë ato kanë zënë pjesën më të madhe të fjalëve të njerëzve, duke u bërë në këtë mënyrë si kënaqësia e tubimeve, nuk ka forcë dhe ndryshim pa ndihmën e Allahut.

Kjo epidemi shkatërruese dhe kjo sëmundje lë plagë tek njerëzit, ashtu siç lënë ujqërit e uritur, kur bien në kopetë e çoroditura, madje edhe më shumë. Kjo epidemi quhet: përgojim dhe thashetheme, për të cilat ka qortuar Kurani, duke i kërcënuar praktikuesit e tyre, por përsëri disa njerëz nuk u ndalën.

Vallë pas qortimeve të Kuranit, a mund të ketë këshillues tjetër? Gjithashtu i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* e ndaloi ashpërsisht, që njeriu të veprojë me to, në kohën kur ai është këshillues fisnik dhe edukator besnik. Hape zemrën tënde, o vëlla musliman, përpara ajeteve kuranore dhe përqendroje dëgjimin tënd në udhëzimet profetike.

Allahu i Madhëruar thotë: **"Mos e spiunoni dhe mos e përgojoni njëri-tjetrin! Mos vallë dëshiron ndokush prej jush të hajë mishin e vëllait të vet të vdekur?!... Sigurisht që ju do ta urrenit këtë!."** (Sure Huxhurat, 12.) Në një ajet tjetër thotë**: "Mjerë për çdo përqeshës – shpifës."** (Sure Humeze, 1.)

Në një ajet tjetër, duke treguar karakterin e një njeriu jobesimtar thotë: **"…shpifaraku, që përhap thashetheme."** (Sure Kalem, 11.)

Sa shumë dhe sa ashpër i qortoi i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* këto dy vese. Mjafton të dish se i Dërguari i Allahut bashkoi në një hadith të vetëm; mes derdhjes së gjakut, uzurpimit të pasurisë dhe nderit. Në

hytben e lamtumirës ai tha: "*Me të vërtetë gjaku, pasuria dhe nderi juaj është i shenjtë për ju si shenjtëria e kësaj dite, në këtë muaj dhe në këtë qytet. Më thoni, a ua kumtova?*" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Në qoftë se në ndjesitë tona gjaku dhe pasuria janë gjë e madhe, atëherë duhet të dimë se edhe çështja e nderit është diçka mjaft e madhe. O ti që i kërkon mbrojtje Allahut nga dënimi i varrit mëngjes e mbrëmje, a e ke ditur se përgojimi dhe thashethemet janë shkaktarë të këtij dënimi? Në të dy librat e saktë të hadithit është shënuar nga Ibn Abasi, se i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka kaluar pranë dy varreve dhe ka thënë: "*Këta të dy po dënohen dhe nuk po dënohen për ndonjë gjë shumë të madhe.*" Në versionin e Buhariut thuhet: "p*ërkundrazi, ato janë të mëdha. Përsa i përket njërit prej tyre ai merrej me thashetheme, ndërsa tjetri nuk ruhej nga urina e tij.*" Në një version thuhet: "*Që nuk mbronte rrobat nga urina.*"

Rreth këtij hadithi dijetarët kanë thënë: "Kuptimi i fjalës së Profetit që thotë; ata nuk po dënohen për ndonjë gjë shumë të madhe, d.m.th., të madhe në supozimin e tyre, ose e madhe të cilën nuk mund ta braktisin."

Përderisa thashethemet përmenden në këtë hadith dhe janë shkak për dënimin e varrit, duhet ditur se edhe përgojimi është përmendur në versionin tjetër, që e përcjell Tajalisi dhe Ahmedi me sened të mirë. Kjo tregon se përgojimi dhe thashethemet janë dy arsye që shkaktojnë dënimin e varrit, Allahu na ruajtë neve, juve dhe muslimanët nga dënimi i varrit dhe gjërat e tjera që vijnë pas tij!

O ju muslimanë! Ata që flasin për nderet e muslimanëve dhe ndjekin të metat e tyre, e meritojnë që t'i godasë ndëshkimi i shpejtë i Allahut. Prandaj të mos jenë të qetë se mos ndoshta Allahu do t'i turpërojë në mes të shtëpisë së tyre. Bera bin Azibi thotë: "I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* na foli derisa fjalët e tij i dëgjuan edhe të moshuarit në shtëpitë e tyre dhe na tha: "*O ju njerëz, që gjuhët u kanë besuar dhe akoma ky besim nuk ka depërtuar në zemrat tuaja, mos i përgojoni besimtarët dhe mos i ndiqni të metat e tyre. Kushdo që ndjek të metat e vëllait të vet, Allahu do t'i hapë të metat e tij, e kujtdo që Allahu i hap të metat e turpëron duke qenë dhe në brendësi të shtëpisë së vet.*" (E përcjell Tirmidhiu dhe e saktësoi Albani.)

Vëllai im musliman! Nëse zmbrapsesh nga pamjet lënduese dhe ndihesh keq nga erërat e padurueshme, gjë e cila është normale, atëherë mundohu t'i largohesh lëndimit që u bën vëllezërve të tu muslimanë, duke ngrënë mishrat e tyre. Puna jote kur vepron në këtë mënyrë me vëllezërit e tu muslimanë është e ngjashme me rastin kur ti ushqehesh me diçka të ngordhur, apo kur ulesh mes erërave të fëlliqura. Pra, vendose veten tënde në atë vend që pëlqen të qëndrosh. Ti do ta kesh dëgjuar fjalën e të Lartmadhëruarit që thotë: **"Mos vallë dëshiron ndokush prej jush të hajë mishin e vëllait të vet të vdekur?! Sigurisht që ju do ta urrenit këtë!"** (Sure Huxhurat, 12.)

Merr një shembull praktik, të cilin e veproi i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet*

e Allahut qofshin mbi të!) me njërin prej shokëve të tij. Në kohën kur gurëzoi Maizin për imoralitet, një njeri i tha shokut të tij: Ky leh njëlloj siç leh qeni. I Dërguari i Allahut shkoi me ta dhe kur kaluan pranë një ngordhësire ai u tha: *Shkoni dhe merrini erë asaj ngordhësire*. Ata i thanë: Të nuhasim ngordhësirën, o i Dërguari i Allahut? Ai u tha: *Ajo që thatë për vëllain tuaj është më e ndyrë, se kjo ngordhësirë*." (E përcjell Ebu Daudi me zinxhir të saktë.)

O ju besimtarë! Kjo çështje është e madhe dhe rreziku është i lartë, ndërsa ruajtja nga nderet e muslimanëve është vepër shumë e rrallë. Rreziku mbetet tek injoranca apo pseudo-injoranca e njerëzve kundrejt dëmit të përgojimit. Disa njerëz mendojnë se kur flet për nderin e një muslimani, për diçka që ai e ka, por që e urren, mendon se ky veprim nuk është përgojim. Përgojimi në mendjen e tyre është të shtosh fjalë ndaj atij që po flet, të cilat nuk i ka. Por i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* e zbardh më shumë realitetin dhe e sqaron më shumë këtë çështje, duke thënë: "*A e dini çfarë është përgojimi?* Ata i thanë: Allahu dhe i Dërguari i Tij e dinë më mirë. Ai tha: *Të përmendësh për vëllain tënd diçka që ai e urren*. I thanë: Çfarë mendon nëse tek vëllai im ekziston ajo që them? Ai u përgjigj: *Nëse tek ai ekziston ajo që ke thënë për të, ky quhet përgojim, por nëse nuk e ka atë që t'i thua, atëherë kjo quhet shpifje*." (E përcjell Muslimi.)

Nga ky çast t'u qartësua ndalimi që të flasësh për vëllain tënd musliman gjëra që i urren, qofshin edhe të vërteta. Për ta sqaruar më shumë këtë pikë, dijetarët kanë thënë: Përgojimi është të kujtosh tek njeriu diçka që e ka, por që e urren, sidoqë të jetë ajo; e metë në trupin apo fenë e tij, në jetën apo shpirtin e tij, në moralin apo pasurinë e tij, në fëmijët apo prindërit e tij, gruan apo shërbëtorin e tij etj.

I njëllojtë është gjykimi; si ta përmendësh me gjuhën tënde apo në ndonjë libër, qoftë edhe duke bërë me shenjë apo duke bërë me sy, dorë apo kokë etj.

Vini re sa e lartë është kjo fe, e cila mbron gjërat e shenjta dhe i mbulon të metat. Sa e bukur është kur muslimani zbukurohet me stolitë e besimit dhe sillet me moralet islame. Sa e pastër është ajo shoqëri, ku çdo njeri ruan të drejtat e të tjerëve, në të kundërt ajo prishet ose dobësohet, kur drejt saj hidhen shigjeta nga çdo anë. Sa shumë nevojë që kemi për të ndërtuar dhe për t'i drejtuar rreshtat tona larg përqeshjeve dhe talljeve, përgojimeve dhe thashethemeve.

O umeti i Islamit! Që t'i largohemi më shumë kësaj dukurie të shëmtuar kërkohet që të njohim patjetër arsyet që shpien në përgojim, me qëllim që t'i kalojmë dhe t'i mbyllim portat e tyre.

Prej arsyeve që shkaktojnë përgojimin është: shërimi i mllefit dhe kthimi i zemërimit. Njeriu kur zemërohet, shërohet nga kjo gjë duke përmendur të këqijat e atij që e zemëroi. Por ndodh që zemërimi të kthehet në inat të fshehtë. Në këtë mënyrë inati dhe zemërimi janë dy nxitësit më të mëdhenj për të përgojuar. Prandaj lufto me veten tënde dhe mos merr inat, as mos u zemëro, lutju Allahut për këtë se Ai është Ndihmësi më i mirë.

Arsyeja e dytë: miratimi i shokëve dhe servilizmi ndaj tyre. Vëren se sikur t'i

kundërshtonte në përgojimin që bëjnë, atëherë ata do të zemëroheshin dhe do të largohen nga shoqëria me të, prandaj detyrohet që të shoqërohet me ta e kjo është shenjë e dobësisë në fe. Është detyrë që t'i dalësh në ndihmë muslimanit dhe të mbrosh nderin e tij, punë e cila mban shpërblime të mëdha tek Allahu.

I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Kushdo që nuk i del në ndihmë një muslimani në një vend ku flitet për nderin dhe shenjtërinë e tij, Allahu nuk e ndihmon atë, atëherë kur dëshiron që të jetë i fituar. Çdo njeri që e ndihmon një musliman atëherë kur flitet për nderin dhe shenjtërinë e tij, atë e ndihmon Allahu në atë vend ku dëshiron të triumfojë.*" (E përcjell Ebu Daudi dhe e saktësoi Albani.) Vendoseni këtë hadith para syve tuaj në kohën kur bisedat përzihen gjatë tubimeve dhe nderi i muslimanëve aty është gjëja më e këndshme, kërkoni nga Allahu ndihmë për këtë gjë.

Arsyeja e tretë: kur i mvishet diçka dhe kërkon që të pastrohet prej saj, e në këtë mënyrë përmend atë që ka vepruar diçka të tillë duke e sharë, në një kohë kur më primare për të do ishte që ta pastronte veten e tij duke mos e përmendur atë që bëri keq. Pra, duhet të kishte heshtur, sepse heshtja në këtë rast është më e mirë.

Arsyeja e katërt: shtirja dhe mendjemadhësia, e cila ndodh duke ngritur veten dhe duke sharë të tjerët, p.sh., kur thotë: filani është injorant, kuptimi i tij është shumë i cekët, fjalët e tij janë shumë të dobëta. Në këtë rast ai kërkon t'i japë merita vetes së tij, duke dalë më lart se shokët.

Arsyeja e pestë: zilia dhe smira. Ndodh që ai të ketë zili atë njeri që njerëzit e lavdërojnë dhe e duan, dhe kërkon që kjo mirësi t'i shuhet, prandaj nuk gjen mënyrë tjetër por vetëm duke e sharë dhe duke e ulur para të tjerëve. Kjo është zilia e mirëfilltë, i lutemi Allahut të na ruajë nga smira, e cila i shkatërron të mirat, ashtu siç i shkatërron zjarri drutë.

Arsyeja e gjashtë: lojrat, talljet, kalimi i kohës me të qeshura, duke treguar në këtë mënyrë të metat që kanë njerëzit, duke i treguar në formë barcaletash. Kjo ndodh për arsye se nuk merret parasysh veprimi i rëndë që ndërmerr ky njeri.

Arsyeja e shtatë: përqeshja dhe tallja duke e ulur tjetrin, gjë e cila ndodh në praninë apo në mungesë të tjetrit. Zanafilla e këtij gjesti vjen nga mendjemadhësia dhe injorimi i atij ndaj të cilit po përqeshet.

O ti rob besimtar! Nëse në zemrën tënde ekziston një mendim i keq kundrejt vëllait tënd musliman, dije se ajo është cytje nga shejtani, që e hedh tek ti. Në këtë rast duhet ta përgënjeshtrosh, sepse ai është mëkatari më i madh, Allahu i Madhëruar ka thënë**: "Nëse ndonjë njeri i pandershëm ju sjell ndonjë lajm, sigurohuni mirë** (nëse është i vërtetë)." (Sure Huxhurat, 6.)

Nuk është e lejuar t'i besohet Iblisit, po edhe nëse të tregon një njeri i besueshëm, mos i beso, as mos e përgënjeshtro, me qëllim që të mos e prishësh mendimin për ndonjërin prej tyre. Sa herë që të mendosh një të keqe për një musliman, atëherë mundohu t'i ruash të drejtat e tij dhe nderoje atë, sepse ky veprim e zemëron shejtanin dhe e largon nga ti. Sa herë që të mësosh një të metë tek një musliman me argument,

që nuk ka dyshim, atëherë këshilloje në fshehtësi dhe të mos të të mashtrojë shejtani duke të ftuar në përgojimin e tij. Kur ta këshillosh, mos e këshillo duke treguar gëzim për atë të metë që pe' tek ai. Bëhu i mëshirshëm dhe i butë në udhëzimet e tua.

Allahu më dhëntë mua dhe juve bereqet në Kuranin Famëlartë, dhe më dhëntë dobi mua e juve në ajetet përkujtuese, dhe të urta që gjenden në të. Ua them këto fjalë duke kërkuar falje për gabimet nga Allahu i Madhëruar, për vete, për ju dhe për të gjithë muslimanët. Kërkoni falje dhe pendohuni tek Ai, vërtet Ai është që fal shumë, është Mëkatfalës i madh.

Hytbja e dytë:

Falënderimet qofshin vetëm për Allahun, Zotin e botëve, Atë e falënderoj dhe vetëm Atë lavdëroj duke i shprehur lëvdatat më të mira. Dëshmoj se nuk meriton askush të adhurohet veç Tij, Ai është i Vetëm dhe i Pashoq, gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij, më i miri ndërmjet krijesave. Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe mbi të gjithë shokët e tij.

O muslimanë! Dijeni se ashtu sikurse i ndalohet përgojuesit, përgojimi, po ashtu i ndalohet edhe atij që e dëgjon ta pohojë dhe ta dëgjojë atë. Ai që dëgjon një njeri që shpreh një përgojim të ndaluar, duhet ta ndalojë nëse nuk druhet prej ndonjë dëmtimi të qartë, në të kundërtën nëse ekziston një dëmtim i tillë, atëherë duhet ta refuzojë atë vepër me zemrën e tij duke u larguar nga ai tubim, nëse ka mundësi të largohet. Nëse mundet që të qortojë me anë të gjuhës së tij, apo duke e ndërprerë përgojimin me ndonjë fjalë tjetër, atëherë kjo i bëhet detyrë atij.

Vëllezër muslimanë! Problemi i tubimeve tona qëndron në servilizmin e tepruar, që tejkalon caqet e Legjislacionit Islam. Ndodh që të flasë njëri prej të pranishmëve me fjalë pa vlerë, madje ndodh që ato të jenë në dëm të ndonjërit dhe ka raste kur nuk gjen aty njerëz që e qortojnë atë, apo që të fillojnë një bisedë tjetër, që është më primare se ajo e të qëndruarit larg prekjes së nderit të muslimanëve, duke i sharë apo ofenduar ata.

Allahu e mëshiroftë Omerin, që thoshte: "U porosis që t'i bëni dhikër Allahut të Madhëruar, sepse ai është shërim dhe kini kujdes nga përmendja e njerëzve, sepse ajo është sëmundje."

Kini kujdes o muslimanë dhe kujtoni fjalën e Hasenit, Allahu e mëshiroftë, që thoshte: "Betohem në Allahun se përgojimi depërton më shpejt në fenë e një njeriu, sesa brejtësi që bren trupin."

O ju muslimanë! Ashtu sikurse janë veçuar rastet kur lejohet të përdoret gënjeshtra, në të njëjtën mënyrë janë përmendur edhe rastet kur lejohet përgojimi. Dijetarët kanë thënë: Përgojimi lejohet kur nëpërmjet tij kemi si qëllim një interes legjislativ të vërtetë, tek i cili nuk mund të arrihet vetëm se nëpërmjet saj. Këto raste janë gjashtë:

I pari: Në rast padrejtësie, ku i lejohet atij që i është bërë padrejtësi që të ankohet tek udhëheqësi apo gjykatësi etj., prej atyre që kanë pushtet, duke i përmendur atij padrejtësinë e filanit, i cili ka bërë ndaj tij këtë apo atë.

I dyti: Kur kërkon ndihmë në ndryshimin e një të keqeje, apo për t'i kthyer mëkatet në të mira duke i thënë atij që pritet të ketë forcë ndryshimi, se: filani bën këtë prandaj ndaloje etj.

I treti: Kur shkon të marrë fetva dhe t'i thotë myftiut: filani më ka bërë padrejtësi, ose babai, vëllai, gruaja më kanë bërë këtë. A kanë të drejtë ta bëjnë këtë gjë? Cila është mënyra që ta zgjidh këtë problem për t'u larguar padrejtësia nga unë etj. Pra, përmendja e të metave është e lejuar në këtë rast, por të flasësh në përgjithësi është më mirë.

I katërti: T'u tërheqësh vërejtjen muslimanëve nga sherri. Kjo ndodh në disa forma, siç është: të folurit keq për disa transmetues të hadithit, duke treguar gjendjen e tyre. Këtu mund të përmendet dhe rasti kur bëhet fjalë për martesë apo ortakëri, e shumë gjëra të tjera në marrëdhëniet e ndërsjella. Në këtë rast i lejohet atij që pyet me qëllim që të flasë ato që di për atë njeri, në formë këshille për ata që e pyesin dhe për t'u treguar gjërat që ata nuk dinë për të.

I pesti: Kur ai shpreh hapur mëkatet e tij, siç është rasti i atij që pi alkool dhe lëndon gratë, merr pasuritë pa të drejtë dhe merr përsipër gjëra të kota. Në këtë rast lejohet të përgojohet, kur gjendja e tij është e tillë, me qëllim që të tregohet ajo që ai shfaq prej mëkateve.

I gjashti: Njohtësia, pra, kur një njeri është i njohur me pseudonimin "i çalë" apo "i verbër" etj. Në këtë rast lejohet që t'u tregohet të tjerëve me këtë llagap, me qëllimin që njerëzit ta njohin dhe jo për ta ofenduar, sepse kjo është vepër e ndaluar. Gjithsesi nëse është e mundur që t'i bëhet njohja me emra të tjerë, kjo është më primare.

O ju muslimanë! Frikësojuni Allahut në veprat që bëni dhe ato që pretendoni, ndiheni mbikqyrjen e Allahut në veprimet dhe qëndrimet tuaja. Dijeni se rruga drejt pendimit nga përgojimi është po ajo rrugë, që u shpie drejt pendimit nga të gjitha mëkatet; t'i largoheni atij mëkati, të pendoheni për çfarë keni bërë, dhe të tregoni ambicje e të vendosni, që të mos i ktheheni më atij mëkati. Por përgojimit i shtohet një kusht i katërt; t'i kërkosh hallallin atij që e ke përgojuar, sepse kjo është e drejtë që u takon bijve të Ademit.

Duhet patjetër që ata të ta bëjnë hallall për fjalët që ke thënë. I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* thotë: "*Ai që i ka bërë vëllait të tij ndonjë padrejtësi në nder apo pasuri, le t'i kërkojë falje për të sot, para se t'i merret haku ditën kur nuk do të ketë vlerë dinari apo dirhemi. Nëse do t'i ketë punë të mira do t'i merren në masë të padrejtësisë që ka bërë, por nëse nuk do të ketë punë të mira, atëherë atij që i është bërë padrejtësi i merren mëkatet dhe i hidhen të padrejtit.*" (E përcjell Buhariu.)

Me përjashtim të rastit kur e di apo kur është disi i bindur, se nëse do t'i kërkojë hallallin kjo do të shkaktojë armiqësi mes tyre, e si rrjedhojë shtohet dhe bojkoti mes tyre. Në këtë rast nuk është mirë që t'i kërkojë falje, por duhet që të mos i kthehet më këtij gjesti. Të kërkojë falje tek Allahu për veprën e tij dhe të pendohet tek Ai, duke

e përmendur shokun e tij gjithmonë për të mira, e duke e lavdëruar në tubimet në të cilat e shante më parë.

O Zot, dërgo nderimet e tua mbi Muhamedin dhe mbi familjen e Muhamedit, ashtu siç ke Dërguar mbi Ibrahimin dhe mbi familjen e Ibrahimit! Bekoje Muhamedin dhe familjen e Muhamedit, ashtu siç bekove Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit, vërtet Ti je i lavdëruar dhe Krenar!

O Zot, mëshiroji muslimanët dhe muslimanet, o Zot fali të gjallët dhe të vdekurit tanë!

O Zot, mbuloji të metat tona dhe na qetëso në çastet trishtuese!

O Zot, ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë, o Zot ndihmoji vëllezërit tanë njësues në çdo vend, o Zot ndihmoi ata me ndihmën Tënde!

O Zoti ynë, Ti je Allahu dhe nuk ka të adhuruar me të drejtë pos Teje, zbrit mbi ne shi dhe mos na lër pa shpresë!

O Zot, dërgo shi tek robërit dhe toka Jote, O Zot dërgo shi tek robërit dhe toka Jote!

O Zot, mos lër në këtë vend mëkat pa na e falur e as brengë pa na e larguar, as borxh pa na e shlyer, as punë të vështirë pa na e lehtësuar!

O Zot, çliroji kraharorët tanë dhe zemrat tona, lehtësoji punët tona dhe na udhëzo drejt moraleve të larta, sepse nuk udhëzon drejt tyre askush veç Teje! Lutja jonë e fundit është: Falënderimi i përket vetëm Allahut, Zotit të botëve!

Hytbja nr. 33

Normat dhe dispozitat e rrugës!

Hytbja e parë:

Falënderimet i takojnë Allahut, të Vetmit që nuk ka ortakë, Ai është Absoluti që i përgjërohet gjithçka në amshim. Ai as nuk lind, as nuk është i lindur. Dhe askush nuk është i barabartë (a i krahasueshëm) me Atë! Paqja dhe nderimet qofshin mbi njeriun më të zgjedhur Muhamedin, familjen dhe shokët e tij.

Frikësojuni Allahut, o ju muslimanë, se me të vërtetë frika ndaj Allahut të Madhëruar është përgatitja që të shpie drejt xheneteve të amshueshme. Kush druhet e shpejton të ecurin, e kush shpejton arrin në shtëpinë e tij: **"Pa dyshim, miqtë e Allahut nuk do të kenë arsye për t'u frikësuar dhe as për t'u dëshpëruar.** (Të tillë janë) **ata që besojnë dhe që i frikësohen** (Allahut). **Ata i pret lajmi i mirë në këtë jetë dhe në tjetrën. S'ka ndryshim në fjalët e Allahut; kjo është fitorja madhështore."** (Sure Junus, 62- 64.)

Rruga në Islam është prej mjeteve të dobishme, që u lehtëson njerëzve jetesën në shoqëritë e tyre. Prej madhështisë së kësaj feje të përjetshme dhe këtij legjislacioni të mirëfilltë, është se mësimet, vlerat dhe parimet që ajo ka përmbledhur i mundësojnë një shoqërie lumturi, qetësi dhe dinjitet. E gjithë kjo me qëllim që njerëzit t'i drejtohen Zotit të tyre, duke iu bindur e duke e njësuar në adhurime.

Pra, rruga në Islam është një prej interesave të përbashkëta, për të cilën kanë ardhur mësime dhe norma të caktuara. Kështu caktoi normat, tregoi vendtubimet, si dhe sqaroi të drejtat që i takojnë asaj, pa lënë mënjanë dhe të drejtat e kalimtarëve, që duhet të pajisen me morale të larta dhe ngritje të mirëfillta në mirësjellje të qëndrueshme.

I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* më parë i organizonte njerëzit në pastrimin e rrugëve, dhe vendtubimeve nga gjërat e pista dhe të ndotura, duke sqaruar në hadithe të shumta, se largimi i një pengese nga rruga është pjesë e besimit. Gjithashtu tregoi se është punë e lavdëruar dhe virtyt i lartë, është një shërbim i nderuar dobitë e të cilit u kthehen të gjithë atyre që ecin në rrugë dhe që i përdorin ato vende të përbashkëta vëllezërit muslimanë, kafshët e tyre apo makinat që kanë. Në këtë kontekst ajo konsiderohet si shenjë e moraleve të larta.

I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* thotë: "*Para meje u shfaqën punët e mira dhe të këqija, që bën umeti im. Në mesin e punëve të mira gjeta pengesën që largohet nga rruga, ndërsa në punët e këqija pashë pështymën që ndodhet në xhami dhe nuk groposet.*" (E përcjell Muslimi.)

Në një hadith tjetër i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* thotë: "*Pashë një njeri që ecte në xhenet, për shkak të një peme që kishte hequr nga rruga, e cila lëndonte njerëzit.*" (E përcjell Muslimi.) Në një version

tjetër Muslimi shënon: "Kaloi një njeri pranë një dege peme, që ishte në rrugë dhe tha: "Betohem në Allahun se unë do ta largoj këtë pemë, me qëllim që të mos i lëndojë muslimanët, - dhe për këtë hyri në xhenet."

Në një version që përmend Tirmidhiu dhe Buhariu në "Edebul Mufrad", të cilin e saktësoi Albani shënohet, se i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Buzëqeshja në fytyrën e vëllait tënd është sadaka, të urdhërosh për mirë dhe të ndalosh nga e keqja është sadaka, të orientosh një njeri në një tokë të humbur është sadaka, t'i hedhësh sytë një njeriu të rëndomtë shikimi yt është sadaka, të largosh një gur, ferrë apo kockë nga rruga është sadaka, të zbrazësh nga ena jote dhe të mbushësh enën e vëllait tënd është sadaka.*"

O robër të Allahut! Përderisa ky shpërblim i madh është për ata që largojnë pengesat nga rrugët e muslimanëve, më thoni se cili mund të jetë ndëshkimi për ata që qëllimisht i lëndojnë njerëzit në rrugët e tyre dhe në mjediset e përbashkëta, duke hedhur mbeturinat sidomos mes komshinjve në vendet ku qëndrojnë në hije apo aty ku ulen për të pushuar?! Këtë ndëshkim e ka treguar i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* duke thënë: "*Kush i lëndon muslimanët në rrugët e tyre i është bërë i pashmangshëm mallkimi.*" (E përcjell Taberani dhe e saktësoi Albani.)

Ndërsa Muslimi shënon se Profeti *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Kini kujdes nga dy lloje njerëzish që mallkohen.* Ata i thanë: Kush janë ata që mallkohen, o i Dërguari i Allahut? Ai tha: *Njeriu që kryen nevojën në rrugën apo hijen ku qëndrojnë njerëzit.*"

Islami i ka udhëzuar ndjekësit e tij, që të tregojnë moral të lartë gjatë ecjes nëpër rrugë, duke treguar qetësi dhe dinjitet, duke ecur lirshëm dhe pa shtrëngime, e as me shtirje e mendjemadhësi. Kjo bëhet duke ulur zërin, duke folur mirë, si dhe duke e kthyer selamin për kalimtarët**: "Robërit e të Gjithëmëshirshmit janë ata që ecin thjesht nëpër Tokë dhe kur të paditurit i sulmojnë me fjalë, ata përgjigjen: "Paqe qoftë!"** (Sure Furkan, 63.)

T'i ndihmojë njerëzit në nevojë, t'i udhëzojë ata që humbin rrugën, t'i dalë në ndihmë të rëndomtit, të urdhërojë për të mirë dhe të ndalojë nga e keqja, të mos injorojë të vegjlit në moshë dhe të mos u bëjë dëm të moshuarve, të mos përqeshë askënd e as të tallë ndonjë në zanatin që ka.

O robër të Allahut! Përderisa rrugët përshkojnë shtëpitë e muslimanëve dhe ndodh që të shfaqet diçka prej grave të tyre, Islami i urdhëron kalimtarët që të ulen shikimet për të ruajtur shenjtërinë e shtëpive dhe në kujdesje për brendësinë e tyre. Gjithashtu për të ruajtur shpirtrat nga epshet e ndaluara dhe qëllimet e këqija, sepse shikimi është transmetuesi i gabimeve, e ai që e lëshon shikimin pa ndonjë kontroll ai do të shijojë brengosje. Njëri nga poetët arab të kohës së injorancës thoshte:

-E ul shikimin kur fqinja ime shfaqet, e ashtu e mbaj derisa ajo nuk duket më.-

Prej normave më të rëndësishme të rrugës, o vëllezër, është përhapja e selamit për të gjithë kalimtarët. Ky veprim është shenjë dashurie, e cila kërkohet mes

muslimanëve, është titull që tregon për vëllazërim e bashkim dhe është shkak për të arritur shpërblimet nga Allahu i Madhëruar. I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Nuk do të hyni në xhenet derisa të besoni dhe nuk do të besoni derisa të duheni. A doni t'ju tregoj një gjë, që nëse do ta bëni do të duheni mes veti? Përhapeni selamin mes jush.*" (E përcjell Muslimi.)

Ndërsa Ibn Omeri dilte nëpër tregje për të përhapur selamin, me qëllim që të fitonte shpërblime dhe merita.

O robër të Allahut! Ajo që të vjen keq është kur tregjet e muslimanëve, rrugët dhe shoqëritë e tyre nuk i gëzojnë këto mirësjellje të larta Islame. Kështu që kur kalojnë disa njerëz nuk u japin të tjerëve selam, madje i japin selam vetëm atij që e njeh duke përdorur shprehje të montuara larg mësimeve të Islamit dhe shprehjeve të tij të veçanta legjitime tek të cilat ka udhëzuar.

O robër të Allahut! Nëse disa njerëz janë mësuar që të rrinë nëpër rrugë dhe të mblidhen në trotuaret e rrugëve kombëtare, duhet të dini se normat Islame e ndalojnë një gjë të tillë para se të ndodhë. Kjo për vetë faktin, se ajo largon burrërinë dhe dobëson ambicjet.

Por nëse diçka e tillë kërkohet patjetër, atëherë ky njeri që qëndron në rrugët e muslimanëve duhet të ketë parasysh normat, të cilat i ka përmendur i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* në fjalën e tij, duke thënë: "*Kini kujdes, mos rrini nëpër rrugë. Ata i thanë: O i Dërguari i Allahut, ndodh që na kërkohet patjetër që të qëndrojmë aty për të biseduar. Atëherë i Dërguari i Allahut tha: Nëse ju duhet që të rrini patjetër aty, atëherë jepini rrugës të drejtat e saj. Ata thanë: Cilat janë të drejtat e saj? Ai tha: Ulja e shikimit, largimi i gjërave që lëndojnë, kthimi i selamit, urdhërimi për mirë dhe ndalimi nga e keqja.*" (Mutefekun alejhi.)

O robër të Allahut! Ka njerëz që rrugët e përbashkëta i përdorin për shitblerje, ndërsa trotuaret për tubime dhe argëtime, duke vënë aty karrike me qëllim që të ndjekin të metat dhe të copëtojnë nderet e njerëzve, duke i vënë në pozitë të vështirë njerëzit e moralshëm që kanë burrëri.

Në këtë mënyrë ata ngacmojnë kalimtarët, duke i sharë me anë të syve apo me anë të gjuhës. Me asnjë lloj edukate nuk janë të edukuar dhe me asnjë lloj morali nuk janë të mësuar. Prandaj shikimet nuk i ulin, gjuhët nuk i mbajnë nga sharjet dhe talljet me robërit e Allahut, lëre më pastaj të shohësh fjalët e këqija prej të cilave ruhet çdo njeri me mendje të shëndoshë dhe burrëri të plotë. Prej tyre njerëzit u ngushtuan shumë, sepse i lëndojnë në interesat dhe rrugët e përbashkëta, por ka edhe prej atyre që zënë vend në rrugica dhe aty ku janë shtëpitë e njerëzve dhe vendet ku ka një numër të madh njerëzish dhe atyre u pëlqen të ulen vetëm aty.

Prej gjërave më të shëmtuara nga të gjitha këto që thamë është ajo që bëjnë këta njerëz të hutuar dhe të humbur, të cilëve nuk u ecën fjala dhe nuk u pëlqen që të rrinë veçse në vendet e përbashkëta të grave, pra, në tregjet dhe dyqanet që frekuentojnë. Nuk duhet të habitemi, sepse edhe shpendët qëndrojnë me ata që ngjajnë me ta.

Mos pyet pas kësaj për turpin që ka humbur, për dëlirësinë që është zbrazur, për nderin që është shkatërruar dhe është njollosur me baltë. Kur u pyet i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* rreth fjalës së Allahut të Madhëruar që thotë: **"Ju jeni që bëni marrëdhënie me meshkuj, u zini pusi atyre dhe në tubimet tuaja bëni punët më të ndyra."** (Sure Ankebut, 29.), ai tha: "*Ishin që shanin njerëzit që kalonin në rrugë dhe talleshin me ta, kjo pra, ishte dhe e keqja që ata bënin.*"[16]

Kuptimi i këtij hadithi është, se ata shanin këdo që kalonte në rrugë, e gjuanin me guralecë të vegjël dhe e përqeshnin atë. Allahu më dhëntë mua dhe juve bereqet në Kuranin Famëlartë, dhe më dhëntë dobi mua dhe juve në ajetet përkujtuese dhe të urta, që gjenden në të. Ua them këto fjalë duke kërkuar falje për gabimet nga Allahu i Madhëruar, për vete, për ju dhe për të gjithë muslimanët. Kërkoni falje dhe pendohuni tek Ai, vërtetë Ai është që fal shumë është Mëkatfalës i madh.

Hytbja e dytë:

Falënderimet qofshin për Allahun, falënderime të shumta, të mira dhe të bereqetshme, ashtu siç kërkon Zoti ynë dhe kënaqet me to. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përpos Allahut, Ai është i Vetëm dhe i Pashok. Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij. Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen, shokët e tij dhe mbi të gjithë ata që i ndoqën në të mira.

"O besimtarë, frikësojuni Allahut dhe thoni vetëm të vërtetën. Ai do t'jua bekojë veprat tuaja dhe do t'jua falë gjynahet. Kush i bindet Allahut dhe të Dërguarit të Tij do të arrijë një fitore madhështore." (Sure Ahzab, 70-71.)

Dijeni, Allahu u mëshiroftë, se Legjislacioni Islam ka përmbledhur të gjitha aspektet e jetës dhe problemet e saj. Nuk është për t'u habitur nëse mësimet islame dhe dispozitat legjislative, depërtojnë deri aty sa të ndreqin çështjet e njerëzve në rang individi apo shoqërie. Kjo ndodh për arsye se Islami është feja përmbyllëse dhe legjislacion i përjetshëm, deri në kohën kur Allahu do të trashëgojë tokën dhe ata që gjenden në të, e Ai është Trashëguesi më i mirë.

Juristët e Islamit, Allahu i Mëshiroftë, e kanë pohuar qartë në librat e jurisprudencës normat dhe dispozitat e rrugës dhe vendeve të përbashkëta. Prej gjërave që kanë thënë mund të përmendim, se nuk lejohet të ngushtohen muslimanët në rrugët e tyre, përkundrazi duhet që rruga të hapet dhe të largohen pengesat prej saj. Nuk është e lejuar që një njeri të bëjë diçka në pronën e tij, nëse ajo i ngushton njerëzit, si p.sh., të ndërtojë mbi rrugë një mur ku pengon kalimtarët dhe mjetet e ngarkuara. Ose të vendosë ndonjë send për t'u ulur, me anë të të cilit dëmton rrugën. Gjithashtu nuk i lejohet që të shfrytëzojë rrugën e kalimtarëve, për ta kthyer në parking për makinën e tij, sepse ky veprim e ngushton rrugën dhe shkakton aksidente.

---

[16] E përcjell Ahmedi, Hakimi në "El Mustedrak" duke thënë: Ky është hadith i saktë sipas kushteve të vëna nga Muslimi, por që nuk e kanë përmendur në librat e tyre.

Shejhul Islam Ahmed bin Abdu Selam ibn Tejmije, Allahu e mëshiroftë, thotë: "Nuk i lejohet askujt që të nxjerrë në rrugën e muslimanëve diçka prej pjesëve të ndërtimit." Ndalohet që në rrugët e përbashkëta të mbillet apo të ndërtohet diçka, të bëhen gropa apo të vendosen drunj, të përdoret për therjen e kafshëve apo për të hedhur mbeturinat dhe dherat e panevojshëm, e shumë gjëra të tjera, të cilat i lëndojnë kalimtarët. Islami i ka ndaluar të gjitha këto dhe ka urdhëruar që t'u largohemi. I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Musliman është ai prej të cilit muslimanët janë të qetë nga dora dhe gjuha e tij. Ndërsa emigrues është ai që largohet nga gjërat që i ka ndaluar Allahu.*" (Mutefekun alejhi.)

Në një hadith tjetër ai thotë: "*Besimi është shtatëdhjetë ose gjatëdhjetë e disa shkallë. Më e mira është fjala La ilahe ila Allah, dhe më e ulta është të largosh një pengesë nga rruga, edhe turpi është shkallë e besimit.*" (Mutefekun alejhi.)

Përderisa Islami kërkon me ngulm që të largohen ndyrësitë reale nga rruga, atëherë duhet të dini se largimi i ndyrësirave kuptimore është më i kërkuar, madje është adhurimi më i mirë tek Allahu i Madhëruar. Kjo duke larguar pengesat, duke ulur shikimin nga nderet e muslimanëve, duke gjuajtur shkujdesjet e tyre, pra, duke mos u shkaktuar atyre ndonjë dëm, e për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **"Ata që i lëndojnë besimtarët dhe besimtaret duke i akuzuar për diçka që nuk e kanë bërë, në të vërtetë, i kanë ngarkuar vetes fajin për shpifje dhe një gjynah të qartë."** (Sure Ahzab, 58.) Rreth arsyes së zbritjes së këtij ajeti është shënuar, se shtëpitë e Medines ishin të ngushta dhe gratë dilnin natën për të kryer nevojat e tyre personale. Disa persona të këqij prej banorëve të Medines shkonin pas tyre duke i ngacmuar dhe kur gruaja nuk iu fliste ata e ndiqnin, por nëse u fliste rëndë, atëherë nuk e ndiqnin. Ata kërkonin vetëm robëreshat, sepse atëherë gruaja e lirë nuk njihej nga robëresha ngase urdhëri për të vendosur mbulesën akoma nuk kishte zbritur. Atë kohë ato dilnin me një mantel dhe një hixhab, dhe për këtë u ankuan tek burrat e tyre, të cilët ia përmendën Profetit *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*, prandaj dhe Allahu zbriti këtë ajet.

Frikësojuni Allahut, o robër të Allahut, dhe ndihmojeni njëri-tjetrin në të mira dhe devotshmëri, dhe mos bashkëpunoni në të këqija dhe armiqësi. Pas kësaj dërgoni nderimet tuaja, Allahu u mëshiroftë, mbi atë që u dërgua mëshirë për të gjithë njerëzit, sepse Allahu u ka urdhëruar që të çoni salavate mbi të duke u thënë: **"Vërtet, Allahu e bekon të Dërguarin dhe engjëjt e Tij luten për atë. O besimtarë, lutuni për atë dhe përshëndeteni me selam."** (Sure Ahzab, 56.) Ndërsa i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Kushdo që dërgon mbi mua një salavat të vetëm, për këtë Allahu do i dërgojë atij dhjetë të tilla.*" (E përcjell Muslimi.)

O Zot, dërgo nderimet e tua mbi Muhamedin dhe mbi familjen e Muhamedit ashtu siç ke Dërguar mbi Ibrahimin dhe mbi familjen e Ibrahimit! Bekoje Muhamedin dhe familjen e Muhamedit, ashtu siç bekove Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit, vërtet Ti je i lavdëruar dhe Krenar!

O Zot, mëshiroji muslimanët dhe muslimanet, o Zot fali të gjallët dhe të vdekurit tanë!

O Zot, mbuloji të metat tona dhe na qetëso në çastet trishtuese!

O Zot, ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroi ata që poshtërojnë fenë, o Zot ndihmoji vëllezërit tanë njësues në çdo vend, o Zot ndihmoji ata me ndihmën Tënde!

O Zoti ynë, Ti je Allahu dhe nuk ka të adhuruar me të drejtë pos Teje, zbrit mbi ne shi dhe mos na lër pa shpresë!

O Zot, dërgo shi tek robërit dhe toka Jote, O Zot dërgo shi tek robërit dhe toka Jote!

O Zot, mos lër në këtë vend mëkat pa na e falur, as brengë pa na e larguar, as borxh pa na e shlyer, as punë të vështirë pa na e lehtësuar!

O Zot, çliroji kraharorët tanë dhe zemrat tona, lehtësoi punët tona dhe na udhëzo drejt moraleve të larta, sepse nuk udhëzon drejt tyre askush veç Teje! Lutja jonë e fundit është: Falënderimi i përket vetëm Allahut, Zotit të botëve!

Hytbe nr. 34

Mirësjellja ndaj prindërve!

Hytbja e parë:

Me të vërtetë falënderimi i takon vetëm Allahut të Madhëruar, Atë falënderojmë dhe vetëm prej Tij ndihmë dhe falje kërkojmë. Atij i besojmë dhe tek Ai mbështetemi duke i shprehur çdo lloj indinjate. I lutemi Allahut të na ruajë nga të këqijat e veteve dhe punëve tona. Këdo që Allahu e udhëzon në rrugë të drejtë, askush nuk mund ta humbasë prej saj dhe këdo që Allahu e humbet prej kësaj rruge, askush nuk mundet t'a udhëzojë.

Dëshmoj dhe deklaroj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut, Një, të Vetëm e të Pashoq, gjithashtu dëshmoj dhe deklaroj se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij. Atë e dërgoi me udhëzim dhe fe të vërtetë e në këtë mënyrë ai e kumtoi në mënyrën më të qartë. Bekimet dhe lavdërimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij, si dhe mbi tabiinët që i ndoqën në të mira deri në Ditën e Gjykimit.

O ju muslimanë! Shpirtrat janë edukuar ta duan atë që u bën mirë, ndërsa zemrat janë të lidhura ngushtë me atë, që u ka sjellë vetëm të mira. E dihet fare mirë se nuk ekziston ndonjë që të na ketë dhuruar të mira pas Allahut të Madhëruar, më shumë se prindërit.

Allahu i Madhëruar ka bashkuar mes të drejtës së Tij dhe të drejtës së prindërve, si dhe falënderimit ndaj tyre me falënderimin e Tij, duke porositur për të treguar mirësjellje me ta pas urdhrit që vetëm Atë të adhurojmë, duke thënë: **"Adhuroni Allahun dhe mos i shoqëroni Atij asgjë** (në adhurim) **dhe silluni mirë ndaj prindërve."** (Sure Nisa, 36.)

Allahu me mirësinë e Tij krijoi, ndërsa prindërit me lejen e tij gëzojnë mirësinë e edukimit dhe strehimit. Ibn Abasi thotë: "Tri ajete janë të shoqëruara me disa të tjera, ku asnjëra nuk pranohet pa shoqen e saj:

1) **"Bindjuni Allahut dhe bindjuni të Dërguarit!"** (Sure Maide, 92.), prandaj kush i bindet Allahut dhe nuk i bindet Profetit *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* kjo nuk pranohet prej tij.

2) **"Falni namazin, jepni zekatin."** (Sure Nur, 56.), prandaj ai që falet dhe nuk jep zekatin kjo nuk pranohet prej tij.

3) **"Bëhu falënderues ndaj Meje dhe prindërve të tu!"** (Sure Lukman, 14.), prandaj kush falënderon Allahun dhe nuk i falënderon prindërit kjo nuk pranohet prej tij. Kënaqësia e Allahut qëndron në kënaqësinë e prindërve, ndërsa hidhërimi i Tij qëndron në hidhërimin e prindërve.

O ju besimtarë! Mirësjellja ndaj prindërve është diçka e madhe, sepse mirësia e tyre është diçka e hershme. Mjafton të mendoni çastet e vegjëlisë dhe të meditoni në

dobësinë e fëmijërisë, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"O Zoti im, mëshiroji ata, ashtu siç më kanë rritur kur unë isha i vogël!"** (Sure Isra, 24.)

Nëna të mbajti në brendësinë e saj nëntë muaj, vështirësi pas vështirësie, pra, të mbajti me vështirësi dhe të nxori me vështirësi. Rritja jote i shtonte asaj vetëm rëndesë dhe dobësi, ndërsa në lindje e pa vdekjen në sy. Në kohën kur të pa pranë vetes, shumë shpejt i harroi vuajtjet, duke i lidhur tek ti të gjitha shpresat e saj. Tek ti pa dritën e jetës dhe bukurinë e saj, ku më pas u mor me shërbimin tënd; natën dhe ditën, duke të dhënë ushqim nga shëndeti i saj, sepse ushqimi yt ishte gjiri i saj, ndërsa shtëpi për ty ishte prehri i saj, mjeti ku qëndroje ishte dora, kraharori dhe shpina e saj. Ajo të mbronte dhe kujdesej për ty, uritej që ti të ngopeshe, rrinte pa gjumë që ti të flije. Ajo për ty ishte e mëshirshme dhe e dhimbsur.

Gjithmonë kur të mungonte ti e thërrisje, kur të kthente shpinën ti kërkoje prej saj, kur të kanosej ndonjë e keqe tek ajo kërkoje strehim, sepse mendoje se çdo e mirë është tek ajo dhe mendoje se e keqja kurrë nuk do të kapte, kur ajo të shtrëngonte në kraharorin e saj, apo kur të hidhte shikimin e saj.

Ndërsa për babain tënd ti je gjëja më e shtrenjtë; lodhet, punon dhe të gjitha lëndimet nga ti i largon. Ndërmerr udhëtime të gjata, përballet me largësitë duke mbartur mbi vete rreziqe për të kërkuar bukën e gojës. Shpenzon për të të edukuar dhe për të të përmirësuar. Kur hyje tek ai gëzohej, kur shkoje tek ai ndiente kënaqësi, kur dilte nga shtëpia ti shkoje dhe kapeshe pas tij dhe kur kthehej të merrte dhe të shtrëngonte në prehrin dhe kraharorin e tij.

Këta ishin prindërit e tu, kjo ishte fëmijëria jote, atëherë përse e mohon të mirën e tyre? Pse tregon vrazhdësi ndaj tyre, sikur të ishe ti ai që u që bërë mirë dhe jo ata?!

Buhariu, Muslimi etj., ndërsa ky hadith është i Muslimit, transmetojnë se Abdullah bin Amër bin Asi ka thënë: "Erdhi një njeri tek i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* dhe i tha: Po të jap besën për të luftuar dhe emigruar, e me këtë vepër pres shpërblimin e Allahut. Ai i tha: *A është ndonjëri prej prindërve të tu gjallë?* Ai tha: Po, madje që të dy. Atëherë i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* i tha: *Dhe pret shpërblim nga Allahu?* Tha: Po. Ai i tha: *Kthehu tek prindërit e tu dhe sillu sa më mirë me ta.*"

Vëllezër të dashur! Detyrimet ndaj prindërve janë të mëdha dhe e mira që na kanë bërë, nuk mund të shpërblehet. Prej të drejtave që u takojnë janë: dashuria dhe respekti, bindja dhe dinjiteti, sjellja e mirë para tyre si dhe t'ju tregosh të drejtën kur të flasësh me ta. T'ju plotësosh dëshirat e tyre, të shpenzosh për ta sa të mundesh, sepse në hadithin e Profetit *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* thuhet: "Ti dhe pasuria jote janë të babait tënd." (E përcjell Ibn Maxhe dhe e saktëson Albani.)

Largo prej tyre çdo lëndim, sepse edhe ata largonin nga ti çdo lëndim. Mos u fol me të egër, me vrazhdësi apo me zë të lartë, largohu prej çdo vepre që shkakton shqetësimin e tyre, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"Mos u thuaj atyre "of-oh!", mos i kundërshto."** (Sure Isra, 23.)

Zgjidh fjalët më të buta, më të bukura dhe më fisnike, tregohu i thjeshtë me ta,

shtroi para tyre krahët e përunjësisë prej mëshirës dhe bindjes ndaj tyre bashkë me moralin e mirë, sepse ata tashmë janë në moshë të thyer dhe po shkojnë drejt pamundësisë dhe pleqërisë, pasiqë të gjithë mundin, shëndetin dhe pasurinë e tyre e dhanë për të të edukuar dhe për të të përmirësuar ty. Medito pak, Allahu të ruajtë, në fjalën e Zotit tënd që thotë: **"Nëse njëri prej tyre, ose të dy arrijnë pleqërinë te ti."** (Sure Isra, 23.)

Fjala "**te ti",** aludon në strehimin e tyre si dhe nevojën që ata kanë për ty. Tashmë ata e mbaruan misionin dhe rolin e tyre, dhe tani është radha jote. Ajo që kërkohet tani nga ti është: **"Mos u thuaj atyre "uh!", mos i kundërshto, por drejtoju atyre me fjalë respekti."** (Sure Isra, 23.)

Një njeri i drejtohet Omer bin Hatabit duke i thënë: "Unë kam një nënë të moshuar, e cila nuk kryen asnjë nevojë të sajën veçse mbi shpinën time. Vallë, a ia kam dhënë hakun që i takon? Ai i tha: Jo, sepse ajo e bënte me ty këtë gjë dhe donte që ti të jetoje, ndërsa ti e vepron këtë gjë, por pret me padurim që ajo të vdesë. Vërtet vepra jote është e mirë dhe Allahu shpërblen shumë qoftë dhe për gjërat e vogla."

Po, vërtet detyrimet ndaj tyre janë të mëdha, gjithsesi lutu për ta kur janë gjallë dhe pasi të vdesin, duke shpresuar në shpërblimet e Allahut. Allahu i Madhëruar thotë: **"Dhe thuaj: "O Zoti im, mëshiroji ata, ashtu siç më kanë rritur kur unë isha i vogël!"** (Sure Isra, 24.)

Vëllezër të dashur! Turpi, mjerimi dhe shkatërrimi më i madh është kur prindërit befasohen, kur u mohohet mundi i tyre. Ata prisnin që t'u shpërblehej me të mira, shpresonin që të mbaheshin lidhjet me ta në mënyrën më të mirë, por ajo që ndodh është, se ky njeri i ulët e harron dobësinë dhe fëmijërinë e tij, duke u mashtruar pas rinisë dhe forcës së tij. U mashtrua pas shkollimit dhe u ngritën gradët dhe personaliteti i tij, por i lëndon ata duke u shprehur atyre fjalët uf, duke u shfaqur fjalë të ulëta dhe duke i lënduar me këto fjalë. Madje edhe mund të godasë me dorë apo me këmbë. Ata kërkojnë jetëgjatësinë e tij, ndërsa ai kërkon vdekjen e tyre, e ndiej se në këtë gjendje do të kishin pasur dëshirë të kishin qenë sterilë e të mos bënin fëmijë. Për këtë gjë rënkojnë vlerat dhe vajton burrëria.

O njeri i ulët! Në kohën që u moshuan dhe kishin nevojë pë ty, i bëre më të parëndësishmit tek ti?! Të tjerët i mbulove me të mira, ndërsa të mirën që të bënë prindërit e harrove, madje t'u bë e vështirë çështja dhe jetëgjatësia e tyre. A nuk e di, se ai që sillet mirë me prindërit, edhe fëmijët e tij do të sillen mirë me të, ndërsa ai që sillet keq me ta, edhe fëmijët do të sillen keq me të, në kohën kur do të ketë shumë nevojë për respektin e fëmijëve të tij. Ata do të veprojnë me ty, ashtu siç veprove me prindërit e tu, dhe ashtu si do t'ua bësh, do të ta bëjnë edhe të tjerët ty, shpërblimi bëhet sipas punës. I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* thotë: "Gjurmët e të gjitha mëkateve vonohen aq sa do Allahu, me përjashtim të mosrespektit ndaj prindërve, ndëshkim i cili shpejtohet para se të vdesë njeriu."[17]

---

[17] E përcjell Hakimi dhe e cilësoi si hadith me sened të saktë. Për këtë e miratoi edhe Dhehebiu.

Ndërsa në hadithin që përcjell Abdullah bin Omeri, se i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Tri persona Allahu nuk i sheh Ditën e Gjykimit; atë që nuk respekton prindërit, atë që pi alkool në mënyrë të pandërprerë dhe atë që i përmend gjërat që u jep të tjerëve. Tri persona nuk do të hyjnë në xhenet: ai që nuk respekton prindërit, i moshuari që bën zina dhe gruaja që u ngjason burrave.*" (E përcjell Nesaiu dhe e saktësoi Albani.)

Prandaj frikësojuni Allahut, Allahu u mëshiroftë dhe dijeni se respekti ndaj prindërve është detyrim i kërkuar dhe çështje e mbaruar. Kjo vepër shkakton gjerësi në rrizk, jetëgjatësi në moshë dhe mbyllje të mirë të jetës.

Aliu përcjell se Profeti *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Kush dëshiron që t'i shtohet jeta, t'i zgjerohet rrizku dhe të largojë nga vetja një vdekje të keqe, atëherë le t'i frikësohet Allahut dhe t'i mbajë lidhjet farefisnore.*" (E përcjell Ebu Daudi dhe e saktësoi Albani.)

Prindërit janë njerëzit më të afërm tek ti. Allahut i kërkoj mbrojtje nga shejtani i mallkuar: **"Zoti yt ka urdhëruar që të mos adhuroni askënd tjetër përveç Atij dhe që të silleni mirë me prindërit. Nëse njëri prej tyre, ose të dy arrijnë pleqërinë te ti, mos u thuaj atyre "uh!", mos i kundërshto, por drejtoju atyre me fjalë respekti. Lësho para tyre krahët e përuljes prej mëshirës dhe thuaj: "O Zoti im, mëshiroji ata, ashtu siç më kanë rritur kur unë isha i vogël!" Zoti juaj e di më së miri ç'keni në shpirtrat tuaj. Nëse ju jeni të drejtë, sigurisht që Ai është Falës për ata që pendohen."** (Sure Isra, 23-25.)

Këto ishin fjalët që dëgjuat dhe kërkoj falje tek Allahu, prandaj kërkoni falje tek Ai, sepse Ai është Mëkatfalës dhe Mëshirues i madh.

Hytbja e dytë:

Falënderimet i takojnë vetëm Allahut, Ai është Mëshiruesi dhe Mëshirëbërësi, prej Tij vijnë të mirat dhe begatitë. Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi Muhamedin, të birin e Abdullahut, dhe kënaqësia e Allahut qoftë për shokët e tij të ndershëm.

Mirësjellja me prindërit përkon me besimin e plotë dhe Islamin e mirë, madje është cilësi e profetëve dhe pejgamberëve. Prej atyre që Allahu ka veçuar duke i përmendur në librin fisnik, është Jahja për të cilin thotë: **"Dhe që të jem i mirë ndaj nënës sime, dhe nuk më ka bërë të ashpër dhe të padëgjueshëm."** (Sure Merjem, 32.) Dijetarët duke e komentuar këtë ajet kanë thënë: "Nuk ishte i padëgjueshëm dhe as që u bënte keq prindërve të tij, përkundrazi u bënte mirë me vepra dhe me fjalë."

Allahu i Madhëruar duke treguar për Isain, ku prej gjërave që e kishte porositur Allahu pas namazit dhe zekatit sa të ishte gjallë ishte gjithashtu, që të sillej mirë me nënën e tij, sa të ishte gjallë. Për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **"Ai më ka porositur që të falem e të jap zekat sa të jem gjallë, dhe që të jem i mirë ndaj nënës sime, dhe nuk më ka bërë të ashpër dhe të padëgjueshëm."** (Sure Merjem, 31-32.) Mirësjellja ndaj prindërve është adhurimi më i mirë, origjina e çdo përkushtimi dhe rrugë që të shpie drejt xheneteve. Abdullah bin Mesudi përcjell se e ka pyetur të

Dërguarin e Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*; cila punë është më e dashur tek Allahu i Madhëruar? Ai i tha: "*Namazi në kohën e tij*. I thashë: Po pastaj? Më tha: *Respekti ndaj prindërve*. I thashë: Po pastaj? Më tha: *Lufta në rrugë të Allahut*." (E përcjell Muslimi.)

Po, o robër të Allahut, respekti ndaj prindërve është rrugë që të shpie drejt xheneteve. Aishja thotë se i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Kur hyra në xhenet dëgjova një këndim dhe pyeta: Çfarë është kjo? Më thanë: Ky është Harithe bin Numani, kështu shpërblehet bamirësia, kështu shpërblehet bamirësia. Ai ishte njeriu më bamirës ndaj nënës së tij*." (E përcjell Bejhakiu në "Shuabul iman" dhe e saktësoi Albani.)

Fjala e tij "kështu shpërblehet bamirësia", do të thotë se bamirësia ndaj prindërve e fut njeriun në xhenet.

Ja, tek po u tregoj një shembull të shkëlqyer në urdhërimin për të qenë të mirësjellshëm me nënat dhe gradën që ka kjo vepër. Muavije bin Xhahime Sulemi përcjell duke thënë: "Shkova tek i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* dhe i thashë: O i Dërguari i Allahut, kërkoj që të luftoj bashkë me ty, duke e pritur shpërblimin nga Allahu dhe xhenetin e Tij. Ai më tha: *Mjerë për ty, a e ke gjallë nënën tënde?* I thashë: Po. Ai më tha: *Kthehu dhe sillu mirë me të*. Pas kësaj dola në krahun tjetër të Profetit dhe i thashë: O i Dërguari i Allahut, kërkoj që të luftoj bashkë me ty, duke e pritur shpërblimin nga Allahu dhe xhenetin e Tij. Ai më tha: *Mjerë për ty, a e ke gjallë nënën tënde?* I thashë: Po. Ai më tha: *Kthehu dhe sillu mirë me të*. Më pas i dola përpara dhe i thashë: O i Dërguari i Allahut, kërkoj që të luftoj bashkë me ty duke e pritur shpërblimin nga Allahu dhe xhenetin e Tij. Ai më tha: *Mjerë për ty, qëndro tek këmbët e saj, se aty është xheneti*." (E përcjell Ibn Maxhe dhe e saktësoi Albani.)

Një njeri tjetër erdhi tek i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* dhe i tha: "Unë dëshiroj të luftoj, por nuk kam mundësi. Ai i tha: *A të ka mbetur ndonjëri prej prindërve të tu?* Ai tha: Nëna ime. Profeti i tha: *Takoje Allahun duke qenë i sjellshëm me të, e nëse vepron kështu ti ke bërë haxhin dhe umren dhe je luftëtar, nëse ajo gëzohet me ty. Pra, frikësoju Allahut dhe shërbeji asaj*." (E përcjell Taberani me sened të besueshëm.)

Shokët e të Dërguarit të Allahut ishin njerëzit më të sjellshëm me prindërit e tyre. Ibn Abasi përcjell duke thënë: "Nuk njoh vepër më të afërt tek Allahu se mirësjellja ndaj prindërve." Ndërsa Ebu Musa Eshariu përcjell, se Ibn Omeri kishte parë një burrë nga Jemeni që bënte tavaf në Meke dhe e mbante nënën në shpinën e tij dhe thoshte: "Unë për të jam si deveja e bindur, nëse frikësohen shaluesit e devesë, ajo nuk frikësohet. Më pas i tha: O Ibn Omer, a mendon se e kam shpërblyer për mundin e saj? Ai i tha: Kurrsesi, as dhimbjet e para të lindjes nuk i ke shlyer."

O Zot, dërgo nderimet e tua mbi Muhamedin dhe mbi familjen e Muhamedit, ashtu siç ke Dërguar mbi Ibrahimin dhe mbi familjen e Ibrahimit! Bekoje Muhamedin dhe familjen e Muhamedit, ashtu siç bekove Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit, vërtet

Ti je i lavdëruar dhe Krenar!

O Zot, mëshiroji muslimanët dhe muslimanet, o Zot fali të gjallët dhe të vdekurit tanë!

O Zot, mbuloji të metat tona dhe na qetëso në çastet trishtuese!

O Zot, ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë, o Zot ndihmoji vëllezërit tanë njësues në çdo vend, o Zot ndihmoji ata me ndihmën Tënde!

O Zoti ynë, Ti je Allahu dhe nuk ka të adhuruar me të drejtë pos Teje, zbrit mbi ne shi dhe mos na lër pa shpresë!

O Zot, dërgo shi tek robërit dhe toka Jote, O Zot, dërgo shi tek robërit dhe toka Jote!

O Zot, mos lër në këtë vend mëkat pa na e falur, as brengë pa na e larguar, as borxh pa na e shlyer, as punë të vështirë pa na e lehtësuar!

O Zot, çliroji kraharorët tanë dhe zemrat tona, lehtësoji punët tona dhe na udhëzo drejt moraleve të larta, sepse nuk udhëzon drejt tyre askush veç Teje!

Lutja jonë e fundit është: Falënderimi i përket vetëm Allahut, Zotit të botëve!

Hytbja nr. 35

Mbani lidhjet farefisnore!

Hytbja e parë:

Falënderimet i takojnë vetëm Allahut, që e krijoi njeriun nga një pikë uji dhe ia bëri farefisin me nipa dhe mbesa. Atë falënderoj dhe dëshmoj për Të, se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Tij, Ai është i Vetëm dhe i Pashoq, që ka dijeni për çdo send, gjithashtu dëshmoj se profeti ynë Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij, njeriu me gradën më të lartë dhe vendin më të mirë, si dhe mbi familjen dhe shokët e tij, tabiinët dhe ata që i ndoqën në të mira deri në Ditën e Gjykimit.

O besimtarë! Frikësojuni Allahut dhe tregohuni të përkushtuar ndaj Tij, duke i bërë adhurimet të sinqerta vetëm për Të. Frikësojuni Allahut që me emrin e Atij kërkoni të drejtat e ndërsjella: **"O njerëz! Frikësojuni Zotit tuaj, që ju krijoi prej një njeriu, ndërsa prej atij krijoi bashkëshorten e tij, kurse prej këtyre të dyve krijoi shumë meshkuj e femra. Dhe frikësojuni Allahut, që me emrin e Atij ju kërkoni të drejtat e ndërsjella dhe ruani lidhjet farefisnore. Se vërtet, Allahu është përherë Mbikëqyrës mbi ju."** (Sure Nisa, 1.)

U krijoi nga një njeri, prandaj edhe Zoti është i vetëm, edhe zanafilla është e vetme, familja është e vetme prej së cilës dolën burra dhe gra, që të takohen në një lidhje të vetme dhe të bashkohen me një farefis të vetëm.

Duke u nisur nga ky këndvështrim ngrihet afrimiteti dhe mëshira e ndërsjelltë, sepse familja e njeriut dhe të afërmit e tij janë përgatitja më e mirë për të dhe ndihma më e madhe, ata janë baza dhe forca e tij.

Aliu thotë: "Ata janë fisi yt; me anë të tyre angazhohesh dhe rritesh, ata janë përgatitja më e mirë në vështirësi, prandaj nderoje të ndershmin prej tyre dhe vizitoje të sëmurin e tyre, lehtësoja punët atij që i ka të vështira, me qëllim që familja jote të mos jenë njerëzit më fatkeq me ty."

Vëllezër të dashur! Sa herë që Allahu urdhëron për njësimin e Tij dhe ndalon nga politeizmi, gjithmonë bashkangjet dhe bamirësinë ndaj prindërve dhe të afërmve.

Lexoni nëse doni fjalët e Allahut ku thotë: **"Adhuroni Allahun dhe mos i shoqëroni Atij asgjë** (në adhurim); **silluni mirë ndaj prindërve, të afërmve, jetimëve, të varfërve, fqinjëve të afërt dhe të largët, atij që keni pranë, udhëtarit** (që ka mbetur ngushtë) **dhe atyre që janë robër nën pushtetin tuaj. Në të vërtetë, Allahu nuk i do njerëzit arrogantë e mburravecë." (**Sure Nisa, 36.**)**

"Zoti yt ka urdhëruar që të mos adhuroni askënd tjetër përveç Atij dhe që të silleni mirë me prindërit." (Sure Isra, 23.) Dhe më pas Allahu i Madhëruar thotë: **"Jepuni të afërmve, të varfrit dhe udhëtarit të drejtën e tyre, por mos bëni shpenzime të tepruara."** (Sure Isra, 26.)

O ju besimtarë! Të mbash lidhjet farefisnore është e drejtë që i takon secilit që lidhet me ty, nga ana e familjes apo farefisit. Sa më shumë i afërt të jetë, kjo e drejtë bëhet edhe më e domosdoshme, në këtë mënyrë njeriu e fillon me nënën dhe babain, e më pas me të tjerët që janë më afër.

Mënyra që të mundëson ty t'i japësh të drejtat të afërmve dhe farefisit është përhapja e dashurisë, zgjerimi i kraharorëve dhe pastrimi i zemrave.

Prej gjërave më të mëdha që Allahu u ka dhuruar bashkëshortëve është, se ata janë origjina e familjes dhe fara e saj, duke u dhuruar mëshirën dhe dashurinë mes njëri-tjetrit, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"Dhe një prej shenjave të Tij është, që prej jush krijoi për ju bashkëshortet tuaja, që të qetësoheni pranë tyre, duke vënë ndërmjet jush dashuri dhe mëshirë."** (Sure Rrum, 21.)

Themeli i bashkëpunimit dhe lidhjeve të ngushta shfaqet me anë të dashurisë dhe mëshirës, e kur kjo humbet, atëherë edhe lidhjet shkëputen, përhapen çrregullimet dhe mallkimi i Allahut tashmë bëhet realitet, Allahu na ruajtë.

Për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **"Sa për ata që shkelin besëlidhjen me Allahun pasi janë zotuar për atë, që këpusin lidhjet** (familjare), **që ka urdhëruar Allahu të ruhen dhe bëjnë çrregullime në Tokë, mbi ta rëndon mallkimi dhe përfundimi i keq!"** (Sure Rrad, 25.)

Mbajtja e lidhjeve farefisnore është begati në rrizk dhe sukses në jetë. Me anë të saj Allahu shkruan krenarinë dhe forcën dhe me anë të saj zemrat mbushen me dinjitet e përkushtim. Imam Ahmedi dhe Ibn Maxhe; transmetuesit e Ahmedit janë të saktë përcjellin nga Aisha, se i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Mbajtja e lidhjeve farefisnore, morali i mirë dhe fqinjësia e mirë, i ndërtojnë vendet dhe i shtojnë jetët.*"

Ndërsa Bezari përcjell me sened të mirë, gjithashtu edhe Hakimi, se Aliu ka thënë: "Kush dëshiron që t'i shtohet jeta, t'i zgjerohet rrizku dhe të largojë nga vetja vdekjen e keqe, atëherë le të ketë frikë Allahun dhe t'i mbajë lidhjet farefisnore."

Në Sahihun e Buhariut shënohet se Profeti ka thënë: "*Kush dëshiron që t'i shtohet rrizku dhe t'i zgjatet jeta, le t'i mbajë lidhjet farefisnore.*"

Në një hadith tjetër thuhet: "*Mbajtja e lidhjeve farefisnore është dashuri në familje, shtim në pasuri dhe zgjatje e jetës.*" (E përcjell Tirmidhiu dhe e saktësoi Albani.) Kjo do të thotë; shtim në pasuri dhe jetë, dhe bereqet në to. Me anë të mbajtjes së lidhjeve farefisnore forcohet dashuria, ndërsa lidhja e afërsisë forcohet edhe më shumë, largohet armiqësia dhe urrejtja, dhe njeriu e mëshiron farefisin e tij.

Duhet ta dini, Allahu ju mëshiroftë, se mbajtja e lidhjeve farefisnore dhe bamirësia ndaj të afërmve ka forma dhe mënyra të ndryshme. Këtu mund të përmendim; buzëqeshjen kur takohesh, lehtësimin e çdo pune, fjalët e mira, fytyrën e qeshur, vizitat dhe lidhjet e përhershme, interesimin dhe përkujdesjen, të folurën në telefon apo dërgimin e letrave, bamirësinë ndaj të nevojshmit, dhënien e çdo të mire, këmbimin e dhuratave pa harruar dhe faljen e gabimeve, mëshirën ndaj lajthitjeve, largimin e çdo pengese, drejtësinë dhe të qenit mesatar në të, përpjekjen e pareshtur në lutje që

Allahu t'u japë sukses dhe përmirësim.

Një njeri erdhi tek i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* dhe i tha: "O i Dërguari i Allahut, unë kam disa të afërm që i vizitoj, por ata i kanë ndërprerë lidhjet me mua; u bëj mirë; ndërsa ata më bëjnë keq, tregohem i urtë me ta, ndërsa ata më injorojnë. I Dërguari i Allahut i tha: *Nëse është siç po thua ti, kjo është njësoj sikur ti po u hedh rërë të nxehtë në gojët e tyre. Me ty do të jetë ndihma nga Allahu përderisa vepron në këtë mënyrë."* (E përcjell Muslimi.)

E megjithatë, o besimtarë, edhe pse ekzistojnë këto ajete e këto hadithe, ka njerëz që u kanë vdekur ndjenjat dhe u janë devijuar nga e vërteta. Ata as që e kthejnë kokën tek familja, e as që pyesin për ndonjë të afërm.

Turpi i madh është për ata që Allahu u ka dhënë pozitë dhe i ka furnizuar, e më pas bëjnë sikur nuk i njohin të afërmit e tyre, apo tregohen mendjemëdhenj ndaj tyre. Më shumë se kaq mund ta quaj të vështirë që të quhet prej tyre, lëre më pastaj t'u bëjë mirë apo t'u japë dorën e ndihmës dhe bamirësisë.

Shkëputja e lidhjeve farefisnore është shkatërrim dhe shkak që sjell mallkimin dhe verbimin e zemrave, Allahu i Madhëruar thotë: **"Nëse ju** (o hipokritë) **i ktheni shpinën besimit, atëherë do të bënit ngatërresa në Tokë dhe do t'i shkatërronit lidhjet farefisnore. Këta janë ata që Allahu i ka mallkuar, i ka bërë të shurdhër dhe ua ka verbuar shikimin."** (Sure Muhamed, 22-23.)

Shkëputja e lidhjeve farefisnore është prej mëkateve më të mëdha dhe ndëshkimi i saj është i shpejtë në dunja para ahiretit. Ebu Daudi, Tirmidhiu, i cili e saktëson, si dhe Hakimi shënojnë nga Ebi Bekra, se i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Gjurmët e të gjitha mëkateve vonohen aq sa do Allahu, me përjashtim të zullumit dhe ndërprerjes së lidhjeve farefisnore, ndëshkim i cili shpejtohet para se të vdesë njeriu.*"

Përcillet se Ibn Mesudi, kur po qëndronte i ulur pas namazit të sabahut, në rrethin e tij kishte thënë: "I betohem në Allahun atij që ndërpret lidhjet farefisnore, që të ngrihet nga mexhlisi ynë, sepse ne duam t'i lutemi Zotit tonë. E them këtë sepse dyert e qiellit janë të mbyllura për atë që shkëput lidhjet farefisnore."

O ju vëllezër! Mirësia me shpërblim më të shpejtë është mbajtja e lidhjeve farefisnore dhe e keqja që meriton ndëshkimin më të shpejtë është shkëputja e këtyre lidhjeve. E megjithatë sheh njerëz, të cilët janë boshatisur nga çdo e mirë, tek nxitojnë në shkëputjen e lidhjeve për shkakun më të vogël, qoftë për ndonjë fjalë që mund ta ketë dëgjuar, ose për një gjë të vogël që mund të ketë parë.

Ai nuk e di se kjo gjë i shkakton atij dhe familjes së tij urrejtje dhe ftohtësi, e në këtë mënyrë të meritojnë mallkimin dhe largimin e mirësive, duke pasur dhe një përfundim shumë të keq. Allahu i Madhëruar thotë: **"Sa për ata që shkelin besëlidhjen me Allahun pasi janë zotuar për atë, e që këpusin lidhjet** (familjare) **që ka urdhëruar Allahu të ruhen, dhe bëjnë çrregullime në Tokë, mbi ta rëndon mallkimi, dhe përfundimi i keq!"** (Sure Rrad, 25.)

Zejnul Abidin Ali bin Husejni e porositi djalin e tij duke i thënë: "Mos u shoqëro

me atë që shkëput lidhjet farefisnore, sepse unë kam parë, se ai është i mallkuar në librin e Allahut në tri vende."

Prandaj frikësojuni Allahut dhe mbani lidhjet farefisnore, sepse ato janë më parësore për njëri-tjetrin se të tjerët. Jepuni atyre të mira edhe nëse janë të vrazhdë, vizitojini edhe nëse ata i ndërpresin vizitat, sepse në këtë mënyrë mbetet bereqeti i Allahut mbi ju, u shtohet rrizku dhe jeta u zgjatet me bereqet.

Allahut i kërkoj mbrojtje nga shejtani i mallkuar: **"Në të vërtetë, Allahu urdhëron drejtësinë, mirësinë dhe ndihmën për të afërmit, si dhe ndalon imoralitetin, veprat e shëmtuara dhe dhunën. Ai ju këshillon, në mënyrë që ju t'ia vini veshin."** (Sure Nahl, 90.)

Allahu më dhëntë dobi mua dhe juve me anë të librit të Tij dhe Sunetit të të Dërguarit të Tij, Muhamedit! Këto ishin fjalët e mia, Allahut i kërkoj falje për vete, për ju dhe për të gjithë muslimanët për çdo mëkat, prandaj kërkoni falje prej tij se vërtet Ai është Mëkatfalës dhe Mëshirues i madh.

Hytbja e dytë:

Falënderimet e panumërta, të mira dhe të bereqetshme qofshin për Allahun, ashtu siç kërkon Zoti ynë dhe kënaqet. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përpos Allahut, i Vetëm dhe i Pashoq, si në këtë botë ashtu dhe në tjetrën. Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij, të cilin e dërgoi me mëshirë dhe udhëzim. Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, mbi familjen e tij të kulluar dhe shokët e tij të dalluar, dhe ata që erdhën pas tyre deri në Ditën e Gjykimit.

Vëllai im musliman! Vërtet ti ke të afërm, vëllezër, motra, xhaxhallarë dhe halla, dajallarë dhe teze, madje ke shumë edhe prej fëmijëve të tyre. Veç tyre ke të afërm të tjerë, por cili duhet të jetë qëndrimi yt ndaj tyre? Si duhet të jetë gjendja jote me ta?

A i mban lidhjet me ta, a ua jep të drejtat që u takojnë apo je i shkujdesur? Nuk mendoj se shkujdesesh duke qenë se i frikësoshesh Allahut, shpreson prej Tij dhe je në dijeni për atë që ka përgatitur Allahu prej nderimeve të kësaj bote dhe botës tjetër, për ata që e praktikojnë këtë urdhër në mënyrën më të mirë.

Nëse hedh thjesht një supozim se ti shkujdesesh, unë nuk e pranoj prej teje që të jesh prej atyre që i shkëpusin lidhjet farefisnore, në një kohë kur e di shumë mirë se çfarë ndëshkimi është përgatitur për njerëz të tillë.

Allahu i Madhëruar u ka premtuar atyre që i mbajnë lidhjet se do t'i mbajë lidhjet me ta dhe i ka kërcënuar ata që i shkëpusin lidhjet me shkëputjen e lidhjeve me ta. Kush është ai besimtar i vërtetë që gëzohet, që Allahu të shkëputet prej tij dhe të japë mundin e tij që t'i mbajë lidhjet me Të?

Ebu Hurejra përcjell se i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Allahu i krijoi krijesat dhe kur mbaroi krijimin e tyre, farefisi u ngrit dhe tha: Ky është vendi i atij që të kërkon mbështetje nga cilido që i shkëput lidhjet me mua. Ai i tha: Sigurisht, a nuk je i kënaqur që t'i mbaj lidhjet me atë që mban lidhjet me ty dhe t'i ndërpres me ata që i ndërpresin lidhjet me*

ty? Ai tha: Sigurisht, o Zoti im. Atëherë Allahu i tha: Kjo të takon ty. Pas kësaj i Dërguari i Allahut tha: Lexoni nëse keni dëshirë fjalën e Allahut: **"Nëse ju** (o hipokritë) **i ktheni shpinën besimit, atëherë do të bënit ngatërresa në Tokë dhe do t'i shkatërronit lidhjet farefisnore."** (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Ibn Kethiri në komentin e këtij ajeti dhe ajeteve pas tij, thotë: "Ky është ndalim ndaj çrregullimeve të përgjithshme në tokë, dhe nga ndërprerja e lidhjeve farefisnore në veçanti. Madje Allahu i Madhëruar urdhëron që të përmirësohen çështjet në tokë dhe të mbahen lidhjet farefisnore, që do të thotë të bësh bamirësi ndaj të afërmve në fjalë, vepra dhe shpenzimin e pasurisë. Për këtë janë përcjellë hadithe të sakta dhe të mira nga i Dërguari i Allahut, nga rrugë të shumta dhe fjalë të ndryshme."

Afërsia, o robër të Allahut, është marrë nga fjala rrahman (mëshirues), prandaj mbajini lidhjet me të, në mënyrë që të mbani lidhjet me më të Mëshirshmin. Nëse njeriu humbet mëshirën e Zotit bujar, pas kësaj mëshirën e kujt është duke pritur?

Ebu Hurejra përcjell se i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Vërtet afërsia është* (shexhnetun) *degë nga Mëshiruesi, prandaj Allahu i tha: ai që i mban lidhjet me ty, Unë do t'i mbaj lidhjet me të, e ai që i ndërpret edhe Unë do t'i ndërpres me të.*" (E përcjell Buhariu.)

Fjala *shexhnetun* do të thotë se është e afërt tek Allahu dhe e lidhur me Të, ashtu siç lidhen damarët. Vetë afërsia lutet për personin ose kundër tij, i Dërguari i Allahut ka thënë: "*Afërsia lutet e kapur pas Arshit duke thënë: Ai që i mban lidhjet me mua edhe Allahu i mban lidhjet me të, e ai që i ndërpret lidhjet me mua edhe Allahu i ndërpret lidhjet me të.*" (E përcjell Muslimi.)

Besimtari i vërtetë, o vëllezër muslimanë, i mban lidhjet farefisnore dhe nuk i ndërpret ato, jep maksimumin e tij në mbajtjen e tyre, edhe nëse ndodh ndonjë shkujdesje në hakun e tij, sepse ai ka dëgjuar fjalën e të Dërguarit të Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* që thotë: "*Kush i beson Allahut dhe ditës së fundit le t'i mbajë lidhjet farefisnore, kush beson në Allahun dhe në botën tjetër le të thotë fjalë të mira, ose le të heshtë.*" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Ndodh që disa të kenë të afërm, por që nuk i mban lidhjet me ta, nuk i viziton e as që i thërret që ta vizitojnë, nuk u bën dobi në asnjë gjë. Kur e pyet për këtë gjë ai përgjigjet duke t'u argumentuar dhe duke t'u justifikuar me shkujdesjen e tij dhe thotë: Ata nuk më ftojnë e as që vijnë tek unë, prandaj pse t'i thërras? Ose thotë: U kam bërë mirë disa herë dhe kam parë prej tyre vetëm të këqija, i kam mbajtur lidhjet me ta dhe prej tyre kam parë vetëm shkëputjen e këtyre lidhjeve. I kam vizituar një herë dhe nuk i kam gjetur, i kam ftuar dhe nuk më kanë ardhur, atëherë përse ta lodh veten me ta?

I thotë këto fjalë dhe anashkalon udhëzimet e të Dërguarit të Allahut, profetit të udhëzimit, i cili pohon, se ai që i mban lidhjet e mirëfillta dhe të plota nuk është ai që i shpërblen ata; kur t'i bëjnë mirë t'u bëjë mirë dhe kur të ndërpriten të ndërpritet edhe ai, përkundrazi lidhje e mirëfilltë quhet kur njeriu i vazhdon lidhjet farefisnore, edhe nëse sheh tek ata që t'i kthejnë shpinën, apo të shkujdesen ndaj të drejtës së tij.

Abdullah bin Amri përcjell se i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Ai që mban lidhjet farefisnore nuk është ai që kthen shpërblimet, por ai që kur të tjerët i ndërpresin lidhjet me të, ai i mban ato.*" (E përcjell Buhariu.)

Ibn Haxheri, Allahu e mëshiroftë, tek fjala e Profetit: "*Ai që mban lidhjet farefisnore nuk është ai që kthen shpërblimet*" thotë: d.m.th., nuk është ai që u jep të tjerëve të njëjtat gjëra që i kanë dhënë. Abdu Rrezaku ka shënuar se Omeri ka thënë: "Nuk është mbajtje lidhjesh t'i ruash lidhjet me atë që i ruan me ty, sepse kjo është e ngjashme me hakmarrjen d.m.th. bëhet e njëjta gjë, por ai që mban lidhjet është ai që i mban me atë që i shkëput lidhjet me të."

Ebu Hurejra përcjell se dikush iu drejtua Profetit: "*O i Dërguari i Allahut, unë kam disa të afërm që i vizitoj, por ata i kanë ndërprerë lidhjet me mua, u bëj mirë ndërsa ata më bëjnë keq, tregohem i urtë me ta, ndërsa ata më injorojnë. I Dërguari i Allahut i tha: Nëse është siç po thua ti, kjo është njësoj sikur ti po u jep rërë të nxehtë në gojët e tyre. Me ty do të jetë ndihma nga Allahu përderisa vepron në këtë mënyrë.*" (E përcjell Muslimi.)

Neveviu duke e komentuar këtë hadith, thotë: "D.m.th. është njëlloj sikur ti u hedh rërë të nxehtë në gojët e tyre, ky është një përngjasim për mëkatin që ata marrin, si dhe për dhimbjet që ndien ai që ha rërë të nxehtë. Ky që sillet mirë me ta nuk mban asnjë mëkat, ndërsa ata marrin mëkat të madh për shkak të shkujdesjes në hakun e tij dhe lëndimit që i bëjnë."

Shpresoj që të kesh ambicje në mbajtjen e lidhjeve farefisnore njësoj si ky njeri, ashtu sikurse shpresoj, që të mos kesh të afërm me besim të dobët, të cilët janë të shkujdesur në mbajtejn e lidhjeve me ty, siç ishin të afërmit e atij njeriu. Megjithatë nëse disa prej tyre janë të tillë, atëherë ty të mos të të pengojë një gjë e tillë t'i mbash lidhjet me ta në devotshmëri dhe bamirësi, sepse gjithmonë do të kesh ndihmës nga ana e Allahut të Madhëruar. Vëllezër muslimanë, pas gjithë kësaj që u tha ta dini se mbajtja e lidhjeve është shkak për zgjerimin e rrizkut dhe gjatësinë e jetës. Enesi përcjell se i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Kush dëshiron që t'i hapen dyert e rrizkut dhe t'i shtohet jeta, le t'i mbajë lidhjet farefisnore.*" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Ebu Hurejra përcjell se i Dërguari i Allahut ka thënë: "*Mësoni për afërsinë tuaj me qëllim që t'u ndihmojë në mbajtjen e lidhjeve tuaja, sepse të mbash lidhjet farefisnore do të thotë lumturi në familje, shtim në pasuri dhe në jetë.*" (E përcjell Tirmidhiu dhe e saktësoi Albani.)

Kështu e urdhëron i Dërguari i Allahut çdo musliman: ta njohë farefisin e tij aq sa të mbajë lidhjet me ta, qofshin edhe larg, e si qëndron puna me njerëzit e afërm? O Zot, na jep sukses në gjërat që do dhe kënaqesh me to, pranoje pendimin tonë se vërtet Ti je Pranues i pendimit dhe Mëshirues i madh! Na fal neve, prindërit tanë dhe prindërit e prindërve tanë, farefisin tonë dhe të gjithë vëllezërit tanë muslimanë të gjallë dhe të vdekur!

O Zot, dërgo nderimet e tua mbi Muhamedin dhe mbi familjen e Muhamedit, ashtu siç ke Dërguar mbi Ibrahimin dhe mbi familjen e Ibrahimit! Bekoje Muhamedin dhe familjen e Muhamedit, ashtu siç bekove Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit, vërtet Ti je i lavdëruar dhe Krenar!

O Zot, mëshiroji muslimanët dhe muslimanet, o Zot fali të gjallët dhe të vdekurit tanë!

O Zot, mbuloji të metat tona dhe na qetëso në çastet trishtuese!

O Zot, ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë, o Zot ndihmoji vëllezërit tanë njësues në çdo vend, o Zot ndihmoji ata me ndihmën Tënde!

O Zoti ynë, Ti je Allahu dhe nuk ka të adhuruar me të drejtë pos Teje, zbrit mbi ne shi dhe mos na lër pa shpresë!

O Zot, dërgo shi tek robërit dhe toka Jote, O Zot, dërgo shi tek robërit dhe toka Jote!

O Zot, mos lër në këtë vend mëkat pa na e falur, as brengë pa na e larguar, as borxh pa na e shlyer, as punë të vështirë pa na e lehtësuar!

O Zot, çliroji kraharorët tanë dhe zemrat tona, lehtësoji punët tona dhe na udhëzo drejt moraleve të larta, sepse nuk udhëzon drejt tyre askush tjetër veç Teje!

Lutja jonë e fundit është: Falënderimi i përket vetëm Allahut, Zotit të botëve!

Hytbe nr. 36

Shtëpia e lumtur!

Hytbja e parë:

Falënderimet i përkasin Allahut që na udhëzoi në Islam dhe na bëri prej ndjekësve të Tij, e ne nuk kishim për t'u udhëzuar sikur të mos na udhëzonte Ai. Allahun e falënderoj dhe vetëm për Të shpreh lëvdata për mirësitë e Tij dhe i kërkoj që t'i shtojë edhe më shumë nderimet dhe begatitë e Tij. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë veç Allahut, Ai është i Vetëm dhe i Pashoq, gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij, të cilin Allahu e dërgoi me udhëzim dhe fe të vërtetë, përgëzues dhe qortues. Ai ftoi në udhëzim dhe në të mira paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij, dhe mbi të gjithë ata që u udhëzuan sipas udhëzimit të tij deri në Ditën e Gjykimit.

O ju muslimanë! Frikësojuni Allahut dhe madhëroni urdhrat e Tij, ruajeni fenë dhe amanetin tuaj, dhe përmbajuni përgjegjësive tuaja. Frikësojuni Allahut në veten dhe familjen tuaj dhe përmirësoni gjendjen ndërmjet njëri-tjetrit.

Shumë njerëz e kërkojnë lumturinë dhe rehatinë, e kërkojnë qetësinë shpirtërore dhe mendore, e nga ana tjetër u largohen arsyeve që shpien në mërzitje, ankthe dhe strese, sidomos kur ato ndodhen në shtëpi dhe familje.

Ta dini se e gjithë kjo ka një lidhje të ngushtë me besimin në Allahun e Vetëm dhe në mbështetjen tek Ai, duke ia lënë të gjitha çështjet vetëm Atij, duke marrë parasysh edhe shkaqet që Ai ka vënë në gjithësi.

Ajo që ndikon më shumë në krijimin e individit dhe shoqërisë është ndërtimi i familjes dhe vijueshmëria e saj në të vërtetën. Allahu i Madhëruar me urtësinë e Tij e ka bërë familjen vendstrehim të këndshëm për çdo njeri, si për burrin ashtu dhe për gruan. Aty gjejnë qetësi dhe aty rehatohen. Allahu i Madhëruar duke u treguar të mirat që u ka dhënë njerëzve thotë: **"Dhe një prej shenjave të Tij është që prej jush krijoi për ju bashkëshortet tuaja, që të qetësoheni pranë tyre, duke vënë ndërmjet jush dashuri dhe mëshirë. Me të vërtetë, në këtë ka shenja për njerëzit që mendojnë."** (Sure Rrum, 21.)

Të qetësohet tek ajo dhe nuk tha që të jetojë me të, gjë e cila tregon qetësinë në sjellje dhe morale, si dhe rehatinë në ndjenja, duke realizuar në këtë mënyrë lumturinë dhe qetësinë në kuptimin më të plotë.

Të dy bashkëshortët gjejnë tek njëri-tjetri qetësi kur janë të stresuar dhe buzëqeshje kur janë në vështirësi. Themeli i lidhjes martesore është shoqëria dhe bashkimi, të cilat duhet të jenë të ngritura mbi butësi, qetësi dhe mëshirë. Kjo lidhje ka rrënjë të thella dhe shumë të përhapura, ajo është e ngjashme me lidhjen që njeriu ka me veten e tij. Këtë e ka sqaruar Zoti ynë në librin e Tij kur thotë: **"Ato janë petk për**

ju e ju jeni petk për ato." (Sure Bekare, 187.) Aq më tepër, kur kjo lidhje mundëson edukimin e fëmijëve dhe kujdesin ndaj foshnjave, që mund të arrihet vetëm nën hijen e një nëne të mëshirshme dhe të një babai të palodhshëm. Çfarë mjedisi mund të jetë më i pastër, se ky mjedis familjar fisnik?! Vëllezër të dashur! Ka shumë gjëra, të cilat ndihmojnë në ndërtimin e një familje muslimane dhe që mbajnë fort lidhjen martesore, duke u distancuar nga çdo lloj skene që ndjell ndarjen, apo që çon në përçarje. **E para** gjë, që mund të përmendim dhe më e rëndësishmja është të kapurit pas lidhjes së fortë të besimit, pra, besimi tek Allahu dhe në botën tjetër.

Frikë-respekti ndaj Atij që mbikëqyr gjërat që fshehin shpirtrat, si dhe vijueshmëria në devotshmëri dhe mbikqyrjen që Allahu u bën krijesave, distancimi nga padrejtësia, si dhe abuzimet në kërkimin e të drejtës. Allahu i Madhëruar thotë: **"Kjo është këshillë për ata që i besojnë Allahut dhe Ditës së Fundit. Atij që i frikësohet Allahut, Ai do t'i gjejë rrugëdalje** (nga çdo vështirësi) **dhe do t'i japë rrizk prej nga nuk e pret. Allahu i mjafton kujtdo që mbështetet tek Ai."** (Sure Talak, 2-3.)

Këtë besim e forcon më shumë përpjekja maksimale në bindje dhe adhurime, kujdesi dhe këshillimi mes dy bashkëshortëve. Meditoni pak mbi fjalët e të Dërguarit të Allahut që thotë: "Allahu e mëshiroftë atë njeri që ngrihet natën për t'u falur dhe ngre gruan e tij, e cila falet me të. E nëse ajo refuzon i hedh ujë në fytyrën e saj, pra, i hedh pak ujë në fytyrë. Allahu e mëshiroftë atë grua, e cila ngrihet natën dhe falet, më pas ngre burrin e saj për t'u falur, e nëse refuzon i hedh pak ujë në fytyrën e tij." (E përcjell Tirmidhiu dhe Nesaiu, dhe e saktëson Albani.)

Lidhja mes bashkëshortëve nuk është lidhje me interesa kapitale të kësaj bote, as lidhje epshore kafshërore, përkundrazi është lidhje shpirtërore fisnike. Në çastin që kjo lidhje bëhet e saktë dhe e sinqertë, kufijtë e saj kalojnë përtej, në botën tjetër pas vdekjes, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"Xheneti i Adnit, në të cilin do të hyjnë ata dhe besimtarët e ndershëm prej prindërve të tyre, grave dhe pasardhësve të tyre."** (Sure Rrad, 23.)

"Ne do t'i bashkojmë besimtarët e vërtetë, me ata pasardhës të tyre që i ndjekin në besim." (Sure Tur, 21.)

Vëllezër të dashur! Prej gjërave që i ruajnë lidhjet është jetesa me të mira, e kjo realizohet vetëm atëherë, kur secili prej tyre i di të drejtat që i takojnë atij dhe bashkëshortes së tij. Arritja e përsosmërisë në shtëpi është diçka e pamundur dhe shpresa për përsosmërinë e të gjitha cilësive, si tek vetet e tyre ashtu edhe tek të tjerët është diçka shumë e largët, përsa i takon natyrës njerëzore. Prej gjërave që tregojnë mendjen e shëndoshë dhe logjikën e duhur është që njeriu të mësohet me pranimin e disa vështirësive, si dhe neglizhimin e disa gjërave të vogla. Burrit që është i zoti i shtëpisë i kërkohet të durojë më shumë se gruaja, në një kohë kur e di se ajo është krijesë e dobët në fizikun dhe moralin e saj. Nëse ia llogarit çdo send, atëherë do të jesh i pamundur për çdo send.

Kalimi i kufijve në ndreqjen e saj shpie në thyerjen e saj, e thyerja e saj është pikërisht divorci. I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*

që nuk flet sipas pasioneve të tij thotë: "*U porosis që të silleni mirë me gratë, sepse ato janë krijuar nga brinja, e gjëja më e shtrembër tek brinja është pjesa e sipërme e saj. Nëse ti mundohesh ta drejtosh atë ke për ta thyer, e nëse e lë ashtu mbetet e shtrembër, prandaj silluni mirë me gratë tuaja.*" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Shtrembërimi tek gruaja ekziston që në zanafillën e krijimit të saj, prandaj kërkohet që t'i anashkalosh disa gjëra dhe ta durosh atë. Burri nuk duhet t'i vërejë gjërat që shfaq gruaja e tij prej ndjenjave të zemëruara, dhe të mos ua vërë mendjen disa të metave që ka ajo. Gjithashtu duhet t'i kujtojë e të mos i mohojë anët e mira që ajo ka dhe se ai ka gjetur prej saj shumë nga këto të fundit. Për shembullin e këtij veprimi i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Nuk mund ta urrejë një besimtar një besimtare; nëse nuk i pëlqen tek ajo një sjellje, pëlqen sjellje të tjera.*" (E përcjell Muslimi.)

Le të matet shumë dhe nëse sheh tek ajo diçka që nuk i pëlqen, ai nuk e di se ku janë shkaqet e hajrit dhe burimet e përmirësimit. Për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **"Jetoni e silluni mirë me to! Në qoftë se ato nuk ju pëlqejnë aq shumë** (duroni!), **sepse është e mundur që juve të mos ju pëlqejë diçka, por që Allahu në atë do t'ju sjellë shumë të mira."** (Sure Nisa, 19.)

Si mund të realizohet qetësia? Ku qëndron dashuria dhe jetesa? Nëse i zoti i shtëpisë ka natyrë të rëndë, sjellje të keqe dhe diapazon të ngushtë e mund injoranca dhe e verbon nxitimi, i vështirë për t'u kënaqur dhe shumë i shpejtë për t'u zemëruar; kur hyn në shtëpi i përmend gruas gjërat e mira që i ka bërë, dhe kur del prej saj paragjykon në formën më të keqe. E siç dihet jetesa e mirë dhe shkaqet e lumturisë janë vetëm tek butësia, largimi nga paragjykimet dhe mendimet, të cilat nuk kanë asnjë bazë.

Xhelozia i shpie disa njerëz deri aty sa të paragjykojnë keq dhe të interpretojnë fjalë, si dhe në dyshimin e çdo lëvizje, gjëra të cilat e prishin jetesën dhe e stresojnë mendjen pa pasur asnjë lloj argumenti të saktë, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"Dhe mos u bini në qafë për t'i detyruar** (të largohen)." (Sure Talak, 6.)

Si mund të veprojë ashtu kur i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* thotë: "*Më i miri nga ju është ai që është më i mirë për familjen e tij, e unë jam më i miri prej jush për familjen time.*" (E përcjell Ibn Maxhe dhe e saktësoi Albani.)

Përsa i përket gruas duhet të dijë se lumturia, dashuria dhe mëshira, nuk mund të plotësohen derisa ajo të ketë turp dhe fe; duke i njohur gjërat që i kërkohen dhe duke mos i kaluar ato, t'i përgjigjet burrit të saj sepse ai ka kujdestarinë e saj, ai e ruan dhe shpenzon për të. Prandaj duhet t'i bindet dhe t'a ruajë atë dhe pasurinë e tij, duhet t'a përsosë punën e saj, dhe të kujdeset për veten dhe shtëpinë e saj. Ajo është grua e devotshme dhe nënë e mëshirshme, kujdestare në shtëpinë e burrit të saj dhe përgjegjëse për kujdestarinë që ka. Ajo duhet t'i njohë të mirat e burrit dhe të mos i mohojë mirësitë dhe jetesën e mirë që bën me të.

Për këtë ka qortuar i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* duke thënë: "*M'u paraqit zjarri dhe pashë se shumica e banorëve të tij ishin gratë që mohonin.* I thanë: A mohonin Allahun, o i Dërguari i Allahut? Ai u tha: *Jo, mohonin jetesën e mirë. Sikur ndonjërës t'i bësh mirë gjithë jetën e më pas të shohë diçka tek ti, ajo thotë: Kurrë nuk kam parë të mira prej teje.*" (E përcjell Buhariu.)

Pra, kërkohet që të falen gabimet dhe të anashkalohen gjërat e papërfillshme, të mos i bëjë keq kur të vijë dhe të mos e tradhtojë kur të mungojë. Me këtë arrihet kënaqësia dhe shtohet jeta, me këtë mbretëron dashuria, mëshira dhe mirëqënia; çdo grua që vdes duke qenë burri i saj i kënaqur me të, ajo do të hyjë në xhenet." (E përcjell Ibn Maxhe dhe Tirmidhiu, dhe e saktësoi Albani.)

Frikësojuni Allahut, o umeti i Islamit, dhe dijeni, se duke arritur mirëkuptimin arrihet dhe lumturia. Bëje ambjentin e përshtatshëm për të edukuar brezat në një shtëpi fisnike, të mbushur me dashuri dhe të ngritur mbi mirëkuptim. Mes mëshirës së nënës dhe dashurisë së babait, larg zënkave dhe përçarjeve dhe ngritjes kundër njëri-tjetrit, duke e kthyer në gjendje të qetë dhe pa lëndime, qofshin ato nga afër apo nga larg. Allahu i Madhëruar ka thënë: **"Edhe ata që thonë: "O Zoti ynë, dhurona nga gratë tona dhe trashëgimtarët tanë ç'është prehje për sytë tanë dhe bëna shembull për të mirët!"** (Sure Furkan, 74.)

Allahu më dhëntë mua dhe juve bereqet me Kuranin Famëlartë, dhe na dhëntë dobi të gjithëve me ajetet përkujtuese, dhe të urta që gjenden në të! Na mundësoftë ndjekjen e udhëzimit dhe Sunetit të profetit tonë, Muhamedit *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*. Ua them këto fjalë duke kërkuar falje për gabimet nga Allahu i Madhëruar, për vete, për ju dhe për të gjithë muslimanët! Kërkoni falje dhe pendohuni tek Ai, vërtetë Ai është që fal shumë, është Mëkatfalës i madh.

Hytbja e dytë:

Falënderimet janë për Allahun, Fisnikun dhe Mirëbërësin. E falënderoj Atë që krijoi njeriun nga një qenie e vetme dhe Ai është i Vetmi me cilësitë më të larta. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar të vërtetë veç Allahut, Ai është i Vetëm dhe i Pashoq, gjithashtu dëshmoj se zotëria ynë Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij. Atë e dërgoi Allahu mëshirë për besimtarët dhe argument ndaj armiqve dhe zullumqarëve. Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi robin dhe të Dërguarin e Tij, Muhamedin, familjen dhe shokët e tij.

Vërtet Allahu e ka ligjëruar martesën për krijimin e një shoqërie të vogël, gjithashtu e ka ligjëruar, si bashkëpunim për mbarëvajtjen e familjes dhe si solidaritet për çdo gjë, që është në interes të fëmijëve dhe të lumturisë së tyre. Allahu i Madhëruar thotë: **"Allahu i ka krijuar për ju gratë nga lloji juaj, e nga gratë tuaja ju jep djemtë e nipat."** (Sure Nahl, 72.)

Kjo ortakëri e begatë, të cilën Allahu ua përmend robërve, kërkon që secili prej dy bashkëshortëve të ruajë të drejtat që i takojnë tjetrit, duke ecur në praktikimin e

tyre me besnikëri dhe sinqeritet; duke mos sjellë gjëra që i shkaktojnë shtrëngime dhe vështirësi bashkëshortit, për të mos treguar shpërfillje në rolin e tij, dhe duke mos u ndikuar nga asgjë që bie ndesh dhe që e ndan këtë bashkëjetesë.

Udhëzimet kuranore dhe porositë profetike e kanë treguar rrugën e duhur për të siguruar suksesin dhe fitoren e kësaj ortakërie, duke mundësuar dhe fitimin nën hijen e saj. Prej këtyre porosive është fjala e Profetit *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* në hytben e lamtumirës, në të cilën vendosi themelet e drejtësisë, duke u kujdesur për çështjet kryesore: "*Ju keni të drejta kundrejt grave tuaja dhe ato kanë të drejta kundrejt jush. E drejta juaj që u kërkohet atyre është që askush të mos e prekë shtratin tuaj veç jush, dhe të mos hyjë askush që ju e urreni në shtëpinë tuaj pa pasur lejen tuaj, të mos vijnë me gjëra imorale, e nëse e bëjnë atëherë ju keni leje nga Allahu që t'i mbyllni në shtëpi dhe t'ua vështirësoni atyre jetesën, si dhe t'i ndani nga shtretërit dhe t'i rrihni lehtë. Nëse ato kthehen dhe u binden, atëherë juve u takon që t'i ushqeni dhe t'i vishni në mënyrën më të mirë, sepse ato i morët në besën e Zotit dhe u martuat me emrin e Zotit. Prandaj kini frikë Allahun për gratë dhe silluni sa më mirë me to.*" (E përcjell Muslimi.)

Në porositë fisnike profetike tregohen edhe gjërat, që i shtyjnë bashkëshortët drejt një jetese më të këndshme, e kjo duke praktikuar secili prej tyre detyrimet që ka ndaj tjetrit, duke siguruar secili respektin e tjetrit, vlerësimin dhe ruajtjen e tij, duke treguar mëshirë dhe dashuri të përhershme, vetëm në këtë mënyrë ortakëria e tyre do të triumfojë dhe do të kenë fitime të sigurta, pa kurrfarë humbje e pendimi.

O robër të Allahut, a ka fitim më të madh, se të gjendet lumturia në atë shtëpi, duke i krijuar të gjitha rastet për të shijuar kënaqësitë e kësaj jete? Pra, për ato që Allahu ka thënë: **"Pasuria dhe djemtë janë stoli e jetës së kësaj bote."** (Sure Kehf, 46.)

A ka fitim më të madh se të rriten këto lule të porsaçelura në një ambient të mbushur me dashuri, të ndërtuar mbi mirëkuptimin dhe që jeton nën hijen e përpjekjes atërore e mëshirës së nënës? Pra, që rritet me zhvillimin më të mirë, frytet e të cilit janë mirësjellja ndaj prindërve, përmirësimi i fëmijëve dhe dobia e bashkësisë.

Vërtet që ky është një fitim që nuk i dihet vlera e nuk i shihen gjurmët, veçse nga ata që e kanë shijuar dështimin e kësaj ortakërie dhe që e kanë humbur këtë lidhje, duke humbur në këtë mënyrë shtëpinë, qetësinë dhe lumturinë, duke dështuar në edukimin e fëmijëve të tyre, edukim i cili lë ndikime të mira në të ardhmen e tyre. Ajo që ndodh është se ata rriten në një ambient me zëra të lartë, dhe para tyre gjithmonë shfaqen zënkat e prindërve dhe përçarjet mes tyre, duke u munduar që secili të dalë sipër tjetrit. Në këtë mënyrë tek ata mbillet fara e së keqes, sepse marrin mësime praktike për armiqësimin ndaj njëri-tjetrit, dhe keqbërjen ndaj të afërmve dhe të largtëve. Kështu ata shfaqen në shoqëri me të këqijat që u rritën, prandaj dhe i shtojnë krimet duke mbetur barrë e rëndë për shoqërinë.

Për këtë arsye erdhën mësimet fetare; për të vendosur programet e kësaj ortakërie që të portretizohet në jetën bashkëshortore, në çdo aspekt dhe në çdo drejtim. P.sh.,

në raste paqe janë treguar porositë për secilin nga bashkëshortët, sesi ta organizojnë ortakërinë e tyre, në mënyrë që t'u japë sukses dhe t'i largojë nga ndarja. Allahu i Madhëruar duke iu drejtuar burrave thotë: **"Jetoni e silluni mirë me to!"** (Sure Nisa, 19.), që do të thotë: përmirësoni fjalët, veprat dhe pamjet tuaja, pra, të njëjtën gjë që kërkoni edhe ju prej tyre. Ndërsa i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Më i miri nga ju është ai që është më i mirë për familjen e tij dhe unë jam më i miri për familjen time.*" Në një hadith tjetër, duke nxitur për ruajtjen e të drejtave të burrit, vlerësimin dhe kujdesin ndaj tij, ai thotë: "*Çdo grua që vdes dhe burri i saj është i kënaqur me të, ajo do të hyjë në xhenet. Sikur ndonjë njeriu t'i lejohej t'i binte në sexhde një njeriu tjetër, atëherë do të urdhëroja gruan që t'i bëjë sexhde burrit të saj, për shkak të hakut të madh që ka mbi të.*"

Por kur gjendja dhe shpirtrat ndryshojnë dhe mjeti i dashurisë ndryshket, në këtë rast Zoti porosit për durim me shpresë, se ky durim do të japë rezultat dhe do të përmirësojë gjendjen, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"Në qoftë se ato nuk ju pëlqejnë aq shumë,** (duroni!) **sepse është e mundur që juve të mos ju pëlqejë diçka, por që Allahu në atë do t'ju sjellë shumë të mira."** (Sure Nisa, 19.) D.m.th., mundet që durimi në mbajtjen e tyre, edhe pse e urreni një gjë të tillë të jetë më i mirë për ju në këtë botë dhe në botën tjetër, siç thotë edhe Profeti *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*: "*Nuk duhet ta urrejë besimtari besimtaren; nëse urren tek ajo diçka, i pëlqen tek ajo diçka tjetër.*" (E përcjell Muslimi.)

Vini re: ka prej ortakëve që i rrisin hiset dhe dallohen për këtë gjë, dhe kjo i mundëson një pjesë të madhe të këtij fitimi, në të kundërtën merr humbjen më të madhe, nëse ortakëria shkatërrohet. Ky shembull vlen për burrin, të cilin Allahu e ka lënë kujdestar për gruan, dallohet prej saj në disa të drejta, të cilat nuk mundet që t'i marrë askush. Në këtë mënyrë ai merr në dorë drejtimin e saj, e nëse drejtimi i tij është i mirë, atëherë ai e shpie gruan drejt lumturisë së kësaj bote dhe botës tjetër.

Por nëse ndodh e kundërta, atëherë edhe humbja do të jetë njësoj me shkujdesjen që tregon, sepse ai është kujdestari që përgjigjet, siç thuhet edhe në një hadith: "*Burri është kujdestar dhe do të përgjigjet për kujdestarinë e tij.*" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.) Prandaj frikësojuni Allahut, o robër të Allahut, dhe ruajeni ortakërinë e jetës dhe lidhjen e kësaj bote, sepse ruajtja sjell lumturi, qetësi dhe rehati në atë shoqëri aq të vogël, pra; në shoqërinë e familjes, kujdesin ndaj fëmijëve dhe edukimin e tyre, në krenarinë e prindërve dhe butësinë e tyre, e kjo është fitorja më e madhe për këtë ortakëri bashkëshortore.

O Zot, dërgo nderimet e tua mbi Muhamedin dhe mbi familjen e Muhamedit, ashtu siç ke Dërguar mbi Ibrahimin dhe mbi familjen e Ibrahimit! Bekoje Muhamedin dhe familjen e Muhamedit, ashtu siç bekove Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit, vërtet Ti je i lavdëruar dhe Krenar!

O Zot, mëshiroji muslimanët dhe muslimanet, o Zot fali të gjallët dhe të vdekurit tanë!

O Zot, mbuloji të metat tona dhe na qetëso në çastet trishtuese!

O Zot, ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë, o Zot, ndihmoji vëllezërit tanë njësues në çdo vend, o Zot ndihmoji ata me ndihmën Tënde!

O Zoti ynë, Ti je Allahu dhe nuk ka të adhuruar me të drejtë pos Teje, zbrit mbi ne shi dhe mos na lër pa shpresë!

O Zot, dërgo shi tek robërit dhe toka Jote, O Zot, dërgo shi tek robërit dhe toka Jote!

O Zot, mos lër në këtë vend mëkat pa na e falur, as brengë pa na e larguar, as borxh pa na e shlyer, as punë të vështirë pa na e lehtësuar!

O Zot, çliroji kraharorët tanë dhe zemrat tona, lehtësoi punët tona dhe na udhëzo drejt moraleve të larta, sepse nuk udhëzon drejt tyre askush veç Teje!

Lutja jonë e fundit është: Falënderimi i përket vetëm Allahut, Zotit të botëve!

Hytbe nr. 37

Jeta bashkëshortore, probleme dhe zgjidhje!

Hytbja e parë:

Me të vërtetë falënderimi i takon vetëm Allahut të Madhëruar, Atë falënderojmë dhe vetëm prej Tij ndihmë dhe falje kërkojmë. I lutemi Allahut të na ruajë nga të këqijat e veteve dhe punëve tona. Këdo që Allahu e udhëzon në rrugë të drejtë, askush nuk mund ta humbasë prej saj dhe këdo që Allahu e humbet prej kësaj rruge, askush nuk mundet ta udhëzojë.

Dëshmoj dhe deklaroj se nuk ka të adhuruar me të drejtë përveç Allahut, Një, të Vetëm e të Pashoq, gjithashtu dëshmoj dhe deklaroj se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij. Paqja dhe lavdërimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij.

"O besimtarë! Kijeni frikë Allahun ashtu si i takon Atij, dhe vdisni vetëm duke qenë myslimanë!" (Sure Ali Imran, 102.)

"O njerëz! Frikësojuni Zotit tuaj që ju krijoi prej një njeriu, ndërsa prej atij krijoi bashkëshorten e tij, kurse prej këtyre të dyve krijoi shumë meshkuj e femra. Dhe frikësojuni Allahut, që me emrin e Tij ju kërkoni të drejtat e ndërsjella dhe ruani lidhjet farefisnore. Se me të vërtetë, Allahu është përherë Mbikëqyrës mbi ju." (Sure Nisa, 1.)

"O besimtarë, frikësojuni Allahut dhe thoni vetëm të vërtetën. Ai do t'jua bekojë veprat tuaja dhe do t'jua falë gjynahet. Kush i bindet Allahut dhe të Dërguarit të Tij, do të arrijë një fitore madhështore." (Sure Ahzab, 70-71.)

O ju njerëz! Frikësojuni Allahut me një frikë të vërtetë dhe kijeni në mendje kur të jeni vetëm apo ndërmjet njerëzve, dhe dijeni, se ju do ta takoni Atë, dhe vetëm tek Ai do të ktheheni. Peshojini punët tuaja dhe përgatituni për ditën e madhe: **"Atë Ditë do të mbeteni zbuluar, dhe asnjë fshehtësi e juaja nuk do të mbetet pa u shfaqur."** (Sure Haka, 18.)

O robër të Allahut! Nga mirësitë që Allahu i ka dhuruar njeriut në këtë botë është, se ua ka lehtësuar atyre krijimin e ambienteve familjare dhe shtëpive, duke u dhënë bashkëshorte fisnike. Ky është argument i dukshëm i Allahut dhe prej mirësive të Tij të qarta, duke i bërë ato banim, mëshirë, petk dhe dashuri për ju: **"Dhe një prej shenjave të Tij është që prej jush krijoi për ju bashkëshortet tuaja, që të qetësoheni pranë tyre, duke vënë ndërmjet jush dashuri dhe mëshirë. Me të vërtetë, në këtë ka shenja për njerëzit që mendojnë."** (Sure Rrum, 21.)

Në shtëpinë e tij njeriu gjen prehje fisnike, rehati shpirtërore pas lodhjes nga problemet dhe punët e ditës. Në këtë mënyrë ai shkund nga shpirti i tij pluhurin e mërzitjes dhe largon nga zemra lodhjet e jetës. Ndërsa gruaja në shtëpinë e saj gjen dëshirën që kërkonte, me anë të së cilës ruan dinjitetin dhe nderin e saj. Ajo rritet në

ambientin e kësaj shtëpie, dhe rrit në të një brez të mirë e të rrallë nën hijen e atësisë dhe nënës, larg shkaqeve që sjellin strese dhe vështirësi, pra, larg gjërave, që shpien në zemërim, dhe çorientojnë jetën.

Islami kërkon nga familjet që të jenë kështjella të së mirës, dashurisë dhe solidaritetit, mburoja të bamirësisë, mëshirës dhe paqes. Shtyllat mbajtëse të shtëpisë janë burri dhe gruaja. Nga ata kërkohet që të jenë shembull i mirë në bashkëpunimin dhe realizimin e të drejtave dhe detyrimeve që kanë secili për njëri-tjetrin.

Kjo me qëllim që të arrijnë lumturinë bashkëshortore të kërkuar mes këtij çifti dhe që shpresohet ndërmjet bashkëshortëve, ku më pas të valëzojnë mbi këtë familje flamujt e dashurisë dhe qetësisë, në çdo cep të shtëpisë të dëgjohen fjalë mëshire dhe sinqeriteti; larg dredhive dhe mashtrimeve në fjalë dhe në ndjenja.

Shumë bashkëshortë, madje pjesa më e madhe e kërkojnë lumturinë dhe rehatinë në shtëpitë e tyre, të gjithë kërkojnë qetësinë e shpirtit dhe të mendjes për bashkëshorten e vet, duke u përpjekur me çdo mënyrë që t'i largohen shkaqeve, që shpien në stres dhe çorientim, dhe që nxisin mospajtim sidomos në shtëpinë dhe familjen e tij. Kjo dhe gjërat e tjera nuk mund të realizohen, as që mund të largohen pa pasur besim të sinqertë tek Allahu i Madhëruar, si dhe duke iu mbështetur vetëm Atij, duke ia lënë të gjitha problemet të Lartmadhëruarit, si dhe duke u përpjekur njëkohësisht të dy bashkëshortët për të realizuar detyrimet që kanë kundrejt njëri-tjetrit.

O robër të Allahut! Gjatë rrugës për të ruajtur këtë lidhje martesore fisnike dhe këtë jetë të lumtur, Islami ka ndaluar çdo gjë që shkakton prishjen e lidhjes ndërmjet të dy bashkëshortëve, apo diçka që nxit armiqësinë ndërmjet tyre. Nga ana tjetër ka urdhëruar për jetesë të mirë, duke praktikuar secili prej tyre detyrat dhe kërkesat në mënyrën më të plotë, kështu më pas duke anashkaluar disa gabime dhe duke i mbuluar ato sipas mundësive.

Allahu i Madhëruar ka nxitur që të ruhet lidhja martesore dhe ka ndaluar nga të gjitha shkaqet që shpien në copëtimin e saj. Për këtë aryse Ai urdhëroi për një jetesë të mirë edhe nëse njëri e urren tjetrin, e gjitha kjo për të ruajtur familjen dhe për ta ndaluar nga shkatërrimi i saj. Për këtë Allahu i Madhëruar thotë: **"O besimtarë! Nuk ju lejohet të bëheni me forcë trashëgimtarë të grave dhe mos i pengoni ato me qëllim që t'ua merrni një pjesë nga dhuratat, që ua keni dhënë, përveç nëse bëjnë gabime sheshazi. Jetoni e silluni mirë me to! Në qoftë se ato nuk ju pëlqejnë aq shumë,** (duroni!) **sepse është e mundur që juve të mos ju pëlqejë diçka, por që Allahu me atë do t'ju sjellë shumë të mira."** (Sure Nisa, 19.)

Ebu Hurejra përcjell se i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Nuk e urren besimtari besimtaren, nëse nuk pëlqen tek ajo një moral, atëherë do të pëlqejë një moral tjetër.*" (E përcjell Muslimi.)

I Dërguari i Allahut na i ka sqaruar cilësitë e natyrës së gruas, me qëllim që burri t'i njohë ato dhe të shohë gjendjen e saj dhe të mos i kërkoj atë që s'ka mundësi. Në një hadith të përcjellë po nga Ebu Hurejra, ai thotë: "*U porosis të silleni mirë me gratë, sepse gruaja është krijuar nga brinja ku pjesa më e shtrembër e saj është*

ajo e sipërmja. Nëse mundohesh ta drejtosh e thyen, e nëse e lë ajo mbetet ashtu e shtrembër, prandaj u porosis të silleni mirë me gratë." (Mutefekun alejhi.) Në versionin e Muslimit thuhet: "*Vërtet gruaja është krijuar nga brinja, e cila nuk mund të drejtohet në një rrugë, nëse kënaqesh do të kënaqesh duke e mbajtur ajo këtë shtrembërim, e nëse kërkon që ta drejtosh do ta thyesh dhe thyerja e saj është divorci.*"

O ju muslimanë! Në kohën që shfaqet një defekt në jetën bashkëshortore, atëherë nisin problemet në shtëpi dhe shfaqet kryeneçësia e gruas ndaj burrit të saj, duke dalë kështu nga natyra e vet. Prandaj shkujdeset ndaj të drejtave që i takojnë burrit të saj, duke mohuar mirësitë e bashkëshortit. Ilaçi Islam në këto raste është në gradën më të lartë të drejtësisë dhe mëshirës, sepse e urdhëron bashkëshortin musliman, që të jetë i urtë, i durueshëm dhe i qetë në këto çështje. Nuk duhet ta mundë zemërimi, as nxitimi, përkundrazi e mban hidhërimin dhe i merr gjërat pa nxitim, duke u treguar i butë me familjen e tij.

Allahu i Madhëruar thotë: **"Meshkujt kanë autoritet mbi gratë, meqë Allahu u ka dhënë disa cilësi mbi ato dhe meqë ata shpenzojnë për mbajtjen e tyre. Gra të mira janë ato të dëgjueshmet, që ruajnë fshehtësitë që ka urdhëruar Allahu. Sa i përket grave që ju i druheni mosbindjes dhe sjelljes së keqe nga ana e tyre, këshillojini,** (e nëse kjo s'bën dobi) **mos i pranoni në shtrat dhe** (në fund) **i rrihni ato** (lehtë). **Por nëse ato ju binden, atëherë mos i ndëshkoni më. Allahu, me të vërtetë është i Lartësuar dhe i Madhëruar!"** (Sure Nisa, 34.)

Pra, masa e parë që merret për bashkshorten është këshillimi, duke ia bërë të dukshme shkujdesjen dhe neglizhencën e saj, si dhe duke i kujtuar detyrat dhe të drejtat. Ta frikësojë duke i përmendur Allahun dhe zemërimin e Tij, e gjithë kjo duke ndjekur rrugën e zgjuarsisë, butësisë me inkurajim (për mëshirën e Allahut) dhe kërcënime (nga dënimi i Tij.)

Nëse kjo mënyrë nuk bën dobi, atëherë Islami e ka ligjëruar që burri të mos e pranojë atë në shtrat, pra, jo ta braktisë burri dhomën apo shtratin, por të braktisi fjetjen me të. Ai qëndron me të në një shtrat, por nuk i afrohet, i kthen shpinën për të treguar burrërinë, forcën dhe ambicjen e tij. Pa dyshim që kjo ka ndikim të madh në shërimin e këtij devijimi, kur ndodh nga ana e gruas, si dhe i drejton sjelljet e saj, nëse ato prishen. Nëse kjo nuk bën dobi përsëri, atëherë mund ta rrahë lehtë pa e dëmtuar në formë edukimi. Hakim bin Muavije el Kushajri na përcjell, se i ka thënë të Dërguarit të Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*: "O i Dërguari i Allahut, cilat janë të drejtat që gratë gëzojnë tek ne? Ai tha: *T'i ushqeni nga ajo që ushqeheni, t'i vishni ashtu siç visheni, të mos i godisni në fytyrë, të mos i shani dhe të mos u bëni hexhër* (largim, ndarje) *vetëm kur të jenë ato në shtëpi.*" (E përcjell Ebu Daudi dhe Ahmedi, dhe e saktësoi Albani.) Ebu Daudi e komenton fjalën e Profetit në hadith: "të mos i shani": mos u thoni: Allahu të shëmtoftë.

O robër të Allahut! Këto masa i merr burri ndaj gruas së tij pa ndërhyrë askush mes tyre, kushdo qoftë ai. Por nëse vazhdon përçarja ndërmjet bashkshortëve, atëherë

Allahu i Madhëruar ka urdhëruar që mes tyre të ndërhyjnë njerëz të drejtë, të devotshëm dhe neutral. Kjo shihet në fjalën e Allahut që thotë: **"Nëse i druheni ndarjes midis burrit e gruas, atëherë caktoni një ndërmjetës nga ana e burrit dhe një nga ana e gruas. Në qoftë se ata dëshirojnë pajtim, Allahu sjell marrëveshje midis tyre. Allahu, me të vërtetë, është i Gjithëdijshëm dhe i di të gjitha qëllimet."** (Sure Nisa, 35.)

Të gjitha këto janë mëshirë nga ana e Allahut të Madhëruar, të Gjithëditurit për gjendjen e krijesave dhe interesat e tyre, me qëllim që të ruhet lidhja martesore dhe të ruhet jeta bashkëshortore, duke mos i lënë shteg divorcit, sepse dihet që divorci është e lejuara më e urryer tek Allahu. Është i tillë për nga gjurmët që lë në jetën e gruas, duke e thyer atë, si dhe në çoroditjen e fëmijëve, duke futur në familje shkatërrim.

Megjithatë nëse këto mënyra nuk bëjnë dobi dhe vazhdimësia e jetës bashkëshortore i mundon të dy, ose njërin prej bashkshortëve pa pasur kurrfarë dobie, në këtë rast Allahu e ka lejuar që ata të ndahen, duke e bërë këtë si mëshirë nga ana e Tij. Pra, mëshirë që largon dëmin, duke i dhënë mundësinë për të gjetur një bashkëshort më të mirë. Allahu i Madhëruar thotë: **"E nëse ata ndahen, Allahu me begatinë e Tij çdonjërin prej tyre e bën të pavarur. Se Allahu është Dorëgjerë dhe i Urtë."** (Sure Nisa, 130.)

Në kohën kur Allahu e ligjëroi divorcin, që i takon burrit dhe se mbrojtja është në dorë të tij dhe jo të saj, para kësaj Ai lejoi të gjitha mënyrat shëruese dhe çështjet përmirësuese që e ruajnë, në mënyrë që burri t'i ndjekë para se të shprehë ndarjen dhe të shpërbëjë familjen. Këto gjëra mund të jenë, me lejen e Allahut të Madhëruar, shkaqe për shërimin e shumë problemeve bashkëshortore me anë të rrugëve të buta dhe mënyrave përmirësuese, me qëllim që jeta bashkëshortore të mos kthehet nga më e vështira. Atëherë "nuk lejohet t'i bësh dëm vetes dhe as të tjerëve", pra, lejohet që burri të përdorë të drejtën e tij të lejuar, që të përfundojë lidhjet me gruan e tij. Divorci është një fjalë për të cilën nuk dyshon asnjë i mençur, se ai bën dobi dhe ka vlerë, kur jeta bashkëshortore kthehet në një ferr të padureshëm, dhe kur jeta nuk ka më rehati e as qetësi.

Por kur nuk është i nevojshëm duhet të dimë se legjislacioni ynë e ka ndaluar atë, madje Islami e ka ndaluar që dikush të prishë lidhjet e gruas me burrin e saj, gjë që më pas shkakton ndarjen e tyre. Kushdo që vepron në këtë mënyrë, mëkati i tij është i madh dhe ndëshkimi do të jetë i rreptë. Prej këtij njeriu u distancua Profeti *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* duke thënë: "*Nuk është prej nesh ai që e nxit gruan kundër burrit të saj, apo skllavin ndaj zotërisë së tij*." (E përcjell Ebu Daudi dhe e saktësoi Albani.)

O ju muslimanë! Nëse burri e urren gruan e tij dhe nuk dëshiron të qëndrojë më me të, në këtë rast Allahu i Madhëruar ia ka ndaluar atij që ta mbajë peng divorcin e saj, me qëllim që ajo të shpëtojë prej tij, duke i dhënë nga pasuria e vet. Prandaj është urdhëruar që ta ndajë pa marrë asgjë nga ajo. Për këtë Allahu i Madhëruar ka thënë: **"O besimtarë! Nuk u lejohet të bëheni me forcë trashëgimtarë të grave dhe**

mos i pengoni ato, me qëllim që t'u merrni një pjesë nga dhuratat që u keni dhënë." (Sure Nisa, 19.) Ibn Abasi duke e komentuar këtë ajet thotë: "Këtu bëhet fjalë për burrin, i cili ka një grua dhe nuk pëlqen që të jetojë më me të, në një kohë kur ka mehr (dhuratë martese) për t'i dhënë, prandaj ai e mundon që ajo t'ia falë mehrin."

O robër të Allahut! Përsa i pëket gruas, Allahu i Madhëruar i ka mundësuar asaj një të drejtë legjitime për t'i dhënë fund jetës me bashkëshortin e saj, nëse nuk e duron jetën me të, për shkak të padrejtësisë që ai i bën asaj, ose për mos-ruajtjen e të drejtave të saj, ose për ndonjë arsye legjitime që ia lejon një gjë të tillë. Pra, kur gruaja frikësohet nga burri i saj, nga armiqësia apo largimi i tij, Allahu i Madhëruar në librin e Tij Fisnik e ka udhëzuar drejt një shërimi të suksesshëm, duke i thënë: **"Nëse gruaja druhet se burri i saj do të sillet keq, ose nuk do ta përfillë, atëherë nuk ka gjynah për ta. Nëse pajtohen ndërmjet tyre, pajtimi është më i mirë. Njerëzit janë të prirur nga koprracia. Por në qoftë se ju silleni mirë dhe ruheni prej të këqijave, Allahu e di mirë çfarë veproni."** (Sure Nisa, 128.)

Pra, shërimi qëndron tek pajtimi dhe rregullimi, duke i anashkaluar disa të drejta kapitale apo personale vetëm e vetëm për të ruajtur aktin e martesës. Kujdesi për fëmijët është më i mirë se përçarja, sjellja e keqe dhe divorci. Por nëse kjo nuk bën dobi, Allahu i Madhëruar e ka lejuar gruan, që të largohet nga burri i saj, duke i dhënë atij aq sa e mundëson prishjen e aktit të martesës me të: **"Ndarja mund të bëhet dy herë. Më pas, gruaja ose të mbahet me të mirë, ose të lejohet të iki me të mirë. Burrave nuk u lejohet të marrin gjë nga ajo që u kanë dhënë atyre, vetëm nëse të dyja palët frikësohen, se nuk do t'i zbatojnë kufijtë e Allahut. Pra, nëse të dy frikësohen, se nuk do të munden t'u përmbahen kufijve të Allahut, atëherë nuk është gjynah për asnjërin, nëse gruaja i jep diçka burrit** (për t'u ndarë nga ai). **Këta janë kufijtë e Allahut, prandaj mos i shkelni ata! Ata që shkelin kufijtë e Allahut, pikërisht ata janë keqbërësit."** (Sure Bekare, 229.)

Buhariu dhe të tjerë shënojnë nga Ibn Abasi se: Gruaja e Thabit bin Kajsit erdhi tek Profeti *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* dhe i tha: "O i Dërguari i Allahut, Thabit bin Kajsin nuk e shaj për fenë dhe moralin e tij, por unë e mohoj që të bëj kufër pasi hyra në Islam. Atëherë i Dërguari i Allahut i tha: *A do t'ia kthesh kopshtin e vet?* Ajo tha: Po. I Dërguari i Allahut i tha: *Pranoje kopshtin e saj dhe ndaje atë.*" Ai ishte martuar me të dhe në mehrin e saj i kishte dhuruar një kopësht me hurma, kështu që ai e mori kopshtin dhe u nda prej saj. O ju muslimanë! Islami në kohën kur i dha të drejtën gruas për t'u larguar nga burri i vet në rast nevoje, siç është bashkëjetesa e keqe etj., në anën tjetër ia ka ndaluar asaj që ta kërkojë ndarjen pa asnjë arsye. I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Cilado grua që kërkon ndarjen nga burri i saj pa pasur ndonjë problem, asaj do t'i ndalohet era e xhenetit.*" (E përcjell Tirmidhiu, Ebu Daudi dhe Ahmedi, dhe e saktësoi Albani.)

Prandaj frikësojuni Allahut, o robër të Allahut, dhe qëndrojuni besnik urdhrave të Tij, duke mos i tejkaluar kufijtë që ka caktuar, udhëzohuni me anë të Profetit *(paqja*

dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!). Allahu më dhëntë mua dhe juve bereqet me Kuranin Famëlartë, dhe më dhëntë dobi mua dhe juve me ajetet përkujtuese dhe të urta që gjenden aty! Ua them këto fjalë duke i kërkuar falje për gabimet Allahut të Madhëruar, për vete, për ju dhe për të gjithë muslimanët. Kërkoni falje dhe pendohuni tek Ai, vërtet Ai është që fal shumë, është Mëkatfalës i madh.

Hytbja e dytë:

Falënderimet i përkasin vetëm Allahut, Zotit të të gjitha botëve. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar të vërtetë përpos Allahut, Ai është i Vetëm dhe i Pashoq, gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij. Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij. O ju njerëz! Frikësojuni Allahut, falënderojeni dhe bindjuni Atij, kini parasysh mbikqyrjen e Tij dhe dijeni se do të takoheni me Të.

O robër të Allahut! Shumë burra gabojnë, kur mendojnë se kërcënimi me anë të divorcit apo të shprehurit e tij, janë zgjidhja e duhur dhe e vetme në mosmarrëveshjet ndërmjet bashkëshortëve dhe problemeve familjare. Prandaj kur flet nuk di vetëm se të shprehë fjalët e divorcit, kur hyn dhe kur del nga shtëpia, kur urdhëron apo kur ndalon nga diçka, pra, gjatë gjithë jetës së tij. Ai në këtë mënyrë i ka marrë për lojë ajetet e Allahut, prandaj merr mëkat me veprën e tij dhe e shemb familjen me duart e tij, duke humbur familjen dhe gruan e vet.

Po, o vëllezër! Këto ditë është shpeshtuar divorci, në kohën kur frerët e çështjeve familjare i kanë marë në dorë disa të rinj të mashtruar, të cilët kanë menduar se me anë të aktit të martesës e kanë robëruar gruan, e sundojnë atë dhe e kanë skllaven e vet. Kështu që kur ndonjëri prej tyre hyn në shtëpi, hyn duke bërë divorc dhe del duke shqiptuar fjalët që e divorcojnë gruan, ushqehet duke përmendur divorcin, ndërsa gruaja e tij jeton me të në vështirësi, duke shijuar prej tij çdo fatkeqësi. Harrojnë këta se lidhjet bashkëshortore janë të forta dhe të thella, e që mbi të ngrihen të drejta të ndërsjella mes bashkëshortëve. Allahu i Madhëruar thotë: **"Gratë kanë aq të drejta, sa kanë edhe detyra, sipas arsyes së shëndoshë, ndonëse burrat kanë një shkallë** (më shumë përgjegjësie) **mbi ato. Allahu është i Plotfuqishëm dhe i Urtë."** (Sure Bekare, 228.)

Amër bin Ahues el Xheshemi përcjell, se e ka dëgjuar të Dërguarin e Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* në Hytben e Lamtumirës, duke thënë: "*Vini re, silluni mirë me gratë, sepse ato janë si robëresha në duart e juaja dhe ju nuk i sundoni ato veç kësaj, vetëm nëse ato kryejnë ndonjë veprim të shëmtuar. Nëse e bëjnë një gjë të tillë, atëherë bëjuni hexhër në shtretërit tuaj dhe rrihini pa i dëmtuar. Nëse u binden atëherë mos e teproni më shumë se kaq. Vini re, ju keni të drejta që i kërkoni tek gratë tuaja, ashtu si edhe ato kanë të drejta, që i kërkojnë nga ju. Përsa i përket hakut tuaj; nuk duhet që të lënë në shtretërit tuaj njerëz të tjerë, as që të lejojnë në shtëpitë tuaja ata që i urreni. Vini re, haku që u takon atyre është që të silleni mirë me to, në veshjen dhe ushqimin e tyre.*" (E përcjell Muslimi.)

O ju muslimanë! Disa njerëz, Allahu i udhëzoftë, lozin me fjalët e divorcit, ku disa prej tyre i shprehin ato për arsyen më të thjeshtë dhe në problemin e parë që ndodh mes gruas dhe burrit. Në këtë mënyrë ata lëndojnë veten dhe gruan. Disa të tjerë martohen dhe divorcohen, martohen dhe divorcohen, duke u kënaqur me nderin e muslimanëve dhe duke luajtur me gratë e botës pa asnjë lloj shkaku për divorc, por sepse ai është i pasur, apo për diçka tjetër. Këta njerëz duhet ta dinë, se veprimi i tyre në gradën më të vogël nuk është i pëlqyer. Tek disa njerëz të tjerë fjalët e divorcit rrjedhin me lehtësi në gjuhët e tyre dhe për arsyen më të vogël e përdorin në vend të betimit legjitim. Kur do të betohet për veten e tij apo për dikë tjetër thotë: Unë e ndaj gruan, nëse ndodh kështu, e kur betimi i tij nuk është i saktë, atëherë zihet ngushtë dhe fillon e pyet për rrugëdalje, që të shpëtojë nga ky problem i vështirë. Disa të tjerë i shprehin fjalët e divorcit me tallje e shaka, ndërsa i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Për tri gjëra serioziteti me to konsiderohet seriozitet, dhe e tallura me to konsiderohet përsëri seriozitet: martesa, divorci dhe kthimi i bashkëshortes pas ndarjes.*" (E përcjell Ebu Daudi dhe Tirmidhiu, dhe e konsideroi të mirë Albani.)

Tirmidhiu ka thënë: "Me këtë mendim kanë punuar dijetarët nga shokët e Profetit etj." Disa njerëz të tjerë i merr shejtani, në çastin kur janë të zemëruar ndoshta për gjëra shumë të rëndomta dhe e ndan gruan e tij duke ia përmendur tri herë rresht fjalët e ndarjes, gjë e cila është e ndaluar për të.

O robër të Allahut! Islami ka përvijuar një rrugë të dobishme për divorcin, e cila pakëson rastet e tij dhe ua largon bashkëshortëve vështirësitë, që mund t'i nxjerrin njëri-tjetrit. Prandaj burrit i dha mundësinë, që ta ndajë gruan kur e kërkon nevoja një herë të vetme, ose dy herë në kohën kur ajo është e pastër dhe në kohën kur nuk ka kryer marrëdhënie me të. Pas kësaj duhet ta lërë derisa të kryejë periudhën e saj, që është kalimi i tri menstruacioneve. Pas kësaj, nëse i duket e arsyeshme që ta kthejë edhe një herë i jepet një mundësi e tillë, dhe nëse koha e saj mbaron para se ai ta kthejë, ajo nuk konsiderohet më e tij, dhe i lejohet që ta kthejë vetëm me një akt të ri martesor. Ky quhet ndryshe si "Divorci sipas Sunetit", të cilin e ka lejuar legjislacioni ynë dinjitoz, për këtë Allahu i Madhëruar thotë: "**"Ndarja mund të bëhet dy herë. Më pas gruaja ose të mbahet me të mirë, ose të lejohet të iki me të mirë. Burrave nuk u lejohet të marrin gjë nga ajo që u kanë dhënë atyre, vetëm nëse të dyja palët frikësohen, se nuk do t'i zbatojnë kufijtë e Allahut. Pra, nëse të dy frikësohen, se nuk do të mund t'u përmbahen kufijve të Allahut, atëherë nuk është gjynah për asnjërin, nëse gruaja i jep diçka burrit** (për t'u ndarë nga ai). **Këta janë kufijtë e Allahut, prandaj mos i shkelni ata! Ata që shkelin kufijtë e Allahut, pikërisht ata janë keqbërësit."** (Sure Bekare, 229.)

Pra, nëse e ndan një apo dy herë, në këtë rast të jepet të zgjedhësh përderisa ajo është në periudhën e saj (koha që burri ka mundësi ta kthejë gruan). Të lejohet ta kthesh me qëllimin e përmirësimit dhe bamirësisë ndaj saj, nga ana tjetër mund ta lësh derisa t'i mbarojë periudha, e në këtë mënyrë konsiderohet e ndarë nga ti. Por kjo

është ndarje e vogël; duhet ta lësh atë duke treguar mirësi ndaj saj dhe jo padrejtësi në të drejtat, që i takojnë.

Allahu i Madhëruar ka thënë: **"O Profet! Nëse i ndani gratë, ndajini ato para kohës së tyre të pritjes. Llogaritni kohën e tyre të pritjes dhe frikësojuni Allahut, Zotit tuaj."** (Sure Talak, 1.) D.m.th., i ndani kur janë të pastra nga menstruacionet, dhe pa ndodhur ndërmjet juve dhe atyre kontakte seksuale në periudhën e këtij pastrimi. Ndërsa ta ndash gruan tri herë në të njëjtën kohë është diçka e ndaluar, e nëse e vepron diçka të tillë, ajo tashmë konsiderohet e ndarë nga ti në formë përfundimtare.

Atij nuk i lejohet më ajo grua, derisa ajo të martohet me një burrë tjetër me një martesë legjitime, dhe jo sipas mënyrës së cjapit të marrë borxh, mënyrë e cila realizohet duke rënë dakord me një burrë që të bëjë një akt martese me të e më pas ta ndajë para se të kryejë marrëdhënie intime me atë grua: kjo mënyrë është e ndaluar. Gjithashtu i ndalohet burrit që ta ndajë gruan, në kohën kur është me menstruacione, apo në kohën kur është e pastër, por që ka kryer marrëdhënie intime me të, sepse ndoshta ajo ka mbetur shtatzënë dhe më pas pendohen.

Ali bin Ebi Talibi ka thënë: "Kushdo që e ndan gruan sipas Sunetit nuk pendohet, e sikur njerëzit t'i mirrnin urdhërat që ka vënë Allahu rreth divorcit, asnjë burrë nuk do ta ndante gruan e tij. Kjo sepse do ta ndante për herë të parë e më pas do ta linte atë derisa të kalonte tri periudha menstruacionesh dhe kur të donte mund ta kthente atë përsëri."

O robër të Allahut! Prej gjërave që nuk i dinë shumica e muslimanëve janë, se kur gruaja ndahet me divorc që kthehet (jopërfundimtar- kur e ka të mundur ta kthejë gruan), pra një ose dy herë në periudhë të pastër, kur nuk ka bërë marrëdhënie me të, ajo duhet të rrijë në shtëpinë e burrit dhe nuk duhet të dalë prej saj. Madje Allahu e ka konsideruar atë si shtëpi të saj, duke thënë: **"Mos i dëboni ato prej shtëpive të tyre, por edhe ato të mos dalin me përjashtim të rastit, kur shkelin martesën haptazi. Këto janë urdhrat e Allahut; kushdo që i kapërcen kufijtë e Allahut i ka bërë dëm vetvetes. Ti nuk e di, se pas kësaj Allahu mund të sjellë ndonjë rrethanë tjetër."** (Sure Talak, 1.)

Kjo sepse qëndrimi i saj në shtëpinë e burrit është një prej shkaqeve madhore që i mundësojnë kthimin asaj, e kush e di, ndoshta Allahu pas kësaj çështjeje mund të sjellë ndonjë rrethanë tjetër dhe të bashkojë mes zemrave të tyre.

Atëherë frikësojuni Allahut, Allahu u mëshiroftë, mbajini kufijtë e Tij dhe mos i kaloni ato, ruajini shtëpitë tuaja, fëmijët dhe gratë tuaja dhe përmirësojini marrëdhëniet mes veti. Pas kësaj dërgoni nderimet tuaja mbi përgëzuesin dhe qortuesin, atë që ishte pishtar ndriçues, mbi Muhamedin, birin e Abdullahut, paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të.

O Zot, ki mëshirë ndaj Muhamedit dhe familjes së tij, ashtu siç pate mëshirë ndaj Ibrahimit dhe familjes së tij! O Zot bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, siç bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, se vërtet Ti je i Lavdëruar dhe i Madhëruar.

O Zot, mëshiroji muslimanët dhe muslimanet, o Zot fali të gjallët dhe të vdekurit tanë!

O Zot, mbuloi të metat tona dhe qetësoi shpirtrat tanë!

O Zot, ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë, o Zot ndihmoi vëllezërit tanë njësues në çdo vend, o Zot ndihmoi ata me ndihmën Tënde!

O Zot, mos lër në këtë vend mëkat pa na e falur, as brengë pa na e larguar, as borxh pa na e shlyer, as punë të vështirë pa na e lehtësuar!

O Zot, çliroji kraharorët tanë dhe zemrat tona, lehtësoji punët tona dhe na udhëzo drejt moraleve të larta, sepse nuk udhëzon drejt tyre askush veç Teje! Lutja jonë e fundit është: Falënderimi i përket vetëm Allahut, Zotit të botëve.

Hytbe nr. 38

Dallimi mes të mirës dhe të ndyrës!

Hytbja e parë:

Falënderimet i takojnë vetëm Allahut për mirësitë dhe bamirësitë e Tij. Ai i lejoi për ne të mirat dhe na i ndaloi të ndyrat, duke lëshuar mbi ne mirësitë e Tij të dukshme dhe të padukshme. Atyre që e falënderojnë u premtoi se do t'ua shtojë ato, ndërsa atyre që e mohuan i kërcënoi me një dënim të dhembshëm. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë veç Allahut, Ai është Një dhe i Pashoq, gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij. Me anë të tij Allahu plotësoi fenë dhe mirësinë, me anë të tij udhëzoi për në udhën e drejtë. Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët që e besuan, e respektuan, e ndihmuan dhe ndoqën dritën, e cila erdhi me të, si dhe mbi ata që i ndoqën ata me të mira.

O ju njerëz! Frikësojuni Allahut të Madhëruar, bindjuni urdhrave të Tij dhe largohuni nga gjërat që u ka ndaluar, me qëllim që të shpëtoni.

O robër të Allahut! Zoti i Madhëruar i drejtohet të Dërguarit të Tij duke i thënë: **"Thuaju: "Nuk barazohet e keqja me të mirën, edhe sikur të të habisë bollëku i së keqes. Prandaj kijeni frikë Allahun, o njerëz me intelekt, me qëllim që të shpëtoni."** (Sure Maide, 100.)

Pra, nga mëshira e Allahut është që Ai krijoi elemente të kundërta në këtë botë; gjëra të mira dhe të këqija, njerëz të mirë dhe të këqij, besimtarë dhe jobesimtarë, të dëmshëm dhe të dobishëm, me qëllim që të realizohet provimi dhe sprovimi i robërve. Në këtë ajet fisnik Allahu e mohon që të barazohet e keqja me të mirën, sepse e mira është e dobishme, ndërsa e keqja është e dëmshme dhe çrregulluese. Sikur të shtohej masa e së keqes apo të prishej diçka prej të mirës, patjetër që realiteti i saj do të shfaqej dhe do të injorohej falsiteti i saj. Termi "i keq" në këtë rast përfshin: njerëzit, veprat, fjalët, pasuritë, ushqimet, pijet etj., prandaj nuk barazohet e keqja me të mirën në këto gjëra dhe në të tjera. Nuk mund të barazohet mes së keqes dhe të mirës lidhur me persona, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"Vallë! A është besimtari njësoj si keqbërësi? Jo, ata nuk janë të barabartë."** (Sure Sexhde, 18.)

Në një ajet tjetër Allahu i Madhëruar thotë: **"A t'i trajtojmë njëlloj ata që besojnë e bëjnë vepra të mira dhe turbulluesit në Tokë?! A t'i trajtojmë njëlloj njerëzit e devotshëm dhe njerëzit e mbrapshtë?!"** (Sure Sad, 28.)

"A mos mendojnë ata që bëjnë vepra të këqija, se Ne do t'i vendosim njësoj me ata që kanë besuar dhe që kanë bërë vepra të mira, se jeta dhe vdekja e tyre do të jetë njësoj? Sa keq që gjykojnë ata!" (Sure Xhathije, 21.)

"Nuk janë të barabartë banorët e Xhehenemit dhe banorët e Xhenetit; banorët e Xhenetit do të jenë të fituarit." (Sure Hashr, 20.)

"Vallë, a t'i trajtojmë ata që Na nënshtrohen njësoj me keqbërësit?! Çfarë keni ju (jobesimtarët)? **Si po gjykoni kështu?!"** (Sure Kalem, 35-36.)

E mira dhe e keqja nuk mund të barazohen, qoftë edhe në vepra. Allahu i Madhëruar thotë: **"Nuk barazohet e mira me të keqen!"** (Sure Fusliet, 34.)

Në të njëjtën mënyrë nuk mund të barazohet e mira me të keqen në shprehje, Allahu i Madhëruar thotë: **"Vallë, a nuk e sheh se si Allahu e përqas fjalën e mirë me pemën e mirë, e cila rrënjën e ka të fortë në tokë, kurse degët nga qielli? Me lejen e Zotit të saj** (pema) **jep fruta në çdo kohë. Allahu u tregon shembuj njerëzve, që t'ua vënë veshin. Fjala e keqe është si pema e keqe me rrënjë të shkulura, e paqëndrueshme për ekzistencë."** (Sure Ibrahim, 24-26.)

Allahu na ka njoftuar se tek Ai ngrihet fjala e mirë, duke thënë: **"Tek Ai ngjiten fjalët e bukura, ndërsa veprën e mirë Ai e ngre Vetë."** (Sure Fatir, 10.)

Nuk mund të barazohet e keqja me të mirën, qoftë edhe në pasuri. Për këtë na ka njoftuar i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*, se Allahu e pranon atë sadaka, që jepet nga pasuria e mirë, por nëse jepet nga pasuria e keqe, atëherë Ai nuk e pranon atë. I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: *"Kushdo që jep sadaka nga pasuria e tij e mirë, - e ta dini se Allahu nuk pranon vetëm se të mirën, këtë sadaka Mëshiruesi e pranon me të djathtën e Tij."* (Mutefekun Alejhi.) Në Sahihun e Muslimit shënohet, se Profeti *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: *"Allahu nuk e pranon namazin pa pastërti, as sadakanë që është fituar me mashtrime (dhe ajo që merret pa të drejtë)."*

Nuk barazohet e keqja me të mirën, as në ushqime, sepse Allahu i ka lejuar gjërat e mira dhe i ka ndaluar të këqijat. Duke e cilësuar Profetin e Tij, Allahu i Madhëruar thotë: **"Ai do t'ua lejojë të mirat e do t'ua ndalojë të këqijat."** (Sure Araf, 157.) Sepse të ushqyerit me gjëra të mira, ushqime apo pije qofshin ato, lënë gjurmë të mira tek zemra, trupi dhe sjelljet e njeriut. Ndërsa përdorimi i të këqijave lë gjurmë negative tek zemra, trupi dhe sjelljet. Allahu i Madhëruar thotë: **"O të Dërguar! Hani nga të lejuarat dhe bëni vepra të mira!"** (Sure Muminun, 51.) Në një ajet tjetër thotë**: "O besimtarë! Hani nga ushqimet e lejuara që ju kemi dhënë dhe nëse jeni adhurues të Allahut, falënderojeni Atë!"** (Sure Bekare, 172.)

Pas këtyre ajeteve i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* përmendi një person që udhëton gjatë, i pluhurosur dhe i pakrehur, i cili i drejton duart nga qielli duke thënë: O Zot, o Zot, - në një kohë kur ushqehet me haram, pi haram, vishet me haram dhe jeton me haram. Si mund t'i përgjigjet Zoti një njeriu të tillë?!" (E përcjell Muslimi.)

Kjo do të thotë, se Allahu është i Shenjtë dhe i Pastër nga të metat, Ai pranon vetëm punën e mirë, e cila ruhet nga çdo gjë që e prish atë, siç është; syefaqësia, vetëkrenaria, e shumë lloje të tjera të shirkut. Gjithashtu Ai pranon prej sadakave vetëm atë që është me pasuri hallall, po ashtu i pranon edhe fjalët, vetëm nëse janë të mira, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"Tek Ai ngjiten fjalët e bukura."** (Sure Fatir,

10.) Allahu pranon vetëm personat e mirë, ku në rastin tonë është besimtari dhe besimtarja që në zemrën, gjuhën dhe trupin e tyre kanë mirësi. Kjo sepse në zemrën e këtij njeriu ka zënë vend besimi dhe në gjuhën e tij shfaqet përmendja e Allahut, ndërsa në gjymtyrët e tij punët e mira që janë fryt i besimit dhe që përfshihen në termin e tij. Allahu i pranon këto të mira, siç thuhet në hadithin e tehijatit: "Et tehijatu lilahi ue tajibatu (nderimi dhe gjitha të mirat i takojnë Allahut)."

Ndër gjërat më të mëdha që i mundësojnë njeriut arritjen e punëve të mira është ushqimi i mirë dhe kjo duke u ushqyer me hallall. Në anën tjetër ndër gjërat më të mëdha, që e shkatërrojnë punën dhe e privojnë pranimin e saj është të ushqyerit me haram, siç përmendej në hadithin e njeriut që drejtonte duart nga qielli, duke thënë: "*O Zot, o Zot, - në një kohë kur ushqehet me haram, pi haram, vishet me haram dhe jeton me haram. Si mund t'i përgjigjet Zoti një njeriu të tillë?!*"

Ky hadith pohon, se ai që ushqehet, pi dhe vishet me haram, i ndalohet pranimi i lutjes. Kjo është prej shenjave më kërcënuese dhe më parandaluese për të gjithë ata që ua kanë bërë të lejuar vetvetes të marrin çdo pasuri dhe fitim harami, qoftë ajo kamatë, ryshfet, gënjeshtër apo mashtrim gjatë shitblerjes, duke marrë pasuritë e njerëzve me ngatërresa të fëlliqura, duke përdorur betime të rrejshme dhe dëshmi mashtruese.

Ky hadith është prej shenjave më kërcënuese dhe më parandaluese për ata që ushqehen me haram dhe pinë alkoolin, opiumin, hashashin dhe drogat e ndryshme. Në këtë mënyrë ata ushqehen me gjëra të ndotura, të cilat shkatërrojnë trurin dhe natyrën e njeriut, sëmurin trupin dhe vrasin burrërinë, duke i çuar drejt imoralitetit dhe gjërave të ndaluara. Pra, si mund t'u përgjigjet duaja dhe si mund të jetë i zellshëm për të bërë adhurim një trup, që ushqehet me haram, e si mund të numërohet në rreshtat e njerëzve të mirë një person, që ushqehet me gjëra të fëlliqura?! Prandaj frikësojuni Allahut, o robër të Allahut, dhe mjaftohuni me gjërat që u ka lejuar Allahu ndaj të tjerave, sepse hallalli është i mjaftueshëm kundrejt haramit. Allahu i Madhëruar thotë: **"Prandaj, largohuni prej ndotësisë së idhujve dhe largohuni prej fjalëve të rreme."** (Sure Haxh, 30.)

Mësojini gjuhët tuaja me shqiptimin e fjalëve të mira dhe me leximin e Kuranit, duke thënë tesbih, tehlil, tekbir dhe tahmid, me qëllim që të bëheni si ata që Allahu ka thënë: **"Ata qenë udhëzuar drejt fjalës së mirë dhe në rrugën e Atij që është i Denjë për t'u lavdëruar."** (Sure Haxh, 24.)

Largohuni nga fjalët e këqija siç janë: gënjeshtra, përgojimi, thashethemet, sharjet, dëshmitë dhe betimet e rreme. Largohuni nga mëkatet, mos i flisni këto fjalë dhe as mos i dëgjoni, që të bëheni prej atyre që Allahu thotë: **"Dhe kur dëgjojnë ndonjë marrëzi, i shmangen asaj duke thënë: "Ne kemi veprat tona, ndërsa ju keni veprat tuaja! Paqja qoftë me ju! Ne nuk duam shoqëri me të paditurit."** (Sure Kasas, 55.)

Tek Allahu kërkoj mbrojtje nga shejtani i mallkuar: **"O besimtarë! Mos ia ndaloni vetes gjërat e mira, të cilat Allahu jua ka lejuar dhe mos e kaloni**

kufirin! Vërtet, Allahu nuk i do ata që e kapërcejnë kufirin. Hani nga ato gjëra të lejuara e të mira që ju ka dhënë Allahu! Frikësojuni Allahut, që ju i keni besuar!" (Sure Maide, 87-88.)

Allahu më dhëntë mua dhe juve bereqet me Kuranin Famëlartë, dhe më dhëntë dobi mua dhe juve me ajetet përkujtuese, dhe të urta që gjenden aty. Ua them këto fjalë duke kërkuar falje për gabimet Allahut të Madhëruar, për vete, për ju dhe për të gjithë muslimanët. Kërkoni falje dhe pendohuni tek Ai, vërtet Ai është që fal shumë, është Mëkatfalës i madh.

Hytbja e dytë:

Falënderimet i përkasin vetëm Allahut, Zotit të botëve, që na krijoi, na furnizoi dhe nuk na la ashtu kot. Përkundrazi na la një takim ku do të shpërblehet i miri me të mirën e tij dhe i keqi me të keqen e tij: **"Zoti yt, nuk u bën padrejtësi robërve të Vet."** (Sure Fusilet, 46.) Atë e falënderoj për mirësitë e Tij të panumërta dhe dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë veç Tij, Ai është i Vetëm dhe i Pashoq, Atij i përkasin emrat e bukur. Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i Dërguari i Tij, të cilit Allahu ia fali të gjitha gabimet, që kishte bërë dhe mund të bënte, e megjithatë ai ngrihej dhe falej derisa i enjteshin këmbët, për shkak të qëndrimit të gjatë në namaz, duke falënderuar Allahun. Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij, të cilët ndoqën Sunetin dhe shkuan pas metodës së tij!

O njerëz! Frikësojuni Allahut të Madhëruar dhe bëhuni prej besimtarëve të sinqertë dhe të mirë, distancohuni nga të këqijtë çrregullues, sepse Allahu u ka urdhëruar për një gjë të tillë në librin e Tij të qartë, duke u thënë: **"Besimtarët dhe besimtaret janë miq për njëri-tjetrin. Ata urdhërojnë që të bëhen vepra të mira dhe i ndalojnë të këqijat; falin namazin, japin zekatin dhe i binden Allahut dhe të Dërguarit të Tij. Këta janë ata që do t'i mëshirojë Allahu. Se Allahu me të vërtetë, është i Plotfuqishëm dhe i Urtë."** (Sure Teube, 71.)

Në një ajet tjetër thotë: **"Gratë e pandershme janë për burrat e pandershëm dhe burrat e pandershëm janë për gratë e pandershme. Gratë e ndershme janë për burra të ndershëm dhe burrat e ndershëm janë për gra të ndershme."** (Sure Nur, 26.)

D.m.th. gratë e pandershme apo fjalët e tilla u takojnë të pandershmëve, dhe të pandershmit e burrave u takojnë të pandershmeve prej grave apo fjalëve të tilla. Ndërsa gratë e ndershme dhe fjalët e tilla u takojnë burrave të ndershëm, dhe burrat e ndershëm u takojnë grave të ndershme apo fjalëve të tilla.

Kjo do të thotë se kushdo prej tyre trajtohet ashtu siç e meriton, dhe martohet me atë që i përshtatet dhe që ngjason me të, dhe i flitet ashtu siç i përket atij. Në kohën që Allahu bën dallim mes të mirëve dhe të këqijve në këtë dunja, një dallim të tillë do ta bëjë dhe në botën tjetër, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"E, atë ditë kur të arrijë Ora, ata** (besimtarët dhe jobesimtarët) **do të ndahen. Ata që kanë besuar dhe kanë bërë vepra të mira, do të gëzojnë në kopshtin e Xhenetit, kurse ata**

që kanë mohuar dhe kanë përgënjeshtruar shenjat Tona dhe takimin në jetën tjetër, do të hidhen në zjarr." (Sure Rrum, 14-16.)

Pra, xheneti është vendi i të mirëve, siç thotë Allahu i Madhëruar: **"Shpëtimi qoftë mbi ju! Ju keni qenë njerëz të mirë, prandaj hyni në të dhe qëndroni përgjithmonë!"** (Sure Zumer, 73.)

"Të cilëve engjëjt ua marrin shpirtin, duke qenë të padrejtë ndaj vetvetes. Ata do të shfaqin përunjësi (duke thënë): **"Ne nuk kemi bërë asgjë të keqe!"** (Dhe do t'u thuhet): **"Nuk është kështu! Natyrisht që Allahu i di mirë veprat që keni punuar."** (Sure Nahl, 28.)

Ndërsa zjarri është vendi i të këqijve, Allahu i Madhëruar thotë: **"Që Allahu të veçojë të keqin nga i miri; të këqijtë t'i palosë njërin mbi tjetrin, e të gjithë t'i hedhë në Xhehenem. Këta, me të vërtetë, janë të humbur."** (Sure Enfal, 37.)

Prandaj frikësojuni Allahut, o robër të Allahut, dhe dallojeni të mirën nga e keqja. Bëhuni prej besimtarëve të mirë; shijoni ushqimet e mira dhe nxirrni fjalë të mira. Afrohuni tek Allahu me punë të mira dhe jepni lëmoshë nga pasuria e mirë, që të arrini vendin e të mirëve, xhenetin. Nga ana tjetër distancohuni nga fjalët e këqija, nga ushqimet, fitimet dhe veprimet e këqija, largohuni nga burrat dhe gratë e këqija, se ndoshta shpëtoni nga llogaria e keqe dhe hyni në xhenetet e Zotit tuaj, dhe aty do t'ju thuhet: **"Ju keni qenë njerëz të mirë, prandaj hyni në të dhe qëndroni përgjithmonë!"** (Sure Zumer, 73.)

O Zot, ki mëshirë ndaj Muhamedit dhe familjes së tij, ashtu siç pate mëshirë ndaj Ibrahimit dhe familjes së tij! O Zot, bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, siç bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, se vërtet Ti je i Lavdëruar dhe i Madhëruar.

O Zot, mëshiroji muslimanët dhe muslimanet, o Zot fali të gjallët dhe të vdekurit tanë!

O Zot, mbuloi të metat tona dhe qetësoi shpirtrat tanë!

O Zot, ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë, o Zot, ndihmoi vëllezërit tanë njësues në çdo vend, o Zot ndihmoji ata me ndihmën Tënde!

O Zot, mos lër në këtë vend mëkat pa na e falur, as brengë pa na e larguar, as borxh pa na e shlyer, as punë të vështirë pa na e lehtësuar!

O Zot, çliroji kraharorët tanë dhe zemrat tona, lehtësoi punët tona dhe na udhëzo drejt moraleve të larta, sepse nuk udhëzon drejt tyre askush veç Teje!

Lutja jonë e fundit është: Falënderimi i përket vetëm Allahut, Zotit të botëve.

Hytbe nr. 39

Edukimi i fëmijëve në Islam!

Hytbja e parë:

Falënderimet qofshin për Allahun, që me dijen e Tij ka përfshirë çdo send dhe për çdo gjë vendosi një afat të caktuar. Prej ujit, Ai krijoi njeriun dhe i mundësoi atij të ketë familje dhe nipër e mbesa, dhe Zoti yt është i mundshëm për gjithçka. Të Lartmadhëruarin e falënderoj, tek Ai pendohem dhe vetëm Atij i kërkoj falje. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë veç Allahut, Ai është i Vetëm dhe i Pashoq, gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij. Atë e dërgoi Allahu udhëzues, përgëzues, qortues dhe thirrës për tek Allahu me lejen e Tij, si dhe pishtar ndiçues. Në këtë mënyrë ai e kumtoi shpalljen dhe e çoi në vend amanetin, e këshilloi umetin dhe luftoi me përpjekje për Allahun në mënyrë të përkryer, derisa i erdhi çasti i ndarjes. Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen, shokët dhe vëllezërit e tij, si dhe ata që ndoqën hapat e tij deri në Ditën e Gjykimit!

O njerëz! Porosis veten dhe juve që t'i frikësohemi Allahut të Madhëruar, frikësojuni Atij me një frikë të vërtetë, dhe kijeni para syve mbikqyrjen e Tij, kur jeni në vetëm apo kur jeni me njerëz. Kapuni fort pas Islamit, lidhjes më të fortë dhe kini kujdes nga mëkatet, sepse këmbët tuaja nuk mund ta durojnë zjarrin. Përgatituni me vepra të mira për botën tjetër dhe ta dini, se përgatitja më e mirë është devotshmëria. Allahu i Madhëruar thotë: **"O besimtarë! Kijeni frikë Allahun ashtu si i takon Atij dhe vdisni vetëm duke qenë myslimanë!"** (Sure Ali Imran, 102.)

O ju muslimanë! Fëmijët janë dhuratë, që Allahu ua ka dhënë prindërve, zemrat gëzohen dhe sytë mbushen me kënaqësi, kur i shohin ata. Realisht janë lulja e kësaj bote, fryti i zemrës dhe bukuria e kësaj jete: **"Pasuria dhe djemtë janë stoli e jetës së kësaj bote. Por veprat e mira që mbeten përherë, janë më të mira te Zoti yt, sa i përket shpërblimit dhe janë më të mira, sa i përket shpresës** (për shpëtim)." (Sure Kehf, 46.)

Jeala Amiri na përcjell: "Një herë Hasani bashkë me Husejnin shkuan tek Profeti *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* duke vrapuar dhe ai i shtrëngoi duke thënë: *Vërtetë fëmija është arsyeja e koprracisë dhe e frikës.*" (E përcjell Ibn Maxhe dhe e saktësoi Albani.) Kuptimi i këtij hadithi, o robër të Allahut, është se, për shkak të fëmijëve njeriu tregon koprraci në pasurinë e tij, dhe tregohet frikacak në luftë në rrugën e Allahut, sepse dëshiron të qëndrojë me ta, për shkak se i do dhe kujdeset për ta.

O robër të Allahut! Fëmijët janë fryti i zemrave dhe kënaqësia e syve. Për këtë arsye Islami inkurajon në kërkimin e fëmijës, në kohën që ligjëroi martesën dhe që i plotëson kushtet. Ndërsa në martesë këshilloi që të zgjidhet gruaja e mirë, e dashur dhe që lind fëmijë, pra, që lind fëmijë me lejen e Allahu, të cilët do të jenë shtim për

këtë umet dhe plotësim për të.

Enes bin Maliku na përcjell: "I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* urdhëronte për martesë dhe e ndalonte murgjërinë rreptësisht, duke thënë: *Martohuni me gra të dashura dhe që lindin, sepse unë do t'u mburrem popujve të tjerë me ju.*" (E përcjell Ebu Daudi dhe e saktësoi Albani.) Një ditë Ahnef bin Kajsi hyri tek Muavija, ndërsa Jezidi, biri i Muavijes, qëndronte para tij dhe ai e shikonte e habitej me të. Ai i tha: O Ebu Bahr, çfarë mendimi ke për fëmijët? Ahnefi e kuptoi se çfarë kërkonte Muavija dhe i tha: O Prijësi i Besimtarëve, ata janë shtylla e shpinave tona, frytet e zemrave tona dhe kënaqësi për sytë tanë, për ta luftojmë me armiqtë tanë dhe ata do të mbeten pas nesh, prandaj bëhu për ta tokë e butë dhe qiell mbulues; nëse të kërkojnë jepu e nëse të detyrojnë që t'i kritikosh kritikoi, mos ua ndalo praninë me njerëzit e tu, sepse kështu velen me ty, e urrejnë jetën tënde dhe e quajnë të largët vdekjen tënde.

Fëmijët, o robër të Allahut janë shtylla e popujve dhe komandantët e brezave, janë shpresa e së tashmes dhe përgatitja e së ardhmes. Janë gjaku, i cili rrjedh furishëm në damarët e popujve, janë të mbushur me jetë, janë arma e fortë me të cilën u bëjmë ballë armiqve tanë dhe mburojë e besueshme me të cilën ruhet me lejen e Allahut atdheu. Për të gjitha këto arsye Islami i ka kushtuar rëndësi edukimit dhe përmirësimit të fëmijëve, duke udhëzuar drejt normave të përkryera, që tregojnë mënyrën e edukimit dhe të përmirësimit të tyre. I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka sqaruar, se fëmija qëndron i patundur në fenë e prindërve të Tij dhe në gjërat që e mësojnë dhe e edukojnë.

Ebu Hurejra përcjell, se i Dërguari i Allahut ka thënë: "*Çdo fëmijë lind në natyrën e tij të pastër, por prindërit e bëjnë atë çifut, të krishterë ose zjarrputist. Njëlloj sikur kafsha lind bagëti, a shihni tek ata ndonjë mangësi?*" Pas kësaj Ebu Hurejra tha: **"Drejtohu me përkushtim në fenë e pastër monoteiste, natyrën fillestare me të cilën Allahu i ka krijuar njerëzit. S'ka ndryshim të krijimit të Allahut. Kjo është feja e drejtë, por shumica e njerëzve nuk e dinë.** (Sure Rrum, 30.)" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* bëri me dije se foshnja lind në natyrën e pastër dhe të shëndoshë Islame, e cila e pranon të mirën. Nëse me të fillohet me hajër, ajo e pranon atë pa ndonjë vështirësi, mësohet dhe bëhet e pandarë me të, sepse Allahu ka vënë në atë njeri pranim të asaj gjëje, prandaj dhe e pranon origjinën në të cilën është krijuar. Devijimi nga kjo natyrë dhe ndryshimi i këtij krijimi të drejtë, vjen nga edukimi i keq dhe shëmbëlltyra e keqe.

O robër të Allahut! Edukimi i fëmijëve nga prindërit e tyre me edukatë të dobishme, lë gjurmë të dukshme në jetën e fëmijëve, si në këtë botë ashtu edhe në botën tjetër. I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* tregoi një kujdes të veçantë për nxitjen e prindërve në shumë hadithe dhe në shumë vende, që të merren me edukimin e fëmijëve, duke i mbajtur nën kontroll, me qëllim që të rriten sa më mirë.

Ibn Omeri thotë se e ka dëgjuar të Dërguarin e Allahut duke thënë: "*Të gjithë ju*

jeni barinj dhe secili do të përgjigjet për tufën e tij. Imami (udhëheqësi dhe sunduesi) *është bari i popullit të vet dhe do të jetë përgjegjës për tufën e tij. Burri është bari në familjen e tij dhe do të përgjigjet për tufën e tij. Gruaja është bareshë në shtëpinë e burrit të saj dhe ajo do të jetë përgjegjëse për tufën e saj. Shërbëtori është bari dhe rojtar i pasurisë së zotërisë së vet dhe do të jetë përgjegjës për tufën e tij. Pra, të gjithë ju jeni barinj dhe secili do të përgjigjet për tufën e tij.*" (Mutefekun Alejhi.)

Imam Ibn Nehasi, Allahu e mëshiroftë, thotë: "Kushdo që e di se Allahu do ta marrë në llogari Ditën e Gjykimit për tufën e tij, familjen dhe shërbëtorët e tij, si mund të jetë i gëzuar duke i lënë ato si shembulli i kafshëve të lëna shkretë; nuk i udhëzon sipas sheriatit, nuk i ndalon me kufizimet e Sunetit, nuk i mëson e as që i urdhëron për të mësuar. Madje nëse njëri prej tyre fal namazin dhe nuk i mundëson fitimin e një dirhemi, apo kur e vonon punën e tij për pak kohë, sa për të kryer namazin e detyrueshëm, ndodh kijameti për të dhe e kundërshton me sa mundësi ka, gjë e cila nuk ka lidhje aspak me fenë. Prandaj çdo njeri të shohë në veten e tij, sepse shumë shkatërrohen për shkak të mëkateve që bëjnë të tjerët e ai nuk e ndien.

Edukimi i fëmijëve muslimanë ishte gjëja më primare drejt së cilës udhëzoi i Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*, madje vetë i Dërguari u mësonte atyre akiden dhe besimin, u forconte lidhjet me Allahun e Madhëruar, i kritikonte për shkujdesjen dhe mëkatet, largimin nga Allahu i Madhëruar, si dhe për jetën në kundërshtim të Tij. Një herë ai i tha djalit të xhaxhait të tij, Abdullah bin Abasit: "*O djalosh, unë do të mësoj disa fjalë: Ruaje Allahun në mënyrë që Ai të të ruajë ty, ruaje Allahun që ta gjesh para teje, kur të kërkosh kërko nga Allahu e kur të kërkosh ndihmë kërko nga Allahu. Dije se sikur i gjithë umeti të mblidhet për të të bërë mirë ndonjë send, nuk do të mund të bënin vetëm se atë që Allahu e ka shkruar për ty. E sikur të bashkoheshin për të të bërë ndonjë të keqe, nuk do të mund të bënin vetëm se atë që ka shkruar Allahu. Lapsat janë ngritur dhe fletët janë tharë.*" (E përcjell Tirmidhiu dhe e saktësoi Albani.)

Në anën tjetër i Dërguari i Allahut i nxiste që të mësonin dhe lutej për ta. Një natë tek ai erdhi Abdullah bin Abasi pasi kishte marrë abdes, dhe ai e shtrëngoi, dhe u lut për të duke thënë: "*O Zot, mundësoji kumtim në fe dhe mësoi interpretimin.*" (E përcjell Buhariu.) Si rrjedhojë ai u bë deti i këtij umeti dhe interpretuesi i këtij Kurani, pra, njeriu më i ditur rreth Kuranit pas Profetit *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*, dhe kjo si rezultat i lutjes që bëri Profeti për të dhe kujdesit që tregoi ndaj tij.

I Dërguari i Allahut i kushtonte rëndësi edukimit të tyre me morale dhe virtyte të mira e të dobishme. Omer bin Ebi Seleme thotë: "Isha fëmijë në prehrin e Profetit *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* dhe dora ime kalonte në të gjithë enën me ushqim. I Dërguari i Allahut më tha: *O djalosh përmende Allahun, ha me dorën e djathtë dhe ha para vetes,* - dhe më pas ajo u bë mënyra e të ushqyerit tim." (E përcjell Buhariu dhe Muslimi.)

Abdullah bin Omeri thotë: "Një ditë nëna ime më thirri, ndërkohë që i Dërguari i

Allahut ishte aty i ulur dhe më tha: Eja të të jap diçka. I Dërguari i Allahut i tha: *Çfarë deshe t'i jepje?* Tha: Hurmë. Atëherë i Dërguari i Allahut i tha: *Sikur ti të mos i jepje gjë kjo do shkruhej gënjeshtër për ty.*" (E përcjell Ebu Daudi dhe e konsideroi të mirë Albani.)

Vëllezër të dashur! Edukimi i fëmijëve nuk është i kufizuar në edukimin trupor-material, pra, duke i shërbyer ushqimin, pijet, veshmbathjen apo vendbanimin, plotësimit të kërkesave dhe gjërave plotësuese, para, makina etj., siç mund të mendojnë disa njerëz. Edukimi i vërtetë dhe i domosdoshëm është edukata fetare dhe e moraleve të larta, si dhe kultivimi i tyre në shpirtrat e këtyre brezave, me qëllim që të arrijnë një shkallë të lartë, një pjesë të madhe të udhëzimit profetik dhe atij të sahabëve dhe brezave të dalluar.

Hisham bin Maliku dërgoi njërin prej fëmijëve të tij tek një mësues, të cilin e kishte zgjedhur për t'i dhënë mësim dhe i shkroi duke i thënë: "Porosia e parë që të jap është ta edukosh me librin e Allahut, pastaj tregoi nga poezitë e zgjedhura, pas kësaj depërto me të në historinë e arabëve dhe merr prej poezive të mira të tyre. Tregoi hallallin dhe haramin dhe diçka nga ligjëratat dhe luftërat."

Imam Dhehebiu në historinë e tij përmend: "Abdul Aziz bin Mervani, i ati i Omer bin Abdul Azizit, e kishte dërguar të birin në Medine, që të edukohej atje. Ai i shkroi Salih bin Kejsanit, që ishte nga tabiinët e mëdhenj të kujdesej për të. Salihu e urdhëronte që të paraqitej në namazin me xhemat, por një ditë Omeri u vonua në namaz. Salihu e pyeti: Çfarë të pengoi? Më pengoi krehëri, që nuk i ulte flokët e mia. Atëherë Salihu e pyeti: Ndreqja e flokëve të bëri që t'i japësh asaj përparësi para namazit? Këtë ai ia shkroi babait të tij, dhe Abdul Azizi i çoi të dërguarin e tij, dhe nuk i foli derisa ia qethi flokët."

O robër të Allahut! Shumë prindër për fat të keq e kanë humbur përgjegjësinë e edukimit të fëmijëve. Babai humbet mes punës dhe problemeve të tij, tregtisë dhe fitimit të tij, mes shokëve dhe tubimeve të tij. Ndërsa nëna është e zhytur në tregje dhe stolitë e saj, në shkujdesjen dhe hutinë e saj, mes shoqeve dhe fqinjave të saj, dhe martirët e parë janë fëmijët, djemtë dhe vajzat, të cilët e kanë humbur kështu rrugën e udhëzimit, të edukimit dhe përvojës, dhe u është privuar ajo nënë që kujdeset, dhe i mëshiron ata.

Shkujdesja ndaj edukimit të fëmijëve nuk vret vetëm një njeri, por vret shumë njerëz të tjerë të këtij umeti, sepse ata fëmijë një ditë do të jenë mësues, përgjegjës dhe zyrtarë, do të jenë zotër të shtëpive. E si mund të edukohet një njeri që, nuk është edukuar në fëmijërinë e tij dhe si do të pritet prej tij dobia dhe përmirësimi, përpos nëse dëshiron Allahu.

Disa dijetarë kanë thënë: "Allahu i Madhëruar do ta pyesi prindin për fëmijën e tij Ditën e Gjykimit, para se të pyesi fëmijën për prindin e tij, sepse prishja e tyre erdhi nga prindërit dhe neglizhenca që ata treguan, mos-edukimi dhe mos-mësimi i detyrave që kërkon feja dhe sunetet e saj. Kështu i humbën kur ishin të vegjël dhe nuk përfituan për vetet e tyre, as që u treguan të dobishëm për prindërit e tyre kur u rritën. Siç mund

të sjellim rastin e njërit që e kritikoi fëmijën e tij, sepse nuk e respektonte, ndërsa ai i tha: O babai im, ti nuk më ke respektuar mua kur isha i vogël dhe unë nuk të respektoj tani që jam i madh, më humbe kur isha i vogël dhe unë po të humbas, kur ti je i moshuar."

"O ju që besoni! Ruani veten dhe familjet tuaja nga zjarri, lënda djegëse e të cilit janë njerëzit dhe gurët." (Sure Tahrim, 6.)

Allahu më dhëntë mua dhe juve bereqet me Kuranin Famëlartë, dhe na dhëntë dobi të gjithëve me ajetet përkujtuese dhe të urta që gjenden aty, si dhe me udhëzimin e të zgjedhurit të profetëve! Ua them këto fjalë duke kërkuar falje për gabimet nga Allahu i Madhëruar, për vete, për ju dhe për të gjithë muslimanët. Kërkoni falje dhe pendohuni tek Ai, vërtetë Ai është që fal shumë, është Mëkatfalës i madh.

Hytbja e dytë:

Falënderimet i takojnë vetëm Allahut, Zotit të botëve dhe përfundimi u takon të devotshmëve. Dëshmoj se nuk ka të adhuruar me të drejtë veç Allahut, Ai është Zoti i të parëve dhe të mëvonshmëve. Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është rob dhe i dërguari i Tij i besueshëm, prijësi i të devotshmëve dhe argument i Allahut për të gjitha krijesat. Paqja dhe nderimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij, ata që erdhën pas tyre dhe që i ndjekin në të mira deri në Ditën e Gjykimit.

Frikësojuni Allahut, o ju muslimanë! Kini kujdes Allahu u mëshiroftë, në edukimin e fëmijëve tuaj, djemve dhe vajzave tuaja, në besimin e teuhidit të pastër dhe imanit të sinqertë. Mbillni në zemrat e tyre dashurinë për Allahun e Madhëruar dhe dashurinë për Profetin besnik, si dhe dashurinë për shokët e tij të ndershëm. Kjo është prej gjërave më të rëndësishme që ndihmojnë në një edukim të suksesshëm, sepse e gjithë e mira qëndron tek besimi dhe devotshmëria. Ai që zotëron besimin, një ditë ky besim do ta udhëzojë atë drejt rrugëve të larta të krenarisë dhe fitores.

Edukojini me dije të dobishme, e cila ndërton brezat dhe mban kulturën, edukon shpirtrat dhe drejton moralet. Mbushini kohët e tyre të lira me gjëra të dobishme; me mësim përmendësh të librit të Allahut dhe Sunetit të të Dërguarit të Tij *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*, mësimin e historisë së tij dhe shokëve të tij të ndershëm, sepse ajo është praktika më e mirë e kuptimeve kuranore dhe haditheve profetike, pra, mbushini ato me mësimin e sjelljeve islame dhe udhëzimet e saj.

Sead bin Ebi Vekasi thotë: "Ua mësonim fëmijëve tanë luftrat e të Dërguarit të Allahut, ashtu siç ua mësonim një sure nga Kurani."

Ndërsa Ibrahim Nehaiu, Allahu e mëshiroftë, thotë: "Na rrihnin kur dëshmonim apo kur mbanim premtime, kur ishim në moshë të vogël." Nëna e Sufjan Theuriut, prijësit të besimtarëve në hadith Allahu e mëshiroftë, i thoshte atij: "O biri im, kërko diturinë, sepse unë do t'i marr përsipër problemet. Nëse shkruan dhjetë shkronja shiko në veten tënde, se a po të shtojnë ato frikën, urtësinë dhe dinjitetin. Nëse nuk e ndien një gjë të tillë, atëherë dije se ajo do të dëmtojë dhe nuk do të bëjë dobi."

Kini një kujdes më të madh, o ju baballarë, nga morali i keq dhe shëmbëlltyra e

ulët para fëmijëve tuaj. Mos bëni gabim të mos shfaqni mëshirë dhe dashuri për fëmijët tuaj, largojini ata nga shokët e këqij, të cilët bëjnë çrregullime në tokë dhe nuk përmirësojnë. Ata tërheqin pas vetes këdo që lidhet me djelmoshat drejt aventurave të brishta, pra, edhe një herë; largojini ata nga veprimet e këqija.

I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Njeriu qëndron në fenë e shokut të tij, prandaj le të shohë secili nga ju se me kë shoqërohet.*" (E përcjell Ebu Daudi dhe Tirmidhiu.)

O ju baballarë! Allahu ju ndihmoftë, mësojuni fëmijëve tuaj zanatin, tregtinë e dobishme, e cila i ruan kohët dhe nderet e tyre dhe që i fton për të marrë fitimin më të mirë në rrugë të lejuara. Nxitini që të shkojnë në xhami dhe detyrojini kur të jenë të rritur në moshë, merrini me vete aty ku përmendet Allahu dhe ku janë tubimet e dijes; në seminare dhe qendra edukimi të dobishme. Veçoni për ta kohë të lirë që të afroheni me ta dhe mos harroni nga një kohë në tjetrën, që t'i kujtoni në lutjet tuaja në namaz, kur jeni vetëm, apo në kohët kur përgjigjet lutja. Mos i harro në duatë e mira me të cilat Allahu u bën dobi atyre, sepse i Dërguari i Allahut duanë e prindit e ka quajtur, si dua që pranohet nga Allahu.

Ndoshta duaja e tij takon me një kohë kur Allahu i përgjigjet dhe si rrjedhojë fëmija fiton, nëse ajo është e mirë, ose humbet shumë, nëse ajo është e keqe. I Dërguari i Allahut *(paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*Tri dua janë që Allahu u përgjigjet dhe për këtë nuk ka dyshim; duaja e atij që i është bërë padrejtësi, duaja e udhëtarit dhe duaja e prindit për fëmijën e vet.*"[18]

Për këtë arsye prindit të kujdesshëm për përmirësimin e fëmijëve të tij, i del si detyrë që t'i shfrytëzojë këto lutje, që përgjigjen për rregullimin dhe edukimin e tyre, si dhe lutjen që ata të udhëzohen, të kenë sukses dhe vijueshmëri në fenë e Allahut. Nuk duhet ta privojë fëmijën dhe loçkën e zemrës së tij nga këto dua të pranuara, që me lejen e Allahut të Madhëruar janë shkak për përmirësimin, udhëzimin dhe vijueshmërinë e tij në fenë e Allahut.

Xhabir bin Abdullahu përcjell se i Dërguari i Allahut ka thënë: "*Mos u lutni kundër veteve tuaja, mos u lutni kundër fëmijëve tuaj, mos u lutni kundër pasurisë suaj, me qëllim që të mos përkojë ajo tek Allahu në një orë, kur i kërkohet ndonjë gjë dhe Ai përgjigjet.*" (E përcjell Muslimi.)

Tek profetët e Allahut keni shembullin më të mirë; ata ishin që bënin shumë lutje për përmirësimin, udhëzimin e fëmijëve dhe familjeve të tyre. Ja, tek është Zekerija që në duanë e tij thoshte: **"Atëherë Zekerija iu lut Zotit të vet e tha: "Zoti im! Dhuromë nga ana Jote një pasardhës të mirë! Se Ti, me të vërtetë, je Dëgjues i lutjes!" E ndërsa lutej në këmbë, në faltore, engjëjt e thirrën** (Zekerijan): **"Allahu të jep lajmin e mirë për Jahjain, që do të vërtetojë Fjalën e Allahut** (Isait a.s.), **do të jetë një fisnik, i dëlirë dhe profet, një prej të mirëve."** (Sure Ali Imran, 38-39.)

---

[18] E përcjell Ebu Daudi, Tirmidhiu dhe Ibn Maxhe, dhe e konsideroi të mirë Albani.

Ndërsa i dashuri i Allahut dhe babai i profetëve Ibrahimi thoshte duke iu lutur Allahut të Madhëruar: "(Kujtoje) **Kur Ibrahimi tha: "O Zoti im, bëje të sigurt këtë qytet dhe më ruaj mua dhe pasardhësit e mi nga adhurimi i idhujve!"** (Sure Ibrahim, 35.)

"Zoti im, bëj që unë dhe pasardhësit e mi të kryejmë përherë namazin! O Zoti ynë, na i prano lutjet! O Zoti ynë, më fal mua, prindërit e mi dhe besimtarët në Ditën kur do të jepet llogari!" (Sure Ibrahim, 40-41.)

Ndërsa robërit e Zotit i luten Allahut të Madhëruar duke thënë: **"Edhe ata që thonë: "O Zoti ynë, dhurona nga gratë tona dhe trashëgimtarët tanë ç'është prehje për sytë tanë dhe bëna shembull për të mirët!"** (Sure Furkan, 74.)

O Zot, ki mëshirë ndaj Muhamedit dhe familjes së tij, ashtu siç pate mëshirë ndaj Ibrahimit dhe familjes së tij! O Zot bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, siç bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, se me të vërtetë Ti je i Lavdëruar dhe i Madhëruar!

O Zot, mëshiroji muslimanët dhe muslimanet, o Zot fali të gjallët dhe të vdekurit tanë!

O Zot, ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroi ata që poshtërojnë fenë, o Zot na mëshiro, sepse Ti për ne je Mëshirues, dhe mos na dëno edhe pse ke mundësi ta bësh një gjë të tillë!

O Zot, zbardhi fytyrat tona ditën kur do të zbardhen disa fytyra dhe do të nxihen fytyra të tjera!

O Zot, na ndero dhe mos na poshtëro, shtoji të mirat tona dhe mos i pakëso, na jep përparësi ndaj të tjerëve dhe mos u jep të tjerëve përparësi ndaj nesh!

O Zot, të kërkojmë ndihmë nga përfundimi i keq, nga caktimi jo i mirë dhe tubimi i armiqve!

O Zot, Ty të takon falënderimi derisa të kënaqesh, Ty të takon falënderimi edhe pasi të kënaqesh, dhe Ty të takon falënderimi atëherë kur kënaqesh.

O Zot, mundësoji këtij umeti një çështje të pjekur mes së cilës krenohen ata që të binden dhe udhëzohen ata që të kundërshtojnë, urdhërohet për të mirë dhe ndalohet nga e keqja!

I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë mbi çfarë i mveshin ata! Paqja qoftë mbi të Dërguarit dhe të gjitha lëvdatat e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 40

Nderimi i njeriut mbi të gjitha krijesat e tjera

Hytbja e parë:

"**Qoftë lavdëruar Allahu që krijoi qiejt dhe Tokën dhe bëri errësirën dhe dritën. E megjithatë, ata që nuk besojnë, sajojnë zota të tjerë si të barabartë me Zotin e tyre. Është Ai që ju krijoi nga balta dhe pastaj caktoi një afat në këtë botë** (vdekjen) **dhe një tjetër në botën e përtejme** (Ditën e Kiametit). **Por përsëri ju dyshoni. Ai është Allahu** (i vetmi Zot i Vërtetë) **në qiej dhe në Tokë; Ai di çfarë fshihni dhe çfarë tregoni, si dhe atë që arrini të fitoni.**" (El-En'âm: 1-3). Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq. Ai krijoi njeriun dhe i mësoi atij të folurin e qartë. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij tek njerëzit dhe xhindet. Allahu i dhëntë atij bekim dhe paqe, si dhe familjes e shokëve të tij, që janë njerëz të diturisë dhe të njohurisë.

O njerëz, kijeni frikë Allahun e Lartësuar, ashtu siç Ai ju ka urdhëruar, binduni ndaj urdhrave të Tij dhe mos e kundërshtoni Atë. Në të vërtetë lumturia arrihet vetëm nëpërmjet devotshmërisë dhe bindjes ndaj Allahut, kurse mjerimi vjen si pasojë e kundërshtimit të urdhrave të Tij dhe të mosbindjes ndaj Tij. Allahu i Lartësuar thotë: "**O besimtarë! Nëse i frikësoheni Allahut, Ai do t'ju japë aftësinë e të gjykuarit drejt, do t'ju lirojë nga gjynahet tuaja dhe do t'ju falë. Allahu zotëron mirësi të madhe**." (El-Enfâl: 29). Ai ka thënë gjithashtu: "**Atij që i frikësohet Allahut, Ai do t'i gjejë rrugëdalje** (nga çdo vështirësi) **dhe do t'i japë risk prej nga nuk e pret**" (Et-Talâk: 2-3); "**Atij që i frikësohet Allahut, Ai do t'ia lehtësojë çështjen.**" (Et-Talâk: 4). Ai thotë: "**Këdo që s'dëgjon Allahun dhe të Dërguarin e Tij, e pret zjarri i Xhehenemit, në të cilin do të mbetet përgjithmonë.**" (El-Xhin: 23); "**Nuk i takon asnjë besimtari apo besimtareje** (të vërtetë), **që kur Allahu dhe i Dërguari i Tij vendosin për një çështje, ata të kenë të drejtë të zgjedhin në atë çështje të tyren. Kush e kundërshton Allahun dhe të Dërguarin e Tij, ai me siguri ka humbur.**" (El-Ahzâb: 36).

Allahu e ka përzgjedhur njeriun midis të gjitha krijesave dhe e ka bërë atë mëkëmbës në Tokë; e ka nënshtruar universin në shërbimin e tij dhe e ka pajisur atë me fuqi intelektuale e fizike. Ai e ka sprovuar njeriun me të mira e të këqija, e ka urdhëruar dhe e ka ndaluar, i ka premtuar atij shpërblim dhe dënim. Kështu, i Lartësuari thotë: "**Vallë, a mendon njeriu se do të mbetet pa përgjegjshmëri?**" (El-Kijâme: 36) dhe "**Mos vallë, keni menduar që Ne ju kemi krijuar kot dhe që nuk do të ktheheshit te Ne** (për t'ju gjykuar)?!" (El-Mu'minûn: 115).

Allahu e ka bërë shpërblimin në varësi të veprave: nëse veprat janë të mira, edhe shpërblimi është i mirë, e nëse veprat janë të këqija, edhe shpërblimi është i keq. Ai

thotë në Kuran: "**... dhe se njeriu do të ketë vetëm atë për të cilën ka punuar; se përpjekjet e tij do të shihen dhe se do të shpërblehet me shpërblim të plotë;**" (En-Nexhm: 39-41) dhe "**Kush ka bërë ndonjë të mirë, qoftë sa një thërrmijë, do ta shohë atë dhe, kush ka bërë ndonjë të keqe, qoftë sa një thërrmijë, do ta shohë atë**." (Ez-Zelzele: 7-8). Ndërsa në një hadith kudsi ka thënë: "*O robërit e Mi! Në të vërtetë këto janë vetëm veprat e juaja, të cilat unë i llogaris për ju dhe, sipas tyre, ju jap atë që ju takon. Prandaj, kush të gjejë mirë, le të falënderojë Allahun dhe, kush të gjejë ndonjë gjë tjetër, të mos fajësojë askënd, përveç vetes.*" (E përcjell Muslimi).

Allahu i ka drejtuar njeriut disa mesazhe dhe e ka përshkruar me shumë cilësi. Kështu, Allahu thotë: "**Ti, o njeri, që përpiqesh shumë, mundin tënd do ta gjesh te Zoti yt.**" (El-Inshikâk: 6). Pra, ti njeri përpiqesh dhe punon shumë për të shkuar drejt Zotit tënd, do ta gjesh mundin që ke bërë, pra, do të gjesh gjithçka të mirë e të keqe që ke bërë. Këtë shpjegim e mbështet edhe hadithi i përcjellur nga Xhabiri (*Zoti qoftë i kënaqur me të*), ku i Dërguari i Allahut (*Zoti e bekoftë dhe e shpëtoftë*) ka thënë: "*Xhibrili më tha: 'O Muhamed! Jeto sa të duash, se (përsëri) ke për të vdekur! Duaj kë të duash, se (përsëri) do të ndahesh prej tij! Puno ç'të duash, se (përsëri) do ta gjesh atë (pasojën e asaj që bëre)*" (Hadith i konsideruar i pranueshëm /*hasen* – nga Albani në *Sahîh el-Xhâmi'*).

Gjithashtu është thënë se kuptimi i këtij ajeti, se ti (o njeri) do të takosh Zotin tënd, që do të të shpërblejë sipas punës dhe përpjekjes sate. Të dyja interpretimet janë të pandashme, sepse njeriu patjetër që do të bëjë vepra me të cilat do të dalë para Allahut dhe Ai do ta shpërblejë sipas tyre.

Allahu i Lartësuar thotë: "**O njeri, ç'të mashtroi ty që nuk i besove Zotit tënd bujar, që të krijoi ty, të dha përmasa të rregullta dhe të harmonizoi dhe që të ka mbrujtur në çfarëdo forme, që ka dashur?!**" (El-Infitâr 6-8); pra, ç'të mashtroi ty, o biri i Ademit, që ta kundërshtoje Zotin tënd të Madhërishëm dhe t'i përgjigjeshe Atij me diçka të pahijshme?! Në këtë ajet Allahu ka përmendur një nga cilësitë e Veta – të qenit Bujar, sepse njeriu nuk duhet t'i përgjigjet me veprime të shëmtuara e të shthurura Bujarit, Atij që e ka nderuar atë, duke e krijuar nga hiçi dhe duke e bërë të rregullt e të saktë, me përmasa harmonike në trajtën më të bukur. Ai kishte mundësi që t'i jepte njeriut formë të shëmtuar, por me mëshirën dhe dashamirësinë e Vet, Ai i dha atij formë të rregullt e harmonike, me organe të përkryera dhe me pamje e paraqitje të këndshme.

Më tej, nëse njeriu e kryen mirë punën e vet dhe i bindet Zotit të tij, Allahu do t'ia zbukurojë anën e brendshme, ashtu siç ia ka zbukuruar anën e jashtme dhe do të vazhdojë ta nderojë, si në këtë jetë, ashtu edhe në jetën tjetër. Por nëse njeriu kryen punë të këqija, Zoti do t'ia shformojë anën e brendshme dhe do ta poshtërojë atë në këtë jetë dhe në tjetrën. Allahu i Lartësuar thotë: "**Në të vërtetë, Ne e krijuam njeriun në trajtën më të përkryer, pastaj e çuam atë** (kur nuk beson) **në gjendjen më të ulët, përveç atyre që besojnë dhe bëjnë vepra të mira: ata do të kenë**

shpërblime të pandërprera." (Et-Tîn: 4-6) dhe "**Pasha kohën! Me të vërtetë njeriu është në humbje, përveç atyre që besojnë dhe bëjnë vepra të mira, i këshillojnë njëri-tjetrit të vërtetën e i këshillojnë njëri-tjetrit durimin.**" (El-Asr: 1-3). Njeriu, kur sheh se është i vetëmjaftueshëm dhe i shtohet pasuria, gëzohet, bëhet arrogant e mendjemadh dhe kalon çdo kufi. Për këtë Allahu i Lartësuar thotë: "**Lexo me emrin e Zotit tënd, që krijoi** (gjithçka), **e krijoi njeriun nga një droçkë gjaku! Lexo! Zoti yt është Bujari më i madh, që me anë të penës ia mësoi, ia mësoi njeriut ato që nuk i dinte. Por vërtet që njeriu shkel çdo cak, kur mendon se është i vetëmjaftueshëm.**" (El-'Alek: 1-7). Më pas e ka kërcënuar dhe e ka këshilluar, duke i kujtuar se ku do të kthehet: "**Në të vërtetë kthimi është te Zoti yt!**" (El-'Alek: 8), pra, tek Allahu do të përfundosh, o njeri, dhe Ai do të të marrë në llogari për punën dhe shkeljet që ke bërë. Në fakt, njerëzit karakterizohen nga shkeljet, padrejtësia, padituria dhe mosmirënjohja, përveç atyre që i ka mëshiruar Allahu i Lartësuar, që ka thënë: "**Njeriu është vërtet i padrejtë dhe mosmirënjohës**" (Ibrâhîm: 34) dhe "**...kurse njeriu e pranoi. Me të vërtetë njeriu u tregua i padrejtë me veten dhe i paditur**" (El-Ahzâb: 72). Gjithashtu i Lartësuari thotë: "**Vërtet që njeriu është krijuar i paqëndrueshëm**" (El-Me'ârixh: 19) dhe "**Njeriu është vërtet mosmirënjohës ndaj Zotit të vet dhe ai pa dyshim e dëshmon këtë. Vërtet, ai është i babëzitur për pasuri.**" (El-'Âdijât: 6-8).

Allahu – i Dëlirë e i Lartësuar qoftë Ai – na ka njoftuar se njeriu bëhet pesimist, kur ndodhet në vështirësi dhe gëzohet shumë, kur është në gjendje të mirë: "**Kur Ne i japim njeriut të shijojë mëshirën Tonë e pastaj ia heqim atë, ai atëherë bëhet shpresëhumbur dhe mohues. E kur pas fatkeqësisë që e ka goditur atë, Ne i japim atij dhunti, ai me siguri do të thotë: "Gjynahet e mia janë larguar nga unë!", atëherë bëhet i gëzuar dhe mendjemadh.** (Nuk janë të tillë) **vetëm ata që durojnë dhe bëjnë vepra të mira...**" (Hûd: 9-11).

I tillë është njeriu; këto janë cilësitë e tij. Në fakt, largimi prej këtyre cilësive dhe marrja e cilësive të mira e të lavdërueshme bëhet vetëm me mirësinë dhe mbështetjen që Zoti i jep Atij. Pra, njeriu prej vetes ka vetëm këto cilësi të këqija dhe nuk ka fuqi t'i shkulë ato dhe të fitojë cilësi të mira, përveçse falë Zotit, mirësisë dhe bujarisë së Tij të pafundme. Allahu i Lartësuar thotë: "**Çdo mirësi që keni është nga Allahu.**" (En-Nahl: 53), "**...përkundrazi, Allahu ju ka dhuruar mirësi dhe ju ka udhëzuar në besim**" (El-Huxhurât: 17) dhe "**Por Allahu jua ka bërë të dashur besimin dhe jua ka zbukuruar atë në zemrat tuaja, ashtu siç jua ka bërë të urryer mosbesimin, shthurjen dhe mosbindjen. Pikërisht ata janë të udhëzuarit drejt me mirësinë dhe hirin e Allahut. Allahu është i Gjithëdijshëm dhe i Urtë.**" (El-Huxhurât: 7-8).

Është Allahu Ai që e skalit imanin në zemrat e robërve të Tij besimtarë, i bën ata të qëndrueshëm në të dhe largon prej tyre të keqen dhe shthurjen. Vetë Ai ka thënë: "**Askush nuk mund të besojë, përveçse me vullnetin e Allahut. Ai e zbret zemërimin e Tij mbi ata që s'mendojnë**" (Jûnus: 100) dhe "**Por ju nuk mund të dëshironi, përveçse me vullnetin e Allahut, Zotit të botëve!**" (Et-Tekuîr: 29).

Kështu pra, udhëzimi, i cili nënkupton mbështetjen për të bërë të mira dhe pranimin e së vërtetës, është në Dorën e Allahut Fuqiplotë. Ai ia jep atë kujt të dojë dhe kjo është prej bujarisë e mirësisë së Tij. Kurse njeriu duhet të bëjë përpjekjen e duhur për të fituar këtë udhëzim. Pra, ai duhet t'ia kërkojë atë Allahut, të kthehet drejt Tij e të dëgjojë se ç'thotë Libri i Allahut dhe Suneti i të Dërguarit të Tij, me qëllim që të njohë të vërtetën e t'i përmbahet asaj dhe të njohë të pavërtetën e ta shmangë atë. Pastaj ai duhet të ecë në shembullin e njerëzve të mirë, të largohet nga njerëzit e këqij, të zbatojë atë që është urdhëruar dhe të braktisë çdo gjë të ndaluar, qoftë ajo veprim, fjalë, qëllim, fitim a diçka tjetër. Allahu i Lartësuar thotë: "**Për natën që mbulon** (me terr), **për ditën që agon dhe për Atë që ka krijuar mashkullin dhe femrën! Vërtet, veprat tuaja janë të ndryshme. Sa për atë që jep** (për hir të Allahut), **ka frikë** (nga Ai) **dhe dëshmon për vërtetësinë e më të bukurës** (besimit), **Ne do t'ia lehtësojmë atij rrugën drejt shpëtimit. Kurse atij që është koprrac, ndihet i vetëmjaftueshëm dhe e quan gënjeshtër më të bukurën** (besimin), **Ne do t'ia lehtësojmë rrugën drejt dënimit**." (El-Lejl: 1-10).

Allahu më bekoftë mua dhe ju në lidhje me Kuranin e Madhëruar dhe na bëftë që të gjithë të përfitojmë nga ajetet dhe këshillat e tij të urta. Po them këto që dëgjoni dhe i kërkoj falje Allahut! Edhe ju kërkojini falje Atij, sepse Ai është Falësi dhe Mëshirëploti.

Hytbja e dytë

Çdo lavdërim i përket Allahut, Zotit të botëve. Ai e ka krijuar njeriun prej një pike fare, por ja që ky bëhet kundërshtar i hapët! Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut, të Vetmit, të Pashoqit, Sundimtarit, të Vërtetës së qartë. Tek ai do të kthehen të gjitha krijesat. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij tek njerëzit dhe xhindet, si sjellës i lajmit të mirë dhe paralajmërues, si thirrës në rrugën e Allahut dhe pishtar ndriçues. Allahu i dhëntë bekim dhe paqe atij, familjes dhe shokëve tij. O robër të Allahut! Kijeni frikë Allahun dhe kujtoni fillimin dhe fundin tuaj. Prej dheut jeni krijuar e në dhé do të ktheheni. Pastaj do të ringjalleni për të dhënë llogari e për të marrë shpërblimin që ju takon. I Lartmadhëruari thotë: "**Ne ju kemi krijuar prej tokës, aty do t'ju kthejmë dhe nga ajo do t'ju nxjerrim edhe një herë tjetër.**" (Tâ Hâ: 55). Prandaj a i shkon njeriut të hiqet mendjemadh e arrogant "**sapo ndihet i vetëmjaftueshëm**" (El-'Âlek: 7), duke qenë në këtë gjendje, e Ora e Kiametit i kujton atij zhdukjen nga kjo jetë dhe kalimin në jetën tjetër?! A i takon atij të harrojë Zotin e vet, tek i Cili do të kthehet?! Arroganca e këtij njeriu arrin deri aty sa ai të mohojë fuqinë e të Gjithëmëshirshmit, të mohojë ringjalljen dhe llogarinë, siç ka thënë i Lartmadhëruari: "**...dhe thotë: Kush do t'i ngjallë eshtrat kur të kalben?**" (Jâ Sîn: 78). Njeriu e harron fillimin e vet, harron se është krijuar nga hiçi dhe se Ai që e pati fuqi ta krijonte, sigurisht që e ka më të lehtë ta rikrijojë. I Lartmadhëruari ka thënë: "**Thuaj: Do t'i ngjallë Ai që i krijoi ato për herë të parë; Ai ka njohuri të plotë për çdo krijesë;**" (Jâ Sîn: 79). Madje arroganca e njeriut arrin deri aty sa ai të mohojë ekzistencën e Allahut, t'i mbyllë sytë para shenjave të Tij natyrore në horizonte

e në veten tonë dhe të harrojë se në çdo gjë ka argument që tregon se Allahu është Një e i Vetëm. I Lartmadhëruari thotë: "**A mos vallë, ata janë krijuar nga hiçi apo mos janë ata krijues të vetvetes?! A mos vallë ata kanë krijuar qiejt dhe Tokën?! Nuk ësht ë kështu, por ata nuk janë aspak të bindur.**" (Et-Tûr: 35-36). Njeriu tashmë gënjehet nga shpikjet dhe arritjet e qytetërimit të tij, duke menduar se këto i ka bërë me fuqinë, përvojën dhe mjeshtërinë e vet dhe harron se është Allahu Ai që e krijoi dhe i fali atij mendjen dhe intelektin, që i vuri në shërbim krijesat e tjera dhe që e frymëzoi atë se si t'i përdorte ato. Harroi njeriu se çdo gjë ndodh me vendimin dhe paracaktimin e Allahut dhe nën drejtimin e Tij: "**Por ju nuk mund të dëshironi, përveçse me vullnetin e Allahut, Zotit të botëve!**" (Et-Tekuîr: 29), "**Allahu ju ka krijuar juve dhe gjithçka që bëni**" (Es-Sâffât: 96).

Por cilat janë këto arritje, këto shpikje që i kanë rritur mendjen njeriut?! Shumica e tyre janë mjete që rrënojnë njeriun dhe qytetërimin, janë armë vrastare, predha skëterre që shkatërrojnë të mbjellat dhe bagëtinë. Njeriut i është bërë e mundur zotërimi i këtyre mjeteve vetëm si dënim për të dhe si vuajtje për krejt njerëzimin, siç thotë Allahu i Lartësuar: "**Thuaj: Ai ka fuqi t'ju ndëshkojë prej së larti ose nga poshtë këmbëve tuaja, ose t'ju përçajë në grupe e të vuani nga duart e njëri-tjetrit.**" (El-En'âm: 65). Prandaj, kijeni frikë Allahun, o robërit e Zotit dhe merrni mësim nga popujt që kanë jetuar para jush! Atyre iu rrit mendja nga fuqia e vet dhe i kundërshtuan urdhrat e Zotit dhe të dërguarit e Tij e si pasojë përfunduan të humbur.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që e poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 41

Ndalimi i imitimit të jomuslimanëve

Hytbja e parë:

"Qoftë lavdëruar Allahu që krijoi qiejt dhe Tokën dhe bëri errësirën dhe dritën. E megjithatë ata që nuk besojnë sajojnë zota të tjerë, si të barabartë me Zotin e tyre. Është Ai që ju krijoi nga balta dhe pastaj caktoi një afat në këtë botë (vdekjen) **dhe një tjetër në botën e përtejme** (Ditën e Kiametit). **Por përsëri ju dyshoni. Ai është Allahu** (i vetmi Zot i Vërtetë) **në qiej dhe në Tokë; Ai di çfarë fshihni dhe çfarë tregoni, si dhe atë që arrini të fitoni.**" (El-En'âm: 1-3). Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq. Ai krijoi njeriun dhe i mësoi atij të folurin e qartë. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij tek njerëzit dhe xhindet. Allahu i dhëntë atij bekim dhe paqe, si dhe familjes e shokëve të tij, që janë njerëz të diturisë dhe të njohurisë.

O njerëz! Kijeni frikë Allahun e Lartësuar dhe falënderojeni për mirësinë që ju fali, kur ju udhëzoi drejt Islamit dhe caktoi për ju Muhamedin (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) si profet të mëshirës. Nëse ju kapeni pas kësaj feje dhe ndiqni këtë të Dërguar, Allahu ju bën bashkësinë më të mirë të dalë për njerëzit, të cilët do të kenë nevojë për ju që t'ju sqaroni diturinë dhe rrugën e drejtë, kurse ju s'do të keni nevojë për ta.

Kjo ndodh sepse feja juaj përmban besimin e saktë, ligjin e drejtë, moralin fisnik, shembullin e lartë, udhëzimin e tërë njerëzimit në rrugën e drejtë, realizimin e lumturisë së tashme dhe asaj të ardhshme, përkatësisht në këtë jetë dhe në jetën e përtejme. Ajo është një fe e përshtatshme për të gjitha kohët dhe vendet, për çdo njeri, popull a gjeneratë. Allahu i Lartësuar thotë: "**Në të vërtetë, ky Kuran udhëzon drejt asaj që është më e mira.**" (El-Isrâ': 10), "**I lartësuar qoftë Ai që i ka zbritur Dalluesin** (Kuranin) **robit të Vet, që të jetë paralajmërues për botët.**" (El-Furkân: 1). Ndërsa profetit të vet i ka thënë: "**Dhe Ne nuk të kemi dërguar ty** (o Muhamed), **veçse si mëshirë për botët.**" (El-Enbijâ': 107).

Kur muslimanët e parë u kapën fort pas kësaj feje, sunduan botën dhe zotëruan vende të ndryshme në lindje e perëndim, duke i mbushur ato me punë, urtësi e drejtësi. Ata u bënë prijës që të tjerët i merrnin si shembull; të fuqishëm, që armiqtë ua kishin frikën; të pavarur nga çdo gjë tjetër, përveç Allahut; bujarë që i falnin mirësi njerëzimit. Gjithçka ndodhi vetëm, sepse kjo fe është zbritur nga Zoti i Urtë e i Lavdëruar, që e di se çfarë i përmirëson e çfarë i dëmton robërit e Vet, siç ka thënë Vetë: "**E si të mos dijë Ai që ka krijuar gjithçka, kur Ai njeh çdo gjë me imtësi dhe është i Gjithëinformuari?!**" (El-Mulk: 14). Meqenëse kjo fe është e pasur me mësime fisnike dhe e urtë në ligjet e saj të drejta, Allahu na ka urdhëruar që të kapemi pas saj, të

veprojmë sipas normave të saj e të ndjekim shembullin e të Dërguarit të saj. Për të njëjtën arsye Ai na ka ndaluar që ta kërkojmë rrugën e drejtë nga ndonjë fe tjetër, të importojmë sisteme e ligje që bien ndesh me dispozitat e Islamit dhe të imitojmë kombet jomuslimane në fetë e traditat e tyre, sepse kjo do të thoshte vartësi ndaj të tjerëve dhe ngjashmëri me armiqtë e Allahut dhe armiqtë tanë prej femohuesve dhe munafikëve. Allahu i Lartësuar thotë: "**Ndiqni atë që ju është zbritur nga Zoti juaj e mos ndiqni mbrojtës të tjerë, përveç Tij. Sa pak që i pranoni këshillat!**" (El-A'râf: 3), "**Dhe mos anoni nga ata që bëjnë të këqija, përndryshe do t'ju përcëllojë Zjarri. Ju nuk do të keni mbrojtës tjetër, përveç Allahut dhe nuk do të ndihmoheni.**" (Hûd: 113) dhe "**Mos u bëni si ata që e harruan Allahun, kështu që Ai i bëri të harronin vetveten! Pikërisht ata janë të pabindurit** (ndaj Allahut)**.**" (El-Hashr: 19).

Vërtet muslimani duhet të krenohet me fenë e vet, ta mbajë kokën lart kudo që të jetë dhe të mos trembet për çështjen e Allahut nga qortimi i askujt. Allahu thotë: "**Mos u ligështoni dhe mos u pikëlloni, sepse ju gjithsesi jeni më të lartët, nëse jeni besimtarë të vërtetë.**" (Âli 'Imrân: 139) dhe "**Në të vërtetë fuqia është e Allahut, e të Dërguarit të Tij dhe e besimtarëve, por hipokritët nuk e dinë.**" (El-Munâfikûn: 8).

Muslimanit nuk i lejohet t'i shohë femohuesit me respekt, nderim dhe madhërim, sepse Allahu i ka poshtëruar ata nëpërmjet mohimit të fesë së drejtë dhe siç ka thënë Allahu: "**E atë që e poshtëron Allahu, askush nuk mund ta bëjë të nderuar.**" (El-Haxhxh: 18).

Muslimanit nuk i lejohet t'i shikojë me admirim të mirat materiale të kësaj bote, që gjenden në duart e jomuslimanëve, por duhet t'i konsiderojë ato mashtrim për ta, sprovë dhe kënaqësi për ta deri në një kohë të caktuar, siç u ka thënë Allahu atyre: "**Kënaquni, se përfundimi juaj është në zjarr!**" (Ibrâhîm: 30) dhe "**Mos e hidh shikimin në të mirat kalimtare, që Ne ua kemi dhënë disave prej tyre, si stoli të jetës së kësaj bote, për t'i vënë ata në provë! Shpërblimi i Zotit tënd është më i mirë dhe më i qëndrueshëm.**" (Tâ Hâ: 131). Madje muslimani i konsideron këto të mira materiale në duart e jomuslimanëve, si dënim për ta që në këtë botë, sepse ata stërmundohen t'i fitojnë e t'i ruajnë këto të mira e pastaj ndahen prej tyre, pra, vdesin duke mbetur femohues, pa përfituar asgjë nga gjithë ato mirësi për jetën e përtejme. Allahu i Lartësuar thotë: "**Mos u josh** (o Muhamed) **nga pasuria dhe fëmijët e tyre, sepse nëpërmjet tyre Allahu kërkon t'i ndëshkojë ata në këtë jetë, në mënyrë që t'u dalë shpirti duke qenë jobesimtarë.**" (Et-Teube: 85).

Besimtari është i lumtur me imanin e vet. Nëse atij i jepet diçka nga kjo botë, ai e di se kjo gjë është për të shtim i të mirave dhe ndihmë në bindje (të Allahut); e nëse nuk i jepet, ai e di se çfarë ndodhet tek Allahu është më e mirë për të dhe e përhershme. Besimtari është i lumtur në këtë botë dhe në botën tjetër. Është i lumtur në këtë botë, sepse ai përfiton nga jeta për të bërë vepra të mira; është i lumtur në botën tjetër, sepse do të fitojë Xhenetin e përhershëm, ku do të qëndrojë përgjithmonë. Kurse femohuesi është i mjerë në këtë botë dhe në tjetrën, siç e ka thënë Allahu i Lartësuar:

"**Ata humbasin këtë botë dhe tjetrën. Pikërisht kjo është humbje e qartë.**" (Haxh: 11). Ai është i mjerë në këtë jetë, sepse nuk përfiton prej saj, përveçse e ka larguar veten nga Allahu dhe Xheneti i Tij; kurse në jetën tjetër do të jetë i mjerë, sepse do të ketë si strehë Zjarrin (e Xhehenemit), ku do të qëndrojë përgjithmonë. Sa fund i keq është ai!

Atëherë, a i ka hije besimtarëve, të cilët Allahu i ka nderuar me këtë Islam dhe i ka ngritur mbi të tjerët, që të imitojnë jomuslimanët dhe të përpiqen që t'u ngjasojnë atyre?! Si mund të imitojë i larti të ulëtin?! Si mund të ngjajë ai që shkon lart, me atë që bie poshtë e më poshtë?!

Imitim do të thotë që i imituari të jetë më i plotë se imituesi, prandaj Allahu, e po ashtu edhe i Dërguari i Tij, na ka paralajmëruar që të mos i imitojmë jomuslimanët në ritet dhe traditat e tyre. Imam Ahmedi, Ebu Daudi e të tjerë përcjellin nga Abdullah Ibn Omeri (Allahu qoftë i kënaqur me të), se i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Ai që imiton një grup njerëzish, është prej tyre*" (Hadith i vërtetë sipas Shejh Albanit). Në librin *El-Xhâmi'* të Tirmidhiut, po Abdullah Ibn Omeri (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) tregon se i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Nuk është prej nesh ai që imiton të tjerët. Mos i imitoni, as çifutët, as të krishterët*" (Hadith i pranueshëm sipas Shejh Albanit).

Arsyeja është se imitimi i jomuslimanëve sjell këqija të mëdha dhe pasoja të dëmshme. Ndër to është fakti se imitimi i femohuesve nga ana e muslimanit është rënie në gradën e tyre, sepse muslimani qëndron më lartë se femohuesit, prandaj po i imitoi ata, bie nga grada dhe pozita e vet e lartë, duke e këmbyer atë që është më e mirë me atë që është më e keqe. Kjo është mosmirënjohje dhe poshtërim i Islamit; Islami qëndron lart dhe askush nuk ngrihet mbi të.

Një pasojë tjetër jo e mirë është se imitimi i femohuesve nga ana e muslimanit bëhet shkak, që ky i fundit t'i dojë e të jetë i afërt me ta, ndërkohë që Allahu i Lartësuar ka thënë: "**O besimtarë! Mos i bëni miq e mbrojtës hebrenjtë dhe të krishterët! Ata janë mbrojtës të njëri-tjetrit. Kushdo prej jush që i bën ata miq, është me ata. Vërtet, Allahu nuk i udhëzon në rrugë të drejtë keqbërësit.**" (El-Mâ'ide: 51).

Pasojë tjetër është se ky imitim i zhduk dallimet midis muslimanit dhe femohuesit, ndërkohë që Allahu i Lartësuar ka bërë dallime midis besimtarëve dhe jobesimtarëve, në pikëpamje të statusit të tyre moral, ligjor dhe material, si në këtë jetë, ashtu edhe në jetën tjetër, edhe nëse ata janë farefis me njëri-tjetrin. Kështu Ai i ka urdhëruar besimtarët që të shpërngulen nga vendet e jomuslimanëve dhe e ka ndaluar udhëtimin në ato vende pa një nevojë të pranueshme. Kurse imitimi i tyre do të sillte përzierje me ta, bashkëjetesë, shoqërim dhe udhëtim drejt tyre.

Në kohën tonë imitimi i jomuslimanëve ka shkaktuar shumë të këqija dhe rreziqe. Ndër to mund të përmendim:

- Imitimi i jomuslimanëve në madhërimin e varreve, nderimin e tepruar të njerëzve të mirë dhe ndërtimin e faltoreve mbi varret e tyre, gjëra që janë rrugë drejt një idhujtarie

më të madhe. Kështu, në të dy librat *Es-Sahîh*, përcillet nga Aishja (*Allahu qoftë i kënaqur me të*), se i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë gjatë sëmundjes së vdekjes së tij: "*Allahu i mallkoftë çifutët dhe të krishterët! Ata i kthyen në faltore varret e profetëve të tyre*". "Sikur të mos ishte kështu", – shton më pas Aishja, – "ai do ta bënte të dukshëm varrin e vet, po të mos kishte frikë se do të kthehej në xhami". Sot është më se e dukshme se umeti islam ka rënë në këtë lloj idhujtarie, për shkak të imitimit të çifutëve dhe të krishterëve në madhërimin e varreve, aq sa në vendet e Islamit po adhurohen edhe të tjerë, përveç Allahut.

- Ndërtimi i xhamive në vendet, ku ka gjurmë të profetëve, si për shembull vendi ku është ulur apo është falur një profet, ose vendi ku dikush ka parë në ëndërr një prej profetëve duke u falur etj.
- Shpikja e festave të reja, të cilat nuk janë prej festave të muslimanëve, si p.sh., ditëlindjet e dijetarëve e të pushtetarëve, festat kombëtare, përkujtimoret e ndryshme, ose përkujtimi i *Israsë* dhe *Miraxhit*, përkujtimi i *Hixhretit* etj., duke imituar zakonet e jomuslimanëve në përkujtimin e personaliteteve dhe ngjarjeve të tyre historike. Ata e bëjnë këtë, për shkak se janë të zbrazët dhe nuk kanë arritur të përqafojnë fenë e drejtë, me të cilën të mbushin kohën e tyre. Ndërsa muslimanët nuk kanë nevojë për këto gjëra, sepse Allahu u ka falur një fe, që ua mbush kohën me mirësi.
- Bisedat mes muslimanëve me gjuhën e jomuslimanëve, pa pasur ndonjë nevojë të domosdoshme; emërtimi i dyqaneve dhe tregjeve në vendet e Islamit me emra jomuslimanë; përdorimi i fjalëve a termave të ndryshme prej zhargonit të jomuslimanëve në broshurat dhe librat islamë; përdorimi i kalendarit gregorian në vend të kalendarit hixhri; të gjitha këto bëjnë pjesë me ngjasimin e ndaluar.

E'ûdhu bil-lâhi minesh shejtânirr rraxhîm. Allahu i Lartësuar thotë: "**Dhe tani, Ne të kemi vendosur ty** (Muhamed) **në rrugën e drejtë të fesë, prandaj ndiqe atë dhe mos shko pas dëshirave të atyre që nuk dinë! Ata nuk mund të të mbrojnë aspak nga zemërimi i Allahut. Pa dyshim keqbërësit kanë për mbrojtës njëri-tjetrin, kurse Allahu është Mbrojtësi i atyre që i frikësohen Atij e që ruhen nga gjynahet.**" (El Xhâthije: 18-19).

Allahu më bekoftë mua dhe ju në lidhje me Kuranin e Madhëruar dhe me fjalët e Zotërisë së të dërguarve! I kërkoj falje Allahut, sepse Ai është Falësi dhe Mëshirëploti.

Hytbja e dytë

E falënderojmë dhe e lavdërojmë Allahun, Zotin e Botëve, për mirësinë dhe bujarinë e Tij. Dëshmoj se nuk ka Zot që meriton të adhurohet, përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij. Allahu i dhëntë bekim dhe paqe atij, familjes dhe shokëve të tij!

O njerëz, kijeni frikë Allahun dhe kapuni për litarin e tij! Mbahuni pas fesë së Tij që të shpëtoni dhe të jetoni të lumtur. Allahu i Lartësuar thotë: "**E si mund të mos**

besoni, kur juve ju lexohen shpalljet e Allahut dhe midis jush ndodhet i Dërguari i Tij?! Kush mbahet fort pas (fesë së) **Allahut, sigurisht që është i drejtuar në udhë të mbarë.**" (Âli 'Imrân: 101).

Dijeni se marrja e masave të duhura, dhe përfitimi nga shpikjet moderne, që gjenden në duart e tyre, dhe të cilat bëjnë pjesë në mirësitë, që Allahu i ka vënë në shërbim të robërve të vet në këtë univers, pra, të gjitha këto janë norma të detyrueshme sipas Sheriatit. Ky veprim është një nga mënyrat e përgatitjes dhe fuqizimit, që Allahu ia kërkon me urdhër muslimanëve, sepse gjithçka që gjendet në natyrë është krijuar nga Allahu për të mirën e robërve të Tij besimtarë dhe është vënë në shërbim të tyre. Kështu pra, në parim çdo gjë e mirë në këtë botë është krijuar për besimtarët, kurse jobesimtarët vijnë më pas. Allahu i Lartësuar thotë: "**Thuaj: "Kush i ka penguar stolitë dhe ushqimet e këndshme, të cilat Ai i ka krijuar për robërit e Vet?" Thuaj: "Ato janë për ata që besojnë në këtë botë, ndërsa në botën tjetër do të jenë vetëm për besimtarët. Kështu ua shpjegojmë shpalljet njerëzve që dinë.**" (El-A'râf: 32).

Allahu i Lartësuar i qorton ata që ndalojnë ushqime, pije a veshje të caktuara me mendjen e vet dhe jo duke u bazuar në Ligjin e Allahut dhe thotë: "**Thuaj: Kush i ka penguar stolitë dhe ushqimet e këndshme, të cilat Ai i ka krijuar për robërit e Vet?**". Pra, këto mirësi janë të lejuara dhe të krijuara për ata njerëz që e besojnë dhe e adhurojnë Allahun në jetën e kësaj bote, ndonëse edhe jobesimtarët marrin pjesë me ta në këto mirësi gjatë kësaj jete. Kurse në jetën tjetër këto mirësi janë vetëm për besimtarët dhe asnjë jobesimtar nuk mund të marrë pjesë në to.

Por në çastin që besimtarët filluan të bëhen dembelë, situata u kthye së prapthi dhe u bënë jomuslimanët ata që i nxjerrin këto gjëra dhe ua shesin muslimanëve, duke i kthyer ata në borxhlinj dhe vasalë të tyre përmes këtyre gjërave.

Muslimanëve u duhet të rikthejnë pozitën e tyre dhe të përgatiten kundër armiqve të vet, duke ngritur fabrika dhe duke përfituar nga mirësitë e të tjerëve dhe të tokës, për të mirën e Islamit dhe muslimanëve e jo për të imituar jomuslimanët. Në fakt, kjo është një punë që na e vë si detyrë Sheriati ynë.

Por, me keqardhje vërejmë se muslimanët sot konsumojnë dhe nuk prodhojnë, janë bërë të varur nga të tjerët dhe i imitojnë jomuslimanët, jo në prodhim dhe industri, por në gjëra të kota e sipërfaqësore; dhe importojnë prej tyre ide qesharake dhe zakone të këqija, të cilat vetëm sa ua shtojnë dobësinë që kanë.

Në të vërtetë Islami nuk na ndalon neve nga importimi i mirësive të dobishme, nga blerja e prodhimeve që na duhen dhe armëve, por është më parësore për ne, madje është detyrim, që t'i prodhojmë vetë këto gjëra e të mos i importojmë. Në fakt Islami na ndalon që të importojmë vetëm zakonet dhe traditat e këqija; na ndalon që të ngjasojmë me jomuslimanët e t'i imitojmë ata në zakonet dhe adhurimet e tyre dhe në gjëra që janë veçanti e tyre. Nga ana tjetër, ai na vë si detyrë, që të jemi krenarë për fenë tonë dhe të kemi personalitetin tonë të pavarur islam, sepse ne mbartim një mesazh, një fuqi dhe një besim, prandaj jemi përgjegjës për këtë.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i mveshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 42

E vërteta e imanit

Hytbja e parë:

Në të vërtetë, lavdet dhe falënderimet i takojnë Allahut. Vetëm Atë e lavdërojmë dhe vetëm Atij ndihmë dhe falje i kërkojmë. I lutemi Allahut të na mbrojë nga të këqijat që kemi brenda vetes. Atë që Allahu e udhëzon, askush nuk mund ta shpjerë në humbje dhe atë që Ai e shpie në humbje, askush nuk mund ta udhëzojë. Dëshmoj se profeti ynë është Muhamedi, Allahu i dhëntë bekim dhe paqe atij, familjes dhe të gjithë shokëve të tij.

O muslimanë! Imani është e vërteta më e madhe në këtë ekzistencë. Për hir të saj Allahu krijoi krijesat, dërgoi profetët dhe zbriti librat hyjnorë: "**Ne nuk kemi nisur asnjë të dërguar para teje** (o Muhamed), **që të mos i kemi shpallur se: S'ka zot tjetër përveç Meje, andaj më adhuroni** (vetëm) **Mua!**" (El-Enbijâ': 25).

Imani është fusha e betejës midis së vërtetës dhe së pavërtetës. Për hir të tij besimtarët kanë kaluar vuajtje dhe sprova; madje as të dërguarit nuk kanë shpëtuar pa u kërcënuar dhe persekutuar për çështjen e imanit. Allahu i Lartësuar na thotë: "**Elif, Lâm, Mîm. Vërtet mendojnë njerëzit, se do të lihen të thonë "Ne besojmë", pa u vënë në provë?! Ne i kemi sprovuar ata që kanë qenë para tyre, në mënyrë që Allahu të dallojë ata që thonë të vërtetën dhe ata që gënjejnë.**" (El-'Ankebût: 1-3); "**Mohuesit u thanë të dërguarve të tyre: "Ne do t'ju dëbojmë nga vendi ynë ose do të ktheheni në fenë tonë!" Atëherë, Zoti u shpalli** (të dërguarve të Vet): **Ne do t'i zhdukim keqbërësit, e pas tyre do t'ju vendosim në tokën e tyre. Kjo është për ata që kanë frikë nga qëndrimi para Meje** (për gjykim) **dhe i tremben premtimit** (dënimit) **Tim.**" (Ibrâhîm: 13-14); "**Paria arrogante e popullit të tij tha: "O Shuajb! Kthehuni në fenë tonë ose do t'ju dëbojmë nga qyteti ynë ty me gjithë ndjekësit e tu". Shuajbi tha: "Edhe pse e urrejmë atë?!**" (El-A'râf: 88).

Për shkak të rëndësisë së imanit, edhe profetët e porosisnin njëri-tjetrin që ta mbanin atë, siç ka thënë Allahu i Lartësuar: "**Ibrahimi ua dha këtë porosi fëmijëve të tij; po ashtu edhe Jakubi: O bijtë e mi! Pa dyshim, Allahu ka zgjedhur për ju fenë e vërtetë, prandaj mos vdisni ndryshe veçse duke qenë myslimanë të nënshtruar ndaj Atij!**" (El-Bekare: 132). Kjo porosi ka qenë vazhdimisht pjesë e përkujtesës, që baballarët u bënin bijve të tyre para vdekjes: "**A ishit ju të pranishëm kur Jakubit iu afrua vdekja dhe i pyeti të bijtë: "Çfarë do të adhuroni pas meje?" - Ata u përgjigjën: Ne do të adhurojmë Zotin tënd, që është edhe Zoti i etërve të tu: Ibrahimit, Ismailit dhe Is'hakut, një Zot të vetëm. Ne Atij i nënshtrohemi!**" (El-Bekare: 133).

O muslimanë! Imani i vërtetë është besimi në Allahun, në engjëjt e Tij, në librat e Tij, në të dërguarit e Tij, në Ditën e Fundit dhe paracaktimin e Tij, i mirë a i keq qoftë ai. Imani i vërtetë është bindja e patundur për vërtetësinë e dy botëve: botës së padukshme dhe asaj të dukshme. Nëse njerëzit janë të gjithë njëlloj, për sa i përket besimit të botës së dukshme, të cilën e shohin me sytë e tyre, ata ndryshojnë në besimin e botës së padukshme. Allahu e ka fshehur atë nga sytë dhe shqisat e tyre në këtë jetë, por u ka treguar atyre me vërtetësi për ekzistencën e saj në librat e Tij të zbritur dhe përmes krijesave të Veta më të sinqerta; u ka rrëfyer për popujt e kaluar, për tmerret e Ditës së Kiametit, për shenjat e saj etj. Pra, në besimin e këtyre çështjeve njerëzit ndryshojnë: disa i besojnë ato sikur t'i kenë para syve, disa i mohojnë (shenjat e Allahut i mohojnë vetëm keqbërësit), kurse disa të tjerë vërtiten në mëdyshje; nëse Allahu nuk ua do të mirën dhe nuk dëshiron t'i udhëzojë, këta të fundit jetojnë me vuajtje që në këtë jetë, ndërkohë që dënimi i jetës tjetër do të jetë më i rëndë dhe më i përhershëm për ta. I lutemi Allahut të na ruajë e të na shpëtojë nga këto gjëra!

O robërit e Allahut! Besimi i fortë tek Allahu është një gradë, për të cilën çdokush zgjat qafën për ta arritur dhe është strehë në raste vështirësish e fatkeqësish. Për këtë arsye jo çdokush që pretendon se beson është besimtar: "**Arabët e shkretëtirës deklarojnë: "Ne besojmë". Thuaju: "Ju nuk keni besuar! Por më mirë thoni: 'Ne përulemi', pasi besimi ende nuk ka hyrë** (si duhet) **në zemrat tuaja.**" (El-Huxhurât: 14). Madje edhe Faraoni pretendoi se besonte, kur ndjeu se do të vdiste dhe Allahu e demaskoi dhe e bëri mësim për ata që duan të mësojnë: "**Por kur po mbytej,** (Faraoni) **tha: "Besoj se s'ka zot tjetër përveç Atij që i besojnë bijtë e Izraelit; dhe unë jam ndër myslimanët." "Vallë, tani** (po beson), **ndërkohë që më parë ishe i padëgjueshëm dhe ngatërrestar?! Sot do të shpëtojmë vetëm trupin tënd, që të bëhesh mësim për ata që vijnë pas teje." Por, në të vërtetë, shumica e njerëzve nuk ua vënë veshin shenjave Tona.**" (Jûnus: 90-92).

Në qoftë se çështja qëndron kështu, atëherë cila është e vërteta e imanit? Cilat janë ato vepra përmes të cilave njeriu arrin këtë gradë të lartë?!

Dijetarët e Ehli Sunetit ve Xhematit e përkufizojnë kështu imanin: Ai është shprehja me gojë, besimi me zemër dhe veprimi me gjymtyrë; ai shtohet me punë që janë bindje ndaj Allahut dhe pakësohet nga punë që janë mosbindje ndaj Allahut.

Me "shprehja me gojë" ata nënkuptojnë deklarimin e dy dëshmive.

Besimi i zemrës është nijeti, sinqeriteti, dashuria, nënshtrimi, drejtimi nga Allahu, mbështetja tek Ai dhe gjithçka tjetër që është rrjedhojë e fryt i saj.

Kurse "veprimi me gjymtyrë" është kryerja e veprave të mira (qofshin këto gojore apo praktike, të detyrueshme apo të pëlqyeshme), që bëjnë pjesë në degët e besimit, për të cilat Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Imani është shtatëdhjetë e ca degë, më e larta e të cilave është thënia "Nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut", ndërsa më e ulëta është heqja e një pengese dëmtuese nga rruga*" (Muttefekun alejh – i transmetuar nga Buhariu dhe Muslimi). Ky koncept i qartë dhe gjithëpërfshirës për imanin është kundërpërgjigje

ndaj disa grupimeve të humbura, siç janë *murxhi*-të, të cilat besojnë se imani është thjesht pohim apo se gjynahet nuk e dëmtojnë atë. Po ashtu ky është kundërpërgjigje edhe e atyre që e quajnë muslimanin femohues për shkak të kryerjes së një gjynahu, siç thonë *havarixhët* dhe përkrahësit e tyre, apo ndaj atyre që e teprojnë në fe dhe i atribuojnë Allahut gjëra që Ai s'i ka e s'i ka thënë, siç veprojnë shiitët dhe sektet e ndryshme mistike.

O vëllezër nga Islami! Imani i vërtetë është të besosh në parimin e vërtetë dhe të qëndrosh i patundur në të, pa lëkundje dhe as dyshime: "**Besimtarë të vërtetë janë vetëm ata që besojnë Allahun dhe të Dërguarin e Tij dhe pastaj nuk dyshojnë**..." (El-Huxhurât: 15). Ai është lufta me pasuri dhe me jetë, sakrifikimi i asaj që është më e shtrenjtë për çështjen e Allahut: "**...por luftojnë në rrugën e Allahut me pasurinë dhe jetën e tyre. Pikërisht këta janë besimtarët e sinqertë**" (El-Huxhurât: 15).

Imani i vërtetë është frika nga i Madhërishmi, e cila të shtyn të bësh vepra të mira dhe mbështetja tek i Plotfuqishmi Mëshirëplotë: "**Besimtarë të vërtetë janë vetëm ata, zemrat e të cilëve, kur përmendet Allahu, fërgëllojnë dhe kur u lexohen shpalljet e Tij, u forcohet besimi dhe vetëm te Zoti i tyre mbështeten**" (El-Enfâl: 2); "**...dhe ata që kur japin atë që japin, zemrat e tyre i kanë plot frikë, ngaqë do të kthehen te Zoti i tyre**" (El-Mu'minun: 60).

Aishja (Allahu qoftë i kënaqur me të) tregon se ajo e pyeti Profetin (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) dhe i tha: "Ata që japin, duke i pasur zemrat plot me frikë, mos vallë janë gjë ata që bëjnë marrëdhënie jashtëmartesore e pijnë alkool, ndërkohë që i frikësohen Allahut?" Ai iu përgjigj: "*Jo, o bija e Siddikut (Ebu Bekrit)! Janë ata që falen, agjërojnë dhe japin lëmoshë, duke pasur frikë se mos (këto vepra) nuk iu pranohen*" (E përcjell Tirmidhiu dhe Shejh Albani e konsideroi *hasen*/ të pranueshëm).

Sufjan Ibn Ujejna ka thënë: "Në të kaluarën dijetarët i shkruanin njëri-tjetrit këto fjalë: 'Kush përmirëson anën e vet të fshehtë, atij Allahu ia përmirëson anën e dukshme; kush përmirëson marrëdhëniet me Allahun, atij Allahu ia përmirëson marrëdhëniet me njerëzit; kush punon për jetën e përtejme, atij Allahu ia plotëson nevojën për këtë jetë". O robër të Allahut! Frika e besimtarit nuk është një frikë negative, që e bën atë të heqë dorë nga veprat e mira, por është frikë se mos këto vepra nuk pranohen, për shkak të pakujdesisë së tij në plotësimin e kushteve të pranimit. Kjo frikë e shtyn atë ta bëjë sa më mirë e me përsosmëri punën. Ajo është frikë se mos imani largohet prej tij, prandaj e shtyn atë që të tregojë më shumë kujdes për besimin e vet dhe ta ndiejë ëmbëlsinë e tij. Ebu Derdaja ka thënë: "Çfarë ka që nuk e shoh ëmbëlsinë e imanit të duket te ju?! Pasha Atë që ka në Dorë shpirtin tim! Edhe ariu i pyllit sikur ta ndiente shijen e imanit ëmbëlsia e tij do të shfaqej dukshëm tek ai. Kurdo që robi të ketë frikë për imanin e vet, atëherë do t'i dhurohet ai dhe kurdo që robi të ndihet i sigurt për imanin e vet, atëherë do t'i hiqet ai".

Frika e besimtarit është mbrojtje e vetvetes nga hipokrizia, pamja e jashtme e së cilës duket e bukur për sytë, porse Allahu e di më mirë se ç'mosbesim e ç'mosbindje

fshihet nën kraharore dhe brenda zemrave. Prandaj Buhariu përcjell në librin e tij "*Es-Sahîh*" me zinxhir deri te Ebi Mulejka, se ky i fundit ka thënë: "Kam arritur tridhjetë prej shokëve të Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) dhe që të gjithë kishin frikë për vetveten nga hipokrizia".

Hasan Basriu (*Allahu e mëshiroftë*) ka thënë: "Pasha Allahun! Sa herë që një besimtar në faqen e dheut gdhin e ngryset, ai ka frikë për vetveten nga hipokrizia. Hipokrizisë nuk ia ka frikën vetëm një hipokrit".

O muslimanë! Imani i vërtetë është ai, për të cilin kemi nevojë të gjithë. Ai do të thotë të jesh i drejtë në të folur, të mbash premtimin, të flasësh të vërtetën dhe të mos thuash atë që është e pavërtetë: "**Kur të flisni, thoni të vërtetën, qoftë edhe për të afërmit tuaj! Plotësojani besën e dhënë Allahut!**" (El-En'âm: 152). "*Kush beson Allahun dhe Ditën e Fundit, le të thotë diçka të mirë ose të heshtë*". Imani është morali i lartë dhe mirësjellja me Krijuesin dhe krijesat: "*Besimtari nuk është as përgojues, as mallkues, as gojështhurur e as gojëlëshuar*" (E përcjell Tirmidhiu dhe Shejh Albani e konsideroi *sahîh*/të vërtetë). Për shkak të moralit të lartë dhe ndershmërisë, besimtarit nuk i shkon mendja tek e keqja, siç thuhet në një hadith *hasen*/të pranueshëm të përcjellur nga Ebu Daudi dhe Tirmidhiu: "*Besimtari është i naiv dhe i ndershëm, kurse imorali është dinak dhe i poshtër*". Siç ka thënë Ibn El-Ethiri, kuptimi është se besimtari i lavdërueshëm e ka në natyrë të jetë i padjallëzuar, ta çojë rrallë nëpër mend të keqen dhe të mos e kërkojë atë, jo sepse nuk merr vesh, por sepse është fisnik dhe me moral të lartë".

Besimtari i vërtetë vështron përtej hundës së tij dhe kujdeset për vëllezërit e vet. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) na thotë: "*Besimtari në raport me ithtarët e imanit është si koka në raport me trupin: besimtari i ndien dhimbjet e ithtarëve të imanit, ashtu si trupi i ndien dhimbjet e kokës*" (E përcjell Ahmedi dhe Shejh Albani e konsideroi *sahîh*/të vërtetë). Midis njerëzve ai është i çelur, bujar dhe i afrueshëm: "*Besimtari i afron të tjerët dhe afrohet me ta. Nuk ka mirësi te dikush që as nuk afron e as nuk afrohet. Më i miri i njerëzve është ai që tregohet më i dobishëm për ta*" (E përcjell Darekutniu dhe Shejh Albani e konsideroi *sahîh*/të vërtetë). E megjithatë, besimtari është i tillë që urdhëron të mirën dhe ndalon të keqen: "**Besimtarët dhe besimtaret janë miq për njëri-tjetrin. Ata urdhërojnë që të bëhen vepra të mira dhe i ndalojnë të këqijat; falin namazin, japin zeqatin dhe i binden Allahut dhe të Dërguarit të Tij. Këta janë ata që do t'i mëshirojë Allahu. Se Allahu me të vërtetë është i Plotfuqishëm dhe i Urtë.**" (Et-Teube: 71).

Me pak fjalë, njerëz me iman janë ata që kujdesen t'i kryejnë veprat madhore, qofshin këto fjalë apo vepra konkrete. Allahu i Lartësuar thotë: "**Me të vërtetë, janë të shpëtuar besimtarët, të cilët janë të përulur në namazin e tyre, të cilët shmangen nga fjalët e kota, të cilët japin zeqatin, të cilët e ruajnë nderin e tyre** (nga marrëdhëniet e jashtëligjshme), **përveçse me gratë e tyre ose me skllavet që kanë në zotërim - dhe për këtë nuk janë fajtorë, ndërsa ata që kërkojnë përtej kësaj, pikërisht ata janë shkelës** (të kufijve), **- të cilët u përmbahen**

amaneteve dhe detyrimeve të marra dhe të cilët i kryejnë rregullisht faljet." (El-Mu'minûn: 1-9). Allahu na bëftë të gjithëve – mua dhe ju – prej njerëzve me iman, prej atyre që përfitojnë nga ky Kuran, sepse Ai është Rahim dhe Rahman.

Hytbja e dytë

E lavdëroj dhe e falënderoj Allahun, Zotin e botëve, që u ka falur mirësi robërve të Tij besimtarë, në çastin që i ka udhëzuar drejt imanit. Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq. Ai ua hap muslimanëve zemrat për t'i mbushur ato me iman, kështu që ata të jenë përherë të ndriçuar nga drita e Zotit të vet. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij, besimtari me iman më të përsosur me moral më të lartë. O Allah! Jepi bekim dhe paqe Muhamedit dhe të gjithë profetëve e të dërguarve të tjerë!

O muslimanë! Imani është garanci për qëndrueshmërinë në situata sprovash. Ai është varka e shpëtimit mes stuhisë së tundimeve dhe provokimeve; nëpërmjet tij Allahu dallon të keqin nga i miri, të sinqertin nga i rremi: "**Allahu nuk i lë besimtarët në gjendjen që ndodheni ju, por do ta ndajë të keqin prej të mirit.**" (Âli 'Imran: 179). Nëpërmjet imanit besimtarët bëjnë dallimin midis dënimit të Allahut dhe sprovave që dërgon Ai; durojnë në kohë vështirësish dhe falënderojnë në kohë rehatie, siç ka thënë Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*): "*Sa e çuditshme është puna e besimtarit: kur atë e prek ndonjë e keqe, ai duron dhe kjo është më e mirë për të.*" (E përcjell imam Muslimi). Në një hadith tjetër ai ka thënë: "*Besimtari është mirë në çdo gjendje, për sa kohë që shpirti i vërtitet në trup dhe ai falënderon Allahun.*" (E përcjell Nesaiu dhe Shejh Albani e konsideroi të vërtetë).

Imani është një shenjë udhëzuese në mesin e shkretëtirës vdekjeprurëse, atëherë kur nuk ka më udhërrëfyes, kur errësira mbretëron dhe njeriu bie viktimë e ankthit ose ndihet shumë ngushtë. Atëherë imani e bën atë të ndiejë praninë e Krijuesit të Tij dhe e nxjerr nga kjo ngushticë psikologjike e ia zgjeron udhën, sado e ngushtë të ketë qenë ajo: "(Kujtoje) **Dhun-Nunin** (Junusin) **kur iku i zemëruar e mendoi se Ne nuk do ta dënojmë, prandaj thërriti nga errësira: "S'ka zot tjetër** (të denjë për adhurim), **përveç Teje! Qofsh i lavdëruar! Me të vërtetë, unë kam gabuar!" Ne iu përgjigjëm atij dhe e shpëtuam nga brengosja. Kështu, Ne i shpëtojmë besimtarët.**" (El-Enbijâ': 87-88); "**Kur ju t'i lini ata dhe gjithçka që adhurojnë në vend të Allahut, gjeni strehë në shpellë: Zoti juaj do t'ju mbulojë me mëshirën e Tij dhe do t'ju përgatisë mënyrën nga e cila do të keni dobi.**" (El-Kehf: 16).

Imani i vërtetë është shkak për arritjen e sigurisë, atëherë kur përhapet frika dhe mbizotëron ankthi, kur njerëzit rrëmbehen dhe nuk kanë më siguri as për veten, familjet dhe pasuritë e tyre: "**Sa për ata që besojnë dhe nuk e molepsin besimin e tyre me padrejtësi** (idhujtari), **pikërisht atyre u takon siguria dhe ata janë të udhëzuar.**" (El-En'âm: 82).

Pikërisht besimtarët janë ata që vështirësitë dhe zbulimi i intrigave të armiqve

vetëm sa i bëjnë edhe më të qëndrueshëm në imanin dhe nënshtrimin e tyre para Allahut: "**Kur besimtarët e vërtetë panë ushtrinë e aleatëve, thanë: "Kjo është ajo që na ka premtuar Allahu dhe i Dërguari i Tij; sigurisht, premtimi i tyre u vërtetua!" Kjo ua forcoi atyre besimin dhe përuljen.**" (El-Ahzâb: 22). Ndërsa jobesimtarët bëhen pesimistë në zemrat e tyre për çdo fatkeqësi që u zbret: "**Kur frikësohen, ata të shikojnë ty** (o Muhamed) **për ndihmë, duke i rrotulluar sytë sikur të ishin në agoni. Por sapo t'u kalojë frika, ata ju sulmojnë me gjuhë të mprehtë dhe janë koprracë me ju për çfarëdo të mire. Këta janë ata që nuk kanë besuar, prandaj Allahu i ka asgjësuar veprat e tyre. E kjo për Allahun është lehtë.**" (El-Ahzâb: 19).

Besimtarët janë të mëshirshëm midis tyre, janë të afrueshëm e të butë; nuk lëndojnë dhe sakrifikojnë për të qenë fisnikë e bujarë. Lëndimi i besimtarëve me fjalë a veprime nuk është pjesë e imanit: "**Ata që i lëndojnë besimtarët dhe besimtaret, duke i akuzuar për diçka që nuk e kanë bërë, në të vërtetë i kanë ngarkuar vetes fajin për shpifje dhe një gjynah të qartë.**" (El-Ahzâb: 58).

Besimtarët kërkojnë të gjykohen nga ligji i Allahut, janë të kënaqur me gjykimin e Islamit dhe nuk gjejnë ndonjë ngushtim në shpirtin e tyre për këtë, madje e pranojnë me kënaqësi dhe i nënshtrohen me përulje: "**Ndërsa përgjigjja e vetme e besimtarëve, kur thirren tek Allahu dhe i Dërguari i Tij, që ai të gjykojë midis tyre është: "Dëgjojmë dhe bindemi". Pikërisht këta janë të shpëtuarit.**" (Nur: 51). Ndërsa jobesimtarët e kërkojnë gjykimin tek gjithçka tjetër që adhurohet në vend të Allahut: "**Dhe kur thirren tek Allahu** (Libri i Tij) **dhe i Dërguari i Tij, që ai të gjykojë midis tyre, një grup nga ata kthejnë kurrizin. Por nëse e drejta është në anën e tyre, ata vijnë përulshëm. A mos kanë sëmundje në zemrat e tyre apo dyshojnë? Apo kanë frikë se mos Allahu dhe i Dërguari i Tij do t'u bëjnë padrejtësi?! Jo, por pikërisht ata janë të padrejtët."** (Nur: 48-50).

Besimtarët e vërtetë gjithnjë kërkojnë hallallin në ushqimin, pijen dhe veshjen e tyre. Ata janë të kujdesshëm që të fitojnë dhe të shpenzojnë vetëm hallallin dhe vetëm në mënyrë të lejuar. Ata nuk e pijnë alkoolin, nuk e hajnë atë që është e ndaluar dhe nuk merren, as me kamatën, as me forma të tjera të ndaluara në shit-blerje; shpenzimet e tyre janë të drejta dhe të përmbajtura midis kurnacërisë dhe shpërdorimit. Zoti i ka urdhëruar ata që të marrin vetëm hallallin dhe ata i binden këtij urdhri; i ka ndaluar ata që të marrin haramin dhe ata heqin dorë nga e ndaluara.

Kështu, në lidhje me hallallin Ai u ka thënë: "**O besimtarë! Hani nga ushqimet e lejuara që ju kemi dhënë dhe nëse jeni adhurues të Allahut, falënderojeni Atë!"** (El-Bekare: 172); në lidhje me haramin u ka thënë: "**O besimtarë! Me të vërtetë, pijet alkoolike, bixhozi, idhujt dhe shigjetat e fallit janë vepra të ndyta nga punët e djallit. Prandaj largohuni nga këto, me qëllim që të shpëtoni**!" (El-Mâ'ide: 90) dhe "**O besimtarë! Mos pranoni kamatë të shumëfishtë mbi kamatë! Kijeni frikë Allahun, që të shpëtoni**!" (Âli 'Imrân: 130).

Ndërsa jomuslimanët nuk i ruhen haramit dhe nuk rezervohen as tek hallalli, por

vetëm e teprojnë. Nga ana tjetër mund të zotërojnë shumë pasuri e prapëseprapë ata që nuk i njohin mund të mendojnë, se për shkak të etjes për pasuri, këta janë varfanjakë të uritur. Ndoshta situata e tyre mund të ndryshojë papritmas dhe i pasuri të gdhihet i varfër e huadhënësi të gdhihet huamarrës. Në këtë rast ata nuk kanë iman që t'i ndihmojë, duke i frymëzuar të jenë të përmbajtur e falënderues për mallin e fituar, apo duke i frymëzuar qetësi e durim për mallin e humbur: "**E atë që e poshtëron Allahu, askush nuk mund ta bëjë të nderuar.**" (El-Haxhxh: 18).

O robër të Allahut! Kjo është një thirrje për të gjithë ne, që të mësojmë të vërtetën e imanit e të përvetësojmë moralin e Islamit dhe nuk është një kufizim i të vërtetave të besimit e as përllogaritje e vetive të besimtarëve, por nëpërmjet një pjese, të krijohet një ide e së plotës. Ndërsa rezultati përfundimtar është, se imani nuk është një mall i lirë, që mund të blihet me një çmim të ulët, ose thjesht me pretendime e epitete, që thuhen shumë kollaj nga çdo njeri; imani nuk është, as me dëshira, as me zbukurime, por është një rrugë e drejtë dhe e plotë: adhurimi i Allahut me përulje, mirësjellja me krijesat e tij, moralet e larta, fitimi hallall dhe shpenzimi i ligjshëm.

Imani i vërtetë është besim i drejtë dhe vepër e saktë, luftë dhe sakrificë, urdhërim i së mirës dhe ndalim i së keqes, miqësi dhe armiqësi (për hir të Zotit), shfaqje dhe fshehje, shpenzim me bujari dhe moslëndim i të tjerëve, largim nga egoizmi i urryer dhe ndihmesë e çdo shpirti të shtypur musliman.

Me këtë analizë duket qartë pasaktësia e dy këndvështrimeve mbi imanin: njëri i mangët dhe tjetri i tepruar. Vështrimi i mangët është ai, që e quan të mjaftueshëm besimin tek Allahu, edhe po nuk u krye namazi apo u la mangët zeqati dhe u përzien hallalli me haramin në marrëdhëniet e përditshme. Madje njerëzit me këtë këndvështrim shpesh thonë se nuk ka nevojë që të përqendrohesh në anën e jashtme, sepse kryesore është ana e brendshme. Këta njerëz e shembin Islamin, duke ia hequr tullat një e nga një, derisa ai të mbetet si karabina bosh apo rrënojë që është bërë për t'u qarë.

Ndërsa kategoria e njerëzve, që e teprojnë rreth imanit i japin shumë rëndësi gjërave të vogla dhe të konsiderojnë femohues, për shkak të një mëkati të madh. Nganjëherë ata nisin beteja të tëra për një gabim të vogël, që është më e vlefshme dhe më e drejtë të ndreqet me të mirë. Ndodh që këta njerëz ta kthejnë në fe përbuzjen e njerëzve dhe nënçmimin e tyre, ndërkohë që Allahu thotë:

"**Prandaj, mos u lavdëroni me pafajësinë tuaj! Ai i njeh më së miri ata që ruhen nga gjynahet.**" (En-Nexhm: 32).

Në të vërtetë feja e Allahut ndodhet midis atij që e tepron dhe atij që e le mangët dhe në rast mospajtimi, gjykimi merret nga Libri i Allahut dhe Suneti i të Dërguarit të Tij (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), me një vështrim të gjerë e kuptim të thellë.

O Allah! Na i ndreq fjalët dhe veprat dhe na dhuro iman, me të cilin të na ndreqësh ato që i fshehim e ato që i shfaqim!

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e

bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 43

Pendimi dhe kushtet e tij

Hytbja e parë

Çdo lavd dhe falënderim i takon Allahut, Sunduesit, Dhuruesit të Madh, Mëshirëplotit dhe Pranuesit të pendimit. Ai i ka krijuar njerëzit nga dheu e nëpërmjet intelektit që u ka falur, i ka përgatitur për të marrë përgjegjësi. Dëshmoj pa më të voglin dyshim dhe hezitim se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq. Gjithashtu dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij, të cilit i zbriti Librin si ndriçues të mendjes dhe përkujtesë për njerëzit me mend; Allahu i dhëntë bekim dhe paqe atij, familjes, shokëve të tij, si dhe të gjithë ndjekësve të tyre në mirësi deri në Ditën e Kthimit (tek Allahu).

O njerëz! Kijeni frikë Zotin tuaj dhe kthehuni tek Ai të penduar, sepse Allahu i do ata që pendohen shumë! Kërkojini falje Atij për gjynahet tuaja, sepse Ai është Falësi më i mirë. Kthehuni te Zoti juaj me nijet të sinqertë për largimin nga mëkatet, të penduar për kryerjen e tyre dhe të vendosur për të mos iu kthyer më atyre. Ky është pendimi i sinqertë për të cilin jeni urdhëruar nga Allahu i Lartësuar: "**O ju, që keni besuar! Kthehuni tek Allahu me një pendim të sinqertë, që Zoti juaj t'jua shlyejë gabimet e t'ju shpjerë në kopshte, nëpër të cilat rrjedhin lumenj**" (Et-Tahrîm: 8). Nuk është pendim që njeriu të thotë "Kthehem tek Allahu i penduar" ose "O Allah, ma prano pendimin", ndërkohë që ngulmon në kundërshtimin e Allahut; nuk është pendim që ai t'i thotë këto fjalë, duke qenë indiferent dhe i pashqetësuar për mëkatet që kreu; nuk është pendim që ai të flasë kështu, duke qenë i vendosur t'i rikthehet mëkatit dhe kundërshtimit të Zotit të tij.

O njerëz! Kthehuni të penduar te Zoti juaj para se dera e pendimit t'ju mbyllet, sepse Allahu e pranon pendimin e robit të Vet, deri kur shpirti nuk i ka vajtur ende në grykë. Në çastin që shpirti arrin në grykë, atëherë nuk ka më pendim, siç ka thënë Allahu (i përsosur qoftë Ai): "**Allahu është pranues i pendimit vetëm për ata që bëjnë ndonjë të keqe nga padituria dhe pendohen shpejt. Pra, këtyre Allahu ua pranon pendimin. Allahu është i Gjithëdijshëm dhe i Urtë. Nuk pranohet pendimi i atyre që vazhdimisht bëjnë të këqija, e kur u afrohet vdekja, atëherë thonë: "Unë tani me të vërtetë po pendohem". As për ata që vdesin duke qenë jobesimtarë. Për këta, Ne kemi përgatitur dënim të dhembshëm.**" (En-Nisâ': 17-18). Prandaj nxitoni të pendoheni, o muslimanë, sepse ju nuk e dini se kur mund t'ju vijë papritur vdekja, nuk e dini kur mund t'ju zërë papritur dënimi i Allahut: "**A janë të sigurt ata nga të papriturat e Allahut? Vetëm ata që janë të humbur nuk u frikësohen të papriturave të Allahut.**" (El-A'râf: 99).

Robër të Allahut, a jeni të sigurt nga të papriturat e Allahut? Ai ju fal begati të

shumëllojshme, kurse ju i kapardiseni Atij me gjynahe?! A nuk e shihni se sa njerëz nëpër botë jetojnë në ngushticë e vështirësi?! Zija, furtunat, pakësimi i ushqimeve dhe thatësira kanë pllakosur në shumë vende; a nuk keni frikë se do t'ju zënë edhe juve?! Në të vërtetë Allahu u jep kohë njerëzve të padrejtë, në mënyrë që kur t'i dënojë të mos i shpëtojnë, siç ka thënë Vetë: "**I tillë është dënimi i Zotit tënd, kur ndëshkon vendbanimet që bënin gjynahe. Me të vërtetë dënimi i Tij është i dhembshëm dhe i ashpër.**" (Hûd: 102). Në fakt, një nga ndëshkimet më të mëdha është ngurtësimi i zemrave dhe sëmurja e tyre. Njëmend, shumë njerëz sot i kanë zemrat të ngurtësuara; ata dëgjojnë këshilla e kërcënime, i lexojnë ato në Librin e Allahut të Lartësuar dhe në Sunetin e të Dërguarit të Tij (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) dhe është njësoj sikur të mos kenë dëgjuar. Më i miri ndër ta është ai, që kur dëgjon një këshillë ndërgjegjësohet për çastin, por mbasi shkëputet i shuhet zjarri i entuziazmit, shkujdesja ia pushton zemrën dhe ai u kthehet veprave të mëparshme. Dikush mund të dëgjojë këshilla që trokasin në veshët e tij për dënimin që e pret lënësin e namazit, e megjithatë nuk shqetësohet, siç thotë Allahu: "**Pas atyre erdhën brezni, që e braktisën faljen e namazit dhe ndoqën epshet e veta. Ata do të pësojnë dënimin e madh, përveç atyre që pendohen, që besojnë dhe bëjnë punë të mira. Këta do të hyjnë në Xhenet dhe nuk do t'u bëhet kurrfarë padrejtësie;**" (Merjem: 59-60). Ai i dëgjon këto ajete, por nuk pendohet; dëgjon këshilla për ndëshkimin e atyre që nuk e japin zeqatin, e prapëseprapë nuk e jep zeqatin e pasurisë së vet, e cila në të vërtetë është pasuri e Allahut. Ai ka thënë: "**Thuaj** (o Muhamed!): **"Në të vërtetë unë jam vetëm një njeri si ju. Mua më është shpallur që Zoti juaj është një Zot i Vetëm, prandaj ecni në rrugën e drejtë që të çon tek Ai dhe kërkoni falje prej Tij! Mjerë ata që i shoqërojnë Atij zota të tjerë, e që nuk japin zeqatin dhe nuk besojnë në jetën tjetër!**" (Fussilet: 6-7). I dëgjojnë të gjithë këto këshilla, e përsëri nuk e japin zeqatin, duke e privuar kështu veten nga mirësitë e pasurive të veta dhe i rezervojnë ato për të tjerët. Në një hadith Profeti (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) thotë: "*Sa herë që imoraliteti të shfaqet në pjesëtarët e një populli, deri në gradën që ta shpallin atë haptazi, në gjirin e tyre do të përhapen sëmundje që nuk ekzistonin në brezat e mëparshëm. Sa herë që ata të hanë në masë e në peshë, do të dënohen me vite zie, vështirësi në furnizim dhe me udhëheqës mizorë. Sa herë që të ndalojnë dhënien e zeqatit të pasurive të tyre, do t'u ndalohet shiu nga qielli dhe sikur të mos ishin kafshët, nuk do t'u binte (asnjë pikë) shi. Sa herë që të thyejnë besën e dhënë Allahut dhe besën e dhënë të Dërguarit të Tij, do të vihen nën sundimin e një armiku jashtë radhëve të tyre, i cili do t'u marrë disa prej të mirave që zotërojnë. Sa herë që udhëheqësit e tyre të mos gjykojnë me Librin e Allahut të Lartësuar, Ai do t'i bëjë të luftojnë ndërmjet tyre.*" (E përcjell Bejhekiu dhe Shejh Albani e konsideroi *sahîh*/të vërtetë).

O njerëz! Nuk ka pendim, nëse ngulmohet në mëkate. Si mund të jetë penduar njeriu për një mëkat, ndërkohë që ngulmon në kryerjen e tij?! Si mund të pendohet dikush për mashtrimin, ndërkohë që mashtron vazhdimisht në tregti dhe në të gjitha

marrëdhëniet e tjera?! Si mund të pendohet për përgojimin – ngrënien e mishit të njerëzve -, dikush që i përgojon ata sa herë që t'i jepet rasti në çdo kuvend?! Si mund të pendohet për shfrytëzimin e padrejtë të pasurive të njerëzve dikush që i shfrytëzon ato herë duke pretenduar atë që s'i takon e herë duke mohuar detyrimet që ka; herë me mashtrime në shitblerje e herë duke qëndruar në pronën e tjetrit pa miratimin e tij; herë duke përdorur kamatë të hapur e herë kamatë të fshehtë?! Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Kush i ka hyrë në hak vëllait të vet, në pasuri apo në nder, le t'ia kërkojë hallallin atij para se të mos ketë më as dinar e as dërhem, por vetëm sevape dhe gjynahe*". (E përcjell imam Buhariu).

O muslimanë! Në të vërtetë, pendimi i sinqertë, ashtu siç përmban largimin nga mëkati, pendesën për kryerjen e tij dhe vendosmërinë për të mos e bërë më atë, përmban edhe vendosmërinë për kryerjen e detyrimeve, me aq sa njeriu të ketë mundësi. Në këtë mënyrë ai do të jetë prej atyre që pendohen shumë e të cilët e meritojnë dashurinë dhe kënaqësinë e Allahut: "**Pa dyshim, Allahu i do ata që pendohen fort** (për gjynahet) **dhe ata që pastrohen.**" (El-Bekare: 222). Prandaj kthehuni të penduar te Zoti juaj, o muslimanë, dhe kërkojini falje atij me gojë e me zemër. Allahu i Lartësuar thotë: "**Të gjithë ju, o besimtarë, kthehuni tek Allahu të penduar, që të arrini shpëtimin!**" (En-Nûr: 31). Nxitoni të pendoheni, para se t'ju rrëmbejë vdekja e të mos keni mundësi ta bëni një gjë të tillë e pastaj të vdisni në mosbindje ndaj Allahut. Në fakt disa njerëz mashtrohen nga shpresat e kota dhe shejtani. Kështu ata e shtyjnë pendimin dhe e vonojnë, derisa zemra t'u ngurtësohet nga gjynahet e vazhdueshme, të cilat pastaj ua mbyllim derën e tij, ose ata i merr vdekja pa u lënë afat, që në kohën e rinisë. Vërtet pendimi për mëkatet e kryera duhet bërë menjëherë dhe nuk lejohet që të shtyhet apo të merret me përtesë, sepse vonimi i pendimit është mëkat që ka nevojë për pendim tjetër.

Pendesa është e detyrueshme, sepse Allahu e ka urdhëruar këtë në Librin e Tij (e po ashtu edhe i Dërguari i Tij) dhe ka lënë në varësi të saj shpëtimin e lumturinë në këtë jetë dhe në jetën tjetër. Zoti i Lartësuar thotë: "**...të kërkoni falje nga Zoti juaj e të ktheheni tek Ai me pendesë. Ai do t'ju japë të shijoni kënaqësi të bukura deri në afatin e caktuar dhe do t'i japë çdo të miri shpërblimin e merituar.**" (Hûd: 3) dhe "**Të gjithë ju, o besimtarë, kthehuni tek Allahu të penduar, që të arrini shpëtimin!**" (En-Nûr: 31). Kurse Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*O njerëz! Kthehuni tek Allahu të penduar dhe kërkojini falje Atij, sepse unë i kërkoj falje Allahut njëqind herë në ditë!*" (E përcjell Muslimi). Përcillet nga Ebu Hurejra (*Allahu qoftë i kënaqur me të*), se ai e ka dëgjuar Profetin (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) të thotë: "*Në të vërtetë, unë i kërkoj falje Allahut dhe kthehem tek ai me pendesë më shumë se shtatëdhjetë herë në ditë.*" (E përcjell Buhariu).

O muslimanë! Pa dyshim që kthimi tek Allahu me pendesë është i detyrueshëm menjëherë, sepse të gjithë urdhrat e Allahut dhe të të Dërguarit të Tij duhen zbatuar menjëherë, pasi nuk ka argument për lejimin e vonesës së zbatimit të tyre. Vonesa e

pendimit është shkak për grumbullimin e mëkateve dhe për ndryshkjen e zemrës. Në një hadith Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Vërtet, kur besimtari bën një mëkat, në zemër i del një pikë e zezë. Kjo është mbulesa që Allahu përmend në Librin e Tij:* ***Nuk është ashtu! Por veprat e tyre*** (të këqija) ***ua kanë mbuluar zemrat.*** (El-Mutaffifîn: 14)". (E përcjell Tirmidhiu dhe Shejh Albani e konsideroi *hasen*/të pranueshëm). O Allah, na e bëj mbarë që të nxitojmë pendimin për mëkatet dhe kthimin tek ato vepra të fshehta e të hapëta, që të bëjnë Ty të kënaqur me ne! Vërtet, Ti je Njohësi i të fshehtave! Them këto fjalë dhe i kërkoj falje Allahut për veten dhe për ju. Kërkojini falje Atij, sepse Ai është Falës i Madh dhe Mëshirëplotë!

Hytbja e dytë

Çdo lavd dhe falënderim i takon Allahut, Sunduesit, Dhuruesit të Madh, Mëshirëplotit dhe Pranuesit të pendimit. Ai e pranon pendesën e atyre që pendohen, sado të mëdha qofshin mëkatet e tyre, nëse kthehen tek Allahu me sinqeritet. Madje gjynahet Ai ua shndërron në sevape, nëse ata i përmirësojnë veprat e veta dhe drejtohen nga Ai. Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq dhe dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij; Allahu i dhëntë bekim dhe paqe atij, familjes dhe shokëve të tij, si dhe ndjekësve të tyre në të mira.

O njerëz, kijeni frikë Zotin tuaj dhe kthehuni tek Ai të penduar, duke e kthyer mosbindjen ndaj Tij në bindje, largësinë në afërsi, ndotjen nga mëkatet në pastrim prej tyre, sepse Allahu i do ata që pendohen dhe pastrohen shumë.

O vëllezër! Kthehuni tek Allahu me pendim të sinqertë, që Allahu t'jua fshijë gjynahet, t'jua shlyejë të këqijat dhe t'jua ngrejë gradët! Allahu i Lartësuar ka thënë: "**O ju, që keni besuar! Kthehuni tek Allahu me një pendim të sinqertë, që Zoti juaj t'jua shlyejë gabimet e t'ju shpjerë në kopshte, nëpër të cilat rrjedhin lumenj, Ditën, kur Allahu nuk do ta turpërojë Profetin dhe ata që besuan bashkë me atë. Drita e tyre do të shkëlqejë para tyre dhe në të djathtë të tyre. Ata do të thonë: "O Zoti ynë, përsose dritën tonë dhe falna ne! Vërtet Ti je i Fuqishëm për çdo gjë".**" (Et-Tahrîm: 8).

Në fakt pendimi nuk quhet i sinqertë dhe i pranueshëm, pa plotësuar pesë kushte:

- Së pari, duhet të jetë i pastër vetëm për Allahun e Plotfuqishëm e të Madhërishëm, pra, motivi i tij të jetë dashuria dhe madhërimi për Allahun e Lartësuar, shpresa për të fituar shpërblimin e Tij dhe frika nga ndëshkimi i Tij. Në këtë mënyrë qëllimi i pendimit të mos jetë servilizmi para një krijese dhe as për të fituar ndonjë kënaqësi kalimtare të kësaj bote.

- Së dyti, duhet që njeriu të jetë vërtet i penduar dhe të ndiejë keqardhje për mëkatin e bërë, aq sa të dëshirojë sikur të mos e kishte bërë ndonjëherë atë, sepse vetëm kështu do të ishte i dorëzuar para Allahut të Plotfuqishëm e të Madhërishëm dhe i kthyer tërësisht nga Ai.

- Së treti, duhet të hiqet dorë nga mëkati. Kështu, nëse mëkati është kryerje e diçkaje të ndaluar, atëherë ajo duhet të ndërpritet menjëherë dhe nëse mëkati është

moskryerje e diçkaje të detyruar, atëherë ajo duhet zbatuar në çast, nëse është diçka që mund të plotësohet me vonesë. Nëse mëkati ka lidhje me shkeljen e të drejtave të të tjerëve, ai duhet të ndërpritet dhe të drejtat e tyre duhen çuar në vend, duke u kërkuar atyre hallallin. Kështu, pendimi për përgojimin nuk është i vlefshëm, nëse përgojimi vazhdon; ose pendimi për kamatën nuk është i vlefshëm, nëse njeriu vazhdon të merret me të. Është e vërtetë se shumë njerëz, kur i kështillon të heqin dorë nga një mëkat i caktuar, të thonë: "Allahu na ndihmoftë kundër tij". Kjo fjalë është shumë e mirë, sepse nëse Allahu nuk e ndihmon robin, ky i fundit nuk mund të shpëtojë dot. Mirëpo kjo është një fjalë e drejtë, që thuhet me një qëllim të gabuar, i cili është shfajësimi i vetes për vazhdimësinë në një mëkat të caktuar; ndërkaq ky justifikim është i pavlefshëm, sepse njeriu është i urdhëruar, që me kërkimin e ndihmës nga Allahu të kujdeset njëkohësisht për të bërë gjëra që i vlejnë vërtet. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Kujdesu për gjërat që të vlejnë dhe kërkoji ndihmë Allahut e mos u bëj i pafuqishëm!*" (E përcjell imam Muslimi). Kështu pra, pendimi për mashtrimin dhe tradhtinë nuk pranohet, nëse vazhdohet ende me këto punë të këqija. Kush pretendon se është penduar për një gjynah, ndërkohë që e vazhdon ende ta kryejë atë, atëherë pendimi i tij është si tallje me Allahun e Plotfuqishëm e të Madhërishëm dhe ia shton njeriut largësinë nga Allahu. Kjo është njëlloj sikur dikush që të ka bërë diçka të të kërkojë falje, ndërkohë që vazhdon të të bjerë në qafë; sigurisht që ti e quan atë vetëm si një njeri që tallet me ty. Prandaj kijeni frikë Allahun, o muslimanë, dhe kthehuni tek Ai me pendesë; hiqni dorë nga mëkatet me vendosmërinë për të mos iu kthyer më të njëjtave mëkate në të ardhmen, sepse vetëm kështu mund t'ju llogaritet e pranuar pendesa.

- Së katërti, pendimi duhet bërë në kohën kur quhet ende i vlefshëm. Kjo kohë është para se të vijë çasti i vdekjes dhe para se dielli të lindë nga perëndimi. Nëse pendimi bëhet pasi mbërrin çasti i vdekjes dhe kur vdekja shihet me sy, ai nuk pranohet. Allahu i Lartësuar thotë: "**Nuk pranohet pendimi i atyre që vazhdimisht bëjnë të këqija e kur u afrohet vdekja, atëherë thonë: "Unë tani me të vërtetë po pendohem".**" (En-Nisâ': 18). Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Vërtet, Allahu e pranon pendimin e robit (të Tij), nëse nuk i ka arritur në grykë.*", pra, nëse shpirti s'i ka vajtur në grykë. (E përcjell Ahmedi dhe Tirmidhiu dhe Shejh Albani e konsideroi *hasen*/të pranueshëm). Në qoftë se pendimi bëhet pasi të lindë dielli nga perëndimi, ai sërish nuk është i pranueshëm, sepse Allahu i Lartësuar ka thënë: "**A mos vallë presin ata t'u vijnë engjëjt ose të vijë Zotit yt, ose të vijnë disa shenja të Zotit tënd? Ditën kur të vijnë disa shenja të Zotit tënd, atëherë nuk do t'i bëjë dobi askujt besimi i tij, nëse nuk ka besuar më parë ose nuk ka bërë ndonjë të mirë me besimin e tij!**" (El-En'âm: 158). Ajeti nënkupton lindjen e diellit nga perëndimi; kur njerëzit ta shohin atë se lind nga perëndimi, ata do të besojnë të gjithë. Mirëpo këtë ditë askujt nuk do t'i vlejë besimi i vet, në qoftë se nuk pati besuar më parë, apo në qoftë se nuk ka bërë ndonjë vepër të mirë me këtë besim. Abdullah Ibn Amr Ibn El-Asi tregon se Profeti (*Paqja dhe bekimet e*

Allahut qofshin mbi të) ka thënë: "*Pendimi do të jetë ende i pranueshëm, derisa dielli të lindë nga perëndimi; pasi ai të lindë, çdo zemër do të vuloset me atë që ka pasur brenda.*" (Ibn Kethiri e ka konsideruar me zinxhir transmetimi të besueshëm *hasen el-isnâd*). Ebu Hurejra tregon se Profeti (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ka thënë: "*Atij që pendohet para se dielli të lindë nga perëndimi, Allahu do t'ia pranojë pendimin.*" (E përcjell Muslimi). Prandaj kthehuni tek Allahu me pendim, o muslimanë! Dorëzojuni Atij dhe kini besim se pendimi i sinqertë i shlyen të gjitha mëkatet që kanë qenë para tij, sado të mëdha të ishin. Allahu i Lartësuar thotë: "**Kthehuni tek Zoti juaj dhe nënshtrojuni Atij, para se t'ju vijë dënimi, sepse atëherë nuk do të mund t'ju ndihmojë kush. Ndiqni më të mirën e asaj që ju është shpallur nga Zoti juaj, para se t'ju vijë dënimi papritmas, pa e ndier atë, që të mos thotë njeriu: "Mjerë për mua që nuk i kam kryer detyrimet ndaj Allahut, madje edhe jam tallur!" Ose të thotë: "Sikur Allahu të më kishte udhëzuar, do të isha bërë njeri i devotshëm". Ose të thotë kur ta shohë dënimin: "Ah, sikur të ishte e mundur për t'u kthyer edhe një herë e të bëhesha njeri i mirë"!** (Allahu do t'u thotë): **Me të vërtetë juve ju erdhi shpallja Ime** (Kurani), **por nuk besuat dhe u bëtë mendjemëdhenj e jobesimtarë.**" (Ez-Zumer: 54-59).

O Allah, na mbështet që të bëjmë pendim të sinqertë, i cili të na fshijë të gjitha mëkatet e mëparshme, të na i lehtësojë punët tona dhe të na rrisë gradat tona! Vërtet, Tij je Bujar dhe Fisnik.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 44

Oguri i keq i gjynaheve

Hytbja e parë:

Çdo lavd dhe falënderim i takon Allahut, të Butit, Falësit të gjynaheve dhe Pranuesit të madh të pendimit, që është i ashpër në ndëshkim. E lavdëroj dhe i jam mirënjohës Atij që është i përsosur e që gjithmonë njihet për të mirat e pashtershme dhe bujarinë e pakufishme. Është Ai që e zhduk mjerimin, i fal gjynahet, i ndihmon brengosurit e i dërgon shenjat dhe paralajmërimet e Veta, vetëm për të frikësuar.

Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij; ai tashmë e ka sjellë lajmin e mirë dhe ka paralajmëruar, ka udhëzuar, ka tërhequr vëmendjen për të qenë të kujdesshëm dhe ka treguar rrugën e mbarë e të pastër, prej së cilës devijojnë vetëm të shkatërruarit. Allahu i dhëntë mëshirë, paqe dhe bekim atij, familjes, shokëve të tij, si dhe ndjekësve të tyre në të mira deri në Ditën e Gjykimit.

O robër të Allahut, kijeni frikë Allahun, respektojini urdhrat e Tij dhe kini kujdes nga zemërimi i Tij! O vëllezër! Këndvështrimi materialist tashmë sundon tek shumë nga bijtë e kësaj kohe, prandaj ata nuk bëjnë më dot lidhjen e saktë midis shkaqeve e pasojave dhe nuk e kuptojnë raportin midis veprave dhe pasojave të tyre. Në vendet islame është rritur një kategori njerëzish, që janë të dhënë pas pasioneve e papunësisë. Ndërkohë aty ka marrë jetë edhe një kategori tjetër, të cilën e kanë vënë përfund dyshimet që vijnë nga lindja e perëndimi, duke bërë që ata të mos i kuptojnë ligjësitë e Allahut dhe ta kujtojnë dyshimin për argument. Ata kujtojnë se armiqtë e Allahut thonë vetëm të drejtën dhe bëjnë vetëm të mira ose veprojnë drejt.

Atyre u thuhet: o muslimanë! Bota sot sundohet nga stuhi shkatërrimtare, vërshimet përmbytëse dhe tërmetet rrënuese. Këtu mund të shtojmë edhe luftërat e nxehta, zjarri i të cilave nuk shuhet; sëmundjet shfarosëse që kanë prekur njerëzit, bimët dhe kafshët e që nuk gjendeshin tek brezat e mëparshëm; katastrofat e tmerrshme dhe përçarjet e frikshme.

Në të vërtetë, ligjësitë e Allahut të Plotfuqishëm e të Lartësuar nuk lejojnë që kriminelët të mos marrin ndëshkimin e merituar, prandaj çfarë presin neglizhentët?!

O vëllezër për hir të Allahut! Të këqijat dhe katastrofat vijnë vetëm për shkak të mëkateve dhe mosbindjes (ndaj Allahut). Ishte kjo mosbindje, me anë të së cilës Shejtani e këmbeu besimin me femohimin, afërsinë me largimin, mëshirën me mallkimin dhe xhenetin me Zjarrin përvëlues të Xhehenemit.

Popullin e Nuhut e zuri përmbytja; fisi Ad u shkatërrua nga era e fuqishme, kurse fisi Themud nga një ulërimë e tmerrshme; popullit të Lutit iu kthyen përmbys shtëpitë dhe Allahu pjesën e sipërme të qytetit të tyre e ktheu poshtë e më pas lëshoi mbi ta një

shi gurësh prej baltës së pjekur, një shi të keq për popullin e paralajmëruar. Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Ne të gjithë i dënuam për gjynahun e vet: disave u dërguam furtunë, disa syresh i goditi një zë i tmerrshëm, disa prej tyre i gëlltiti toka dhe të tjerët i përmbyti uji. Allahu nuk u bëri atyre padrejtësi, por ata i bënë padrejtësi vetvetes.**" (El-'Ankebût: 40).

Njëmend, ky është realiteti kumbues: "**Ne të gjithë i dënuam për gjynahun e vet**". Këto janë gjynahet dhe këto janë pasojat e tyre, të cilat nuk janë larg prej keqbërësve.

Po u shfaqën mëkatet në një vend, patjetër që do ta shkatërrojnë atë; po i zotëruan zemrat, patjetër që do t'i verbojnë ato; po u përhapën në një popull, patjetër që do ta poshtërojnë atë dhe nuk do t'i ndahen, derisa t'i lenë shtëpitë të zbrazëta.

O muslimanë! Është e sigurt se gjynahet kanë ogurin e vet të keq dhe pasoja në shpirt dhe familje, në tokë e në det; ato i çorientojnë pasionet dhe e prishin ajrin.

Për shkak të mëkateve njerëzit bëhen të parëndësishëm për Zotin e tyre dhe Ai ua heq frikën e nderimin për Të nga zemrat e tyre. Allahu i Lartësuar ka thënë: "**E atë që e poshtëron Allahu, askush nuk mund ta bëjë të nderuar.**" (El-Haxhxh: 18). Hasan Basriu ka thënë: "Ata u bënë të parëndësishëm për Të, prandaj nuk iu bindën; po të ishin të shtrenjtë për Të, Ai do t'i mbronte". Imam Ahmedi ka përcjellur në librin e tij *El-Musned* prej Abdurrahman Ibn Xhubejr Ibn Nefirit, se i ati i tij ka thënë: "Kur fituam Qipron, pashë Ebu Derdanë të ulur vetëm, duke qarë dhe i thashë: 'I mjeri ti, o Ebu Derda, përse qan në një ditë, kur Allahu e ka lartësuar Islamin dhe ndjekësit e tij?!' Ai më tha: 'I mjeri ti, o Xhubejr! A e di sa të parëndësishëm janë njerëzit për Allahun, nëse lënë pas dore fenë e Tij?! Ja, ky ishte një popull i fuqishëm sundues dhe kishte një mbret, por lanë pas dore fenë e Allahut dhe tani shih se si përfunduan!"

Fajet dhe mëkatet shkaktojnë shqetësime, brenga dhe komplekse psikike. Ato janë burimi i dobësisë, përtesës dhe i përhapjes së papunësisë. Prej këtu nisin pastaj burracakëria, koprracia, pesha e borxheve dhe nënshtrimi para njerëzve. Për shkak të tyre zhduken begatitë dhe vendin e tyre e zënë dënimet, shëndeti ndërpritet dhe nxitet zemërimi i Allahut. Nëse njeriu bie pre' e sprovës së mëkateve, zemra e tij bëhet e huaj, lidhja e tij me njerëzit e mirë dobësohet dhe besimtarët e devotshëm nga familja e të afërmit e tij do të sillen ftohtë me të, aq sa njëri nga muslimanët e parë të mirë ka thënë: "Kur nuk i bindem Allahut, e shoh këtë gjë në sjelljen e gruas dhe të kafshës sime".

Kush kryen mëkate në mënyrë të vazhdueshme, fillon të gjejë në zemër afërsi dhe pranim të tyre. Nëse kjo gjendje do të vazhdojë edhe më tej, njeriut i largohet nga zemra çdo ndjenjë neverie nga mëkatet dhe do të fillojë t'i kryejë ato haptazi. Shumica e këtyre njerëzve më pas nuk shërohen më, siç thuhet në një hadith: "*Të gjithë ndjekësit e mi do të shërohen, përveç atyre që i shpallin mëkatet haptazi. Një nga mënyrat shpalljes së mëkateve, është që njeriu të bëjë një mëkat natën dhe ndaj të gdhirë, kur Zoti t'ia ketë mbuluar këtë vepër, ai të tregojë: 'O filan, mbrëmë bëra kështu e ashtu'. Pra, ky fjeti, duke ia mbuluar Zoti mëkatin dhe u gdhi duke hequr*

mbulimin, që i kishte bërë Allahu." (Hadith i përcjellur nga Buhariu dhe Muslimi).

Shpallje e mëkatit është edhe kur tregtari u tregon shokëve të tij, se si ia ka hedhur ndonjërit në shit-blerje, duke e konsideruar këtë zotësi dhe zgjuarsi; shpallje e mëkatit është që i shthururi të përmendë veprat e veta të shthurura dhe imorali të përhapë imoralitetin e tij. Mëkatim të hapur përbëjnë edhe pamjet e turpshme dhe fjalët që cenojnë nderin; ky është një kapitull i gjerë i kësaj fatkeqësie, në përhapjen e së cilës një pjesë të madhe faji kanë mjetet e informimit.

Një nga fatkeqësitë më të mëdha është që i dënuari të mos e ndiejë dënimin, madje më e rëndë se kjo është, që ai të ndiejë kënaqësi me belanë dhe ndëshkimin, që i kanë rënë. Kështu, ai gëzohet me pasurinë e ndaluar, lumturohet kur arrin të kryejë një mëkat dhe bëhet shend e verë, kur i shton gjynahet. Një njeri i tillë, kur mund të arrijë të bëjë ndonjë vepër të mirë?! Kur mbulesa e mëkateve, që rrethojnë zemrën trashet, e bëjnë atë që të humbasë xhelozinë për familjen dhe gratë e tij, kështu që ai nuk i qorton veprat e shëmtuara dhe nuk i quan ato të këqija. Mjafton të përmendim këtu brinarin, i cili e lejon imoralitetin në familjen e vet; një njeri i tillë është një nga krijesat më të liga të Allahut dhe xheneti është i ndaluar për të me hadith të të Dërguarit të Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*).

Mëkat pas mëkati, rruga e veprave të mira ndërpritet dhe shtegu i mirësive bllokohet; më pas zemra ashpërsohet dhe shpirti ngurtësohet e në këtë mënyrë largohet nga pendimi i sinqertë. Tregues për këtë është fakti, se shumë mëkatarë të mëdhenj llomotisin fjalë pendimi dhe kërkojnë falje me gojët e tyre, ndërsa zemrat e tyre as nuk duan t'ia dinë, por ngulmojnë në mëkatet shkatërruese; kjo është një nga sëmundjet më të mëdha.

O besimtarë! Në shumë shoqëri është përhapur kamata, zinaja, konsumi i alkoolit dhe pijeve dehëse dhe përdorimi i drogave; është shtuar fitimi i ndaluar: hiletë janë bërë të shumëllojshme: dëshmi të rreme, betime të gënjeshtërta, gjyqe të padrejta; zërat e veglave muzikore janë ngritur lart; sjelljet e ulëta dhe zakone të shëmtuar janë përhapur në radhët e të rinjve dhe të rejave. Deri kur do të zgjasë kjo shkujdesje ndaj ligjësive të Allahut?! Allahut i kërkojmë të na mbrojë nga siguria prej kurtheve të Tij. Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Kjo ndodh se Allahu nuk ia ndryshon kurrë një mirësi që ia ka dhënë një populli, derisa ata të ndryshojnë atë që kanë në veten e tyre.**" (El-Enfâl: 53).

Kur një komb është i pavëmendshëm ndaj ligjësive të Allahut e pastaj zhytet në epshe dhe humbet rrugën, derisa të përfundojë në një situatë tragjike, atëherë pikërisht ky është ligji i Allahut, kur përhapen të këqijat dhe jeta bazohet mbi faje dhe mëkate.

Pa dyshim, shthurja morale, përhapja e prostitucionit, rendja pas qejfeve dhe luksit është rrugë me pasoja të këqija, sepse shpirtrat veniten, ushqehen me degjenerim, i shpërfillin vlerat, nuk kanë më dinjitet dhe i vënë vizën nderit dhe gjërave të shenjta. Në këtë mënyrë përhapen veprat e turpshme, bien vlerat e larta dhe kombi shthuret, plogështohet, humbet forcën e tij dhe elementet e mbijetesës, dhe shkatërrohet, duke mbyllur përfundimisht faqen e tij të historisë. Para Allahut shkatërrohen vetëm ata që

e meritojnë. Prandaj kijeni frikë Allahun, Allahu ju mëshiroftë! E vërteta është e ndritshme dhe feja është e qartë, prandaj mësojini ligjësitë e Allahut dhe kini kujdes nga siguria prej të papriturave të Allahut.

O Allah! Na i pakëso gabimet, na i fal lajthitjet dhe shtrije butësinë Tënde mbi ata që nuk shpresojnë tek askush tjetër, veç Teje! O Allah! Na merr në mbrojtje me mëshirën Tënde dhe na largo nga veprat e turpshme, qofshin ato të hapëta apo të fshehta! Largoji ato nga vendi ynë dhe nga të gjithë vendet e tjera islame, o Zot i botëve!

E'ûdhu bil-lâhi minesh shejtânirr rraxhîm. Allahu i Lartësuar thotë: "**Sa herë që çonim të dërguar në ndonjë vendbanim, Ne i dënonim banorët e tij me skamje dhe sëmundje, në mënyrë që të përuleshin. Pastaj ua shndërronim fatkeqësinë në lulëzim. Por kur shtoheshin e begatoheshin, ata thoshin: "Edhe etërit tanë i patën goditur hidhërimet e gëzimet". Kështu që Ne i dënonim papritmas, pa e marrë vesh ata. Sikur banorët e atyre qyteteve të besonin dhe të ruheshin prej gjynaheve, Ne do t'u dërgonim bekime nga qielli dhe toka, por ata mohuan, prandaj i dënuam për atë që bënë. A janë të sigurt banorët e këtyre qyteteve[19], se nuk do t'iu vijë dënimi Ynë natën, ndërkohë që flenë?! A janë të sigurt ata se nuk do t'iu vijë dënimi Ynë ditën, ndërkohë që argëtohen?! A janë të sigurt ata nga të papriturat e Allahut? Vetëm ata që janë të humbur nuk u frikësohen të papriturave të Allahut.**" (El-A'râf: 94-99).

Them këto fjalë dhe i lutem Allahut të më falë, prandaj kërkojini falje Atij, sepse Ai është vërtet Falësi i madhe dhe Mëshirëploti.

Hytbja e dytë

Çdo lavd dhe falënderim është për Allahun, që afron pranë Vetes këdo që ndjek udhëzimin e Tij. Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut dhe se Muhamedi është robi dhe i përzgjedhuri i Tij. Allahu i dhëntë bekim dhe paqe atij, familjes, shokëve të tij dhe kujtdo që ecën në rrugën e tij.

O muslimanë! Ruajuni nga mëkatet, sepse ato janë lajmëtari i mohimit të fesë, bëhen shkak për largimin e begative, nxisin ndëshkimet, shkurtojnë jetën dhe heqin bereqetin e riskut. Në fakt, njeriu privohet nga një risk i caktuar për shkak të një faji që ka bërë. Gjynahet e nxijnë dhe e ngurtësojnë zemrën dhe bëhen pengesë midis saj dhe dritës së diturisë e rrugës së udhëzimit. Nuk ka dyshim se mëkati e tërheq njeriun drejt një mëkati tjetër. Një nga muslimanët e parë ka thënë, se një nga ndëshkimet për një mëkat të bërë, është kryerja e një mëkati tjetër më pas. Pra, mëkati i bën të dashura mëkatet dhe e shtyn njeriun që të bëhet ngulmues në to. Çështja mund të shkojë deri aty sa njeriu të bëjë një mëkat, duke e ditur gjykimin për të dhe gradën e lartë të rrezikut të tij, madje mund të mos ndiejë asnjë kënaqësi në kryerjen e tij, por e bën atë thjesht për zakon. Merrni mësim nga gjendja e atyre që e braktisin namazin,

[19] Mekës dhe rrethinave të saj.

ose jepen pas pijes e drogës, marrin kamatën, ose gratë që zbulohen: punët e tyre janë të këqija, por ata i harrojnë pasojat që do të kenë këto vepra pas ardhjes së vdekjes: "**A është ai, që veprat e veta të këqija i duken të mira** (si ai që është i udhëzuar në rrugën e drejtë)? **Me të vërtetë, Allahu shpie në humbje kë të dojë dhe udhëzon në rrugë të drejtë kë të dojë. Ti mos e shqetëso veten deri në shkatërrim për humbjen e tyre! Allahu është vërtet i Gjithëdijshëm për atë që ata bëjnë**." (Fâtir: 8).

Në këtë mënyrë ky ngulmim bëhet një nga shkaqet e përfundimit të keq, kur vjen vdekja, kur perdja hiqet dhe shfaqet qartë ajo që ishte fshehur nga mbizotërimi i pasionit dhe parapëlqimi i jetës së kësaj bote. Do të shihni se mëkatarët e mëdhenj pikëllohen në çastet e fundit të jetës dhe thonë: "**Ah, sikur të kisha bërë diçka të mirë për jetën time!**" (El-Fexhr: 24). Allahu i Lartësuar thotë: "**Prandaj jepni prej atyre mirësive që ju kam dhënë Unë, para se t'i vijë vdekja ndonjërit, e ai të thotë: O Zoti im, sikur të më kishe lënë edhe një kohë të shkurtër në jetë, do të kisha dhënë lëmoshë dhe do të bëhesha ndër të mirët!**" (El-Munâfikûn: 10), "**Kur i vjen vdekja ndonjërit prej tyre** (jobesimtarëve), **ai thotë: "O Zoti im, më kthe, që të bëj vepra të mira në botën që kam lënë!" Kurrsesi! Me të vërtetë, kjo është një fjalë të cilën ai e thotë kot! Prapa** (vdekjes së) **tyre do të ketë një** (kohë) **ndarëse[20], deri në ditën kur do të ringjallen."** (El-Mu'minûn: 99-100).

Muslimanë, një nga dëmet më të rrezikshme të mëkateve është se ato ia heqin turpin mëkatarit, derisa ai t'i shpallë ato hapazi. Në një hadith të vërtetë Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: "*Të gjithë ndjekësit e mi do të shërohen, përveç atyre që i shpallin mëkatet haptazi. Një nga mënyrat shpalljes së mëkateve, është që njeriu të bëjë një mëkat natën dhe ndaj të gdhirë, kur Zoti t'ia ketë mbuluar këtë vepër, ai të tregojë: 'O filan, mbrëmë bëra kështu e ashtu'. Pra, ky fjeti, duke ia mbuluar Zoti mëkatin dhe u gdhi duke hequr mbulimin që i kishte bërë Allahu.*" (Hadith i përcjellur nga Buhariu dhe Muslimi). Është e vërtetë se ka njerëz që krenohen me mëkatet e tyre dhe mendojnë se kjo është e domosdoshme për gjendjen e tyre. Kështu ata vazhdojnë të bëjnë mëkat pas mëkati, derisa gjynahet t'u duken të lehta dhe fajet t'u duken të vogla në zemrat e tyre. Kjo është një nga shenjat e vdekjes së zemrës dhe prishjes së natyrës së pastër njerëzore, sepse sa më i vogël të duket mëkati në sytë e mëkatarit, aq më i madh është ai tek Allahu i Plotfuqishëm e i Lartësuar. Të gjithë pajtohen se injorimi i mëkateve është një prej shenjave dhe treguesve të hipokrizisë. Në një transmetim të vërtetë Abdullah Ibn Mesudi (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) ka thënë: "Mëkatari i madh i sheh mëkatet e veta si mizë që i ka rënë në hundë dhe ia bën asaj kështu". Injorimi i mëkatit, konsiderimi i tij si i vogël dhe mosmarrja e tij seriozisht, është një nga shkaqet e ngulmimit në gjynahe, gjë që Allahu e konsideron si një nga faktorët e pengimit të faljes së Tij, të vulosjes së zemrës dhe të cilësimit të saj si zemër e shkujdesur. Allahu i Lartësuar ka

---

[20] Jeta e varrit.

thënë: "**Nuk pranohet pendimi i atyre që vazhdimisht bëjnë të këqija, e kur u afrohet vdekja, atëherë thonë: Unë tani me të vërtetë po pendohem.**" (En-Nisâ': 18), "(Kujto) **kur Musai i tha popullit të vet: O populli im, përse po më mundoni, kur e dini mirë se unë jam i dërguari i Allahut te ju?!**" (Es-Saff: 5).

O besimtarë! Rreziku i vazhdimësisë në mëkate i shfaq frytet e tij të hidhëta gjatë ndarjes nga kjo jetë dhe kalimit në jetën tjetër, kur midis njeriut dhe zemrës së tij do të vihet një pengesë në çastin më delikat dhe në fatkeqësinë më të madhe. Në ato çaste mëkatarit të madh i shfaqen gjynahet, që bënte në mënyrë të vazhdueshme dhe shejtani ia zbukuron ato, në mënyrë që ai t'i përmendë ato përçart e kështu ato ta pengojnë që të thotë dëshminë e së vërtetës (njësimit të Allahut). Imam Ibn Kajimi ka përmendur rastin e një burri, të cilit i ishte afruar vdekja dhe të tjerët i thoshin që të shqiptonte fjalën *La ilâhe il-lall-llâh* (Nuk ka Zot -që meriton të adhurohet-, përveç Allahut), por ai filloi të këndonte përçart, duke imituar tingullin e instrumentit të tij dhe refuzoi të thoshte *La ilâhe il-lall-llâh*. Një njeriu tjetër iu tha të shqiptonte dëshminë *La ilâhe il-lall-llâh*, kurse ai tha: "Ai e mohon atë që tha", pastaj vdiq. Një njeriu të tretë iu tha të shqiptonte *La ilâhe il-lall-llâh*, kurse ai u përgjigj: "Sa herë që dua ta them atë, më lidhet gjuha". Një tregtari iu tha gjatë vdekjes që të shqiptonte *La ilâhe il-lall-llâh* dhe ai u përgjigj: "Kjo është një copë e lirë, ky është një myshteri i mirë". Një burri që hante në peshë, iu tha në çastet e vdekjes që të shqiptonte *La ilâhe il-lall-llâh* dhe ai u përgjigj se nuk mundej ta shqiptonte atë, pasi ana e peshores i rëndonte në gjuhë. Pra, i tillë është rreziku i gjynaheve për mëkatarët: nëse nuk pendohen, ai mund t'i zërë ata në këtë jetë apo në tjetrën. Prandaj kthehuni tek Allahu të penduar nga çdo mëkat, o robër të Allahut. Kërkojini ndjesë Atij për çdo faj, sepse, nëpërmjet pendimit të sinqertë, Ai i fshin mëkatet, i mbulon ato që njeriu të mos turpërohet, e largon ndëshkimin, e përsos imanin e robit, e ruan atë nga zjarri i xhehenemit dhe i fal atij xhenetin. "**O ju, që keni besuar! Kthehuni tek Allahu me një pendim të sinqertë...**" (Et-Tahrîm: 8).

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve!

O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 45

Urdhërimi i së mirës dhe ndalimi i së keqes

Hytbja e parë:

Të gjitha lavdet i takojnë Allahut, që është unik në çdo element të përsosmërisë; të gjitha falënderimet janë për Allahun, që na ka favorizuar me shumë dhurata. Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq. Dëshmoj se zotëria dhe profeti ynë, Muhamedi, është rob dhe i dërguar i Tij, është njeri me moral madhor dhe virtyte fisnike. Allahu i dhëntë mëshirë, paqe dhe bekim atij, familjes, shokëve të tij që ishin shumë të mirë, si dhe ndjekësve të tyre në të mira, deri në Ditën e Gjykimit.

Së pari, ju porosis juve dhe veten time, që të kemi frikë Allahun në vetmi dhe në publik dhe ju ndaloj juve dhe veten time që të mos i bindemi Atij e t'i bindemi dëshirave tona dhe vesveseve të shejtanit. I zgjuar është ai që merr veten në llogari dhe punon për jetën pas vdekjes. Kurse i dështuar është ai që ia nënshtron veten pasionit dhe mban shpresa të pabaza tek Allahu.

O muslimanë! Përhapeni sa më shumë këshillimin e ndërsjellë me njëri-tjetrin; urdhërojeni të mirën, ndalojeni të keqen dhe mbajini nën kontroll mendjelehtët. Dijeni se urdhërimi i së mirës dhe ndalimi i së keqes është kështjella e fortifikuar e Islamit; parzmorja mbrojtëse nga të këqijat, ngatërresat dhe intrigat e ndryshme; gardhi pengues i mëkateve dhe sprovave; mbrojtësi i muslimanëve nga tundimet e djallit dhe ideologjitë e të devijuarve.

Ky këshillim është lidhja e fuqishme, e cila mban shtrënguar hallkat e fesë dhe ruan gjërat e shenjta të muslimanëve. A mundet të ngrihen lart flamujt e Sheriatit dhe të përhapen dispozitat e tij, përveçse nëpërmjet rregullit që parasheh urdhërimin e së mirës dhe ndalimin e së keqes?! Nuk plotësohen kushtet e mirësisë së këtij umeti pa u përmbushur edhe ky rregull. Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Ju jeni populli më i mirë i dalë për njerëzimin:** (sepse) **ju urdhëroni që të bëhen vepra të mira, i ndaloni të këqijat dhe besoni Allahun.**" (Âli 'Imrân: 110). Ai është luftë këmbëngulëse dhe e vazhdueshme nga çdo musliman, sipas mundësive që ka për t'i mbajtur flamujt e Islamit lart, kurse të këqijat larg e të varrosura. Ai është vija ndarëse midis hipokritëve dhe besimtarëve. Allahu i Lartësuar thotë: "**Hipokritët dhe hipokritet janë të ngjashëm me njëri-tjetrin: kërkojnë që të bëhen vepra të këqija e pengojnë të mirat dhe janë dorështrënguar. Ata e kanë harruar Allahun, por edhe Ai i ka harruar ata. Me të vërtetë, hipokritët janë keqbërës.**" (Et-Teube: 67) dhe "**Besimtarët dhe besimtaret janë miq për njëri-tjetrin. Ata urdhërojnë që të bëhen vepra të mira dhe i ndalojnë të këqijat;**" (Et-Teube: 71). Prandaj Gazaliu (*Allahu e mëshiroftë*) ka thënë: "Pra, ai që braktis urdhërimin e së mirës dhe ndalimin

e së keqes është jashtë radhëve të atyre besimtarëve".

O vëllezër! Me ngritjen e flamurit të urdhërimit të së mirës dhe ndalimit të së keqes, lartësohen përkrahësit e së vërtetës dhe imanit dhe bien përkrahësit e së pavërtetës dhe të shthurjes, fitojnë fuqi dhe krenari besimtarët e devotshëm dhe poshtërohen njerëzit e mëkateve dhe pasioneve. Sufjani (Eth-Theuri – Allahu e mëshiroftë) ka thënë: "*Po e urdhërove të mirën, ke ndihmuar vëllanë tënd dhe po e ndalove të keqen, ke poshtëruar hipokritin!*" Imam Ahmedi ka thënë: "*Në fakt, nëse hipokriti përzihet me besimtarët dhe sëmundja e tij fillon të japë frytet e saj, atëherë besimtarët do të mbeten të izoluar midis njerëzve, sepse hipokriti hesht para së keqes dhe përkrahësve të saj, kështu që njerëzit e quajnë të zgjuar dhe që s'i fut hundët në punët e të tjerëve, kurse besimtarin e quajnë ndërhyrës*".

O robër të Allahut! Nëse përhapet urdhërimi i së mirës dhe ndalimi i së keqes, do të dallohet Suneti nga bidati; do të shquhet hallalli nga harami; njerëzit do të njohin se ç'janë veprat e detyruara, të pëlqyera, të lejuara dhe të papëlqyera; të vegjlit do të formohen me njohuri e dashuri për të mirën dhe të larguar e të neveritur nga e keqja.

Një njeri largpamës e kupton se padituria për detyrimet e sunetet dhe përhapja e bidatit, që ka prekur shumë prej vendeve të muslimanëve, është vetëm si pasojë e neglizhencës së njerëzve të dijes në këtë drejtim dhe e forcimit të së keqes në metodikën e arsimit, edukimit dhe orientimit, aq sa breza të tërë janë rritur pa e njohur se ç'është e mira dhe pa mbajtur qëndrim ndaj së keqes. Ti mund të vëresh shpesh dukuri negative të tilla si: teprimi në nderimin e fetarëve të mirë, me të gjitha gradat e tij; përhapja e sjelljeve dhe e veprave më të këqija e të ulëta, si lënia e namazit, praktikimi i kamatës dhe i zinasë, pirja e alkoolit e shumë mëkate të tjera më të vogla.

Është e vërtetë, o besimtarë: po nuk funksionoi ky ritual i fesë, kjo fortifikatë do të copëtohet dhe ky gardh do të prishet dhe atëherë thuaju lamtumirë shenjave të Islamit! Atëherë mjerë virtyti ç'do të heqë nga vesi; mjerë njerëzit e së vërtetës ç'do të heqin nga mbështetësit e së pavërtetës; mjerë njerëzit e ndershëm nga mendjelehtësia e injorantëve dhe talljet e të shthururve.

Bashkësia e besimtarëve dhe e gjithë shoqëria humbasin vetëm atëherë, kur individëve iu lihet liri e plotë veprimi, jetojnë si t'u teket, i shkelin kufijtë e Allahut, luajnë me moralin, prekin nderin e të tjerëve, cenojnë gjërat e shenjta pa asnjë skrupull dhe ndërgjegje.

Pa dyshim që përhapja e dukurive të këqija shkakton largimin e dritës nga zemra, shuarjen e prushit të besimit dhe vdekjen e xhelozisë për të mbrojtur ato që Allahu i ka caktuar të paprekshme. Në këtë mënyrë do të mbizotërojë kaosi dhe krimi, do të marrë përmasa serioze, pastaj ata njerëz do t'i përfshijnë të papriturat dhe dënimi i Allahut. Madje edhe shikimi i shpeshtë i të këqijave bëhet njëlloj si kryerja e tyre në aspektin e largimit nga zemra të dritës së dallimit dhe fuqisë së mohimit. Arsyeja është se mëkatet, kur shtohen, e bëjnë zemrën të vetmuar dhe shpirti mësohet me to, prandaj njeriut nuk i bie më ndërmend se ato janë vepra të këqija dhe mendimi nuk i dallon më gjynahet. Disa besimtarë të mirë thonë: "Frika më e madhe është që zemra të mos

mësohet me mëkatet, sepse nëse ajo i kryen apo i sheh ato vazhdimisht, atëherë edhe shpirti mësohet me to dhe po u mësua fillon t'i pëlqejë".

Prandaj është detyrë për çdo musliman dhe muslimane të urdhërojë të mirën dhe të ndalojë të keqen, sipas mundësisë, veçanërisht atëherë kur gjendja është nën fuqinë dhe kontrollin e tyre, si p.sh., të këqijat që ndodhin nëpër shtëpia a në vende të ngjashme. Po ashtu çdo njeri i dijes, i penës, me aftësi shprehjeje dhe me ndikim në shoqëri duhet që me dituri e urtësi, të udhëzojë e të orientojë, të japë këshilla urdhëruese e ndaluese, të përpiqet në përhapjen e së mirës dhe zhdukjen e së keqes.

Muslimani duhet që të mos e quajë veten të paaftë për këtë punë, me pretendimin se vetë nuk është i përsosur, sepse dijetarët kanë gjykuar se nuk është kusht për ndaluesin e së keqes që të jetë i përsosur, zbatues i çdo urdhërimi a ndalimi, porse ai duhet të përpiqet që të rregullojë veten dhe njëkohësisht të urdhërojë apo ndalojë të tjerët. Një nga argumentet ku janë bazuar dijetarët për këtë gjykim është thënia e Allahut të Lartësuar për bijtë e Izraelit: "**Ata nuk e ndalonin njëri-tjetrin të bënin vepra të këqija. Eh, sa e shëmtuar ishte kjo që bënin ata!**" (El-Mâ'ide: 79). Ky ajet tregon se ata bënin vepra të këqija dhe megjithëkëtë ata u fajësuan edhe për shkak se përse nuk e ndalonin njëri-tjetrin nga këto vepra. Argument tjetër në këtë temë është edhe hadithi: "*Vërtet, Allahu e ndihmon këtë fe edhe nëpërmjet një njeriu të shthurur.*" (E përcjellin imamët Buhariu dhe Muslimi).

Kushdo që merret me këtë detyrë duhet patjetër që të sillet me butësi dhe zemërgjerësi. Po dëgjoi diçka që s'i pëlqen, të mos zemërohet njëlloj sikur kërkon të marrë hak për veten e tij; le t'i shohë ata që bëjnë mëkate me syrin e dhembshurisë, mëshirës dhe këshillës; le të njohë mirësinë që i ka falur Allahu, kur nuk e ka lënë që të bjerë në të njëjtat mëkate që kanë rënë ata dhe të mos i shohë ata me përbuzje e vetëpëlqim. Le të sillet me durim në përballjet e tij, sepse do të jetë përballë mundimeve të shumta; le të largohet nga ëmbëlsia e servilizmit dhe lajkave e të mos i vijë keq nga ata që e braktisin dhe i largohen, apo nga ata që ndahen prej tij dhe e lënë në baltë. Në këtë mënyrë ai i ka prerë shpresat tek krijesat, dhe e ka kufizuar lidhjen e tij me Zotin e Mbrojtësin e tij, kështu që mbështetet vetëm tek Ai, dhe kjo i mjafton.

O besimtarë! Në parim të metat e muslimanit mbulohen, pra, kur bëhet një mëkat, muslimani e fsheh veten apo tjetrin, bazuar në thënien e Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*): "*Kush mbulon (të metat tek) një musliman, atë do ta mbulojë Allahu në këtë jetë dhe në jetën tjetër.*" (E përcjell Muslimi) dhe në një thënie tjetër të tij drejtuar dikujt që po i sillte dikë që kishte bërë një mëkat: "*Sikur ta kishe mbuluar atë me rrobën tënde, do të ishte më mirë për ty*" (E përcjell Ebu Daudi dhe Nesaiu dhe Shejh Albani e konsideroi hadithin *sahîh*/të vërtetë). Sigurisht që kjo nuk vlen për ata njerëz që njihen si shkaktues të mundimit, degjenerimit dhe shkeljes së gjërave të shenjta.

Prandaj kijeni frikë Allahun, Zoti ju mëshiroftë, dhe dijeni se nëse paloset fleta e urdhërimit të së mirës dhe ndalimit të së keqes, nëse lihen pas dore mësimi dhe zbatimi i tij, atëherë sheriati del jashtë funksioni, feja zhduket, përhapet humbja dhe injoranca,

korrupsioni bëhet serioz, e çara hapet më shumë, i tërë vendi rrënohet dhe banorët e tij shkatërrohen. Atëherë bie dënimi i Allahut, i cili është me të vërtetë i ashpër. Në një hadith të përcjellur nga Ebu Daudi nëpërmjet Ebu Bekrit (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) dhe të konsideruar *sahîh* (i vërtetë) nga Shejh Albani, Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*): "*Çdo popull, në gjirin e të cilit bëhen mëkate dhe (njerëzit) kanë mundësi ta ndryshojnë (këtë gjendje), por nuk e ndryshojnë, Allahu është gati ta përfshijë të gjithin me ndëshkim.*". Në një hadith tjetër të përcjellur nga Ebu Daudi nëpërmjet Xhabir Ibn Abdullahut (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) e të konsideruar *hasen* (i besueshëm) nga Shejh Albani, Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: "*Të gjithë ata që gjenden mes një populli, në gjirin e të cilit bëhen mëkate që kanë mundësi t'i ndalojnë, por nuk i ndalojnë, Allahu do t'i godasë me dënim para se të vdesin*". Po ashtu Hudhejfe Ibn Jemani (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) tregon se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Betohem për Atë që ka shpirtin Tim në dorë, se ju duhet ta urdhëroni të mirën dhe ta ndaloni të keqen, përndryshe Allahu me siguri që është gati t'ju çojë ndëshkim dhe pastaj t'i luteni e Ai të mos ju përgjigjet.*" (E përcjell Tirmidhiu dhe Shejh Albani e konsideroi hadith *hasen*/të besueshëm).

Përcillet nga Ibn Omeri (*Allahu qoftë i kënaqur me ta*), se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*O njerëz! Urdhërojeni të mirën dhe ndalojeni të keqen para se (të vijë koha kur) ta lutni Allahun e lutja të mos ju plotësohet*" (E përcjell Ibn Maxhe dhe Shejh Albani e konsideroi hadith *hasen*/të besueshëm).

Në të vërtetë, urdhërimi i së mirës dhe ndalimi i së keqes nuk e largon riskun dhe nuk e afron vdekjen. Është fakt se rabinët çifutë dhe murgjit e krishterë, kur braktisën urdhërimin e së mirës dhe ndalimin e së keqes, u mallkuan nga Allahu nëpërmjet gojës së profetëve të tyre, pastaj i zuri të gjithë belaja.

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësohen njerëzit që të binden dhe të poshtërohen ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. Vërtet, Ti je i Fuqishëm për çdo gjë.

Allahu më bëftë mua dhe ju që të përfitojmë nga udhëzimi i Librit të Tij dhe nga Suneti i Profetit të Tij, Muhamedit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*).

Them këto fjalë dhe i kërkoj falje Allahut për çdo mëkat, për veten, për ju dhe për të gjithë muslimanët e tjerë. Kështu që edhe ju kërkojini falje, sepse Ai është Falësi i madh dhe Mëshirëploti.

Hytbja e dytë

Falënderojmë Allahun, që nuk i krijoi kot njerëzit dhe nuk i la pa përgjegjshmëri, madje i nderoi ata nëpërmjet urdhërimeve dhe ndalimeve, duke i udhëzuar kështu në rrugën e drejtë. E lavdëroj Allahun, që është i përsosur; Atij i përkasin emrat më të bukur dhe cilësitë më të larta. Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq, që mbi Fronin e Vet është ngritur. Dëshmoj se

Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij, është më i miri që ka urdhëruar të mirën dhe ka ndaluar të keqen, derisa feja u stabilizua, është profeti më i nderuar i rrugës së drejtë. O Allah, jepi bekim dhe paqe robit dhe të dërguarit tënd, Muhamedit, si dhe familjes e shokëve të tij!

O robër të Allahut! A nuk e keni dëgjuar shembullin që ka treguar i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) për njeriun që ruan kufijtë e Allahut dhe për atë që i shkel ato?! Ai ka thënë: "*Shembulli i një njeriu që i ruan kufijtë e Allahut dhe një njeriu që i shkel ato, është si shembulli i një grupi njerëzish (që gjendeshin) në një anije dhe hodhën short (se kush do të rrinte mbi kuvertë e kush në hangar). Kështu, një pjesë ndenjën sipër, kurse një pjesë – poshtë. Ata që ishin poshtë, sa herë që kërkonin ujë, duhej të kalonin mbi ata që ndodheshin sipër, duke i munduar ata. Atëherë ata (poshtë) thanë (me vete): 'Sikur të hapnim një vrimë në pjesën tonë (të anijes për të marrë ujë), nuk do t'i mundonim më ata që janë sipër nesh.' Në qoftë se ata (sipër) do t'i lejonin këta (poshtë) që të realizonin qëllimin e tyre, atëherë do të shkatërroheshin të gjithë. Por, në qoftë se do t'i ndalonin, atëherë do të shpëtonin veten dhe të tjerët.*" (E përcjell imam Buhariu).

Robër të Allahut, ky është vërtet një shembull i llogaritur mirë; ai synon një shoqëri islame të lidhur, në të cilën janë ngulur mirë shtyllat e urdhërimit të së mirës dhe ndalimit të së keqes, ku individët bashkëpunojnë me njëri-tjetrin në vendosjen e kufijve dhe ligjeve të Allahut. Kështu, aty do të sundojnë siguria dhe qetësia: siguria nga vesi me të gjitha format dhe trajtat e tij dhe qetësia për shpëtimin e fesë nga zhdukja e moralit, nga degradimi dhe rënia. Anëtarët e kësaj shoqërie nuk do të dëshirojnë të ishin pjesë e një shoqërie të degraduar, e cila ua lë të lirë frerin individëve, që të jetojnë sipas qejfit, t'i kapërcejnë kufijtë e Allahut dhe të veprojnë me moralin që dëshirojnë, pa asnjë vrarje ndërgjegjeje: "**Ata nuk janë tjetër, veçse si bagëti. Madje, ata janë edhe më të shmangur nga rruga e drejtë.**" (El-Furkân: 44).

Urdhërimi i së mirës dhe ndalimi i së keqes është një nga ritet e fesë, të cilin Zoti i botëve e ka ligjëruar për të mirën e robërve të Vet dhe për ndërtimin e tokës së Vet. Nëse ky rit nuk do të zbatohej, atëherë do të dilte jashtë funksionit faktori më i madh i përmirësimit dhe mjeti më madhor i edukimit e disiplinimit; njerëzit do të bëheshin të verbër përballë së keqes, që e kanë para syve dhe veshëve. Kësisoj, asnjë prind nuk do t'i fliste fëmijës së vet e nuk do t'ia qortonte sjelljet e shëmtuara; asnjë komshi nuk do ta këshillonte, duke e urdhëruar a ndaluar komshiun tjetër; askush nuk do t'i jepte këshilla miqve e të afërmve, nuk do të interesohej për mbarëvajtjen e tyre, për kthimin në rrugën e drejtë dhe shpëtimin nga rënia në humnerë. Nëse rregulli i urdhërimit të së mirës dhe ndalimit të së keqes nuk funksionon midis individëve të një shoqërie, e gjithë shoqëria do të prishet.

Prandaj kijeni frikë Allahun, o robër të Zotit! Urdhërojeni të mirën dhe ndalojeni të keqen sipas mundësisë që keni, me qëllim që Allahu t'ju shpërblejë dhe të bëheni pjesë e palës së Tij, e cila i është përgjigjur urdhrit të Tij, prandaj **AI** e ka lavdëruar në

Librin e Vet të përkryer: "**Ju jeni populli më i mirë i dalë për njerëzimin:** (sepse) **ju urdhëroni që të bëhen vepra të mira, i ndaloni të këqijat dhe besoni Allahun.**" (Âl 'Imrân: 110).

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 46

Duaja dhe dobitë e saj

Hytbja e parë

Çdo lavd dhe falënderim i takon Allahut, Zotit të botëve, që i ka urdhëruar robërit e Vet t'i luten dhe u ka premtuar se do t'u përgjigjet. Dëshmoj se nuk zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq, që i ka kërcënuar keqbërësit me ndëshkim dhe u ka premtuar të devotshmëve, që i frikësohen Atij shpërblime të mira. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i Dërguari i Tij; Allahu i dhëntë bekime dhe paqe atij, familjes dhe shokëve të tij!

O njerëz, kijeni frikë Allahun e Lartësuar dhe dijeni, se duaja është një nga adhurimet më të mëdha, që i kushtohet Allahut. Numan Ibn Beshiri (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) tregon, se një herë Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Duaja është vetë adhurimi*" dhe pastaj ka lexuar: "**Zoti juaj ka thënë: "Lutmuni Mua, se do t'ju përgjigjem! Me të vërtetë, ata që tregohen mendjemëdhenj e nuk duan të Më adhurojnë, do të hyjnë në Xhehenem të poshtëruar"!**" (El-Gâfir: 60). (E përcjellin autorët e librave *Es-Sunen* dhe Shejh Albani e konsideroi hadith *sahîh*/të vërtetë).

Allahu ka urdhëruar që njerëzit t'i luten Atij në shumë ajete të Kuranit dhe ka premtuar se do të përgjigjet; Ai i ka lavdëruar profetët e Tij dhe familjet e tyre që i luteshin Atij: "**Ne iu përgjigjëm atij dhe i dhuruam Jahjain, duke ia bërë gruan të aftë** (për lindje). **Me të vërtetë, ata nxitonin për vepra të mira dhe Na luteshin, me shpresë e frikë dhe ishin të përulur ndaj Nesh.**" (El-Enbijâ': 90).

I Lartmadhëruari na tregon se Ai është pranë dhe i përgjigjet lutjes së atyre që i luten Atij: "**Kur robërit e Mi** (besimtarë) **të pyesin për Mua,** (thuaju se) **Unë jam afër, i përgjigjem lutjeve të lutësit, kur ai më lutet Mua. Prandaj le t'i përgjigjen thirrjes Sime dhe le të më besojnë Mua, për të qenë në rrugë të drejtë.**" (El-Bekare: 186).

Ai na urdhëron t'i lutemi me përulje, veçanërisht në raste vështirësish e fatkeqësish dhe tregon se askush tjetër përveç Atij, nuk i përgjigjet nevojtarit dhe nuk e largon të keqen: "(A ka më të mirë se) **Ai që i vjen në ndihmë nevojtarit të këputur, kur i lutet Atij e që jua largon të keqen...**" (En-Neml: 62).

Zoti i Madh i qorton ata që nuk preferojnë t'i luten Atij në raste vështirësish, fatkeqësish, varfërie e sëmundjeje dhe thotë: "**Sa herë që çonim të dërguar në ndonjë vendbanim, Ne i dënonim banorët e tij me skamje dhe sëmundje, në mënyrë që të përuleshin.**" (El-A'râf: 94) dhe "**Ne iu kemi dërguar shumë popujve profetë para teje dhe i kemi dënuar ata me skamje dhe fatkeqësi, për t'u bërë të dëgjueshëm. Vetëm sikur të përuleshin, kur u erdhi ndëshkimi Ynë! Por zemrat e tyre u bënë gur, ndërsa djalli ua paraqiste si të bukura veprat e tyre**

të këqija." (El-En'âm: 42-43). Kjo është prej mëshirës dhe bujarisë së Allahut të përsosur, sepse Ai, megjithëse nuk ia ka nevojën krijesave të Veta, i urdhëron ata t'i luten Atij ngaqë ata kanë nevojë për Të, siç thotë Vetë: "**O njerëz! Ju jeni të varfër e nevojtarë për Allahun, kurse Allahu s'ka nevojë për asgjë dhe është i Denjë për çdo lavd.**" (El-Fâtir: 15) dhe "**Allahu është i Pasur** (s'ka nevojë për asgjë), **ndërsa ju jeni të varfër.**" (Muhamed: 38). Në një hadith kudsij Allahu thotë: "*O robërit e Mi, të gjithë ju jeni të humbur, përveç atyre që i kam udhëzuar Unë; prandaj më kërkoni udhëzim, që t'ju udhëzoj! O robërit e Mi, të gjithë ju jeni të uritur, përveç atyre që i ushqej unë; prandaj më kërkoni ushqim, që t'ju ushqej! O robërit e mi, të gjithë ju jeni lakuriq, përveç atyre që i vesh unë; prandaj më kërkoni veshje, që t'ju vesh! O robërit e mi, në të vërtetë ju bëni gabime ditë e natë, kurse Unë i fal të gjitha gjynahet; prandaj më kërkoni falje që t'ju fal.*" (E përcjell Muslimi).

Prandaj lutjuni Allahut, o robër të Zotit, dhe dijeni se përgjigjja e lutjes kërkon disa kushte, të cilat duhen përmbushur patjetër. Në fakt Allahu (i përsosur qoftë Ai) ka premtuar, se do t'i përgjigjet atij që i lutet dhe Allahu nuk e thyen premtimin e Vet. Mirëpo përgjigjja e lutjes mund të vonohet për shkak të disa pengesave që gjenden tek njeriu. Pra, vetë robi mund të bëhet pengesë për mospranimin e duasë.

Një ndër pengesat e përgjigjes së lutjes është, që robi të mos kujdeset për zbatimin e detyrimeve, që i ka caktuar Allahu dhe të kryejë vazhdimisht gjynahe. Në këtë mënyrë robi largohet nga Allahu dhe i ndërpret lidhjet me Të, prandaj ai e meriton që nëse bie në vështirësi dhe lutet, lutja të mos gjejë përgjigje. Në një hadith Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Njihu me Allahun kur je mirë, që Ai të të njohë kur të jesh në vështirësi*" (E përcjell Sujutiu në librin *El-Xhâmi'* dhe Shejh Albani e konsideroi hadith *sahîh*/të vërtetë). Kuptimi i hadithit është, se nëse robi i frikësohet Allahut, i ruan kufijtë dhe i respekton të drejtat e Tij, kur është në gjendje të mirë, në këtë mënyrë është njohur me Allahun dhe ka krijuar një lidhje të veçantë midis vetes dhe Zotit të tij. Kjo pastaj bën që Zoti ta njohë robin, kur ky të jetë në vështirësi, si shpërblim për njohjen që ai i bëri Zotit, kur ishte mirë dhe si rrjedhojë ta shpëtojë nga vështirësitë. Në një hadith tjetër kudsij, Zoti thotë: "*Robi im nuk më afrohet me gjë më të dashur për Mua, sesa detyrimet që i kam caktuar. (Më pas) robi im vazhdon të më afrohet me vepra vullnetare, derisa ta dua. Po e desha, bëhem veshi i tij me të cilin ai dëgjon, syri i tij me të cilin ai sheh, dora e tij me të cilën ai godet dhe këmba e tij me të cilën ai ecën; dhe nëse ai më kërkon (ndonjë gjë), Unë me siguri që do t'ia jap, e nëse më kërkon mbrojtje, Unë me siguri që do ta mbroj.*" (E përcjell imam Buhariu).

Kësisoj kush vepron kundrejt Allahut me frikë dhe përulje në kohë rehatie, do të trajtohet nga Allahu me ndihmë në kohë vështirësie, siç ka thënë Zoti i Lartësuar për Profetin e Tij Junus (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), kur atë e kishte gëlltitur balena: "**...dhe po të mos ishte nga ata që i luten Allahut, me siguri do të mbetej në barkun e saj deri në Ditën e Ringjalljes.**" (Es-Sâffât: 143-144). Kuptimi

është se sikur Junusi të mos kishte dituri të dobishme në kohë rehatie, ose sikur të mos kishte qenë nga ata që faleshin më parë, do të mbetej në barkun e balenës deri në Ditën e Ringjalljes, pra, barku do të bëhej varri i tij deri në Ditën e Kiametit. Disa nga muslimanët e parë kanë thënë: "Përmendeni Allahun në rehati, që Ai t'ju përmendë në vështirësi. Në të vërtetë, Junusi (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) e përmendte Allahun gjithmonë dhe kur u gjend në barkun e balenës, Allahu i Lartësuar tha: **'...dhe po të mos ishte nga ata që i luten Allahut, me siguri do të mbetej në barkun e saj deri në Ditën e Ringjalljes.**" Nga ana tjetër Faraoni ishte shtypës dhe e kishte harruar përmendjen e Allahut "**derisa, kur po mbytej tha: Besoj se s'ka zot tjetër përveç Atij që i besojnë bijtë e Izraelit; dhe unë jam ndër myslimanët.**" (Jûnus: 90). Atëherë Allahu i Lartësuar tha: "**Vallë, tani** (po beson), **ndërkohë që më parë ishe i padëgjueshëm dhe ngatërrestar?!**" (Jûnus: 91).

Një nga pengesat më të mëdha për plotësimin e lutjes është ngrënia, pirja dhe veshja e haramit. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Një burrë me flokë të shprishur e të pluhurosur, në një udhëtim të gjatë i zgjat duart drejt qiellit dhe lutet: 'O Zot, o Zot!', ndërkohë që ushqimin e ka haram, pijen e ka haram, veshjen e ka haram dhe është ushqyer me haram. Atëherë, si mund të gjejë përgjigje ky (njeri)?!*" (E përcjell Muslimi).

Abdullahu, i biri i imam Ahmedit, e ka përmendur këtë histori në librin *Ez-Zuhd*: "Izraelitëve u ra një fatkeqësi dhe dolën në një fushë të hapur (për t'iu lutur Zotit). Atëherë Allahu i Plotfuqishëm e i Madhërishëm e frymëzoi profetin e tyre që t'u shpallte këto fjalë: Ju po dilni në fushë me trupa të ndotur dhe po ngrini drejt Meje duart, me të cilat keni derdhur gjakun tuaj dhe keni mbushur me haram shtëpitë tuaja. Tani që zemërimi Im kundër jush është rritur, ju vetëm sa do të largoheni më shumë nga Unë". Prandaj jini të vëmendshëm për veten tuaj, o njerëz, dhe vështrojini fitimet, ushqimet dhe pijet tuaja! Shiheni se me çfarë e ushqeni trupin tuaj dhe kërkoni ushqim, pije dhe veshje hallall, në mënyrë që Allahu t'iu përgjigjet lutjeve dhe përgjërimeve tuaja.

Një nga pengesat e plotësimit të duasë është mungesa e sinqeritetit për Allahun gjatë lutjes, sepse Allahu i Lartësuar thotë: "**Andaj, lutjuni Allahut me adhurim të sinqertë për Të, edhe nëse këtë e urrejnë jobesimtarët!**" (El-Gâfir: 14) dhe "**Xhamitë i janë kushtuar vetëm Allahut, prandaj mos iu lutni askujt krahas Allahut!**" (El-Xhinn: 18). Si pasojë, njerëzve që i luten dikujt tjetër krahas Allahut, si p.sh., idhujve, të vdekurve që ndodhen nëpër varre dhe tyrbe, njerëzve që kanë qenë besimtarë të mirë e të devotshëm (siç bëjnë disa adhurues varresh në ditët e sotme, që kërkojnë ndihmën e të vdekurve), pra, këtyre njerëzve nuk u plotësohet duaja nëse luten, sepse ata nuk e kanë bërë atë të sinqertë vetëm për Allahun. E njëjta gjë thuhet edhe për ata njerëz, që në lutjet e tyre i kërkojnë Zotit nëpërmjet të vdekurve, duke thënë p.sh.: "Të kërkojmë ty për hatër të filanit" ose "për pozitën e filanit". Këtyre nuk u plotësohet duaja tek Allahu, sepse ajo është dua e pabazë dhe e paligjshme. Në fakt Allahu nuk na e ka ligjëruar, që t'i lutemi Atij nëpërmjet ndonjë krijese apo pozite të saj tek Ai, por na ka urdhëruar thjesht që t'i lutemi Atij

drejtpërdrejt, pa ndërmjetësinë e askujt. Zoti i Madh ka thënë: "**Kur robërit e Mi** (besimtarë) **të pyesin për Mua,** (thuaju se) **Unë jam afër, i përgjigjem lutjeve të lutësit, kur ai më lutet Mua. Prandaj le t'i përgjigjen thirrjes Sime dhe le të më besojnë Mua për të qenë në rrugë të drejtë.**" (El-Bekare: 186) dhe "**Zoti juaj ka thënë: "Lutmuni Mua, se do t'ju përgjigjem! Me të vërtetë, ata që tregohen mendjemëdhenj e nuk duan të Më adhurojnë do të hyjnë në Xhehenem të poshtëruar"!**" (El-Gâfir: 60).

Një ndër pengesat e plotësimit të duasë është që njeriu të lutet me zemër të pavëmendshme. Hakimi ka përcjellur në librin e tij *El-Mustedrak* prej Ebu Hurejrës (*Allahu e mëshiroftë*) se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Lutjuni Allahut, duke qenë të sigurt për përgjigjen (e Tij) dhe dijeni se Allahu nuk i përgjigjet një zemre të shkujdesur e të pavëmendshme*" (E përcjell Tirmidhiu dhe Shejh Albani e konsideroi hadithin *hasen*/të besueshëm).

Një ndër pengesat e plotësimit të duasë është braktisja e urdhërimit të së mirës dhe ndalimit të së keqes. Hudhejfe Ibn Jemani (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) tregon se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Betohem për Atë që ka shpirtin Tim në dorë, se ju duhet ta urdhëroni të mirën dhe ta ndaloni të keqen, përndryshe Allahu me siguri që është gati t'ju çojë ndëshkim nga Vetja dhe pastaj t'i luteni e Ai të mos ju përgjigjet.*" (E përcjell Tirmidhiu dhe Shejh Albani e konsideroi hadith *hasen*/të besueshëm).

Imam Shemsudin Muhamed Ibn Ebi Bekri ka thënë: "Duaja është një nga shkaqet më të forta për largimin e të këqijave dhe realizimin e kërkesave. Megjithatë ndodh që rrjedhojat e saj të vonohen për disa arsye: ose për shkak të dobësisë së saj, si p.sh., të jetë dua të cilën Allahu nuk e do, sepse përmban në vetvete shkelje të ndryshme; ose për shkak të dobësisë së zemrës, mosdrejtimit të saj nga Allahu dhe mospërqendrimit të saj nga Ai, duke u bërë kështu si një hark i butë, i cili nuk e lëshon larg shigjetën e tij; ose për shkak të ekzistencës së penguesve të përgjigjes, si p.sh., ngrënia e haramit, ndryshku i mëkateve që mbulon zemrat dhe mbizotërimi i shkujdesjes, përhumbjes dhe argëtimeve të kota në zemër". Po ashtu ai ka thënë: "Duaja është ilaçi më i mirë. Ajo është armikja e vështirësive: i largon dhe i shëron ato, e parandalon ardhjen e tyre ose i heq a i lehtëson ato, kur ato vijnë. Duaja është arma e besimtarit". Kështu Omeri (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) tregon se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Duaja është e dobishme edhe për ato (vështirësi) që kanë ardhur, edhe për ato që s'kanë ardhur. Prandaj bëni vazhdimisht dua, o robër të Allahut!*" (E përcjell Tirmidhiu dhe Shejh Albani e konsideroi hadith *hasen*/të besueshëm).

Pra, duaja është një nga adhurimet më të mëdha. Braktisja e saj tregon mendjemadhësi, ngurtësim të zemrës dhe shpërfillje të Allahut dhe është shkak për futjen në Zjarrin e Xhehenemit. Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Zoti juaj ka thënë: "Lutmuni Mua, se do t'ju përgjigjem! Me të vërtetë, ata që tregohen mendjemëdhenj e nuk duan të Më adhurojnë, do të hyjnë në Xhehenem të**

poshtëruar"!" (El-Gâfir: 60). Nga ana tjetër, duaja drejtuar Allahut është shkak për hyrjen në Xhenet. Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Ata do të afrohen, duke biseduar me njëri-tjetrin e duke thënë: "Më parë Ne kemi pasur frikë në familjet tona** (nga gjykimi i Allahut), **por Allahu na ka dhuruar mëshirë dhe na ka ruajtur nga era përcëlluese** (e Zjarrit). **Ne qysh më parë i jemi falur Atij. Ai është vërtet Bamirës dhe Mëshirëplotë".**" (Et-Tûr: 25-28). Në këtë ajet Allahu (*i Përsosur e i Lartësuar qoftë Ai*), na tregon për njerëzit e Xhenetit, se ata do të pyesin njëri-tjetrin rreth situatave të ndryshme në dynja, punëve që bënin dhe shkakut që i solli ata në Shtëpinë e Nderimit (Xhenetin e amshuar). Dhe ata i thonë njëri-tjetrit, se shkaku që i çoi ata në atë vend, ku nderohen dhe janë të lumtur është se në dynja ata i frikësoheshin Zotit të tyre dhe dënimit të Tij, prandaj i braktisën gjynahet dhe bënë vepra të mira dhe se Allahu, me mirësinë dhe bujarinë e Vet, ua bëri mbarë dhe i ruajti nga dënimi i zjarrit djegës, sepse ata i luteshin Atij në dynja, që t'i ruante nga dënimi i helmët dhe t'i çonte në vendin e begative.

Prandaj lujtjuni sa më shumë Allahut, o muslimanë, dhe bëjeni këtë me adhurim të sinqertë për Të.

E'ûdhu bil-lâhi minesh shejtânirr rraxhîm. Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Lutjuni Zotit tuaj përulshëm dhe ngadalë! Njëmend, Ai nuk i do ata që e kalojnë kufirin. Dhe mos bëni çrregullime në Tokë, pasi është vënë rregulli, ndërsa Atij lutjuni me frikë dhe shpresë. Vërtet mëshira e Allahut është afër punëmirëve.**" (El-A'râf: 55-56).

Allahu më bekoftë mua dhe ju në lidhje me Kuranin e Madhëruar dhe na bëftë që të gjithë të përfitojmë nga ajetet dhe këshillat e tij të urta, vërtet, Ai është Gjithëdëgjues dhe i përgjigjet lutjeve.

Hytbja e dytë

E lavdërojmë dhe e falënderojmë Allahun për mirësinë dhe bujarinë e Vet; Ai u përgjigjet lutjeve dhe i do të devotshmit. Dëshmoj me drejtësi dhe siguri se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij, është thirrësi më i mirë dhe njeriu që i trembet e i frikësohet më shumë Zotit të botëve. Allahu i dhëntë bekim dhe paqe atij, familjes dhe të gjithë shokëve të tij!

O njerëz, kijeni frikë Allahun e Lartësuar dhe dijeni, Allahu ju mëshiroftë, se pranimi i duasë ka disa faktorë, të cilat nëse njeriut i bëhet mbarë t'i plotësojë, do t'i plotësohet edhe duaja. Imam Ibn Kajjimi (*Allahu e mëshiroftë*), duke shpjeguar këto faktorë ka thënë: "Nëse me duanë bashkohet edhe prania e plotë e zemrës dhe kjo qëllon në një nga gjashtë kohët e përgjigjes së duasë, të cilat janë: pjesa e tretë e natës, koha kur thirret ezani, intervali midis ezanit dhe ikametit, koha në fund të namazeve të detyrueshme, intervali midis hipjes së imamit në minber ditën e xhuma deri kur të mbarojë namazi i xhumasë dhe ora e fundit e pasdites së asaj dite, dhe më tej duaja bëhet me zemër të përulur, të dorëzuar para Zotit të botëve, të nënshtruar, të përgjëruar

e të zbutur, bëhet duke u kthyer nga Kibla dhe me abdes, bëhet duke i ngritur duart drejt Allahut e pastaj të fillohet me lavdërimin dhe falënderimin e Allahut e të vazhdohet me lutjet për paqe e bekime për Muhamedin, robin dhe të dërguarin e Tij; dhe të gjitha këto të paraprihen nga dhënia e një sadakaje, atëherë kjo dua është pothuajse e sigurt se nuk do të refuzohet, veçanërisht po qe se ajo përmban disa lutje, për të cilat Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) na ka treguar se ato plotësohen, ose po qe se përmban Emrin më të madh të Allahut."

O robërit e Allahut, duaja është çlirim nga vështirësitë, ndihmë për nevojtarin dhe mbështetje kundër armiqve. Prandaj shtojini duatë për veten dhe vëllezërit tuaj muslimanë dhe lutuni kundër femohuesve dhe armiqve të fesë, sepse Allahu është afër dhe i përgjigjet lutjeve. Dijeni se duaja e të shtypurit plotësohet, prandaj ruajuni padrejtësisë. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Ruaju duasë së të shtypurit, sepse midis saj dhe Allahut nuk ka pengesa.*" (E përcjellin imam Buhariu dhe Muslimi).

Prandaj mos i bëni padrejtësi njëri-tjetrit, o robër të Allahut dhe dijeni se fjala më e mirë është Libri i Allahut, kurse rruga më e mirë është rruga e të Dërguarit të Allahut.

O Zot! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Ji i kënaqur me kalifët e drejtë dhe imamët e udhëzuar: Ebu Bekrin, Omerin, Othmanin dhe Aliun.

O Allah! Ji i kënaqur me gratë e Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), Nëna të besimtarëve dhe shokët dhe familjarët e tjerë, si dhe me ndjekësit e tyre në të mira.

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja.

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Bëhu me vëllezërit tanë muslimanë kudo që janë! Mbuloji dobësitë e tyre dhe qetësojua frikën!

O Allah! Ruaji ata nga para dhe nga mbrapa, nga e djathta dhe nga e majta.

O Allah! Ruaji burrat e tyre, mbuloi gratë e tyre!

O Allah! Largo çdo fatkeqësi dhe dëm që u ka rënë vëllezërve tanë muslimanë!

O Allah! Fali prindërit, gratë dhe fëmijët tanë!

O Allah! Fali dijetarët tanë dhe këdo ndaj të cilit kemi detyrime! Vërtet që Ti, o Zoti ynë, je i afërt, gjithëdëgjues dhe i përgjigjesh lutjeve. I qofshim falur Allahut, Zotit të botëve!

Hytbe nr. 47

Pastrimi ritual[21] dhe namazi

Hytbja e parë

Çdo lavd dhe falënderim i takon Allahut, Zotit të botëve, që i do ata që pendohen shumë dhe i do ata që pastrohen shpesh. Dëshmoj me besim të sinqertë se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij i vërtetë e besnik; Allahu i dhëntë bekim dhe paqe atij, familjes dhe shokëve të tij, si dhe ndjekësve të tyre në mirësi deri në Ditën e Gjykimit.

O njerëz! Kijeni frikë Allahun e Lartësuar dhe dijeni se abdesi është çelësi i namazit dhe një nga kushtet më të mëdha të saktësisë së tij. Allahu i Lartësuar ka thënë: "**O besimtarë! Kur doni të falni namaz, lani fytyrën dhe duart deri në bërryla, kurse kokën fshijeni me dorë të lagët; lani edhe këmbët deri në nyje. Nëse jeni të papastër** (si pasojë e marrëdhënieve bashkëshortore apo e derdhjes së farës), **pastrohuni** (duke u larë krejtësisht)! **Por, në qoftë se jeni të sëmurë** (që mund t'ju dëmtojë uji)**, ose gjendeni në udhëtim, ose ndonjëri nga ju vjen pas kryerjes së nevojës natyrore, ose nëse keni pasur marrëdhënie me bashkëshortet e nuk gjeni ujë, atëherë gjeni dhé të pastër dhe fshini fytyrat e duart me të. Allahu nuk dëshiron t'ju krijojë ndonjë vështirësi, por dëshiron t'ju pastrojë dhe t'i plotësojë dhuntitë e Tij ndaj jush, që të jeni falënderues.**" (El-Mâ'ide: 6). Në këtë ajet të nderuar jepet urdhri për kryerjen e pastrimit të pjesshëm-abdesit, nga papastërtia e vogël[22] dhe për kryerjen e pastrimit të plotë të trupit – guslit, nga papastërtia e madhe[23]. Kuptojmë se ky pastrim bëhet me ujë, nëse ai gjendet dhe kemi mundësi ta përdorim. Ndërsa kur nuk gjejmë ujë dhe nuk kemi mundësi ta përdorim për shkak të ndonjë sëmundjeje, apo sepse kemi pak ujë, i cili nuk mjafton për abdes, ose duhet për të pirë a gatuar, atëherë përdorim dhé për pastrim ritual. Ajeti na tregon për lehtësimin që Allahu i bën robërve të Vet për heqjen e vështirësive në ligjërimin e pastrimit me ujë, që bëhet me dhé në mungesë të ujit, në pamundësi për ta përdorur atë.

Gjithashtu ky varg kuranor na e bën të qartë se Allahu (*i përsosur qoftë Ai*) dëshiron që të na pastrojë nga papastërtitë, mëkatet dhe sjelljet e këqija. Kështu Ai thotë: "**dëshiron t'ju pastrojë dhe t'i plotësojë dhuntitë e Tij ndaj jush**" pra, duke lejuar pastrimin me dhé në vend të pastrimit me ujë, kur ky i fundit nuk gjendet.

---

[21] Termi "pastrim ritual" nënkupton abdesin dhe guslin (sh.p.).

[22] Termi "papastërtia e vogël" nënkupton gjendjen e trupit pas kryerjes së nevojës së trashë apo të hollë dhe pas daljes së gazrave (sh.p.).

[23] Termi "papastërtia e madhe" nënkupton gjendjen e trupit pas kryerjes së marrëdhënieve seksuale, ose pas daljes së spermës, apo lëngut që prodhojnë gjëndrat gjinore te femrat (sh.p.).

Pastaj Allahu thotë: "...**që të jeni falënderues**", pra, që ta falënderoni Allahun për mirësitë dhe lehtësitë që ju ka dhënë, duke jua hequr vështirësitë. Dhe ky falënderim shprehet duke e lavdëruar Allahun e Lartësuar, duke qenë mirënjohës ndaj Tij dhe duke iu bindur Atij në çdo vepër.

Nga konteksti i ajetit vihet re se pjesët e trupit që duhen pastruar gjatë abdesit janë: fytyra, duart (deri në bërryla), koka dhe këmbët (deri në nyje) dhe se fytyra, duart dhe këmbët duhen larë, ndërsa koka duhet fërkuar e tëra me dorë të lagur; gjatë guslit është detyrim të lahet i gjithë trupi. Për sa i përket pastrimit me dhé - tejemumit, mënyra e kryerjes së tij shpjegohet nga Suneti (praktika e Profetit Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*)): në fillim përplasen duart një herë të vetme mbi dhé të pastër ose mbi çdo gjë që vjen nga toka, shkëmbinjtë etj., dhe pastaj me pluhurin e mbetur aty fërkohen pëllëmbët e duarve dhe fytyra vetëm nga një herë.

O robër të Allahut, abdesi merret kështu:

- Në fillim personi bën nijet me zemër që do të marrë abdes për të hequr papastërtinë më të vogël.

- Më pas thuhet *Bismil-lâh* dhe lahen pëllëmbët e duarve tre herë.

- Pastaj shpëlahen mirë goja dhe hunda nga tre herë, duke e çuar ujin deri në pjesën më të largët të gojës dhe duke e thithur atë deri në pjesën më të largët të hundës, përveçse atëherë kur jemi me agjërim. Gjatë agjërimit nuk duhet tepruar shpëlarja e gojës dhe e hundës, sepse ka rrezik që uji të shkojë në grykë.

- Më pas lahet fytyra tre herë, duke nisur, për së gjati, nga vendi i zakonshëm ku fillojnë flokët e deri poshtë nofullave dhe mjekrës dhe për së gjeri, nga njëri vesh në tjetrin. Mjekra është pjesë e fytyrës dhe duhet larë pjesa e saj e jashtme, edhe pse mund të jetë e gjatë. Ndërsa është mirë që të kalojmë gishtërinjtë e lagur nëpër pjesën e brendshme të mjekrës.

- Pastaj me duar të lagura fërkojmë të gjithë kokën, duke filluar nga pjesa e parme e saj e deri në fund dhe duke vazhduar anasjelltas. Veshët konsiderohen pjesë e kokës, prandaj fërkohet si pjesa e jashtme, ashtu edhe pjesa e brendshme e tyre. Kjo bëhet duke e fërkuar me gishtin tregues në vrimën e veshit, kurse me gishtin e madh pjesën e jashtme të tij.

- Në fund lahen këmbët tre herë, së bashku me nyjet.

Gjatë abdesit duhet që uji të prekë e të rrjedhë mbi të gjithë sipërfaqen e pjesëve që duhen pastruar. Prandaj në qoftë se uji nuk ka kaluar në ndonjë pjesë të gjymtyrëve të abdesit, ky i fundit është i pavlefshëm. Kjo bazohet në një hadith të përcjellur nga Omeri (*Allahu qoftë i kënaqur me të*), se një burrë e kishte lënë pa lagur një thua të këmbës së tij të djathtë dhe Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), pasi e vuri re këtë gjë i tha atij: "*Kthehu dhe merr mirë abdes*" (E përcjell Muslimi).

Në qoftë se në ndonjë nga gjymtyrët e abdesit ka plagë që dëmtohet nga uji, atëherë ky vend nuk duhet prekur me ujë, ndërsa pjesa tjetër e gjymtyrës lahet. Për të kompensuar moslarjen e vendit të plagës, merret tejemum. Në rast se plaga është e lidhur me fashë, leukoplast apo është me allçi, për thyerjet e ndryshme, atëherë mjafton

që kjo pjesë të përkohet me dorë të lagur.

Kushdo që mban veshur meste ose diçka të ngjashme me to, si p.sh., çorape të trasha, e ka të lejuar që t'i përkojë ato (në vend që të lajë këmbët gjatë abdesit). Kjo bëhet me tre kushte:

1- Mestet të mbulojnë të gjithë shputën e këmbës, së bashku me nyjat.

2- Të jenë të pastra.

3- Personi t'i ketë veshur ato kur ka qenë me abdes.

Kohëzgjatja e lejimit të përkimit të mesteve apo të çorapeve, që mund t'i zëvendësojnë ato është: një ditë-natë për personin rezident dhe tri ditë e tri net për udhëtarin, të cilit i lejohet të shkurtojë namazin. Kurse përkimi i fashës që mbulon plagën mund të bëhet në çdo abdes, derisa njeriu ta heqë atë dhe nuk ka ndonjë afat të caktuar.

Për sa i përket guslit, ai merret kështu:

- Në fillim bëhet nijeti për t'u larë për shkak të papastërtisë më të madhe ose për ndonjë arsye tjetër.

- Pastaj thuhet *Bismil-lah* dhe lahen pëllëmbët tre herë.

- Më pas lahen pjesët e organeve gjenitale dhe kofshët dhe merret abdes si për namaz.

- Më tej hidhet ujë në kokë tre herë, derisa ai të lagë të gjithë kokën dhe të arrijë deri në rrënjët e flokëve.

- Pastaj derdhet ujë mbi të gjithë trupin dhe laget çdo pjesë e tij, sepse po nuk u lag edhe një pjesë, sado e vogël qoftë ajo, gusli quhet i pavlefshëm, derisa ajo pjesë të lahet. E njëjta mënyrë vlen edhe për femrat, megjithëse atyre u lejohet që të mos i zgjidhin gërshetat e tyre, porse e kanë për detyrë që ta kalojnë ujin në rrënjët e flokëve.

Robër të Allahut! Allahu e di më mirë, por ndoshta urtësia që fshihet pas larjes së këtyre organeve në abdes është fakti që ato përdoren drejtpërdrejt nga njeriu për të bërë vepra të ndryshme; nëpërmjet atyre ai e kundërshton Allahun ose i bindet Atij; ato janë gjymtyrët që lëvizin më shpejt në punë të mira a të këqija. Vetë Profeti (alejhis-salátu ues-selám) ka treguar, se sa herë që lahet një organ i abdesit, Allahu i heq njeriut çdo mëkat që është bërë me atë organ. Po kështu mbasi Allahu i Lartësuar urdhëroi larjen e këtyre pjesëve në abdes dhe larjen e të gjithë trupit gjatë guslit tha: "**Allahu nuk dëshiron t'ju krijojë ndonjë vështirësi, por dëshiron t'ju pastrojë dhe t'i plotësojë dhuntitë e Tij ndaj jush, që të jeni falënderues.**" (El-Mâ'ide: 6). Pra, Allahu na e bën të qartë, se urtësia e pastrimit ritual është dëshira e Tij për t'ia hequr muslimanëve papastërtitë dhe për t'i dëlirur ata nga gjynahet. Në një hadith Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Sigurisht që ndjekësit e mi do të thirren në Ditën e Kiametit (me epitetin) "njerëzit me gjymtyrë të ndriçuara" nga gjurmët e abdesit.*" (E përcjell imam Buhariu). Kështu do të njihen ata midis kombeve, gjë që tregon vlerën dhe dobinë që paraqet abdesi për muslimanët në këtë jetë dhe në tjetrën. Pasi mbaron abdesin është mirë që njeriu të thotë: *Eshhedu el-lâ ilâhe il-lAll-llâhu uahdehu lâ sherîke lehu, ue eshhedu*

enne Muhammeden 'abduhu ue resûluh. Allâhumme-xh'alni minet-teuuabîn uexh-xh'alni minel mutetahhirîn – "Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq dhe dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij. O Allah, më bëj prej atyre që pendohen shumë dhe më bëj prej atyre që pastrohen shumë!" Kjo bazohet në transmetimin e Omer Ibn Hatabit, se Profeti (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ka thënë: "*Kujtdo prej jush që merr abdes, duke e plotësuar mirë atë dhe pastaj thotë: '**Eshhedu el-lâ ilâhe il-lAll-llâhu uahdehu lâ sherîke lehu, ue eshhedu enne Muhammeden 'abduhu ue resûluh** - Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq dhe dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij', patjetër që do t'i hapen tetë dyert e Xhenetit e ai do të hyjë nga cila derë të dojë.*" (E përcjell imam Muslimi). Në një transmetim tjetër shtohen edhe këto fjalë "***Allâhumme-xh'alni minet-teuuabîn uexh-xh'alni minel mutetahhirîn -**. O Allah, më bëj prej atyre që pendohen shumë dhe më bëj prej atyre që pastrohen shumë!*" (E përcjell imam Muslimi). Urtësia që qëndron pas kësaj lutjeje, e cila thuhet në fund të abdesit është bashkimi midis pastrimit të anës së brendshme të njeriut nëpërmjet dëshmisë së monoteizmit islam dhe pastrimit të anës së jashtme nëpërmjet abdesit. Robër të Allahut! Kini kujdes nga shpërdorimi i ujit gjatë abdesit dhe guslit, sepse Profeti (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) e ka ndaluar këtë veprim. Ai merrte abdes me rreth gjysmë litri ujë dhe guslin e merrte me rreth 2 litra ujë dhe ai është shembulli që duhet ndjekur. Kështu pra, hedhja e ujit me shumicë gjatë abdesit dhe guslit është teprim i panevojshëm, madje është diçka e ndaluar, sepse Allahu nuk i do ata që e teprojnë. Andaj kijeni frikë Allahun, robër të Zotit, kujdesuni për pastërtinë që duhet për namaz; pastrohuni ashtu siç ju ka urdhëruar Allahu; ndiqni shembullin e Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) dhe bindjuni atij, siç ka thënë i Lartmadhëruari: "**Bindjuni Allahut dhe të Dërguarit, që Ai t'ju mëshirojë.**" (Âli 'Imrân: 132). Allahu më bekoftë mua dhe ju në lidhje me Kuranin e Madhëruar dhe na bëftë që të gjithë të përfitojmë nga këshillat e tij të urta. Po them këto që dëgjoni dhe i kërkoj falje Allahut! Edhe ju kërkojini falje Atij, sepse Ai është Falësi i madh dhe Mëshirëploti.

Hytbja e dytë

I qofshim falur Allahut për dhuntinë dhe mirësinë e Tij! Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij, të cilin e ka çuar me udhëzimin dhe fenë e së vërtetës, për ta bërë zotëruese mbi të gjitha fetë e tjera. Allahu i dhëntë atij bekim dhe paqe, si dhe familjes e shokëve të Tij. O njerëz! Kijeni frikë Allahun e Lartësuar dhe dijeni se pastrimi ritual është gjysma e besimit dhe se pastrimi për namaz me abdes dhe gusël është amanet midis njeriut dhe Zotit të tij dhe për këtë ai do të pyetet Ditën e Kiametit. Allahu i Lartësuar ka thënë në përshkrimin e besimtarëve: "... **dhe ata që u përmbahen amaneteve dhe detyrimeve të marra**" (El-Mu'minûn: 8). Disa njerëz e marrin për

të lehtë çështjen e pastrimit ritual dhe nuk e plotësojnë atë, ashtu siç e ka urdhëruar Allahu, madje mund të falen gjithë jetën me abdes të parregullt, kështu që nuk u quhen as namazet. Dijeni, se ashtu siç është detyrim pastrimi prej papastërtisë së madhe e të vogël nëpërmjet guslit dhe abdesit, po ashtu është detyrim edhe pastrimi i rrobave dhe vendit nga ndyrësitë. Kështu pra, njeriu duhet të falet me trup të pastër, me rroba të pastra dhe në vend të pastër. Nëse në trup, në rrobë ose në vend bie ndonjë ndyrësi, ajo duhet larë me ujë, derisa të zhduket. Robër të Allahut, në të vërtetë pastrimi i trupit nga papastërtitë fizike dhe rituale është një veprim i detyrueshëm fetarisht dhe pa të namazi është i pavlefshëm. Por ka edhe një pastrim tjetër, i cili nuk ka kohë të caktuar dhe nuk kryhet me ujë e dhé, por bëhet me pendim, me kërkim të faljes dhe me përmbushjen e gjithçkaje që ka urdhëruar apo ndaluar Allahu, si dhe i Dërguari i Tij. Ky pastrim duhet ta shoqërojë njeriun përgjatë gjithë jetës. Ai është pastrimi i vetëm, në të cilin nuk lejohen lehtësime, mangësi, zëvendësime apo shfuqizime; është i lehtë për këdo që Allahu ia lehtëson. Rrënja e tij është frika ndaj Allahut; degët e tij janë kryerja e veprave të urdhëruara dhe braktisja e veprave të ndaluara; frytet e tij janë pëlqimi dhe dashuria e Allahut, fitimi i Xhenetit dhe i një lavdërimi të bukur para Grupit më të Lartë (të engjëjve), fitimi i dashurisë së njerëzve, lehtësimi i punëve, bollëku i riskut dhe begatia në pasuri, familje e fëmijë. Kështu është, o robër të Allahut, prandaj lutuni, duke bërë salavate për "Mëshirën e dhuruar", Muhamed Ibn Abdullahun, sepse Allahu ju ka urdhëruar kështu: "**O besimtarë, lutuni për atë dhe përshëndeteni me "selam"!**" (El-Ahzâb: 56). O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm! O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 48

Çfarë lejohet dhe çfarë nuk lejohet në namaz

Hytbja e parë:

Çdo lavd dhe falënderim i takon Allahut, Zotit të botëve. Ai e ka bërë përuljen në namaz një nga tiparet e besimtarëve të shpëtuar, duke treguar se ata do të jenë trashëguesit e Xhenetit të Firdeusit, ku do të qëndrojnë përgjithmonë. Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq, edhe pse këtë e urrejnë idhujtarët. Dëshmoj se Muhamedi është robi, i dërguari dhe profeti i Tij i fundit dhe udhëheqësi i atyre që do t'u ndriçojnë pjesët e trupit të lara nga abdesi. O Allah, jepi bekim dhe paqe atij, familjes dhe të gjithë shokëve të tij, deri në Ditën e Gjykimit.

O njerëz, kijeni frikë Allahun dhe dijeni se përulja në namaz është shpirti i tij dhe elementi që e bën të vërtetë kryerjen e tij. Namazi pa përulje është si trupi pa shpirt. Allahu (*i përsosur qoftë Ai*) e ka lidhur shpëtimin me përuljen e namazlive gjatë faljeve të tyre dhe ka thënë: "**Me të vërtetë, janë të shpëtuar besimtarët, të cilët janë të përulur në namazin e tyre**" (El-Mu'minûn: 1-2). Kështu pra, ai që nuk plotëson përuljen në namaz, nuk është prej njerëzve të shpëtuar. Disa nga shenjat e përuljes në namaz janë:

- qetësia e trupit, moslëvizja, përqendrimi i zemrës dhe ndjenja e kënaqësisë nga fjalët e Allahut dhe lutjet drejtuar Atij;
- plotësimi i shtyllave, detyrimeve dhe suneteve të namazit dhe mosnxitimi gjatë kryerjes së tyre;
- ndjekja e imamit dhe mosparakalimi i tij, ose mosmbetja prapa tij;
- shmangia e gjërave të ndaluara në namaz.

Profeti (alejhis-salátu ues-selám) ka ndaluar disa gjëra në namaz. Ato janë dy llojesh:

- **Lloji i parë** janë ato sende a veprime që e prishin namazin; ato janë tetë të tilla: e folura me dashje, e qeshura, ngrënia dhe pirja, zbulimi i pjesëve të turpshme të trupit, shmangia nga drejtimi i kiblës, lëvizjet e kota të shpeshta, prishja e abdesit dhe prania e papastërtive.
- **Lloji i dytë** janë ato veprime të ndaluara në namaz, të cilat nuk e prishin atë, por ia pakësojnë vlerën. Të tilla veprime janë të shumta. Kështu p.sh., në namaz është e ndaluar që shikimi të ngrihet nga qielli, sepse Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) e ka qortuar një gjë të tillë dhe ka thënë: "*Çfarë kanë disa njerëz që i ngrenë sytë drejt qiellit gjatë namazit të tyre?!*". Më pas qortimi i tij u ashpërsua, derisa tha: "*Duhet të ndalojnë së bëri kështu, ose atyre do t'u merret shikimi.*" (E përcjell Buhariu). Ky është një kërcënim i ashpër që e detyron muslimanin të ketë

kujdes dhe të mos e ngrejë shikimin gjatë namazit. Gjithashtu nuk lejohet që gjatë faljes shikimi të shtrihet në gjërat që ndodhen para personit që falet, sepse kjo ia heq mendjen nga namazi. Disa njerëz e quajnë të lehtë këtë gjë dhe vështrojnë sa andej-këndej teksa falen. Ajo që kërkohet është: që personi ta kufizojë shikimin në vendin e sexhdes gjatë namazit dhe të mos e lëshojë atë në hapësirën që ka para vetes, nëpër mure, ornamente, shkrime, llamba që varen etj.

Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) e ka ndaluar ngjashmërinë me kafshët në veprimet e namazit. Kështu, ai ka ndaluar të bëhet një rënie si ajo e devesë, një kthim majtas-djathtas si ai i dhelprës, një shtrirje si ajo e egërsirave, një qëndrim si qëndrimi i qenit mbi këmbët e prapme, lëvizje si çukitja e korbit dhe një ngritje duarsh gjatë selamit si bishtat e kuajve të lëvizshëm. Këto janë kafshët, të cilat një person që falet e ka të ndaluar t'i imitojë gjatë namazit të tij.

Namazliu e ka të ndaluar që të bjerë në sexhde siç ulet deveja, pra, të mos ulet në sexhde si i rënduar, por të bjerë shpejt, siç ka thënë Allahu i lartësuar: "**Ata bien me fytyrë përtokë, duke qarë dhe ai** (leximi i Kuranit) **ua rrit përuljen.**" (El-Isrâ': 109). Rëndesa pa shkak të arsyeshëm në ngritjen për në namaz, në kryerjen e tij dhe në kalimin nga njëra pjesë e tij në tjetrën, është përtesë në lidhje me namazin. Duke përshkruar hipokritët, Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Kur ata ngrihen për namaz, ngrihen me përtesë**" (En-Nisâ': 142).

Namazliu e ka të ndaluar që të kthehet majtas-djathtas në namaz siç kthehet dhelpra. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Vërtet, kthimi (majtas-djathtas) në namaz është një vjedhje që shejtani i bën namazit të robit*" (E përcjell Buhariu). Imam Shemsedin Muhamed Ibn Ebi Bekri (Ibn Kajimi, *Allahu e mëshiroftë*) ka thënë: "Kthimi i ndaluar në namaz është dy llojesh: lloji i parë është kthimi i (vëmendjes së) zemrës nga Allahu i Plotfuqishëm e i Madhërishëm drejt dikujt tjetër...; dhe kthimi i dytë është kthimi i shikimit (majtas-djathtas). Që të dyja janë të ndaluara. Allahu i afrohet robit të Vet, për sa kohë ky i afrohet namazit. Por në qoftë se robi kthehet në namaz me zemrën apo me shikimin e tij, atëherë edhe Allahu i Lartësuar do ta refuzojë atë. Vetë i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), kur u pyet për kthimin në namaz, tha: "*...është një vjedhje që shejtani i bën namazit të robit.*" (E përcjell Buhariu). Rasti i atij që kthehet andej-këndej në namazin e vet është si rasti i një njeriu, të cilin e ka thirrur kryetari i shtetit para vetes dhe i flet e i thërret, kurse ai kthehet sa majtas-djathtas dhe zemra e tij nuk është aty, prandaj nuk e kupton se çfarë iu tha, sepse s'e kishte mendjen. Çfarë mendon ky njeri se do t'i bëjë kryetari?! A nuk është më e pakta që të largohet prej tij si një njeri i urryer e i pavlefshëm në sytë e tij?! Prandaj nuk barazohet ai që kthehet majtas-djathtas në namazin e tij me atë që i drejtohet Allahut me zemrën të mbushur plot madhërim dhe frikë prej Atij, para të Cilit ka dalë. Një njeriu të tillë i vjen turp nga Zoti që të kthehet drejt dikujt tjetër, veç Tij.

Namazliu e ka të ndaluar që të shtrihet në sexhde si egërsirat, pra, që t'i shtrijë e t'i ngjisë krahët në tokë gjatë sexhdes. Forma e lejuar është që gjatë sexhdes në tokë

të vendoset ana e brendshme e pëllëmbëve të hapura, në drejtim të supeve ose të veshëve, kurse bërrylat të ngrihen lart dhe krahët të largohen nga trupi, bazuar në thënien e Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*): "*Kur të biesh në sexhde, vër duart dhe ngriji bërrylat!*" (E përcjell Muslimi).

Gjithashtu namazliu e ka të ndaluar që të qëndrojë siç ulet qeni mbi këmbët e pasme. Dijetarët e kanë shpjeguar kështu këtë qëndrim: në uljen midis dy sexhdeve, namazliu t'i vendosë shputat e këmbëve me kurriz nga toka dhe vetë të ulet mbi thembra. Mënyra e lejuar në këtë qëndrim është ulja mbi shputën e shtrirë të këmbës së majtë dhe vënia drejt e shputës së djathtë me gishtat e drejtuar nga Kibla.

Një nga veprimet e ndaluara gjatë namazit është kryerja e lëvizjeve, si çukitja e korbit. Kuptimi është që namazliu të mos nxitohet gjatë faljes, duke mos i plotësuar rukunë, sexhden dhe qetësinë që duhet të mbajë gjatë tyre. Ebu Abdullah El-Esh'ariu ka thënë: "Një herë Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) u fal me shokët e vet, pastaj u ul me një grup prej tyre. Më pas erdhi një burrë që filloi të falej, të binte në ruku dhe ta bënte sexhden sikur po çukiste. I Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) po e shihte dhe tha: *A e shihni këtë? Po vdiq, do të vdesë jo në fenë e Muhamedit. Ai lëviz në namazin e tij si korbi që çukit gjakun. Në të vërtetë shembulli i këtij që falet e nuk përkulet në sexhden e tij, është vetëm si shembulli i një të urituri, i cili ha vetëm një ose dy kokrra hurme (arabike), të cilat nuk ia shuajnë urinë*". (E përcjell Bejhekiu dhe Shejh Albani e konsideroi hadith *sahîh*–të vërtetë). Ndërkaq Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) e ka konsideruar vjedhësin e namazit më të keq se vjedhësin e pasurisë dhe ka thënë: "*Vjedhësi më i keq është ai që vjedh prej namazit të vet*". Kur e kanë pyetur se si mund të vjedhë njeriu nga namazi i vet, ai është përgjigjur: "*Duke mos plotësuar rukunë dhe sexhden e namazit*", ose "*Duke mos e drejtuar kurrizin as në ruku e as në sexhde*". E përcjell imam Ahmedi dhe Shejh Albani e konsideroi hadith *sahîh*–të vërtetë).

Një nga veprimet e ndaluara gjatë faljes është që namazliu të kërcasë dhe të pleksë gishtat e veta. Imam Ahmedi ka përcjellur prej Ebu Seidit, se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Nëse ndonjëri nga ju ndodhet në xhami, atëherë të mos i pleksë gishtat, sepse kjo pleksje është prej shejtanit. Në fakt juve vazhdoni të jeni në namaz, për sa kohë që jeni në xhami e derisa të dilni prej saj*" (E përcjell edhe Ebu Daudi dhe Shejh Albani e konsideroi hadith *sahîh*–të vërtetë). Kab Ibn 'Uxhra përcjell se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Nëse ndonjëri prej jush merr abdes pastaj del për të vajtur në namaz, le të mos i pleksë duart, sepse është në namaz!*" (E përcjellin Ahmedi, Ebu Daudi dhe Tirmidhiu, kurse Shejh Albani e konsideroi hadith *sahîh* – të vërtetë).

Pleksja e gishtave është futja e tyre tek njëri-tjetri, kurse kërcitja e tyre është t'i tërheqësh ose shtrëngosh nyjat e tyre, derisa të lëshojnë një zhurmë. Të dyja këto veprime janë të ndaluara, sepse janë lëvizje të kota në namaz, por edhepse tregojnë

përtaci. Kur falet namazi, mund të dëgjosh disa njerëz që kërcasin gishtat dhe luajnë me to, duke bezdisur të tjerët që ndodhen përreth. Ajo që i lejohet namazliut është që të vendosë dorën e djathtë mbi të majtën dhe t'i vërë ato mbi kraharor përgjatë qëndrimit në këmbë në namaz.

Shtriqja në namaz është e papëlqyer, sepse tregon përtaci dhe shpërqendrim. E papëlqyer është edhe gogësima; por nëse namazliut i vjen të gogësijë, atëherë le ta mbajë atë sa të jetë e mundur, ose ta zërë gojën me dorë. Në namaz janë të papëlqyera edhe lëvizjet e shpeshta e të panevojshme, si p.sh., fërkimi i ballit, prekja e mjekrës, ngacmimi i flokëve, luajtja e rrobave e të tjera veprime të ngjashme, të cilat e pengojnë njeriun të përqendrojë zemrën dhe të përulet në namaz. Nëse këto lëvizje shtohen shumë pa ndonjë nevojë, atëherë ato prishin namazin. Është e papëlqyeshme që njeriu të fillojë namazin me mendime të shpërqendruara dhe me mendjen diku tjetër për arsye të ndryshme, si: shtrimi i një ushqimi të dëshiruar; shtrëngimi prej nevojës së hollë a nevojës së trashë; nxehtësia ose ftohtësia e madhe e vendit ku njeriu po falet etj. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Nuk ka namaz në prani të ushqimit ose kur (namazliu) shtrëngohet nga dy nevojat!*" (E përcjell imam Muslimi).

Nuk pëlqehet që një njeri të falet para ornamenteve dhe vizatimeve që ia tërheqin vëmendjen. Enesi (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) tregon se Aishja kishte një mbulesë me ngjyra të ndryshme, me të cilën mbulonte një anë të shtëpisë dhe Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) i tha: "*Na e hiq nga sytë këtë mbulesë, sepse figurat e saj ende vazhdojnë të më shfaqen në namaz!*" (E përcjell imam Buhariu). Dijetarët kanë thënë se në këtë hadith ka argument për papëlqyeshmërinë e faljes mbi mbulesa ose sixhade të vizatuara, papëlqyeshmërinë e zbukurimit të xhamive me ornamente e vizatime dhe papëlqyeshmërinë e drejtimit nga çdo gjë që të heq vëmendjen nga namazit.

Falja në një vend ku ka figura (frymorësh) është e papëlqyeshme, sepse ngjan me adhurimin e idhujve. Figurat përfshijnë statujat dhe pikturat, sipas mendimit më të drejtë, por nëse janë statuja, papëlqyeshmëria është edhe më e madhe.

Një veprim për të cilin duhet të tërheqim vëmendjen është kollitja e kehtë. Nuk ka gjë të keqe sikur kjo të bëhet për një nevojë të caktuar, si p.sh., kur dikush i kërkon leje një njeriu që po falet dhe ky kollitet pak në shenjë pranimi. Kjo bazohet në një hadith të transmetuar nga Ahmedi dhe Ibn Maxhe prej Aliut (*Allahu qoftë i kënaqur me të*), që ka thënë: "Dy herë hyja tek i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), një herë ditën e një herë natën. Nëse e gjeja duke u falur, ai kollitej pak". Nëse kollitja e lehtë nuk është e nevojshme, më e mira është që të mos bëhet gjatë namazit. Disa dijetarë mendojnë se kollitja e lehtë pa nevojë e prish namazin. Në fakt ajo krijon zhurmë për ata që falen dhe për leximin e imamit, prandaj nuk duhet bërë, përveçse atëherë kur është e nevojshme; por edhe në këto raste me zë të ulët. Po ashtu edhe kolla e fortë nuk ka të keqe, nëse bëhet për shkak të nevojës, por duke u përpjekur ta zvogëlojmë apo ta mbajmë me sa të jetë e

mundur. Prandaj ruajuni Allahut në namazin tuaj, sepse kur njeriu ngrihet për t'u falur, shejtani bëhet xheloz për të dhe përpiqet fort me të gjitha mënyrat që t'ia prishë namazin. Nëse nuk mundet që ta pengojë atë plotësisht, përpiqet që t'ia largojë vëmendjen prej saj dhe i kujton në namaz gjëra që njeriu nuk i kujtonte dot para se të fillonte faljen. Madje ndodh që njeriu të ketë harruar diçka, dhe të ketë hequr shpresën se do ta kujtonte ndonjëherë atë send, dhe shejtani t'ia kujtojë atë gjatë faljes, me qëllim që t'ia heqë vëmendjen prej saj.

Prandaj kijeni frikë Allahun, robër të Zotit dhe kini kujdes nga namazi i hipokritit. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*I tillë është namazi i hipokritit: ulet duke e pritur diellin, derisa të arrijë midis dy brirëve të shejtanit. Atëherë ai çohet dhe çukit katër (rekate), pa e përmendur Allahun në to, përveçse pak*." (E përcjell imam Muslimi). Imam Ibn Kajimi (*Allahu e mëshiroftë*) ka thënë: "Këto gjashtë karakteristika në namaz janë prej shenjave të hipokrizisë: përtesa për t'u falur; falja sa për sytë e botës; vonimi i namazit; falja e tij si çukitje; përmendja e pakët e Allahut gjatë tij dhe mosfalja e namazit me xhemat". Pra, ruajuni prej këtyre karakteristikave në namaz, o robër të Allahut!

E'ûdhu bil-lâhi minesh-shejtânirr rraxhim: "**Kërkoni ndihmën e Allahut me durim e me namaz! Kjo është njëmend e vështirë, përveçse për ata që përulen**" (El-Bekare: 45).

Hytbja e dytë

Çdo lavdërim i përket Allahut, Zotit të botëve. Ai i ka vendosur ligjet dhe i ka lehtësuar, duke mos vënë vështirësinë fe. Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij. Allahu i dhëntë bekim dhe paqe atij, familjes dhe shokëve të tij.

O njerëz! Kijeni frikë Allahun e Lartësuar dhe mësojini rregullat e namazit, në mënyrë që ta kryeni atë sipas formës së ligjëruar. Përderisa përulja është një gjendje e kërkuar në namaz, është e pëlqyeshme për namazliun që të ndalojë këdo që përpiqet të kalojë para tij, bazuar në thënien e Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*): "*Nëse ndonjëri nga ju është duke u falur, të mos lejojë askënd që t'i kalojë përpara. Në qoftë se ai (kalimtari) kundërshton, atëherë (namazliu) ta luftojë atë, (d.m.th. ta shtyjë me forcë), sepse me të është edhe shoku i tij (pra, shejtani i tij)*". E përcjell Muslimi.

Namazliut i lejohet që gjatë namazit të vrasë gjarprin ose akrepin, sepse Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*): "*ka urdhëruar që në namaz të vriten dy të zinjtë: gjarpri dhe akrepi*". (E përcjell Ebu Daudi dhe Nesaiu, Shejh Albani e konsideroi hadithin *sahih* –të vërtetë).

Nuk ka gjë të keqe që në namaz të bëhet ndonjë lëvizje e vogël, siç është lëvizja para ose mbrapa për shkak të nevojës.

Namazliut i lejohet, që gjatë namazit nafile – vullnetar, të kërkojë mbrojtjen e Allahut gjatë leximit të ndonjë ajeti që e nxit këtë gjë, ose të kërkojë mëshirë gjatë një

ajeti mëshire, bazuar në veprimin e Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*). Nëse gjatë namazit njeriut i del diçka e papritur, si p.sh., i kërkohet leje ose imami i tij harron diçka nga namazi, ose frikësohet për një njeri aty pranë se mos dëmtohet rëndë, atëherë namazliut i lejohet që të tërheqë vëmendjen për këto raste: burri duke thënë *Subhanall-llâh* dhe gruaja duke përplasur duart. Kjo bazohet në thënien e Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*): "*Përse ju shoh që po e shpeshtoni rrahjen e duarve? Nëse dikë e zë diçka në namaz, le të thotë Subhanall-llâh, sepse po bëri kështu do ta tërheqë vëmendjen (e të tjerëve). Kurse rrahja e duarve është vetëm për gratë*". (E përcjellin Buhariu dhe Muslimi).

Nuk është keq që namazliu të rregullojë pak rrobën gjatë namazit, nëse ka nevojë ose të heqë një pjesë të veshjes gjatë faljes, nëse kujtohet se aty ka papastërti, sepse Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) është mbështjellë me *izâr*[24] gjatë namazit dhe i ka hequr nallanet e tij gjatë faljes, sepse në to kishte papastërti, dhe pastaj ka vazhduar faljen. Këto janë disa lëvizje të pakta që bëhen në namaz, për shkak të nevojës, ose për të shmangur diçka të dëmshme; ato nuk e prishin namazin, prandaj i qofshim falur Allahut për lehtësimin që na ka bërë.

Dijeni o robër të Allahut se fjala më e mirë është fjala e Allahut dhe rruga më e mirë është rruga e Muhamedit (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të).

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

---

[24] Copë, me të cilën mbulohet pjesa e poshtme e trupit (sh.p.).

Hytbe nr. 49

Përkujdesja për Kuranin

Hytbja e parë:

Çdo lavd dhe falënderim i përket Allahut, që i shpalli robit të Vet (Muhamedit) një Libër të dëlirë nga çdo shtrembërim. Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq, që e ka zgjedhur këtë umet me Librin më të mirë dhe me të fundmin e profetëve dhe të të dërguarve. Dëshmoj se Muhamedi është robi, i dërguari i Tij dhe i përzgjedhuri i Tij midis gjithë krijesave. O Allah! Jepi bekime dhe paqe atij, si dhe të gjithë profetëve e të dërguarve të tjerë!

O njerëz! Ju porosis juve dhe veten time të kemi frikë Allahun, sepse atij që i frikësohet Allahut, Ai do t'i gjejë rrugëdalje (nga çdo vështirësi) dhe do t'i japë risk prej nga nuk e pret.

"**O besimtarë, frikësojuni Allahut dhe thoni vetëm të vërtetën. Ai do t'jua bekojë veprat tuaja dhe do t'jua falë gjynahet. Kush i bindet Allahut dhe të Dërguarit të Tij do të arrijë një fitore madhështore.**" (El-Ahzâb: 70-71);

"**O besimtarë! Kini frikë Allahun, përpiquni që t'i afroheni Atij me vepra të mira dhe luftoni në rrugën e Tij për të shpëtuar!**"(El-Mâ'ide: 35).

O muslimanë! Libri i Allahut është rrugë për devotshmërinë, rrugë për të fituar dashurinë e Allahut të Lartësuar. Ai udhëzon drejt asaj që është më e mira dhe siç e ka përshkruar Aliu (*Allahu qoftë i kënaqur me të*): "Ai është këshilltari që nuk të mashtron, udhëzuesi i cili nuk humbet, biseduesi i cili nuk gënjen. Sa herë që një njeri ulet me këtë Kuran, çohet prej tij me një shtim dhe një pakësim: shtim të udhëzimit dhe pakësim të verbërisë... Dijeni se ai është ndërmjetës dhe dorëzanë, flet dhe besohet dhe se për atë që Kurani i del ndërmjetës Ditën e Kiametit, do të ketë ndërmjetësim. Në Ditën e Kiametit një zë do të thërrasë: 'Vërtet, çdo njeri që ka punuar, do të sprovohet në frytet dhe pasojat e punëve të tij, përveç atyre që kanë punuar (zbatuar) Kuranin". Prandaj bëhuni nga ata që punojnë dhe ndjekin Kuranin! Bëjeni atë udhërrëfyesin tuaj drejt Zotit dhe këshilltarin tuaj të përhershëm! Vërini mendimet tuaja në akuzë para tij dhe mbulojini pasionet tuaja në prani të tij.

O robër të Allahut! Në këtë kohë janë shtuar shumë braktisësit e Kuranit në radhët e muslimanëve, ose në kuptimin konkret, ose në kuptimin abstrakt, ose në të dyja kuptimet. Kjo ka ndodhur, sepse ata nuk i kushtojnë rëndësi recitimit të tij sipas rregullave, nuk i përsiatin ajetet e tij dhe nuk ndalojnë në kufizimet dhe ndalimet e tij, ndonëse e puthin atë kur duan ta recitojnë apo e ngrenë në vende të larta, apo i fillojnë me të ceremonitë e ndryshme, apo ia lexojnë atë të vdekurve të tyre!

Midis muslimanëve ka të atillë që e dinë përmendësh Librin e Allahut dhe e recitojnë shpesh atë, por janë të rrallë ata midis tyre që sillen sipas rregullave të tij, e

ndiejnë mirësinë dhe begatinë që u ka falur Allahu nëpërmjet tij dhe punojnë sipas tij. Në ditët e sotme është pothuajse e vërtetë për muslimanët thënia e Ibn Omerit (*Allahu qoftë i kënaqur me ta*), që bënte krahasimin midis brezave të parë dhe atyre të mëvonshëm në zbatimin e Kuranit, teksa thoshte: "Në brezin e parë të këtij umeti ka pasur nga shokët e virtytshëm të të Dërguarit të Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), të cilët nuk dinin prej Kuranit, përveçse një sure apo diçka më shumë, por atyre u ishte bërë risk puna sipas Kuranit. Kurse në brezat e fundit të këtij umeti do ta lexojnë Kuranin edhe fëmijët, edhe të verbrit, por nuk do t'u bëhet risk puna sipas tij."

Vëllezër të Islamit! Pararendësit tanë besimtarë të përkushtuar e ndienin madhështinë e Kuranit. Hasan Ibn Aliu (*Allahu qoftë i kënaqur me ta*) ka thënë për atë brez: "Ata që ishin para jush e konsideronin Kuranin si mesazhe të dërguara nga Zoti i tyre: i përsiatnin ato natën dhe i besonin ditën". Brezat që erdhën pas tyre e konsideronin recitimin e Kuranit një nder të madh, aq sa Ibn Salahu (*Allahu e mëshiroftë*) ka thënë: "Leximi i Kuranit është një mirësi me të cilën Allahu i ka nderuar njerëzit. Është transmetuar se engjëjve nuk është dhënë ky nder dhe se ata janë tepër të kujdesshëm për të dëgjuar atë (Kuran) nga njerëzit".

Nuk është ndonjë sekret të thuash, se ithtarët e Kuranit janë më të mirët e këtij umeti, madje ata janë ithtarët e Allahut dhe të përzgjedhurit e Tij. Kështu, thënia e Allahut të Lartësuar: "**Ju jeni populli më i mirë i dalë për njerëzimin:** (sepse) **ju urdhëroni që të bëhen vepra të mira, i ndaloni të këqijat dhe besoni Allahun. Sikur ithtarët e Librit të besonin, do të ishte më mirë për ata; ka prej tyre besimtarë të vërtetë, por shumica e tyre janë larg udhës së drejtë.**" (Âli 'Imrân: 110) dhe hadithet e Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*): "*Më i miri ndër ju është ai që e mëson Kuranin dhe e jep mësim atë.*" (E përcjell Buhariu), "*Vërtet, Allahu i Plotfuqishëm e i Madhërishëm ka ithtarë midis njerëzve... Ithtarët e Kuranit, ata janë ithtarët e Allahut dhe të përzgjedhurit e Tij*" (E përcjellin Ahmedi dhe Nesaiu, kurse Shejh Albani e konsideroi hadith *sahîh*–të vërtetë), pra, këto thënie theksojnë se ithtarët e Kuranit janë më të mirët e më të mirëve, më të zgjedhurit e më të zgjedhurve.

Zotëruesi i Kuranit mban flamurin e Islamit. Kadi Ijadi (*Allahu e mëshiroftë*) ka thënë: "Zotëruesi i Kuranit është mbajtës i flamurit të Islamit, prandaj nuk i ka hije të flasë gjëra të kota me ata që flasin kështu, apo të sillet i shkujdesur së bashku me ata që janë të tillë apo të dëfrejë me ata që dëfrejnë, në shenjë respekti e madhërimi për Allahun e Lartësuar".

O zotërues i Kuranit që ke qenë i sinqertë në mësimin e tij dhe ke zbatuar normat e tij, gëzohu për mirësitë dhe shpërblimin e afërt e të ardhshëm që të pret! Lexo, ndalo dhe vështro me kujdes thënien e Allahut të Lartësuar: "**Thuaj: Me dhuntinë e Allahut dhe mëshirën e Tij - vetëm me këto le të gëzohen! Kjo është më e mirë se ajo që grumbullojnë.**" (Jûnus: 58). Ibn Abasi (*Allahu qoftë i kënaqur me ta*) ka thënë: "Dhuntia e Allahut është Kurani, kurse mëshira e Tij është kur Ai e bën një rob ithtar

të Kuranit". Dëgjo këtë hadith për meritat dhe nderimin që i bëhet zotëruesit të Kuranit: i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Është e sigurt se Kurani do ta takojë zotëruesin e tij Ditën e Kiametit, kur ai të ketë dalë nga varri; do t'i paraqitet si një burrë i zbehtë dhe do ta pyesë: 'A më njeh mua?' Ai do t'i përgjigjet: 'Nuk të njoh'. Atëherë (Kurani) do t'i thotë: 'Unë jam shoku yt, Kurani, i cili të ka bërë të etesh ditëve të nxehta dhe të ka lënë pa gjumë natën. Vërtet, çdo tregtar rend pas fitimit të vet dhe sot unë do të jem për ty pas çdo fitimi.' Atëherë (zotëruesit të Kuranit) do t'i jepet një mbretëri në dorën e djathtë dhe përjetësia në dorën e majtë; në kokë do t'i vihet kurora e dinjitetit dhe prindërve të tij do t'u vishen dy rroba të çmuara, të cilat vlejnë më shumë se kjo botë. Ata do të pyesin: 'Për çfarë (merite) na i veshën këto?' Dhe do t'u thuhet: 'Për shkak se djali juaj zotëronte Kuranin'. Pastaj (zotëruesit të Kuranit) do t'i thuhet: 'Lexo dhe ngjitu në shkallët dhe dhomat e Xhenetit!' Ai do të vazhdojë të ngjitet, për sa kohë që do të lexojë, qoftë me shpejtësi apo ngadalë*" (E përcjell Ibn Maxhe dhe Shejh Albani e konsideroi hadith *sahîh* – të vërtetë).

Muslimanë! Ashtu siç nderohet njeriu që thinjet në Islam dhe sunduesi i drejtë, po ashtu duhet nderuar edhe zotëruesi i Kuranit; kjo është pjesë e madhërimit të Allahut. Vetë i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Pjesë e madhërimit të Allahut të Lartësuar, është nderimi i thinjoshit të moshuar, nderimi i zotëruesit të Kuranit, që nuk e tepron*[25] *dhe nuk neglizhon në të*[26] *dhe nderimi i sundimtarit të drejtë*" (E përcjell Ebu Daudi dhe Shejh Albani e konsideroi hadith *sahîh* - të vërtetë).

Robër të Allahut! Nuk e harxhon kohën kot ai që ia kushton atë mësimit përmendësh të Kuranit, ose përsiatjes, ose recitimit të shpeshtë të tij. Një zemër që jeton me Kuranin, nuk sëmuret. Çfarë të këndojë ai që nuk reciton Kuranin?! Me çfarë t'i lutet Zotit të vet një njeri që nuk di gjë prej Kuranit?! Kujdes, njeriu që nuk di gjë prej Kuranit është si shtëpia e rrënuar. Një popull që ka Kuranin për kushtetutë, nuk do të thyhet kurrë. Asnjëherë nuk do të kenë më shumë frikë nga ndonjë gjë armiqtë, sa ç'kanë prej Kuranit; asgjë nuk i shqetëson më shumë ata se sa kthimi i muslimanëve te Kurani.

O muslimanë! Madhërojeni Librin e Zotit tuaj dhe përdoreni si ilaç për sëmundjet tuaja! Kërkojeni nëpërmjet tij fitoren mbi armiqtë dhe po nëpërmjet tij bëni dallimin midis miqve dhe armiqve tuaj. Përvetësojeni etikën e recitimit të tij! Allahu i mëshiron ata njerëz, që nëse u gogësijnë ndërsa janë duke lexuar Librin e Allahut, e ndërpresin leximin në shenjë respekti për Kuranin, derisa t'u ikë gogësima. Kështu ka thënë Muxhahidi, Allahu e mëshiroftë. A ka mundësi që njerëz me këto qëllime dhe me këtë

---

[25] Pra, që nuk e tepron në artikulimin e shkronjave, ose që nuk e lexon me shpejtësi të atillë, aq sa të mos ia përsiasë kuptimin (sh.p.).

[26] Pra, të mos e neglizhojë Kuranin pasi ta ketë mësuar përmendësh, si nga aspekti i leximit, ashtu edhe nga aspekti i zbatimit të tij (sh.p.).

etikë ta kenë mendjen diku tjetër gjatë recitimit të Kuranit, ose të mos merren me recitimin dhe përsiatjen e tij?! "**Pa dyshim, ata që lexojnë Librin e Allahut, falin namazin dhe japin fshehtazi apo haptazi nga ajo që u kemi dhënë Ne mund të shpresojnë në një fitim, që nuk do të humbasë. Allahu do t'ua plotësojë atyre shpërblimin dhe do t'ua shtojë nga dhuntitë e Tij. Me të vërtetë, Ai është Falës dhe Falënderues.**" (Fâtir: 29-30). Allahu më bëftë mua dhe juve, që të përfitojmë nga udhëzimi i Librit të Vet, sepse Ai është vërtet Gjithëdëgjues dhe i përgjigjet lutjeve.

Hytbja e dytë

Çdo lavd e falënderim i takon Allahut, Zotit të botëve, që ia fal dhuntitë e Veta kujt të dojë dhe zotëron dhunti madhështore. Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq, që i ka parapëlqyer disa njerëz ndaj të tjerëve në këtë jetë, kurse në jetën tjetër do të ketë shkallëzime më të mëdha dhe parapëlqime më të theksuara. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij. Atë e ka nderuar Allahu, duke i shpallur Kuranin, i cili ishte morali i tij. O Allah, jepi bekim dhe paqe Muhamedit, si dhe të gjithë profetëve e të dërguarve të tjerë!

Vëllezër besimtarë! Nuk ka tregti më fitimprurëse se tregtia e imanit dhe e punëve të mira; recitimi i Librit të Allahut është brenda kësaj tregtie, për të cilën Allahu na ka premtuar se ajo nuk do të humbasë. Iu lumtë atyre lexuesve të Kuranit, për të cilët Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Pa dyshim, ata që lexojnë Librin e Allahut, falin namazin dhe japin fshehtazi apo haptazi nga ajo që u kemi dhënë Ne mund të shpresojnë në një fitim, që nuk do të humbasë.**" (El-Fâtir: 29). Katade ka thënë se Mitraf Ibn Abdullahu, kur lexonte këtë ajet thoshte, se ky është ajeti i lexuesve.

Me gjithë vlerën e njohur të xhihadit, kur Sufjan Theuriun (*Allahu e mëshiroftë*) e pyetën se çfarë i pëlqente më shumë: që njeriu të merrte pjesë në luftë apo të lexonte Kuranin, ai u përgjigj: "Të lexojë Kuranin, sepse Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: *Më i miri ndër ju është ai që e mëson Kuranin dhe e jep atë mësim.*" (E përcjell Buhariu). Tregohet se disa dijetarë të ligjit islam në Egjipt shkuan te imam Shafiu (*Allahu e mëshiroftë*), ndërkohë që ai gjendej në xhami me një libër Kurani në duar. Ai u tha: "Juve ju ka penguar studimi i ligjit nga leximi i Kuranit. Pasi fal jacinë, ulem me Kuranin përpara dhe nuk e mbyll, derisa të ketë ardhur koha e agimit".

Robër të Allahut, recitimi i Kuranit merr vlerë, atëherë kur bëhet duke e përsiatur dhe ndjerë atë. Në të vërtetë Kurani është zbritur vetëm që të përsiatet e të zbatohet. I Lartësuari ka thënë: "**Ky** (Kuran) **është një libër i bekuar, që Ne ta kemi zbritur ty** (Muhamed) **për të përsiatur mbi vargjet e tij dhe për t'u këshilluar me të mentarët.**" (Sâd: 29). Duke shpjeguar këtë ajet, El-Bikai (*Allahu e mëshiroftë*) ka thënë: "Pra, që njerëzit të shqyrtojnë pasojat dhe rrjedhojat e çdo ajeti, si dhe kuptimet e brendshme që ai përcjell dhe që perceptohen vetëm pas një meditimi të gjatë." Prandaj kush kënaqet vetëm me mësimin përmendësh të shkronjave të Kuranit është

si ai që ka një lopë qumështore dhe nuk e mjel, apo një pelë pjellore dhe nuk e ndërzen. Një njeri i tillë është i prirë që t'i lërë pas dore kufizimet e Kuranit e kështu të pësojë një humbje të madhe.

Allahu i Lartësuar thotë: "**Vallë, a nuk përsiatin ata për Kuranin apo i kanë zemrat të kyçura?!**" (Muhamed: 24) dhe "**A nuk përsiatin ata për Kuranin?! Sikur ai të mos ishte prej Allahut, do të gjenin në të shumë kundërthënie.**" (En-Nisâ': 82). Sipas Kurtubiut këto ajete tregojnë, se përsiatja e Kuranit është detyrim, në mënyrë që të mësohet kuptimi i tij.

O muslimanë! Nëse përsiatja e pakët e Kuranit është përhapur në radhët tona, kjo vjen për dy arsye: e para është indiferentizmi ynë ndaj rëndësisë së përsiatjes dhe e dyta është dëshira që kemi ndonjëherë për të lexuar sa më shumë pavarësisht nga rrethanat, me qëllim që ta arrijmë sa më shpejt fundin e sures.

Për sa i përket hipokritëve, një nga shenjat e tyre është shpërfillja e përsiatjes së Kuranit dhe e kërkimit të udhëzimit përmes tij. Kjo ndodh, sepse zemrat e tyre janë të sëmura nga pasionet dhe dyshimet, prandaj dhe Allahu i qorton ata për këtë largim nga përsiatja e Kuranit dhe meditimi rreth ajeteve të tij.

Vëllezër të besimit! Nëse dikush pyet se cila është mënyra për të përsiatur Kuranin dhe për të përfituar plotësisht prej tij, them se për këtë ka një rregull madhështor, të cilin dijetari Ibn Kajim (*Allahu e mëshiroftë*) e ka renditur në krye të dobive që ka përcjellë në librin e vet "*Kitâb al-feua'id*". Ai ka thënë: "Nëse dëshiron të përfitosh nga Kurani, atëherë përqendroje zemrën tënde gjatë leximit dhe dëgjimit të tij. Dëgjo me kujdes dhe ngulite vëmendjen tënde sikur të jesh ti ai që i drejtohet kjo fjalë e Zotit e përcjellë nga i Dërguari i Tij, sepse vërtet ky është një mesazh për ty i ardhur nga goja e të Dërguarit të Allahut. I Lartmadhëruari ka thënë: "**Vërtet, këtu ka këshillë për këdo që ka zemër, dëgjon me vëmendje dhe dëshmon.**" (Kâf: 37)... Nëse gjendet ndikuesi (i cili është Kurani Fisnik) dhe vendi i ndikimit (i cili është zemra), pastaj plotësohet kushti (i cili është dëgjimi) dhe zhduken pengesat (zënia e zemrës me diçka tjetër, shpërqendrimi i saj nga të kuptuarit e mesazhit dhe orientimi i saj diku tjetër), realizohet edhe ndikimi, i cili është përfitimi dhe të përkujtuarit".

O ju të moshuar, sa sure keni mësuar nga Kurani?! Sa arrini ta lexoni dhe të thelloheni atë? Nëse ke humbur diçka nga e kaluara mundohu ta arrish atë tani. Nëse nuk mundesh vetë, nxit fëmijët e tu që ta mësojnë përmendësh Librin e Allahut dhe të përkujdesen për të, sepse Allahu fal shumë mirësi nëpërmjet Kuranit.

O ju nëpunës, mësues dhe punëtorë aktivë, a investoni diçka nga gjallëria dhe koha juaj e lirë në leximin e Librit të Allahut dhe mësimin e tij përmendësh? Sepse pas fuqisë vjen dobësia dhe pas kohës së lirë vijnë problemet e ndryshme. Ju lumtë atyre intelektualëve, mësuesve, nëpunësve etj., të cilët mblidhen për të mësuar përmendësh Librin e Allahut dhe për ta përsiatur atë!

O ju të rinj, sa keni mësuar përmendësh nga Libri i Allahut? Sa e përsiatni atë? Kini kujdes se mos jua kalojnë fëmijët e vegjël në nxënien përmendësh dhe pastaj të pendoheni për neglizhencën tuaj!

O muslimanë, burra e gra, mbajeni mirë Librin e Allahut dhe vëreni atë në vendin që ka dashur Allahu të jetë, në mënyrë që të jeni të suksesshëm në të dyja jetët dhe të lumtur në të dyja botët.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij!

O Allah! Ji i kënaqur me Ebu Bekrin, Omerin, Osmanin dhe Aliun, si dhe me të gjithë shokët e tjerë dhe gratë e Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), Nëna të besimtarëve.

O Allah! Na e bëj të mbarë të ndjekim udhëzimin Tënd dhe punët tona bëji të kënaqshme për Ty. O Zot! Na jep dhe mos na privo; na ndero dhe mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoji vëllezërit tanë muslimanë kudo që janë! O Allah, jepu atyre shpëtim dhe pranoji dëshmorët e tyre!

O Allah, o Zot i Vërtetë, zbritu atyre mëshirën, pëlqimin, ndjesën dhe faljen Tënde!

O Allah, tregohu i mëshirshëm me të vegjlit e tyre dhe i butë me të rriturit!

O Allah, mbuloji gratë e tyre dhe falu atyre shëndet e fuqi.

O Allah! Ne të kërkojmë Ty çdo gjë që sjell mëshirën Tënde, çdo mjet për të fituar faljen Tënde, përfitimin nga çdo vepër e mirë dhe shpëtimin nga çdo gjynah.

Lutja jonë e fundit është se çdo lavd e falënderim qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 50

Nxitja për shtimin e adhurimeve në dhjetë ditët e fundit të Ramazanit

Hytbja e parë:

Çdo lavd dhe falënderim i takon Allahut, Zotit të botëve, që ka urdhëruar të nxitojmë për kryerjen e veprave të mira dhe për shfrytëzimin e kohës para se ajo të ikë. Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut, që është i Vetëm e i Pashoq në qenien e Tij Zot-Krijues, Zot - i adhuruar dhe në atributet dhe emrat e Tij. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij, si dhe i pari që garon në të mira. Allahu i dhëntë atij bekim dhe paqe, si dhe familjes e shokëve të tij plot virtyte dhe vepra të jashtëzakonshme (keramete).

O njerëz! Kijeni frikë Allahun e Lartësuar! Merrni në konsideratë shpejtësinë e ndërrimit të netëve e ditëve dhe dijeni se ato iu hiqen nga mosha juaj! Ato janë depot e veprave tuaja, prandaj depozitoni punë që do t'ju gëzojnë, kur të merreni në llogari në Ditën që punëmirëve u thuhet: "**Ju bëftë mirë, hani e pini për atë që keni bërë në ditët e kaluara!**" (El-Hâkka: 24). Mos depozitoni aty vepra që do t'ju ligështojnë dhe dëshpërojnë në Ditën, kur neglizhuesi dhe shpërdoruesi do të thotë: "**Ah, sikur të kisha bërë diçka të mirë për jetën time!**" (El-Fexhr: 24).

Dijeni, robër të Allahut, se ju tani po përjetoni ditët më të mira të muajit Ramazan. I kaluat njëzetë ditët e para dhe tani jeni në dhjetë ditët e fundit. Kush ka qenë punëmirë në fillim të muajit, le të vazhdojë me punë të mira dhe le t'i shtojë përpjekjet në këtë 10-ditësh të bekuar, me qëllim që të shtojë mirësi mbi mirësi dhe të shfrytëzojë vlerën e këtyre ditëve të shquara nga ditët e mëparshme. Kush ka qenë neglizhues në ditët e kaluara të këtij muaji, le të kapë pjesën e mbetur dhe të kthehet tek Allahu i penduar për neglizhencën dhe shkujdesjen e tij, ndoshta Allahu ia fal mëkatet e kaluara dhe i jep mbarësi për pjesën e mbetur të muajit, sepse veprat vlerësohen sipas atyre që janë përmbyllëse.

Robër të Allahut! Në të vërtetë ky muaj ndryshon nga muajt e tjerë, ndonëse jeta e muslimanit është e gjitha një shans i madh dhe thesar i paçmueshëm. Megjithatë këtë muaj Allahu e ka dalluar me mirësi të shumta dhe ka ligjëruar në të vepra që nuk gjenden tek të tjerët. Kështu, Ai ka bërë detyrim që ditëve të Ramazanit të agjërohet dhe këtë adhurim e ka bërë një nga shtyllat e Islamit; Ai e ka zgjedhur agjërimin për Vete, midis gjithë punëve të tjera dhe ka thënë: "*Agjërimi është për Mua dhe Unë jap shpërblim për Të*" (E përcjell Nesaiu dhe Shejh Albani e konsideroi hadith *sahîh*-të vërtetë). Pra, Allahu i Lartësuar i ka dhënë agjërimit dy veçori madhështore:

- **E para,** është fakti që ia ka atribuuar Vetes, duke thënë: "Agjërimi është për Mua", gjë që e nderon jashtë mase agjërimin;

- **e dyta,** është fakti se Allahu i Lartësuar është Ai që ka marrë përsipër të

shpërblejë agjëruesin, që do të thotë se shpërblimi do të jetë i madhështor e i shumtë dhe se masën e tij e di vetëm Zoti.

Në këtë muaj i Lartmadhëruari ka ligjëruar namazin e natës ose të teravive, i cili falet me xhemat çdo natë nëpër xhami dhe për të cilin Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Atij që falet me imamin derisa ky të largohet, do t'i shkruhet si falja e një nate.*" (E përcjell Tirmidhiu dhe Shejh Albani e konsideroi hadith *sahîh* –të vërtetë). Po ashtu ai ka thënë: "*Atij që e agjëron Ramazanin me besim dhe shpresë (për të marrë shpërblim), do t'i falen gjynahet e kaluara*." (E përcjell Buhariu dhe Muslimi).

Kështu, shohim se çastet e këtij muaji janë të zëna me adhurim: dita e tij është agjërim, kurse nata falje namazi. Kjo bëhet që besimtarit t'i mblidhen dy luftëra: luftë me veten ditën për të agjëruar dhe luftë me veten natën për t'u falur. Lufta kërkon durim, prandaj ky muaj është quajtur "muaji i durimit". Allahu i Lartësuar ka thënë: "**O besimtarë! Kërkoni ndihmë për veten nëpërmjet durimit dhe namazit! Në të vërtetë, Allahu është me të duruarit.**" (El-Bekare: 153). Begaviu (Allahu e mëshiroftë) ka thënë: "Pra, kërkoni ndihmë me agjërim". Ramazani është quajtur "muaji i durimit" dhe fjala durim – *sabr* në gjuhën arabe në origjinë do të thotë izolim. Edhe agjërimi përmban izolimin e vetes nga ushqimet dhe disa kënaqësi të tjera.

Njeriu që i bashkon këto dy luftëra dhe i duron ato do të marrë shpërblim pa hesap. Kurse ai që nuk e fal namazin e teravive nga përtesa, ia ka hequr natës atë veçori që i është dhënë, nuk e ka duruar njërën prej luftrave dhe e ka privuar veten nga një shpërblim madhështor. Në qoftë se falet vetëm për disa net, nuk i quhet e plotë falja e Ramazanit.

Në këtë muaj të bekuar Allahu i Lartësuar ka ligjëruar shtimin e recitimit të Kuranit. Ai ka thënë: "**Muaji i Ramazanit është ai, në të cilin ka zbritur Kurani**" (El-Bekare: 185). Përderisa Kurani u zgjodh që të zbriste në këtë Ramazan, atëherë edhe recitimi i tij do të ketë edhe më shumë vlerë në këtë muaj. Prandaj dhe Profeti (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) e veçonte këtë muaj me më shumë lexim Kurani. Në të dy librat *Es-Sahîh* (të Buhariut dhe Muslimit) përcillet se Xhibrili (*Paqja e Zotit qoftë mbi të*) e takonte Profetin (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) çdo natë të Ramazanit dhe mësonte me të Kuranin. Pra, Xhibrili – engjëlli më i mirë dhe Muhamedi – i dërguari më i mirë, mësonin së bashku Librin më të mirë, në muajin më të mirë, gjë që tregon përparësinë e leximit të Kuranit në këtë muaj, në krahasim me muajt e tjerë. Edhe pse recitimi i Kuranit kërkohet në çdo kohë dhe ka shpërblim të madh, shpërblimi i tij shumëfishohet në Ramazan më shumë se çdo muaj tjetër. Ndërsa mësimi i Kuranit mes Xhibrilit dhe Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) tregon gjithashtu, se është e pëlqyer që muslimani ta lexojë Kuranin nga kujtesa e vet para një njeriu që e di më mirë atë, në mënyrë që të përfitojë prej përgatitjes dhe leximit të atij tjetrit.

Recitimi i Kuranit në Ramazan përfshin recitimin gjatë namazit të teravive dhe të tehexhudit, si dhe leximin jashtë namazit. Shokët e Profetit (*Paqja dhe bekimet e*

Allahut qofshin mbi të) e zgjatnin shumë leximin gjatë namazit të tehexhudit, mund të lexonin deri në dyqind ajete për rekat, aq sa mbështeteshin në shkopinjtë e vet gjatë gjithë qëndrimit në këmbë. Në të vërtetë, jua them këto vetëm që t'i afrohen namazit ata që nuk u pëlqen, ta plotësojnë siç duhet atë dhe e quajnë atë të rëndë. Ndonëse imamit i lejohet që të marrë parasysh gjendjen e xhematit, kjo nuk do të thotë që ai ta falë namazin sikur është duke çukitur dhe të lexojë me nxitim, aq sa ta prishë leximin. Ajo që kërkohet në të tilla raste është rruga e mesme, e cila bashkon faljen e namazit me përpikmëri dhe mosrëndimin xhematit me recitimin e përkryer, prej të cilit përfitojnë ata që falen dhe zemrat e tyre përulen. Duhet që namazi të jetë harmonik dhe i barabartë që nga fillimi i muajit deri në fundin e tij, sepse disa imamë lexojnë gjatë dhe me nxitim në fillim të Ramazanit, derisa ta mbarojnë Kuranin, pastaj e neglizhojnë qëndrimin në këmbë gjatë namazit në pjesën e mbetur të netëve, të cilat janë edhe netët më të mira dhe përmbyllëse të muajit.

Robër të Allahut! Nuk është qëllimi i teravive dhe tehexhudit në Ramazan leximi i plotë i Kuranit dhe i duasë së përgatitur me këtë rast, por qëllimi është zënia e të gjitha këtyre netëve me namaz. Hatmja e Kuranit është dytësore dhe jo qëllim më vete. Nëse muslimani nuk e lexon dot të gjithë Kuranin, por e fal namazin në mënyrë të përkryer në të gjitha netët, duke pasur edhe qëllimin e mirë, shpërblimi i tij do të jetë i plotë, në dashtë Allahu! Nga ana tjetër, nëse e lexon plotësisht Kuranin, por duke mos e kryer në rregull namazin apo leximin, ose duke mos u falur të gjitha netët, atëherë shpërblimi i tij do të jetë i mangët, sipas mangësisë së punës së bërë.

Një nga veprat e ligjëruara nga Allahu gjatë këtij muaji të bekuar, është shtimi i adhurimit në dhjetë netët e fundit të tij, sepse ato janë netët e lirimit nga zjarri i xhehenemit për ata që e kanë merituar të hyjnë në zjarr, nëse pendohen për gjynahet e tyre. Prandaj shtojeni adhurimin këto dhjetë net, me nijet të mirë, sepse ato janë net, në të cilat Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) përpiqej të shtonte sa më shumë. Ai i kalonte ato duke u falur dhe mbyllej në itikaf në xhami për t'iu përkushtuar adhurimit ditë e natë. Pra, këmbëngulja në adhurim gjatë këtyre netëve është ndjekje e shembullit të Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) dhe vënie në zbatim e fjalës së Allahut: "**Në të Dërguarin e Allahut ka një shembull të mrekullueshëm për atë që shpreson tek Allahu dhe Dita e Fundit, dhe e përmend shumë Allahun.**" (El-Ahzâb: 6). Përpiquni sa më shumë këto net, sepse njëra nga ato është Nata e Kadrit, për të cilën Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Nata e Kadrit është më e mirë se njëmijë muaj**" (El-Kadr: 3), pra, puna e kryer në këtë natë vlen më shumë se puna e njëmijë muajve, në të cilat nuk ka Natë Kadri. Kurse Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Atij që e fal Natën e Kadrit me besim dhe shpresë (tek shpërblimi i Allahut), do t'i falen gjynahet e kaluara.*" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi). Në të vërtetë falja e saj bëhet me siguri vetëm atëherë kur muslimani e fal namazin e natës përgjatë gjithë netëve të Ramazanit, veçanërisht në dhjetë netët e fundit, në të cilat ka më shumë mundësi që ta qëllojmë atë natë. Pra, ajo nuk është e përcaktuar me saktësi, se cila natë e muajit

është, sepse Allahu (*i përsosur qoftë Ai*) e ka fshehur atë, me qëllim që të shtohet përpjekja e robërve të Tij dhe të falen përgjatë gjithë muajit në kërkim të saj e kështu të arrijnë vepra dhe shpërblim me bollëk, dhe që të dallohen dembelët nga besimtarët e zellshëm.

Muslimani, të cilit ia bën mbarë Allahu shtimin e punëve të mira në këtë muaj, duke i kaluar fazat e mëshirës, faljes dhe lirimit nga zjarri, si dhe duke falur Natën e Kadrit me besim e shpresë, e meriton që t'i fitojë të gjitha mirësitë dhe dhuratat e këtij muaji, e të arrijë grada të larta për veprat e bëra në ditët e shkuara.

Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) i veçonte dhjetë ditët e fundit të Ramazanit me vepra të caktuara, ndër të cilat ishte kalimi i netëve me namaz nate dhe tehexhudi, duke zgjuar edhe familjen e tij për t'u falur. Këtë zakon me familjet dhe fëmijët e tyre e kanë lënë pas dore shumë vetë sot, ndërkohë që i lënë familjarët e tyre t'i kalojnë netët e Ramazanit me lojëra e dëfrime, me xhiro nëpër rrugë, ose duke parë filma e dëgjuar këngë në shtëpi. Në këtë mënyrë ata s'përfitojmë prej Ramazanit, përveç gjynaheve. Pastaj, kur vjen dita ata flenë aq shumë, sa ndonjëherë iu shpëton pa falur ndonjë namaz. E gjitha kjo është pasojë e pakujdesisë së kujdestarëve të tyre; një edukatë dhe një kujdestari e keqe. Allahu do t'i pyesë ata Ditën e Kiametit për nënvleftësimin e atyre që kanë pasur nën kujdestari dhe për humbjen e përgjegjësisë. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Secili nga ju është bari dhe secili nga ju do të përgjigjet për tufën e vet.*" (E përcjell Buhariu dhe Muslimi).

Një nga veprat me të cilat Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) veçonte dhjetë ditët e fundit të Ramazanit është itikafi, pra, mbyllja në xhami për adhurim dhe mosdalja prej saj, përveçse në raste nevoje të domosdoshme, duke u kthyer sërish në të. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) e bënte itikafin për t'u shkëputur nga shqetësimet e përditshme dhe për të zbrazur mendjen e shpirtin, me qëllim që t'i përkushtohej lutjes, përmendjes dhe thirrjes së Zotit të Vet.

Prandaj përpiquni me të gjitha forcat në këto dhjetë ditë përmbyllëse të muajit, Allahu ju mëshiroftë, me shpresën se mos qëlloni edhe Natën e Kadrit! Shpeshtojeni qëndrimin në xhami për të përmendur Allahun dhe për të lexuar Kuranin, nëse nuk keni mundësi të bëni itikaf. I Lartmadhëruari ka thënë: "**Nxitoni drejt faljes së gjynaheve nga Zoti juaj dhe Xhenetit, hapësira e të cilit është sa qiejt e Toka dhe që është përgatitur për të devotshmit, të cilët japin lëmoshë edhe kur janë në mirëqenie, edhe kur janë në vështirësi, e mposhtin zemërimin dhe ua falin fajet njerëzve. Allahu i do bamirësit. Për ata, që kur bëjnë vepra të turpshme, ose i bëjnë dëm vetes, e kujtojnë Allahun, i kërkojnë falje për gjynahet e tyre - e kush i fal gjynahet përveç Allahut? - dhe nuk ngulmojnë me vetëdije në gabimet që kanë bërë, pra, për këta do të ketë si shpërblim falje madhështore** (të gjynaheve) **nga ana e Zotit të tyre dhe kopshte, nëpër të cilët rrjedhin lumenj dhe ku do të qëndrojnë përherë. Sa shpërblim i bukur është ky për ata që punojnë** (vepra të bukura)!" (Âli-'Imrân: 133-136).

Allahu më bekoftë mua dhe ju në lidhje me Kuranin Fisnik! Po them këto që dëgjoni dhe i kërkoj falje Allahut! Edhe ju kërkojini falje Atij, sepse Ai është Falësi dhe Mëshirëploti.

Hytbja e dytë

Çdo lavd dhe falënderim i takon Allahut, Zotit të botëve! Fundi i lumtur u takon atyre që i frikësohen Allahut dhe s'ka armiqësi, përveçse kundër keqbërësve. Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq, Zotit të të parëve dhe të të fundmëve, Mbajtësit të qiejve dhe të tokës. Dëshmoj se Muhamedi është robi, i dërguari dhe profeti i Tij besnik. Allahu i dhëntë atij bekim dhe paqe, si dhe familjes, shokëve të tij dhe ndjekësve të tyre!

O njerëz! Kijeni frikë Allahun, që zotëron madhështi e nderim! Dëlireni veten tuaj nga mëkatet, duke u kthyer tek Ai me pendesë; nxitoni të bëni vepra të mira në pjesën që ju ka mbetur nga ky muaj dhe nga jeta juaj, që jua ka falur Zoti juaj, para se afati të mbarojë. I shpëtuar është ai njeri që e lufton veten dhe e pastron atë, kurse i dështuar është ai që e shtyp veten, duke rendur pas tekave të saj.

Robër të Allahut! Mundohuni të arrini pjesën e mbetur të muajit nëpërmjet shtimit të veprave të mira: leximit të Kuranit, zënies së kohës me përmendjen e Allahut, shpeshtimit të bamirësisë, kthimit tek Allahu të penduar për lajthitjet e mëparshme etj. Njeri i mençur dhe me gjykim të drejtë është ai që i shfrytëzon shanset e jetës dhe sezonet e mirësive për t'i fshirë veprat e këqija me vepra të mira, sepse dihet që veprat e mira i shlyejnë të këqijat. Kjo është këshillë për ata që marrin këshilla. Kujtojeni kalimin e kohës, shkurtimin e shpejtë të jetës dhe afrimin e udhëtimit për në botën e përtejme! Mund të nxirrni mësime të mëdha nga ata, që i keni parë të ndahen nga kjo jetë, duke lënë prapa vila e saraje dhe duke përfunduar në një varr të ftohtë. Ta dini se i lumtur është ai që mëson nga ndodhitë e të tjerëve, që i kupton mirë urdhrat e Allahut e i frikësohet Atij dhe zbaton detyrimet që i janë caktuar! Kurse i mjerë është ai që ka neglizhuar në të kaluarën e vet dhe nuk ka përfituar nga ditët dhe netët e tij, e më pas nuk e ka korrigjuar pjesën e mbetur të jetës me kthim tek Krijuesi i vet dhe nuk ka nxituar të afrohet tek Begatuesi i vet me punë që e kënaqin Atë, para se të ndalet i poshtëruar para Tij.

O muslimanë! Mbani mend se tashmë jeni në mbyllje të këtij muaji, prej të cilit kanë mbetur vetëm pak net! E sa njerëz ka që ndodhen në fund të jetës në betejë me vdekjen?! Ai që ka vepruar keq në këtë muaj, le të kthehet tek Allahu e të pendohet sinqerisht, le të hyjë në derën e pendimit, për sa kohë ajo është e hapur, para se ajo dhe librat (e veprave) të mbyllen. Kurse Ai që ka qenë i kthyer nga Zoti i vet këtë muaj me vepra të mira, le ta përfundojë me sukses ndërtesën e nisur e të falënderojë Zotin për këtë mirësi dhe të mos e bëjë si ajo lopa, që në fund e derdh kovën e qumështit pasi është mjelë.

O muslimanë! Gjallërojini xhamitë me faljen e rregullt të namazeve me xhemat: "**...dhe të cilët i kryejnë rregullisht faljet.**" (El-Mu'minûn: 9)! Shtojini bamirësitë,

sepse Allahu i Lartësuar ka thënë për ata burra e gra që japin lëmoshë: "**për ata Allahu ka përgatitur falje dhe shpërblim të madh.**" (El-Ahzâb: 35)! Lexojeni Kuranin dhe zbatojeni atë, sepse ai do të ndërmjetësojë për zotëruesit e tij në Ditën e Kiametit! Mos iu ndani namazit të natës, me qëllim që të jeni prej atyre, për të cilët Allahu ka thënë: "**Ata ngrihen nga shtrati, i luten Zotit të tyre me frikë e shpresë dhe japin nga ajo që iu kemi dhënë Ne. Askush nuk e di se çfarë gëzimesh janë fshehur për ata** (në jetën tjetër), **si shpërblim për punët e mira që kanë bërë.**" (Es-Sexhde: 16-17).

O muslimanë! Një nga detyrat që Allahu ka caktuar për ju në këtë fund të këtij muaji, është zekati i fitrit, sasia e të cilit është rreth 2.4 kg nga ushqimi juaj bazë. Ky zekat duhet dhënë nga çdo musliman, i madh a i vogël qoftë, mashkull a femër, i pasur a i varfër. Allahu i Lartësuar e ka ligjëruar atë që ne të plotësojmë agjërimin, ta falënderojmë Atë për mirësinë që na dha, duke na lejuar ta kryejmë deri në fund Ramazanin, që agjëruesi të pastrohet nga lajthitjet e vogla që mund të ketë pasur gjatë këtij muaji dhe në shenjë solidariteti e ndihme për nevojtarët e varfër, në mënyrë që të mos lypin për ditë bajrami. Koha më e mirë për dhënien e këtij zekati është që nga vërtetimi i njoftimit për hyrjen e bajramit deri në faljen e namazit të bajramit. Lejohet që ky zekat të jepet edhe një ose dy ditë para bajramit. Atij që e jep gjatë kësaj kohe, i quhet si zekat fitri, përndryshe po u vonua, ai konsiderohet si lëmoshë e zakonshme. Disa dijetarë kanë thënë se këtë zekat ka nënkuptuar ajeti: "**I shpëtuar është ai që pastrohet, që e përmend emrin e Zotit të vet dhe që fal namaz!**". Pra, ka arritur fitore të madhe ai njeri që pastron pasurinë, duke dhënë zekatin e fitrit dhe pastaj duke falur namazin e bajramit. Prandaj jepeni zekatin e fitrit nga ushqimi juaj i mirë, o robër të Allahut, dhe jepeni me zemër. Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Nuk keni për ta arritur përkushtimin e vërtetë, derisa të ndani** (lëmoshë) **nga ajo** (pasuri) **që e doni. Çfarëdo që të ndani, Allahu e di mirë atë.**" (Âli 'Imrân: 92).

Më e mira është që njeriu ta japë këtë zekat në vendin ku e zë bajrami, sepse kështu manifestohet ky rit dhe shpalosen mirënjohja e bamirësia tek muslimanët e tjerë nevojtarë. Gjithsesi nuk është keq nëse njeriu e jep këtë zekat në një vend tjetër për ndonjë interes më të madh. Nuk është mirë që zekati i fitrit të jepet me para në vend të ushqimit, sepse Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) dhe shokët e tij e jepnin atë në formë ushqimi, edhe pse paratë gjendeshin asokohe. Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Në të Dërguarin e Allahut ka një shembull të mrekullueshëm për atë, që shpreson tek Allahu dhe Dita e Fundit dhe e përmend shumë Allahun.**" (El-Ahzâb: 20). Prandaj jepeni zekatin e fitrit, që të fitoni shpërblimin e Allahut dhe të ringjallni Sunetin e Profetit tuaj (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të). Bëjuni mirë vëllezërve tuaj me anë të tij dhe respektojeni atë si një nga ritet e fesë së Zotit tuaj. Vërtet, Allahu i Lartësuar i do bamirësit dhe i shpërblen ata që japin lëmoshë. Kush madhëron shenjat e fesë së Allahut, tregon përkushtimin e zemrës së tij.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove

Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij!

O Allah, bekoje pjesën e mbetur të Ramazanit!

O Allah, na bëj të arrijmë Natën e Kadrit dhe na bëj prej atyre, që u pranohen veprat e kësaj nate!

O Allah, na bëj prej atyre që ua ke pranuar agjërimin, ua ke falur gjynahet dhe nuk ua ke vënë re pakujdesitë dhe lajthitjet!

O Allah, për punët e mira që kemi bërë, na shpërble me mirësi dhe na fal e na ndje për të këqijat!

O Allah! Na e bëj të dashur Kuranin dhe na bëj nga ata që i lexojnë ajetet e tij dhe i zbatojnë rregullat e tij!

O Allah! Bëje caktimin Tënd për ne në Natën e Kadrit që të jetë i mirë për ne, prindërit, fëmijët, vëllezërit dhe mësuesit tanë, si dhe për të gjithë umetin e Muhamedit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*).

O Allah! Bëhu mbështetje për të dobëtit dhe të ngratët! O Allah, çliroji nga prangat robërit tanë dhe robërit muslimanë!

O Allah! Jepu fitore vëllezërve tanë që luftojnë në rrugën Tënde kudo që janë!

O Allah, mbështeti ata me ndihmën Tënde!

O Allah, merru me armiqtë e tyre, sepse ata nuk të mposhtin dot Ty, Zot i botëve! I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 51

Dhjetë ditët e Dhul-Hixhes, rregullat e Bajramit dhe të Kurbanit

Hytbja e parë

Në të vërtetë, çdo lavd e falënderim i takon Allahut! Vetëm Atij i falemi dhe vetëm Atij i kërkojmë ndihmë; i lutemi të na mbrojë nga të këqijat e vetvetes dhe të punëve tona. Atë që e udhëzon Allahu nuk ka kush që ta nxjerrë nga rruga e drejtë, ndërsa atë që Allahu e ka shpënë në humbje, nuk ka kush që ta udhëzojë.

O Allah! Të falënderojmë Ty që na bëre të arrijmë këto ditë të mira! O Allah! Ashtu siç na bëre që t'i arrijmë këto ditë, na ndihmo edhe që t'i shfrytëzojmë ato me punë të mira dhe pranoji prej nesh e prej vëllezërve tanë muslimanë të gjitha veprat e tjera që na afrojnë te Ty; na i shlyej punët e këqija dhe na i ngre gradat!

O muslimanë! Kijeni frikë Allahun dhe respektojeni urdhrin e Tij! Dijeni se ju jeni në ditë, në të cilat përmendet emri i Allahut, nderohen shenjat e fesë së Tij dhe haxhilerët shkojnë të vizitojnë Shtëpinë e Tij në kërkim të pëlqimit të Tij.

O muslimanë! Sa herë e harxhojmë kohën kot, ndonëse çdokush që neglizhon do të pendohet nesër! Nëse në të kaluarën kemi qenë neglizhentë, ja tek e na është dhënë një shans i mirë, në të cilin Allahu na i rrit shpërblimet! A ka ndonjë që do të nxitojë për punë të mira, sepse Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Pra, bëni garë me njëri-tjetrin për punë të mira.**" (El-Bekare: 148). Dëgjojeni këtë hadith për vlerën e dhjetë ditëve të para të muajit Dhul-Hixhxhe dhe kuptojeni mirë atë! Imam Ahmedi dhe dijetarë të tjerë kanë përcjellur se Abdullah Ibn Amr Ibn el-As (*Allahu qoftë i kënaqur me ta*) ka thënë: "Isha tek i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*). Atij i përmendën disa vepra dhe ai tha: '*Nuk ka ditë në të cilat punë është më e mirë, sesa këto dhjetë ditë!*' Pastaj e pyetën: 'As lufta në rrugë të Allahut, o i Dërguari i Zotit?!' - dhe e morën për të madhe. Ai tha: '*As lufta, përveç dikujt që shkon në rrugë të Allahut me veten dhe pasurinë e tij, pastaj aty i del shpirti.*' (E përcjell imam Buhariu).

O vëlla i Islamit! Ndalu dhe pyete veten: Çfarë veprash bamirësie ke përgatitur për jetën e përtejme në këto ditë të mira? Me çfarë i ke bërë të veçanta këto ditë? A janë të gjitha ditët e vitit njësoj për ty?! A ke agjëruar apo a ke bërë nijet të agjërosh këto ditë? A ke dhënë lëmoshë e ndihmë? A i ke ndenjur pranë të afërmve? A ke shfaqur bindje dhe mirësi ndaj prindërve? A e ke shtuar përmendjen e Allahut dhe leximin e Librit të Tij? A i je drejtuar Allahut me lutje?

Tani po të pyes veten dhe ty, prandaj mbaje mend pyetjen dhe mendo për përgjigjen! Pyetja është e rëndësishme dhe e domosdoshme: Si mund të bashkohet te një njeri besimi i patundur dhe pa më të voglin dyshim për ekzistencën e jetës së përtejme, Xhenetit dhe Xhehenemit, e pastaj njeriu të mos veprojë?! A është pjesë e

natyrës njerëzore, që njeriu ta dijë se nesër do të japë llogari para një mbreti çfarëdo, ose për t'u ndëshkuar ashpër, ose për të marrë shpërblim të madh e megjithatë të flejë pa merak dhe i shkujdesur?! Një dijetar ka thënë: "Pasha Allahun, që kjo është një pyetje e saktë që vlen për shumicën e njerëzve! Bashkimi i këtyre dy qëndrimeve, pra, besimit për jetën e përtejme dhe mospërgatitjes për të është një nga gjërat më të çuditshme". Pastaj ky dijetar (Allahu e mëshiroftë) ka përcaktuar shkaqet e kësaj dukurie, prandaj kuptoji ato dhe mundohu të shpëtosh prej tyre! Ai ka thënë:

Shkaku i parë është dija e dobët dhe bindja e mangët. Pastaj këtij i shtohen edhe shumë të tjerë si: moskujtimi i dijes dhe mosprania e saj në zemër në pjesën më të madhe të kohës, për shkak të okupimit me gjëra të kundërta; mbizotërimi i pasionit dhe sundimi i epsheve; tundimi i shpirtit dhe mashtrimi nga shejtani; mendimi se ahireti është larg dhe shpresa se ka ende kohë; rënia në përhumbje dhe dashuria për këtë jetë; kapja pas interpretimeve lehtësuese dhe mësimi me rikthimin në mëkate. Kur përmbushen të gjitha këto shkaqe, atëherë imanin mund ta mbajë vetëm Ai që mban qiejt dhe tokën të mos zhduken. Kjo është arsyeja përse njerëzit ndryshojnë nga njëri-tjetri në iman dhe në vepra, aq sa imani të përfundojë në një grimcë të vogël brenda zemrës.

O muslimanë! Duke qenë se këto ditë janë të mëdha i Dërguari (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) e ka urdhëruar dhe e ka nxitur umetin e vet, që gjatë tyre ta përmendin sa më shumë Allahun, duke thënë *Subhânall-llâh* (Sa i përsosur është Allahu), *Lâ ilâhe il-lall-llâh* (Nuk ka Zot që meriton të adhurohet, përveç Allahut) etj. Ai ka thënë: "*Nuk ka ditë më të mëdha tek Allahu dhe në të cilat punët (e mira) janë më të dashura për Të, sesa këto dhjetë ditë. Prandaj shtojeni gjatë tyre tehlîl-in tekbîr-in dhe tahmîd-in.*" (E përcjell Taberaniu dhe imam Ahmedi, kurse Shejh Albani e konsideroi hadithin *sahîh*–të vërtetë).

Një nga format e ligjëruara të *tekbîr*-it është: "*All-llâhu ekber, All-llâhu ekber, Lâ ilâhe il-lall-llâh, ue li-lâhi-l hamd*" (Allahu është më i madhi, Allahu është më i madhi; nuk ka Zot që meriton të adhurohet, përveç Allahut; Allahut i takon falënderimi). Ringjalleni këtë sunet, duke ndjekur shembullin e brezit të parë të këtij umeti. Buhariu ka përcjellur në librin e tij *Es-Sahîh* (anash librit, duke u shprehur prerë për vërtetësinë e tij), se Ibn Omeri dhe Ebu Hurejra (*Allahu qoftë i kënaqur me ta*) "dilnin në treg në ato dhjetë ditë, duke bërë *tekbîr*-e dhe të gjithë njerëzit bënin *tekbîr* sipas *tekbîr*-it të tyre". Kuptimi është se ata të dy i kujtonin njerëzit për të bërë *tekbîr*-e dhe ata fillonin të bënin *tekbîr* dhe nuk do të thotë se ata bënin *tekbîr* kolektiv, të gjithë njëzëri. Kjo formë nuk është e lejuar. Ibn el-Haxhaxhi ka thënë në librin *El-Medkhel*: "Suneti i vendosur është që çdokush të bëjë *tekbîr* më vete dhe të mos ndjekë zërin e të tjerëve, sepse kjo formë është bidat (risi e pabazë në fe). Kjo formë është gjithashtu edhe shkelje e shenjtërisë së xhamisë dhe namazlive, për shkak të zërit të lartë dhe zhurmës që u shkaktohet adhuruesve që falen, lexojnë Kuran apo bëjnë dhikër në xhami".

O besimtarë! Dijetarët kanë thënë se *tekbîr*-i është i pakushtëzuar dhe i

kushtëzuar. *Tekbîri* i kushtëzuar bëhet pas çdo namazi, kurse i pakushtëzuari bëhet në çdo kohë e në çdo vend (xhami, tregje, rrugë shtëpi etj.). *Tekbîr*-i i pakushtëzuar fillon me hyrjen e dhjetë ditëve të para të Dhul-Hixhxhes. Kurse *tekbîri* i kushtëzuar (ai që bëhet pas namazeve farze) fillon që me agimin e Ditës së Arafatit e deri në ditën e fundit të Teshrikut, megjithëse Hafiz Ibn Haxheri ka thënë: "Nuk ka asnjë transmetim të vërtetë prej Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) për këtë çështje. Transmetimi më i saktë nga sahabet (shokët e Profeti) është thënia e Aliut dhe Ibn Mesudit, se ai (*tekbîr*-i) fillonte nga agimi i ditës së Arafatit deri në ditën e fundit të Minasë...". E megjithatë Dijetari i Islamit Ibn Tejmije ka thënë: "Mendimi më i saktë për *tekbîr*-in është ai që thotë shumica e dijetarëve **të brezave të parë**, sahabeve dhe imamëve, se tekbiri bëhet duke filluar nga agimi i ditës së Arafatit deri në ditën e fundit të Teshrikut, pas çdo namazi." Ibn Kethiri ka thënë se ky është mendimi më i njohur dhe sipas tij veprohet. Por ka edhe disa dijetarë që mendojnë se *tekbîr*-i në ditët e Teshrikut nuk kufizohet që të bëhet pas çdo namazi, por bëhet edhe në rrethana të tjera. Vëllezër të Islamit! Dita e Arafatit është një nga ditët e mëdha dhe të shënuara të Allahut; është dita kur Allahu e plotësoi këtë fe dhe e plotësoi dhuntinë e Tij për muslimanët, sepse Ai Vetë ka shpallur në këtë ditë ajetin: "**Sot jua përsosa fenë tuaj, e plotësova dhuntinë Time ndaj jush dhe zgjodha që Islami të jetë feja juaj.**" (El-Mâ'ide: 6). Në këtë ditë shtohen lirimet nga zjarri i Xhehenemit dhe Allahu i fal gabimet e gjynahet. Nëna e besimtarëve Aishja (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) tregon se i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Nuk ka ditë në të cilën Allahu të lirojë më shumë njerëz nga zjarri, sesa Dita e Arafatit. Në të vërtetë, Ai do të afrohet, pastaj do t'u krenohet engjëjve dhe do të thotë: Çfarë deshën ata?!*" E përcjell Muslimi. Ibn Abdul-Berri ka thënë: "Hadithi tregon se Allahu i kishte falur ata, sepse Ai nuk krenohet me mëkatarët, përveçse pas pendimit të tyre dhe pasi t'i ketë falur. Allahu e di më së miri."

Një prej virtyteve të Ditës së Arafatit është se duaja në këtë ditë është më e mirë dhe më e veçantë se në ditët e tjera, aq sa Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Duaja më e mirë është Ditën e Arafatit dhe fjala më e mirë që kam thënë unë dhe profetët para meje, është: Lâ ilâhe il-lall-llâhu uahdehu lâ sherîke leh, lehu-l mulk ue lehu-l hamd ue hue alâ kul-li shej'in kadîr (Nuk ka Zot që meriton të adhurohet, përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq; Vetëm Atij i takon sundimi dhe falënderimi dhe Ai është i Zoti për çdo gjë.*" (E përcjell imam Maliku dhe Shejh Albani e konsideroi hadith *sahîh*–të vërtetë). Duke komentuar këtë hadith, Ibn Abdul-Berri ka thënë: "Prej këtij (hadithi) nxjerrim se duaja në Ditën e Arafatit është më e mirë se të tjerat. Kjo tregon vlerën e Ditës së Arafatit mbi të tjerat... Gjithashtu hadithi tregon se duaja në Ditën e Arafatit plotësohet në shumicën e rasteve".

Vëllezër të Islamit! Mos kujtoni se kjo mirësi e Ditës së Arafatit është e veçantë për haxhilerët, sepse duaja është për ta dhe për të tjerët. Madje në këtë kontekst ka ardhur diçka e veçantë për ata që s'janë në haxhillëk. Ditën e Arafatit: agjërimi i kësaj

dite, për vlerën e të cilit Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë, se "*...ai shlyen mëkatet e vitit të kaluar dhe vitit të ardhshëm*". (E përcjell imam Muslimi).

Nëse bashkë me mirësinë e kësaj dite, bashkohet edhe qenia e njeriut agjërues, atëherë lutësi e meriton që t'i plotësohet duaja. Prandaj kujdesuni që të agjëroni këtë ditë dhe të bëni dua, duke iu bashkuar haxhilerëve në lutjet dhe përgjërimet e tyre, se ndoshta Allahu mund t'jua pranojë dhe t'jua falë gjynahet.

O muslimanë! Ashtu siç kujdeseni që t'i shfrytëzoni këto ditë të mira me vepra të mira, duhet të përpiqeni që të ruheni nga mëkatet dhe të bëni pendim të sinqertë. Në të tilla kohë mirësie pendimi ka peshë të madhe, ndonëse dera e pendimit është vazhdimisht e hapur. Nëse mendja e shëndoshë largohet prej mëkateve në ditë të zakonshme, këto ditë ajo largohet prej tyre edhe më shumë. Disa dijetarë kanë thënë se edhe ndëshkimi për mëkate në këto ditë të bekuara është më i ashpër. Dijetari i Islamit Ibn Tejmije, kur u pyet se: a shtohej apo jo pesha e mëkateve apo dënimi i zinasë në ditët e bekuara, dha këtë përgjigje: "Po, mëkatet në ditët dhe vendet e mira janë më të rënda dhe ndëshkimi i tyre bëhet në raport me mirësinë e kohës apo vendit".

E'ûdhu bil-lâhi minesh shejtânirr rraxhîm: "**Këto** (janë urdhërimet). **Për atë që nderon ritet e shenjta të Allahut, do të jetë më mirë te Zoti i tij. Ju janë lejuar bagëtitë, përveç atyre që ju janë thënë** (se janë të ndaluara). **Andaj, largohuni prej ndotësisë së idhujve dhe largohuni prej fjalëve të rreme.**" (El-Haxhxh: 30). Allahu na bëftë, mua dhe ju, që të përfitojmë nga udhëzimi i Librit të Tij.

Hytbja e dytë

Çdo lavd dhe falënderim i takon Allahut, Zotit të botëve, që u ka dhënë mirësi muajve dhe ditëve e u ka dhuruar njerëzve dhunti e begati të pafundme, të cilat i dëshmojnë njerëzit largpamës e mentarë. Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij, njeriu më i miri që është falur, ka kryer haxhillëkun dhe ka agjëruar. O Allah, jepi bekim dhe paqe atij, si dhe të gjithë të dërguarve të tjerë.

O muslimanë! Ashtu si të gjitha dhjetë ditët, veçanërisht Dita e Arafatit, janë të mira, ekziston edhe një ditë tjetër e mirë: Dita e Haxhillëkut më të madh, Dita e Kurbanit. Kështu, Ibn Omeri (*Allahu qoftë i kënaqur me ta*) tregon se i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Dita e Haxhillëkut më të madh është Dita e Kurbanit*", e përcjell Tirmidhiu dhe Shejh Albani e konsideroi hadith *sahîh*–të vërtetë. Kjo është dita më e mirë e vitit bazuar në hadithin e përcjellur nga Abdullah Ibn Kurti, se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Në të vërtetë, dita më e madhe tek Allahu i Lartësuar është Dita e Kurbanit, pastaj dita* (*vijuese) e qëndrimit*[27]." (E përcjell Ebu Daudi dhe Shejh Albani e

[27] Pra, dita e dytë e Kurban-Bajramit, kur haxhilerët qëndrojnë në Mina (sh.p.).

konsideroi hadith *sahîh*–të vërtetë). Këtë përgjigje jepte edhe dijetari i Islamit Ebu-l Abbas Takijuddini (Allahu e mëshiroftë). Kur e pyetën se cila ditë ishte më e mirë: dita e xhuma apo Dita e Kurbanit, ai u tha: "Dita e xhuma është dita më e mirë e javës, kurse Dita e Kurbanit është dita më e mirë e vitit". Me këtë mendim pajtohen edhe dijetarë të tjerë, njëri prej të cilëve ka thënë: "Kushdo që jep një përgjigje tjetër (nga ajo e Ibn Tejmijes), nuk i shpëton dot disa kundërshtimeve, të cilat s'do të mund t'i hedhë poshtë". Dijetarët janë të mendimit se Kurban Bajrami është më i mirë se Fitër Bajrami.

Vëllezër të Islamit! Kur dihet vlera e madhe e kësaj dite, d.m.th., ditës së Kurban Bajramit, atëherë a mund të justifikohet përtesa për të bërë vepra të mira gjatë saj?! Në fakt, disa njerëz përtojnë të falin namazin e Bajramit, i cili është sunet i fortë, që nuk bën të lihet nga asnjë musliman, që ka mundësi ta falë. Ka dijetarë që e konsiderojnë detyrim namazin e Bajramit. Dijetari i Islamit Takijuddin Ahmed Ibn Abdus-Selami ka thënë: "Ata që thonë se (namazi i Bajramit) nuk është detyrim, janë shumë larg (së vërtetës). Në të vërtetë ai është një nga ritualet më të mëdha të Islamit, njerëzit mblidhen aty më shumë se për xhuma dhe atë ditë janë ligjëruar edhe *tekbîr*-et". Dijetari Shemsudin Ebu Bekr thotë për qenien e këtij namazi detyrim, se ky mendim ka argumentin më të saktë. Përveç këtyre dy dijetarëve ka edhe dijetarë të tjerë, që mendojnë se namazi i Bajramit është i detyrueshëm. Ndër ta, dijetari i shquar Siddik Hasen Hani e argumenton detyrimin e faljes së namazit të Bajramit me faktin, se nëse ky namaz qëllon në ditën e xhuma, ai e shfuqizon detyrimin e faljes së namazit të xhumasë. Diçka që s'është detyrim, nuk mund të shfuqizojë diçka që është detyrim.

Vëllezër të Islamit! Përderisa Profeti i rrugës së drejtë (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) i ka urdhëruar gratë e moshuara dhe ato me zakone (të cilat nuk falen), që të dalin në namazgja për faljen e Bajramit, a na shkon ne që të mos e falim Bajramin, apo t'i lemë gratë e fëmijët që të mos marrin pjesë në namaz me muslimanët?! Dy janë festat tona të ligjëruara në Islam: Bajrami i Fitrit dhe Bajrami i Kurbanit. Në to madhërohet emri i Allahut, mblidhen muslimanët, të cilët i bashkon lidhja e besimit të përbashkët, ndonëse vendet, gjuhët dhe racat e tyre janë të ndryshme. Përderisa manifestimi i këtij rituali është detyrim në çdo rrethanë, në rast dobësie dhe poshtërimi të muslimanëve bëhet edhe më detyrim. Sa shumë i tërbon armiqtë e Islamit ky manifestim! Sa forcë do të kishte në grumbullimet e muslimanëve në përgjithësi, gjë që do t'i tmerronte armiqtë, nëse muslimanët do ta kuptonin vlerën e grumbullimit dhe zemra e tyre të bashkoheshin ashtu siç bashkohen trupat.

O musliman! Suneti është që të pastrohesh, të hedhësh parfum dhe të veshësh rrobat më të mira për namazin e Bajramit; të dalësh herët për në namaz, duke bërë *tekbîr*-e dhe të mos hash asgjë para faljes së Kurban-Bajramit, sepse i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) nuk hante asgjë për Kurban-Bajram, derisa të kthehej nga namazi e të hante nga mishi i kurbanit të vet.

Robër të Allahut! Kurbani është ligjëruar me Kuran, Sunet dhe konsensusin e të gjithë umetit islam. Dijetarët kanë mendime të ndryshme, nëse ai është i detyrueshëm

apo i pëlqyeshëm. Shumica mendojnë se ai është sunet i fortë për atë që është në gjendje, kurse një pjesë mendon se kurbani është detyrim.

Në lidhje me vlerat e kurbanit kanë ardhur hadithe, të cilat i ftojnë njerëzit të nxitojnë sa më parë për ta kryer atë, në kërkim të mirësisë së Allahut. Madje Ai ka caktuar një ritual për çdo popull, që ata të përmendin emrin e Allahut gjatë flijimit të kafshëve, që Ai ua ka dhuruar për ushqim. Ibn Kethiri (*Allahu e mëshiroftë*) ka thënë: "Allahu i Lartësuar ka treguar se flijimi i kurbaneve dhe derdhja e gjakut të bagëtive me emrin e Allahut ka qenë i ligjëruar në çdo fe".

O muslimanë! Zgjidhini kurbanet me gjithë zemër! Sa më të shtrenjta dhe të plota të jenë, aq më të dashura do të jenë për Allahun. Dijetari Takijjuddin Ahmed Ibn Abdus-Selami (*Allahu e mëshiroftë*) ka thënë: "Sigurisht që shpërblimi për kurbanin është sipas vlerës së tij". Sigurohuni që kurbani të mos ketë defekte, që e bëjnë të pavlefshëm. I Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: *"Katër (lloje kafshësh) nuk lejohet të theren (në një transmetim tjetër "nuk vlejnë") për kurbane: kafsha me një sy, por që i duket shumë; kafsha që është e sëmurë në mënyrë të dukshme; kafsha që çalon dukshëm dhe kafsha shumë e dobët që nuk ka palcë në kocka.*" (E përcjellin autorët e librave *Es-Sunen* dhe Shejh Albani e konsideroi hadith *sahîh*–të vërtetë). Me këto katër defekte krahasohen edhe defekte të tjera, që janë si ato ose më të rënda. Imam Neveviu ka thënë: "(Dijetarët) kanë rënë dakord se katër defektet e përmendura e bëjnë të pavlefshëm kurbanin, e po ashtu edhe ato (defekte) që janë në të njëjtën linjë, ose edhe më të rënda, si p.sh., verbëria, një gjymtyrë e prerë e gjëra të ngjashme".

O besimtarë! Dijetarët kanë thënë se në parim, kurbani është i ligjëruar për të gjallët, ndërsa në lidhje me të vdekurit ekzistojnë tre raste:

- **I pari**: Të bëhet kurban për ta në vijim të të gjallëve, pra, që ata të bëhen pjesëtarë në shpërblimin e kurbanit së bashku me të gjallët. Kështu ka vepruar i Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), kur ka bërë kurban për veten dhe familjarët e tij, ku midis tyre ai kishte edhe nga ata që kishin vdekur që më parë.

- **I dyti**: Të bëhet kurban për ta si zbatim i porosisë, që kanë lënë ata para se të vdisnin. Ndërkohë i Lartmadhëruari ka thënë për porosinë: "**Kush e ndryshon testamentin pasi e ka dëgjuar, ta dijë se gjynahu është i rëndë për ata që e ndryshojnë!**" (El-Bekare: 181).

- **I treti**: Kurbani të bëhet për të vdekurit si dhuratë e posaçme për ta, pavarësisht të gjallëve. Edhe ky kurban është i lejuar. Megjithatë disa dijetarë kanë thënë se ata nuk e gjykojnë këtë veprim si të lejuar, sepse Profeti (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) nuk ka bërë ndonjëherë kurban të posaçëm për ndonjë të vdekur dhe një gjë e tillë nuk na është transmetuar, as nga sahabët bashkëkohës të tij, që të kenë bërë kurban posaçërisht për ndonjë të vdekur. Gjithashtu është gabim ajo që bëjnë disa njerëz, të cilët bëjnë kurban për të vdekurin në vitin e parë pas vdekjes, ose bëjnë kurban për të vdekurit si dhuratë, ndërkohë që nuk bëjnë kurban për veten e tyre. Kurbani i burrit vlen për të dhe familjarët e tij, qofshin ata të gjallë apo të vdekur.

Kjo është prej mirësisë dhe mëshirës së Allahut.

Robër të Allahut! nxitoni të fitoni falje nga Zoti juaj dhe një Xhenet, gjerësia e të cilit është sa qiejt dhe toka. Shfrytëzojini dhuratat e Allahut në këto ditë të mira, sepse jeta është e shkurtër, ndarja prej saj është afër, rruga është e frikshme, tundimi mbizotëron, rreziku është i madh, kritikuesi sheh mirë dhe Zoti yt është gjithnjë në pritë, askujt nuk i bën padrejtësi: "**Kush ka bërë ndonjë të mirë, qoftë sa një thërrmijë, do ta shohë atë, e kush ka bërë ndonjë të keqe, qoftë sa një thërrmijë, do ta shohë atë.**" (Ez-Zelzele: 7-8).

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij! O Allah! Ji i kënaqur me Ebu Bekrin, Omerin, Othmanin dhe Aliun, si dhe me të gjithë shokët e tjerë dhe gratë e Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), Nëna të besimtarëve.

O Allah! Na e bëj të mbarë të ndjekim udhëzimin Tënd dhe punët tona bëji të kënaqshme për Ty.

O Zot! Na jep dhe mos na privo; na ndero dhe mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoji vëllezërit tanë muslimanë kudo që janë! O Allah, jepu atyre shpëtim dhe pranoji dëshmorët e tyre!

O Allah, o Zot i Vërtetë, zbritu atyre mëshirën, pëlqimin, ndjesën dhe faljen Tënde!

O Allah, tregohu i mëshirshëm me të vegjlit e tyre dhe i butë me të rriturit!

O Allah, mbuloji gratë e tyre dhe falu atyre shëndet e fuqi.

O Allah! Ne të kërkojmë Ty çdo gjë që sjell mëshirën Tënde, çdo mjet për të fituar faljen Tënde, përfitimin nga çdo vepër e mirë dhe shpëtimin nga çdo gjynah.

Lutja jonë e fundit është se çdo lavd e falënderim qoftë për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 52

Feja është përsosmëri dhe besnikëri ndaj saj

Hytbja e parë

Çdo lavd dhe falënderim i takon Allahut, që na e përsosi fenë, e plotësoi dhuntinë e Vet mbi ne dhe na zgjodhi Islamin si fe. E lavdëroj Allahun (i përsosur qoftë Ai), e falënderoj Atë, tek Ai kthehem me pendim dhe Atij i kërkoj falje. Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij. Ai na ka lënë në një rrugë aq ta qartë, saqë nata e saj është njëlloj si dita; kushdo që devijon nga kjo rrugë, do të shkatërrohet. O Allah, dërgo mëshirë, paqe dhe bekime mbi Muhamedin, shokëve të tij flamuj të udhëzimit e pishtarë ndriçues të errësirave, mbi ndjekësit e tyre në mirësi dhe mbi këdo që ecën në rrugën dhe gjurmët e tyre!

O besimtarë! Kijeni frikë Allahun dhe dijeni se umeti islam merr jetë vetëm nëpërmjet Islamit: ekzistenca e tij është peng i besnikërisë ndaj Islamit, ndërsa zhdukja është pasojë e neglizhencës ndaj tij; ai do të zgjasë për sa kohë që do ta mbajë Islamin në zemër dhe do të shuhet, nëse Islami do t'i shuhet në shpirt. Islami është kushtetuta dhe sistemi i këtij umeti, është burimi i krenarisë dhe i fuqisë, është feja e fundit dhe përmbyllëse. Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Ai ka urdhëruar për ju atë Fe, të cilën ta zbuloi ty** (o Muhamed) **dhe që pati urdhëruar për Nuhun, Ibrahimin, Musain dhe Isain, duke thënë: "Qëndroni në fenë e drejtë dhe mos u përçani në të!" Por për idhujtarët është e rëndë ajo, në të cilën po i fton ti. Allahu zgjedh për këtë fe kë të dojë dhe udhëzon drejt saj këdo që kthehet tek Ai me pendim.**" (Esh-Shûra: 13).

Profeti i Islamit, Muhamedi (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) është i fundmi i profetëve dhe më i miri i të dërguarve. Me të u plotësua dhuntia hyjnore, u ndriçua errësira dhe u larguan brengat: "**Allahu u ka dhënë besimtarëve dhuratë të madhe, kur u solli një të dërguar nga gjiri i tyre, i cili ua lexon shpalljet e Tij, i pastron nga gjynahet dhe u mëson Librin** (Kuranin) **e urtësinë** (diturinë e thellë fetare), **edhe pse më parë ata me të vërtetë ishin në një rrugë krejt të gabuar.**" (Âli 'Imrân: 164).

Në asnjë komb nuk është dërguar njeri si ai dhe asnjë të dërguari Allahu nuk i ka zbritur çfarë i është zbritur atij. Prandaj umeti i tij është bashkësia më e mirë e dalë për njerëzit dhe ka arritur një mirësi që s'e kanë të tjerët: Libri i tij është libri më i mirë, i Dërguari i tij është i dërguari më i mirë dhe ndjekësit e tij janë bashkësia më e mirë. Dhe kështu Allahu na e plotësoi fenë dhe dhuntinë e Vet mbi ne dhe tha: "**Sot jua përsosa fenë tuaj, e plotësova dhuntinë Time ndaj jush dhe zgjodha që Islami të jetë feja juaj. Por kushdo që është i shtrënguar nga uria** (dhe ha çfarë është e

ndaluar), **pa pasur qëllim të bëjë gjynah, do ta shohë se Allahu është Falës e Mëshirëplotë.**" (El-Mâ'ide: 3).

Robër të Allahu! Ky umet e ka hak që të krenohet me sheriatin e tij dhe me këtë fe? A nuk bashkohen rreshtat nëpërmjet saj?! A nuk afrohen zemrat?! Me anën e saj Allahu e ka shpëtuar njerëzimin nga humnerat e vesit dhe e ka ngritur në hapësirat e virtytit, e ka zhvendosur nga poshtërimi e robërimi drejt majave të dinjitetit dhe fisnikërisë.

O njerëz! Thelbi i kësaj feje është ndriçimi i mendjes, pastrimi i shpirtit e i trupit, sinqeriteti me Allahun dhe sinqeriteti me njerëzit. Sa më shumë që e njeh këtë fe, aq më shumë e respekton dhe e nderon atë. Me zgjerimin e Islamit përhapen edhe virtytet, kudo që ai arrin. Bujaria dhe pastërtia morale janë rrjedhoja të tij; trimëria dhe fuqia janë frytet e tij; natyra fisnike dhe sjelljet e larta, të gjitha këto janë brumosur në shpirtrat e ndjekësve të tij përmes porosive kuranore dhe rrezatimeve profetike.

Ai ka një doktrinë fetare të pastër dhe përçon një besim të thellë, që ka shkatërruar kullat e ateizmit dhe shenjat e paganizmit; ritualet e tij janë të dëlira nga risitë e pabaza në fe dhe nga bestytnitë; para tij bie çdo sharlatanizëm. Parimet e tij nxisin marrëdhënie të drejta shoqërore dhe sjellje fisnike. Nuk ka asnjë mirësi, që ai të mos e ketë përfshirë dhe të mos e ketë orientuar drejt saj; nuk asnjë të keqe, që ai të mos e ketë mohuar dhe të mos na ketë paralajmëruar prej saj. Ai na ka treguar për çfarë ka qenë e për çfarë do të jetë deri në Ditën e Kiametit. Ebu Dherri (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) ka thënë: "Një herë i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) u ngrit mes nesh dhe nuk la zog që rreh krahët e tij në qiell, pa na dhënë ndonjë njoftim rreth tij" (E përcjell Taberaniu dhe Shejh Albani e konsideroi hadithin *sahîh*-të vërtetë). Përmes Islamit janë mbrojtur të drejtat e secilit dhe është vendosur një sistem ligjor, dispozitat e të cilit zbatohen me pastërti, me shpirt drejtësie e barazie, duke respektuar të drejtat publike dhe private; një sistem i ngritur mbi parimin e sjelljes së dobive dhe parandalimit të dëmeve, duke marrë parasysh të drejtën zakonore dhe rrethanat e ndryshme.

Pra, Islami i ka përfshirë dhe sqaruar të gjitha aspektet e jetës dhe marrëdhëniet e saj: besimin, adhurimin, marrëdhëniet familjare e shoqërore, të drejtën penale, marrëdhëniet qeveri-popull, detyrimet ndaj pushtetarëve dhe prijësve muslimanë, rregullat e luftës e të paqes, marrëdhëniet me jomuslimanët, çështjet e natyrës njerëzore dhe ligjësitë e saj, shkaqet e rrënimit dhe zhdukjes së kombeve. Ai i ka hapur mendjes horizonte të reja për të mësuar nga historia dhe ngjarjet e së kaluarës, ka hedhur poshtë tribalizmin dhe dallimet e racës e të ngjyrës. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Ju të gjithë rridhni nga Ademi dhe Ademi është (formuar) nga dheu. Arabi nuk ka merita mbi joarabin dhe as i kuqi mbi të ziun, përveçse nëpërmjet devotshmërisë.*" (E përcjellin Ahmedi dhe Tirmidhiu, ndërsa Shejh Albani e konsideroi hadith *sahîh*–të vërtetë).

Islami është burimi i konfesioneve dhe themeli i feve. Ai është i tëri rregulla të drejta, administrim i shëndoshë, politikë e urtë. Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Ne nuk**

kemi harruar asgjë në Librin (Tonë).” (El-En‘âm: 38), “**Ditën kur do të sjellim kundër çdo populli dëshmitarë nga gjiri i tyre, Ne do të të sjellim ty** (Muhamed) **dëshmitar kundër këtyre. Ne ta zbritëm ty Librin, si shpjegim për çdo çështje, si udhërrëfyes, si mëshirë dhe si lajm të mirë për myslimanët.**” (En-Nahl: 89).

Ndjekës të Islamit! Muslimanët arritën kulmin, kur lidhja e tyre me këtë fe ishte e fortë. Në atë kohë çështja e tyre mori drejtimin e duhur, shoqëria e tyre u bë e bashkuar dhe shteti i tyre u fuqizua; historia është dëshmitari më i mirë për këtë. Kur lidhja e tyre me fenë u dobësua, vështirësitë para muslimanëve u zgjeruan dhe ata u tërhoqën dalëngadalë; midis tyre u shfaqën shkelje të shumta, konceptet e tyre u kthyen përmbys, të vërtetat e fesë u deformuan, madje midis tyre u shfaqën risitë e pabaza në fe dhe bestytnitë; grupe prej tyre kryenin adhurime të palejuara nga Allahu dhe përpiqeshin të afroheshin tek Ai me rrugë që Ai s’i kishte zbritur; nuk i njohën më pushtetin dhe ligjet e Tij dhe devijuan drejt të tjerëve; anuan nga keqbërësit dhe midis tyre u përhapën prishja e moralit, mosmarrëveshjet dhe hipokrizia; u shfaqën mëritë dhe ata u përçanë; neglizhuan të tashmen e të ardhmen dhe u kënaqën me një jetë, në të cilën hanë e flenë, pa konkurruar në virtyte e pa kërkuar sjellje fisnike, por duke rendur me gulçim pas armiqve të Islamit, si përplasje me Sheriatin dhe shmangie nga rruga e drejtë. I Lartmadhëruari ka thënë: “**A mos kërkojnë ata gjykimin** (me ligjin) **e** (kohës së) **injorancës** (paganizmit paraislam)?! **E kush është gjykatës më i mirë se Allahu për njerëzit që besojnë bindshëm?**” (El-Mâ’ide: 50).

O vëllezër për hir të Allahut! Feja nuk është fjalë që thuhen me gojë dhe as përmbajtje ndaj disa rregullave të jashtme, duke lënë pas dore të drejtat dhe detyrimet. Shumë muslimanë nuk i dinë ligjësitë e kësaj jete, ashtu siç nuk i dinë rregullat e fesë. Nëse bashkësia e muslimanëve dëshiron të zgjohet nga përhumbja e saj dhe të kthehet në rolin e saj udhëheqës, le të kthehet te Zoti i saj, sepse rruga e drejtë është e qartë dhe e ruajtur. Muhamed Mustafai (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka lënë në këtë rrugë dy gjëra, të cilave nëse bashkësia e muslimanëve iu përmbahet, nuk do të humbasë kurrë. Këto janë Libri i Zotit të Tij dhe Suneti i Profetit të Tij, Muhamedit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*). Besimtarë, duhet të dihet se dobësia që ka prekur ndjekësit e Islamit, nuk ishte pasojë e një muaji apo viti, por e një pune të planifikuar mirë që zgjat prej dekadash, duke edukuar brezat e tyre e duke prishur brezat tanë. Vërtet diçka që shembet gjatë disa dekadash, apo shekujsh, nuk mund të ndërtohet brenda pak muajsh apo vitesh.

Prandaj duhet patjetër që të bëjmë një kthim të vërtetë me këmbëngulje, përpjekje të sinqertë, punë të vazhdueshme dhe me frymë serioziteti. Vërtet që filizat e vegjël të rriten e të japin fruta, kërkojnë kohë dhe angazhim; po edukimi i brezave dhe rilindja e popujve?!

Ngarkesa është e rëndë për thirrësit e sinqertë dhe përgjegjësia është e madhe për “ndërtimtarët” e përkushtuar. Allahu i Lartësuar ka thënë: “**Ju dëshironit që grupi i paarmatosur të ishte i juaji, ndërsa Allahu dëshironte të përmbushte premtimin e Tij dhe t’ua zhdukte rrënjët mohuesve, për ta bërë të Vërtetën** (Islamin)

ngadhënjyese dhe për ta zhdukur të pavërtetën edhe pse keqbërësit e pafe e urrejnë këtë." (El-Enfâl: 7-8). Por nëse vendosmëria është e saktë, nijeti i pastër, rruga e qartë dhe karvani nis të ecë, atëherë patjetër që qëllimi do të arrihet, me lejen e Allahut.

E'ûdhu bil-lâhi minesh shejtânirr rraxhîm. Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Allahu u ka premtuar atyre prej jush, që besojnë dhe që bëjnë vepra të mira, se do t'i bëjë mëkëmbës në Tokë, ashtu si i ka bërë ata para tyre dhe që do t'ua forcojë fenë e tyre, me të cilën Ai është i kënaqur dhe që frikën do t'ua shndërrojë në siguri. Le të më adhurojnë Mua e të mos Më shoqërojnë asgjë** (në adhurim). **Sa për ata, që pas kësaj mohojnë** (besimin), **pikërisht ata janë të mbrapshtët.**" (En-Nûr: 55).

I them këto fjalë dhe i kërkoj falje Allahut - për veten, për ju dhe për të gjithë muslimanët e tjerë – për çdo faj dhe mëkat. Prandaj kërkojini falje Atij, sepse Ai është Falës i madh dhe Mëshirëplotë.

Hytbja e dytë

Çdo lavd dhe falënderim i takon Allahut, Zotit të botëve! Fundi i lumtur u takon atyre që i frikësohen Allahut dhe s'ka armiqësi, përveçse kundër keqbërësve. Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq. Dëshmoj se zotëria dhe profeti ynë, Muhamedi, është robi dhe i dërguari i Tij si mëshirë për të gjithë njerëzit. Allahu i dhëntë atij mëshirë dhe bekim, si dhe familjes së tij të mirë e të pastër, të gjithë shokëve të tij, ndjekësve të tyre dhe kujtdo që ecën në gjurmët e tyre deri në Ditën e Gjykimit!

O besimtarë! Islami është lidhja e këtij umeti, është litari i fortë midis tij dhe Zotit. Prandaj duhet që patjetër të kapemi pas këtij litari, sepse brezat e fundit të këtij umeti nuk mund të përmirësohen përveçse me atë që u përmirësuan brezat e tij të parë. Një nga domosdoshmëritë e imanit është që njeriu t'i njohë kufijtë e vetvetes dhe të ndalojë tek to. Ndërsa rendja e padisplinuar pas pasurive nuk ta rikthen lavdinë dhe vendin që meriton. Kombi që vihet përfund nga dëshirat dhe tekat e veta, që harron atë që i është ngarkuar dhe ecën sipas pasionit e jo sipas udhëzimit, është komb që nuk e meriton kujdesin dhe i paaftë për të mbajtur përgjegjësinë dhe amanetin.

Sa i mirë është sheriati ynë, sa madhështor, sa i lehtë dhe sa i përkryer! Është një sheriat që rregullohet nga norma dhe ligje, që ka themele dhe parime mbi të cilat bazohet, një legjislacion me burim, aspiratë dhe qëllim hyjnor. Burimi i tij është nga Allahu, aspirata e tij është kënaqësia e Allahut dhe qëllimi është fitimi i asaj që ka premtuar Allahu. O besimtarë! Një nga mënyrat për të qenë mirënjohës për këto begati dhe një nga faktorët e vazhdueshmërisë së tyre, është besnikëria ndaj tyre dhe moslënia e tyre pas dore. Kur njeriu e di që Allahu i Lartësuar e ka zgjedhur atë mes njerëzve të tjerë, duke e udhëzuar në këtë fe, atëherë për të qenë mirënjohës, ai duhet që t'u përmbahet rregullave të sheriatit e t'i zbatojë ato me besnikëri, duke vepruar në përputhje me atë që ka urdhëruar apo ndaluar Allahu.

Gjithashtu, nisur nga kujdesi që duhet treguar për përhapjen e së mirës dhe thirrjen e njerëzve drejt saj, njeriu duhet t'i ftojë edhe të tjerët në këtë fe. Këtë ta bëjë me urtësi, me këshilla të mira, me fjalë e me vepra, me gojë e me shkrim dhe të ketë kujdes që të mos veprojë ndryshe nga ç'flet! Thirrja e tij të jetë e bazuar në orientim dhe dituri të qartë e jo në padituri dhe pasion!

O Zot! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Ji i kënaqur me kalifët e drejtë dhe imamët e udhëzuar: Ebu Bekrin, Omerin, Othmanin dhe Aliu.

O Allah! Ji i kënaqur me gratë e Profetit (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), Nëna të besimtarëve dhe shokët e tjerë, si dhe me ndjekësit e tyre në të mira deri në Ditën e Gjykimit.

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve!

O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i mveshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 53

Pushteti i takon vetëm Allahut

Hytbja e parë

Çdo lavd dhe falënderim i përket Allahut, që është i Vetëm në madhëri dhe madhështi, është i Lartë e nuk ka të ngjashëm apo shembuj. Vetëm Atë falënderoj e i jam mirënjohës për mirësitë e shumta që na ka dhënë dhe dhuratat e mëdha që na ka falur. Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq, Atij i përket krijimi dhe urdhërimi, Ai është i Madhi e i Larti. Dëshmoj se Muhamedi është robi, i dërguari dhe i përzgjedhuri i Tij midis krijesave. Gjithkush që ndjek atë dhe kërkon gjykimin e sheriatit të tij, do të jetë i shpëtuar, do të fitojë në këtë botë dhe në tjetrën. Allahu i dhëntë mëshirë, paqe dhe bekim Muhamedit, familjes e shokëve të tij, që janë familja dhe shokët më të mirë, si dhe ndjekësve e pasuesve të tyre në të mira deri në Ditën e Gjykimit.

O besimtarë, kijeni frikë Allahun! Është frika nga Allahu ajo që i dëlir veprat dhe përmes saj arrihen gradat e larta. Kërkoni të mirat që ndodhen tek Zoti, sepse mirësia është në dorën e Tij dhe Ai është i Fuqishëm për çdo gjë. Ndiqni atë që ju është zbritur dhe mos ndiqni kujdestarë të tjerë, në vend të Tij.

O besimtarë! Bashkësia e muslimanëve, e cila është më e mira e dalë për njerëzimin, e ka me hak që të jetë krenare e ballëlartë për fenë dhe sheriatin e saj. Ishte kjo fe shkaku i bashkimit të rreshtave të tyre dhe i afrimit të zemrave. Ishte ajo që e shpëtoi kombin islam nga humnerat e vesit dhe e ngriti në lartësitë e virtytit; që e çoi atë nga poshtërimi e robërimi drejt dinjitetit, fuqisë dhe lirisë së drejtë. Ajo është fe sigurie dhe qetësie, sheriat drejtësie dhe mëshire, fe që Allahu e përsosi, për të mos pasur mangësi asnjëherë, që Allahu e pëlqeu, për të mos u zemëruar me të asnjëherë, siç ka thënë Vetë: "**Sot jua përsosa fenë tuaj, e plotësova dhuntinë Time ndaj jush dhe zgjodha që Islami të jetë feja juaj.**" (El-Mâ'ide: 3).

Robër të Allahut, sheriati i Allahut është rruga e vërtetë që e mbron njerëzimin nga devijimi, që e shmang atë nga rrëshqitjet drejt së keqes dhe tundimet e pasioneve. Ai është shërim për zemrat, jetë për shpirtin dhe burim për mendjen. I Lartmadhëruari ka thënë: "**O njerëz, ju ka ardhur këshillë nga Zoti juaj, shërim për zemrat tuaja, udhëzim dhe mëshirë për besimtarët. Thuaj: Me dhuntinë e Allahut dhe mëshirën e Tij - vetëm me këto le të gëzohen! Kjo është më e mirë se ajo që grumbullojnë.**" (Jûnus: 57-58). Burimi i sheriatit është Libri i Allahut të Lartësuar dhe Suneti i Profetit të Tij, Muhamedit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*).

Libri i Allahut është themeli i fesë, burimi i ligjvënies dhe mëshira e Allahut për botët. Ai përmban parimet dhe rregullat bazë të sheriatit në lidhje me doktrinën e besimit, moralin, hallallin dhe haramin. Ai u ndriçon dijetarëve, imamë të mëdhenj, rrugët e arsyetimit për nxjerrjen dhe njohjen e dispozitave, për ngjarje dhe rrethana të

reja në çdo kohë e vend. Imam Shafiiu ka thënë: "Për çdo situatë të re që has ndonjëri nga pasuesit e fesë së Allahut, siguristh që në Librin e Allahut do të gjendet një argument për qëndrimin e drejtë që duhet mbajtur". Imam Shatibiu ka thënë: "Kurani është vetë sheriati, shtylla e fesë, burimi i urtësisë, mrekullia e misionit të Profetit, drita e zemrave dhe syve. Nuk ka rrugë tjetër drejt Allahut, përveç tij dhe nuk ka shpëtim, përveçse për atë që kërkon të ndriçohet nga udhëzimi i tij".

Kurani hap drynat e zemrave dhe i ndriçon ato. Ai është Libri i urtë i Allahut. Brenda tij gjenden tregime për popujt para jush, njoftime për ata që do të vijnë pas jush dhe gjykimi për çfarë është midis jush. Ai është një Fjalë ndarëse[28] dhe nuk është aspak shaka. Cilindo tiran që e braktis Kuranin, Allahu do ta shkatërrojë; këdo që nuk e kërkon udhëzimin nga ai, Allahu do ta shpjerë në humbje. Ai është litari i fuqishëm i Allahut, drita e Tij e qartë, këshilla e Tij e urtë dhe rruga e Tij e drejtë. Kushdo që flet sipas Kuranit, ka thënë të vërtetën; kushdo që gjykon sipas tij, ka gjykuar drejt; kushdo që vepron sipas tij, do të shpërblehet dhe kushdo që fton drejt tij, do të përudhet në rrugën e drejtë.

Për sa i përket Sunetit të Muhamed Mustafait (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), pra, thënieve, veprimeve dhe miratimeve të tij, ai është shpjeguesi i Kuranit, orientuesi drejt tij, sqaruesi i kuptimeve të tij të shumëfishta dhe detajues i dispozitave të tij. Ndjekja e Sunetit është detyrim dhe kundërshtimi i tij është i ndaluar. Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Kush i bindet të Dërguarit, i është bindur Allahut.**" (En-Nisâ': 80) dhe "**Le të frikësohen ata që kundërshtojnë urdhrin e tij, që të mos i arrijë ndonjë sprovë, ose që të mos i godasë një dënim i dhembshëm.**" (En-Nûr: 63).

O besimtarë! Islami është doktrinë besimi dhe ligj; është besim tek Allahu dhe njësim i Tij në qenien e Tij Zot-Krijues, në adhurimin ndaj Tij dhe në emrat dhe cilësitë e Tij; është besim në Allahun, engjëjt, librat dhe të dërguarit e Tij, në Ditën e Fundit dhe në paracaktimin e Allahut, me gjithë të mirat dhe të këqijat e tij; është përulje e plotë dhe nënshtrim absolut; është kënaqje me fenë e Allahut dhe besim i të Dërguarit të Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) pa më të voglin dyshim e hezitim.

Zbatimi i Islamit është detyrë në mënyrën e jetesës dhe në punë, në marrëdhëniet shoqërore dhe në sistemin gjyqësor, në pushtet dhe në administratë, tek individi dhe shoqëria. Në të vërtetë, Islami është jetë adhurimi, që e bën muslimanin të lidhë zemrën me Zotin e vet e të kërkojë pëlqimin e Tij në çdo çështje të jetës.

Islami është sistem moral që bazohet në përhapjen e virtyteve dhe shfarosjen e veseve; është sistem politik që ka në themel vënien e drejtësisë dhe ngritjen e shtyllave të së vërtetës; është sistem shoqëror që ka si bërthamë familjen e mirë dhe si shtyllë ka solidaritetin e ndërsjellë midis pjesëtarëve të shoqërisë. Ai është fe pune dhe prodhimi, është model i plotë e i përsosur për të gjitha llojet e aktivitetit njerëzor, që bëhen sipas

[28] Pra, Kurani është ndarës i së vërtetës nga e pavërteta (sh.p.).

orientimeve ndriçuese prej Allahut dhe për të fituar kënaqësinë e Tij.

Nisur nga të gjitha këto, o pasues të Islamit, themi se kjo fe, me bazat dhe parimet e saj, i ka plotësuar dhe i plotëson nevojat e njerëzimit në çdo kohë e vend, është përhapur në të katër anët e botës dhe ka vënë nën pushtetin e vet raca të ndryshme njerëzore. Çdo vend, ku është shtrirë ndikimi i saj ka pësuar zgjerim; ajo ka trajtuar dhe zgjidhur të gjitha problemet që ka hasur, me gjithë ndryshimet e mjedisit. Asnjë ditë nuk ka qenë e paaftë që t'i japë përgjigje pyetjeve që i janë bërë; për çdo situatë ka nga një fetva dhe për çdo çështje ka nga një gjykim. Librat e jurisprudencës islame dhe fetvave janë argument për këdo që dyshon (në vërtetësinë e këtyre fjalëve), janë referencë për këdo që pyet dhe burim për këdo që ka etje (për dituri).

Nuk ka si të jetë ndryshe, kur sheriati, siç ka thënë Hafiz Shemsuddin Muhamed Ibn Ebi Bekri (*Allahu e mëshiroftë*): "... bazohet mbi urtësinë dhe përfitimin e njerëzve në këtë jetë dhe në tjetrën dhe është i gjithi drejtësi, i gjithi mëshirë, i gjithi përfitim. Çdo çështje që kalon nga drejtësia në padrejtësi, nga mëshira në të kundërtën e saj, nga përfitimi në dëm dhe nga urtësia në kotësi, nuk është prej sheriatit".

Ky sheriat ishte baza e qeverisjes, sistemit të drejtësisë dhe fetvave në të gjithë botën islame për trembëdhjetë shekuj me radhë. Nën flamurin e tij e futën raca dhe popuj të ndryshëm, të cilët as nuk u gjendën ngushtë me sistemin e ri e as nuk e lanë mangët zbatimin e asaj që u kërkohej.

O vëllezër për hir të Allahut! Një nga kërkesat e domosdoshme të imanit është pohimi i të drejtës së ligjvënies vetëm për Allahun, sepse pushteti i takon vetëm Allahut. I Lartmadhëruari ka thënë: "**Vendimi i përket vetëm Allahut: Ai ka urdhëruar që të adhuroni vetëm Atë.**" (Jûsuf: 40). Mospranimi dhe refuzimi i kërkimit të gjykimit tek Ligji i Allahut është një nga rrugët e njerëzve hipokritë e të padrejtë. I Lartmadhëruari ka thënë: "**Dhe kur thirren tek Allahu** (Libri i Tij) **dhe i Dërguari i Tij, që ai të gjykojë midis tyre, një grup nga ata kthejnë kurrizin. Por nëse e drejta është në anën e tyre, ata vijnë përulshëm. A mos kanë sëmundje në zemrat e tyre apo dyshojnë? Apo kanë frikë se mos Allahu dhe i Dërguari i Tij do t'u bëjnë padrejtësi?! Jo, por pikërisht ata janë të padrejtët**." (En-Nûr: 48-50) dhe "**A nuk i ke parë ti** (o Muhamed!) **ata** (hipokritët) **që pohojnë se kanë besuar në atë që të është shpallur ty dhe profetëve të tjerë para teje? Ata kërkojnë gjykimin e zotave të rremë, ndërkohë që janë urdhëruar t'i mohojnë ato. Djalli dëshiron që t'i nxjerrë ata krejtësisht nga udha e drejtë.**" (En-Nisâ: 60).

O ithtarë të Islamit! Pavarësisht këtij fakti të qartë dhe të dukshëm, armiqtë e Islamit kërkojnë vetëm që të vënë pengesa dhe të ngrenë akuza e shpifje, gjoja logjike, të cilat kanë bërë që disa muslimanë, madje intelektualë muslimanë të kenë turp e t'u rrënqethet mishi, kur dëgjojnë disa ligje të Islamit, si p.sh., ndëshkimet penale fikse, ligji i shpagimit të njëllojtë, ligji i mbulesës për gratë etj. Duket sikur këta njerëz nuk e shohin si problem që në shtëpinë e Islamit të gjejnë shesh moralet dhe sjelljet e ulëta, të ketë vend të hapur për kriminelët barbarë, që të kryejnë dhunime e vrasje. Madje do të shohësh se shumë nga ata që flasin për këto çështje,

nuk e njohin derën e xhamisë, ose nuk ruhen nga mëkatet shkatërruese. Kështu p.sh. mund të shohësh se disa prej tyre e shpallin hapur se ndalimi i pijeve dehëse dhe i imoralitetit, prerja e rrugës kundër hajdutëve dhe kriminelëve është shtrëngim dhe barbari. A nuk e kanë dëgjuar ata thënien e Allahut për hipokritët: "**Kjo për shkak se ata e urrejnë atë që ka shpallur Allahu, prandaj Ai i ka zhvlerësuar veprat e tyre.**" (Muhamed: 9) dhe ajetin tjetër "**Kjo, sepse ata pasuan atë që shkakton zemërimin e Allahut dhe urryen pëlqimin e Tij e kështu, Ai ua zhvlerësoi atyre veprat.**" (Muhamed: 28).

O vëllezër për hir të Allahut! Imani nuk është me fjalë të bukura dhe dëshira; Islami nuk është vetëm përkatësi me emër, por është bindje e thellë në zemër, të cilën e vërtetojnë veprat. Prandaj, kur muslimanët të kenë përkushtim të sinqertë për fenë e tyre e të vendosin Librin e Allahut dhe Sunetin e Profetit të Tij, Muhamedit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) në themel të pushtetit, mbi bazën e të cilit do të ndërtohen metodat e edukimit dhe orientimit, vetëm atëherë premtimi hyjnor do të bëhet realitet dhe do të arrihen fuqia dhe fitorja.

E'ûdhu bil-lâhi minesh shejtânirr rraxhîm. Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Prandaj gjykoji sipas asaj që të ka shpallur Allahu e mos ndiq dëshirat e tyre të kota! Ki kujdes që ata mos të të nxisin të largohesh nga një pjesë e asaj që të ka shpallur Allahu! Nëse ata të kthejnë kurrizin e nuk dëgjojnë gjykimin tënd, atëherë ta dish se Allahu do vetëm që t'i dënojë për disa gjynahe të tyre. Në të vërtetë, shumë njerëz janë të pabindur. A mos kërkojnë ata gjykimin** (me ligjin) **e** (kohës së) **injorancës** (paganizmit paraislam)?! **E kush është gjykatës më i mirë se Allahu për njerëzit që besojnë bindshëm?**" (El-Mâ'ide: 49-50).

Allahu më bëftë mua dhe ju që të përfitojmë nga udhëzimi i Librit të Tij dhe nga Suneti i Profetit të Tij, Muhamedit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*).

Them këto fjalë që dëgjoni dhe i kërkoj falje Allahut. Kështu që edhe ju kërkojini falje Atij, sepse Ai është Falësi i madh dhe Mëshirëploti.

Hytbja e dytë

I qofshim falur Allahut, që ka hapur zemrat e besimtarëve, prandaj dhe ata i binden Atij me përulje; që ua ka bërë të dashur imanin dhe ua ka zbukuruar atë në zemra, prandaj dhe ata nuk ndiejnë asnjë lloj pengese për të kërkuar gjykimin tek sheriati i Tij! Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij. Allahu i dhëntë atij mëshirë, paqe dhe bekim, si dhe familjes e shokëve të tij dhe të gjithë ndjekësve të tyre në të mira deri në Ditën e Gjykimit.

O besimtarë! Thelbi i besimit është të kënaqurit me Allahun si Zot, me Islamin si fe dhe me Muhamedin (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) si profet të dërguar dhe pastaj përulja, bindja, nënshtrimi dhe dorëzimi. Ndërsa shtrëngimi në kraharor, dyshimi në zemër dhe dorëzimi ndaj pasioneve e tekave të vetvetes, të gjitha këto janë shfaqje të hipokrizisë. I Lartmadhëruari ka thënë: "**Jo, për Zotin tënd, ata**

nuk do të jenë besimtarë të vërtetë, derisa të të marrin ty për gjyqtar për kundërshtitë mes tyre; e pastaj të mos ndiejnë kurrfarë dyshimi ndaj gjykimit tënd dhe të të binden ty plotësisht." (En-Nisâ': 85). Gjatë komentimit të këtij ajeti, disa dijetarë kanë thënë se Allahu (i përsosur qoftë Ai) i ka shtuar kërkimit të gjykimit të Profetit edhe një kusht tjetër, mospraninë e dyshimit dhe shtrëngimit të kraharorit nga ky gjykim. Pra, nënshtrimi i jashtëm nuk do të jetë i plotë, derisa ai të vijë nga thellësia e zemrës me kënaqësi dhe qetësi të plotë, pra, të jetë me gjithë zemër.

Pra, o robër të Zotit, gjykimi sipas ligjit të zbritur nga Allahu sjell si rrjedhojë kënaqësinë e Allahut dhe lumturinë në të dyja botët. Ai është shpëtim nga ngatërresat dhe nga sprovat e ndryshme, është adhurimi më i lartë dhe më sublim. Njeriu që e zbaton këtë gjykim dhe ai që kënaqet me të janë besimtarë të vërtetë, janë nga të shpëtuarit dhe të fituarit. I Lartmadhëruari ka thënë: "**Ndërsa përgjigjja e vetme e besimtarëve, kur thirren tek Allahu dhe i Dërguari i Tij, që ai të gjykojë midis tyre është: "Dëgjojmë dhe bindemi". Pikërisht këta janë të shpëtuarit. Ata që i binden Allahut dhe të Dërguarit të Tij, që kanë frikë nga Allahu e i përkushtohen Atij, do të jenë të fituarit e vërtetë.**" (En-Nûr: 51-52).

Prandaj kijeni frikë Allahun, bindjuni Atij dhe punoni me ligjin e Tij, që të fitoni gradë të lartë, të keni pushtet të fuqishëm dhe armiku juaj të dobësohet.

O Zot! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Ji i kënaqur me të gjithë shokët e Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*).

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 54

Nxitja për lehtësimin e martesës

Hytbja e parë

Falënderimi dhe lavdërimi i takojnë vetëm Allahut, që e ka ligjëruar martesën dhe e ka bërë atë të dëshirueshme, duke thënë: "**I martoni të pamartuarit dhe të pamartuarat ndër ju, si dhe skllevërit dhe skllavet tuaja që janë besimtarë të ndershëm! Nëse janë të varfër, Allahu do t'i begatojë ata me dhuntinë e Tij; Allahu është i Gjerë në mirësi dhe i Gjithëdijshëm.**" (En-Nûr: 51). Zoti (i përsosur qoftë Ai) e ka ligjëruar martesën për të ruajtur njeriun nga mëkati dhe për të mbrojtur nderin e tij. Ai i ka premtuar (dhe premtimi i Tij është i vërtetë) atyre që martohen se do t'i begatojë me dhuntinë e Vet: "**Nëse janë të varfër, Allahu do t'i begatojë ata me dhuntinë e Tij; Allahu është i Gjerë në mirësi dhe i Gjithëdijshëm.**" (En-Nûr: 51).

Paqja dhe bekimi qofshin mbi Muhamedin, të birin e Abdullahit, që i ka nxitur ndjekësit e tij të martohen, duke thënë: "*O ju brez i të rinjve! Kush prej jush ka mundësi për t'u martuar, le të martohet!*" (E përcjellin Buhariu dhe Muslimi). Ai është lutur për mirësi dhe begati për të sapomartuarit, duke thënë: "*Allahu bekoftë për ty (nusen tënde), të bekoftë ty dhe ju bashkoftë të dyve në mirësi!*" (E përcjellin Ebu Daudi dhe Tirmidhiu, kurse Shejh Albani e konsideroi hadith *sahîh*–të vërtetë) dhe na ka sqaruar se martesa është rruga e tij dhe kush nuk e dëshiron martesën nuk është prej (ndjekësve të Sunetit) tij: "*... dhe martohem. Prandaj, kujt nuk i pëlqen rruga ime, nuk është prej meje*" (E përcjellin Buhariu dhe Muslimi). Paqja qoftë edhe mbi familjen, shokët dhe pasuesit e tij.

O njerëz! Kini frikë Allahun, ruajuni dhe bindjuni Atij e mos e kundërshtoni! Ta dini se martesa sjell shumë përfitime. Ndër to përmendim:

- Pastërtia e të martuarve dhe mbrojtja e tyre nga rënia në imoralitet. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*O ju brez i të rinjve! Kush prej jush ka mundësi për t'u martuar, le të martohet, pasi kjo është mburoja më e mirë për syrin dhe për nderin*!" (E përcjell grupi i dijetarëve);

- Vijimësia e lindjeve, e cila siguron rritjen e bashkësisë së muslimanëve dhe forcimin e saj. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Martohuni me gratë që janë shumë të dashura dhe lindin shumë, sepse unë do të lavdërohem me shumësinë tuaj para kombeve*!" (E përcjell Ahmedi dhe Ibn Hibani, kurse Shejh Albani e konsideroi hadith *sahîh* –të vërtetë);

- Bashkëpunimi midis burrit dhe gruas për të përballuar detyrat e jetës. Kështu, gruaja gjen tek burri kujdestarin e saj, i cili i siguron asaj ushqimin dhe shpenzimet e tjera, si dhe kryen ato punë, të cilat gruaja nuk mundet t'i bëjë dot për shkak të

delikatesës dhe brishtësisë së saj. Kurse burri gjën tek gruaja mbështetjen në përballimin e halleve të shtëpisë dhe edukimin e fëmijëve. Me një fjalë, qëllimi i martesës nuk është vetëm ngopja e epshit, por është më i lartë se kaq, sepse martesa është lidhje dashurie, simpatie dhe afërsie, është një lidhje që bashkon zemrat dhe ndërton familje, madje ndërton një shoqëri të tërë. Ky është një objektiv madhor dhe qëllim fisnik.

O muslimanë! Për hir të këtyre interesave dhe të tjera si këto, sheriati e konsideron martesën si diçka të dëshiruar dhe nxit lehtësimin e saj. Më tej, ai ndalon çdo gjë që pengon rrugën dhe ecjen e saj dhe që ia turbullon pastërtinë. Porse njerëzit me sjelljet e tyre të këqija, me cytje nga shejtanët në formë njeriu apo xhindi, kanë sajuar shumë pengesa në rrugën e martesës, duke e bërë atë një nga çështjet më të vështira të kohës sonë. Ndër këto pengesa përmendim:

- Ndalimi i gruas të martohet me një burrë të përshtatshëm për nivelin e saj, ose nga ana e kujdestarëve të saj, ose për shkak të ndërhyrjes së dritëshkurtërve mendjelehtë me argumente të kota, si p.sh., kandidati ka moshë të madhe, është i varfër, është shumë fetar etj. Në të vërtetë defekti i kandidatit është vetëm fakti, se ai nuk përputhet me midenë e atyre mendjelehtëve, për sa kohë që mendjelehtët kanë marrë në dorë kujdestarinë e gruas, duke e çuar dëm këtë përgjegjësi dhe të gjitha interesat që e lidhen me të. Një kujdestar i mençur e i vendosur duhet, që kur të bindet për vlerën dhe përshtatshmërinë e një kandidati për fejesë, ta pranojë atë dhe të mos i lërë fushë veprimi atyre që duan të luajnë e të prishin. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Nëse ju paraqitet (për fejesë) ndonjëri, të cilit ia pëlqeni fenë, atëherë pranojeni atë për martesë! Në qoftë se nuk veproni kështu, në tokë do të ndodhin ngatërresa dhe korrupsion i madh!*" (E përcjell Tirmidhiu dhe Shejh Albani e konsideroi hadith *hasen*/të besueshëm). Ndalimi i martesës së gruas me një burrë të përshtatshëm për nivelin e saj, përmban tre krime: **së pari**, krim i kujdestarit të gruas kundër vetes, sepse ka kundërshtuar Allahun dhe të Dërguarin e Tij; **së dyti**, krim kundër femrës, sepse me këtë pengim i humbet asaj shansin për martesë, i cili është vetë interesi i saj; **së treti**, krim kundër kandidatit, sepse e privon atë nga një e drejtë, të cilën ia ka dhënë sheriati. Një kujdestari të tillë i hiqet kujdestaria e femrës dhe i kalon një të afërmi, që është më i përshtatshëm se ai për këtë përgjegjësi. Madje nëse i njëjti kujdestar vepron sërish në të njëjtën mënyrë, atëherë bëhet feprishur, me iman dhe fe të mangët, njeri që s'i pranohet më dëshmia, tek disa dijetarë.

- Pengesë tjetër për martesën është shtrenjtësia e dhuratës së martesës, që duhet të japë burri, duke i shikuar ato si mjet për t'u krenuar ose si tregti, jo për gjë tjetër, por vetëm për të mbushur kuvendet me fjalë për madhësinë e kësaj dhurate, pa menduar për pasojat e kësaj. Këta njerëz, as që e dinë se në këtë mënyrë kanë vendosur në Islam një traditë të keqe, duke mbajtur peshën e mëkatit të vet dhe të të gjithë atyre që ndjekin këtë traditë, pa i hequr gjë peshës së atyre. Ata nuk janë të vetëdijshëm se i kanë ngarkuar njerëzve një mundim dhe barrë të tillë, që do të shkaktojë zemërimin e dhe talljen e tyre. Vërtet, madhësia e dhuratës së martesës mund të bëhet shkak që burri ta urrejë gruan e vet dhe të ndahet prej saj me pretekstin më të vogël. Kurse

lehtësimi i dhuratës së martesës është një ndër shkaqet për mbarëvajtjen dhe dashurinë midis dy bashkëshortëve dhe e begaton martesën. Prijësi i besimtarëve, Omer Ibn Hatabi (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) ka thënë: "Mos i shtrenjtoni dhuratat e martesës së grave, sepse nëse kjo do të ishte ndonjë vepër e lavdërueshme në këtë jetë, apo ndonjë vepër e vlefshme për jetën tjetër, sigurisht që Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) do ta bënte më parë se ju!" Disa dijetarë kanë thënë se hadithet e Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) tregojnë: se niveli minimal i dhuratës së martesës nuk është i përcaktuar; se një grusht elb, një unazë hekuri dhe mësimi i disa ajeteve konsiderohet si dhuratë e saktë martesore dhe me të lejohet martesa; se shtrenjtimi i dhuratës martesore është i papëlqyer dhe se ai tregon begatinë e pakët të martesës dhe vështirësinë e saj.

- Ndër pengesat e martesës janë edhe shpenzimet e shumta që kanë shpikur e i praktikojnë njerëzit, aq sa i kanë rënduar së tepërmi shpatullat e burrit dhe e kanë bërë martesën të largët. Nga këto shpenzime përmendim shpërdorimin në blerjen e rrobave me çmime të larta, në blerjen e bizhuterive të shtrenjta, në mobilimin e dhomës së bashkëshortëve, në shtrimin e gostive të përbëra nga ushqime e mishra të llojllojshme; kostoja e vizitave të ndërsjella midis familjeve të të sapomartuarve etj. Të gjitha këto gjëra e rëndojnë shumë xhepin e burrit dhe nuk janë as në dobi të gruas; madje ato janë para të shpërdoruara e të çuara dëm, të cilat i pengojnë muslimanët të martohen, megjithëse martesa është domosdoshmëri për ta. Shto këtu që disa njerëz me besim të dobët kanë futur midis muslimanëve zakone të këqija dhe veprime të ndaluara, të cilat i kanë bërë si pjesë e ceremonisë martesore. Të tilla p.sh., janë dasmat që zgjasin gjithë natën, apo që zhvillohen nëpër hotele e vende të tjera, ku thirren këngëtarë e këngëtare, që këndojnë me muzikë në grumbullime ku përzihen burrat me gratë dhe dhëndri me nusen nxirren para njerëzve për t'iu bërë fotografitë e ndaluara. Madje nusja mund të jetë edhe e zbuluar, me pamjen e atyre grave të zhveshura. Kjo lloj martese është kthyer në vatër degjenerimi, në të cilën shpallet hapur kundërvënia ndaj Allahut dhe të Dërguarit të Tij me kryerjen e këtyre mëkateve.

Robër të Allahut! Pengimi i martesës me këto çështje dhe me gjëra të tjera sjell dëme të mëdha, siç është martesa e pakët për shkak të pafuqisë për të përballuar shpenzimet e saj. Kjo pastaj çon në një të keqe të madhe, që është kryerja e veprave imorale nga burrat dhe gratë, sepse ndalimi i diçkaje të lejuar do të çojë patjetër në diçka të ndaluar; çdo gjë që tejkalon masën, do të bëjë efekt të kundërt. Një dëm tjetër është manipulimi që kujdestari i bën asaj që ka nën kujdestarinë e vet, duke e ndaluar që të martohet me një burrë të përshtatshëm për nivelin e saj, vetëm pse dyshon se kandidati s'është në gjendje t'i paguajë atij një dhuratë të madhe martesore dhe të përballojë shpenzimet e shumta, që i kërkohen për martesën. Në këtë mënyrë kujdestari kërkon ndonjë kandidat tjetër, që i plotëson këto kushte, ndonëse ai mund të jetë jo i kënaqshëm nga ana fetare dhe morale dhe nuk shpresohet se gruaja do të jetë e lumtur me të. Ky është problem, të cilin nëse kujdestari e përsërit, atëherë bëhet feprishur, me fe të mangët dhe i bie besueshmëria, derisa të pendohet. Prandaj kijeni

frikë Allahun, o robër të Zotit dhe shiheni më vëmendje këtë çështje e kushtojini asaj rëndësinë e duhur.

E'ûdhu bil-lâhi minesh shejtânirr rraxhîm. Allahu i Lartësuar ka thënë: "**I martoni të pamartuarit dhe të pamartuarat ndër ju, si dhe skllevërit dhe skllavet tuaja që janë besimtarë të ndershëm! Nëse janë të varfër, Allahu, do t'i begatojë ata me dhuntinë e Tij; Allahu është i Gjerë në mirësi dhe i Gjithëdijshëm.**" (En-Nûr: 32).

Hytbja e dytë

Çdo lavd dhe falënderim i takon Allahut, Zotit të botëve! Fundi i lumtur u takon atyre që i frikësohen Allahut dhe s'ka armiqësi, përveçse kundër keqbërësve. Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq, që ka premtuar se pas vështirësisë vjen lehtësimi dhe pas vuajtjeve vjen shpëtimi. Dëshmoj se zotëria dhe profeti ynë, Muhamedi, është robi dhe i dërguari i Tij. Kur atij i duhej të zgjidhte midis dy gjërave, zgjidhte gjithmonë më të lehtën, nëse ajo nuk ishte mëkat. Allahu i dhëntë atij mëshirë dhe bekim, si dhe familjes së tij e shokëve të tij, të cilët i kanë qëndruar besnikë Sunetit dhe kanë zbatuar mësimet e tij, duke fituar mirësinë e kësaj bote dhe të botës tjetër!

Robër të Allahut! Përderisa dhurata e martesës është diçka e ligjëruar, sasia e saj duhet të jetë arsyeshme, në përshtatje me gjendjen e burrit dhe gjendjen e gruas, sepse qëllimi i martesës për gruan është, që t'i gjendet asaj një burrë, që të kujdeset për të dhe jo fitimi i një dhurate martesore të majme. Pra, dhurata martesore është mjet dhe jo qëllim, prandaj duhet të jetë brenda kufijve të arsyes dhe mundësisë, edhe sikur të jetë unazë hekuri apo borxh në përgjegjësinë e burrit. Nuk duhet që dhurata martesore e pakët apo e mangët, të bëhet pengesë midis dy bashkëshortëve, sepse kjo dhuratë në Islam konsiderohet si diçka simbolike dhe nuk ka qenë asnjëherë çmim.

Robër të Allahut! Përderisa gostia është sunet me rastin e martesës, edhe ajo duhet brenda kufijve të arsyes. Le të gjendet për të një kohë e përshtatshme dhe të bëhen shpenzime të arsyeshme, të cilat të mos arrijnë kufirin e shpërdorimit dhe të teprimit pa nevojë, me qëllim që të mos mbeten pas pirgje mishi e ushqimi, të cilat nuk do të hyjnë më në punë, por do të hidhen në kazanin e plehrave. Kjo është diçka e ndaluar në fe dhe e papranuar nga logjika; diçka që nuk e kënaq Allahun dhe të Dërguarin e Tij.

Robër të Allahut! Përderisa lajmërimi i martesës është i ligjëruar, ai duhet bërë sipas Sunetit të të Dërguarit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*): me dajre, së cilës i bien gratë, veç nga burrat. Ama që të zëvendësohet ky zakon me festa vallëzimi e kënge, ku burrat përzihen me gratë dhe ku shfrytëzohet rasti për të thirrur këngëtarë, për të bërë xhirime, fotografi dhe mëkate të hapura, kjo është diçka që e zemëron Allahun dhe sjell pasoja të këqija dhe dëme të mëdha.

Prandaj kijeni frikë Allahun dhe ruajuni Atij! Punoni në bindje të Tij dhe mos i

kundërshtoni urdhrat e Tij! Lehtësojini zakonet e martesës dhe mos i pengoni gratë, sepse kështu u hyni në hak! Ju të rinj që keni mundësi të martoheni, bëjeni këtë sa më shpejt! Ju baballarë, ndihmojini bijtë tuaj që të ruajnë shikimin dhe nderin e tyre dhe të shtojnë muslimanët! Kush dëshiron të ketë mirësi dhe mbarësi, le të kujdeset që të martohet me një grua me fe, sepse ajo është shoqja më e mirë e jetës.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve! O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 55

Si duhet të jetë një shtëpi muslimane

Hytbja e parë:

Çdo lavd dhe falënderim i takon Allahut, Zotit të botëve për dhuntinë dhe mirësinë e Tij. Është Ai që kujdeset për ne, na jep strehë dhe na jep për të ngrënë e për të pirë. Prandaj e falënderojmë Atë dhe i jemi mirënjohës për mirësitë e Tij të pafundme. Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq; Atij i përket sundimi dhe falënderimi dhe Ai është i fuqishëm për çdo gjë. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij si sjellës i lajmit të mirë dhe pishtar ndriçues. Allahu u dhëntë bekim dhe paqe, atij, familjes e shokëve të tij, si dhe ndjekësve të tyre në të mira.

O njerëz, kijeni frikë Allahun ashtu siç ju ka urdhëruar Ai dhe të jeni mirënjohës për begatitë që ju ka dhënë, sepse çdo begati që keni është vetëm prej Allahut!

Robër të Allahut! Mirësitë e Zotit për ne nuk llogariten dot, janë të pafundme dhe ne duhet që t'i kthejmë ato me mirënjohje dhe t'i përdorim për vepra të mira dhe të devotshme, në mënyrë që begatitë të na vazhdojnë e të na shtohen. Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Nëse tregoheni mirënjohës, Unë do t'jua shtoj edhe më shumë** (begatitë e Mia); **por, nëse ju i mohoni** (ato, atëherë dijeni se) **dënimi Im është i rëndë**" (Ibrâhîm: 7).

Një nga begatitë më të mëdha të Allahut për bijtë e Ademit është se ka krijuar për ta shtëpi të palëvizshme, për t'u vendosur në qendra banimi dhe shtëpi të lëvizshme për udhëtimet e tyre. Të gjitha këto i ka bërë që njerëzit të banojnë e të pushojnë, të mbrohen nga i ftohti, i nxehti dhe armiqtë e ndryshëm, të ruajnë intimitetin dhe pasurinë e tyre, etj. Në lidhje me këtë çështje Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Allahu ju ka dhënë shtëpi për të banuar dhe lëkurë kafshësh, që t'i përdorni si tenda, në mënyrë që t'i mbartni lehtë, kur të udhëtoni dhe të zini vend.**" (En-Nahl: 80). Në fillim Ai përmend shtëpitë e vendbanimeve, sepse ato janë rregulli dhe shërbejnë për qëndrim të gjatë. Ai thotë se i ka bërë ato për të banuar, pra, vend ku njeriu të pushojë e të çlodhet nga mundimi dhe lëvizjet, të veçohet nga gjithçka që e shqetëson dhe të arrijë kështu qetësinë dhe rehatinë e vet. Më pas Allahu përmend shtëpitë e lëvizshme dhe thotë: "...**lëkurë kafshësh, që t'i përdorni si tenda, në mënyrë që t'i mbartni lehtë, kur të udhëtoni dhe të zini vend**", pra, ju ka dhënë shtëpi të lehta, tenda banimi. Tendat e banimit të bëra prej lëkure ju i përdorni për pushim të përkohshëm gjatë udhëtimit.

Kësisoj begatia e banimit në shtëpi është një nga begatitë më të mëdha! Vështroni dikë që nuk arrin të gjejë banim, ku të strehohet, si është gjendja e tij?! Sot ju banoni në shtëpi moderne të pajisura me të gjitha mjetet e komoditetit dhe ndriçimit, me

kondicioner ftohës dhe ngrohës, me ujë të rrjedhshëm e të pijshëm, të ftohtë e të ngrohtë. Të gjitha këto janë mirësi e Allahut, të cilat kërkojnë mirënjohje dhe lavdërim të Zotit, ashtu siç Ai e meriton, sepse gjithçka vjen nga bujaria e Tij.

Robër të Allahut! Shtëpia e muslimanit duhet të dallojë nga shtëpitë e tjera me zbatimin e asaj, që Allahu ka ligjëruar për muslimanët në shtëpitë e tyre, si p.sh., përmendja e Allahut, shpeshtimi i faljes së namazeve synete aty, leximi i Kuranit dhe pastrimi i tyre nga çdo shkak degjenerimi. Në të dy librat *Es-Sahîh* është përcjellur nga Ebu Musa (*Allahu qoftë i kënaqur me të*), se i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Shembulli i një shtëpie në të cilën përmendet Allahu me një shtëpi ku nuk përmendet Allahu është si shembulli i të gjallit me të vdekurin.*" Ibn Omeri (*Allahu qoftë i kënaqur me ta*) përcjell se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Falni namaz në shtëpitë tuaja dhe mos i bëni ato varre!*" (E përcjellin imamët Buhariu dhe Muslimi). Pra, falni namaze nafile në shtëpi dhe mos i bëni ato si varrezat, ku nuk falet namaz. Ebu Hurejra (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) përcjell se i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Mos i bëni shtëpitë tuaja varreza. Në të vërtetë, shejtani largohet nga ajo shtëpi, në të cilën lexohet surja El-Bekare.*" (E përcjell imam Muslimi). Gjithashtu Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Duhet të faleni nëpër shtëpia, sepse namazi më i mirë i njeriut është ai që kryhet në shtëpi, përveç namazit farz!*" (E përcjell Muslimi).

Këto hadithe dhe të tjera që janë në të njëjtën linjë, tregojnë se është e ligjshme që shtëpive të muslimanëve t'u jepet jetë nëpërmjet përmendjes së Allahut me të gjitha format e tij, si njësimi, lavdërimi, madhërimi i Allahut etj., si dhe nëpërmjet faljes së namazeve sunete e nafile në shtëpi, pasi falja e tyre në shtëpi është më e mirë se falja e tyre në xhami. Po ashtu hadithet tregojnë se është e ndaluar, që shtëpitë të bëhen si varrezat, të braktisura e të zbrazura nga përmendja e Allahut dhe namazi nafile. Ato nxisin leximin e Kuranit në shtëpi, veçanërisht leximin e sures Bekare, sepse leximi i saj e dëbon shejtanin nga shtëpia. Nëse në shtëpi plotësohen këto kushte: përmendja e Allahut, namazet nafile dhe leximi i Kuranit, ajo shndërrohet në një shkollë mirësie, ku banorët e saj, gra e fëmijë edukohen me bindjen ndaj Zotit dhe virtytin; bëhet një shtëpi ku hyjnë engjëjt dhe nga ku dëbohen shejtanët. Por nëse këto gjëra nuk funksionojnë më në një shtëpi, ajo shndërrohet në varreza të vetmuara dhe rrënoja të shkatërruara, ku banojnë njerëz me zemër të vdekur, edhe pse trupat e tyre gjallojnë, njerëz me të cilët përzihen shejtanët dhe prej të cilëve largohen engjëjt e të Gjithëmëshirshmit. Atëherë çfarë mendon për ata, që edukohen në shtëpi të tilla? Si do të jetë gjendja e një personi, që del nga një shtëpi e tillë, e zbrazët nga përmendja e Allahut, një shtëpi që është varrezë për njerëzit me zemër të vdekur?!

Pa dyshim që këto shtëpi do të kenë ndikim të keq tek ata, që janë edukuar dhe kanë banuar brenda tyre. Si do të jetë gjendja po të shtojmë këtu edhe faktin se mungesa e mjeteve të së mirës në këto shtëpi zëvendësohet me mjetet e së keqes dhe shkaqet e mëkatit?! Kështu p.sh., në këto lloje shtëpish mund të gjenden video me

filma imoralë, të cilat ftojnë në kryerjen e akteve të turpshme dhe shfaqin pamje të shthurjes e korrupsionit para fëmijëve dhe grave; në to gjenden kaseta me këngë të paturpshme, të cilat nxisin dashurinë e shfrenuar, dëfrimin dhe krimin; atje gjenden njerëz që kanë lënë namazin dhe që nuk i kushtojnë rëndësi faljes së xhumasë, apo faljes me xhemat, ndërkohë që Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) deshi t'i digjte ato shtëpi, ku kishte njerëz që nuk shkonin në namazin me xhemat e jo më të braktisnin namazin përfundimisht.

Ndonjëri nga ata mund të ketë pozitë të lartë në shoqëri, si p.sh., të ketë post të lartë ose pasuri të madhe dhe vjen shejtani e i thotë: "Ti je më i lartë se sa të shkosh në xhami e të falesh me njerëzit, sepse kjo ta ul pozitën dhe ta dobëson autoritetin". Atëherë ai e lë namazin në xhami për shkak të mendjemadhësisë. Pikërisht për këta lloje njerëzish ka ardhur një hadith, që thotë se ata do të ringjallen me të ngjashmit e tyre mendjemëdhenj në Ditën e Kiametit. Kështu Abdullah Ibn Amr Ibn el-As (*Allahu qoftë i kënaqur me ta*) tregon, se një ditë Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) i përmendën namazin dhe ai tha: "*Atij që e fal atë rregullisht, ajo i bëhet dritë, argument dhe shpëtim në Ditën e Kiametit; kurse atij që nuk e fal atë rregullisht, ajo nuk do t'i bëhet as dritë, as argument e as shpëtim dhe ai në Ditën e Kiametit do të ringjallet me Karunin, Faraonin, Hamanin dhe Ubej ibn Khalefin.*" (E përcjellin imam Ahmedi në *El-Musned*, Ebu Hatimi dhe Ibn Hibbani në *Es-Sahîh*). Hadithi përmban një pikë të mrekullueshme, e cila është fakti se ai që nuk falet rregullisht, okupohet ose me pasurinë, ose me sundimin, ose me kryesimin, ose me tregtinë. Kështu, atë që e pengon pasuria do të ringjallet me Karunin; atë që e pengon sundimi do të ringjallet me Faraonin; atë që e pengon posti i kryetarit apo ministrit do të ringjallet me Hamanin; kurse atë që e pengon tregtia do të ringjallet me Ubej Ibn Khalefin.

Robër të Allahut! Pa dyshim ata që i kanë bërë shtëpitë e tyre në këtë derexhe, të zbrazëta nga përmendja e Allahut dhe të mbushura me mjete dëfrimi, vende për dembelët, mëkatarët dhe braktisësit e namazit e meritojnë të ndëshkohen. Ata e kanë hak që shtëpitë t'u shemben, t'i zënë nën vete, t'u digjen ose t'u pushtohen nga armiqtë e tyre e ata të dëbohen, duke mbetur pa strehim. Kështu ka ndodhur me shumë njerëz sot: ata janë larguar me dhunë nga shtëpitë e veta, sepse jo vetëm që nuk ishin treguar mirënjohës ndaj Allahut për këto banesa, por i krekoseshin Atij brenda tyre me mëkate; mëkatet e rrënojnë çdo gjë të ndërtuar dhe begatinë e kthejnë në vuajtje.

Robër të Allahut! Disa nga ato gjëra, prej të cilave muslimani duhet ta ruajë shtëpinë e vet, janë figurat[29] dhe qentë, bazuar në:

- hadithin e përcjellur nga Ebu Talha, se i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Engjëjt nuk futen në atë shtëpi, ku ka qen ose figurë*" (e përcjellin Buhariu dhe Muslimi), në transmetimin e Muslimit thuhet "*Engjëjt nuk futen në atë shtëpi, ku ka qen ose statujë*";

[29] Figurat e gdhendura apo të pikturuara të frymorëve (sh.p.).

- në hadithin e përcjellur nga Ebu Hurejra (*Allahu qoftë i kënaqur me të*), se i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Më erdhi Xhibrili dhe më tha: 'Të erdha edhe dje, por asgjë nuk më ndaloi të hyja, përveç faktit se në derë kishte disa statuja, kurse brenda në shtëpi kishte një mbulesë me figura dhe një qen. Urdhëro që të pritet koka e statujës, e cila ndodhet në shtëpi e kështu ajo do të duket si pemë! Urdhëro që mbulesa të ndahet dysh dhe me atë të bëhen dy jastëkë që hidhen (sa andej këndej) e shtypen (nga ulja sipër tyre)! Urdhëro që qenin ta nxjerrin!*" (E përcjellin Ebu Daudi dhe Tirmidhiu, kurse Shejh Albani e konsideroi hadith *sahîh* - të vërtetë).

Në këto dy hadithe ka argument për ndalimin e varjes së figurave nëpër muret e dhomave, kuvendeve e zyrave dhe se ndëshkimi i atij që bën këtë veprim, është që engjëjt të mos hyjnë në atë shtëpi, duke e bërë atë që të pësojë një humbje të madhe. Gjithashtu në hadithin e dytë ka argument për ndalimin e mbajtjes së qenve në shtëpi, apo shoqërimin e tyre jashtë shtëpisë, pa ndonjë nevojë të ligjëruar fetarisht, si p.sh.: ruajtja e bagëtive dhe e të mbjellave, gjuetia etj. Pra, mbajtja e qenit është e ndaluar me fe dhe ka disa rreziqe:

- **Së pari**: ndalon hyrjen e engjëjve të mëshirës në shtëpi. Kush është ai musliman që bën edhe pa engjëjt e mëshirës?!

- **Së dyti**: e ul shpërblimin e muslimanit me nga dy karatë. Kjo është një ulje tepër e madhe dhe e vazhdueshme; muslimani nuk duhet ta neglizhojë shpërblimin e vet. Sipas shpjegimeve të disa haditheve, masa e karatit është sa një mal i madh.

- **Së treti**: është imitimi i jomuslimanëve, të cilët rrisin e mbajnë qen dhe dihet që imitimi i tyre është haram. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Kush imiton një grup njerëzish është prej tyre*". (E përcjell Ebu Daudi dhe Shejh Albani e konsideroi hadith të *hasen*– të besueshëm).

- **Së katërti**: shkakton dëme të ndryshme, siç është shqetësimi i komshinjve dhe kalimtarëve nga të lehurat e qenit, jashtëqitjet dhe jargët e tij, të cilat dëmtojnë shëndetin.

Prandaj, robër të Zotit, kijeni frikë Allahun dhe kujdesuni për shtëpitë tuaja dhe banorët e tyre, në mënyrë që ato të bëhen shtëpi të pastra islame, që gjallërohen me përmendjen e Allahut dhe adhurimin e Tij! Largoni prej tyre çdo gjë që bie ndesh me etikën islame dhe sjell vetëm mëkate.

E'ûdhu bil-lâhi minesh shejtânirr rraxhîm. Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Në të Dërguarin e Allahut ka një shembull të mrekullueshëm për atë, që shpreson tek Allahu dhe Dita e Fundit dhe e përmend shumë Allahun.**" (El-Ahzâb: 21).

Allahu më bekoftë mua dhe ju në lidhje me Kuranin e Madhëruar dhe na bëftë që të gjithë të përfitojmë nga ajetet dhe këshillat e tij të urta. Po them këto që dëgjoni dhe i kërkoj falje Allahut! Edhe ju kërkojini falje Atij, sepse Ai është Falësi dhe Mëshirëploti.

Hytbja e dytë

Çdo lavd dhe falënderim i takon Allahut, Zotit të botëve, që nuk e lavdërojmë dot sa duhet. Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të

Vetëm e të Pashoq. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij. Allahu i dhëntë atij bekim dhe paqe, si dhe familjes e shokëve të tij.

O njerëz! Ruajuni Allahut të Lartësuar "**dhe ta dini se Allahu është me ata që i ruhen** (Atij)." (Et-Teube: 123).

Robër të Allahut! Shtëpia e muslimanit duhet të jetë e mbuluar dhe e mbrojtur nga shikimet e helmëta; ai që banon brenda saj të jetë i sigurt për intimitetin dhe sekretet e veta dhe shokët e tij të futen aty vetëm pas kërkimit të lejes. Allahu i Lartësuar ka thënë: "**O besimtarë! Mos hyni në shtëpitë e huaja pa marrë leje e pa i përshëndetur banuesit e tyre. Kjo është më e mira për ju. Ndoshta do t'ia vini veshin! Nëse atje nuk gjeni askënd, mos hyni derisa t'ju lejohet, e në qoftë se ju thuhet "Kthehuni", atëherë kthehuni! Kjo është më e mirë për ju. Allahu e di se çfarë bëni ju.**" Ibn Kethiri (*Allahu e mëshiroftë*) ka thënë se kërkimi i lejes duhet bërë para hyrjes, kurse përshëndetja - pas hyrjes. Pastaj ka thënë se ai që kërkon leje duhet të mos qëndrojë me fytyrë përballë derës, por të qëndrojë nga e majta ose e djathta e saj. Në të dy librat *Es-Sahîh* përcillet nga i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), se ai ka thënë: "*Nëse ndokush shikon brenda shtëpisë sate pa leje dhe ti e qëllon me guriçkë, e cila ia nxjerr syrin, ti nuk merr asnjë gjynah*". Kurse Ukbe Ibn Amiri (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) përcjell se i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) një herë tha: "*Kini kujdes dhe mos hyni te gratë (e huaja)!*". Dikush nga ensarët e pyeti: "Ç'mendon për kunatin?" Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) iu përgjigj: "*Kunati është vdekja!*" (E përcjellin Buhariu dhe Muslimi). Kunati është vëllai ose i afërm i burrit. Frika prej tij është më e madhe, sepse hyrja e tij merret më lehtë se hyrja e të tjerëve. Hadithi tregon rëndësinë e madhe që i kushtohet paprekshmërisë së shtëpive të muslimanëve dhe të grave të tyre, si dhe rrezikun e hyrjes së burrave të huaj tek gratë e shtëpisë, qofshin këta edhe të afërm të burrit. Ndodh që sot shumë njerëz e marrin lehtë këtë çështje të rrezikshme. Kështu p.sh., disa gra nuk mbulohen para të afërmve të burrit, si vëllai apo xhaxhai i tij. Disa njerëz fusin në shtëpi burra të huaj dhe i përziejnë ata me gratë e veta nën emrin e kuzhinierëve, shoferëve apo shërbëtorëve dhe gratë mund të qëndrojnë vetëm për vetëm me ta, sikur të ishin gra të familjes së tyre. Kjo është shkelje e asaj që ka ndaluar Islami dhe shkak për rënien në vepra të turpshme e të shëmtuara.

Besimtari xheloz nuk e miraton futjen e burrave të huaj në shtëpinë e vet dhe përzierjen e tyre me gratë e familjes; ai nuk e miraton që gruaja apo vajza e tij të hipin në një makinë me dikë, që nuk është familjar i tyre. Ashtu sikundër besimtari xheloz nuk e miraton ekzistencën e një gruaje të huaj në shtëpinë e vet, me të cilën të qëndrojë njësoj si me gratë e familjes: ajo të ecë para tij, të banojë me të dhe të qëndrojë vetëm për vetëm me të, njëlloj si të ishte bashkëshortja e tij.

Prandaj kijeni frikë Allahun, o robër të Zotit, dhe ruajuni nga të këqijat e këtyre sprovave. Qytetërimi flas dhe imitimi i verbër të mos ju shtyjnë drejt kësaj aventure të rrezikshme, sepse do të shkatërroni shtëpitë tuaja me duart tuaja dhe duart e armiqve

tuaj, pa e ndjerë fare!

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve!

O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 56

Gruaja në Islam

Hytbja e parë:

Qoftë lavdëruar Allahu që krijoi qiejt dhe Tokën dhe bëri errësirën dhe dritën. E megjithatë ata që nuk besojnë, sajojnë zota të tjerë si të barabartë me Zotin e tyre. Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq. Çdo gjë do të shkatërrohet, përveç Fytyrës së Tij; Atij i përket sundimi dhe tek Ai do të ktheheni. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij dhe më i miri i krijesave. O Allah! Jepi bekim dhe paqe Muhamedit dhe të gjithë profetëve e të dërguarve të tjerë dhe kënaqu, o Zot, me shokët e Muhamedit, me familjen e gratë e tij Nëna të besimtarëve, si dhe me të gjithë ata që ecin në gjurmët e tyre deri në Ditën e Gjykimit.

O muslimanë e muslimane, kijeni frikë Allahun! Kjo është porosia e Allahut për ju dhe për ata që kanë qenë para jush: "**E Allahut është gjithçka që gjendet në qiej dhe në Tokë. Ne i kemi porositur ata që iu është shpallur Libri para jush dhe juve: Frikësojuni Allahut! Nëse mohoni, dijeni se Allahut i përket gjithçka që gjendet në qiej dhe në Tokë. Allahu është i Vetëmjaftueshëm dhe i Denjë për çdo lavdërim.**" (En-Nisâ: 131).

Vëllezër besimtarë! Nuk është e çuditshme që të flitet shumë për gruan, sepse ajo përbën gjysmën e shoqërisë, ose më shumë. Ajo është nënë, vajzë, bashkëshorte dhe motër; është majë e lartë. Nëse gruaja është e mirë dhe e qëndrueshme në rrugën e drejtë, atëherë do të shkatërrohen në muret e saj të forta të gjitha intrigat e intrigantëve. Ajo është një dritare e gjerë dhe një portë e hapur për korrupsionin, nëse mashtruesit e vënë nën shërbimin e tyre. Allahu ka urdhëruar në Shpalljen e Tij të përsosur, që të kalohet një jetë e mirë me to: "**Jetoni e silluni mirë me to!**" (En-Nisâ': 19). Po ashtu edhe Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka porositur të shkohet mirë me to dhe ka thënë: "*Pranoni porosinë time, që të silleni mirë me gratë*!" (E përcjellin Buhariu dhe Muslimi).

Kurani Fisnik ka zbritur, duke ngritur pozitën e tyre dhe duke vërtetuar të drejtat e tyre me ajete të tilla si: "**Dhe Zoti iu përgjigj lutjes së tyre: "Unë nuk do t'ia humb mundin askujt nga ju që ka bërë vepra, qoftë mashkull apo femër. Ju jeni njëlloj** (në shpërblim)." (Âli 'Imrân: 195). Madje në Kuran ka zbritur një sure e plotë, që mban emrin e grave dhe trajton çështjet e tyre. E megjithatë gratë sërish mbeten pjesë e sprovës. Sprova e parë e izraelitëve ka qenë te gratë. Edhe Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka pasur frikë nga gratë për umetin e vet dhe ka thënë: "*Nuk kam lënë pas vetes sprovë më të dëmshme për burrat se sa gratë!*" (E përcjellin imamët Buhari dhe Muslim).

O muslimanë, sot po ju paraqes diçka nga kujdesi që ka treguar Islami për gruan dhe do të sqaroj pozitën e saj reale në ligjin e Allahut, sepse gjërat dallohen edhe nga të kundërtat e tyre.

Si fillim, Islami pranon prejardhjen e njëjtë midis mashkullit dhe femrës dhe se gruaja është njëlloj si burri. Allahu i Lartësuar thotë në Shpalljen e Tij të përsosur: "**O njerëz! Frikësojuni Zotit tuaj, që ju krijoi prej një njeriu, ndërsa prej atij krijoi bashkëshorten e tij, kurse prej këtyre të dyve krijoi shumë meshkuj e femra.**" (En-Nisâ': 1). Kurse Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: "*Në të vërtetë, gratë janë vetëm gjysma tjetër e burrave!*" (E përcjellin Ahmedi dhe Ebu Daudi, kurse Shejh Albani e konsideroi hadith *sahîh* – të vërtetë).

Së dyti, Islami i ka garantuar femrës një jetë fisnike të mirë në këtë botë dhe në tjetrën, njëlloj si burrit. Kështu, Allahu i Lartësuar ka thënë: "**Cilindo mashkull apo femër që kryen vepra të mira, duke qenë besimtar, Ne do ta bëjmë që të kalojë jetë të bukur dhe do ta shpërblejmë sipas veprave më të mira, që ka bërë.**" (En-Nahl: 97).

Së treti, po ashtu Islami e ka barazuar gruan me burrin në ngarkimin me adhurime dhe në dhënien e shpërblimit apo dënimit, përkatësisht sipas veprave të mira apo të këqija të bëra prej saj. "**Me të vërtetë që për myslimanët dhe myslimanet, besimtarët dhe besimtaret, të bindurit** (ndaj Allahut) **dhe të bindurat** (ndaj Allahut), **të drejtët** (të sinqertët) **dhe të drejtat** (të sinqertat), **duruesit dhe durueset, të përulurit dhe të përulurat, mirëbërësit dhe mirëbërëset, agjëruesit dhe agjërueset, ruajtësit e nderit dhe ruajtëset e nderit, përkujtuesit e Allahut vazhdimisht dhe përkujtueset, pra, për të gjithë këta Allahu ka përgatitur falje dhe shpërblim të madh.**" (El-Ahzâb: 35). Nga ana tjetër i Lartmadhëruari ka thënë: "**Laviren dhe lavirin – ta rrihni çdonjërin prej tyre me nga njëqind goditje.**" (En-Nûr: 2). Ndërsa kur i drejtohet të dyja gjinive, Allahu i Lartësuar thotë: "**O ju që keni besuar! Asnjë burrë prej jush të mos tallet me burra të tjerë, se këta mund të jenë më të mirë se ai. Gjithashtu asnjë grua të mos tallet me gra të tjera, se këto mund të jenë më të mira se ajo.**" Në mënyrë që të dyja gjinitë të ruhen nga rënia në veprime të turpshme, Allahu ka thënë: "**Thuaju besimtarëve që të ulin shikimet e tyre** (nga e ndaluara) **dhe ta ruajnë nderin e tyre** (nga marrëdhëniet e jashtëligjshme)! **Kjo është më mirë për ta! Me të vërtetë Allahu është i Dijshëm për atë që bëjnë ata. Thuaju besimtareve që të ulin shikimet e tyre** (nga e ndaluara), **ta ruajnë nderin e tyre** (nga marrëdhëniet e jashtëligjshme)..." (En-Nûr: 30-31).

Së katërti, Islami e ka ndaluar pesimizmin nga femra dhe dëshpërimin për lindjen e saj, siç ka qenë e përhapur midis arabëve dhe i Lartmadhëruari ka thënë: "**Dhe kur ndonjëri prej tyre merr lajmin se i lindi një vajzë, fytyra i nxihet dhe i mbushet me mjerim.**" (En-Nahl: 58). Ai e ka ndaluar gjithashtu edhe zakonin e shëmtuar të varrosjes së foshnjave femër të gjalla dhe e ka qortuar rëndë këtë veprim: "...**kur foshnja e varrosur për së gjalli të pyetet për çfarë faji ishte vrarë;**" (Et-Tekuîr:

8-9), "**Të humbur janë ata që i vrasin fëmijët e tyre nga mendjelehtësia dhe padija...**" (El-En'âm: 140).

Së pesti, Islami i ka garantuar gruas aftësinë për të ruajtur të drejtat e saj financiare, sado që të jetë pjesa e saj. I Lartmadhëruari ka thënë: "**Meshkujve u takon pjesë nga ajo që ua kanë lënë prindërit dhe të afërmit, por edhe femrave u takon pjesë nga ajo që ua kanë lënë prindërit dhe të afërmit, qoftë ajo pak apo shumë, si pjesë e caktuar dhe e detyruar.**" Said Ibn Xhubejri dhe Katade kanë thënë: "Idhujtarët u caktonin pasuri burrave të mëdhenj dhe nuk u jepnin trashëgimi, as femrave, as fëmijëve. Atëherë Allahu zbriti këtë ajet".

Madje për këtë gjë Islami i ka ngarkuar gruas përgjegjësinë e përkujdesjes për shtëpinë e burrit të saj dhe për atë vetë: "*...Dhe gruaja është kujdestare në shtëpinë e burrit të saj dhe përgjegjëse për ata që ka nën kujdestari*" (E përcjellin imamët, Buhariu dhe Muslimi).

A mund të krahasohen këto me disa ligje njerëzore, të cilat e konsideronin gruan në një rang me fëmijët e vegjël dhe të çmendurit, siç kanë qenë ligji romak dhe ai francez në të kaluarën?!

Së gjashti: Islami është kujdesur për mësimin e gruas. Allahu i ka thënë asaj dhe burrit: "**A janë të barabartë ata që dinë dhe ata që nuk dinë?!**" (Ez-Zumer: 9). I Dërguari (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) caktoi një ditë të posaçme për t'u mësuar grave atë nga ajo që i kishte mësuar Allahu dhe ato ishin ndihmëset më të mira për dijen dhe mësimin. Në të dy librat *Es-Sahîh* përcillet se Ebu Said Hudriu (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) ka thënë: "Një grua shkoi tek i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) dhe i tha: 'O i Dërguari i Allahut! Burrat i morën fjalët e tua, prandaj na cakto edhe neve një ditë, në të cilën të vijmë, që ti të na mësosh nga ajo që të ka mësuar Allahut!' Atëherë ai i tha: '**Mblidhuni filan ditë në filan vend!**' Ato u mblodhën dhe ai shkoi e u mësoi nga ajo që i kishte mësuar Allahu." (E përcjellin imamët, Buhari dhe Muslimi).

Mësimi i gruas ishte i suksesshëm në epokën e ndritur të Islamit, kur u shfaqën gra gjeniale në fusha të ndryshme të diturisë e letërsisë. Për këtë dëshmon literatura e regjistruar islame. Një sërë burrash mburren se kanë pasur për mësuese një sërë grash, me një thjeshtësi, pastërti dhe dinjitet të përsosur. Gruaja vazhdoi të ishte një shembull, që duhej ndjekur në fushën e diturisë, të fikhut dhe të krenarisë me Islamin, jo vetëm në kohën e Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), por edhe në shekujt në vijim. Në qoftë se i kalojmë rastet e Aishes (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) etj., si shembujt e parë të diturisë dhe fikhut, kemi rastin e të bijës së Said Ibn Musejebit (*Allahu i mëshiroftë që të dy*). Ditën e dytë të martesës i shoqi i saj, i cili ishte një nga nxënësit e babait të saj, u vesh dhe u bë gati të dalë. Ajo e pyeti se ku po shkonte dhe ai i tha se po shkonte në mësimin e Saidit, që të merrte dije prej tij. Atëherë e shoqja iu përgjigj: "Ulu që të të mësoj diturinë e Saidit!"

Nëna e imam Shafiiut (*Allahu i mëshiroftë që të dy*), sipas të gjithë transmetuesve ishte një nga adhurueset e devotshme dhe nga njerëzit me natyrë më të zgjuar. Një

herë ajo ka qenë duke dëshmuar së bashku me nënën e Bishr el-Merisit para një gjykatësi në Mekë. Gjykatësi deshi që të pyeste secilën veç e veç, por nëna e Shafiiut e kundërshtoi dhe i tha: "O Kadi! Nuk ke të drejtë ta bësh këtë, sepse Allahu ka thënë: '**...në mënyrë që nëse njëra grua harron, t'ia kujtojë tjetra**'!" dhe ai nuk i ndau ato.

Këta shembuj dhe të tjerë si këta janë të shumtë. Gruaja muslimane krenohet me ta, madje dhe jomuslimanët i pranojnë. Autori i librit "Qytetërimi i arabëve" përmend se në kohën e abasive në lindje dhe të umevive në perëndim, u shtuan shumë gratë e shquara për njohuritë e tyre në fushat e diturisë dhe të letërsisë dhe kjo, sipas tij konsiderohet një nga argumentet për rëndësinë e grave në ditët e shkëlqimit të qytetërimit arab.

A mundet gruaja e sotme të rikthejë historinë dhe lavdinë e pararendëseve të saj besimtare e punëtore? Kjo nuk është e vështirë për Allahun. Përhapja e Islamit nuk ndalon, për sa kohë që në tokë ka muslimanë e muslimane, që thonë se nuk ka Zot tjetër (që meriton të adhurohet), përveç Allahut dhe se Muhamedi është i Dërguari i Allahut: "**Nuk do të jetë as sipas dëshirës suaj** (o myslimanë), **as sipas dëshirës së ithtarëve të Librit. Por kushdo që bën një të keqe, do të ndëshkohet për atë dhe nuk do të gjejë as mbrojtës, as mbështetës tjetër në vend të Allahut. Dhe kushdo që bën vepra të mira, qoftë ai mashkull ose femër, duke qenë besimtar, do të hyjë në Xhenet dhe nuk do t'i bëhet asnjë padrejtësi.**" (En-Nisâ': 133-134).

Ky është kujdesi i Islamit për gruan, që ajo të jetojë e nderuar në shtëpinë e vet dhe si zonjë e respektuar në shtëpinë e burrit të vet, ku burri nxiton të shpenzojë për të, duke i siguruar asaj ushqim dhe veshmbathje, njëlloj si për veten; ku fëmijët nxitojnë t'i binden, t'i shërbejnë dhe ta lumturojnë atë. A mund të krahasohet kjo me gjoja qytetërimin e sotëm, i cili e hedh gruan në mes të katër rrugëve, për të kërkuar strehim tjetër dhe ku ajo ecën nga ta çojnë këmbët mes një shkretëtire vdekjeprurëse të rrethuar nga ujqër në çdo anë?! I lutemi Allahut të na i ruajë begatitë e Veta, sepse AI është i denjë dhe i fuqishëm për këtë gjë.

Hytbja e dytë

Qoftë lavdëruar Allahu, që ka krijuar jetën dhe vdekjen, për t'ju provuar se kush prej jush do të veprojë më mirë dhe ka krijuar natën dhe ditën që të vijnë njëra pas tjetrës, si kështillë për ata që duan ta kujtojnë ose duan ta falënderojnë. Dëshmoj se nuk ka Zot (që meriton të adhurohet), përveç Allahut të Vetëm e të Pashoq; është ai që i dhuron fëmijë meshkuj kujt të dëshirojë, marton kë të dëshirojë dhe bën steril kë të dëshirojë. Ai është i Gjithëdijshëm e i Fuqishëm. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij; ai u ka mësuar njerëzve mirësinë dhe i ka thirrur drejt saj, ua ka sqaruar të keqen dhe i ka paralajmëruar prej saj. Allahu u dhëntë paqe dhe bekim atij, të gjithë profetëve e të dërguarve të tjerë, si dhe familjes, shokëve dhe ndjekësve të tyre në të mira deri në Ditën e Gjykimit!

O muslimanë e muslimane! Kujdesi i Islamit për femrën nuk ndalon në kufijtë e përmendur më lart, por Islami urdhëron që femra të nderohet si nënë, si bijë, si bashkëshorte, si motër, si hallë e si teze, që nga lindja e saj e deri në vdekje. Kur ajo është vajzë e vogël, e brishtë dhe e pafuqishme, babai dhe nëna e saj janë të urdhëruar që të kujdesen për të sa më mirë dhe t'i plotësojnë nevojat. Kjo punë ka një shpërblim shumë të madh, duke qenë kështu një shtysë e vazhdueshme për shërbimin dhe kujdesin ndaj vajzave, pa u mërzitur apo bezdisur. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Kush ka tri vajza, të cilat i strehon, ua plotëson nevojat dhe është i dhembshur me to, patjetër që xheneti është detyrim për të*". Kur një burrë e pyeti: "Po ai që ka dy vajza, o i Dërguari i Allahut?", Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) tha: "*Edhe ai që ka dy (vajza)*" (E përcjell imam Buhariu në librin *El-Edeb el-mufrad* me zinxhir të besueshëm transmetimi). Kush kujdeset për dy vajza të vogla, arrin majën.

I Dërguari (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: "*Kush kujdeset për dy vajza të vogla, derisa ato të arrijnë pubertetin, do të vijë Ditën e Kiametit me mua si këta të dy*" – dhe ka mbledhur dy gishtat e tij (treguesin me gishtin e mesit). {E përcjell imam Muslimi}.

Islami e ka bërë jetën bashkëshortore të ngrihet mbi baza të fuqishme dashurie dhe mëshire, të cilat nuk mund të realizohen dot nga sistemet njerëzore me legjislacionet e tyre. Kjo është një nga mrekullitë e Allahut, siç ka thënë Vetë Ai: "**Dhe një prej shenjave të Tij është që prej jush krijoi për ju bashkëshortet tuaja, që të qetësoheni pranë tyre, duke vënë ndërmjet jush dashuri dhe mëshirë. Me të vërtetë, në këtë ka shenja për njerëzit që mendojnë.**" (Er-Rûm: 21).

Përderisa besimtarët me iman më të plotë janë ata me moral më të mirë, kjo është ajo që ka konfirmuar Profeti i së vërtetës (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), kur ka thënë: "*Më të mirët midis jush janë ata që janë më të mirë për gratë e veta*". (E përcjell Tirmidhiu dhe Shejh Albani e konsideroi hadith *hasen*–të besueshëm).

Kur femra është nënë, ajo ka një pozitë, së cilës s'i afrohet asnjë pozitë tjetër. Ajo është njeriu që e meriton më shumë se të gjithë në këtë botë përkujdesjen dhe shoqërinë e mirë. Mirësia ndaj saj dhe babait vijnë menjëherë pas së drejtës së Allahut për t'u adhuruar: "**Zoti yt ka urdhëruar, që të mos adhuroni askënd tjetër përveç Atij dhe që të silleni mirë me prindërit.**" (El-Isrâ': 23). Porosia për ata të dy ka zbritur direkt nga qielli: "**Njeriun e kemi porositur të jetë i sjellshëm me prindërit e vet.**" (El-Ahkâf: 15) dhe na tërheq vëmendjen se e drejta e nënës lind nga mundimi i tepërt i saj: "**Nëna e mbart atë me mund dhe me mund e lind. Ai mbartet dhe ushqehet me gji për tridhjetë muaj**" (El-Ahkâf: 15). I Dërguari (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë, duke e përsëritur tre herë: "*I përbuzur,*[30] *i përbuzur, i përbuzur qoftë ai njeri që arrin pleqërinë e njërit prej prindërve, ose*

[30] Fjalë për fjalë: "Le të zvarritet në dhe" (sh.p.).

të të dyve dhe nuk futet në xhenet!" (E përcjell imam Muslimi).

Brezat e parë dhe më të mirë të muslimanëve i kishin kuptuar mirë këto të drejta dhe kujdeseshin për to, ashtu siç duhet me fjalë dhe me vepra. Kështu Ibn Abasi (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) thoshte: "Unë nuk bëj punë që më afron më shumë tek Allahu i Plotfuqishëm e i Madhërishëm, sesa bindja ndaj nënës". Një herë Ibn Omeri (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) pa një burrë nga Jemeni, i cili po bënte tavaf rreth Qabesë, duke mbajtur nënën e vet në kurriz dhe thoshte:

Unë jam deveja e saj e nënshtruar,

I habitur nga mbajtja e saj, por jo i frikësuar.

Pastaj ky burrë pyeti Ibn Omerin: "O Ibn Omer, a mendon se e kam shpërblyer atë plotësisht?" Ai i tha: "Jo, madje as për një rënkim të saj!"

Në librin *Es-Sahîh* të Muslimit, Ebu Hurejra tregon: "Pasha Atë që ka në dorë shpirtin e Ebu Hurejrës! Sikur të mos ishin lufta në rrugë të Allahut, haxhillëku dhe bindja ndaj nënës, do të dëshiroja të vdisja si skllav!" Njëri nga transmetuesit e kësaj fjale ka thënë: "Kemi marrë vesh se Ebu Hurejra (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) nuk shkoi në haxhillëk, derisa i vdiq e ëma, sepse e shoqëronte gjithnjë atë". Pra, cili është ai legjislacion përveç Islamit, që e ngre gruan në këtë pozitë?! Çfarë të drejtash mund t'i falin asaj njerëzit më shumë seç i ka dhuruar Zoti i njerëzve?!

Motër muslimane, përveç dallimit midis të drejtave që ka dhënë Zoti i Urtë, që e njeh mirë gruan dhe ecjes qorrazi të pretenduesve për të drejtat e grave, ka edhe një dallim tjetër të vënë në pah nga disa dijetarë. Ai është se Legjislacioni Islam ka pasur një qëllim fisnik dhe objektiv madhor, kur i ka dhënë gruas ato të drejta, pa iu servilosur asaj dhe pa e shfrytëzuar femërinë e saj. Kurse në qytetërimin greko-romak dhe në qytetërimin e sotëm perëndimor, vërtet gruaja është lejuar të dalë dhe të mbushë shoqërinë, por me qëllim që të shfrytëzohet për kënaqësi femëria e saj dhe jo si një njohje e të drejtave dhe dinjitetit të saj. Ndërkohë vërtet Islami e ka kufizuar fushën e përzierjes së saj me burrat dhe daljen e lirë të saj nëpër shoqëri, por sakaq pasi i dha të drejtat, e mbrojti dhe shpalli dinjitetin e femrës, Islami u kujdes që ta nxisë gruan drejt çdo pune apo sjelljeje që është në përshtatje me natyrën e saj, pa e rënduar dhe stërmunduar atë.

O Allah! Mëshiroje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij dhe bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu sikurse e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij, ndërmjet të gjithë njerëzve! Me të vërtetë, Ti je i Lavdëruar dhe i Lavdishëm!

O Allah! Fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët prej tyre dhe të vdekurit!

O Allah! Ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah! Na mëshiro, sepse Ti je i Mëshirshëm me ne dhe mos na dëno, ndonëse je i Fuqishëm të na e bësh këtë!

O Allah! Na i zbardh fytyrat atë ditë, kur disa fytyra do të zbardhen e disa të tjera do të nxihen!

O Allah! Na ndero e mos na poshtëro; na e shto dhe mos na e pakëso; na zgjidh ne (mbi të tjerët) dhe jo (të tjerët) mbi ne!

O Allah! Na ruaj nga rënia në mjerim, nga fati i keq dhe nga sherri i armiqve!

O Allah! Çdo lavd është për Ty, derisa të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe pasi të kënaqesh; çdo lavd është për Ty edhe kur të kënaqesh!

O Allah! Caktoji këtij umeti një pushtet të drejtë, me të cilin të lartësosh njerëzit që të binden dhe të përudhësh ata që nuk të binden e ku të urdhërohet e mira dhe të ndalohet e keqja. I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha lavdet e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 57

Ruhuni nga pijet alkolike dhe nga droga

Hytbja e parë:

Lëvdatat i përkasin Allahut, Zotit të botëve, Atij që krijoi njeriun dhe duke i dhuruar arsyen e dalloi atë nga kafshët.

Dëshmoj se nuk ka hyjni tjetër veç Allahut, të vetëm e të pashoq, zotëruesi i vlerave dhe i mirësisë.

Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij, atij që Allahu i zbriti Kuranin, udhëzim për njerëzit, sqarues dhe dallues i së mirës dhe të keqes. Bekimet dhe mirësitë e Allahut ardhshin mbi Profetin, familjen dhe shokët e tij dhe mbi të gjithë ata që i ndjekin ata më së miri.

O njerëz! Frikësojuni Allahut të Madhërishëm dhe falënderojeni Atë!

Allahu e ka nderuar njeriun mbi krijesat e tjera, Ai për këtë thotë:

"Në të vërtetë, Ne i kemi nderuar bijtë e Ademit: ua kemi bërë të mundur që të udhëtojnë në tokë dhe në det, u kemi dhënë ushqime të mira e të lejuara dhe i kemi ngritur lart mbi shumë prej atyre që kemi krijuar." (Isra: 70.)

Një nga gjërat me të cilat Allahu e ka vlerësuar njeriun është arsyeja, element me të cilin ai dallohet nga shumë prej krijesave të tjera. Me anë të arsyes njeriu dallon të mirën nga e keqja, të dobishmen nga e dëmshmja. Nëse njeriu e humb arsyen deri aty sa të mos përfitojë prej saj, atëherë ai bëhet barrë për të tjerët. Me anë të arsyes njeriu mediton rreth shenjave të Allahut, i njeh dhe i kupton ato, dhe po me anë të arsyes ai shpik e prodhon. Arsyeja e shtyn njeriun që të mbartë virtyte të larta dhe të zhvishet nga veset e ulëta, t'i jap jetë mirësisë dhe të frenojë ligësinë.

Allahu i ka përçmuar ata që nuk arsyetojnë dhe i ka vlerësuar më poshtë, sesa niveli i kafshëve, Ai për këtë thotë:

"A mendon ti se shumica e tyre dëgjojnë dhe arsyetojnë? Ata nuk janë tjetër, veçse si bagëti. Madje, ata janë edhe më të shmangur nga rruga e drejtë." (Furkan: 44.)

Allahu e ka ndaluar njeriun të përdorë atë që të merr mendjen dhe për këtë ka përcaktuar edhe masa të forta e ndëshkime të ashpra.

Arsyeja është një nga pesë nevojat e domosdoshme për të cilat të gjitha ligjet hyjnore kanë pasur norma për ruajtjen e tyre, sepse ruajtja e tyre do të thotë ruajtje e mbarëvajtjes njerëzore. Një njeri që ka humbur arsyen bëhet i keqi vetvetes dhe i keqi të tjerëve. Ai mund të shkatërrojë vetveten dhe mund të përfundojë në një shthurje morale, ashtu siç edhe mund të dëmtojë të tjerët, duke u bërë kështu cenues i rendit dhe tmerri i shoqërisë, Allahu i Lartësuar thotë:

"O besimtarë! Me të vërtetë, pijet alkoolike, bixhozi, idhujt dhe shigjetat

e fallit janë vepra të ndyra nga punët e djallit. Prandaj largohuni nga këto, me qëllim që të shpëtoni! Vërtet, djalli me pije alkoolike dhe me bixhoz kërkon që të fusë midis jush armiqësi e urrejtje, dhe t'ju shmangë nga të kujtuarit e Allahut, dhe kryerja e namazit. Prandaj, a po hiqni dorë?" (Maide: 90-91.)

Allahu në këtë ajet tregon dëmet e pijeve alkoolike, dhe sesi ajo bëhet shkak për krime që të shpien drejt humbjes, dhe sesi ajo është një mjet i pisët, që përdoret nga djalli, se ajo fut urrejtje dhe armiqësi në shoqëri, të privon të kujtosh Zotin; gjënë që i jep jetë zemrave, të largon nga namazi, e namazi të ruan nga gjërat e këqija dhe të shëmtuara. Dhe të gjitha këto padyshim që janë dëme të mëdha dhe pasoja të rënda për shoqërinë njerëzore.

Në gjuhën arabe dhe në Kuran për pijet alkoolike është përdorur fjala *khamër,* që do të thotë mbulim, pasi ajo mbulon dhe e privon arsyen, që t'i shohë gjërat ashtu siç janë. Kështu që çdo pije dhe çdo gjë që të merr mendjen është e ndaluar pavarësisht nga emri që ajo mban. Në traditën profetike përcillen disa thënie, të cilat na tregojnë se në kohët e fundit do të ketë njerëz, që pijen alkoolike nuk do ta quajnë me emrin e saj të vërtetë, por sido që ta quajnë atë, realiteti mbetet po ai. Ngjashëm me pijet alkoolike madje edhe më të këqija se to janë drogat e ndryshme. Drogat e nxjerrin njeriun jashtë çdo kontrolli dhe provokojnë rehati të rreme dhe të përkohshme.

Hasan Basriu thotë: Nëse arsyeja do të blihej me para, njerëzit do t'ia kishin rritur çmimin, e pra, është për t'u çuditur sesi ka njerëz, që me paratë e tyre blejnë atë që u merr mendjen!

O ju besimtarë! Armiqtë tuaj gjithmonë intrigojnë, sesi t'iu shkatërrojnë dhe t'iu dëmtojnë juve me çdo lloj mjeti, Allahu thotë në Kuran:

"Ata nuk ngurrojnë që t'ju bëjnë dëm. Ata dëshirojnë që të vuani. Urrejtja shfaqet në gjithçka që del prej gojës së tyre, kurse ajo që fshehin në zemrën e tyre, është edhe më e madhe." (Ali-Imran:118.)

Një nga intrigat më të poshtra dhe armët më të rrezikshme, që ata përdorin sot në këtë kohë janë edhe drogat, të cilat i kultivojnë, i prodhojnë dhe i shpërndajnë në mesin tuaj fshehtas me lloj-lloj mënyrash, duke vënë në lëvizje njerëz të djallëzuar; trafikantët e shkatërrimit. Këta njerëz janë një mallkim i vërtetë, që sjellin vetëm shkatërrim në tokë, ndaj çdokush që njeh ndonjërin prej tyre duhet të njoftojë organet përkatëse, që ndaj tyre të merren masa. T'i kallëzosh këta njerëz nuk është gabim, madje është një vepër që ndihmon për mirë, nuk lejohet që këta njerëz të fshihen apo të ndërmjetësohet për ta.

O njerëz! Drogat janë shumë më të këqija sesa pijet alkoolike, sepse ato të marrin mendjen të shkatërrojnë trupin dhe moralin. Ato të dehin si pijet alkoolike dhe veç kësaj kanë edhe shumë e shumë pasoja të tjera të dëmshme. Një studiues ka përmendur rreth njëqind e njëzet dëme fetare dhe shoqërore që vinë nga pasojat e drogave.

Disa nga dëmet fetare që sjell droga janë: Të largon nga përmendja e Zotit, të merr fytyrën dhe të bën të paturpshëm, të largon nga namazi dhe të shpie drejt harameve.

Droga është arma më e rrezikshme që përdorin klanet mafioze në shoqërinë njerëzore për të arritur qëllimet e tyre. Çifutët janë ata që e përdorin më së shumti atë për të rrënuar popujt dhe për t'i vënë ata nën kontroll. Drogat janë një plagë e rëndë e shoqërisë njerëzore dhe e rrezikshme, që e kërcënojnë atë me shkatërrim dhe zhdukje.

Dëmet e drogës nuk janë më pak të rrezikshme se sëmundjet epidemike, që bëjnë kërdinë mes njerëzve dhe popujve, ky është edhe shkaku pse në pjesën më të madhe të shteteve të botës janë ngritur organe të veçanta, që merren me luftën kundra drogës. Trafikantët e drogës janë sofistikuar aq shumë në shpërndarjen e saj, saqë përdorin hile nga më të ndryshmet për ta përhapur atë. Ata përdorin mjete të tilla, saqë shumë prej njerëzve as që nuk u shkon ndërmend, se pas tyre fshihet droga.

Ndaj jini të kujdesshëm dhe vigjilentë, o muslimanë! Ruani fëmijët tuaj nga ky virus, mos i lini ata të bredhin rrugëve dhe të shoqërohen me çdolloj njeriu. Nëse dikush ka moral të prishur, ai bëhet i rrezikshëm edhe për të tjerët që shoqërohen me të, sidomos ruhuni nga ata të rinj që bredhin gjithë ditën rrugëve, sepse ata janë potencial i rrezikshëm!

Sot janë shtuar mjetet e mashtrimit që përdoren nga djajtë xhin e njerëz dhe që prekin kryesisht moshën rinore. Jetojmë në një kohë ku e keqja ka marrë përmasa të mëdha dhe ku janë shtuar propaganduesit e saj së tepërmi, ku e keqja të vjen nga çdo anë si pasojë e mjeteve të shpejta të komunikimit, që veç të mirave sjellin edhe të këqija me shumicë. Kjo situatë duhet t'u vërë në pozita që të jeni tepër të vëmendshëm dhe të kujdesshëm, të ruani fëmijët tuaj më shumë seç ruani pasurinë, sepse situata është tepër e keqe dhe shumë e rrezikshme.

Nuk ka shpëtim nga droga vetëm se me ndihmën e Allahut, e pasuar kjo me masa ndëshkimore kundrejt të gjithë atyre që përhapin këtë shkatërrim mbi tokë. Ruani brezin e ri nga çdo shkak që mund t'i çojë të shoqërohen me njerëz të dyshimtë! Paralajmëroni për këtë rrezik me anë këshillave, ligjëratave, librave e gazetave dhe çdo mjet të informacionit!

Allahun e lusim të na japë atë që është më e mirë!

Allahu i madhëruar thotë: **"Ndihmojeni njëri-tjetrin në punë të mira dhe në të ruajturit nga të këqijat dhe jo në gjynahe e armiqësi! Frikësojuni Allahut, sepse Ai dënon ashpër."** (Maide: 2.)

Lusim Allahun të na i fali gabimet, se me të vërtetë Ai është falës i madh dhe Mëshirëbërës!

Hytbja e dytë

Lavdërimi i takon Allahut, që i lejoi të mirat dhe na privoi nga të këqijat. Dëshmoj se s'ka hyjni tjetër veç Allahut dhe se Muhamedi është i Dërguari i Tij, paqja, bekimi dhe urata e Allahut qofshin për të, familjen dhe shokët e tij!

O njerëz! Frikësohuni nga Zoti dhe bindjuni Atij! Kapuni pas urdhëresave të Tij dhe largohuni nga ndalesat e Tij. Duhet ta dini se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut*

qofshin mbi të!) ndër të tjera, kur u merrte besën shokëve të tij u kërkonte që të zotoheshin të mos përdornin pije alkoolike. Abdullah ibn Omeri na tregon, se i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*!) tha: *"Unë kërkoj prej jush të më jepni besën tuaj se nuk do t'i bëni ortak Allahut asgjë, nuk do të vrisni asnjë njeri pa të drejtë, nuk do të bëni imoralitet, nuk do të vidhni dhe nuk do të pini pije dehëse. Ai që vepron ndonjë gjë të tillë dhe për këtë ndëshkohet sipas sheriatit, ajo është shlyerje për të, e atë që Allahu e mbulon, llogaria e tij i takon vetëm Zotit, e ndërsa ai që nuk bën asnjë nga këto që përmenda; unë jam garant i Xhenetit për të."* (E përcjell Nesaiu dhe është saktësuar nga Albani.)

Le të gëzohen ata që nuk pinë alkool dhe të falënderojnë Zotin për këtë garanci dhe këtë njeri që u ka dalë garant! Si mundet që një njeri i arsyeshëm të pijë alkool, kur me të vërtetë një gjë e tillë është jashtë natyrës njerëzore dhe në kundërshtim me këtë fe?!

Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*!) natën e Miraxhit, kur ai u ngjit në qiell atij i vunë përpara dy enë, që të zgjidhte njërën prej tyre: Njërën me verë, dhe tjetrën me qumësht, dhe ai zgjodhi qumështin. Xhibrili (*Paqja e Zotit qoftë mbi të*) i tha për këtë: *Zgjodhe të natyrshmen*.

Ashtu siç Profeti është bërë garant, se ai që nuk pi alkool do të hyjë në Xhenet, po ashtu ai na ka treguar se Allahu është zotuar, se ai që pi alkool do t'i japë atij të pijë në botën tjetër: rrjedhën e prishur (tiinetul khabal). Dhe shokët e pyetën: Çfarë është kjo, o i Dërguari i Allahut? Dhe ai u tha: *"Djersa e banorëve të zjarrit."*

Allahu na ruajt të gjithëve nga ajo!

O rob të Zotit, dijeni se pirja e alkoolit i afrohet shirkut! Ibn Abasi na tregon, se kur u ndalua alkooli shokët e Profetit shkonin te njeri-tjetri dhe thoshin: Alkooli është bërë haram dhe është barazuar me shirkun.

Ebu Musa Eshariu thoshte: Për mua nuk ka asnjë rëndësi, nëse pi alkool apo adhuroj këtë shtyllë në vend të Allahut (pra, që të dyja janë njëlloj).

O njerëz! Pirja e alkoolit është tregues i besimit të dobët, sepse Allahu atë e ka përmendur krahas idhujve dhe fallit. Një njeriu që pi alkool i largohet drita e besimit, turpi dhe burrëria dhe mes njerëzve futet urrejtja dhe armiqësia, alkooli të shtyn në të këqija dhe të privon nga përmendja e Zotit.

Me kaq po e mbyll të nderuar besimtarë. Bini në salavat për mëshirën e dhuruar dhe mirësinë e lëshuar: Muhamedin, të birin e Abdullahit!

O Zot, bekoje Muhamedin dhe familjen e tij dhe qofsh i kënaqur me ata që e pasuan, prej shokëve të tij dhe ata që erdhën pas tyre.

O Zot, bekoje Muhamedin dhe familjen e Muhamedit, ashtu siç e ke bekuar Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit, Ti në të gjitha botët je i lavdëruar.

O Zot, fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët dhe të vdekurit!

O Zot, ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Zot, mëshirona, sepse Ti me të vërtetë me ne je i Mëshirshëm dhe mos na ndëshko, sepse Ti vërtetë për këtë mundesh!

O Zot, na i zbardh fytyrat tona Ditën kur do të ketë fytyra që do të zbardhen dhe do të nxihen!

O Zot, na ndero dhe mos na poshtëro, na e shto begatinë dhe mos na e pakëso atë!

O Zot, na mbro nga përfundimi i keq dhe përcaktimi jo i mirë, na ruaj nga talljet e armiqve tanë!

O Zot, ne të lavdërojmë derisa të jesh i kënaqur ndaj nesh dhe të lavdërojmë edhe pas kënaqësisë dhe Ti gjithmonë e meriton lavdërimin!

O Zot, udhëzoje këtë popull, ku të vlerësohen njerëzit e mirë dhe udhëzohen njerëzit e prishur! Bëna të urdhërojmë për të mira dhe të ndalojmë nga e keqja!

I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit, dhe të gjitha Lëvdatat e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hutbe nr. 58

Roli i të rinjve në Islam dhe përkujdesja ndaj tyre

Hytbja e parë:

Lavdërimet i përkasin Allahut, vetëm Atë e falënderojmë dhe vetëm prej Tij ndihmë kërkojmë. Allahun e lusim që të na falë, tek Ai pendohemi dhe Atij i kërkojmë mbrojtje të na ruajë nga të këqijat që kemi dhe nga pasojat e punëve tona të mbrapshta. Atë që Allahu e udhëzon askush nuk e humb dhe atë që Ai e lë në humbje, për të nuk ka udhëzues. Dëshmoj se s'ka hyj tjetër veç Allahut, të vetëm e të pashoq. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i Dërguari i Tij, që Allahu e dërgoi para Kiametit si përgëzues dhe paralajmërues, si thirrës për tek Allahu, si një pishtar ndriçues në rrugën drejt Tij. Profeti ynë e komunikoi mesazhin dhe e çoi në vend amanetin e Zotit, e këshilloi popullin dhe luftoi për hir të Allahut, ashtu si Ai e meriton. Paqja dhe bekimi i Allahut qoftë për të, familjen dhe shokët e tij, dhe të gjithë pasuesit e tij e tij deri në Ditën e Gjykimit.

O njerëz! Frikësojuni Allahut dhe çdonjëri prej jush le të kujtojë përgjegjësinë që ai ka ndaj Islamit dhe muslimanëve. Unë do t'iu flas për rolin që ka rinia karshi kësaj përgjegjësie dhe detyrën që ju keni për ta udhëzuar këtë rini në kryerjen e këtij detyrimi.

Pa dyshim, o vëllezër, që rinia luan një rol të rëndësishëm në jetë. Nëse kemi një rini të mirë, ajo do ta shpjerë popullin përpara, do të përhapë fenë dhe do të thërrasi njerëzit në të. Allahu u ka dhënë të rinjve forcë fizike dhe mendore, me të cilën ata ua kalojnë të moshuarve, ndonëse të moshuarit për sa i përket përvojës dhe përgatitjes janë më superiorë, por në të shumtën e rasteve për shkak të dobësisë së moshës, ata nuk mund të bëjnë të njëjtën gjë, që e bën edhe një i ri në kulmin e fuqisë së tij.

Edhe shokët e Profetit që ishin në moshë të re kanë pasur një rol të madh në përhapjen e kësaj feje, duke u përpjekur ta njohin mirë këtë fe dhe duke luftuar në rrugë të Allahut. Shembujt janë të shumtë, si Abdullah ibn Abasi, Abdullah ibn Omeri, Abdullah ibn Amr ibn Asi, Muadh ibn Xhebeli, Zejd ibn Thabiti e plot të tjerë, që e morën këtë dije të dobishme, e ruajtën këtë trashëgimi profetike dhe ua përcollën edhe brezave pasardhës të këtij Umeti. Krahas tyre qëndronin edhe udhëheqës ushtarakë të tillë si, Halid ibn Velidi, Muthena ibn El-Harithe Esh-Shejbaniu e plot të tjerë. Të gjithë këta ishin si një trup i vetëm dhe dhanë kontributin e tyre të madh karshi fesë, shoqërisë dhe popullit të tyre. Gjurmët e veprimtarisë së tyre janë të gjalla edhe sot e kësaj dite dhe do të mbesin të tilla me dëshirën e Zotit për sa kohë do të ketë jetë kjo fe. Rinia e sotme do të jenë trashëgimtarët e atyre burrave, nëse e vlerësojnë përgjegjësinë dhe amanetin, që ata duhet të mbartin mbi vete për ta shpënë Umetin atje ku e shpunë ata burra.

Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) na ka treguar se një nga ata shtatë persona që Allahu do t'i vendosë nën hijen e Arshit të Tij ditën kur nuk ka hije tjetër veç hijes së tij është edhe ai i ri, që rininë e tij e ka kaluar në adhurim dhe bindje ndaj Allahut.

Vetë Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) kujdesej për edukimin e të rinjve, ai i thoshte Ibn Abasit: *"O djalosh! Unë do të të mësoj disa fjalë. Ruaje Allahun që të të ruaj! Ruaje Allahun që Ai të të gjendet përpara! Nëse lutesh, lutju vetëm Allahut dhe nëse kërkon ndihmë, kërkoji vetëm Allahut."* (E përcjell Tirmidhiu dhe është saktësuar nga Albani.)

Po kështu Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) i drejtohet edhe Muadh ibn Xhebelit - ndërkohë që ai gjendej hipur me të në të njëjtën kafshë- duke i thënë,: *"O Muadh! A e di se cila është e drejta e Allahut ndaj robërve të tij dhe cila është e drejta e robërve ndaj Allahut?"*(E përcjell Buhari dhe Muslimi.)

Ai i thoshte edhe Omer ibn Selemes, djalit të gruas së tij, kur ai ishte akoma i vogël dhe ulej për të ngrënë bashkë me Profetin: *"Afrohu, o bir! Përmende Allahun, ha me dorën e djathtë dhe ha nga ajo që është para teje."* (E përcjell Tirmidhiu dhe është saktësuar nga Albani.) Këto janë udhëzime me të cilat Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) kërkon t'i ngulisë në mendjen e një fëmije që të bëhen edukatë për të. Ky shembull është një tregues i qartë për rëndësinë që ka edukimi i të rinjve drejt së mirës si dhe për përgjegjësinë e të rriturve në këtë drejtim.

Feja jonë islame i ka kushtuar një rëndësi të madhe edukimit të të rinjve, sepse ata janë burrat e së ardhmes, janë ata që do të zëvendësojnë baballarët e tyre, do t'i trashëgojnë ata dhe do të marrin rolin që u takon në jetë. Mund të përmendim këtu disa prej udhëzimeve që jep Islami për përkujdesjen ndaj të rinjve:

Së pari: Përzgjedhja e bashkëshortes së mirë, që do të bëhet më pas ara nga do të mbijnë fëmijët. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) na ka këshilluar, që gruan ta zgjedhim sa më të mirë, ai ka thënë: *"Merr atë që është me fe, të dalësh i fituar."* (E përcjell Buhari dhe Muslimi.) Nëse ke një grua të mirë dhe Allahu të furnizon prej saj me fëmijë, ajo si grua besimtare që është do t'i rrisë fëmijët e saj me edukatë islame. Kjo është një përkujdesje që Islami tregon ndaj rinisë.

Së dyti: Një nga udhëzimet e fesë karshi të porsalindurit është edhe përgjegjësia që ka babai për t'i zgjedhur fëmijës së tij një emër të mirë, sepse emri i mirë e ka një qëllim dhe tregon diçka. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka këshilluar që fëmijës t'i zgjidhet një emër i mirë dhe t'i largohemi emrave të pakëndshëm dhe emrave që kanë kuptime të papranueshëm.

Së treti: Një tjetër udhëzim, që Islami ka dhënë për të rinjtë është edhe kërkesa që prindërit e tyre të bëjnë një kurban me rastin e lindjes së tyre. Kjo gjë është një Sunet i fortë dhe ka efekt pozitiv për fëmijën, dhe nuk bëhet thjesht për të konsumuar mishin e për të festuar.

Së katërti: Një tjetër përkujdesje që Islami tregon ndaj të rinjve është edhe edukimi fetar i tyre, kur ata arrijnë moshën që janë në gjendje të dallojnë gjërat.

Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: *"Urdhërojini fëmijët tuaj të falen që në moshën shtatë vjeçare, dhe rrihini ata kur ata janë dhjetë vjeç, nëse nuk e kryejnë atë dhe ndajini ata në shtretër të ndryshëm."* E pra, Islami i kushton rëndësi edukimit të rinisë që në moshë të vogël dhe sipas etapave që kalon njeriu dhe perceptimet e tyre.

Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) po kështu thotë*: "Çdo fëmijë lind me një natyrë të pastër (fitra), janë prindërit e tij ata që e bëjnë atë çifut, apo të krishterë, apo adhurues të zjarrit"* (E përcjell Ahmedi.) Fëmija lind me natyrë të pastër të dhuruar nga Zoti. Nëse prindi i fëmijës përpiqet ta ruajë këtë natyrë të pastër duke u përkujdesur për ta rritur dhe zhvilluar atë më tej, për t'i dhënë akoma më tepër mbarësi, duke i dhënë virtytet dhe edukatën më të mirë, duke e mësuar të respektojë rregullat dhe urdhëresat e Zotit, padyshim që ky fëmijë do të rritet si një pemë e mirë mbi një tokë të mirë, që rrënjët i ka të mira dhe frytet po ashtu. Por nëse prindërit e fëmijës nuk do të jenë muslimanë, ose janë muslimanë të devijuar e moskokëçarës ndaj normave dhe urdhëresave të fesë, prindër që kryejnë gjynahe të vogla dhe të mëdha, padyshim që ky fëmijë do të jetë pasqyrë e prindërve të tij, veç atij që do Allahu ta ruajë. Në përgjithësi një fëmijë i tillë do të rritet dhe edukohet si një pemë e dëmshme për vendin dhe shoqërinë dhe para së gjithash për veten e tij.

Së pesti: Një tjetër element që tregon për përkujdesjen që duhet pasur për rininë, që në moshë të re është edhe urdhëresa, që Allahu i drejton fëmijës të sillet me përkujdesje me prindërit, kur ata arrijnë moshën e pleqërisë, të kujtojë përkushtimin, që ata kanë treguar ndaj tij, kur ai ishte i vogël. Allahu i Madhëruar thotë: **"Nëse njëri prej tyre ose të dy arrijnë pleqërinë te ti, mos u thuaj atyre as "uh!", mos i kundërshto, por drejtoju atyre me fjalë respekti. Lësho para tyre krahët e përuljes prej mëshirës dhe thuaj: "O Zoti im, mëshiroji ata, ashtu siç më kanë rritur, kur unë isha i vogël!"** (Isra: 23-24.)

Ajo që dua të tërheq vëmendjen te ky ajet është fjala ***"ashtu siç më kanë rritur, kur unë isha i vogël"***. Edukimi dhe përkujdesja që prindërit i kanë kushtuar fëmijës së tyre në vegjëlinë e tij është një mirësi dhe begati që ai duhet tua shpërblejë. Këtu nuk kihet për qëllim vetëm përkujdesja fizike dhe materiale ndaj fëmijës, sigurimi i ushqimit dhe ruajtja e shëndetit, pasi kjo gjë bëhet edhe për bagëtinë. Por më e rëndësishme se kjo është edukimi moral, që i ruan atij natyrën e pastër me të cilën e ka krijuar Allahu, duke ia ushqyer të mirën që në vegjëli në shpirt dhe në vepra. Ky është edukimi që mbetet te fëmija dhe që e shoqëron atë gjatë gjithë jetës. Ndërsa përkujdesja materiale dhe fizike ndonëse është e rëndësishme, ajo nuk mjafton, nëse do t'i jepet rëndësi më shumë vetëm kësaj ane, ajo do të ndikojë më shumë negativisht sesa pozitivisht. Kur fëmija i merr të dy edukimet si atë material dhe fizik brenda kufijve logjikë dhe fetar pa teprime e shpërdorime, dhe krahas saj merr edhe edukimin moral, kjo është më e mira, mirësi të cilën fëmija nuk e harron dhe e bën atë të thotë, ashtu siç na ka urdhëruar Allahu: ***"O Zoti im, mëshiroji ata, ashtu siç më kanë rritur, kur unë isha i vogël!"***

O musliman! Rinia e sotme përballet me probleme të shumta, siç janë rrymat e shumta të rrezikshme, në të cilat nëse një i ri bie në rrjedhën e tyre, ato të largojnë nga besimi, të prishin sjelljen dhe moralin. Këto ideologji mbarten nëpërmjet mjeteve të ndryshme të informacionit, si radio, televizioni, gazetat, revistat, librat etj. Ato mbartin me vete helme të dëmshme, që përthithen nga shumë prej të rinjve, që nuk dallojnë ndërmjet të dëmshmes dhe të dobishmes, dhe sa shumë janë ata! Nëse rinia do të braktiset mes këtyre rrymave dhe ideologjive, padyshim që edhe pasojat e këtyre furtunave do të jenë të rënda.

Shumë prej të rinjve të sotëm kanë një tjetër moral nga i prindërve të tyre, ata imitojnë njerëz nga lindja apo perëndimi, që nga flokët, veshja deri dhe në lëvizjet e tyre, tamam ashtu siç i shohin, i dëgjojnë dhe i lexojnë nëpër mjetet e sotme të informacionit, të cilat në të shumtën e rasteve manipulohen qëllimisht për të shkatërruar rininë.

Dhe më e rrezikshmja nga të gjitha këto janë ndikimet negative, që e bëjnë një të ri musliman të kthehet në një jobesimtar, në një ateist. Është e kuptueshme, që nëse rinia do të vihet në kontakt të vazhdueshëm me sloganet dhe propagandën e këtyre ideologjive shkatërrimtare, të cilat i ofrohen asaj me lehtësinë më të madhe dhe ajo e ka mendjen bosh në këtë drejtim dhe nuk ka as imunitet, as dije që ta mbrojë atë nga këto intriga të kamufluara dhe slogane mashtruese, padyshim që ajo do t'i përthithë dhe pranojë do t'i këto gjëra. Që këtu duket rëndësia e edukimit islam, e dijes dhe e imunitetit që krijon besimi, të cilin prindërit ia kanë edukuar fëmijës së tyre në mendje dhe në zemër, si një mburojë e padepërtueshme karshi këtyre joshjeve mendore dhe trupore.

Fakti që një pjesë e madhe e rinisë tonë jepet pas epsheve dhe janë jashtë çdo kontrolli prindëror tregon se prindërit e kanë neglizhuar këtë amanet të madh, që Allahu ua ka vënë atyre në qafë. Duhet ta dini se Allahu sheh gjithçka dhe se të parët që do të merren në përgjegjësi për këtë gjë janë prindërit, që kanë lënë mbas dore edukimin e duhur.

Kini frikë Allahun, o njerëz, dhe kujtoni fjalët e Zotit që thotë: **"O ju, që besoni! Ruani veten dhe familjet tuaja nga zjarri, lënda djegëse e të cilit janë njerëzit dhe gurët. Atë e mbikëqyrin engjëj të fuqishëm e të ashpër, të cilët kurrë nuk i kundërshtojnë urdhrat e Allahut, por i zbatojnë menjëherë ato."** (Tahrim: 6.)

Allahu e bëftë Kuranin bekim për mua dhe për ju dhe të dobishëm për çka në të!

Hytbja e dytë.

Lavdërimi i qoftë Allahut për mirësitë dhe begatitë e Tij! Falënderimi dhe mirënjohja qofshin për Atë, që na bekoi dhe na udhëzoi! Dëshmoj se nuk ka hyj tjetër veç Allahut, të vetëm e të pashoq dhe dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i Dërguari i Tij, uratat dhe bekimet e shumta të Zotit qofshin për të, familjen dhe shokët e tij.

O njerëz! Kini frikë Allahun dhe përkujdesuni për fëmijët tuaj, sepse kjo gjë nuk është e vështirë, nëse bëhet me sinqeritet dhe përkushtim. Këtë përkujdesje mund ta

përmbledhim në disa pika:

E para: Edukimi në mënyrë sistematike me vlerat e moralit islam dhe çdo gjëje që është e mirë për ta në këtë botë dhe në tjetrën. Ngulitja në mendje dhe në zemra e madhërimit të Allahut dhe urdhëresave të Tij, se Allahu i ka ata nën vëzhgim, Atij nuk i shpëton asgjë e dukshme dhe e fshehtë. Çdokush do ta takojë Zotin e tij dhe Ai do ta marrë në llogari për të mirat dhe këqijat e tij.

E dyta: Duhet që të rinjtë krahas dijeve të ndryshme që marrin në shkollë të ushqehen edhe me mësime fetare, ku të mësohet besimi, çka lejohet dhe ndalohet nga Allahu, si duhet të sillen, derisa të jenë në gjendje të dallojnë ndërmjet të mirës dhe të keqes. Një rol të rëndësishëm në këtë drejtim ka edhe përzgjedhja e shkollës, pasi shkolla dhe mësuesi ka një rol të rëndësishëm në edukimin e brezit të ri.

E treta: Zhvillimi i takimeve me njerëzit e ditur në xhami apo konferenca të ndryshme etj. Këto organizime të jenë takime të hapura, ku të rinjtë do të pyesin dhe të diskutojnë për problemet, që ata hasin në jetë dhe do të marrin përgjigje për çka u vlen atyre në jetë. Njerëzit e ditur kanë përgjegjësi të madhe karshi rinisë islame, por duhet thënë me hidhërim, se ekziston një hendek i madh në mes të rinjve dhe njerëzve të ditur. Shumica e njerëzve të ditur shikojnë punën e tyre në një krah, ndërsa rinia në krah tjetër, dhe pa dyshim që kjo bëhet shkak që rinia të shkojë në humbje, dhe do të ishte shumë pozitive nëse do të ndodhte e kundërta.

E katërta: Një element tjetër që i ruan të rinjtë nga devijimet është kufizimi i lëvizjeve të tyre, vend e pa vend, apo udhëtimi nëpër vende të papërshtatshme, në të cilat mund të biesh pre' shumë lehtë e devijimeve morale dhe fetare. Kini frikë Allahun, o njerëz, dhe dijeni se fjalët më të mira gjenden në librin e Allahut, dhe udhëzimi më i drejtë është ai që solli Muhamedi, dhe të këqijat vijnë nga jashtë këtyre të dyjave.

O ju që keni besuar! Allahu dhe engjëjt e Tij bien në salavat për Profetin Muhamed, ndaj edhe ju bini në salavat për të!

O Allah, bekoje dhe nderoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu siç e ke bekuar Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit! Ti në të gjitha botët je i madhëruar!

O Allah, fali besimtarët dhe besimtaret! O Zot nderoji dhe krenoji besimtarët e devotshëm dhe udhëzoi gabimtarët!

O Zot, na përudh në rrugën Tënde dhe vendosi punët tona në kënaqësinë Tënde!

O Zot, fali gabimet dhe gjynahet tona, zgjidhi hallet dhe sikletet tona, laji borxhet dhe kusuret tona dhe çdo vështirësi na e lehtëso!

O Zot, na mjafto me hallallin tënd dhe larg haramit! Na mjafto me bindje ndaj Teje dhe larg gjynaheve! Na mjafto me mirësinë Tënde ndaj kujtdo tjetër!

O Zot, të kërkojmë një besim të përhershëm, një zemër që drithërohet para Teje, një gjuhë që të përmend dhe lutje që pranohen!

O Zot, na e trego të vërtetën të vërtetë, dhe na begato me ndjekjen e saj, na e trego të shtrembrën të shtrembër, dhe na largo prej saj!

I lavdëruar, i falënderuar dhe i madhëruar qofsh, o Zot, s'ka hyj tjetër veç Teje, ne me të vërtetë jemi treguar të padrejtë!

Hutbe nr. 59

Disa veçori të besimit

Hytbja e parë.

Falënderimi dhe lëvdatat i përkasin vetëm Allahut, Zoti i mirësisë dhe i bujarisë. Ai e udhëzon atë që do në rrugën e besimit. Dëshmoj se s'ka të adhuruar tjetër me të drejtë veç Allahut, të vetëm e të pashoq. Dëshmi që e shpie në Xhenet atë që e njeh, kupton dhe vepron sipas saj. Dëshmoj se Muhamedi është robi i Zotit dhe i dërguari i Tij, të cilit Ai i zbriti Kuranin, si udhëzues për njerëzimin, i mbushur me fakte të qarta dhe dallues i së mirës dhe të keqes. Allahu e begatoftë Profetin, familjen dhe shokët e tij, dhe të gjithë ata që e ndjekin atë më së miri!

O njerëz! Kini frikë Allahun dhe zbatoni ato që Ai iu ka urdhëruar nëpërmjet gojës së Profetit të Tij! Ruajeni gjuhën, mos i shqetësoni komshinjtë dhe nderojeni mikun! Ebu Hurejra na përcjell, se i Dërguari i Allahut ka thënë: *"Ai që i beson Allahut dhe Ditës së Fundit, të flasë mirë ose të heshtë! Kush i beson Allahut dhe Ditës së Fundit të respektojë komshiun e tij! Dhe kush i beson Allahut dhe Ditës së Fundit le të nderojë mikun e tij!"* (E përcjell Buhari dhe Muslimi.)

Këto janë tre sjellje me të cilat urdhërohet besimtari.

E para: Ta përdorësh gjuhën për të thënë fjalë të mira dhe ta ruash atë nga fjalët e këqija. Të përdorësh gjuhën për mirë do të thotë: Të përmendësh Allahun duke lexuar Kuran, duke thënë Allahu Ekber, Subhan Allah, La ilahe ila Allah, të urdhërosh për të mira, të ndalosh nga të këqijat, të këshillosh muslimanët, të mësosh një të paditur, të ndreqësh mes dy vetëve, të përshëndesësh me selam, të komunikosh me njerëzit me edukatë dhe sidomos me besimtarët... etj. Allahu i Madhëruar thotë: **"Kujtoni kur Ne morëm besën tuaj, o bijtë e Izraelit, se do të adhuroni vetëm Allahun, do të silleni mirë me prindërit, të afërmit, jetimët dhe të varfrit, do t'u thoni fjalë të mira njerëzve, do të falni namazin e do të jepni zekatin. Mirëpo më pas, ju ia kthyet shpinën."** (Bekare: 83.)

Fjala e Allahut: "***do t'u thoni fjalë të mira njerëzve",*** që do të thotë të mos marrësh të tjerët nëpër gojë, të mos përmendësh fjalë të ndyra dhe padyshim, që fjalët më të këqija janë fjalët ku mohohet Zoti dhe i bëhet ortak Atij, fjalë sharëse dhe fyese, gënjeshtra, dëshmi të rrejshme, thashetheme, të flasësh vend e pa vend dhe për gjëra që nuk të takojnë.

O besimtarë! Ruajini gjuhët tuaja, sepse Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: *"Një njeri thotë një fjalë që nuk i kushton rëndësi, dhe me të bie në zjarr aq poshtë, sa largësia mes lindjes me perëndimin."* (E përcjell Buhari dhe Muslimi.) dhe po ashtu ai ka thënë: *"Një njeri thotë një fjalë që nuk i duket ndonjë gjë e madhe dhe ai me të bie në zjarr shtatëdhjetë vjet poshtë."* (E

përcjell Tirmidhiu, Ahmedi dhe është saktësuar nga Albani.)

Dijeni se fjalët tona regjistrohen, Allahu thotë: **"dhe për çdo fjalë që ai thotë, ka pranë vetes një mbikëqyrës të gatshëm."** (Kaf: 18.)

Dy engjëj janë ngarkuar të regjistrojnë veprat e njeriut, ai që është në të djathtë regjistron të mirat dhe ai në të majtë këqijat, ndaj dhe Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) na ka urdhëruar: *"Ai që i beson Allahut dhe Ditës së Fundit, të flasë mirë ose të heshtë!"*, ky urdhër thotë që të flasim mirë dhe të heshtim, nëse nuk e bëjmë këtë gjë, sepse ndoshta një fjalë e vetme mund ta shpjerë njeriun që e thotë atë fjalë në zjarr, apo për një fjalë mund t'i marrin jetën, një fjalë mund të bëhet shkak për të përçarë mes vëllezërve, një fjalë mund të ndezë zjarrin e një trazire dhe vese të injorancës... etj.

E dyta: Një tjetër virtyt me të cilin na ka urdhëruar Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) është edhe respektimi i fqinjit, sjellja e mirë me të dhe mosshqetësimi i tij. Vetë Allahu ka kështilluar në Librin e Tij që të sillemi mirë me fqinjin. Fqinj është ai që jeton pranë teje, sido që ta ketë shtëpinë ngjitur apo diku më tutje. Një pjesë e **të parëve tanë të mirë** e kanë kufizuar fqinjësinë deri në dyzet shtëpi nga çdo anë. Respektimi i fqinjit bëhet duke qenë bamirës me të, duke i ardhur në ndihmë nëse ka nevojë, duke i bërë dhurata, duke u sjellë me edukatë me të, duke e këshilluar për gjëra që nuk shkojnë nga ana fetare, apo që cenojnë njerëzit. Një këshillë e urtë thotë: A e di se ç'të drejtë ka fqinji? Kur të kërkon ndihmë jepja atë, kur të kërkon borxh mos e kthe mbrapsht, kur është në nevojë gjendu pranë tij, kur sëmuret vizitoje, kur i vjen diçka e mirë uroje, kur e zë një fatkeqësi ngushëlloje, nëse vdes shoqëroja xhenazen dhe mos e ngre murin tënd aq lart sa t'ia pengosh atij erën, pa i marrë më parë leje.

T'i biesh më qafë fqinjit dhe ta shqetësosh atë është haram i madh. Kjo gjë për të gjithë është haram, por në veçanti për fqinjin është edhe më i madh. Ibn Mesudi na përcjell nga Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), se ai një herë u pyet se cili është gjynahu më i madh? Dhe Profeti u përgjigj: *"T'i bësh Allahut ortak ndërkohë që Ai është Krijuesi yt"*, pastaj e pyetën: Po më pas? Dhe ai tha: *"Të vrasësh fëmijën tënd nga frika se do të të hyjë në pjesë të ushqimit tënd."* Po pas kësaj?- i thanë. Dhe ai u përgjigj: *"Të kurvërosh me gruan e fqinjit tënd"* (E përcjell Buhari, Muslimi.) Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) gjithashtu ka thënë: *"Pasha Allahun nuk beson! Pasha Allahun nuk beson!* Kush- i thanë – o i Dërguari i Allahut? -*"Ai që nuk e ruan fqinjin e tij nga dëmi i vet."*

Te dëmet futen çdo gjë e keqe: të përgjosh dhe shikosh fshehtas, se ç'bën ai në shtëpinë e tij, të bësh zhurma që nuk e lënë të qetë, aq më tepër kur kjo zhurmë shkaktohet nga zëra muzike apo ahengu që janë të ndaluara. Këtu futen edhe hedhja e plehrave pranë shtëpisë së fqinjit, apo nëpër rrugët ku ata kalojnë, rrjedhja e ujërave qofshin këto të zeza apo të bardha ... etj. Virtyti i tretë për të cilin na ka urdhëruar Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) është edhe nderimi i mikut. Mikpritja është prej edukatës islame dhe virtyteve të profetëve dhe njerëzve të mirë.

Mikpritja është detyrim në Islam në ato vende ku nuk ka hotele dhe restorante. Mikpritja e detyruar shkon nga një ditë dhe një natë deri në tre ditë dhe tre net. Kjo gjë përcillet në një hadith të Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), ku ai ka thënë: *"Ai që i beson Allahut dhe Ditës së Fundit, t'i japi mikut dhuratën e tij"*. Cila është kjo dhuratë- i thanë? *"Një natë dhe një ditë"*, dhe më pas tha: *"Mikpritja është tre ditë e tre net, ndërsa pas kësaj ajo është sadaka."*

Ta mbash mikun një ditë dhe një natë është detyrë, ndërsa dy ditët e tjera janë plotësimi i mikpritjes. Por a janë të detyruara edhe këto dy ditë? Ka mendime të ndryshme për këtë në mes dijetarëve. Po ashtu nuk lejohet, që miku ta zgjasë qëndrimin e tij së tepërmi, Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: *"Nuk i lejohet (mikut), që të qëndrojë aq sa ta vërë në siklet mikpritësin."* Ndaj robi duhet ta ketë parasysh, që të shkojë për të bujtur tek ai që ka mundësi ta presë dhe t'i shmanget atij, që për shkak të varfërisë nuk e ka këtë mundësi dhe të mos e vërë atë në siklet... Ai që nuk tregohet mikpritës për aq sa e detyron feja, ai njeri është mëkatar... Miku ka të drejtë të kërkojë hakun e tij si mik dhe çdo musliman e ka për detyrë, që nëse ka dijeni t'i vijë në ndihmë atij që t'i jepet haku që i takon. Një shok i Profetit thotë: Ne i thamë: O i Dërguari i Allahut, ti na dërgon ne me mision dhe ne na bie të qëndrojmë te njerëz, që nuk na mirëpresin, çfarë të bëjmë? I Dërguari i Allahut tha: *"Nëse qëndroni diku dhe ata njerëz ju japin atë që ju takon si miq, pranojeni, por nëse nuk e bëjnë merrni prej tyre hakun e mikut që ju takon."* (E përcjell Buhari, Muslimi.)

I biri Omerit, Abdullahi (*Zoti qoftë i kënaqur me ta*) thoshte: *"Ai që nuk mirëpret miq; nuk i takon Muhamedit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) dhe as Ibrahimit (Paqja e Zotit qoftë mbi të)."*

Ebu Hurejra u tha njerëzve të një vendi tek i cili kish qëndruar, pasi ata nuk i kishin ofruar mikpritje dhe nuk i ishin përgjigjur ftesës së tij për të ngrënë, kur ai i ftoi: "Nuk e pranoni mikun! Dhe as nuk i përgjigjeni ftesës! Ju nuk keni asgjë nga Islami."

O njerëz! Feja islame ju urdhëron të mos dëmtoni njerëzit, të silleni mirë dhe të jeni bamirës, kjo sidomos me fqinjët dhe miqtë, sepse feja jonë është fe' e mëshirës dhe e ngushëllimit, fe' e bashkëpunimit në punë të mira dhe në devotshmëri.

Allahu i Madhëruar thotë: **"Në të vërtetë, ky Kuran udhëzon drejt asaj që është më e mira dhe u jep lajmin e gëzuar besimtarëve, që bëjnë vepra të mira, se ata do të kenë shpërblim të madh. Ndërsa atyre që nuk besojnë në jetën tjetër, Ne u kemi përgatitur dënim të dhembshëm."** (Isra: 9-10.)

Allahu na begatoftë mua edhe ju me Kuranin Madhështor, marrshim prej udhëzimit dhe urtësisë së tij, se me të vërtetë Allahu është Bujar i madh!

Hytbja e dytë

Falënderimi i përket Allahut që na begatoi me fenë islame, fe që do të na shpjerë në Shtëpinë e Paqes, në Xhenet. Dëshmoj se nuk ka hyj tjetër veç Allahut të vetëm e të pashoq, dëshmi e atij që ka thënë se Zoti im është Allahu dhe i qëndroi asaj. Dëshmoj

se Muhamedi është robi dhe i Dërguari i Allahut. Allahu dërgoftë mbi të uratat dhe bekimet më të mira, si dhe për familjen dhe shokët e tij të nderuar.

O njerëz! Kini frikë Zotin tuaj dhe silluni mirë me ata që Allahu iu ka urdhëruar të silleni mirë, Ai thotë: **"Adhuroni Allahun dhe mos i shoqëroni Atij asgjë** (në adhurim); **silluni mirë ndaj prindërve, të afërmve, jetimëve, të varfërve, fqinjëve të afërt dhe të largët, atij që keni pranë, udhëtarit** (që ka mbetur ngushtë) **dhe atyre që janë robër nën pushtetin tuaj. Në të vërtetë Allahu nuk i do njerëzit arrogantë e mburravecë."** (Nisa: 36.)

Allahu në këtë ajet ka përmendur dhjetë detyrime: Detyrimi i parë që përmend Allahu në këtë ajet është ndaj Tij, më pas ndaj prindërve, pastaj ndaj të afërmve, më pas vazhdon me detyrimin ndaj njerëzve të dobët dhe nevojtarëve, siç janë jetimët dhe të varfrit, duke vazhduar me detyrimin ndaj fqinjit dhe atij që ke pranë, dhe më pas me detyrimin ndaj udhëtarit, ku futet edhe miku, dhe në fund me detyrimin ndaj robërve që janë në pronësi. Disa nga **të parët tanë** kanë futur nën këtë detyrim edhe çdo gjë të gjallë që kemi nën pronësi.

Vëllezër besimtarë!

Një nga elementët e besimit madje një plotësues i rëndësishëm i tij është edhe dashuria për hir të Allahut dhe urrejtja për hir të Tij. Ebu Umame tregon se i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: *"Ai që do për hir të Allahut dhe urren për hir të Tij, jep për hir të Allahut dhe privon për hir të Tij; ai e ka plotësuar besimin."* (E përcjell Ebu Daudi dhe është saktësuar nga Albani.) Dhe kështu besimtari do atë që do Allahu dhe i Dërguari i Tij, qofshin këto fjalë apo vepra. Këtë gjë njeriu e bën si bindje dhe dorëzim ndaj Allahut, duke shpresuar shpërblimin e Zotit dhe duke iu frikësuar ndëshkimit të Tij. Besimtari edhe kur urren, urren atë që Allahu e ka ndaluar, urdhëron për të mira dhe ndalon nga e keqja dhe jo për të përfituar vetë diçka, apo për sy e faqe. Besimtari çdo punë që e kryen e bën për hir të Allahut, siç thotë Allahu në Kuran: **"Thuaj: "Në të vërtetë, namazi im, kurbani im, jeta ime dhe vdekja ime, i përkasin vetëm Allahut, Zotit të botëve."** (Enam: 162.)

Po kështu edhe çdo gjë që besimtari e jep prej zekatit, sadakasë dhe shpenzimet që ai bën për ata që ka nën përgjegjësi, të gjitha këto janë për hir të Zotit. Pasuria është pronë e Zotit dhe njeriu është robi i Zotit dhe çdo gjë që ekziston është pronë e Tij. Besimtari gjithashtu nuk jep, as nuk merr fajde apo kamatë, nuk mashtron, dhe të gjitha këto nuk i bën që të tregohet me gisht për cilësitë e tij, por i bën për hir të Zotit. Kini frikë Zotin, dhe jepini secilit hakun që i takon, sepse ju do të pyeteni për të gjitha këto detyrime!

Dijeni, o njerëz, se fjalët më të mira gjenden në Librin e Allahut dhe udhëzimi më i mirë është udhëzimi i Muhamedit (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) dhe se punët më të këqija janë ato të sajuarat nga njerëzit!

O ju, që keni besuar Allahun; engjëjt e Tij bien në salavat për Profetin tuaj Muhamed, ndaj edhe ju bini në salavat dhe dua për të!

O Allah, bekoje dhe nderoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu siç e ke bekuar Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit! Ti në të gjitha botët je i madhëruar!

O Allah, fali besimtarët dhe besimtaret!

O Allah mbështete umetin islam, që të udhëzohet, të krenohen me Ty të bindurit dhe të përulen mëkatarët!

O Allah, na përudh në rrugën Tënde të drejtë dhe bëje punën tonë të jetë nën kënaqësinë tënde!

O Allah, mos lër asnjërin prej nesh këtu pa i falur gjynahet, pa i mbaruar hallin, pa i larë borxhin dhe pa ia lehtësuar çdo gjë të vështirë!

O Allah, na mjafto me hallallin tënd larg haramit, dhe me bindjen ndaj Teje larg gjynahut, dhe me të gjithë mirësitë e Tua!

O Allah, na dhuro një besim të qëndrueshëm, një zemër të ndjeshme, një gjuhë përkujtuese dhe një lutje të pranuar!

O Allah, na e shfaq të vërtetën kudo që të jetë dhe udhëzona në të, dhe na e shfaq të pavërtetën çfarëdo që të jetë, dhe largona prej saj!

Larg çdo të mete je, o Allah, lëvdata dhe falënderimi të përket Ty, s'ka zot tjetër veç Teje, me të vërtetë ne jemi njerëz të padrejtë!

Hutbe nr. 60

Turpi dhe vlerat e tij

Hytbja e parë:

Lavdërimi është për Zotin, nga Ai vjen e mira dhe bujaria. Ai e bëri turpin pjesë të besimit. Dëshmoj se s'ka zot tjetër veç Allahut, të vetëm dhe të pashoq, i madhëruar është Ai që **"Atij i lutet gjithkush që ndodhet në qiej dhe në Tokë e në çdo kohë Ai ushtron fuqinë e gjithëmbarshme."** (Rrahman: 29.)

Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i Dërguari i Tij, i dërguar për të gjithë xhinët dhe njerëzit. Mbarësia dhe bekimi i Allahut ardhtë mbi të, familjen dhe shokët e tij që përhapën fenë e tij në mbarë botën.

O njerëz! Kini frikë Allahun dhe t'iu vijë turp prej Tij, sepse Ai iu mbikëqyr në çdo kohë, kudo që të jeni. Ju dëgjon dhe shikon ndaj mos guxoni të mëkatoni! Mos mendoni se mund t'i fshiheni Atij, sepse Ai di të fshehtën dhe pëshpërimën.

O njerëz turpi është një virtyt i lëvduar, që e ruan njeriun nga veprimet e shëmtuara. Ai është një nga degët e besimit, Ebu Hurejra tregon se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: *"Besimi është shtatëdhjetë e disa degë (apo gjashtëdhjetë e disa degë), dega më e mirë dhe më e lartë është fjala La ilahe ila Allah dhe më e ulëta largimi i objekteve të dëmshme nga rruga. Edhe turpi është një degë e besimit."* (E përcjell Buhari, Muslimi.)

Njëherë Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) kaloi pranë një njeriu, i cili po e qortonte vëllain e tij pse ishte i turpshëm dhe Profeti i tha: *"Lëre atë, sepse turpi është pjesë e besimit."* (E përcjell Buhari, Muslimi.) Të gjitha këto hadithe tregojnë se turpi është një virtyt i lartë. Në gjuhën arabe fjala turp vjen nga fjala jetë, po kështu edhe shiu quhet ndonjëherë i tillë, sepse ai sjell jetë. E pra, turpi varet nga jeta e zemrës, sepse ajo e merr forcën dhe jetën prej saj, ashtu siç edhe turpi i pakët vjen nga një zemër dhe shpirt i vdekur. Një zemër sa më e gjallë të jetë, edhe turpi aq më i plotë është. Turpi është një moral, që të shtyn t'i largohesh të shëmtuarës dhe e bën njeriun e drejtë të mos jetë i pakujdesshëm ndaj saj.[31] Turpi qëndron mes robit dhe Zotit të tij, njeriut i vjen turp nga Zoti, që ta shohë atë duke rënë në gjynah dhe duke mos iu bindur Atij, por turpi qëndron edhe mes robit e njerëzve.

Për sa i përket turpit që duhet të ketë robi ndaj Zotit të tij, këtë na e ka sqaruar Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) në një thënie të tij ku thotë: *"Të kini turp prej Allahut, ashtu siç e meriton Ai."*

-Dhe shokët i thanë: Ne kemi turp, o i Dërguari i Allahut.

-Ai tha: *Nuk është kjo ajo, por ai që ka turp prej Allahut, ashtu siç e meriton Ai duhet të ruajë kokën dhe çka brenda saj, të ruajë barkun dhe ç'mban brenda,*

[31] Thënie e imam Shemsudin Ebu Abdullah Muhamed ibn Ebu Bekr.

të kujtojë vdekjen dhe belanë. Ai që kërkon Botën Tjetër i braktis bukuritë e kësaj bote, ai që i bën të gjitha këto ka pasur me të vërtetë turp prej Allahut, ashtu siç e meriton Ai." (E përcjell Tirmidhiu.)

Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) e sqaroi qartë në këtë hadith, se treguesit e turpit ndaj Allahut (aze ue xhel) janë ruajtja e gjymtyrëve nga gjynahet, përkujtimi i vdekjes dhe zvogëlimi i dëshirave në këtë botë.

Edhe Allahu sillet si i turpshëm me robin e Tij, por ky turp për Të do të thotë bujari, mirësi, fisnikëri dhe dorëdhënie. Allahu i Madhëruar është Bujar i madh dhe nuk ia kthen duart bosh robit të Tij, kur ai e lut Atë, kufizohet ta dënojë plakun e thinjur, që rininë e vet e ka kaluar në bindje ndaj Tij.

Turpi ndërmjet robit dhe njerëzve është ajo gjë që e pengon robin të veprojë gjëra që nuk i takojnë. Ai në këtë rast e urren që njerëzit të shohin prej tij ndonjë gabim apo veprim të turpshëm. Turpi e shtyn atë të mos bjerë në veprime të shëmtuara dhe të ulëta morale. Atij që i vjen turp prej Zotit i largohet të gjitha ndalesave në çfarëdo situate që ai të gjendet, kur është me njerëzit dhe kur është larg tyre. Ky është turpi i adhurimit, i frikës dhe i ndrojtjes nga Allahu (aze ue xhel), ky turp vjen nga njohja e Zotit, njohja madhështisë së Tij, afërsisë që Ai ka me robërit e Vet, mbikëqyrjes së robërve nga ana e Tij. Atij nuk i shpëton, as shikimi vjedhurazi, as se çfarë mbajnë njerëzit përbrenda. Ky lloj turpi është një nga nivelet më të larta të besimit, madje edhe më të lartat e ihsanit (mirësisë), siç thotë Profeti: *"Ihsani është ta adhurosh Allahun sikur ti e shikon Atë, por nëse nuk e sheh ti Atë, dije se Ai të sheh ty."* (E përcjell Buhari dhe Muslim.)

Atij njeriu që i vjen turp prej njerëzve patjetër duhet t'i rrijë larg çdo vesi dhe veprimi të shëmtuar. Ai nuk duhet të jetë sharës, fyes dhe të mos merret me llafe e me përgojime dhe nuk duhet të përdori fjalor të shëmtuar. Turpi që ai ka prej Zotit e ndalon atë nga gjynahet e që nuk i shohin njerëzit e ndërsa turpi prej njerëzve e ndalin nga gjynahet e dukshme. Kështu njeriu do të jetë i mirë nga brenda dhe nga jashtë, kur e shohin dhe kur nuk e shohin, kjo është arsyeja pse turpi është pjesë e besimit.

Atij që nuk i vjen turp nga asgjë, ai njeri nuk e ka për gjë të bëjë vepra të shëmtuara dhe të ketë një moral të ulët, ai i ngjan atij që nuk ka fare besim. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: *"Te njerëzit ka mbërritur një thënie e profetëve të mëparshëm që thotë: "Kur nuk të vjen turp, bëj çfarë të duash!"* (E përcjell Buhariu.) Që do të thotë se ai njeri që nuk ka turp i bën të gjitha gjërat e shëmtuara dhe të këqijat që ai do. Turpi është ai që e frenon njeriun nga gjëra të tilla, mirëpo turpi te ky njeri nuk ekziston dhe ai që nuk ka turp e zhyt veten në gjithçka të turpshme dhe të shëmtuar.

Shoku i Profetit Selman Farisiu (*Zoti qoftë i kënaqur me të*) thotë: "Allahu kur vendos ta shkatërrojë një njeri e zhvesh atë më parë nga turpi dhe pasi zhvishet nga turpi ai bëhet i urryer dhe urryes. Pasi bëhet i urryer dhe urryes, ai zhvishet nga besa dhe kthehet në një njeri tradhtar dhe të tradhtuar dhe pasi shndërrohet në një njeri të tillë, ai zhvishet nga mëshira dhe bëhet i ashpër e i vrazhdë. Pasi bëhet i ashpër e i

vrazhdë, ai zhvishet edhe nga besimi dhe pasi shndërrohet në një njeri pa besim, ai bëhet një djall i mallkuar dhe mallkues."

Ndërsa Ibn Abasi (*Allahut qoftë i kënaqur me të*) thotë: "Turpi dhe besimi janë të lidhur pas njeri tjetrit kur largohet turpi pas tij largohet edhe besimi."

Si hadithi ashtu edhe këto dy thënie tregojnë, se ai që është i paturpshëm nuk ka asnjë pengesë, që të kryejë vepra të turpshme. Një njeri i tillë nuk ruhet nga harami, nuk ka frikë nga gjynahet, nuk e kufizon gjuhën nga fjalët e këqija. Kjo është edhe një arsye pse në kohën që jetojmë janë shtuar e keqja, poshtërsia dhe lakuriqësia, sepse njerëzve nuk u vjen më turp për atë që bëjnë. Gjërat e turpshme dhe të shëmtuara bëhen ashiqare, madje vlerësohen si gjëra të bukura, edhe xhelozia te njerëzit ka rënë ndjeshëm, madje te disa njerëz ajo është zhdukur fare. Ka njerëz që mburren dhe krenohen me këto poshtërsi, duke filluar nga ata që i thonë vetes artistë e këngëtarë e deri tek ata që merren me sporte, ku të gjithë ekspozojnë trupin e tyre përtej kufirit të lejuar, e akoma më keq ata njerëz që hutohen mbas tyre dhe i marrin ata për shembuj.

Në kohën e sotme turpi është larguar më shumë nga gratë, që nuk e kanë për gjë të dalin rrugëve të zhveshura dhe të pispillosura, pa e vrarë mendjen se tërheqin vëmendjen e burrave, për të mos thënë që shumë prej tyre zhvishen për këtë qëllim. A nuk u vjen turp atyre njerëzve që lejojnë në shtëpitë e tyre të shihen nëpër televizione lloj-lloj poshtërsish dhe imoralitetesh?

A nuk u vjen turp atyre njerëzve, që i lënë fëmijët e tyre rrugëve të shoqërohen me gjithfarë njerëzish dhe të bëhen problem për shoqërinë me sjelljet dhe veprimet e tyre? A nuk u vjen turp atyre njerëzve, që pinë duhan pa u bërë përshtypje, se me të shqetësojnë ata që kanë pranë? A nuk u vjen turp atyre funksionarëve, që për mosimpenjim e sorollatin popullin nëpër zyrat e administratës publike?

A nuk i vjen turp atij tregtari që mashtron klientët e tij dhe i gënjen për mallin e tij?

Ajo që i shtyn këta njerëz, që të bëjnë të gjitha këto është largimi i turpit, ashtu siç thotë Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*): *"Kur nuk të vjen turp, bëj çfarë të duash!"*

Kini frikë Zotin, o njerëz, dhe ruajuni prej Tij në çdo çast!

Allahu i Madhëruar thotë: **"Vërtet, për ata që i frikësohen Zotit të tyre pa e parë Atë, do të ketë falje dhe shpërblim të madh! Sido që të flisni ju, fshehtas apo haptas, Ai e di mirë çka në zemrat tuaja. E si të mos dijë Ai që ka krijuar gjithçka, kur Ai njeh çdo gjë me imtësi dhe është i Mirënjoftuari?!"** (Mulk: 12-14.)

Allahu na begatoftë nëpërmjet Kuranit; mirësive dhe dobive të tij, ajeteve dhe dhikrit të tij, me të vërtetë Allahu është Ai që dëgjon dhe i përgjigjet lutësit.

Hytbja e dytë

Falënderimi i takon Allahut që vlerëson dhe nderon atë njeri që do. Dëshmoj se s'ka hyj tjetër veç Allahut të vetëm e të pashoq, të Vetëpërmbajturin dhe Bujarin. Dhe dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij me fenë e vërtetë. Paqja bekimi

dhe uratat e Zotit qofshin për të, familjen dhe shokët e tij.

O njerëz, frikësojuni Allahut dhe mësoni se turp i lavdëruar është ai turp që e ruan njeriun nga morali i keq dhe shtyn atë të bëj vepra të mira. E ndërsa ai turp që e pengon njeriun të fitojë nga dobitë e kësaj bote dhe të botës tjetër, ai është turp i padëshiruar, ai është dobësi, përulësi. Besimtarit nuk i vjen turp të thotë të vërtetën, të urdhëroj për të mira dhe të ndalojë nga e keqja. Besimtarit nuk i vjen turp që të pyesë për çështjet e fesë së tij, sepse një turp i tillë që të frenon nga e mira dhe thënia e fjalës së vërtetë vjen nga shejtani.

Turpi, o njerëz, është pjesë e besimit dhe një virtyt i Islamit. Ai tregon për fisnikërinë e njeriut dhe origjinën e tij të mirë. Turpi është një prej virtyteve të profetëve, sahabëve dhe tabiinëve. Aisha (*Allahut qoftë i kënaqur me të*) thotë: "Virtytet e larta janë dhjetë: sinqeriteti në të folur, sinqeriteti në bindjen ndaj Allahut, t'i japësh atij që të kërkon, ta shpërblesh atë që të bën një të mirë, të ruash lidhjet farefisnore, të mbash amanetin, të turpërohesh nga fqinji dhe nga shoku, të mirëpresësh mikun dhe e para e të gjitha këtyre gjërave është turpi."

Një fjalë e urtë thotë: "Ai që si rrobë të tij ka turpin, atij njerëzit nuk ia shohin mangësitë." Ibn Mes'udi (*Allahut qoftë i kënaqur me të*) thotë: "Besimi është i zhveshur, bukuria tij është devotshmëria e ndërsa rroba e tij është turpi."

Kaq për këtë hutbe. Bini në salavat, o njerëz, për Profetin tuaj, profetin e mëshirës, ashtu siç ju ka urdhëruar Allahu për këtë.

O Allah, bekoje dhe nderoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu siç e ke bekuar Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit! Ti në të gjitha botët je i madhëruar!

O Allah, fali besimtarët dhe besimtaret! O Allah, mbështete umetin islam që të udhëzohet, të krenohen me Ty të bindurit dhe të përulen mëkatarët!

O Allah, na përudh në rrugën Tënde të drejtë dhe bëje punën tonë të jetë nën kënaqësinë tënde!

O Allah, mos lër asnjërin prej nesh këtu pa i falur gjynahet, pa i mbaruar hallin, pa i larë borxhin dhe pa ia lehtësuar çdo gjë të vështirë!

O Allah, na mjafto me hallallin tënd larg haramit, dhe me bindjen ndaj Teje larg gjynahut, dhe me të gjithë mirësitë e Tua!

O Allah, na dhuro një besim të qëndrueshëm, një zemër të ndjeshme, një gjuhë përkujtuese dhe një lutje të pranuar!

O Allah, na e shfaq të vërtetën kudo që të jetë, dhe udhëzona në të, dhe na e shfaq të pavërtetën çfarëdo që të jetë, dhe largona prej saj!

Larg çdo të mete je, o Allah, lëvdata dhe falënderimi të përket Ty, s'ka zot tjetër veç Teje, me të vërtetë ne jemi njerëz të padrejtë!

Hutbe nr. 61

Shpenzimi në rrugë të Allahut dhe sinqeriteti në të

Hytbja e parë:

Falënderimi i përket Allahut, Zotit të botëve për mirësitë dhe dhuratat e Tij të panumërta. Ai na krijoi dhe na furnizoi, na urdhëroi që të shpenzojmë nga ajo që na dhuroi për të na e rezervuar shpërblimin e saj. Dëshmoj se s'ka hyj tjetër veç Allahut të vetëm e të pashoq, dëshmi që e themi me gojë dhe e shpallim kudo. Dëshmoj po ashtu se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij. S'ka të mirë që ai të mos na e ketë urdhëruar dhe as të keqe që të mos na e ketë ndaluar dhe paralajmëruar. Paqja dhe begatia e Allahut ardhtë mbi të, familjen, shokët dhe të gjithë ata që shpenzuan në rrugë të Allahut pa ju dridhur dora.

O njerëz, frikësojuni Allahut dhe falënderojeni Atë për atë që iu ka dhënë. Shpenzoni nga ajo që Ai iu ka dhuruar dhe dijeni se pasuria juaj është ajo që keni dhënë dhe jo ajo që keni ruajtur. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Kush prej jush e do më tepër pasurinë e trashëgimtarit të tij, sesa pasurinë e vet?* -I thanë: O i Dërguari i Allahut, nuk ka njeri prej nesh që të mos dojë më tepër pasurinë e tij! – Dhe ai tha: *Me të vërtetë pasuria e tij është ajo që ai e ka vënë përpara, ndërsa pasuria e trashëgimtarëve të tij është ajo që ai ka lënë mbrapa."* (E përcjell Buhari.)

Kjo do të thotë se gjithçka që njeriu shpenzon në jetën e tij në fushën e bamirësisë: dhënie lëmoshe, ngritja e vakëfeve, përkujdesja ndaj jetimëve, ushqimi i të uriturve, ardhja në ndihmë e të vobektëve, të gjitha këto janë pasuria, që ai ka vënë përpara dhe e ka rezervuar shpërblimin e saj tek Allahu, të shumëfishuar. Ajo është pasuria e tij e vërtetë që i mbetet dhe i bën dobi, ndërsa çdo gjë tjetër përveç kësaj është një pasuri e kufizuar në bazë të shëndetit dhe gjendjes së tij psikike. Kur njeriut i vjen sëmundja e vdekjes, atij me fe, nuk i lejohet të veprojë me pasurinë e tij sipas qejfit, ta japë sadaka apo ta dhurojë atë. Në një situatë të tillë njeriut nuk i merret për bazë asnjë miratim, që ai mund të japë për ndonjë pretendim, që mund t'i ngrihet atij nga ndonjë palë tjetër.

Ebu Hurejra thotë: "Një njeri erdhi dhe tha: O i Dërguari i Allahut! Cila sadaka është më e mira, apo ka më tepër shpërblim? –Dhe ai u përgjigj: *Të japësh sadaka në kohën kur ti je më dorështrënguar, je me shëndet të plotë, frikësohesh nga varfëria dhe shpreson se do të jetosh gjatë. Dhe nuk e lë këtë gjë derisa të të vijë shpirti në fyt e pastaj të thuash: kjo i takon filanit dhe kjo filanit! Dhe në fakt ajo i takonte atij."* (E përcjell Buhariu dhe Muslimi)

Në një situatë të tillë njeriu nuk lejohet të veprojë me pasurinë e tij për të cilën ai e ka lodhur trupin dhe mendjen gjatë gjithë jetës së tij, duke e mbledhur atë. Në këto

çaste ai ndodhet pranë shpronësimit, ku pasuria e tij do t'i përkasë dikujt tjetër tashmë. Ky njeri kur ishte i shëndetshëm nuk është treguar i kujdesshëm, në ato ditë kur zotërimi i tij ishte i plotë dhe pa pengesa. Në atë kohë atij i takonte, që të vinte para vetes diçka që do t'i mbetej dhe do ta shijonte shpërblimin e saj të përhershëm në botën tjetër. Po, është e vërtetë se Allahu ka bërë një lehtësim për njeriun, që nëse dëshiron mund të lërë testament, që pas vdekjes së tij diçka prej pasurisë së tij të shkojë për bamirësi, por me kusht që kjo sasi mos ta kalojë një të tretën e pasurisë së tij dhe të mos i jepet ndonjërit prej atyre që e trashëgon atë. Ebu Derda na përcjell se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) tha: *"Allahu e ka lehtësuar për ju një të tretën e pasurisë tuaj, që në prag të vdekjes të jepni prej saj, që duke ua shtuar veprat tuaja të mira ta rrisë shpërblimin për ju."* (E përcjell Tirmidhiu dhe është saktësuar nga Albani.)

Muslimani duhet të përfitojë nga kjo lehtësi që Allahu i ka dhënë për të marrë sa më tepër shpërblime. Ai mund të lërë testament për një të tretën e pasurisë së tij, apo edhe më pak për bamirësi të ndryshme dhe nuk duhet ta shpjerë këtë, aty ku nuk lejohet. Si për shembull në ripërtëritjen e ndonjë bidati, apo për ndonjë gjë të ndaluar, apo për ndonjë person që e do më tepër karshi një tjetri të ngjashëm me të.

O ju, që Allahu ju ka dhënë pasuri, jepni prej pasurisë tuaj për të blerë vendin në Xhenet! Allahu i Lartësuar thotë: **"Allahu ka blerë nga besimtarët jetën dhe pasurinë e tyre, në këmbim të Xhenetit."** (Teube: 111.)

O njerëz! Ka njerëz që e grumbullojnë pasurinë dhe thonë, se me këtë dua të siguroj të ardhmen time. Me këtë të ardhme ai kupton të ardhmen në këtë botë, ndërkohë që ai nuk e di se sa do të jetojë, dhe a do të mundë ta shijojë këtë pasuri apo do të vdesë, dhe do t'i mbetet të tjerëve. Ky njeri nuk mendon të sigurojë të ardhmen e tij në botën tjetër, për të cilën ka nevojë më tepër se çdo gjë tjetër, nuk mendon të shtojë dhe të shumëfishojë shpërblimin, që i ruhet dhe nuk i shteron kurrë.

O njerëz, shikoni mirësinë e Allahut ndaj jush. Ai kërkon prej jush atë që vetë ua ka dhënë, u urdhëron të shpenzoni atë që vetë ua ka dhuruar dhe ua merr borxh atë që vetë ua ka falur. Allahu i Madhëruar thotë: **"Jepni prej atyre mirësive që ju kam dhënë Unë."** (Munafikun: 10) Dhe thotë i Madhëruari:

"Ata që japin lëmoshë e që i japin Allahut një hua të mirë, qofshin burra ose gra, do t'u shumëfishohet përfitimi dhe do të kenë një shpërblim fisnik." (Hadid: 18.) Dhe përsëri thotë: **"Kush do t'i japë Allahut një hua të bukur, që Ai t'ia kthejë shpërblimin shumëfish? Allahu e shtrëngon** (riskun) **dhe e liron; tek Ai do të ktheheni."** (Bekare: 245.)

O njerëz! Nuk u kërkohet vetëm të pasurve që të japin sadaka, por edhe ata që nuk janë të pasur mund të japin sadaka, me aq sa të munden qoftë edhe pak. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Ruajuni nga zjarri (i Xhehenemit) qoftë edhe me një gjysmë hurme."* (E përcjell Buhari.)

"Kush jep sadaka sa vlera e një hurme nga fitimi i tij i pastër – e Allahu nuk e pranon vetëm se të pastrën- Allahu e merr atë me të djathtën e Tij dhe

pastaj e shton atë për llogari të atij që e dha, ashtu siç ndonjëri prej jush rrit mëzin e tij, derisa të bëhet sa një mal." (E përcjell Buhari dhe Muslimi.)

Allahu i ka lëvduar ata, që nuk i japin përparësi vetes së tyre edhe nëse dëmtohen, Ai thotë: **"duan t'u bëjnë më mirë mërgimtarëve, sesa vetes, edhe pse vetë janë nevojtarë."** (Hashr: 9.) Sadakaja është edhe shkak i ardhjes së riskut prej Allahut dhe i vazhdimësisë, i Madhëruari thotë: **"Thuaj: "Me të vërtetë, Zoti im i jep begati të bollshme kujt të dojë nga robërit e Tij dhe ia pakëson kujt të dojë. Ai ua zëvendëson atë që e ndani ju; Ai është Dhuruesi më i mirë."** (Sebe: 39.) E pra, Allahu ta zëvendëson atë që ti jep me diçka më të mirë në këtë botë dhe në tjetrën, dhe shumë herë më të madhe.

Sadakaja nuk e pakëson pasurinë, por e shton atë. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Për tre gjëra u betohem! Do t'u them diçka, ndaj mbajeni mend atë! Pasuria e robit nuk pakësohet nga sadakaja, nëse një robi i bëhet padrejtësi dhe duron, Allahu do t'i shtojë atij krenarinë, dhe nëse një njeri fillon të lypë Allahu do t'i hap atij derën e varfërisë."* (E përcjell Tirmidhiu dhe është sahih.)

E pra, asnjëri prej nesh nuk duhet t'i shkoj në mend, se nëse ai jep sadaka, pasuria e tij do të shkojë dhe do të humbasë. Ajo pasuri që ai ruan është pasuria që shkon dhe humbet, ndërsa ajo që jep është ajo që mbetet, ruhet dhe shtohet tek Allahu.

Nëna e besimtarëve Aishja (*Allahut qoftë i kënaqur me të*) tregon se një herë ata kishin therur një dele dhe Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) pyeti: *Çfarë ka ngelur prej saj?* Dhe Aishja u përgjigj: Prej saj ka ngelur vetëm një shpatull. Profeti tha: *"Ka mbetur e gjitha, përveç shpatullës së saj."* (E përcjell Tirmidhiu dhe është sahih.)

Kuptimi i këtij hadithi tregon, se e gjithë pjesa që ata kishin dhënë sadaka kishte mbetur, sepse ajo është ruajtur në Ahiret, ndërsa pjesa që ata nuk e kishin dhënë sadaka nuk do të ruhej. Më këtë hadith Profeti do t'i tregoj umetit të tij, se çdo gjë që jepet sadaka nuk humbet, por ruhet tek Allahu, e ndërsa ajo që ngelet në këtë botë është pasuria që shkon, prishet dhe s'kthehet më.

Mosdhënia e sadakasë bëhet shkak për humbjen e pasurisë, Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Në çdo ditë që njerëzit gdhihen dy engjëj zbresin dhe njëri prej tyre thotë: O Allah, zëvendësoja atij që jep! Ndërsa tjetri thotë: O Allah, dhuroi shkatërrim atij që e shtrëngon dorën."* (E përcjell Buhari dhe Muslimi.)

O njerëz! Jepni nga pasuria juaj e mirë dhe mos jepni atë më të keqen, Allahu i Madhëruar thotë: **"O besimtarë! Jepni pa u kursyer nga të mirat që keni fituar dhe nga ato që jua kemi nxjerrë Ne nga frytet e tokës. Mos dhuroni nga ato gjëra të pavlefshme të pasurisë suaj e të cilat ju nuk do t'i pranonit ndryshe veçse symbyllur. Ta dini se Allahu është i Vetëmjaftueshëm dhe i Denjë për çdo lëvdatë."** (Bekare: 267.)

Allahu urdhëron që të jepet nga pasuria e mirë dhe ndalon dhënien e asaj që nuk ka vlerë, dhe thotë se ashtu si ju nuk do të kënaqeshit nëse dikush do t'u dhurojë diçka pa vlerë, po kështu edhe ju mos i dhuroni të njëjtën gjë dikujt tjetër, se edhe atij nuk e pëlqen. Si doni t'u jepni njerëzve atë që vetë nuk do të donit ta merrnit?!

Më pas Allahu na tregon se Ai nuk ka nevojë për ne, por sadakaja që ne japim është për të mirën tonë, ndaj ky shpenzim i pavlerë nuk ka dobi, nëse nuk bëhet ashtu siç duhet. Allahu i Madhëruar thotë: **"Nuk keni për ta arritur përkushtimin e vërtetë, derisa të ndani** (lëmoshë) **nga ajo** (pasuri) **që e doni."** (Ali-Imran: 92.)

E pra, nuk do të meritoni të keni gradën e bamirësit, të devotshmit dhe nuk do të arrini pozita të larta në Xhenet, nëse nuk jepni sadaka nga pasuria juaj më e dashur.

Mbasi zbriti ky ajet sahabet menjëherë filluan të japin nga pasuria më e shtrenjtë dhe më e dashur për ta, për të kërkuar kështu kënaqësinë e Allahut. Ebu Talha Ensariu dhuroi për hir të Allahut kopshtin me pemë, që ai kishte dhe që e donte më tepër. Edhe Omeri kishte një robëreshë që e pëlqente shumë, por ai e la të lirë atë për hir të Allahut dhe tha: Allahu thotë: **"Nuk keni për ta arritur përkushtimin e vërtetë, derisa të ndani** (lëmoshë) **nga ajo** (pasuri) **që e doni.".** Të njëjtën gjë bënte edhe djali i Omerit, Abdullahi, kur kishte ndonjë gjë që i pëlqente së tepërmi e jepte atë sadaka për hir të Allahut.

Allahu i përshkruan bamirësit në fjalën e Tij duke thënë: **"Ata i ushqejnë të varfrit, jetimët dhe të zënët rob, edhe pse vetë janë nevojtarë, duke thënë: "Ne ju ushqejmë vetëm për hir të Zotit. Për këtë nuk duam shpërblim e as falënderim!"** (Insan: 8-9.)

Shumë prej njerëzve sot japin sadaka vetëm atë gjë që nuk e pëlqejnë dhe nuk e duan, dhe ndoshta duan ta flakin në plehra, sepse është e pavlerë, dhe nuk ka se çfarë u duhet. Por kjo nuk u bën dobi, siç thotë Allahu: **"Nuk keni për ta arritur përkushtimin e vërtetë, derisa të ndani** (lëmoshë) **nga ajo** (pasuri) **që e doni."**

O njerëz të Zotit! Shpenzoni atë më të mirën, sepse Allahu është vetë i Mirë dhe Ai pranon vetëm të mirën, dhe e mira është ajo që është hallall dhe e pëlqyer. Ruajuni, o njerëz, nga gjërat që bëhen pengesë për pranimin e sadakasë! Si për shembull, kur ai jep sadaka i detyruar dhe pa dëshirë. Allahu i Madhëruar thotë: **"Ndihmesat e tyre nuk do të pranohen, sepse ata janë njerëz që nuk e besojnë Allahun dhe të Dërguarin e Tij, namazit i afrohen vetëm në mënyrë të ngathët dhe nuk shpenzojnë** (nga pasuria), **veçse në mënyrë përbuzëse."** Ai njeri që jep sadaka pa dëshirë dhe nuk e bën këtë për të fituar shpërblimin e Allahut, padyshim që një njeri i tillë del i humbur dhe jo i fituar. Një tjetër gjë që bëhet shkak për mospranimin e sadakasë është edhe të përmendurit e saj, Allahu i Madhëruar thotë: **"Fjala e mirë dhe falja e gabimit janë më të vlefshme, se lëmosha që përcillet me fyerje. Allahu është i Vetëmjaftueshëm dhe i Butë** (nuk nxiton në dënim). **O besimtarë! Mos i çoni dëm lëmoshat tuaja, duke ua kujtuar ato** (atyre që ua keni dhënë) **dhe duke fyer."** (Bekare: 263-264.)

Allahu në këtë ajet na tregon se sadakaja bëhet e pavlerë, kur ajo shoqërohet

me përmendje dhe dashakeqësi dhe kjo mund të shfaqet nëpërmjet fjalëve ose veprimeve të tij. Ky gjynah e zhvlerëson shpërblimin e sadakasë. Kjo është përmendur edhe në hadithe të Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ku ai p.sh. thotë: *"Tre njerëzve Allahu nuk do t'u flasë Ditën e Kiametit, nuk do t'i vështrojë ata dhe as nuk do t'i pastrojë, dhe ata do të kenë ndëshkim të dhimbshëm: Ai që përmend atë që jep, ai që e lëshon rrobën e tij poshtë nyjës dhe ai që e shet mallin e tij duke u betuar me betime të gënjeshtërta."* (E përcjell Muslimi.)

Një tjetër arsye për të mos u pranuar sadakaja është, edhe kur ajo bëhet për sy e për faqe, Allahu i Madhëruar thotë: **"Siç vepron ai që e shpenzon pasurinë e vet për sy e faqe të botës dhe nuk beson Allahun dhe Ditën e Fundit. Ai shëmbëllen me një gur të lëmuar të mbuluar me dhé, mbi të cilin bie shiu me rrebesh, duke e lënë të zhveshur. Ata nuk kanë kurrfarë dobie nga veprat që kanë bërë, se Allahu nuk e udhëzon në rrugë të drejtë popullin mohues."** (Bekare: 264.)

Ai që i bën punët për sy e faqe është ai njeri, i cili dëshiron që njerëzit ta shohin punën e tij dhe do që të marrë lëvdata dhe nderime për të. Ai nuk kërkon shpërblimin e Allahut, sepse në zemër nuk ka kurrfarë besimi, Allahu atë e ka krahasuar me gurin e lëmuar, të cilin e ka mbuluar dheu, dhe ai që e shikon mendon se kur të bjerë mbi të shiu, në të do të mbijnë bimë ashtu siç mbinë mbi një tokë pjellore. Por shiu nuk bën gjë tjetër, veçse e zhvesh atë nga ai pak dhe' dhe na shfaq se kemi të bëjmë me një gur mbi të cilin nuk mund të mbijnë bimët. Kështu edhe zemra e këtij njeriu që nuk ka besim, punët dhe shpenzimet e tij janë pa vlerë, mbi të cilat nuk mund të ngresh dot asgjë.

O njerëz! Koprracia dhe pangopësia janë dy sëmundje që e pengojnë njeriun të japë sadaka dhe të shpenzojë në rrugë të Allahut, Allahu i Lartësuar thotë: **"Ata që bëhen koprracë me të mirat që ua ka dhënë Allahu, kurrsesi të mos mendojnë se kështu është më mirë për ta! Jo, kjo është më keq për ata! Ajo që kanë grumbulluar do t'u ngarkohet atyre në qafë Ditën e Kiametit."** (Ali-Imran: 180.)

Xhabiri na përcjell se i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: *"Ruajuni nga të bërit padrejtësi, sepse padrejtësia është errësira Ditën e Kiametit! Ruajuni nga koprracia, sepse koprracia ka shkatërruar ata që qenë para jush, ajo i shtyu ata të vrisnin njëri-tjetrin dhe të merrnin atë që u ishte bërë haram atyre."* (E përcjell Muslimi.)

Ebu Hurejra na tregon se e ka dëgjuar të Dërguarin e Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) të thotë: *"Shembulli i koprracit dhe i dorëdhënësit i ngjan dy burrave që veshin secili nga një parzmore të hekurt, nga gjiri deri sipër në supe. Dorëdhënësi sa herë që jep, parzmorja zgjatet dhe lëshohet mbi lëkurën e tij derisa t'i mbuloj gishtat dhe trupin e tij. Ndërsa koprraci sa herë që do të japë, ajo e shtrëngon dhe nuk luan vendit, ai e hap dhe ajo nuk hapet."* (E përcjell Buhari dhe Muslimi.)

Ky hadith do të thotë se dorëdhënësi sa herë që jep, jep me kënaqësi me lehtësi dhe përherë e më tepër atë e karakterizon zemërgjerësia ngjashëm me një parzmore të hekurt e të gjerë që vishet kollaj dhe që të mbron nga goditjet e armikut, ashtu edhe sadakaja të mbulon gjynahet dhe të mbron nga të këqijat. E kundërta ndodh për koprracin, i cili e ka të vështirë të japë sadaka dhe është i ngushtë në shpirt, ai i ngjan atij njeriu që nuk e vesh dot parzmoren, sa herë që koprraci përpiqet të japë i shtrëngohet dora, si ai që sa herë do ta veshi një parzmore të ngushtë shtrëngohet dhe nuk e lëviz dot... (Shih Fet'hul Barin.)

Kini frikë Zotin, o njerëz, dhe ruajuni nga këto vese të këqija! Kapuni pas virtyteve të mira! Allahu xhele shanuhu thotë: **"O besimtarë, mos lejoni që pasuria dhe fëmijët tuaj t'ju largojnë nga të përmendurit e Allahut. Ata që e bëjnë këtë, do të humbin. Prandaj jepni prej atyre mirësive që ju kam dhënë Unë, para se t'i vijë vdekja ndonjërit, e ai të thotë: "O Zoti im, sikur të më kishe lënë edhe një kohë të shkurtër në jetë, do të kisha dhënë lëmoshë dhe do të bëhesha ndër të mirët!" Por Allahu nuk ia shtyn afatin askujt, që i vjen koha** (e vdekjes); **Allahu e di mirë gjithçka që bëni ju."** (Munafikun: 9-11.)

Ju thashë këtë që dëgjuat dhe i kërkoj falje Allahut, se me të vërtetë Ai është Falës i madh e Mëshirëbërës.

Hytbja e dytë

Falënderimi i takon Allahut, Zotit të botëve, Ai që dhuron dhe jep kënaqësi, Ai që i ka premtuar atij që jep (për hir të Allahut), e ky ka frikë (nga Ai) dhe dëshmon për vërtetësinë e më të bukurës (besimit), se do t'ia lehtësojë atij rrugën drejt shpëtimit. Kurse atij që është koprrac, ndihet i vetëmjaftueshëm, dhe e quan gënjeshtër më të bukurën (besimin), atij do t'ia lehtësojmë rrugën drejt dënimit.

Dëshmoj se s'ka hyj tjetër veç Allahut, të vetëm e të pashoq, Atij i përket kjo botë dhe tjetra. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Allahut, të cilit në veçanti i është dhënë ndërmjetësimi më i madh. Paqja e Allahut, bekimet dhe uratat e Tij qofshin mbi Profetin tonë, familjen dhe shokët e tij që luftuan me mish e me shpirt për lartësimin e fjalës së Allahut.

O njerëz! Kini frikë Zotin dhe përgatituni me pasurinë tuaj për atë që po vjen! Përgatituni para se t'u vijë vdekja dhe të largoheni nga kjo botë! Vendosini sadakatë tuaja në vendin e duhur dhe në duart e atyre që e meritojnë. Jepuni të varfërve, nevojtarëve, jetimëve dhe të mbyturve në borxhe. Dijeni se më mirë është ta jepni sadakanë në mënyrë të fshehtë, që të jeni sa më larg syefaqësisë dhe të përfitojë nga sadakaja edhe ai i varfër që i vjen turp ta marrë atë. Por nëse ka dobi në dhënien e sadakasë në mënyrë të dukshme, në rastet kur je shembull për të tjerët, apo për të nxitur në një projekt bamirësie, atëherë nuk ka problem. Allahu i Lartësuar thotë: **"T'i jepni lëmoshat haptazi, është gjë e mirë, por t'ua jepni ato të varfërve fshehurazi, është edhe më mirë dhe ju shlyen disa nga gjynahet tuaja. Allahu e njeh mirë çdo vepër që ju bëni."** (Bekare: 271.) Përzgjidhini njerëzit që u jepni

sadakanë, jepuni atyre nevojtarëve që nuk kërkojnë sepse këta janë njerëzit që e meritojnë më tepër sadakanë, Allahu thotë: "(Lëmosha) **u takon të varfërve, të cilët kanë hyrë në rrugën e Zotit e nuk janë në gjendje të udhëtojnë** (për të fituar). **Kush nuk i njeh ata, kujton se janë të kamur, për shkak se ata nuk lypin. Do t'i njohësh nga pamja e tyre. Ata nuk i mërzisin njerëzit duke lypur. E çdo gjë që shpenzoni prej të mirave, Allahu i di ato."** (Bekare: 273.)

Ata janë njerëz që nuk munden të plotësojnë nevojat e tyre, e megjithatë nuk u lypin njerëzve, druhen ta bëjnë një gjë të tillë dhe njerëzit mendojnë, se ata nuk kanë nevojë. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Nuk është i vobektë ai që u shkon njerëzve nga pas dhe që mjaftohet me një dhe dy kafshata, një dhe dy hurma. Por i vobektë është ai që nuk gjen çfarë i mjafton, që nuk bie në sy dhe nuk u kërkon njerëzve që t'i japin sadaka."* (E përcjell Buhari dhe Muslimi.)

Ai që kërkon ka të drejtën e tij ndaj atij që i kërkon. Nëse është i sinqertë, se me të vërtetë ai është nevojtar, ai për këtë nuk ka gjynah. Por nëse gënjen, ai ka gjynah dhe ajo që merr është haram dhe prush i zjarrit të Xhehenemit. I Dërguari i Allahu thotë: *"Kush u kërkon njerëzve nga pasuria e tyre për të pasur sa më shumë; ai u kërkon njerëzve një prush të zjarrtë, ndaj në daç t'i shtojë në daç t'i pakësojë!"* (E përcjell Muslimi.)

Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) gjithashtu thotë*: "Lypja është një gërvishtje me të cilën njeriu gërvisht fytyrën e tij, përveç kur njeriu i kërkon atij që ka pushtet, apo kur patjetër duhet të kërkojë."* (E përcjell Tirmidhiu dhe është sahih.) Ibn Omeri na përcjell se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) tha: *"Ndonjëri prej jush lyp gjatë gjithë kohës, derisa ta takojë Allahun e Lartësuar dhe në fytyrën e tij nuk i mbetet copë mishi."* (E përcjell Buhari dhe Muslimi.)

Zubejr in Avami tregon se i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: *"Nëse një njeri prej jush do të marrë një copë litar dhe do të marrë malin dhe kthehet me një turrë me dru mbi shpinë dhe i shet ato, e Allahu me këtë i ruan fytyrën; është më e mirë për të, sesa t'u kërkojë njerëzve, i dhanë apo nuk i dhanë."* (E përcjell Buhari.)

E lusim Allahun që të na mjaftojë me hallallin e Tij dhe të na ruajë prej haramit dhe po kështu edhe me mirësinë e Tij para çdokujt tjetër! O ju, që keni besuar! Allahu dhe engjëjt e Tij bien në salavat për Profetin tuaj Muhamedin, ndaj bini në salavat për të! O Zot bekoje Muhamedin dhe familjen e Muhamedit, ashtu siç e ke bekuar Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit, Ti në të gjitha botët je i lavdëruar.

O Zot, fali besimtarët dhe besimtaret! O Zot udhëzoje këtë popull, ku të vlerësohen njerëzit e mirë dhe të udhëzohen njerëzit e prishur!

O Zot, na trego të vërtetën, të vërtetë, dhe na begato me ndjekjen e saj, na e trego të shtrembrën, të shtrembër, dhe na largo prej saj!

Hytbe nr. 62

Lufta ndaj epshit dhe ndaj shejtanit

Hytbja e parë:

Falënderimi i takon Allahut, Zotit të botëve, që urdhëroi luftën dhe e bëri atë detyrim për të gjithë njerëzit, sipas vendit dhe mundësive. Dëshmoj se s'ka Zot tjetër veç Allahut, të vetëm e të pashoq, dëshmi që të shpëton në Ditën e dëshmive, për atë që e thotë dhe punon me të. Dëshmoj se Muhamedi është i Dërguari i Zotit dhe robi i Tij. Më i miri i njerëzve, paqja dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi të, familjen dhe shokët e tij të nderuar.

O njerëz! Kini frikë Allahun dhe binduni Atij! Allahu i Madhëruar thotë: **"Luftoni në rrugën e Allahut, ashtu si duhet luftuar."** (Haxh: 78.)

Ky urdhër u drejtohet të gjithë muslimanëve dhe është detyrim për gjithsecilin brenda mundësive të tij. Allahu i ka urdhëruar besimtarët të luftojnë ashtu siç duhet, po ashtu edhe i urdhëroi t'i frikësohen Atij siç e meriton Ai.

Lufta është me katër shkallë:

E para, lufta me vetveten.

E dyta, Lufta me shejtanin.

E treta, Lufta me armiqtë e besimit.

E katërta, Lufta me hipokritët.

Më e rëndësishmja dhe baza të gjitha këtyre që u përmendën është "lufta me vetveten". Nëse njeriu nuk lufton me vetveten e tij në radhë të parë, duke e nënshtruar atë ndaj urdhëresave dhe ndalesave të Allahut, nuk ka sesi të luftojë armikun e jashtëm. Është e pamundur të luftosh armikun e jashtëm po nuk luftove më parë armikun e brendshëm. Për këtë qëllim edhe Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Luftëtar është ai lufton me veten e tij për t'iu bindur Allahut, dhe emigrant (për hir të Zotit) është ai që emigron nga ajo që Allahu e ka ndaluar."* Ai gjithashtu në hutbe thoshte: *"I kërkojmë mbrojtje Allahut të na ruajë nga të këqija e vetvetes dhe nga prapësitë e punëve tona."* (E përcjellin Taberani dhe Ebu Jala.)

Ai që nuk shpëton nga të këqijat e tij, nuk mund të arrijë tek Allahu, sepse ato bëhen pengesë në rrugën drejt Tij. Njerëzit në këtë drejtim ndahen në dy grupe: Një grup është mundur nga epshet dhe janë bërë skllav të tyre, derisa ato i shkatërrojnë si njerëz. Ndërsa grupi tjetër kanë dalë fitimtar ndaj vetvetes dhe kanë arritur ta kenë nën kontroll atë. Të dy këta grupe i ka përmendur Allahu në fjalën e Tij:

"Atëherë ai që ka shkelur gjithçka dhe ka parapëlqyer jetën e kësaj bote, sigurisht që do të ketë për strehë Xhehenemin. Kurse ai që i është frikësuar madhërisë së Zotit të tij dhe e ka frenuar veten nga dëshirat, pa

dyshim që do të ketë për strehë Xhenetin.” (Naziat: 37-41.) Vetvetja e fton njeriun drejt tejkalimit të kufijve dhe dhënies përparësi të kësaj bote, e ndërsa Zoti e urdhëron robin e Tij që t’i frikësohet dhe t’i shmanget tekave. Njeriu i gjendur ndërmjet këtyre dy thirrjeve, ose do t’i përgjigjet vetvetes dhe do të humbasë, ose do t’i përgjigjet Zotit dhe do të shpëtojë.

Vetvetja të shtyn të jesh koprrac dhe të mos shpenzosh në rrugë të Allahut, e ndërsa Zoti të fton të shpenzosh për hir të Tij. Allahu i Madhëruar thotë: **“Prandaj frikësojuni Allahut sa të mundeni, dëgjoni e binduni dhe shpenzoni për bamirësi në të mirën tuaj. Ata që e ruajnë veten nga lakmia e saj, pikërisht ata janë të fituarit.”** (Tegabun: 16.)

Njeriu për kënaqësinë e tij trupore shpenzon dhe shpërdoron me mijëra, ndërsa nuk denjon t’i jap të varfërve dhe nevojtarëve, as edhe një qindarkë! Ndonjëherë vetvetja e shtyn njeriun drejt së keqes, ndonjëherë ndërgjegjja bëhet aktive pas ndjesisë së gabimit që pëson, dhe ndonjëherë ndjehet e qetë dhe e kënaqur me bindjen ndaj Allahut, me dashurinë dhe përmendjen e Tij. Fakti që njeriu ndjen qetësi shpirtërore, kjo është diçka e mirë dhe e lavdëruar, ndërsa kur ai ndodhet në pozita me prirje drejt së keqes është një pozitë kritike, dhe nëse ndodhet në pozitën e vetëkritikës, pa dyshim që diçka e tillë është pozitive, përderisa rikujton Allahun dhe hakun që ka ndaj Tij. Omer ibn Hatabi (*Allahut qoftë i kënaqur me të*) ka thënë: “Merreni në llogari vetveten para se të merreni në llogari. Peshojeni veten para se t’u peshojnë, sepse për ju nesër do të jetë më e lehtë nëse e merrni në llogari vetveten sot. Zbukurohuni për shfaqjen e madhe: **“Atë Ditë do të mbeteni zbuluar dhe asnjë fshehtësi e juaja nuk do të mbetet pa u shfaqur.”** (Haka: 18.)

Një nga **të parët tanë**, Mejmun ibn Mehrani thoshte: “Njeriu nuk bëhet i devotshëm nëse nuk e merr në llogari vetveten më ashpër sesa ortaku ortakun e tij.”

Shpirtin e ke si ortakun mashtrues, nëse nuk e merr në llogari ta merr pasurinë.

Omeri i shkruante një prej të emëruarve të tij: “Merre në llogari vetveten kur je rehat para se llogaria të jetë e ashpër, sepse kush e merre veten në llogari kur është rehat para se llogaria të jetë e ashpër gjendja e tij do të jetë e kënaqshme dhe e lumtur. Ai që shqetësohet mbas jetës dhe mbas dëshirave, gjendja e tij do të jetë e trishtueshme dhe e hidhur.”

Hasan Basriu thotë: “Llogaria Ditën e Kiametit do të lehtësohet për njerëzit, që e kanë marrë vetveten në llogari, që në këtë botë dhe do të vështirësohet në Ditën e Kiametit për ata njerëz, që e kanë marrë këtë rrugë pa e marrë në llogari vetveten.”

Ajo që ia lehtëson njeriut vetëllogarinë në këtë botë është dija, sa më shumë të përpiqet ai sot me dijen, aq më shumë do të ndjehet rehat nesër, kur llogaria të jetë në dorën e tjetërkujt. Dhe sa më shumë ta lërë pas dore sot këtë gjë në këtë botë, aq më e ashpër do të jetë llogaria e tij nesër. Nëse njeriu e merr në llogari sot vetveten, ai do të fitojë Firdeusin, e nëse sot e lë pas dore këtë llogari humbja e tij nesër do të jetë hyrja në zjarr të Xhehenemit.

Një njeri i mençur dhe një besimtar tek Allahu dhe Dita e Gjykimit nuk i shpëton

pa e marrë veten në llogari në çdo veprim dhe aktivitet të tij. Dallimi se kush e ka marrë veten e tij në llogari këtu dhe kush jo do të duket Ditën e Kiametit, Allahu i Madhëruar thotë: "(Kini frikë) **ditën, kur çdokush do ta gjejë përpara atë që ka punuar mirë dhe atë që ka punuar keq, duke dëshiruar që midis tij dhe së keqes së tij, të ketë largësi të madhe."** (Ali-Imran: 30.)

Kini frikë Allahun, o njerëz, dhe merreni në llogari vetveten para se të vijë Dita e premtuar, ballafaqohuni me të për hir të Allahut ashtu siç duhet.

Imam Kajimi thotë: "Lufta ndaj vetvetes bëhet në katër shkallë:

E para: Të përpiqesh të mësosh të drejtën dhe fenë e vërtetë, pa të cilën nuk mund të ketë për shpirtin, as shpëtim, as lumturi, as në këtë jetë dhe as në tjetrën. Nëse njeriu nuk e zotëron këtë dije, ai do të jetë i dështuar në të dyja botët.

E dyta: Të përpiqesh të veprosh me atë që di, sepse thjesht të dish dhe të mos veprosh me atë që di, nëse nuk i bën dëm vetes, dobi nuk ke për të pasur prej kësaj dije.

E treta: Të përpiqesh të thërrasësh te kjo dije dhe të mësosh ata që nuk dinë, ndryshe do të jesh nga ata që fshehin atë që ka zbritur Allahu, që fshehin dritën dhe udhëzimin. Kjo dije nuk bën dobi dhe nuk të shpëton nga ndëshkimi i Zotit.

E katërta: Të përpiqesh në mbajtjen e durimit, nga shqetësimet dhe telashet që të vijnë, si shkak i thirrjes për hir të Allahut.

Nëse plotësohen këto katër shkallë, atëherë një njeri i tillë do të bëhet një dijetar **rabani** (edukator shembullor). Ka një konsensus ndërmjet **të parëve** (selefëve), se një dijetar nuk quhet rabani derisa ta njohë të vërtetën, të punojë me të dhe t'i mësoj të tjerët. Ai që di, punon dhe mëson të tjerët e ka çuar në vend amanetin e tij.

Lukmani e porositi djalin e vet duke i thënë: "O biri im besimi është një prijës dhe puna është një udhërrëfyes e ndërsa vetvetja një gjë e pashtruar. Nëse udhërrëfyesi dembeloset edhe shpirti do t'i humbasë rrugën, e nëse dobësohet prijësi, shpirti do të rebelohet, por nëse që të dy rezistojnë atëherë edhe shpirti do të mbetet i qëndrueshëm."

Shpirti i njeriut bëhet tamahqar dhe nëse punët do t'i lësh nën komandën e tij, ai do të prishë punë, por nëse ti e vë nën urdhrat e Allahut, ai ndreqet. Ruaje veten dhe vëre atë gjithmonë nën akuzë për mangësi në fe, bëje të të bindet dhe jo t'i bindesh. Një njeri i mençur e nënshtron veten e tij ndaj vështirësive, derisa ta pranojë të vërtetën, ndërsa një njeri i lehtë e liron shpirtin e tij të zgjedh çfarë morali t'i teket dhe t'i pëlqejë.

O njerëz, padyshim që shpirtit të njeriut nuk i pëlqen pesha e bindjes, pavarësisht se pas rehatisë vjen humbja dhe trishtimi.

Njeriut nuk i pëlqen të falet natën, as të agjërojë ditën, ai përton të shkojë në xhami për t'u falur. Sa e sa njerëz rrinë nëpër kafene me orë të tëra apo nëpër tregje dhe nuk lodhen, ndërsa kur vjen puna për të shkuar në xhami për pak minuta, nuk gjejnë aspak kohë! Njeriu nga natyra nuk i pëlqen të shpenzojë apo të luftojë, siç thotë Allahu: **"Lufta është bërë detyrim për ju, ndonëse e urreni. Por mund ta urreni një gjë, ndërkohë që ajo është e mirë për ju e mund ta doni një gjë,**

ndërkohë që ajo është e dëmshme për ju. Allahu di, kurse ju nuk dini." (Bekare: 216.) Nuk i pëlqen të urdhërojë për të mira dhe të ndalojë nga e keqja, nuk i pëlqen të merret me pajtimin e njerëzve, dhe kështu nuk do të gjesh ndonjë urdhëresë, që të mos ketë në shpirtin e robit një pengesë për ta kryer atë. O njeri, nëse do t'i shkosh vetes pas tekave dhe dëshirave do të humbësh veten! Allahu thotë: **"Kurse ju adhuroni kë të doni në vend të Tij!" Thuaj: "Të humburit e vërtetë janë ata që do të humbin veten dhe familjen e tyre në Ditën e Kiametit. Ja, kjo është humbja e qartë!"** (Zumer: 15.)

O njeri, nëse do t'i shkosh pas dëshirave vetes tënde, ti do t'i bësh padrejtësi, sepse do ta ekspozosh para ndëshkimit të Allahut. Dhe ti mendon se duke ia plotësuar vetes të gjitha tekat e ke kënaqur atë, ndërkohë që ti e ke privuar atë nga shpërblimi i Zotit.

O njerëz! Armiku i dytë pas vetes tënde është shejtani. Ai ishte armiku i babait tonë Ademit dhe armiku i të gjithë njerëzimit. Allahu na ka tërhequr vërejtjen që të ruhemi nga rreziku i tij, Ai thotë: **"Vallë, a nuk ju kam urdhëruar, o bijtë e Ademit, që të mos e adhuroni djallin, se ai është vërtet armik i hapët i juaji."** (Jasin: 60.)

Allahu na ka urdhëruar t'i kërkojmë mbrojtje Atij nga shejtani dhe e keqja e tij. Shejtanin-xhin e largon nga njeriu vetëm Allahu, ai mund të jetë prej xhinëve, ose prej njerëzve, siç thotë i Madhëruari: **"Kështu, çdo profeti Ne i kemi caktuar armiq djajtë e njerëzve dhe të xhindeve, të cilët e frymëzojnë njëri-tjetrin me fjalë boshe të zbukuruara për mashtrim."** (Enam: 112.)

Shejtanët bashkëpunojnë për ta shkatërruar njeriun. Shejtani xhind nxit me anë të vesveses, nxit për keq dhe të pezmaton nga punët e mira. Ai është një armik i fshehtë, që njeriu nuk e sheh, ai lëvrin te njeriu si gjaku nëpër deje. Allahu i Lartësuar thotë: **"Ai dhe shpura e tij ju sheh, prej nga ju nuk i shihni ata."** (Araf: 27.)

Atë nuk e pengojnë, as muret, as dyert, por e pengon përmendja e Allahut. Ndërsa shejtani-njeri është njeri që shihet nga njerëzit, ai ulet dhe flet me njerëzit. Sa të shumtë që janë sot shejtanët njerëz dhe sa të shumuara janë thirrjet e tyre drejt së keqes! Ata i përdorin të gjitha mjetet dhe metodat për këtë qëllim. Thërresin drejt imoralitetit në emër të lirisë, i ftojnë gratë të dalin nga shtëpitë drejt lakuriqësisë në emër të çlirimit nga shtypja, ftojnë në dëgjimin e çmendurive muzikore, përdorimin e drogës dhe të pijeve alkoolike në emër të argëtimit, nxisin në lënien e namazit dhe ndjekjen e epsheve në emër të tolerancës, ftojnë në lënien e fesë dhe ndjekjen e normave të tjera në emër të barazisë dhe tolerancës, ftojnë në shirk dhe bidate dhe lënien e teuhidit dhe Sunetit në emër të lirisë së mendimit dhe mos-ngurtësimit. Urdhërojnë për të këqija dhe ndalojnë nga e mira, bëhen pengesë në rrugën e thirrjes islame, nxisin mëkatarët dhe nënçmojnë besimtarët e devotshëm. Bëjnë thirrje për largim nga normat e fesë në emër të qytetërimit bashkëkohor, paçka se ai vjen nga jobesimtarët. Këta janë shejtanët-njerëz dhe këto janë shenjat dhe punët e tyre, këta janë ushtria e djallit, vëllezërit dhe ndihmuesit e tij. Ruajuni prej tyre! Luftojini ata

derisa të ndalni mësymjen e tyre ndaj familjes dhe shoqërisë tuaj.

Imam Ibn Kajimi thotë: "Allahu e krijoi njeriun dhe e zgjodhi atë në mes të gjithë krijesave dhe e bëri zemrën e tij sëndukun e thesareve të Tij, siç është besimi, teuhidi, sinqeriteti, dashuria, turpi, ndërgjegjja... etj. Allahu do ta shpërblejë njeriun, kur ai të dalë para Tij në mënyrën më të mirë e më të plotë dhe kjo është shikimi i Fytyrës së Tij, fitimi i kënaqësisë së Tij dhe futja në Xhenetin e Tij. Por pavarësisht kësaj Allahu e ka sprovuar njeriun me epshe, zemërim dhe pavëmendshmëri, e ka sprovuar me armikun e tij djallin, që nuk i ndahet dhe i vjen njeriut sipas natyrës së tij dhe andej nga i pëlqen, duke pajtuar kështu mes dëshirës së njeriut (për të mëkatuar) dhe dëshirës së shejtanit (për ta hedhur njeriun në gjynahe)... Për këtë arsye edhe Allahu me mëshirën e Tij i vjen në ndihmë njeriut me ushtarë të tjerë që ai t'u rezistojë këtyre sulmeve armiqësore, që duan ta shkatërrojnë atë. Allahu i dërgoi njeriut Profetët e Tij dhe bashkë me ta zbriti librat e Tij, i erdhi në ndihmë njeriut me engjëll, që të balancojë sulmin e shejtanit. Kur shejtani e shtyn njeriun për diçka, engjëlli e shtyn atë t'i bindet urdhrit të Zotit të vet. Allahu ia ka bërë të qartë njeriut, se çfarë shkatërrimi e pret nëse i bindet armikut të tij, dhe kështu njeriu herë i përgjigjet njërit, dhe herë tjetrit. I fituar është ai që i shkon Allahu në ndihmë.

I ruajtur është ai që e ruan Allahu i Madhëruar. Ai që përball ndjesisë, që e shtyn për keq i ka vënë ndjesinë e kënaqësisë ndaj Zotit, e cila e shtyn për mirë. Sa herë që e para e shtyn për keq e dyta e ndalon, sa herë që e ndalon nga e mira e dyta e urdhëron. Allahu i ka vënë njeriut përkarshi pasionit që e shtyn për t'iu bindur shejtanit dhe ndjesisë që e shtyn për të këqija, një dritë, një qartësi dhe një arsye që ta pengojë atë të shkojë pas tekave. Allahut i përket falënderimi, që zmbrapsi intrigat e shejtanit, duke na bërë të ndjekim Sunetin dhe Kuranin.

Allahu i Madhëruar thotë: **"Për Diellin dhe shkëlqimin e tij dhe për Hënën që e përcjell atë! Për ditën që ia zbulon shkëlqimin atij** (diellit) **dhe për natën kur e mbulon atë! Për qiellin dhe për Atë që e ka ndërtuar! Për Tokën dhe për Atë që e ka shtruar! Për shpirtin dhe për Atë që e ka përsosur, duke ia bërë të njohur atij të keqen e të mirën! Vërtet, kushdo që e pastron shpirtin, do të shpëtojë, ndërsa kushdo që e shtyp atë** (me punë të këqija), **do të dështojë."** (Shems: 1-10.)

Allahu na begatoftë mua dhe juve nëpërmjet Kuranit dhe Sunetit dhe na dhëntë përfitim nga ajetet dhe urtësitë, me të vërtetë Ai është Dëgjuesi dhe Ai që i përgjigjet lutjes!

Hytbja e dytë

Falënderimi i qoftë Zotit, që i vjen në ndihmë atij që e kërkon, që strehon dhe mbron atë që i drejtohet Atij. Dëshmoj se s'ka hyj tjetër veç Allahut, të vetëm dhe të pashoq dhe se nuk bëhet asgjë pa lejen e Tij. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Allahut, që Ai e dërgoi për mbarë njerëzit, si përgëzues dhe paralajmërues. Zbriti mbi të Librin e Tij. Begatia e Allahut, urata dhe mbarësia e Tij qoftë mbi të,

familjen dhe shokët e tij. O njerëz! Kini frikë Zotin dhe kapuni pas litarit të Tij! Bëhuni pjesëtarë të partisë së Tij, Allahu thotë: **"Pa dyshim ata që marrin për mik e mbrojtës Allahun, të Dërguarin e Tij dhe besimtarët, ta dinë se pala e Allahut do të jetë fituese."** (Maide: 56.)

O robërit e Zotit! Në këtë botë ka dy grupe njerëzish: Pala e Zotit dhe pala e shejtanit.

Pala e Allahut janë të gjithë ata njerëz, që i besojnë Atij, dhe kanë ndjekur të dërguarit e Tij, dhe luftuan në rrugën e Tij. Pala e shejtanit janë ata, që i besuan të kotës dhe refuzuan Allahun, pikërisht ata janë të humburit. Allahu thërret drejt Shtëpisë së Paqes dhe i Dërguari i Tij thërret për tek Islami, e ndërsa shejtani i thërret njerëzit e tij drejt skëterrës. Allahu i Lartësuar thotë: **"Ata ju thërrasin në zjarr, kurse Allahu, me mirësinë e Tij, ju thërret në Xhenet e falje. Ai ua shpjegon njerëzve shpalljet e Veta, që të mendojnë ata."** (Bekare: 221.)

Ai që i përgjigjet thirrjes së Allahut, ai i përket palës së Tij, Allahu i Lartësuar thotë: **"Kushdo që i bindet Allahut dhe të Dërguarit, do të jetë me ata që Allahu u ka dhënë shumë dhunti: me profetët, me të sinqertët, me dëshmorët dhe me të drejtët! Eh, sa shokë të mrekullueshëm janë këta!"** (Nisa: 69.)

Ai që i përgjigjet thirrjes së shejtanit, e braktis namazin, ndjek pasionet, dëgjon muzikë dhe këngëtare, në vend që të dëgjojë Kuran, e humbet kohën pas lojërave dhe gjërave të kota, padyshim që një njeri i tillë i përket palës së shejtanit. Sidomos kur ai bëhet edhe vetë një thirrës drejt së keqes, kur mundohet t'i largojë muslimanët nga Libri i Zotit dhe Suneti i Profetit. Kur ai bëhet përthithës i ideologjive shkatërrimtare në një shoqëri muslimane. Ruajuni nga partia e shejtanit! Kërkojini mbrojtje Allahut që t'iu ruajë nga e keqja e tyre. Mos u mashtroni pas parrullave të tyre dhe as pas paraqitjes së jashtme që ata hiqen sikur ju duan juve, apo ju duan të mirën. Prijësi dhe udhëheqësi i tyre Iblisi i ka thënë babait tonë të përbashkët Ademit: **"O Adem, a do të të tregoj pemën e përjetësisë dhe të një mbretërimi që nuk zhduket?"** (Taha: 120.) Ai i mashtroi prindërit tanë, duke iu betuar atyre, se nuk dëshiron gjë tjetër vetëm që t'i këshillojë ata: **"Dhe iu betua atyre** (duke thënë): **"Vërtet, Unë jam për ju këshillues i sinqertë!"** (Araf: 21.)

Allahu na ka paralajmëruar nga ky armik duke na thënë: **"O bijtë e Ademit, le të mos ju mashtrojë kurrsesi djalli, ashtu si i nxori prindërit tuaj nga Xheneti"** (Araf: 27.)

Ushtria e djallit dhe bashkëpunëtorët e tij sot janë të shumtë, bëjnë thirrje drejt imoralitetit, kundra fesë, drejt humbjes... dhe të gjitha këto në emër të përparimit, tolerancës dhe qytetërimit! Shumë njerëz janë mashtruar prej tyre, përjashto këtu ata që do Allahu...

O ju, që keni besuar! Allahu dhe engjëjt e Tij bien në salavat për Profetin tuaj Muhamed, ndaj bini edhe ju në salavat për të!

O Allah, bekoje dhe nderoje Muhamedin dhe familjen e tij ashtu siç e ke bekuar Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit! Ti në të gjitha botët je i madhëruar!

O Allah, fali besimtarët dhe besimtaret! O Allah mbështete umetin islam, që të udhëzohet, të krenohen me Ty të bindurit dhe të përulen mëkatarët!

O Allah, na përudh në rrugën Tënde të drejtë dhe bëje punën tonë të jetë nën kënaqësinë tënde!

O Allah, mos lër asnjërin prej nesh këtu pa i falur gjynahet, pa i mbaruar hallin, pa i larë borxhin dhe pa ia lehtësuar çdo gjë të vështirë!

O Allah, na mjafto me hallallin tënd larg haramit, dhe me bindjen ndaj Teje larg gjynahut, dhe me të gjitha mirësitë e Tua!

O Allah, na e shfaq të vërtetën kudo që të jetë dhe udhëzona në të, dhe na e shfaq të pavërtetën çfarëdo që të jetë, dhe largona prej saj!

Larg çdo të mete je, o Allah, lëvdata dhe falënderimi të përket Ty, s'ka zot tjetër veç Teje, me të vërtetë ne jemi njerëz të padrejtë!

Hytbe nr. 63

Vëllazëria mes besimtarëve dhe frytet e saj

Hytbja e parë:

Falënderimi i përket Allahut, Zotit të botëve, që i bëri besimtarët vëllezër të dashur në fe. Dëshmoj se s'ka zot tjetër veç Allahut, të vetëm dhe të pashoq, dëshmi kjo e vërtetë dhe e sigurt. Dëshmoj se Muhamedi është robi i Allahut dhe i dërguari i Tij, besnik i Tij i vërtetë. Paqja dhe begatia e Allahut qoftë për të, familjen, shokët dhe të gjithë ata që u erdhën nga pas deri në Ditën e Gjykimit.

O njerëz! Kini Frikë Zotin dhe dijeni se vëllazëria në besim qëndron më lart, se vëllazëria në gjak. Allahu ka urdhëruar, që besimtarët të jenë vëllezër, edhe nëse u ndryshojnë prejardhjet, fiset dhe vendet e tyre, Ai thotë: **"Në të vërtetë, besimtarët janë vëllezër"** (Huxhurat: 10.)

Allahu na ka urdhëruar t'iu largohemi qafirëve, edhe nëse janë më të afërmit tanë, Ai thotë: **"O besimtarë! Mos i pranoni për mbrojtës baballarët dhe vëllezërit tuaj, nëse ata e duan mosbesimin më shumë, sesa besimin. Kushdo prej jush, që i merr ata për mbrojtës, është keqbërës."** (Teube: 23.)

Kjo vëllazëri mes besimtarëve ka detyrime të mëdha dhe fryte të rëndësishme, Allahu na i ka sqaruar këto në Kuran dhe Sunet, duhet që ato të zbatohen dhe nuk lejohet që ato të anashkalohen dhe të lihen pas dore.

Një nga këto detyrime dhe fryte është edhe ndreqja ndërmjet muslimanëve, kur mes tyre lindin mosmarrëveshje dhe divergjenca, apo shfaqen ndërmjet tyre armiqësi dhe ndarje. Allahu i Madhëruar thotë: **"Nëse dy palë besimtarësh bëjnë luftë midis tyre, pajtojini ata. Por nëse njëra palë sulmon tjetrën, atëherë luftoni kundër sulmuesit, derisa të kthehet nën urdhrat e Allahut. E nëse kthehet, atëherë pajtojini ata midis tyre, me drejtësi dhe paanësi, sepse Allahu i do ata që veprojnë me drejtësi."** (Huxhurat: 9.)

Një tjetër detyrim vëllazëror, që kanë besimtarët ndërmjet tyre është edhe respektimi e nderimi i njëri-tjetrit, Allahu thotë: **"O ju që keni besuar! Asnjë burrë prej jush të mos tallet me burra të tjerë, se këta mund të jenë më të mirë se ai. Gjithashtu asnjë grua të mos tallet me gra të tjera, se këto mund të jenë më të mira se ajo. Mos e përçmoni dhe mos e qesëndisni njëri-tjetrin me nofka** (të këqija)! **Sa e shëmtuar është të thirresh me emër të keq pas** (pranimit të) **besimit! Ata që nuk pendohen, janë vërtet keqbërës."** (Huxhurat: 11.)

Allahu në këtë ajet i ndalon besimtarët, që të tallen me njeri-tjetrin, burra apo gra qofshin, sepse ndoshta ai me të cilin tallen mund të jetë më i mirë, sesa ai që tallet në këtë botë dhe në tjetrën. Tallja vjen vetëm nga njerëz të mangët. Allahu e ka ndaluar t'i hysh në hak një muslimani, ka ndaluar nga tallja me emërtime të ndryshme, të cilat

njeriu nuk i pëlqen dhe i vrasin veshin një besimtari kur i dëgjon ato. Allahu të gjitha këto i ka konsideruar si fisk, pra, largim nga devotshmëria, çka tregon sesa e shëmtuar dhe e turpshme është kjo gjë, dhe se është detyrë të largohemi prej saj.

Një tjetër detyrim vëllazëror, që kanë besimtarët ndaj njëri-tjetrit është edhe largimi i paragjykimeve për njëri-tjetrin, spiunimi mes njëri-tjetrit dhe marrja nëpër gojë e njëri-tjetrit. Allahu thotë: **"O ju që keni besuar! Mënjanoni shumë dyshime, se vërtet disa dyshime janë gjynah."** (Huxhuratë: 12.) Kjo ka të bëjë kur për njerëzit e mirë kihen dyshime dhe paragjykime të këqija.

Allahu na e ka ndaluar të zbulojmë gabimet e atij, që nuk ia dinë njerëzit gjynahet, dhe të gjurmojmë fshehtësitë e tyre, Ai thotë: **"Mos e spiunoni!"** (Huxhuratë: 12.), dhe spiunimi nuk është gjë tjetër vetëm se të gërmosh për të gjetur gabimet e njerëzve.

Allahu na ka ndaluar nga gibeti (përgojimi) dhe e ka bërë atë haram të madh. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) na e ka shpjeguar gibetin, duke thënë se ai është: T'i përmendësh vëllait tënd diçka që ai nuk e pëlqen. Përgojimi është i ndaluar nga Kurani, Suneti dhe unanimiteti i muslimanëve, Allahu e ka krahasuar atë me ngrënien e mishit të një njeriu të vdekur. Allahu thotë: **"Mos vallë dëshiron ndokush prej jush të hajë mishin e vëllait të vet të vdekur?!"** pra, ashtu siç e urreni një gjë të tillë në mënyrë të natyrshme, atëherë urrejeni edhe këtë për shkak të fesë, sepse ndëshkimi për këtë të fundit është më i ashpër sesa kjo e para.

Një tjetër detyrim ndaj vëllazërisë islame është edhe bashkëpunimi i muslimanëve në punë të mira dhe të devotshme, bashkëpunimi në të mirën e përbashkët dhe në largimin e dëmit. Allahu i Madhëruar thotë: **"Ndihmojeni njëri-tjetrin në punë të mira dhe në të ruajturit nga të këqijat dhe jo në gjynahe e armiqësi!"** (Maide: 2.)

Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Shembulli i muslimanëve në dashurinë mes tyre, solidaritetin dhe dhembshurinë i ngjan një trupi të vetëm, që kur një pjesë e tij ankohet, i gjithë trupi vuan me ethe dhe pagjumësi."* (E përcjell Buhari dhe Muslimi.)

Muslimani gëzohet kur gëzohet vëllai i tij musliman dhe është i lumtur me lumturinë e vëllait të tij. Po ashtu ai hidhërohet kur diçka i ndodh vëllait të tij musliman.

Një tjetër detyrim ndaj vëllazërisë muslimane është edhe këshillimi mes vetes për punë të mira dhe qortimi për të këqijat, Allahu i Lartësuar thotë: **"Besimtarët dhe besimtaret janë miq për njëri-tjetrin. Ata urdhërojnë që të bëhen vepra të mira dhe i ndalojnë të këqijat; falin namazin, japin zeqatin dhe i binden Allahut dhe të Dërguarit të Tij. Këta janë ata që do t'i mëshirojë Allahu. Se Allahu me të vërtetë është i Plotfuqishëm dhe i Urtë."** (Teube:71.)

Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Feja është këshillë, feja është këshillë, feja është këshillë."*

-I thanë: Për kë, o i Dërguari i Allahut?

-Ai tha: *Për Allahun, për Librin e Tij, për të Dërguarin e Tij, për prijësit e muslimanëve dhe për mbarë muslimanët e thjeshtë."* (E përcjell Ebu Daudi dhe është sahih.)

Një tjerët detyrim ndaj vëllazërisë muslimane është edhe dashja për vëllain tënd atë që do për veten, siç ka thënë Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*): *"Askush nuk beson prej jush derisa të dojë për vëllain e tij atë që do për veten."* (E përcjell Buhari dhe Muslimi.)

Këtu është për qëllim dashuria për hir të fesë dhe jo thjesht dashuri njerëzore, sepse nganjëherë njeriu e do të keqen.

Besimtari e ka për detyrë të dojë për vëllain e tij atë të mirë që e do edhe për veten, një njeri që nuk do për vëllanë e tij ato që do për vete do të thotë se ai njeri është ziliqar, dhe zilia është një ves i poshtër.

Detyrim tjetër ndaj vëllazërisë islame është edhe të mos i mashtrosh dhe të mos u bësh hile muslimanëve të tjerë, Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Ai që na mashtron ne nuk është pjesë e jona."* (E përcjell Muslimi.) Këtu futen edhe mashtrimet dhe hilet që bëhen në shitblerje.

Shumë njerëz sot e kanë bërë shitblerjen mjet mashtrimi për t'u marrë njerëzve pasurinë me anë të gënjeshtrave dhe manipulimeve. Hakim ibn Hizami tregon se i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: *"Ai që shet dhe ai që blen kanë të drejtën e zgjedhjes përderisa nuk janë ndarë akoma. Nëse tregohen të ndershëm dhe të hapur, shitblerja e tyre është e begatë, por nëse fshehin diçka dhe gënjejnë mund të fitojnë, porse në shitblerjen e tyre nuk ka për të pasur begati. Betimi i gënjeshtërt e shet mallin, por e shuan begatinë."* (E përcjell Buhari dhe Muslimi.)

Rifatu ibn Rafiu, një shok i Profetit, po e shoqëronte Profetin e Zotit për në xhami dhe ata panë njerëzit duke bërë tregti, Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) iu drejtua duke iu thënë: "O ju tregtarë! - Ata reaguan nga fjalët e të Dërguarit të Allahut duke ngritur kokat dhe shikimet e tyre drejt tij. Dhe ai u tha: *"Tregtarët do të ringjallen Ditën e Kiametit si njerëz të prishur, përveç atij që i frikësohet Allahut, është i ndershëm dhe bamirës."* (E përcjell Tirmidhiu dhe është sahih.)

Ebu Dheri na përcjell se Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) ka thënë: *"Tre njerëz Allahu nuk do t'i shohë Ditën e Kiametit, nuk do t'i pastrojë dhe ata do të kenë ndëshkim të dhimbshëm"*. I Dërguari i Allahut e përsëriti këtë tre herë dhe unë i thashë: Ata paskan dështuar dhe paskan humbur, o i Dërguari i Allahut, kush janë ata? Ai tha: *Ai që lëshon rrobën poshtë nyjeve, ai që u përmend njerëzve të mirën që u bën dhe ai që e shet mallin e tij duke u betuar rrejshëm."* (E përcjell Muslimi.)

Një detyrim tjetër që kanë besimtarët muslimanë ndaj njëri-tjetrit është edhe respektimi i të drejtave, të cilat ata i kanë fituar më herët se të tjerët. Askujt nuk i lejohet t'i rrëmbejë shitjen vëllain të tij, duke i thënë ndonjërit që e ka blerë ndonjë mall me një çmim të caktuar: Unë të jap si puna asaj apo edhe më të mirë dhe me çmim më të ulët. Dhe kjo pasi ai ka rënë dakord me shitësin e parë. Po ashtu nuk lejohet, që nëse dikush e shet një mall me një çmim të caktuar një tjetri, të vijë një i tretë dhe t'i thotë mos e shit, se unë të jap më tepër. Nuk i lejohet një muslimani

gjithashtu të kërkojë të martohet me një vajzë, që e di se dikush tjetër e ka kërkuar dhe e kanë pranuar. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) të gjitha këto i ka ndaluar duke thënë: *"Askush të mos shesë kundrejt shitjes së vëllai të tij, askush të mos futet në mes fejesës së vëllait të tij."* dhe në një transmetim tjetër: *"askush të mos blejë kundrejt blerjes së vëllai të tij."* (E përcjell Tirmidhiu dhe është sahih.) Një tjetër gjë, të cilën e ka ndaluar Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) është edhe rritja e qëllimshme e pazarit kundrejt dikujt tjetër. Kur shitet ndonjë gjë me ankand dhe dikush nuk do ta blejë, por do vetëm t'i rrisë çmimin për atë që blen, duke rritur shumën që gjoja ai jep për të blerë atë mall. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Mos kini haset njëri-tjetrin, mos bëni ankand kundra njëri-tjetrit, mos urreni njëri-tjetrin, mos i ktheni shpinën njëri-tjetrit dhe mos shisni kundrejt shitjes së njëri-tjetrit."* (E përcjell Buhari dhe Muslimi.) Një detyrë tjetër që kanë muslimanët ndaj njeri-tjetrit janë edhe vizitat ndërmjet tyre, përhapja e selamit, plotësimi i nevojave, dhembshuria ndaj pjesës më të këputur të besimtarëve, respektimi i të vjetërve, dashamirësia me të vegjlit, vizita e të sëmurëve dhe ndjekja e xhenazes. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Të drejtat e muslimanit ndaj muslimanit janë pesë: Kthimi i selamit, vizita ndaj të sëmurit, pasimi i xhenazes, përgjigja e ftesës dhe lutja për të kur teshtin."* (E përcjell Buhari dhe Muslimi.)

Një tjetër detyrë që kanë muslimanët ndaj njëri-tjetrit është lutja për njëri-tjetrin. Allahu i Madhëruar kur ka përmendur muhaxhirët dhe ensarët thotë: **"Edhe ata që erdhën pas tyre thonë: "O Zoti ynë, falna neve dhe vëllezërit tanë, të cilët kanë besuar para nesh dhe mos lejo që në zemrat tona të ketë asnjë të keqe ndaj besimtarëve! O Zoti ynë, Ti je vërtet i Butë dhe Mëshirëplotë!"** (Hashr: 10.) dhe thotë në një sure tjetër: **"Kërko falje për gjynahun tënd dhe për besimtarët e besimtaret!"** (Muhamed: 19.)

Besimtarët janë vëllezër në çdo kohë, që nga njeriu i parë e deri tek i fundit, në çdo cep të botës sado larg qofshin ata. Çdonjëri lutet dhe kërkon falje për tjetrin, besimtarët e duan njëri-tjetrin, kanë besim te njeri-tjetri, e respektojnë njeri-tjetrin dhe të gjitha këto sepse Allahu lidhi mes tyre me anë të besimit, që është një lidhje më e fortë se lidhja e gjakut, e vendit dhe e gjuhës.

Kini frikë Allahun o njerëz! Ruajini të drejtat e kësaj vëllazërie dhe mos i lini pas dore ato, që të mos bëheni prej të humburve.

Allahu i Madhëruar ka thënë: **"O besimtarë! Kijeni frikë Allahun, ashtu si i takon Atij dhe vdisni vetëm duke qenë muslimanë! Të gjithë mbahuni fort për litarin e Allahut** (Kuranin) **dhe mos u përçani! Kujtoni dhuntinë e Allahut për ju, sepse kur ishit në armiqësi, Ai i pajtoi zemrat tuaja e në saje të dhuntisë së Tij u bëtë vëllezër. Dhe ju ishit buzë greminës së zjarrit, ndërsa Ai ju shpëtoi prej saj. Kështu, Allahu jua shpjegon shpalljet e Veta, që ju të drejtoheni në udhën e drejtë. Le të dalë prej jush një grup, që të thërrasë për në mirësi, të urdhërojë për vepra të mira e të ndalojë prej veprave të shëmtuara! Këta**

njerëz do të jenë të shpëtuarit. Mos u bëni si ata, që pasi u erdhën provat e qarta, u përçanë dhe u grindën. Për këta do të ketë dënim të madh." (Ali-Imran:102-105.) I kërkoj falje Allahut për vete dhe për ju se me të vërtetë Ai është Falës i madh dhe Mëshirëbërës.

Hytbja e dytë

Falënderimi i përket Allahut që me dritën e Tij janë udhëzuar besimdrejtët. Allahun e lavdëroj, Atë që nuk pyetet se çfarë bën, dhe të gjithë njerëzit do të dalin para Tij, dhe do të japin llogari për çka kanë vepruar. Dëshmoj se s'ka hyj tjetër veç Allahut të vetëm e të pashoq. Dëshmoj se Muhamedi është i dërguari i Allahut dhe robi i Tij, i zgjedhuri i Tij i ndershëm dhe besnik. O Zot, bekoje robin dhe të dërguarin Tënd Muhamed, familjen dhe shokët e tij. O njerëz! Vëllazëria islame ka të drejta dhe detyrime, që të ruhet bashkësia vëllazërore. Një nga këto detyrime është edhe zgjidhja e halleve të besimtarëve, lehtësimi i vështirësive, mbulimi i fajit të një muslimani kur ai gabon. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) na ka treguar për shpërblimin e madh, që kanë ata besimtarë, që japin shembullin personal në këtë drejtim, ai thotë: *"Ai që i largon besimtarit një hall të kësaj bote, Allahu do t'i largojë atij një hall të Ditës së Kiametit. Ai që i lehtëson punët atij që është në vështirësi, Allahu do t'ia lehtësojë atij në këtë botë dhe në tjetrën. Ai që ia mbulon fajin një muslimani, Allahu do t'ia mbulojë atij fajet në këtë botë dhe në tjetrën. Allahu është në ndihmë të robit për sa kohë që robi është në ndihmë të vëllait të tij."* (E përcjell Muslimi.)

Një nga të drejtat që një musliman i zënë në hall ka ndaj vëllezërve të tij besimtarë është edhe moslënia e tij t'i përballojë i vetëm sprovat dhe vështirësitë. Vëllazërisë islame i takon t'i qëndrojnë pranë për t'i ardhur në ndihmë dhe për t'i mbajtur një pjesë të barrës, për të treguar kështu sinqeritetin e vëllazërisë dhe të solidaritetit të tyre. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) e ka krahasuar solidaritetin ndërmjet besimtarëve si një godinë e vetme, kur thotë: *"Besimtari për besimtarin është si ndërtesa, ku pjesët shtrëngojnë njëra-tjetrën."* (E përcjell Buhari dhe Muslimi.)

Përfitoni, o njerëz, nga shpërblimi, që i jep Allahu atyre që u zgjidhin hallet të tjerëve! Përfitoni nga shpërblimi i Tij, Ditën e Kiametit! Ditën kur do të mbingarkohen vështirësitë dhe do të shtohen hallet: **"Atë Ditë njeriu do të ikë nga i vëllai, nga e ëma dhe nga i ati, nga e shoqja dhe nga fëmijët e vet. Atë Ditë, secili prej tyre do të ketë aq shqetësim për veten, sa do t'i mjaftojë."** (Abese: 34-37.) Një vështirësi që duhet t'u lehtësohet njerëzve është edhe lehtësimi i borxhit për njerëzit që kanë borxhe. Borxhi të bën të përulur gjatë ditës dhe të lë pa gjumë natën. Lehtësimi i këtyre njerëzve mund t'u bëhet duke i pritur dhe duke mos e çuar çështjen në instancat shtetërore. Allahu na ka kështilluar në këtë drejtim duke thënë: **"Nëse e dini se borxhliu është ngushtë, shtyjani afatin** (e shlyerjes së borxhit) **derisa ta përmirësojë gjendjen."** (Bekare: 280.) Por s'ka dyshim se më mirë është që borxhi t'u falet atyre, që nuk munden ta

shlyejnë atë, Allahu thotë: **"Por është më mirë për ju që t'ia falni borxhin, veç sikur ta dinit."** (Bekare: 280.) Po ashtu në një hadith thuhet: *"Kush e pret një njeri që është në vështirësi, për çdo ditë pritje ka shpërblimin e një sadakaje dhe kjo para se t'i mbarojë koha e shlyerjes, por nëse borxhi nuk paguhet në kohë dhe borxhdhënësi e pret edhe më tepër atëherë për çdo ditë pritje ai ka shpërblimin e dy sadakave."* (E përcjell Ahmedi dhe është sahih.)

Një tjetër mundësi që ka besimtari për të fituar shpërblimin e Allahut është edhe mbulimi i fajeve të besimtarëve. Besimtari më parë duhet ta kështillojë vëllain e tij dhe jo t'ia nxjerrë atij në shesh gabimet. Dikush shkoi tek Omer ibn Hatabi dhe i tregoi se kishte parë dikë duke mëkatuar, por që nuk arrinte masën e ndëshkimit nga Sheriati. Omeri i tha atij: "Pse nuk ia mbulon gabimin atij dhe nuk e ftove të pendohet? I Dërguari i Allahut thotë: *"Ai që e mbulon vëllain e tij, Allahu e mbulon atë në dynja dhe në ahiret."* (E përcjell Muslimi.) Dhe pastaj tha: Kur një musliman shikon, se vëllai i tij rrëshqet në një gabim, drejtojeni e ndreqeni atë, dhe luteni Allahun ta bëjë të pendohet, dhe mos u bëni ndihmëtarë të shejtanit kundra tij."

Dhe së fundi pas gjithë këtyre thënieve profetike, që nxisin besimtarët të lidhen me njëri-tjetrin dhe të ndjehet sa më shumë vëllazëria islame, ku që të gjithë janë të fituar po u rikujtoj fjalën e Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) që thotë: *"Allahu është në ndihmë të robit për sa kohë që robi i vjen në ndihmë vëllait të tij."* (E përcjell Muslimi.)

A nuk do të mjaftonte sikur të qe edhe vetëm ky shpërblim për muslimanin, që Allahu të ishte në mbikëqyrjen dhe përkrahjen e Tij në çdo kohë dhe situatë, që ta ruante dhe udhëzonte atë në të gjitha vështirësitë e tij?! Ruajuni Allahut, o njerëz! Ndiqni virtytet e larta që na ka mësuar Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) me të cilat ruhet shoqëria islame dhe uniteti i saj! Bëhuni ashtu siç thotë Allahu: **"Ju jeni populli më i mirë i dalë për njerëzimin:** (sepse) **ju urdhëroni që të bëhen vepra të mira, i ndaloni të këqijat dhe besoni Allahun."** (Ali-Imran: 110.)

O Allah, bekoje dhe nderoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu siç e ke bekuar Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit! Ti në të gjitha botët je i madhëruar!

O Allah, fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët dhe të vdekurit!

O Allah, ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe braktise atë që e braktis fenë!

O Allah, na mëshiro, sepse Ti me të vërtetë për ne je i Mëshirshëm! Mos na ndëshko, sepse Ti vërtet i ke të gjitha mundësitë!

O Zot, zbardhi fytyrat tona Ditën kur do të ketë fytyra që zbardhen dhe fytyra që nxihen!

O Zot, na ndero dhe mos na poshtëro, na e shto begatinë dhe mos na e pakëso, na merr nën kujdes dhe mos na braktis!

O Zot, ne të kërkojmë mbrojtje nga dështimi, nga përcaktimi i keq dhe fyerjet e armiqve!

O Allah, Ty të takon lavdërimi derisa të jesh i kënaqur prej nesh dhe përsëri Ty të përket lavdërimi edhe pasi të kënaqesh.

Hytbe nr. 64

Nxitja për punë të mira

Hytbja e parë:

Falënderimi i përket Allahut, Atij i takon çka në qiej dhe në tokë, Atij i takon falënderimi për çdo gjë dhe Ai është i Urti Gjithënjohësi. Dëshmoj se s'ka hyj tjetër veç Allahut, të vetëm dhe të pashoq. Ai që krijoi vdekjen dhe jetën për t'iu provuar, se cili prej jush bën vepra më të mira, Ai është i Plotfuqishmi, Falësi i madh. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Allahut, përgëzues dhe qortues, pishtar ndriçues. Allahu i dhëntë paqe dhe begati të shumta atij.

O njerëz kini frikë Zotin e lartësuar: **"Por bëni diçka** (të mirë) **për veten tuaj. Kijeni frikë Allahun dhe dijeni se do të takoheni me Atë. Jepu lajm të mirë besimtarëve."** (Bekare: 223.)

O njerëz të Zotit! Njeriu është krijuar në këtë jetë për të punuar dhe më pas do të ringjallet Ditën e Kiametit për t'u shpërblyer për këtë punë. Njeriu nuk është krijuar kot dhe nuk ka për t'u lënë pa përgjegjësi. I lumtur është ai që ka parapërgatitur për veten e tij punë të mira, ai ka për t'i gjetur ato tek Allahu, e i dështuar është ai që ka parapërgatitur punë të këqija dhe dështimin e tij do ta shohë Ditën e Kiametit. Shikoni se ç'keni punuar dhe merreni në llogari veten tuaj para se ta mbyllni këtë jetë. Vdekja është fundi i punëve dhe fillimi i llogarisë dhe vdekja është aq afër sa askush nuk e di se kur ajo mund t'i vijë. Llogaria do të jetë e hollësishme dhe askush nuk e di sesi i vjen, thinjat janë paralajmërueset e vdekjes ndaj përgatituni për të. Vdekja e të afërmve është një shenjë, se vdekja është afër ndaj kujtojeni atë. Punoni për atë që vjen pas saj dhe mos u shqetësoheni pas të përkohshmes që do ta lini pas. Mos u mashtroni pas dëshirave pafund dhe mos harroni se fundi një ditë do të vijë. Sa prej atyre që kanë pasur shpresa të mëdha nuk i kanë mbërritur ato, dhe sa prej atyre që janë gdhirë nuk janë ngrysur, dhe sa prej atyre që janë ngrysur, nuk janë gdhirë. Sa prej atyre që janë në çastet e fundit shpresojnë sikur të jetonin edhe pak për të ndrequr atë që kanë lënë pas dore. Por çdo shprese tashmë i ka ardhur fundi! Sa herë je paralajmëruar, se nuk ka kthim më prapa? Allahu i Lartësuar thotë: **"O besimtarë, mos lejoni që pasuria dhe fëmijët tuaj t'ju largojnë nga të përmendurit e Allahut. Ata që e bëjnë këtë, do të humbasin. Prandaj jepni prej atyre mirësive që ju kam dhënë Unë, para se t'i vijë vdekja ndonjërit, e ai të thotë: "O Zoti im, sikur të më kishe lënë edhe një kohë të shkurtër në jetë, do të kisha dhënë lëmoshë dhe do të bëhesha ndër të mirët!" Por Allahu nuk ia shtyn afatin askujt, që i vjen koha** (e vdekjes); **Allahu e di mirë gjithçka që bëni ju."** (Munafikun: 9-11.)

O njerëz! Çdo njeri i mbyll punët kur i vjen vdekja, por ka edhe punë të mira, që

edhe pas vdekjes i sjellin shpërblime njeriut. Përderisa dobitë e këtyre punëve nuk pushojnë, edhe shpërblimi nuk rresht së ardhuri për këtë njeri, edhe pas vdekjes. Te këto vepra hyn çdo gjë e mirë nga e cila përfitojnë njerëzit dhe kafshët, siç janë vakëfet, drutë dhe pemët frutore, çezmat dhe puset e ujit, ndërtimi i xhamive, shkollave, lënia e pasardhësve të mirë, dhënia e mësimeve të dobishme dhe nxjerrja e librave të dobishëm. Ebu Hurejra na përcjell, se i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: *"Kur biri i Ademit vdes i ndërpriten të gjitha punët e tij përveç tre gjërave: Një sadaka e rrjedhshme, apo një dije nga e cila përfitohet, apo një fëmijë i mirë që lutet për të."* (E përcjell Muslimi.)

Ky hadith tregon sesi veprat i ndërpriten njeriut kur ai vdes, dhe se jeta e tij është fusha e betejës, ku ai do të korrë të mirat e tij për në botën tjetër, ndaj njeriu nuk duhet të jetë i pavëmendshëm ndaj këtij fakti, dhe duhet të nxitojë, që të bëjë sa më shumë vepra të mira para se kur të mos ketë më kohë. Hadithet dhe ajetet që flasin për këtë gjë janë të shumta çka tregon për rëndësinë e kësaj gjëje.

Hadithi i mësipërm tregon gjithashtu, se disa vepra të mira bëjnë përjashtim pasi ato vazhdojnë edhe pas vdekjes së njeriut t'i sjellin atij shpërblim, dhe këto gjëra janë:

Së pari, sadakaja e vazhdueshme. Dijetarët kanë thënë se këtu bëhet fjalë për vakëfet, të cilave u ruhet baza dhe ndërkohë u vilen frytet, si për shembull toka apo godinat e ndryshme që lihen si vakëf, xhamitë, shkollat, shtëpi për qëllime strehimi, pemë frutore të ndryshme, Kurane dhe libra të dobishëm, puse apo çezma uji... etj. Ky hadith tregon për vlerën që ka vakëfi dhe nxit njerëzit, që t'i shtojnë këto vepra, pasi është një nga veprat më të mira, që njeriu mund të rezervojë për veten e tij Ditën e Kiametit. Për këto vepra nuk ka ndonjë kufi, apo ndonjë sasi të caktuar, Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Kush ndërton për hir të Allahut një xhami, qoftë edhe sa foleja e thëllëzës, Allahu do të ndërtojë për të një shtëpi në Xhenet."* (E përcjell Ahmedi.) Pra, qëllimi është edhe një xhami të vogël.

Së dyti, një dije të dobishme dhe kjo kur njeriu gjatë jetës së tij u mëson njerëzve çështjet e fesë, kjo u përket dijetarëve, që kanë shkruar libra, por edhe një njeri që nuk është dijetar mund të fitojë nga ky shpërblim, duke shpenzuar për botimin dhe shpërndarjen e librave fetarë për njerëzit që kanë nevojë. Kjo është edhe një nxitje për të mësuar dijen fetare dhe për t'ua mësuar atë edhe njerëzve. Dija gjithmonë është e dobishme, sado vite që të kalojnë, sa e sa dijetarë kanë vdekur para qindra vjetësh e megjithatë librat e tyre lexohen dhe përfitohet prej tyre edhe sot e kësaj dite dhe do të vazhdojnë të lexohen brez pas brezi, e sa e sa herë muslimanët i kujtojnë këta njerëz dhe luten për ta. Kjo është një mirësi e madhe, të cilën Allahu ia jep kujt të dojë.

Së treti, një fëmijë i mirë djalë apo vajzë qoftë. Këtu futen fëmijët e tu dhe fëmijët e fëmijëve të tu, të cilët luten për ty mbas vdekjes, apo japin sadaka, apo bëjnë haxh... etj. Kjo padyshim është një nxitje, që njeriu të martohet dhe të bëjë fëmijë të mbarë e të devotshëm. Ka njerëz që të ndikuar nga ide të gabuara nuk duan

të bëjnë shumë fëmijë nën pretekstin e planifikimit familjar, apo për shkak të frikës se me çfarë do t'i ushqejnë dhe si do të kujdesen për ta... Të gjitha këto pretekste tregojnë dobësinë e besimit dhe padijen për çështjet e fesë.

Ky hadith nxit gjithashtu edhe për edukimin e mirë të fëmijëve, edukimin me moral fetar, që ata nesër të bëhen trashëgimtarë të mbarë të prindërve të tyre, të luten për ta mbas vdekjes dhe kështu shpërblimi atyre do t'u vijë edhe pasi të kenë ndryshuar jetë. Shumë prej njerëzve sot e kanë lënë mbas dore edukimin e fëmijëve, ata jepen pas dynjasë duke u munduar që të grumbullojnë sa më shumë para, të cilat në fund të fundit do të harxhohen një ditë dhe nuk kanë për t'i bërë dobi atyre në botën tjetër. I sheh sesi fëmijët e tyre zhyten në mëkate, dhe nuk kryejnë detyrimet, dhe ata nuk marrin asnjë masë për t'i ndrequr ata. I sheh se ata nuk falen, bredhin rrugëve, shoqërohen me shok të këqij, shkojnë nëpër vende të prishura dhe megjithatë, as nuk duan t'ia dinë se ç'bëhet me fëmijët e tyre, mjafton që të jenë mirë me shëndet, pa se çfarë bëjnë dhe ku shkojnë pak rëndësi ka për këta prindër! Këta prindër më tepër shqetësohen për të ardhmen e këtyre fëmijëve në këtë botë, sesa shqetësohen për besimin, moralin dhe sesi do të jetë halli i tyre në botën tjetër! Ndaj dhe nuk është habi pse është shtuar sot sjellja e keqe me prindërit nga ana e fëmijëve të tyre, ndahen prindërit me fëmijët për së gjalli e ç'pret më pas vdekjes!

Kini frikë Allahun, o prindër, për fëmijët tuaj dhe mos i lini ata t'u humbasin, sepse kjo do të jetë humbje për ta dhe për ju. Dhe dijeni se edukimi e ndreqja e fëmijëve nuk bëhet brenda një dite, por duhet durim dhe përkushtim i gjatë ndaj tyre, i duruari në edukimin me fëmijët e tij është i fituar në këtë botë dhe në tjetrën.

Të gjitha këto gjëra që përmenden në këtë hadith i përmban fjala e Allahut kur thotë: **"Sigurisht, Ne i ringjallim të vdekurit dhe shënojmë veprat që kanë bërë dhe gjurmët e** (punëve të) **tyre."** (Jasin: 12.)

"Veprat që kanë bërë" janë punët që ata kanë bërë në këtë jetë ndërsa ***gjurmët e tyre***, janë pikërisht ato vepra, të cilat vazhdojnë edhe pas vdekjes së tyre, qofshin të mira apo të këqija. Dijetari Ibn Sadi në komentin e këtij ajeti thotë: "Çdo gjë të mirë që bëjnë njerëzit për shkak të dijes që jep njeriu, ose mësimit dhe këshillës së tij, ose urdhërimit për të mira dhe ndalimit nga e keqja, apo për shkak të një libri nga i cili përfitojnë njerëzit në jetën e tij dhe pas vdekjes, apo një namaz që falin, një sadaka që japin, apo çfarëdo mirësie, apo ngritja e një xhamie dhe plot gjëra të tjera të ngjashme me këto, që të gjitha bëjnë pjesë te gjurmët e tij, që i shkruhen atij pas vdekjes, po kështu edhe nëse ato janë të këqija kanë të njëjtin gjykim.

Ato që e ndjekin robin pas vdekjes së tij janë tre gjëra:

Së pari, çdo punë që bëhet nga njerëzit si pasojë e ndikimit, udhëzimit apo mësimit të tij para dhe pas vdekjes së tij.

Së dyti, çdo gjë nga e cila kanë përfituar njerëzit e tjerë, siç mund të jenë projekte, të cilat janë realizuar që në jetën e tij apo vakëfe, që ai i ka lënë pa vdekur akoma.

Së treti, gjëra të cilat i bën një i gjallë për shpirt të të vdekurit, si për shembull të lutet për të, të japi sadaka dhe plot gjëra të tjera. Profeti (*Paqja dhe bekimet e*

Allahut qofshin mbi të) thotë: *"Punët dhe veprat e mira që e ndjekin besimtarin pas vdekjes së tij janë: përhapja e një dijeje, lënia e një fëmije të mbarë, trashëgimi i një Kurani, ndërtimi i një xhamie, lënie apo një strehë për udhëtarët, hapja e një vije uji, dhe dhënia e një sadakaje nga pasuria e tij gjatë jetës së tij, kur ishte i shëndetshëm për ta pasur pas vdekjes."* (E përcjell Ibn Maxhe dhe është i mirë.)

Përpiquni o njerëz, Allahu ju mëshiroftë të bëheni shkak për sa më shumë vepra të mira, frytet e të cilave do t'u vinë edhe pasi të keni ndërruar jetë.

Allahu i Madhëruar thotë: **"Pasuria dhe djemtë janë stoli e jetës së kësaj bote. Por veprat e mira që mbeten përherë, janë më të mira te Zoti yt sa i përket shpërblimit dhe janë më të mira sa i përket shpresës** (për shpëtim)." (Kehf: 46.)

Allahu ju begatoftë mua dhe juve me Kuranin e Madhërishëm, me ajetet e tij të urta dhe urtësitë e tij të mençura, sepse Allahu me të vërtetë është Ai, që dëgjon dhe i përgjigjet lutjes.

Hytbja e dytë

Falënderimi i përket Atij që e bëri këtë botë vend-mbjellje për botën tjetër, Ai që nxiti për të përfituar nga ditët e kësaj bote para se asaj t'i vijë fundi. Dëshmoj se nuk ka zot tjetër që meriton të adhurohet veç Allahut, të vetëm e të pashoq, Ai që na ka dhuruar mirësitë e Tij të panumërta, të dukshme e të padukshme. Dëshmoj se Muhamedi është robi i Zotit dhe i Dërguari i Tij, që Ai e mbështeti me mrekulli të qarta. Paqja dhe begatia e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij që luftuan për hir të Allahut, derisa kjo fe mori vendin që meritonte.

O njerëz! Kini frikë Allahun e Lartësuar dhe dijeni, se ashtu si punët e mira që lënë gjurmë kanë vlerë edhe pas vdekjes, po ashtu edhe punët e këqija që lënë gjurmë do të jenë të dëmshme për njeriun pas vdekjes së tij. Në një hadith të Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thuhet: *"Kush thërret në diçka të humbur, ai do të ketë gjynahun e tij dhe gjynahun e atij që do të veprojë me të, pa iu pakësuar gjynahu asnjërit prej tyre."* (E përcjell Muslimi.)

Allahu i Madhëruar thotë: **"...që t'i mbajnë gjynahet e veta të plota në Ditën e Kiametit, si dhe pjesën e gjynaheve të atyre, që i çuan në humbje nga padijenia; sa e keqe është barra që do të bartin ata!"** (Nahl: 25.)

Ai që u lë njerëzve dije dhe besime të humbura, ai do të vuajë pasojat e këqija të tyre dhe ndëshkimin e Allahut për aq dëme sa u ka sjell ai njerëzve.

Ai që shkruan libra të devijuar apo i përhap ato mes njerëzve do të vuajë pasojat e tyre për aq sa këto libra do të mbeten në duar të njerëzve. Po kështu do të jetë edhe me ata që regjistrojnë dhe përhapin muzikë, filma imoralë, hapin klube nate e diskoteka, ata që botojnë dhe nxjerrin gazeta dhe revista të shthurura, që përhapin lakuriqësinë dhe ideologji të prishura. Këta njerëz do të vuajnë pasojat e këtyre të këqijave për aq kohë sa do të qëndrojnë më këmbë këto vepra, e gjatë

apo e shkurtër qoftë kjo kohë. Ai që i edukon fëmijët e tij keq do të vuajë pasojat e kësaj gjëje për aq kohë sa fëmijët e tij do të jenë të tillë, për aq kohë sa ata do të jenë njerëz të prishur dhe të shthurur, sepse vetë ky prind i ka rritur dhe i ka edukuar ata në një mënyrë të tillë, apo edhe i ka lënë pas dore sa ishin të vegjël dhe kur u rritën nuk pati se çfarë t'u bënte më. Ndaj nuk është habi kur sheh sesi shumë prej këtyre fëmijëve, kur ndonjëri i shan dhe i mallkon, shan edhe mallkon edhe prindërit e tyre, që e kanë edukuar në një mënyrë të tillë.

Kini frikë Allahun, o njerëz! Bëhuni shembull për mirë dhe mos u bëni shembull i keq!

Ata njerëz që themelojnë banka apo shoqëri, që punojnë me fajde për t'u pirë gjakun njerëzve, për të shkatërruar shoqërinë njerëzore, këta janë njerëz që kanë ngritur krye dhe janë vënë në luftë me Allahun dhe Profetin e Tij, padyshim që këta njerëz do të kenë gjynahun më të madh dhe gjynahun e atyre që vazhdojnë punën e tij, ashtu si edhe biri i Ademit, që vrau i pari në mënyrë të padrejtë vëllain e vet vuan pasojat e çdo vrasje të padrejtë, sepse ai ishte i pari, që e bëri një gjë të tillë...

E lusim Allahun të na bëjë prijës dhe veprues të së mirës dhe jo prijës dhe veprues të së keqes.

O Zot, bekoje Muhamedin dhe familjen e Muhamedit, ashtu siç e ke bekuar Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit, Ti në të gjitha botët je i lavdëruar.

O Zot, fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët dhe të vdekurit!

O Zot, ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Zot, mëshirona, sepse Ti me të vërtetë me ne je i Mëshirshëm dhe mos na ndëshko, sepse Ti vërtetë për këtë mundesh!

O Zot, na i zbardh fytyrat tona Ditën, kur do të ketë fytyra që do të zbardhen dhe do të nxihen!

I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha Lëvdatat e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 65

Bajrami i Ramazanit

Hytbja e parë:

Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu është më i madhi, Allahu është më i madhi, Allahu është më i madhi se çdo gjë, falënderimet e panumërta i përkasin vetëm Atij, vetëm Atij i përket lavdërimi në mëngjes dhe në mbrëmje.

Falënderimi i përket Allahut, që e lehtësoi rrugën e adhurimit për njerëzit, që bëri për ta një festë që përsëritet sa herë përsëritet agjërimi dhe adhurimi i tyre. Allahu është Ai që me mirësinë e Tij bëri për njerëzit sezone të begata, ku ata të shtojnë veprat dhe punët e tyre të mira dhe kështu pas muajit të agjërimit vjen sezoni i haxhit për në shtëpinë e bekuar të Allahut.

E falënderoj dhe e lavdëroj vetëm Allahun, sepse vetëm Ai e meriton me të drejtë të lavdërohet dhe falënderohet. Dëshmoj se nuk ka zot e as hyj tjetër veç Allahut, të vetëm e të pashoq, dëshmi që i jep siguri të gjithë atyre që e thonë dhe veprojnë me të ditën e tronditjes së madhe. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i Dërguari i Allahut, njeriu që meriton pozitën më të lartë tek Allahu, kujdestari i lumit të Xhenetit Keuther, paqja, bekimi dhe uratat e panumërta qofshin për të, familjen dhe shokët e tij deri në Ditën e Ringjalljes dhe të grumbullimit.

O njerëz! Kini frikë Allahun dhe falënderojeni Atë për mirësinë që ju ka dhënë dhe një nga këto mirësi është edhe plotësimi i agjërimit të muajit Ramazan. Luteni Atë t'ua pranojë agjërimin dhe faljen e këtij muaji dhe t'u falë për çdo mangësi dhe gabim. Dijeni se sot është ditë feste, ditë Bajrami, në një ditë kur besimtarët gëzohen që e kryen këtë detyrim agjërimi dhe adhurimi, kjo në të vërtetë është gëzimi dhe kënaqësia që duhet festuar.

Të kënaqesh dhe gëzohesh për gjërat e kësaj bote që ke arritur dhe për kënaqësitë trupore që ke plotësuar është një kënaqësi e pavlerë dhe një festë e padenjë. Allahu i Madhëruar thotë: **"Thuaj: "Me dhuntinë e Allahut dhe mëshirën e Tij - vetëm me këto le të gëzohen! Kjo është më e mirë, se ajo që grumbullojnë."** (Junus: 58.)

Kjo ditë është dita e falënderimit dhe e përkujtimit të Zotit, dita e të ngrënit dhe të pirit, dita e gostisë, dita e iftarit të madh. Në këtë ditë nuk lejohet të agjërohet, sepse je ftuar në sofrën e Allahut dhe nuk bën të refuzohet sofra e Tij, nuk bën të kundërshtohet urdhri i Tij. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) kur shkoi në Medine i gjeti njerëzit në atë vend të festonin dy ditë në të cilat ata luanin dhe gëzonin dhe ai u tha: *"Allahu ua ka zëvendësuar këto ditë me dy ditë më të mira se ato: Bajrami i Ramazanit dhe Bajrami i Kurbanit."* (E përcjell Ebu Daudi dhe

është sahih.)

Allahu këto dy ditë loje dhe argëtimi i zëvendësoi me dy ditë dhikri dhe falënderimi, me dy ditë falje dhe mëshire. Besimtarët në këtë botë kanë tre festa dhe secila nga ato vjen pas plotësimit të një prej adhurimeve të mëdha në Islam.

Një festë që përsëritet çdo javë, çdo xhuma dhe vjen pas një jave me adhurim dhe namaz. Allahu u ka bërë detyrim besimtarëve musliman pesë falje në ditë, pasi besimtarët i kanë plotësuar namazet e gjithë javës vjen dita e xhuma si festa e javës. Në këtë ditë është përcaktuar një namaz i rëndësishëm, të cilin muslimanët mblidhen për ta falur në këtë ditë. Kur ky namaz falet falënderohet dhe madhërohet Allahu në hytbe, pasi jepen këshilla dhe udhëzime. Po kështu dita e xhuma është dita në të cilën u përfundua krijimi, dita në të cilën u krijua Ademi, dita në të cilën ai u fut në Xhenet dhe dita që ai doli prej tij. Në po këtë ditë do të bëhet edhe Kiameti dhe kjo bote do të marrë fund pas kaq e kaq vitesh. Kjo është një ditë që ka veçori dhe mirësi të shumta, Allahu e ka rezervuar këtë ditë për muslimanët, ata që ishin para nesh nuk i dhanë hakun kësaj dite, por Allahu e ruajti këtë mirësi për muslimanët. Kjo është një ditë feste kur kremtohet mbyllja e namazeve të javës, e namazi është shtylla e dytë më e rëndësishme e Islamit pas shehadetit.

E ndërsa Fitër Bajrami i bekuar vjen pas agjërimit të muajit Ramazan, që përbën edhe shtyllën e katërt të Islamit. Muslimanët pas këtij muaji agjërimi i kërkojnë Allahut t'i fali dhe t'i lirojë nga zjarri i Xhehenemit. Allahu nëpërmjet agjërimit u shlyen besimtarëve gjynahet që kanë bërë dhe u ligjëroi një ditë feste, që të grumbullohen për ta falënderuar Atë për këtë mirësi, për ta përmendur dhe për ta madhëruar për gjithçka, që u ka dhuruar dhe në veçanti për dhuratën këtij muaji. Kjo është dita e dhuratave, ku agjëruesit marrin shpërblimin për agjërimin e tyre dhe kthehen nëpër shtëpitë e tyre me faljen dhe kënaqësinë e Allahut.

O njerëz! Një nga gjërat që Allahu na ka urdhëruar në këtë ditë është edhe namazi i Bajramit. Argument për këtë është Kurani, Suneti i Profetit dhe unanimiteti i muslimanëve. Allahu thotë në librin e Tij: **"I shpëtuar është ai që pastrohet, që e përmend emrin e Zotit të vet dhe që fal namaz!"** (Aëla: 14-15.)

Disa dijetarë duke komentuar këto ajete thonë: ***ai që pastrohet,*** do të thotë ai që jep sadaka dhe ai ***që fal namaz,*** do të thotë që fal namazin e Bajramit. Profeti i Zotit i ka urdhëruar besimtarët që të dalin në këtë ditë dhe të festojnë bashkë, madje edhe gratë janë urdhëruar që dalin në këtë ditë dhe të paraqiten në këtë mirësi dhe këtë lutje të muslimanëve.

Umu Atije tregon: Ne urdhëroheshim që të dilnim ditën e Bajramit, bashkë me ne dilnin edhe vajzat e pamartuara dhe gratë me menstruacione. Ato qëndronin pas burrave dhe madhëronin Allahun bashkë me ta dhe i luteshin Atij bashkë me ta, duke shpresuar si ata në mbarësinë kësaj dite.

Falja e namazit të Bajramit në shesh është një demonstrim i madh dhe një simbol i Islamit. Namazi i Bajramit është një nga simbolet e dukshme të Islamit dhe lënia e tij, kur nuk ekziston asnjë arsye është e dënueshme.

Namazi i Bajramit falet në namazgjanë e qytetit, apo në ndonjë shesh të madh. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) e falte namazin e Bajramit jashtë të qytetit dhe nuk përcillet prej tij, se e ka falur ndonjëherë në xhami pa arsye. Falja e këtij namazi në shesh është një shfaqje e krenarisë së muslimanëve dhe natyrisht, që përfshin një numër edhe më të madh njerëzish që marrin pjesë në këtë tubim madhështor, si edhe dobi dhe urtësi të tjera që mbart në vetvete simbolika e një rituali të tillë.

Festa e tretë e muslimanëve, që Allahu ka ligjëruar për ne është Kurban Bajrami, ajo është festa më madhe islame dhe më e rëndësishmja.

Kjo festë është ligjëruar nga Allahu pas përfundimit të haxhit, shtyllës së pestë të Islamit, kështu pra, shohim sesi festat islame vijnë pas përfundimit të adhurimeve, por edhe vetë këto festa në brendësi të tyre kanë adhurime e falënderime ndaj Allahut.

Në Islam nuk ka festa të tjera veç këtyre tre festave, as festa ditëlindjesh, as festa shtetërore, as jubilera, as përvjetore lindjesh dhe vdekjesh, fitoresh apo humbjesh, gjëra të tilla janë risi, që nuk i përkasin fesë dhe u ngjasojnë jomuslimanëve dhe paganëve. Sa e sa ngjarje të rëndësishme, sa e sa fitore kanë pasur muslimanët dhe megjithatë nuk kanë sajuar për çdonjërën prej tyre festa, gjëra që Allahu dhe i Dërguari i Tij nuk na i kanë ligjëruar. Nëse gjëra të tilla do të ishin të lejuara, vetë Allahu do të na i kishte urdhëruar dhe Profeti do të ishte i pari ai që do t'i kremtonte.

O njerëz! Dijeni se festat fetare nuk janë bërë për të abuzuar dhe kaluar kufijtë në to, por në radhë të parë për të kujtuar Allahun, për ta madhëruar dhe për t'i kërkuar falje Atij. Festat tona, o musliman, nuk janë si festat e jomuslimanëve, për t'u krenuar e për të shitur mend, por për të përmendur Allahun, për ta falënderuar Atë për përfundimin e agjërimit apo për namazin dhe sadakatë e dhëna.

O njerëz! Dijeni se i lumtur nuk është ai që vishet me rroba të bukura, apo të reja, apo ka mbushur barkun me lloj-lloj ushqimesh, apo ai që është dehur me të qeshura dhe me muhabete. I lumtur është ai që Allahu i ka pranuar agjërimin dhe faljen, ai që kthehet nga namazgjaja me dhuratën dhe shpërblimin e Allahut.

O njerëz! Kujtoni ata njerëz që janë falur me ju në këtë ditë në vitet që shkuan, kujtoni baballarët tuaj, të afërmit dhe vëllezërit muslimanë, që janë ndarë nga kjo botë dhe që nuk morën me vete prej saj asgjë, veç punëve të tyre. Ata lanë shtëpitë, vilat dhe pasuritë e tyre, vdekjen nuk mundën t'ua largonin, as pasuria, as shtëpia dhe askush mbi këtë botë. Asgjë nuk do t'u bëjë dobi atyre tek Allahu, qoftë kjo pasuri apo fëmijë, veç atij që shkon para Zotit me zemër të pastër.

Mos u mashtroni, o njerëz, pas jetës së kësaj bote dhe as pas luksit të kohëve të sotme, sepse bukuria e vërtetë është devocioni ndaj Zotit, Allahu i Madhëruar thotë: **"O bijtë e Ademit, Ne ju dërguam rroba që të mbuloni vendet e turpshme, si edhe për zbukurim; por petku i devotshmërisë është më i miri."** (Araf: 26.)

Një njeri i mirë po shikonte rrobat e njerëzve ditën e Bajramit dhe tha: "A nuk i shikoni disa lecka që kalben dhe një mish që nesër do ta hanë krimbat."

O njerëz, kini frikë Allahun dhe ndjejeni madhështinë e kësaj dite dhe meditoni,

se përse është bërë kjo ditë. Kujtoni se bashkë me këto festa që shkojnë e vijnë ikin edhe ditët tuaja dhe nuk kthehen më, ndaj furnizohuni për një udhëtim të gjatë nga i cili askush nuk mund të kthehet. Allahu i Lartësuar thotë: **"Agonia e vdekjes do të sjellë të vërtetën** (e jetës tjetër): **ja, kjo është ajo së cilës përpiqeshe t'i ikje. Dhe do të fryhet në Sur - kjo është Dita e kërcënimit. Çdo shpirt do të vijë i shoqëruar me një** (engjëll) **grahës dhe një** (engjëll) **dëshmitar.** (Mohuesit do t'i thuhet): **"Ti ke qenë i pavëmendshëm për këtë. Tashti ta kemi ngritur perden** (e syve) **dhe shikimi yt sot është i mprehtë."** (Kaf: 19-22.)

Kujtoni me tubimin tuaj në këtë ditë, tubimin në ditën e madhe, atje ku do të grumbullohen njerëzit para Zotit të tyre. Allahu thotë: **"Pa dyshim në këto** (ngjarje) **ka këshillë për atë që i druhet dënimit të Ditës së Gjykimit. Ajo është Dita kur do të mblidhen të gjithë njerëzit dhe ajo është Ditë e dëshmuar. Dhe Ne e shtyjmë atë vetëm gjer në afatin e caktuar. Kur do të vijë ajo ditë, njeriu mund të flasë vetëm me lejen e Tij. Disa prej tyre do të jenë fatkëqij e disa fatlumë. Ata që janë fatkëqij, do të hyjnë në zjarr, ku shpërblimi i tyre do të jetë ofshama e vajtimi. Aty do të mbeten përherë, derisa të jenë qiejt dhe Toka, veç si të dojë Zoti yt. Me të vërtetë, Zoti yt kryen atë që do. Kurse fatlumët do të hyjnë në Xhenet, ku do të qëndrojnë përherë, derisa të jenë qiejt dhe Toka, veç nëse e cakton ndryshe Zoti yt. Kjo është dhuratë e pandërprerë."** (Hud: 103-108.)

Allahu na begatoftë mua edhe juve me Kuranin dhe Sunetin dhe i na i ndriçoftë zemrat me to.

Hytbja e dytë

Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, La ilahe il Allah, uallahu ekber, Allahu ekber ue lilahil hamd.

Falënderimi i përket Allahut, Zotit të botëve, Ai që krijoi njeriun nga balta dhe më pas e krijoi nga një farë e vendosur në një vend të sigurt. Ai më pas i përsosi fazat e krijimit të njeriut, i dhuroi atij dëgjimin, shikimin; i madhëruar qoftë Allahu, Krijuesi më i përsosur. Dëshmoj se nuk ka zot tjetër veç Allahut, të vetëm e të pashoq, vetëm Atij i përket përkushtimi. Dëshmoj se Muhamedi është robi i Zotit dhe i Dërguari i Tij, i dërguar si mëshirë për të gjitha botët. Paqja dhe bekimi i Allahut qoftë për të, familjen dhe shokët e tij dhe mbi të gjithë ata që pasuan rrugën e tyre deri në Ditën e Gjykimit.

O njerëz! Kini frikë Allahun dhe falënderojeni Atë për mirësinë e Islamit, sepse Allahu iu udhëzoi në këtë fe të bukur. Ai ju bëri popullin më të mirë të dalë për njerëzimin ndaj kryejini detyrimet që kërkon kjo pozitë, largojuni çdo gjëje që dëmton këtë pozitë dhe bëhuni të aftë për ta merituar këtë vend mes njerëzve. Mos kërkoni fe tjetër veç Islami që të shkatërroheni, Allahu i Lartësuar thotë: **"Kush kërkon tjetër fe përveç Islamit, nuk do t'i pranohet dhe ai në botën tjetër do të jetë i humbur."** (Ali-Imran: 85.)

Shikoni popujt që janë rreth jush sesi jetojnë ne injorancë ndaj së vërtetës, ndjekin

fe të kota dhe sekte të devijuara, u shkojnë pas partive dhe ideologjive kontradiktore, klaneve armiqësore, Allahu i Madhëruar thotë: **"Nëse ata besojnë në atë që besoni edhe ju, atëherë janë në rrugën e drejtë. E, nëse ia kthejnë shpinën asaj, atëherë sigurisht që do të përçahen. Por Allahu të mjafton ty** (Muhamed si mbrojtës) **kundër atyre. Ai i dëgjon dhe i di të gjitha."**(Bekare: 137.)

Ky është ligji i Allahut mbi tokë, se kush e braktis të vërtetën do të bëhet pre' e së kotës, Ai thotë: **"Ky është Allahu, Zoti juaj i vërtetë. E çfarë ka pas së vërtetës, përveç humbjes?"** (Junus: 32.)

Këtë mirësi e dallon vetëm ai që jeton me Islamin. E kundërta e bën më të qartë dhe më të dukshme vlerën dhe mirësinë e së kundërtës së saj. Njeriu ia di vlerën shëndetit vetëm kur e ka provuar më parë sëmundjen, ai ia di dobinë dritës vetëm kur e ka provuar errësirën.

O njerëz! Dijeni se Islami nuk është vetëm me emër dhe me fjalë, pa kryer detyrimet dhe detyrimet që ke karshi Zotit, dhe pa iu larguar ndalesave e kufizimeve të Tij. Islami ka shtylla dhe kushte si dhe gjëra të pëlqyeshme, ai përfshin adhurimin e Krijuesit dhe bamirësinë ndaj krijesave. Musliman është ai që kryen detyrimet ndaj Zotit të Tij dhe u largohet ndalesave, pasi më parë ka dëshmuar se nuk ka zot e as hyj tjetër që të meritojë të adhurohet veç Allahut, dhe se Muhamedi është i Dërguari i Allahut. Muslimani duhet të fali namazin, të japi zekatin, të agjërojë Ramazanin dhe të shkojë në haxh, si dhe të urdhërojë për të mira dhe të ndalojë nga e keqja.

Musliman është ai që njerëzit nuk i cenon, as me gjuhën, as me dorën e tij, nuk i prek në nder, në gjak dhe as në pasuri. Ruajuni nga vrasja e njerëzve, sepse Allahu e ka ndaluar, që njeriu të vritet pa të drejtë! Ruajuni ngacmimit të muslimanëve dhe shqetësimit të tyre në çfarëdolloj forme qoftë ai, Allahu i Madhëruar thotë: **"Ata që i lëndojnë besimtarët dhe besimtaret, duke i akuzuar për diçka që nuk e kanë bërë, në të vërtetë, i kanë ngarkuar vetes fajin për shpifje dhe një gjynah të qartë."** (Ahzab: 58.)

O ju muslimanë, ruajini shikimet tuaja, sepse shikimi aty ku nuk lejohet është një shigjetë e helmuar, që vjen prej shejtanit. Shikime të tilla joshin epshin dhe mbjellin pasionin e sëmurë në zemër dhe të shtyjnë drejt rënies në imoralitet. Mos i mbani rrobat e gjata poshtë nyjës, sepse një gjë e tillë është e ndaluar. Jini modest, sepse Allahu i urren mendjemëdhenjtë. Kërkoni prej grave tuaja të mbajnë hixhabin dhe të largohen nga përzierja apo veçimi me burrat e huaj, Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Kush i beson Allahut dhe Ditës së Gjykimit të mos veçohet me një grua, të cilën nuk e shoqëron një i afërm i saj, sepse i treti i tyre do të jetë shejtani."* (E përcjell Ahmedi dhe është sahih.)

Allahu i Madhëruar thotë: **"Bëjeni drejt matjen dhe mos u bëni nga ata që hanë** (në matje). **Peshoni drejtësisht me peshore të saktë, mos ua pakësoni njerëzve gjërat e tyre, mos bëni ngatërresa në Tokë."** (Shuara: 181-183.)

Mos mashtroni kur shisni, kur blini, as kur bëni kontrata dhe në asnjë prej punëve tuaja, sepse mashtrimi është padrejtësi dhe padrejtësia është errësirë në Ditën e

Kiametit. Ai që i mashtron muslimanët nuk është pjesë e tyre, Profeti i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Kush na mashtron, ai nuk na përket neve."* (E përcjell Muslimi.)

Ruajuni poshtërsive, konflikteve që e kalojnë kufirin dhe betimit të pakujdesshëm. Allahu i Lartësuar thotë: **"Vërtet, ata që premtimin dhe betimin e tyre ndaj Allahut e shkëmbejnë me një vlerë të vogël, nuk do të kenë asnjë të mirë në jetën e ardhshme. Allahu nuk do t'u flasë atyre, as nuk do t'i shikojë në Ditën e Kiametit, as nuk do t'i pastrojë prej gjynaheve e për ta do të ketë dënim të dhembshëm."** (Ali-Imran: 77.)

Ruajuni nga marrja e ryshfetit dhe nga kamata, ruajuni nga shpërdorimi i pasurisë së jetimëve, sepse të gjitha këto janë gjynahe të mëdha. Çdo para që fitohet në këtë mënyrë është përfitimi më i ndyrë që sjell zemërimin dhe mallkimin e Zotit dhe së fundi zjarrin në Ditën e Kiametit. Këto fitime të padrejta dhe aspak të ndershme shkatërrojnë shoqëritë dhe zhdukin vlerat morale dhe bamirësinë.

Kini frikë Allahun, o njerëz, dhe dijeni se fjalët më të mira janë fjalët e Allahut dhe udhëzimi më i mirë është ai i Muhamedit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*). Punët më të këqija janë risitë e shpikura në fe! Ruajeni bashkësinë e muslimanëve, sepse dora e Allahut është me bashkësinë, e ai që veçohet; veçohet për në zjarr.

Allahu dhe engjëjt e Tij bëjnë salavat për Profetin, ndaj edhe ju besimtarë bini në salavat për të!

O Zot, bekoje robin dhe të Dërguarin tënd Muhamedin!

O Zot, ji i kënaqur ndaj pasuesve të tij të drejtë: Ebu Bekrit, Omerit, Osmanit dhe Aliut dhe ndaj të gjithë shokëve e të afërmve të tij.

O Zot, jepi krenari Islamit dhe muslimanëve, shkatërroji armiqtë e fesë! O Zot, bëje këtë vend të sigurt dhe të qetë dhe mbarë vendet muslimane!

O njerëz të Zotit: **"Në të vërtetë, Allahu urdhëron drejtësinë, mirësinë dhe ndihmën për të afërmit, si dhe ndalon imoralitetin, veprat e shëmtuara dhe dhunën. Ai ju këshillon, në mënyrë që ju t'ia vini veshin. Zbatoni besëlidhjen e Allahut, kur ta merrni mbi vete dhe mos e thyeni betimin, pasi ta keni bërë atë, sepse Allahun e keni bërë dorëzanin tuaj; vërtet Allahu e di se çfarë bëni ju."** (Nahl: 90-91.)

Hytbe nr. 66

Festa e Kurban Bajramit

Hytbja e parë:

Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Falënderimi i përket Allahut, i lëvduar dhe i madhëruar qoftë Ai në çdo kohë, nga mëngjesi deri në mbrëmje. Allahu ekber, Allahu ekber, uelilahi elhamd. Allahu është Ai që madhërohet sa herë që haxhinjtë nisen për Haxh dhe sa herë që ata i përgjigjen Zotit të tyre. Allahu është Ai që madhërohet sa herë që njerëzit shkojnë për në Mekën e nderuar dhe sa herë që sillen rreth Qabes dhe ndërmjet Safasë dhe Mervesë.

Allahu madhërohet kur hanxhinjtë qëndrojnë në Arafat, të përulur duke iu lutur Zotit të tyre, Allahu ekber, Allahu është më i madhi kudo që ata shkojnë dhe ecin, në Muzdelife, te xhemeratet, kur shkurtojnë flokët dhe kur therin kurbanin. Allahu është më i madhi dhe vetëm Atij i përket falënderimi.

Lavdërimi i përket vetëm Allahut, që ligjëroi për robërit e Tij një festë, ku ata ta përmendin Atë, ta falënderojnë për të gjitha mirësitë dhe begatitë e Tij. Dëshmoj se nuk ka zot tjetër veç Allahut, të vetëm dhe të pashoq, Ai para të cilit, si e dukshmja dhe e padukshmja janë njëlloj. Dëshmoj se Muhamedi është robi i Zotit dhe i Dërguari i Tij, që Ai e dërgoi me të vërtetën për ta sqaruar dhe qartësuar atë njerëzve. Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin për të, familjen dhe shokët e tij, që emigruan dhe luftuan për hir të Allahut.

O njerëz! Kini frikë Allahun dhe falënderojeni Atë për mirësitë e mëdha dhe mësojeni, se sot është dita e haxhit të madh. Këtë ditë Allahu e ka bërë festë për muslimanët, kjo ditë vjen pas ditës së Arafatit, ditë në të cilën haxhinjtë kryejnë shtyllën më të rëndësishme të haxhit. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Haxhi është Arafati."* (E përcjell Ebu Daudi dhe është sahih.)

Dita e Arafatit është dita kur falen gjynahet dhe gabimet, fshihen mëkatet dhe të këqijat për të gjithë ata që në këtë ditë qëndrojnë atje në atë vend të bekuar, të përkushtuar Allahut, duke e përmendur dhe duke i kërkuar falje Atij për të gjitha gjynahet, që ata kanë bërë. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) na tregon se Allahu thotë: **"Shikojini ata sesi më kanë ardhur të pakrehur dhe të pluhurosur, kërkojnë mëshirën Time dhe i frikësohen ndëshkimit Tim. Unë u dëshmoj juve, o engjëjt e Mi, se Unë i kam falur ata."** (E përcjell Tabarani dhe është i saktë.)

Ndaj edhe dita që vjen pas ditës së Arafatit është festë për të gjithë muslimanët kudo që janë, sepse të gjithë janë pjesë e faljes dhe mëshirës së Allahut në atë ditë. Ashtu siç janë pjesë e kësaj falje ashtu edhe ata marrin pjesë në këtë gëzim duke

prerë kurban.

Haxhinjtë hedhin gurët dhe fillojnë të lirohen nga ihrami, të presin kurbanet, të sillen rreth Qabes, e ndërsa muslimanët nëpër vendet e tjera bashkohen për të kujtuar Allahun dhe për ta madhëruar Atë. Muslimanët falin në këtë ditë namazin e Bajramit në një shesh të vetëm dhe më pas therin kurbanet e tyre. Allahu e ka urdhëruar Profetin e Tij, që ai ta falënderojë për lumin Keuther, që i ka dhuruar në botën tjetër, të falet për Zotin e tij dhe të presë kurban për Të.

Një nga veçantitë e kësaj dite është edhe prerja e kurbanit, si nga haxhinjtë ashtu edhe nga të tjerët. Kurbani është një traditë e Ibrahimit dhe Muhamedit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*). Allahu ia ligjëroi kurbanin Ibrahimit, që kur e sprovoi atë për të bërë kurban djalin e tij dhe Ibrahimi iu përgjigj kësaj prove dhe u vu në rrugën e zbatimit derisa: **"Pasi iu nënshtruan që të dy urdhrit,** (Ibrahimi) **e vuri** (Ismailin) **me ballë përtokë."** (Safat: 103.) Dhe pasi Ibrahimi e mbajti besën që i kish dhënë Zotit, Allahu ia zëvendësoi atij djalin që në vend të tij të bënte një tjetër kurban. Nxitoni, o njerëz, të praktikoni traditën e këtyre dy profetëve të mëdhenj, sepse ka prej dijetarëve që thonë se kurbani është detyrë për ata që janë të mundshëm, ndërsa shumica thonë se ajo është e pëlqyer. Kjo është edhe puna më e mirë, që mund të bëjë besimtari këtë ditë. Prerja e një kurbani në këtë ditë është më e mirë, sesa ta japësh sadaka me të holla vlerën e tij, sepse me këtë veprim ngjallim një Sunet të Profetit. Kurbani më i mirë është kurbani që është më i shëndoshë, më me tepër mish dhe më i shtrenjti. Një berr mjafton për një njeri dhe familjen e tij, ndërsa një lopë për shtatë vetë dhe familjet e tyre. Kafshët që plotësojnë kushtet janë delja që ka mbushur gjashtë muaj e sipër, keci një vit e sipër, lopa dy vjet e sipër dhe largojuni atyre kafshëve që janë me mangësi, sepse ato nuk vlejnë për kurban.

Nuk vlejnë për kurban kafshët që duken qartë se janë të verbra apo me një sy, që çalojnë, që janë të sëmura, të dobëta, që kanë të prera veshin apo të thyera briri dhe dhëmbët. Lejohen ato që i kanë veshët të vegjël, apo nuk i kanë dalë, lejohen edhe ato që e kanë bishtin të prerë, apo nuk kanë bisht fare, po ashtu lejohen edhe të tredhurat.

Berrat dhe lopët është Sunet të theren të shtrira në krah të majtë. Gjatë therjes të thuhet: Bismilah, Allahu ekber. Allahume ine hadha minke ue leke. (O Zot kjo vjen prej Teje dhe theret për ty). Nëse kurbani i përket dikujt tjetër le të thotë për filanin. Gjatë therjes së kurbanit të tregohet i butë me kafshën dhe të dijë të theri mirë, që kafsha të vuajë sa më pak, për këtë qëllim kasapi duhet ta ketë thikën mjaft të mprehtë. Gjatë therjes i duhet prerë gurmazi dhe laringu, pra, rruga e ushqimit dhe e frymëmarrjes, dhe po ashtu bashkë me to edhe dy damarët e trashë të gjakut të qafës.

Sunet është që mishi i kurbanit të ndahet në tre pjesë, njërën pjesë ta mbajë për vete, tjetrën t'ua dhurojë miqve dhe pjesën e tretë t'ua japë sadaka të varfërve. Koha e kurbanit fillon mbas mbarimit të namazit të Bajramit dhe vazhdon deri në ditën e katërt para perëndimit të diellit. Natyrisht që më e mirë është të theret ditën e parë dhe vetë personi ta therë atë, por lejohet që dikush tjetër ta therë për të si në praninë e tij,

edhe kur ai nuk është. Ai që do të presë kurban nuk i lejohet që dhjetë ditë para Bajramit të presë flokët dhe të shkurtojë thonjtë, derisa të theret kurbani i tij.

Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber ue lilahi el-hamd. O njerëz! Ju sot jeni në një ditë të madhe, në një ditë feste të Islamit dhe çdo festë e Islamit vjen pas kryerjes së ndonjë detyrimi të madh të Islamit. Festa e sotme vjen pas haxhit, që bëhet në shtëpinë e lashtë të Allahut në Mekë. Ditën e Arafatit për muslimanët Allahu zbret mëshirën dhe faljen e Tij të madhe, për ata njerëz që përfitojnë nga kjo mirësi është Bajrami, dhe jo për ata që thjesht veshin rroba të reja, apo zbukurohen nga jashtë, dhe nga brenda janë të prishur.

Bajram është për ata që i binden Allahut me trup e me shpirt, që i frikësohen Ditës së Premtuar. Festa e Bajramit nuk e ka rëndësinë tek e ngrëna dhe tek e pira, dhe te rrobat e bukura, por kjo festë e ka rëndësinë e saj tek falja e Allahut, tek shpëtimi nga zjarri dhe tek fitimi i Xhenetit. Ai që i fiton të gjitha këto, ai është me të vërtetë i lumtur, ndryshe ç'lumturi është ajo që ndjejnë njerëzit?! Hasan Basriu thoshte: "Çdo ditë që ne nuk bëjmë gjynahe ndaj Zotit është ditë feste. Çdo ditë që besimtari e kalon në bindje ndaj Allahut, në përkujtimin dhe përmendjen e Tij, ajo është ditë feste."

Shumë popuj të tjerë jomuslimanë bëjnë festa që i kanë shpikur vetë, dhe i kanë sajuar me gjithfarë pretekstesh të pavlera, festa të shirkut dhe të kufrit, por festat e muslimanëve Allahu ua ka caktuar atyre për ditë të mëdha, dhe pas sezoneve të rëndësishme, ato vijnë pas kryerjes së shtyllave madhore të Islamit.

Falënderoni Allahun dhe lavdërojeni Atë, o njerëz! Allahu i Madhëruar thotë: **"Për çdo popull, Ne kemi caktuar një ritual, që ata të përmendin emrin e Allahut gjatë flijimit të kafshëve, që Ai ua ka dhuruar për ushqim. Zoti juaj është një Zot i vetëm, prandaj vetëm Atij përuljuni. Dhe jepu lajme të mira atyre që janë të përulur, atyre zemrat e të cilëve frikësohen kur përmendet Allahu, që janë të durueshëm për gjithçka që i godet, që falin namazet dhe që ndajnë nga ajo që Ne ua kemi dhënë. Devetë dhe gjedhët i kemi bërë për ju si një nga ritet e Allahut për flijim dhe ju keni dobi nga ato. Prandaj përmendeni emrin e Allahut mbi ato, ndërsa i radhisni në këmbë** (për t'i therur). **Kur ato të bien në tokë, hani prej mishit të tyre dhe ushqejeni edhe atë që lyp, edhe atë që nuk lyp. Kështu pra, Ne i kemi vënë ato në shërbimin tuaj, që ju të jeni mirënjohës. Tek Allahu nuk arrin, as mishi, as gjaku i tyre, por arrin përkushtimi juaj. Kështu Ai i ka vënë ato në shërbimin tuaj, që ju ta madhëroni Allahun, sepse ju ka udhëzuar. Dhe jepua lajmin e mirë punëdrejtëve!"** (Haxh: 34-37.)

Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber.

Hytbja e dytë

Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber ue lilahi el-hamd.

Falënderimi i përket Zotit, që na ka dhuruar të gjitha festat për të na dhënë më të mirën e Tij. Dëshmoj se s'ka zot tjetër veç Allahut, që meriton t'i falesh dhe ta adhurosh, të vetëm e pa ortak. Dëshmoj se Muhamedi është Robi i Zotit dhe i Dërguari i Tij, që Ai e çoi si mëshirë për botët dhe si shembull për njerëzit. Profeti ynë e kreu misionin, dhe e çoi në vend amanetin, dhe luftoi e u përpoq në rrugë të Allahut me maksimumin e tij. Paqja e Allahut dhe shpëtimi i Tij qofshin për të, familjen dhe shokët e tij deri në Ditën kur do të dëshmojnë të gjithë njerëzit.

O njerëz! Kini frikë Zotin dhe jini mirënjohës ndaj Tij për mirësinë e të qenit musliman! Allahu fenë tuaj e ka plotësuar nga të gjitha anët, ka plotësuar mirësinë e Tij ndaj jush dhe është i kënaqur që ju të keni Islamin si fe. Në librat e saktë të hadithit tregohet: "Një çifut i tha njëherë prijësit të besimtarëve Omer ibn Hatabit (*Allahu qoftë i kënaqur me të*): O Prijësi i Besimtarëve, ju keni një ajet në Librin tuaj, që nëse do të na kishte zbritur ne judejve, atë ditë do ta kthenim në festë. Omeri i tha: Cili është ai ajet? Dhe çifuti recitoi: **"Sot jua përsosa fenë tuaj, e plotësova dhuntinë Time ndaj jush dhe zgjodha që Islami të jetë feja juaj."** (Maide: 3.) Omeri i tha: Unë e di se kur dhe në ç'vend ka zbritur ky ajet, ai ka zbritur kur i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) qëndronte në Arafat ditën e Xhuma."

O njerëz të Zotit! Nëse do ta shohim me vëmendje këtë ajet, si dhe ditën kur ai ka zbritur, do të kuptojmë edhe madhështinë e përmbajtjes së tij dhe madhështinë e ditës kur ai zbriti. Do të kuptojmë veçoritë me të cilat Allahu na ka dalluar neve nga njerëzit dhe fetë e tjera. Ky ajet u kujton njerëzve mirësinë e Allahut ndaj krijesave të Tij besimtare, se Zoti ua plotësoi fenë e tyre, në mënyrë që të mos ketë asnjë mangësi në të, si në rregulla dhe në ligje. Në të nuk ka, as devijime, as falsifikime, asgjë tepër dhe asgjë mangët, Kurani, Libri i Allahut dhe Suneti i Profetit janë ruajtur mrekullisht nga vetë Zoti dhe përkujdesja e Tij, Ai thotë: **"Vërtet, Ne e kemi shpallur Kuranin dhe Ne do ta ruajmë atë me siguri."** (Hixhr: 9.) Po ashtu Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: *"Unë po lë mes jush diçka që nëse kapeni pas saj nuk keni për të humbur: Librin e Allahut dhe Sunetin tim."* (E përcjell Hakimi me sened të mirë.) Islami është një fe e plotë, e vlefshme për çdo vend dhe kohë dhe për të gjithë njerëzit deri në Ditën e Fundit. Islami është i ruajtur nga ndryshimet dhe devijimet. Ai është i përsosur në bazat dhe degëzimet e tij, në ndërtimin dhe kuptimet e tij, në adhurimet dhe praktikat shoqërore të tij. I plotë për individin dhe për shoqërinë, garant për t'i siguruar njeriut vetëm të mirat dhe për t'i larguar atij të këqijat, për të ruajtur të drejtat e individëve dhe për të refuzuar dhe për të dënuar padrejtësitë. Islami është i aftë për të ndarë me drejtësi konfliktet dhe për t'i prerë rrugë mosmarrëveshjeve, ai praktikon një politikë të brendshme dhe të jashtme pa lënë asnjë aspekt të jetës mangut: **"Atij nuk mund t'i afrohet gënjeshtra nga asnjëra anë. Kjo është shpallje prej një të Urti që meriton të gjitha Lëvdatat."** (Fusilet: 42.)

Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) mbajti një ligjëratë madhështore ditën e Arafatit duke thënë: *"A e dini se çfarë dite është kjo? Dhe ne iu përgjigjëm: Allahu dhe i Dërguari i Tij e dinë më së miri. Ai heshti dhe ne*

menduam, se do ta quante atë ditë me ndonjë emër tjetër. Ai tha: A nuk është muaji Dhil-hixhe? -I thamë:

- Po. -Ai tha:

- *Çfarë vendi është ky?* -I thamë:

- Allahu dhe i Dërguari i Tij e dinë më së miri. - Ai heshti dhe ne menduam se do ta quante atë vend me ndonjë emër tjetër. Ai tha:

- *A nuk është vendi i shenjtë?* -Ne i thamë:

- Po. -Ai tha:

- *Gjaku juaj, pasuria juaj, janë të paprekshme ashtu siç është kjo ditë e shenjtë për ju, në këtë muaj të shenjtë dhe në këtë vend të shenjtë, deri në ditën kur do të takoni Zotin tuaj. A jua komunikova?* -Ne i thamë:

- Po. -Ai tha:

"O Zot dëshmo! Ai që është i pranishëm le t'ia komunikojë atij që nuk është i pranishëm, se ndoshta atij që i komunikohet e kupton më mirë, sesa ai që e dëgjon drejtpërdrejt. Mos u ktheni pas meje në jobesimtarë duke luftuar njëri-tjetrin." (E përcjell Buhari dhe Ahmedi.)

Kini frikë Allahun, o ju muslimanë! Respektojini kufizimet e Allahut, mos vrisni njeri pa të drejtë, mos ia hani pasurinë njëri-tjetrit me mjete të ndaluara, largojuni kamatës, ryshfetit dhe mashtrimeve, vjedhjes dhe gënjeshtrave dhe të gjitha kontratave të parregullta dhe false, sepse ai që i mashtron muslimanët nuk është pjesë e tyre. Falni me rregull namazin, pesë vaktet dhe Xhumanë, ruajini betimet tuaja që i bëni në emër të Zotit, largojuni dëshmive të rreme, sepse dëshmia e rreme është bashkëshoqëruese e shirkut **"Prandaj, largohuni prej ndyrësisë së idhujve dhe largohuni prej fjalëve të rreme."** (Haxh: 30.)

Ruajini shikimet tuaja dhe nderin tuaj! Mbulojini gratë tuaja me hixhab dhe mos i lini ato të dalin nga shtëpitë të pambuluara! Të mos përzien me burrat e huaj, as të mos veçohen me njerëz të huaj pa praninë e një të afërmi!

O njerëz të Zotit! **"Vërtet, Allahu e bekon të Dërguarin dhe engjëjt e Tij luten për atë. O besimtarë, lutuni për atë dhe përshëndeteni me "selam"!"** (Ahzab: 56.)

O Zot bekoje Muhamedin dhe familjen e Muhamedit, ashtu siç e ke bekuar Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit, Ti në të gjitha botët je i lavdëruar.

O Zot krenoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroje shirkun dhe idhujtarët! Ruaje këtë fe dhe bëje këtë vend të sigurt dhe të qetë dhe të gjithë vendet e muslimanëve.

O Njerëz **"Në të vërtetë Allahu urdhëron drejtësinë, mirësinë dhe ndihmën për të afërmit, si dhe ndalon imoralitetin, veprat e shëmtuara dhe dhunën. Ai ju këshillon, në mënyrë që ju t'ia vini veshin. Zbatoni besëlidhjen e Allahut, kur ta merrni mbi vete dhe mos e thyeni betimin, pasi ta keni bërë atë, sepse Allahun e keni bërë dorë-zënësin tuaj; vërtet Allahu e di se çfarë bëni ju."** (Nahl: 90-91.)

Hytbe nr. 67

Në muajin e shenjtë të Allahut, Muharrem

Hytbja e parë:

Falënderimi i përket Allahut, Atë e lavdërojmë dhe prej Tij ndihmë dhe falje kërkojmë. I kërkojmë mbrojtje Allahut nga natyra jonë e keqe dhe nga pasoja e padëshiruara të punëve tona. Atë që Allahu e udhëzon askush nuk mund ta humbë dhe atë që Ai e lë në humbje askush nuk mund ta udhëzojë. Dëshmoj se s'ka zot tjetër veç Allahut të vetëm dhe të pashoq, ashtu siç dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i dërguari i Tij. O Allah, bekoje Profetin tonë dhe të gjithë Profetët dhe të Dërguarit e Tu! O Allah, ji i kënaqur ndaj të gjithë sahabeve dhe atyre që i ndoqën ata deri në Ditën e Kiametit.

Kini frikë Zotin, o njerëz, dhe dijeni se një ditë sigurisht që do ta takoni Atë: **"Dhe ruajuni asaj Dite që do të ktheheni tek Allahu, kur çdokujt do t'i jepet ajo që ka fituar dhe askujt nuk do t'i bëhet padrejtësi."** (Bekare: 281.)

"O besimtarë, frikësojuni Allahut dhe çdo njeri le të shikojë se ç'ka përgatitur për të nesërmen! Kijeni frikë Allahun, sepse Ai di çdo gjë që bëni ju!" (Hashr: 18.)

Vëllezër Muslimanë! Allahu ashtu siç i ka veçuar disa vende ndër vendet e tjera, ashtu ka veçuar edhe kohë të caktuara dhe Ai këtë e ka bërë në bazë të një urtësie të caktuar. Mirësia e Allahut në kohë nuk kufizohet vetëm në muajin Ramazan dhe në dhjetë ditët e Dhil-hixhes, ditët e Haxhit, ditët e Bajramit dhe xhumanë. Në muajin Muharrem, muaj në të cilin ne gjendemi kemi një ditë të madhe, që Zoti e ka nderuar dhe kjo është dita e Ashures. I gjithë ky muaj madje ka qenë një muaj që Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) i kushtonte një rëndësi të veçantë në drejtim të adhurimit, ky është një muaj në të cilin ai parapëlqente të agjëronte, veç Ramazanit që është i detyruar.

Ky muaj ka pasur një veçanti në historinë e Profetëve të mëparshëm dhe sidomos në jetën e Musait (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*). Unë do të bëj pesë ndalesa në këtë muaj, duke iu kujtuar ju dhe veten time.

Ndalesa e parë. Ky muaj është muaji i fitores së besimtarëve dhe ngadhënjimit të tyre. Imam Buhari na përcjell në librin e tij nga Ibn Abasi, se ai tha: *I Dërguari i Allahut erdhi në Medine dhe pa se çifutët agjëronin ditën e Ashures dhe u tha: Çfarë është kjo që bëni? Dhe ata i thanë: Në këtë ditë Zoti ka shpëtuar bijtë e Israelit nga armiqtë e tyre.*

Ndërsa në një transmetim tjetër të kësaj thënie thuhet se ata thanë: *"Kjo është një ditë e madhe në të cilën Allahu e shpëtoi Musain dhe popullin e tij dhe e mbyti faraonin dhe ushtrinë e tij."*

Thuhet se edhe të krishterët e kanë nderuar dikur këtë ditë, sepse ndoshta Isai (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) e agjëronte këtë ditë si vazhdimësi e fesë së Musait e pa-anuluar, kur dihet që shumë norma në kohën e Isait ndryshuan, siç thotë edhe Allahu: **"...dhe që t'ju lejoj disa gjëra që i keni pasur të ndaluara."** (Ali-Imran: 50.) Por mjafton që qoftë edhe vetëm Muhamedi dhe Musai ta kenë madhëruar këtë ditë për ta nderuar këtë muaj, mjafton për besimtarët që të kujtojnë sesi Allahu u erdhi në ndihmë besimtarëve dhe i shkatërroi tiranët me në krye faraonin dhe të gjithë ushtrinë e tij.

Ndalesa e dytë. Këtë ditë e nderonin edhe idhujtarët para Islamit. Imam Buhari na përcjell nga Aishja, se ajo pat thënë: *"Ditën e Ashures Kurejshët e agjëronin që në kohën e injorancës dhe po kështu edhe i Dërguari i Allahut e agjëronte atë ditë. Kur ai erdhi në Medine e agjëroi atë ditë dhe urdhëroi që të agjërohet edhe nga të tjerët. Pasi u bë detyrim agjërimi i Ramazanit e la ditën e Ashures, ndaj ai që do e agjëron dhe ai që nuk do nuk e agjëron."*

Lind pyetja se pse kurejshët idhujtarë e agjëronin ditën e Ashures, ndërkohë që ata nuk ishin, as të krishterë, as hebrenj dhe nuk kishin lidhje me ta?

Kurtubiu, një dijetarë i shquar ky, thotë: Ndoshta kurejshët e agjëronin këtë ditë si pjesë e asaj që kishte ngelur nga feja e Ibrahimit dhe po kështu edhe Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) e bënte këtë për t'i ndjekur ata siç bënte në çështjet e haxhit, ose ndoshta vetë Allahu ia ka lejuar një gjë të tillë... ose edhe për ndonjë arsye tjetër.

Ikrima kur u pyet rreth kësaj gjëje tha: Kurejshët në kohën e injorancës patën bërë një gjynah, të cilin e ndjenë shumë dhe atyre u thanë: Agjëroni ditën e Ashures që t'u fshihet ky gjynah.

O vëllezër, nëse çifutët dhe kurejshët e nderonin këtë ditë, megjithëse ata ishin jomuslimanë dhe idhujtarë... a nuk na takon neve që ta nderojmë këtë ditë, ndërkohë që vetë Profeti na e ka ligjëruar këtë gjë, më shumë sesa këta njerëz? Lidhja që kanë besimtarët me njëri-tjetrin nuk i ndanë, as hapësirat, as kohët, të gjithë ne jemi një popull i vetëm.

Ndalesa e tretë. Si mirënjohje ndaj Allahut për këtë muaj është dhe agjërimi i ditës së Ashures. Imam Muslimi na përcjell në librin e tij nga Ebu Hurejra, se i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) pat thënë: *"Agjërimi më i mirë pas agjërimit të Ramazanit është agjërimi i muajit të Allahut, i Muharremit. Namazi më i mirë pas namazit të detyruar është namazi i natës."*

Agjërimi i ditës së Ashures ka vlerë të madhe, në një thënie të Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thuhet: *"Agjërimi i Ashures me shpresë tek Allahu të shlyen gjynahet e një viti më parë."* (E përcjell Muslimi.) Suneti e do që bashkë me ditën e dhjetë të Muharremit, që është edhe dita e Ashures të agjërohet edhe një ditë përpara saj, për të mos iu ngjasuar çifutëve, siç thuhet kjo në një hadith të Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*): *"Nëse do të jetoj edhe vitin tjetër do ta agjëroj edhe ditën e nëntë."*

Më e mira është të agjërosh ditën e nëntë, të dhjetën dhe të njëmbëdhjetën. Dijetarët kanë përmendur tre nivele për agjërimin e Ashures:

Më e pakta të agjërohet vetëm dita e dhjetë, e mesmja të agjërohet bashkë me të edhe dita e nëntë, më e larta është të agjërohet veç ditës së nëntë edhe ajo e njëmbëdhjeta.

Gjatë këtij agjërimi nuk duhet të harrosh vlerën që ka agjërimi në përgjithësi dhe agjërimi i Ashures në veçanti, mos harro edhe fitoren që patën besimtarët në kohën e Musait dhe lute Allahun, që edhe sot t'u rijapë atyre fitore ndaj armiqve të tyre.

Ndalesa e katërt. Si ta ndjekësh Profetin (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) në punët e mira dhe si të kesh vazhdimësi në to? Aishja tregon se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) e agjëronte të gjithë muajin Shaban dhe po ashtu ajo thoshte, se Profeti pat thënë: *Bëni atë punë që jeni në gjendje ta bëni, sepse Allahu nuk mërzitet derisa ju të mërziteni*. Namazi më i dashur për Profetin ishte ai që ishte i vazhdueshëm edhe nëse ishte i pakët. Ai kur e falte një namaz asnjëherë nuk e linte atë." (E përcjell Buhari.)

Ky hadith na tregon se njeriu është më mirë t'i përkushtohet një adhurimi fakultativ të pakët, por të vazhdueshëm, sesa një adhurimi të madh, të cilin ai nuk është në gjendje ta kryejë gjithmonë.

Hytbja e dytë

Falënderimi i përket Allahut, Atij që e bëri të ngadhënjejë fenë e Tij, lartësoi fjalën e Tij dhe u dha krenari besnikëve të Tij. Dëshmoj se s'ka zot tjetër veç Allahut, të vetëm e të pashoq, Ai që u dha fitoren Profetëve dhe besimtarëve të Tij dhe askush nuk mund ta kthejë mbrapsht vendimin e Tij. Kushdo që i vjen në ndihmë fesë së Tij, Allahu i vjen në ndihmë atij: **"O besimtarë, nëse ndihmoni Allahun, edhe Ai do t'ju ndihmojë dhe do t'ju bëjë të qëndroni fort në këmbët tuaja."** (Muhamed: 7.) **"Është detyra Jonë që t'i ndihmojmë besimtarët."** (Rum: 47.)

Dëshmoj se Muhamedi është robi i Allahut dhe i dërguari i Tij, Allahu e sprovoi atë dhe shokët e tij dhe më pas u dha fitoren pasi ishin pjekur kushtet. Ai i bëri ata sundimtarë të tokës, pasi ishin të sinqertë dhe duruan në rrugën e Zotit. Nëse Allahu do të kish dashur, kishte për t'jua dhënë fitoren edhe më herët, por ligji i Zotit nuk ndryshon për asnjërin: **"Vërtet mendojnë njerëzit, se do të lihen të thonë "Ne besojmë", pa u vënë në provë?! Ne i kemi sprovuar ata që kanë qenë para tyre, në mënyrë që Allahu të dallojë ata, që thonë të vërtetën dhe ata që gënjejnë."** (Ankebut: 2-3.)

O Allah, bekoje Profetin tonë dhe të gjithë Profetët dhe të Dërguarit e Tu.

O njerëz! Muaji Muharrem dhe dita e Ashures në veçanti nuk mund të ndahen nga Musai dhe historia e tij. Nuk ke për të gjetur në Kuran histori më të gjatë dhe më të përmendur, sesa historia e Musait (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*). Musai qe Profeti më i madh i bijve të Israelit dhe më i ndjekuri prej tyre, ai qe me të vërtetë një qëndrestar i paepur në rrugën e Zotit, ai jetoi në kohë të vështira dhe diti

t'u bënte ballë me sukses atyre. Këtu nuk mund të rrimë pa përmendur disa dobi që nxirren nga historia e Musait (*Paqja e Zotit qoftë mbi të*) dhe kjo është **ndalesa e pestë**:

Allahu jo paqëllim na tregon historinë e popujve të mëparshëm, që besimtarët të përfitojnë dhe të ndriçohen nga ngjarjet, që u kanë ndodhur atyre, Allahu për historinë e Musait thotë: **"Ne do të të tregojmë ty pjesë nga historia e Musait me Faraonin, ashtu siç ka qenë me të vërtetë, për njerëzit që besojnë."** (Kasas: 3.)

Nga kjo histori ne mund të përfitojmë, sesi një popull i dobët ku s'ka më të shkojë nuk duhet të humbasë shpresat dhe ta kaplojë atë pasiviteti dhe dembelizmi në kërkimin e të drejtës së tij. Ashtu si Allahu u erdhi në ndihmë bijve të Israelit dhe i shpëtoi ata nga faraoni dhe tirania e tij, ashtu Allahu mund t'i ndihmojë edhe popujt e tjerë besimtarë dhe t'i bëjë ata sundimtarë në tokë.

Po kështu ne nga kjo histori mund të përfitojmë se një popull i shtypur dhe i poshtëruar që nuk e kërkon me këmbëngulje të drejtën e tij, besimi dhe feja e tij nuk mund të ngadhënjejë e po kështu edhe gjendja e materiale e tyre do të mbetet e pashpresë. Po kështu besimtari ndonëse e di se çdo gjë do të bëhet sipas përcaktimit dhe vendimit të Zotit, pavarësisht kësaj ai nuk duhet të rrijë duarkryq, por të bëjë shkaqet, sepse edhe shkaqet janë prej përcaktimit të Zotit, ndaj ai nuk duhet t'i braktisë ato. Ndonëse Allahu premtoi se do ta kthente Musain te nëna e tij, ajo përsëri nuk ndenji duke pritur, por e vuri në arkë dhe kur lumi e mori me vete urdhëroi të bijën që t'i shkonte nga pas dhe të ishte e gatshme për çdo situatë.

Po kështu paralajmërimi që i bëhet dikujt, kur atij i rrezikohet jeta apo për një të keqe që mund t'i ndodhë nuk është e ndaluar, madje është detyrë. Kujtoni çastin kur një njeri erdhi nga skaji tjetër i qytetit, duke nxituar për të lajmëruar Musain për rrezikun që i kanosej dhe Allahu e përmend këtë gjë si diçka të mirë. Po kështu Allahu, ashtu siç do që njeriu t'i lutet Atij me emrat dhe cilësitë e Tij të larta, po kështu Ai do që njeriu t'i lutet Atij, duke shfaqur dobësinë dhe nevojën e tij për Të dhe për gjithçka që Ai mund t'i japë. Musai u lut duke thënë: **"Zoti im, çfarëdo dhuntie që të më japësh, unë jam nevojtar!"** (Kasas: 24.)

Po kështu një nga ndëshkimet më të mëdha, që mund t'i jepet njeriut është të jetë udhëheqës i së keqes dhe thirrës në të, ashtu siç edhe një nga mirësitë më të mëdha të Allahut ndaj njeriut është të jetë prijës në të mirë dhe udhërrëfyes në të. Allahu thotë për Faraonin dhe ata që i ngjajnë atij: **"Ne i bëmë ata udhëheqës, që thërrisnin për në zjarr, ndërsa në Ditën e Kiametit askush nuk do t'i ndihmojë."** (Kasas: 41.) E ndërsa për bijtë e Israelit tha: **"Ne i bëmë ata udhëheqës që udhëzonin sipas urdhrit Tonë."** (Enbija: 73.)

Allahu thotë: **"Vetëm Mua më adhuro dhe kryej faljen për të më kujtuar Mua!"** (Taha: 14.), sepse njeriu është krijuar për të përmendur Zotin dhe lumturia e rehatia e tij qëndron tek adhurimi i Zotit. Ky është edhe qëllimi i faljes që të përmendet Allahu, nëse namazi nuk do të përsëritej për besimtarët për çdo ditë dhe çdo natë, që t'u kujtonte atyre Allahun, në lutjet, përgjërimet dhe lëvdatat, që ata i drejtojnë Atij,

atëherë këta njerëz do të ishin të pavëmendshëm ndaj Zotit.

Allahu thotë: **"Vërtet, Unë jam Falës për atë që pendohet, beson e bën vepra të mira dhe pastaj qëndron në rrugë të drejtë."** (Taha: 82.)

Ky ajet tregon shkaqet sesi fitohet falja e Allahut dhe ato janë: Pendimi, besimi, punët e mira e vazhdimësia me to dhe shtimi i tyre.

O Zot, bekoje Muhamedin dhe familjen e Muhamedit, ashtu siç e ke bekuar Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit, Ti në të gjitha botët je i lavdëruar.

O Allah, ji i kënaqur ndaj Ebu Bekrit, Omerit, Osmanit, Aliut dhe ndaj mbarë sahabeve, grave të Profetit, nënat e besimtarëve.

O Zot, fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët dhe të vdekurit!

O Zot, ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah, shkoi në ndihmë vëllezërve tanë muslimanë kudo ku janë!

O Allah, pranoji martirët e tyre!

O Allah, zbrit mbi ta mëshirën Tënde, mbi gratë, pleqtë dhe fëmijët dhe mbroji ata me forcën Tënde!

I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit, dhe të gjitha Lëvdatat e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 68

Gjendja e kësaj bote dhe mbarimi i vitit hixhri

Hytbja e parë:

Falënderimi i përket Allahut, Krijuesit të njerëzve, Shpikësit të krijesave, Atij i përkasin emrat më të bukur, atributet dhe cilësitë më të larta. E falënderoj Allahun për mirësitë e Tij të panumërta dhe për dhuratat e Tij të shumta. Dëshmoj se nuk ka hyj tjetër veç Allahut të vetëm e të pashoq, në qiell e në tokë, Krijuesi i gjithësisë dhe gjithë çka në të. Dëshmoj se Profeti dhe i dashuri ynë Muhamedi është robi i Allahut dhe i Dërguari i Tij. Krijesa më fisnike, vula dhe mbyllësi i Profetëve dhe i profecisë. Paqja e Allahut dhe bekimi i Tij qofshin për të, familjen dhe shokët e tij dhe të gjithë ata që e ndjekin nga pas.

O njerëz! Kini frikë Zotin dhe jini mirënjohës ndaj Tij, kapuni pas urdhëresave të Tij dhe largojuni ndalesave, Ai kështu ju ka këshilluar të veproni që ju të bëheni të devotshëm.

O njerëz! Allahu i Madhëruar thotë: **"Ta dini, se jeta në këtë botë, nuk është tjetër veçse lojë, dëfrim e zbukurim, si dhe mburrje ndërmjet jush e rivalitet për më shumë pasuri dhe fëmijë! Ajo i shëmbëllen bimës, e cila pas shiut rritet dhe i gëzon bujqit, por më vonë zverdhet, thahet dhe mbetet pa vlerë. Në botën tjetër ju presin vuajtje të mëdha ose falja e Allahut dhe kënaqësia e Tij; jeta në këtë botë është vetëm kënaqësi e rreme."** (Hadid: 20.)

Kjo është një këshillë e qartë për të marrë në llogari vetveten, në këto ditë kur po përjetojmë ditët e fundit të vitit hënor, të cilit pak nga pak po i mbarojnë ditët dhe bashkë me to edhe ditët tona që ikin e nuk kthehen më deri në Ditën e Kiametit.

Ky vit shkoi dhe në zemrat e besimtarëve u la si kujtim se kjo botë është e përkohshme dhe se Allahu ka vendosur, që ajo të shuhet një ditë. Po kështu bashkë me të edhe banorët e saj do të udhëtojnë. Sa e sa jetëgjatë ka pasur kjo botë dhe një ditë që të gjithë kanë vdekur! Këtë botë asnjëherë nuk e sheh njëlloj, diçka ngrihet e rregullohet dhe diçka tjetër prishet dhe shkatërrohet. Dikush gëzohet dhe dikush hidhërohet. Të kënaqesh me të është mashtrim, t'i besosh asaj është e rrezikshme, shumë shpejt përmbyset dhe shumë shpesh ndryshon dhe gjithnjë të mashtron. Shpresat për të janë të kota dhe dëshirat të gënjeshtërta, jeta në të është lodhje, njeriu në të jeton mes një mirësie që i shkon ose një fatkeqësie që e kaplon. Ajo ka dhimbje fatkeqe dhe vdekje të pashmangshme, edhe pak ditë dhe ajo çka është shkruar për ne do të vijë. Nëse kjo botë të bën të qeshësh pak, më shumë të bën të qash; nëse të gëzon ndonjë ditë, të hidhëron për muaj dhe vite, nëse të jep pak t'i privon gjatë. Nuk ka gëzim në të, që të mos e shoqërojë më pas me hidhërim, nuk ka shtëpi që hyn hareja dhe në të mos të hyjë edhe trishtimi.

"O populli im, në të vërtetë, jeta e kësaj bote është vetëm kënaqësi e përkohshme, ndërsa jeta tjetër është Shtëpi e përhershme." (Gafir: 39.)

Allahu na e ka tërhequr vërejtjen, se kjo botë ka në të sprovën e pasurisë dhe të fëmijëve, që njeriu të mos humbasë në to dhe të harrojë, se për çfarë Allahu e ka sjellë në të: **"Ta dini se pasuria juaj dhe fëmijët tuaj janë vetëm sprovë dhe se vetëm tek Allahu është shpërblimi i madh."** (Enfal: 28.)

Allahu ua ka tërhequr vërejtjen njerëzve, që të mos preokupohen se ç'pasuri kanë njerëzit e tjerë, sepse kjo të shtyn të jepesh mbas kësaj bote të përkohshme dhe të harrosh botën tjetër, që është e përhershme: **"Mos e hidh shikimin në të mirat kalimtare, që Ne ua kemi dhënë disave prej tyre, si stoli të jetës së kësaj bote, për t'i vënë ata në provë! Shpërblimi i Zotit tënd është më i mirë dhe më i qëndrueshëm."** (Taha: 131.)

O musliman! Kjo botë është një hije që do të largohet dhe një vegim që humbet, pasuria e saj shkon drejt varfërimit, kënaqësia e saj drejt trishtimit. Kurrë nuk mund ta shohësh këtë botë të qëndrueshme, ky është ligji i Zotit për krijesat, që Ai t'i shpërblejë për atë që kanë bërë. Do t'i shpërblejë ata që kanë besuar dhe do të ndëshkojë ata që kanë refuzuar dhe mohuar, pak ditë dhe vite dhe të gjithëve do të na paraqitet ajo që na është premtuar.

Një shok i Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) tregon: Isha në një karvan me të Dërguarin e Allahut dhe ai kaloi pranë një deleje të ngordhur dhe të flakur dhe tha: *"A mendoni se pronarëve të kësaj iu është dukur kjo e pavlerë? Dhe sahabet i thanë: O i Dërguari i Allahut pse u është dukur e pavlerë ndaj edhe e kanë hedhur! Dhe ai tha: "Pasha Atë, që ka shpirtin e Muhamedit në duart e Tij! Kjo botë për Allahun është akoma edhe më e pavlerë, sesa kjo (ngordhësirë) për pronarët e saj. Nëse kjo botë për Allahun do të vlente edhe sa pesha e krahut të mushkonjës, Ai nuk kish për t'u dhënë jobesimtarëve as edhe një gllënjkë ujë."* (E përcjell Tirmidhiu, Ibn Maxha dhe është sahih.)

Musai (*Paqja e Allahut qoftë mbi ta*) u tha shokëve të tij duke i këshilluar: *"Dynjaja është një urë, kaloni mbi të dhe mos qëndroni gjatë në të, mos kërkoni që njerëzve të kësaj bote t'ua merrni botën, sepse ata do t'u marrin fenë tuaj. As botën e tyre nuk keni për ta marrë, as fenë tuaj nuk keni për ta ruajtur."*

Kjo është dynjaja, o musliman, që u ka marrë mend shumë njerëzve. Sa e sa njerëz ajo ka mashtruar me bukurinë dhe salltanetet e saj. Sa e sa njerëz kanë humbur duke rendur pas saj dhe kënaqësive të saj. Ata harruan të përgatiteshin për ditën e udhëtimit, që i priste dhe lanë pas dore punët për botën e amshueshme, harruan se ajo është vetëm një urë për në atë botë. Në sipërfaqen e kësaj toke njerëzit duhet të konkurrojnë për të fituar botën tjetër. Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) kish frikë se mos dynjaja u shtrohej përpara shokëve të tij, ashtu siç u ish ofruar atyre që qenë para tyre dhe do t'i shkatërronte ata, ashtu siç i shkatërroi edhe ata.

Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) tha: *"Kjo botë është e*

gjelbër dhe e ëmbël, Allahu ju ka mëkëmbur në të për të parë sesi do të punoni. Ruajuni kësaj bote dhe ruajuni grave, sepse sprova e parë që u ka ndodhur bijve të Israelit ka qenë prej grave." (E përcjell Muslimi.)

O njerëz! Ai që e shikon sesi njerëzit jepen pas kësaj dynjaje dhe i përkushtohen asaj e kupton sesi i largohen fesë disa njerëz, shumë njerëz i lënë pas dore familjen dhe fëmijët pasi janë preokupuar të rendin pas kësaj bote. Kjo në të vërtetë është ajo çka na ka paralajmëruar Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) kur tha: *"Ai që ka si preokupim Botën tjetër, Allahu nuk e lë të hallakatur, pasurinë e tij e ka në zemër dhe dynjaja do t'i vijë atij e nënshtruar. Ndërsa ai që ka si qëllim këtë botë Allahu do ta lërë atë t'i hapërdahen punët, varfërinë do t'ia vërë para syve dhe nuk do t'i vijë gjë prej kësaj bote vetëm çka është caktuar për të."* (E përcjell Ahmedi dhe është sahih.)

O njerëz! Çudi sa të pavëmendshëm jemi në këtë jetë me gjithë ato shembuj që ka për të marrë mësim! Qeshim dhe luajmë, hamë edhe pimë dhe a u shkon në mendje, se engjëlli i vdekjes mund të jetë pranë jush duke pritur urdhrin e Zotit për t'ua marrë shpirtin?!

O muslimanë! Sa nënave dhe baballarëve u kemi dhënë lamtumirën? Sa bij e bija kemi përcjellë? Sa vëllezër dhe motra kemi varrosur? E ku janë ata që marrin mësim? Shumica njerëzve në këtë jetë janë të preokupuar me çështjet e kësaj bote dhe as që u bën përshtypje dhe nuk duan t'ia dinë pse u ikin sezonet e mirësisë, orët ku lutjet mund të pranohen! I shikon njerëzit të jetojnë sikur ditët që ikin përsëri për të do të kthehen, po kështu muajt dhe vitet!

Kjo është edhe pakujdesia më e madhe e njerëzve që e dinë se kjo jetë vetëm një herë jetohet, ajo nuk mund të kthehet më dhe çdo ditë që iknin është një ditë më pak nga jeta tyre dhe prapë njerëzit jetojnë me ëndrra se ndoshta jetojnë gjatë, ndoshta sa jetoi Nuhu! E ndërsa vdekja për ditë e për natë merr njerëz!

O muslimanë!

Një herë Ebu Derdaja shoku i Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) shkoi në Sham dhe u tha njerëzve: "O banorët e Shamit! Dëgjoni këshillat e një vëllai që ju do të mirën! Dhe njerëzit u mblodhën rreth tij. dhe ai u tha: Pse ju shoh të ndërtoni godina në të cilat nuk banoni, të grumbulloni pasuri që nuk i hani?! Ata që ishin para jush ndërtuan pallate dhe shpresuan se do të jetonin gjatë, grumbulluan shumë, por shpresat e tyre qenë mashtrime dhe grumbullimet e tyre u kthyen në rrënime dhe godinat e tyre varreza."

O njerëz!

A nuk ka ardhur koha që njerëzve t'u vijnë mendtë dhe të shohin realitetin e kësaj bote, se jeta në të është lodhje dhe të mirat në të janë sprovë. Gjithçka e re në të vjetërohet, çdo pushtet merr fund dhe megjithatë ne përsëri nuk i thërresim mendjes! A thua se vdekja është caktuar për të tjerët dhe jo për ne?! A thua se e vërteta është bërë detyrë për të tjerët të ndiqet dhe jo për ne?! A thua se ata që i shoqërojmë nëpër varre pas pak përsëri do të ngrihen?! Ne po hamë frytet e punëve të tyre, kemi

trashëguar pasurinë e tyre, a thua vallë ne do të jetojmë përjetësisht pas tyre?!

Të parët tanë të mirë ishin ndryshe! Hasan Basriu thotë: "Kam arritur të shoh njerëz që nuk u bënte përshtypje asgjë që u vinte nga kjo botë, as nuk u vinte keq nëse diçka prej kësaj bote u ikte për duarsh! Për ta kjo botë ishte shumë më e pavlerë sesa dheu mbi të cilin shkelnin." Këta njerëz që na përshkroi Hasan Basriu kanë pasur si shembull Profetin Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), që për këtë botë thoshte: *"Çfarë pune kam unë me këtë botë! Unë edhe kjo botë jemi si një udhëtar që duke ecur në një ditë vere qëndroi poshtë hijes së një peme në një orë të ditës dhe më pas shkoi dhe e la pas atë."* (E përcjell Ahmedi dhe Tirmidhiu dhe është sahih.)

Po ky Profet një herë i tha Abdullah ibn Omerit: *"Ji në këtë botë si të jesh i huaj, ose udhëtar."* Dhe Abdullah ibn Omeri thoshte: "Kur të ngrysesh mos e prit mëngjesin dhe kur të gdhish mos e prit mbrëmjen! Shfrytëzoje shëndetin para sëmundjes dhe jetën para vdekjes." (E përcjell Buhari.)

Kështu kanë qenë **të parët** e muslimanëve, Allahu i mëshiroftë! Nëse ndonjërin prej tyre i mbushte të dyzetat e mblidhte dyshekun dhe nuk flinte natën veçse pak, falej dhe i kërkonte falje Allahut për çka shkoi prej jetës së tij, përgatitej për ditët që do të vinin. Shtoni punët tuaja të mira, o njerëz, dhe mos u mahnitni pas kësaj bote të përkohshme, dhe dijeni se shpejt do të udhëtoni dhe do ta lini këtë botë.

I mençur është ai që i kërkon llogari vetvetes dhe punon për pas vdekjes, i dështuar është ai që shkon pas qejfeve dhe pastaj rri me shpresa të kota.

Allahut i kërkoj falje për vete dhe për ju, ndaj kërkojini falje Atij dhe pendohuni para Tij, se Allahu me të vërtetë është Falës dhe Mëshirues i madh.

Hytbja e dytë

Falënderimi i përket Allahut për mirësitë e Tij, dhe mirënjohja i takon vetëm Atij për sukseset dhe çdo gjë të mirë që na ka dhuruar. Dëshmoj se nuk ka zot tjetër veç Allahut të vetëm dhe të pashoq. Dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i Dërguari i Tij. Paqja e Allahut dhe shpëtimi i Tij qofshin për Profetin, familjen dhe shokët e tij dhe ata që e pasojnë deri në Ditën e Kiametit.

Kini frikë Allahun, o njerëz! Dhe dijeni se me gjithë këto cilësi të këqija që ka kjo botë, ajo është një rast i volitshëm, është një arë pjellore për në botën tjetër. Kjo botë është një sezon që duhet shfrytëzuar për punë të mira, për adhurim dhe për çdo gjë që vlen në botën tjetër. Në botën tjetër të gjithë ata që do të fitojnë janë vetëm njerëz, që e kanë shfrytëzuar kohën që këtu, sepse kjo botë është një urë shpëtimi për ata që e kuptojnë atë dhe vend i pasur për ata që e njohin siç duhet atë. Shumë prej njerëzve e shajnë këtë botë dhe e bëjnë atë fajtore për paudhësitë e tyre dhe harrojnë se kjo botë është një kantier ndërtimi për në Xhenet dhe një burim për t'u lartësuar atje.

Në këtë fund viti dhe fillimin e vitit tjetër duhet të shtohet përgjegjësia ndaj vetes dhe llogaria. Erdhi fundi i këtij viti dhe mendo sa pranë qe' ai që iku dhe kështu e ka kjo botë, ditët dhe vitet ikin pa u ndjerë dhe bashkë me to edhe jeta jonë.

Kjo gjë duhet të na kujtojë, se ditët i kemi të pakta dhe jetën të shkurtër dhe së shpejti në botën tjetër do të kalojmë dhe në Xhenet ose në zjarr do të shkojmë.

Sa shumë që gëzohet njeriu me ditët dhe netët që shkojnë, për ndonjë gëzim apo kënaqësi që ai pret, por njeriu veç kësaj nuk duhet të harrojë, se bashkë me to shkurtohet edhe jeta e tij dhe i afron vdekja. Këto ditë janë vetëm largësi rrugësh dhe hapa drejt varrit, e a mund të gëzohesh për këtë? Po, vetëm ai që është i përgatitur për t'i dalë para Allahut me punë të mira dhe për ta kënaqur Atë.

Omer ibn Abdulazizi- *Allahu e mëshiroftë*- u tha njerëzve: "O njerëz! Çdo udhëtim ka pajimet e veta, ndaj pajisuni në këtë udhëtim nga kjo botë për në botën tjetër me devotshmëri. Bëjuni sikur të ishit nga ata që e kanë parë me sy ndëshkimin e Allahut, që të frikësoheni dhe të kërkoni shpëtimin. Koha e gjatë të mos ju mashtrojë dhe t'ua bëjë zemrat të gurta e të bini pre' e armikut tuaj, sepse pasha Allahun atij që i duket se do të jetojë gjatë nuk i dihet nëse gdhihet dhe nuk ngryset më, e ndoshta ngryset dhe nuk gdhihet më. Ndoshta mes këtyre kohëve diçka e papritur mund ta gjejë, vdekja dhe fundi i jetës mund t'i vijë. I qetë rri ai që është i sigurt nga ndëshkimi i Allahut dhe tronditja e Ditës së Kiametit, e ndërsa për atë që nuk i mjekon plagët e kësaj bote dhe vazhdimisht merr plagë të reja, si mund të jetë i sigurt?"

O njerëz!

Kemi parë njerëz që kanë sunduar në këtë botë të përkohshme, që janë larguar prej saj me qefin dhe po kështu edhe njerëz shumë të varfër, që edhe ata kanë shkuar me qefin. Që të gjithë kur hynë në varr janë të barabartë, i madh e i vogël, i pasur dhe i varfër. Ndryshimi mes tyre është sesi do ta ndjejnë veten aty brenda! Disa do ta kenë varrin prej kopshteve të Xhenetit dhe disa një gropë të Zjarrit, Allahu na ruajt! Kush bën punë të mira në këtë botë dhe përgatitet për t'u takuar me Allahun dhe shfrytëzon kohën për çka është e dobishme, ky njeri do të gëzohet ditën kur nuk bën dobi, as pasuria, as fëmijët, veç atij që i paraqitet Allahut me zemër të pastër. Atë ditë kur do të shpalosen regjistrat dhe do të drithërohen zemrat, do të tronditen shpirtrat, do t'i shohësh njerëzit si të ishin të dehur, ata nuk janë të dehur, por ndëshkimi i Allahut është i ashpër.

Kini frikë Allahun, o njerëz! Dhe merrni në llogari veten tuaj para se t'u marrin, bëni punë të mira përderisa jeni në këtë jetë, përderisa gëzoni shëndet dhe kohë të lirë, e shumica e njerëzve nuk i vlerësojnë si duhet këto dy mirësi.

O muslimanë! Bini në salavat për Profetin (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*), ashtu siç ju ka urdhëruar Allahu i Madhëruar: **"Vërtet, Allahu e bekon të Dërguarin dhe engjëjt e Tij luten për atë. O besimtarë, lutuni për atë dhe përshëndeteni me "selam"!"** (Ahzab: 56.)

Dhe Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: *"Ai që bën një salavat për mua, Allahu për këtë gjë ka për të bërë për të dhjetë salavate, do t'i fshijë me të dhjetë gabime dhe do ta lartësojë dhjetë gradë."* (E përcjell Nesaiu dhe është i saktë.)

O Zot, bekoje Muhamedin dhe familjen e Muhamedit, ashtu siç e ke bekuar

Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit, Ti në të gjitha botët je i lavdëruar.

O Zot, fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët dhe të vdekurit!

O Zot, ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Allah, eja në ndihmë të vëllezërve tanë muslimanë kudo ku janë!

O Allah, pranoji martirët e tyre!

O Allah zbrit mbi ta mëshirën Tënde, mbi gratë, pleqtë dhe fëmijët dhe mbroji ata me forcën Tënde!

I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit, dhe të gjitha Lëvdatat e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 69

Agjërimi i Ramazanit dhe për kë është detyrim

Hytbja e parë:

Falënderimi dhe lavdërimet tona i përkasin vetëm Allahut, Zotit të botëve, të vetmit dhe të pashoq. Dëshmoj se nuk ka zot tjetër veç Allahut, vetëm Ai meriton të adhurohet dhe dëshmoj se Muhamedi është i dërguari dhe robi i Tij.

O njerëz! Kini frikë Allahun dhe falënderojeni Atë për të gjitha mirësitë që ju ka dhënë. Falënderojeni Atë për këto sezone mirësie që Ai ju ka dhuruar dhe jepuni këtyre rasteve vendin e merituar që u takon, me punë dhe vepra të mira, largim dhe ruajtje nga ndalesat dhe punët e këqija, sepse këto raste janë bërë për të shlyer gabimet dhe për të shtuar shpërblimet dhe për të ngritur gradët tuaja.

O njerëz! Përpara keni një muaj fisnik dhe një sezon fitimprurës, për atë që do Zoti. Përpara keni muajin e Ramazanit, në të cilin është zbritur Kurani, muaj ku shtohen shpërblimet dhe gjynahet në të janë të rënda, fillimi i tij është mëshirë, mesi falje nga gabimet dhe përfundimi i tij shpëtim nga zjarri i Xhehenemit.

Allahu agjërimin e ditëve të Ramazanit e ka bërë detyrim për ju dhe një nga shtyllat e Islamit, po kështu edhe faljen në netët e tij, si plotësim për këtë detyrim. Ai që e agjëron këtë muaj me besim dhe duke shpresuar shpërblimin tek Allahu, atij do t'i falen gabimet që ka bërë më parë. Ai që falet në këtë muaj me besim tek Allahu dhe duke shpresuar shpërblimin prej Tij, atij do t'i falen ato gabime që ka bërë më parë. Kushdo që bën në këtë muaj një umre ta dijë, se ajo është sikur të ketë bërë haxhin me Profetin (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*). Në këtë muaj hapen dyert e Xhenetit dhe besimtarët i shtojnë veprat e mira, mbyllen dyert e Zjarrit dhe pakësohen gjynahet nga ata që besojnë, lidhen djajtë që të mos i cysin njerëzit në këtë muaj, ashtu siç i cysin në muajt e tjerë.

O njerëz! Agjëroni kur të shikoni hënën e re të Ramazanit dhe mos e prisni këtë muaj me një ditë apo dy ditë para agjërim, sepse Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) e ka ndaluar një gjë të tillë. Përjashtim këtu bëjnë ata që u kanë mbetur ditë pa plotësuar nga Ramazani i kaluar, apo ata që gjithmonë agjërojnë ditën e hënë dhe të enjte dhe i bie, që këto ditë të jenë një ditë apo dy para Ramazanit, në këto raste lejohet agjërimi, pasi qëllimi nuk është për të pritur Ramazanin.

Mos agjëroni, o njerëz, as ditën kur është e dyshimtë, nëse i përket Ramazanit apo jo, dhe kjo ditë është dita e tridhjetë e muajit Shaban, që vjen para Ramazanit, dhe nëse në këtë ditë hëna e re nuk mund të shikohet për arsye të motit apo nuk duket, atëherë Shabani lihet të jetë i plotë tridhjetë ditë dhe më pas fillon Ramazani. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka thënë: *"Muaji është njëzetenëntë net, ndaj mos agjëroni derisa ta shihni hënën e re, por nëse ua zënë*

retë shikimin atëherë plotësoni tridhjetë ditë." (E përcjell Buhari.) Sahabi i nderuar Amar ibn Jasir ka thënë: Kush agjëron në ditën e dyshimtë, ai nuk i është bindur Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*).

Ai që e sheh hënën e re dhe është i bindur për këtë, ai duhet të lajmërojë myftininë apo organet kompetente, që bëjnë shpalljen e hyrjes së Ramazanit. Nëse organet kompetente shpallin hyrjen e Ramazanit, atëherë agjëroni dhe po kështu nëse shpallin ditën e Bajramit ndërpriteni atë ditë agjërimin.

Agjërimi i Ramazanit është një nga shtyllat e Islamit, që Allahu e ka bërë detyrim për njerëzit ndaj ai që e mohon, duke thënë se nuk është i detyruar të agjërohet, ai njeri del nga besimi, sepse ai kështu përgënjeshtron Allahun dhe të Dërguarin e Tij dhe mbarë muslimanët. Allahu i Madhëruar thotë: **"O besimtarë! Ju është urdhëruar agjërimi, ashtu si u ishte urdhëruar atyre para jush, që të mund të ruheni nga të këqijat."** (Bekare: 183.) Po ashtu Allahu thotë: **"Muaji i Ramazanit është ai, në të cilin ka zbritur Kurani, që është udhërrëfyes për njerëzit, plot me shenja të qarta për rrugën e drejtë dhe dallues** (i së mirës nga e keqja). **Pra, kushdo nga ju që dëshmon këtë muaj, le të agjërojë!"** (Bekare: 185.)

Agjërimi është i detyruar për të gjithë myslimanët, që kanë mbushur moshën, nuk janë të sëmurë mendorë, nuk gjenden në udhëtim dhe janë të mundshëm për ta kryer atë. Kjo vlen si për meshkujt edhe për femrat, të cilat nuk janë me zakone dhe lehona. Duhet të jesh musliman, që të agjërosh ndryshe nuk ka asnjë shpërblim. Nëse një musliman i ri futet në Islam gjatë Ramazanit, ai duhet të agjërojë ato ditë që i kanë ngelur atij dhe nuk e ka për detyrë të agjërojë ato ditë kur ai akoma nuk ishte musliman.

Fëmijët e vegjël nuk e kanë detyrim agjërimin përderisa ata nuk e kanë mbushur moshën madhore. Nëse ai e ka të lehtë i thuhet të agjërojë, në mënyrë që edhe ai të stërvitet. Shokët e Profetit i bënin e fëmijët e tyre që të agjëronin me ta, saqë kishte raste kur edhe qanin nga uria dhe ata i jepnin ndonjë lojë që t'i hutonin deri në perëndim të diellit.

Mosha madhore kuptohet nga këto shenja: nëse ai është mashkull, kur ai mbush pesëmbëdhjetë vjeç, ose kur fillojnë t'i dalin qimet në sqetulla dhe në vendet e turpshme, ose nëse prishet në gjumë, ndërsa për femrat përveç këtyre që u përmendën, nëse u vijnë menstruacionet.

Nëse një fëmijë përmbush një nga këto shenja, atëherë ai ka mbushur moshën kur i bëhen të detyrueshme detyrimet e Allahut, si namazi, agjërimi etj.

Një njeriu që është me të meta mendore nuk e ka detyrim agjërimin, as namazin dhe asnjë gjë tjetër pasi ai është si një fëmijë, që nuk mund të bëjë dot dallimin e gjërave.

Po ashtu nuk e ka detyrim të agjërojë një njeri i dobët dhe i sëmurë, që nuk mund të shërohet, siç mund të jetë një i moshuar apo ndonjë që ka ndonjë sëmundje të pashërueshme, që e pengon për të agjëruar. Ky njeri për çdo ditë që nuk agjëron duhet të ushqejë një të varfër, një ushqim në sasinë e dy grushteve të dorës. Mirë do të ishte që ky ushqim të mos ishte i thatë, por nëse do të shoqërohej me ndonjë gjellë,

apo mish, apo diçka tjetër do të kishte shpërblim për këtë tek Allahu.

Ndërsa ata të sëmurë që mund të shërohen, nëse agjërimi nuk u bën keq dhe nuk i mundon, atëherë ata duhet të agjërojnë, por nëse nuk munden, atëherë nuk ka pse të agjërojnë. Nëse një agjërim i tillë dëmton, padyshim që është e ndaluar që ai të agjërojë, por kur të shërohet ai duhet t'i plotësojë këto ditë agjërimi, por nëse vdes para se të shërohet atij nuk i ngelet asnjë borxh për të larë.

Edhe gruaja që është shtatzënë dhe nuk mundet ta mbajë dot agjërimin i lejohet të mos agjërojë dhe ta plotësojë atë më pas, qoftë kjo para apo pas lindjes, pasi të jetë pastruar nga lehonia. Një lehtësim të tillë është edhe për gratë që mbajnë fëmijët e tyre me gji dhe nëse agjërojnë u ikën qumështi, atëherë edhe për këto lejohet ta ndërpresin agjërimin dhe ta plotësojnë atë më pas.

Udhëtari që nuk synon me udhëtimin e tij t'i ikë detyrimit të agjërimit, ai është i lirë nëse do agjëron, nëse do e prish duke e plotësuar atë më pas, vepron si ta ketë më të lehtë. S'ka dyshim që nëse ai mundet dhe nuk e ka të vështirë është më mirë të agjërojë, por nëse e ka të vështirë dhe nuk mundet, atëherë nuk duhet ta agjërojë. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) në vitin kur ai shkoi për të çliruar Mekën ka qenë Ramazan dhe rrugës atij i thanë: Agjërimi ua ka vështirësuar gjendjen njerëzve, ata të shohin ty sesi vepron. Dhe Profeti kërkoi një enë me ujë, ishte koha pas ikindie, e ngriti atë me dorë që ta shihnin njerëzit dhe pastaj e piu dhe njerëzit e panë. Pak më vonë atij i thanë, se ka akoma disa njerëz që agjërojnë dhe ai tha: *"Ata janë mëkatarë të pabindur! Ata janë mëkatarë të pabindur!"* (E përcjell Muslimi.)

Nuk bëhet dallim këtu ndërmjet udhëtarëve të përkohshëm, apo atyre që vazhdimisht udhëtojnë, si për shembull shoferët e linjave të gjata, përderisa ata dalin jashtë vendeve të tyre, ata janë udhëtarë. Për ta lejohet gjithçka që lejohet edhe për udhëtarët e tjerë, siç është ndërprerja e agjërimit, shkurtimi i namazeve me katër rekatë, bashkimi i namazit të akshamit me të darkës dhe ai i drekës me të ikindisë e kështu me radhë.

Ai që udhëton dhe e ka filluar agjërimin më mirë është ta plotësojë atë, por nëse nuk mundet mund ta ndërpresë dhe më pas e plotëson bashkë me ditët e tjera. Udhëtimi nuk përcaktohet me kohë, kushdo që largohet nga vendi i tij, si udhëtar konsiderohet i tillë deri kur të kthehet në vendin e tij, edhe nëse është larguar për një kohë të gjatë. Duhet pasur parasysh që nëse ka njerëz që e zgjasin qëllimisht udhëtimin për t'i shpëtuar agjërimit, këta njerëz janë gjynahqarë dhe e kanë për detyrë agjërimin, hilet nuk ua largojnë këtë detyrim atyre. A me Allahun duan të bëjnë hile këta njerëz?! Me Atë që di të dukshmen dhe të fshehtën dhe di ç'kanë njerëzit në zemra!

Agjërimi nuk është i detyruar, madje nuk lejohet për gratë me zakone dhe lehonë. Nëse atyre u ndërpritet gjakrrjedhja qoftë edhe pak para agimit, atëherë e kanë për detyrë ta agjërojnë atë ditë, larja nuk ka të bëjë fare. Pra, që mund ta fillojnë agjërimin edhe pa u larë akoma, më pas ato duhet të plotësojnë ditët, që kanë prishur agjërimin.

O muslimanë! Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) i ka nxitur

njerëzit që të falen së tepërmi në këtë muaj, ai ka thënë: *"Ai që falet në Ramazan me besim tek Allahu dhe duke shpresuar shpërblimin prej Tij, atij do t'i falen ato gabime që ka bërë më parë."* (E përcjell Buhari dhe Muslimi.) Namazi i teravive nuk është gjë tjetër vetëm se një falje që i takon këtij muaji, ndaj faleni këtë namaz, faleni me xhemat dhe aq sa fal imami. Ai që falet natën me imam derisa imami të largohet, atij do t'i shkruhet shpërblimi sikur të ishte falur gjithë natën, edhe pse ai mund të bjerë në shtrat për të fjetur.

Për ata që bëhen imamë gjatë teravive të kenë frikë Allahun dhe ta falin si duhet këtë namaz, mos të nxitojnë dhe ta shpejtojnë, por ta falin me avash ashtu siç duhet dhe jo sikur po çukit pula!

Imamët e teravive nuk duhet të kenë si qëllim se kush e kush mbaron i pari, apo kush i fal më shpejt dhe ndërkohë i lënë kështu mangët këto namaze, por ta kryejnë atë sa më mirë, sepse Allahu do t'iu ***"sprovojë se kush prej jush do të veprojë më mirë."*** (Mulk: 2.) E Allahu nuk thotë: Se kush i bën më shpejt punët, apo kush bën më shumë!

Profeti juaj, që ishte njeri shembullor dhe modeli më i mirë për këdo që shpreson takimin me Allahun dhe Ditën e Gjykimit, ai nuk falte më tepër se njëmbëdhjetë rekate si në Ramazan po ashtu edhe jashtë Ramazanit.

Ibn Abasi tregon se Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) është falur në Ramazan bashkë me shokët e tij dhe më pas e ka ndërprerë këtë nga frika se mos ajo bëhej detyrim dhe njerëzit nuk do ta përballonin dot. (E përcjell Muslimi.) Po kështu përcillet edhe nga Omeri, se ai pat urdhëruar dy sahabet Ubej ibn Kabin dhe Temim Dariun, që të falnin me njerëzit njëmbëdhjetë rekate. Ky është edhe numri më i mirë për faljen e teravive, pasi kështu i ka falur Profeti dhe kështu ka vepruar edhe Omeri. Nëse ndokush dëshiron që të falë më tepër nuk ka problem, por ajo që është e ndaluar është falja e tyre me shpejtësi, gjë që privon njerëzit nga shpërblimi që marrin nga ky namaz.

Allahu na e mundësoftë mua edhe juve t'i shfrytëzojmë këto ditë të begata dhe të na ruajë nga gabimet dhe gjynahet, na udhëzoftë në rrugë të drejtë dhe na largoftë nga rruga e Xhehenemit! Allahu na bëftë prej atyre që agjërojnë Ramazanin, falin teravitë me besim tek Allahu dhe duke pritur shpërblimin e Tij, me të vërtetë Allahu është Bujar i madh.

Allahut i kërkoj falje për vete dhe për ju, për të gjitha gjynahet, ndaj kërkojini falje Atij, sepse Ai me të vërtetë është Falës i madhe dhe Mëshirues.

Hytbja e dytë

Falënderimi i përket Allahut të vetëm që na ka dhuruar të gjitha mirësitë dhe na ka veçuar mes të gjitha krijesave me detyrimet e Tij. Lutem për njeriun më të mirë, që ka agjëruar dhe është falur, për Profetin e mëshirës, paqja e Allahut dhe begatitë e Tij qofshin për të, familjen dhe shokët e tij.

O njerëz! Njeriu e do jetën, po kështu edhe besimtari është i përgjëruar për

kënaqësinë shpirtërore, që i falet atij në Ramazan. Ky muaj është një muaj madhështor, dhe në këtë muaj varen shpresat për shpërblime të mëdha, dhe këtë e ndjen ai besimtar që shqetësohet sinqerisht për botën tjetër, ai që e ka zemrën e gjallë. E ndërsa atyre që u kanë vdekur zemrat dhe ndjenjat fetare, ata nuk ndjejnë asgjë të ngjashme me besimtarët, ata janë të humbur. Dhe çfarë humbje se! Atë ditë kur agjëruesit do të gëzohen për agjërimin e tyre dhe për premtimin e Allahut, atë ditë kur do t'u thuhet: **"Ju bëftë mirë, hani e pini për atë, që keni bërë në ditët e kaluara!"** (Haka: 24.) Ditën kur Allahu do t'i gjykojë refuzuesit e besimit me drejtësi dhe atyre do t'u thuhet: **"Ditën, kur ata që kanë mohuar do të vihen para Zjarrit** (do t'u thuhet): **"Ju keni shfrytëzuar gjithë të mirat në jetën tuaj në tokë dhe jeni kënaqur me to, ndërsa sot do të ndëshkoheni me dënim poshtërues, sepse keni qenë arrogantë në Tokë pa kurrfarë të drejte dhe nuk i jeni bindur Allahut."** (Ahkaf: 20.)

Nëse Omer ibn Hatabi (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) e privonte veten nga shumë të mira duke thënë: Unë kam frikë se mos bëhem si ata që ka thënë Allahu: ***"Ju keni shfrytëzuar gjithë të mirat në jetën tuaj në tokë dhe jeni kënaqur me to"***, a nuk i frikësohen kësaj dite ata që guxojnë të mëkatojnë ndaj Allahut në këtë muaj duke mos agjëruar?! A nuk u shkon ndërmend t'i lënë pas shpine ndalesat e Zotit, se ndoshta nuk do të shijojnë në atë botë asgjë prej mirësive të Xhenetit?

Kini frikë Allahun, o njerëz! Përgatituni për pritjen e këtij mysafiri fisnik, këtij muaji të begatë! Përgatituni për agjërimin e tij dhe për tu falur në netët e tij, për të konkurruar se kush e kush bën më tepër vepra të mira në të. Ku i dihet, o njerëz, që ndoshta një adhurim, apo një vepër e mirë, në çastet kur mëshira e Allahut është më e madhe mund të fitosh me këtë pozitat më të larta tek Allahu. Ruajuni nga pakujdesia në këtë muaj të mbarë, mos iu shmangni këtij detyrimi madhor me lloj-lloj hilesh dhe justifikimesh të paqena, sepse jeni nën mbikëqyrjen e Atij që hakmerret dhe dënon ashpër! Mjerë për ata që mashtrojnë veten e tyre para se të kujtojnë se i bëjnë hile Allahut!

O Zot, bekoje Muhamedin dhe familjen e tij, dhe qofsh i kënaqur nga ata që e pasuan prej shokëve të tij, dhe ata që erdhën pas tyre.

O Zot, bekoje Muhamedin dhe familjen e Muhamedit, ashtu siç e ke bekuar Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit, Ti në të gjitha botët je i lavdëruar.

O Zot, fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët dhe të vdekurit!

O Zot, ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Zot, mëshirona, sepse Ti me të vërtetë me ne je i Mëshirshëm, dhe mos na ndëshko, sepse Ti vërtetë për këtë mundesh!

O Zot, na i zbardh fytyrat tona Ditën kur do të ketë fytyra që do të zbardhen dhe do të nxihen!

I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha Lëvdatat e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!

Hytbe nr. 70

Rregullat e Ramazanit dhe lehtësimet në të

Hytbja e parë:

Falënderimi i takon Allahut, mirënjohja e plotë është vetëm për Të. Dëshmoj se s'ka hyj tjetër veç Allahut, të vetëm e të pashoq, vetëm Ai meriton të adhurohet, Ai është Zoti dhe Krijuesi i vetëm. Dëshmoj se Muhamedi është robi i dhe i Dërguari i Allahut, ai që u komunikoi njerëzve fenë e Zotit dhe udhëzimin e Tij. Paqja, begatia dhe uratat më të mira qofshin për të, familjen dhe shokët e tij, dhe për të gjithë ata që pasojnë rrugën e tij deri në Ditën e Kiametit, ditën kur do të takojmë Allahun.

O njerëz, kini frikë Allahun, ashtu siç e meriton Ai! Kapuni pas litarit të Islamit dhe ripërtërini vazhdimisht pendimin ndaj Allahut. Pastroni qëllimet dhe punët tuaja për Allahun dhe shtojini ato. Dijeni se zahireja më e mirë që ju mblidhni është devotshmëria. Ruajuni nga ndëshkimi dhe zemërimi i Allahut, sepse ju nuk e duroni dot zjarrin!

O njerëz, Allahu na thotë: **"O besimtarë! Ju është urdhëruar agjërimi, ashtu si u ishte urdhëruar atyre para jush, që të mund të ruheni nga të këqijat. Agjërimi zgjat disa ditë, por nëse ndonjëri prej jush është i sëmurë ose duke udhëtuar, le të agjërojë aq ditë sa i ka prishur në ditët e tjera pas. Ata që kanë vështirësi për të agjëruar, duhet të ushqejnë si shpagim nga një të varfër për çdo ditë agjërimi. E nëse ndonjëri jep më shumë se kaq, kjo është edhe më mirë për të. Por agjërimi juaj është më i dobishëm, në qoftë se e dini."** (Bekare: 183-184.)

Agjërimi është shtylla e katërt e Islamit, shtylla pa të cilat Islami i dikujt nuk qëndron. Allahu e ka bërë detyrim agjërimin për çdo musliman që plotëson këto kushte:

E para, të jetë musliman me mendje të shëndoshë. Fëmija i vogël, ai me të meta mendore, si dhe atij që nuk përmendet nuk u detyrohet agjërimi, sepse këta njerëz kanë humbur mendjen dhe nuk bëjnë dot dallimin e gjërave. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Pena* (e përgjegjësisë) *nuk shkruan për tre persona: për atë që fle derisa të zgjohet, për të luajturin mendsh derisa të shërohet dhe për të voglin derisa të rritet."* (E përcjell Ahmedi, Ebu Daudi dhe Nesaiu, është i saktë.)

Atij që i ka rënë të fikët gjatë ditës duhet që ta plotësojë këtë ditë. Të rriturit duhet t'i mësojnë të vegjlit e tyre me agjërim, që të stërviten për të qenë të devotshëm dhe të njohin rregullat e agjërimit.

Rubeja e bija e Maudhit, bashkëkohëse e Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: "Ne i vinin fëmijët tanë të agjëronin dhe u bënim atyre lodra të

bëra prej leshi. Kur ndonjëri prej tyre qante se donte të hante ua jepnim këto lodra, që të duronin deri për iftar." (E përcjell Buhari.)

E dyta, forca për ta përballuar agjërimin. Pamundësia për ta përballuar agjërimin shfaqet në forma të ndryshme, si për shembull: mosha e madhe dhe pleqëria e thellë, ku njeriu ka humbur mendjen fare dhe është e pamundur që ai të agjërojë. Ky njeri nuk e ka për detyrë agjërimin dhe kompensimin, sepse Allahu nuk i ngarkon njerëz të tillë me atë që është e pamundur.

Gratë shtatzëna dhe ato që u japin gji fëmijëve dhe kanë frikë, si për vete ashtu edhe për fëmijët e tyre, u lejohet që të mos agjërojnë. Ato i plotësojnë këto ditë më pas dhe sipas mendimit më të saktë të dijetarëve nuk e kanë për detyrë të kryejnë ndonjë kompesim tjetër. Allahu i Madhëruar thotë: **"...por nëse ndonjëri prej jush është i sëmurë ose duke udhëtuar, le të agjërojë aq ditë sa i ka prishur në ditët e tjera pas."** (Bekare: 184.) Dhe si shtatzëna ashtu edhe gjidhënësja i shëmbëllejnë të sëmurit.

Na përcillet se njëherë Enes ibn Maliku shkoi te Profeti dhe e gjeti atë duke ngrënë dhe ai tha: *Afrohu dhe ha. Enesi i tha: Unë jam duke agjëruar. Profeti (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) i tha: "Ulu të them diçka për namazin dhe për agjërimin: Allahu ia ka lehtësuar gjysmën e namazit udhëtarit, po kështu edhe agjërimin ia ka lehtësuar udhëtarit, gjidhënëses dhe shtatzënës."* (E përcjell Tirmidhiu, Ebu Daudi dhe Nesaiu.)

Të sëmurëve gjithashtu u lejohet të mos agjërojnë. Sëmundja në këtë drejtim është dy llojesh: ***E para***, ai i sëmurë që mund të shërohet nga sëmundja që ka, si për shembull nga gripi, ftohje etj. Ky i sëmurë mund të mos agjërojë, nëse nuk mundet dhe duhet t'i plotësojë këto ditë kur të shërohet. Nëse vdes pa u shëruar atij nuk i ngelet asnjë borxh, po kështu edhe trashëgimtarëve të tij. Nëse i është mundësuar plotësimi i këtyre ditëve, por e ka vonuar atë, atëherë për pasardhësit e tij bie si detyrë, që t'i agjërojnë këto ditë për të ose t'i kompensojnë me ushqim për të varfrit. Ky është edhe kuptimi i hadithit të Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) që thotë: *"Kush vdes duke i ngelur borxh agjërimit, për të agjëron i afërmi i tij."* (E përcjell Buhari dhe Muslimi.)

Rasti i dytë është ai i sëmurë për të cilin nuk ka shpresa se mund të shërohet, si për shembull ai që është i sëmurë me kancer apo diçka tjetër, ky person nuk agjëron dhe për çdo ditë duhet të ushqejë një të varfër. Sasia e ushqimit që vlen në këtë rast është e barabartë me dy herë dy grushte ushqim që jepet për një të varfër për çdo ditë kompensimi.[32] Lejohet që të përgatisë një ushqim të mjaftueshëm për aq persona sa ditë ka për të shlyer dhe të ftojë në të aq të varfër.

O njerëz!

Nëse një i sëmurë agjëron dhe duron vështirësitë e agjërimit, padyshim që agjërimi

[32] Në hutben para kësaj thuhet se masa e ushqimit është vetëm sa dy grushte, ndërsa këtu kjo masë dyfishohet. Kjo mospërputhje vjen për shkak të mendimeve të ndryshme që kanë dijetarët për këtë çështje. (sh. p.)

i tij është i saktë, por ai ka lënë mënjanë lehtësimin që i ka dhënë Allahu. Ky lehtësim mund të jetë më i mirë për të, Allahu ua ka lehtësuar njerëzve detyrimet dhe Ai i pëlqen që njerëzit t'i shfrytëzojnë lehtësitë e Tij, ashtu siç dëshiron që njerëzit të kryejnë detyrimet që u ka vënë. Lehtësimi mund të të shpëtojë nga ndonjë dëm i mundshëm dhe Allahu thotë: **"...mos e vritni veten! Vërtet, Allahu është i Mëshirshëm me ju."** (Nisa: 25.) **"Ai ju ka zgjedhur dhe nuk ju ka vënë asnjë barrë në fenë tuaj, fenë e babait tuaj, Ibrahimit. Ai ju ka quajtur juve muslimanë qysh më parë** (në Shkrimet e Shenjta) **dhe në këtë** (Kuran)." (Haxh: 78.)

Kushti **i tretë** që duhet të plotësojë muslimani për ta pasur detyrim agjërimin është të mos jetë udhëtar. Udhëtar quhet ai njeri, që me udhëtimin e tij e kalon largësinë e tetëdhjetë e katër kilometrave, sipas mendimit të shumicës së dijetarëve.

Udhëtarit i lejohet të mos agjërojë, edhe nëse udhëton me avion, apo me makinë të rehatshme. Kjo është një mirësi dhe mëshirë e Allahut për krijesat e Tij, sepse udhëtimi siç thotë Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*): *"...është një copëz vuajtje"* (E përcjell Buhari dhe Muslimi.), e pra vështirësia dhe sikleti ekziston sado që mjetet dhe rrugët e komunikimit të jenë lehtësuar.

Nëse udhëtari agjëron, agjërimi i tij është i saktë dhe nuk ka asnjë problem. Hamza El-Eslemi një nga shokët e Profetit i tha atij: *"O i Dërguari i Allahut! Unë e ndjej se mund të agjëroj kur jam udhëtar. A kam gjynah nëse e prish agjërimin? Dhe ai i tha: "Kjo është një lehtësi prej Allahut, ai që e shfrytëzon këtë, mirë bën dhe ai që do të agjërojë nuk ka ndonjë gjynah për të."* (E përcjell Muslimi.)

Kushti **i katërt** për të qenë detyrim agjërimi për muslimanin është që ai të mos ketë asnjë pengesë fetare për këtë gjë. Këto pengesa për gruan janë: menstruacionet dhe lehonia. Një gruaje me lehoni ose me menstruacione nuk i vlen agjërimi, madje nuk i lejohet dhe ajo duhet t'i agjërojë ato ditë kur ka qenë e tillë më pas, kur të mos jetë më.

Gjaku i menstruacioneve dhe i lehonisë e prishin agjërimin edhe nëse ai i vjen pak para perëndimit të diellit. Kjo ditë duhet të plotësohet bashkë me ditët e tjera. Nëse një gruaje të tillë i ndërpritet gjaku qoftë edhe menjëherë pas agimit, agjërimi i asaj dite nuk quhet, por nëse i ndërpritet para agimit agjërimi është i rregullt.

Aishja (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) thotë: *"Ne na kapte një gjë e tillë* (d.m.th menstruacionet) *në kohën e Profetit (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) dhe urdhëroheshim t'i kompensonim këto ditë agjërimi, ndërsa për namazin nuk jemi urdhëruar ta plotësojmë."* (E përcjell Muslimi.)

Agjërimi fetar, o njerëz, quhet të ndaluarit nga çdo gjë që e prish atë nga agimi i dytë, koha kur hyn namazi i sabahut e deri në perëndim të diellit, dhe me nijet për të adhuruar Allahun.

Ai që ha, pi apo shkon me gruan e tij gjatë ditës së Ramazanit me vetëdije, jo nën presion dhe as me harresë, agjërimi i tij është i pavlefshëm. Ky njeri duhet ta vazhdojë atë ditë, por duhet ta plotësojë më pas këtë ditë që ka prishur. Për sa i përket atij që ha apo pi, përveç agjërimit të asaj dite ai nuk ka ndonjë shpagim tjetër për të bërë.

Allahu i Madhëruar thotë: **"Tani është e lejuar për ju, që gjatë netëve të agjërimit, të shkoni me bashkëshortet tuaja. Ato janë petk për ju e ju jeni petk për ato. Allahu e di mirë se ju e keni mashtruar veten** (duke shkuar me gratë para se të zbriste lejimi), **por Allahu e ka pranuar pendimin tuaj dhe jua ka falur gabimin. Prandaj ju lejohet bashkimi me bashkëshortet tuaja dhe tani kërkoni atë që ka caktuar Allahu për ju. Dhe hani e pini derisa të dallohet fija e bardhë** (bardhësia) **e agimit nga fija e zezë** (errësira e natës), **pastaj plotësojeni agjërimin derisa të bjerë mbrëmja. Mos iu afroni atyre** (bashkë-shorteve) **gjatë kohës kur mbylleni për adhurim në xhami! Këta janë kufijtë e Allahut, prandaj mos iu afroni atyre! Kështu pra, Allahu ua shpjegon njerëzve urdhëresat e veta, që ata të ruhen nga të këqijat."** (Bekare: 187.)

Fija e bardhë dhe fija e zezë janë bardhësia e ditës dhe errësira e natës.

Ai që kontakton me gruan e tij gjatë ditës së Ramazanit, duke qenë i vetëdijshëm dhe i paimponuar, duke mos qenë udhëtar, ky njeri duhet të pendohet tek Allahu dhe duhet ta plotësojë këtë ditë, ai duhet ta shlyejë edhe gabimin e kësaj dite që ka prishur me këtë veprim.

Kjo gjë tregohet në një hadith që e përcjell Ebu Hurejra që tha: *"Një burrë erdhi tek i Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) dhe i tha: "U shkatërrova, o i Dërguari i Allahut!" Ai tha: Pse je shkatërruar?! Dhe ai i tha: "Kam kontaktuar me gruan time në Ramazan." Profeti i tha: "A ke mundësi të lirosh një skllav?" Ai i tha: Jo. Profeti i tha: "A mundesh të agjërosh dy muaj njëri pas tjetrit?" Ai tha përsëri: Jo. Profeti i tha: "A mundesh të ushqesh gjashtëdhjetë të varfër?" Ai i tha: Jo, dhe pastaj u ul. Profetit më pas i sollën një degë të madhe me hurma. Profeti i tha: "Merre dhe jepe sadaka këtë." Ai i tha: Po, a ka njeri më të varfër sesa unë në këtë qytet dhe më nevojtar për këtë?! Profeti (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) qeshi, aq sa iu dukën dhëmballët dhe i tha: "Shko dhe ushqe familjen tënde me të."* (E përcjell Buhari, Muslimi etj.)

Kjo shlyerje vlen si për burrin dhe për gruan, nëse ajo shkon me bindje dhe nuk detyrohet nga burri i saj. Nëse detyrohet, ajo vetëm agjëron atë ditë dhe nuk asnjë shlyerje tjetër përveç kësaj.

Një tjetër gjë që e prish agjërimin është edhe provokimi i të vjellave, duke futur gishtat në gojë, apo me ndonjë provokues tjetër. Kjo gjë e prish agjërimin dhe njeriu e ka për detyrë ta kompensojë këtë ditë. Por nëse e vjella vjen vetë dhe nuk mund të mbahet, agjërimi është i rregullt dhe për këtë nuk ka asgjë. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Atë që e mund e vjella, për të nuk ka shlyerje, ndërsa ai që e provokon duhet ta shlyejë (agjërimin)."* (E përcjell Ebu Daudi, Tirmidhiu, Ibn Maxha, Ahmedi dhe është i saktë.)

Një tjetër gjë që e prish agjërimin është edhe nxjerrja e gjakut me kupa (hixhame) nga vende të ndryshme të trupit dhe që përdoret si mjekim. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Ai që bën hixhame dhe ai që i bëhet, që të dy e*

kanë prishur agjërimin.”[33] Dalja e gjakut nga hundët, apo për shkak të heqjes së ndonjë dhëmbi a dhëmballe, shkaktimi i ndonjë plage apo marrja e gjakut për ndonjë analizë, nuk e prish agjërimin, por padyshim më mirë është të ruhesh sa të mundesh nga këto gjëra.

O njerëz!

Këto janë ato gjëra që më së shumti e prishin agjërimin dhe bashkë me to janë edhe ato që u ngjajnë këtyre. Si për shembull gjilpërat me serum, sepse ato zëvendësojnë ushqimin, po kështu agjërimin e prish, nëse njeriu prishet me vetëdije, duke iu afruar gruas së tij, por pa kryer kontaktin seksual. Kjo gjë e prish agjërimin, sepse i ngjan kontaktit, por për të nuk ka shlyerje veç plotësimit të kësaj dite. Ndërsa prishja në gjumë nuk e prish agjërimin dhe nuk ka nevojë të plotësohet ajo ditë.

Kini frikë Allahun, o njerëz, dhe ruajeni agjërimin tuaj nga këto gjëra që e prishin atë, dhe dijeni se veç këtyre ka edhe gjëra të tjera, që nuk e prishin agjërimin, por i pakësojnë vlerën atij. Çdo punë apo fjalë e keqe e ndaluar, siç është përgojimi, thashethemet, sharja, shikimi i pamjeve imorale, dëgjimi i muzikës, që të gjithë këto janë të ndaluara dhe ndikojnë tek agjërimi dhe shpërblimi i tij. Agjërimi nuk është vetëm të mos hash dhe të mos pish, po ai është më i madh dhe më i lartë se kaq.

Kini frikë Allahun, o musliman, dhe mos i trajto ditët kur ti agjëron si ditët e tjera, bashkë me gojën tënde duhet të agjërojnë, edhe gjuha, edhe zemra, edhe shikimi nga gjërat e ndaluara.

Allahu më bekoftë mua dhe juve nëpërmjet Kuranit, dhe na bëftë të kemi sa më shumë dobi prej tij!

Kërkojini falje Allahut dhe pendohuni tek Ai, sepse Ai me të vërtetë është Falës i madh dhe Mëshirues!

Hytbja e dytë

Falënderimi i përket Allahut, Zotit të botëve. Dëshmoj se s’ka hyj tjetër veç Allahut, të vetëm e të pashoq, ashtu siç dëshmoj se Muhamedi është robi i Allahut dhe i Dërguari i tij. Paqja dhe uratat më të mira qofshin për Profeti tonë, familjen dhe shokët e tij.

O njerëz!

Kini frikë Zotin dhe jini mirënjohës ndaj Tij. Jini të vëmendshëm dhe dijeni se një ditë do ta takoni Atë. Ruajeni agjërimin tuaj nga fjalët e kota, nga fjalët e ndyra dhe çdo gjë e keqe. Afrojuni Allahut me punë të mira, shfrytëzojini netët dhe ditët e këtij muaji të bekuar, për atë çka ju vlen më tepër, për të fituar Xhenetin dhe për të shpëtuar nga zjarri.

O njerëz! Allahu iu ka kujtuar mirësitë e Tij për lehtësirat dhe favoret që Ai u ka dhënë. Islami është fe e lehtë dhe e mëshirshme, ndaj dhe Allahu i ka toleruar disa

---

[33] E përcjell Ebu Daudi, Tirmidhiu, Ahmedi, Ibn Maxhe dhe Buhari ka thënë se ky hadith është më i sakti në këtë çështje.

gjëra për ata që agjërojnë, që mund të ndodhin si gabim apo për shkak të harresës. Këto gjëra nuk e prishin agjërimin dhe nuk ia ulin vlerën atij.

Këtu mund të përmendim për shembull, nëse një njeri ha dhe pi me harresë, agjërimi i tij është i rregullt dhe nuk ka nevojë ta plotësojë atë ditë. Por ai në çastin që të kujtohet duhet ta nxjerrë atë, ashtu siç edhe nëse ka njeri që e sheh, ai duhet t'ia kujtojë atij se është me agjërim.

Ebu Hurejra përcjell nga i Dërguari i Allahut, se ai ka thënë: *"Ai që harron se po agjëron dhe ha apo pi, le ta vazhdojë agjërimin e tij, sepse atë e ka ushqyer dhe i ka dhënë për të pirë Allahu."* (E përcjell Buhari dhe Muslimi.)

Ai që gdhihet xhunub pas kontaktit me gruan, apo prishet gjatë gjumit, apo ajo grua që gdhihet para se të lahet nga menstruacioni apo lehonia, nuk i prishet agjërimi, por le të lahet më pas dhe nuk ka asgjë të keqe. Një gjë të tillë e ka vepruar edhe vetë Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*).

Po kështu edhe futja e ujit në gojë dhe në hundë gjatë marrjes abdes është e lejuar për besimtarin, por me kusht që të mos e teprojë dhe të mos i kalojë gjë në fyt. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Jepi mirë larjes së gojës dhe hundës (gjatë abdesit), por jo ama kur të jesh me agjërim."* (E përcjell Ebu Daudi, Ahmedi, Tirmidhiu dhe është i saktë.)

Dijetarët thonë se nëse gjatë abdesit pa dashje i kalon ndopak ujë në fyt, kjo gjë i falet dhe nuk ka asgjë, ky mendim përcillet edhe nga Ibn Abasi (*Allahu qoftë i kënaqur me të*). Agjëruesit i lejohet të mjekojë sytë dhe veshët pasi këto organe nuk kanë lidhje me rrugët e ushqimit.

Po kështu agjëruesit i lejohet të përdorë edhe disa ilaçe që përdoren për mushkëritë dhe që merren nëpërmjet frymëmarrjes. Nëse e ka të nevojshme një njeri këtë mjekim, dhe mjeku specialist ia këshillon atë, atëherë ai mund t'i përdorë ato pa asnjë problem, dhe kjo sipas mendimit të disa prej dijetarëve nuk e prish agjërimin.

I lejohet njeriut ta puthë bashkëshorten e tij dhe ta përqafojë atë, nëse e përmban vetveten. Nga Aishja tregohet se ajo ka thënë: *"I Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) puthte duke qenë agjëruar, të prekte duke qenë agjëruar, por ama ai e përmbante veten dhe epshin e tij."* (E përcjell Ebu Daudi.)

Omer ibn Hatabi thotë: Një ditë isha energjik dhe e putha gruan duke qenë agjëruar. Shkova te Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) dhe i thashë: *Unë sot kam bërë diçka të madhe, kam puthur duke qenë agjëruar. I Dërguari i Allahut më tha: "Nëse unë do të fus ujin në gojë gjatë abdesit dhe jam agjëruar...? Dhe unë i thashë: S'ka problem për këtë gjë. Atëherë ai më tha: "E pse (më pyet) atëherë?!"*. (E përcjell Ebu Daudi, Ahmedi.) Me këtë përgjigje Profeti donte t'i tregonte Omerit se veprimi i tij ishte i lejuar.

Agjëruesit i lejohet të freskohet me ujë për të larguar etjen dhe vapën, edhe nëse pak çaste e ndajnë nga iftari. Një nga shokët e Profetit thotë: *"E kam parë të Dërguarin e Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) në (në vendin e quajtur)*

Arxh duke hedhur ujë mbi kokën e tij, për shkak të etjes apo të vapës." (E përcjell Ahmedi dhe Maliku.)

Agjëruesit i lejohen edhe gjëra të cilave nuk mund t'u shmanget, si për shembull përtypja e pështymës, apo pluhuri që mund t'i futen etj. Ibn Abasi thotë: "*Nuk ka gjë nëse njeriu shijon ushqimin, si uthullën apo diçka që kërkon ta blejë atë."*

Po kështu edhe gruas i lejohet ta shijojë ushqimin për ta provuar, por me kusht që të mos i kalojë gjë në grykë, por vetëm ta provojë vetëm me gjuhë atë. Përdorimi i misvakut për agjëruesin është i pëlqyeshëm në çdo kohë. I Dërguari i Allahut thotë: *"Nëse nuk do të ishte diçka e vështirë për umetin tim, do t'i kisha urdhëruar që të përdornin misvakun në çdo namaz."* (E përcjell Buhari dhe Muslimi.)

Kini frikë Allahun, o muslimanë! Bini në salavat për Profetin (paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të), ashtu siç ju ka urdhëruar Allahu: **"Vërtet, Allahu e bekon të Dërguarin dhe engjëjt e Tij luten për atë. O besimtarë, lutuni për atë dhe përshëndeteni me "selam"!"** (Ahzab: 56.)

O Allah, bekoje dhe nderoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu siç e ke bekuar Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit! Ti në të gjitha botët je i madhëruar!

O Allah, fali besimtarët dhe besimtaret! O Zot nderoji dhe krenoji besimtarët e devotshëm dhe udhëzoji gabimtarët!

O Zot, fali gabimet dhe gjynahet tona, zgjidhi hallet dhe sikletet tona, laji borxhet dhe kusuret tona dhe çdo vështirësi na e lehtëso!

I lavdëruar, falënderuar dhe madhëruar qofsh, o Zot, s'ka hyj tjetër veç Teje, ne me të vërtetë jemi treguar të padrejtë!

Hytbe nr. 71

Amaneti

Hytbja e parë:

Falënderimi i përket Allahut, atë e lëvdojmë dhe vetëm prej Tij ndihmë dhe falje kërkojmë. Para Allahut pendohemi dhe Atij mbrojtje i kërkojmë të na ruajë nga të këqijat e vetveteve dhe nga pasojat e punëve tona. Atë që e udhëzon Allahu askush nuk mund ta humbasë dhe atë që Ai e lë në humbje, askush nuk mund ta udhëzojë. Dëshmoj se nuk ka zot tjetër veç Allahut, të vetëm e të pashoq, Ai që na ligjëroi këtë fe madhështore dhe na tregoi shtegun e drejtë. Dëshmoj se Profeti ynë është Muhamedi, robi i Allahut dhe i Dërguari i Tij. Allahu e dërgoi atë si thirrës dhe pishtar ndriçues tek e vërteta. Ai e shpuri në vend amanetin, i këshilloi njerëzit dhe i la ata në një rrugë të qartë, ku vetëm një i prishur mund të humbasë. Allahu e shpërbleftë për këtë popull që la pas, ashtu siç nuk ka shpërblyer asnjë Profet para tij për umetin e vet. Paqja dhe shpëtimi i Allahut qoftë mbi Profetin tonë, familjen dhe shokët e tij deri në Ditën e Kiametit.

O njerëz!

Kini frikë Allahun e Madhëruar dhe falënderojeni që ju ka bërë muslimanë, që ju ka bërë pasuesit e njeriut më të mirë! Jini të bindur ndaj urdhëresave të Tij dhe mos u tregoni të pabindur! Dijeni se do të paraqiteni para Tij një Ditë, dhe do të jepni llogari për veprat tuaja, dhe për neglizhencën tuaj do të pendoheni.

O njerëz!

Allahu i Lartësuar thotë: **"...e ata që gjithnjë dëshmojnë drejt e që i falin namazet rregullisht. Pikërisht ata do të jenë të nderuar në kopshtet e Xhenetit."** (Mearixh: 33-35.)

"Pikërisht ata do të jenë trashëgimtarët, që do ta trashëgojnë Firdeusin, ku do të qëndrojnë përjetësisht." (Muminun: 10-11.)

O muslimanë!

Kjo jetë nuk ka asnjë vlerë, sado që të lehtësohen mjetet për arritjen e mirëqenies, sado që të shtohen kënaqësitë, nëse njeriu në të nuk ndjen siguri nga të këqijat dhe belatë. Nëse nuk ndjen siguri në jetën, pasurinë dhe nderin e tij. Kjo siguri e kërkuar realizohet nën hijen e një besimi të sinqertë tek Allahu dhe në çuarjen në vend të amaneteve që njerëzve u janë ngarkuar. Mbajtja e amanetit është baza e çdo mirësie, është burimi i qetësisë dhe i rehatisë, ajo është një nga shenjat më të dukshme të besimit dhe nga tiparet më treguese të devotshmërisë. Vetë besimi është amanet në qafën e njeriut, ai që nuk mban amanet nuk ka besim dhe nuk ka fe ai që nuk ruan marrëveshjen.

Amaneti, o njerëz, është një nga cilësitë më të mira të një muslimani, me të cilën

ai tregon fenë e vet dhe sa i fortë është besimi i tij, ajo tregon mençurinë dhe forcën e vullnetit të tij.

Kjo është çështja më madhe dhe përgjegjësia më rëndësishme me të cilën sigurohen të drejtat dhe detyrimet nga nëpërkëmbja. Amaneti është një detyrim, që muslimanët kurrë nuk duhet ta harrojnë, ata madje edhe kur përcjellin njëri-tjetrin luten, që Allahu veç besimit t'u ruajë edhe amanetin, duke thënë: *"Allahu e ruajtë fenë, amanetin dhe punët e tua."* (E përcjell Tirmidhiu dhe është sahih.)

O musliman! Amaneti është një peshë e rëndë dhe një përgjegjësi e madhe, e atij që do Allahu ia bën të lehtë. Zoti i ka urdhëruar besimtarët të ruajnë amanetin, dhe t'i japin secilit hakun e vet që i takon, t'i gjykojnë njerëzit dhe veprimet e tyre me paanësi, dhe me drejtësi. Amaneti nuk mund të ruhet nëse nuk kihet parasysh kjo gjë, Allahu thotë: **"Allahu ju urdhëron që amanetet t'jua ktheni atyre që u përkasin dhe kur të gjykoni midis njerëzve, të gjykoni drejt. Vërtet, Allahu ju këshillon mrekullueshëm dhe me të vërtetë Allahu dëgjon çdo gjë dhe vështron të gjitha punët!"** (Nisa: 58.)

Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Ruaja amanetin atij që të ka besuar diçka dhe mos e tradhto atë që të tradhton."* (E përcjell Ahmedi e Ehlu Sunen dhe është sahih.)

Enes ibn Maliku tregon: *Sa herë që Profeti i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) mbante hutbe na thoshte: "Nuk ka besim ai që nuk mban amanetin dhe nuk ka fe ai që nuk respekton marrëveshjen."* (E përcjell Bejhekiu dhe është i mirë.) Ai po ashtu lutej duke thënë: *"O Zot unë kërkoj mbrojtje prej Teje të më ruash nga uria, sepse ajo është një shtrat i keq dhe të kërkoj mbrojtje të më ruash nga tradhtia, sepse ajo është një mall i keq."* (E përcjell Ebu Daudi, Nesai dhe Ibn Maxha dhe është sahih.)

Një nga të parët e këtij umeti Mejmun ibn Mehrani thoshte: *"Tre gjëra respektohen si për një njeri të mirë ashtu edhe për të keqin: Amaneti, marrëveshja dhe lidhja farefisnore."*

Një fjalë e urtë thotë: Njeriu me katër gjëra bëhet prijës: edukata, ndershmëria, mbajtja e amanetit dhe ruajtja e personalitetit.

Aliu (*Allahu qoftë i kënaqur me të*) thotë: *"Tre gjëra nëse i bën një njeri për njerëzit, edhe ata do t'ia kthejnë atij me tre të tjera: Ai që kur u flet njerëzve nuk i gënjen, kur i japin diçka amanet nuk i tradhton dhe kur ai u premton diçka e mban premtimin, atëherë edhe njerëzit duhet t'i japin atij tre gjëra: ta duan me zemër, ta përmendin për mirë dhe ta ndihmojnë kur ka nevojë."*

O njerëz! Islami i ka detyruar muslimanët që të pajisen me këtë moral të lartë dhe ua ka bërë haram atyre të përdorin metodat e mashtrimit dhe të tradhtisë. Ai njeri që është musliman dhe besnik, ai është njeri që i bindet Zotit të tij, ndërsa ai njeri që është musliman dhe nuk ka besë, ai është një njeri i pabindur ndaj Zotit të Tij.

I Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Pasha Allahun, nuk beson! Pasha Allahun, nuk beson! Pasha Allahun, nuk beson!*

I thanë: Kush, o i Dërguari i Allahut? Dhe ai tha: "Ai njeri që fqinji i tij nuk është i sigurt nga dëmi i tij." (E përcjell Buhari dhe Muslimi.)

Dhe te dëmet futen të gjitha të këqijat, shqetësimet dhe mashtrimet apo hilet që mund të bëjë njeriu. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) gjithashtu thotë: *"Musliman është ai që nuk i cenon myslimanët, as me gjuhën, as me dorën e tij dhe besimtar është ai që njerëzit i besojnë gjakun dhe pasurinë e tyre."* (E përcjell Tirmidhiu.)

Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) e ka konsideruar tradhtinë një nga shenjat e hipokrizisë, ai thotë: *"Tre janë shenjat e mynafikut: Kur flet gënjen, kur premton nuk e mban premtimin dhe kur i jepet një amanet nuk e ruan, pavarësisht se ai mund të falet, agjërojë dhe pretendon se është musliman."* (E përcjell Muslimi.)

O njerëz!

Amaneti ka qenë një nga veçoritë më karakteristike të moralit të Profetëve të Zotit, sepse kjo ka qenë edhe një nga kushtet kryesore në përzgjedhjen e tyre, si mbartës të mesazhit hyjnor. Nëse ata nuk do të ishin të tillë, të besës, Allahu nuk kishte sesi t'u besonte atyre mesazhin e Tij për njerëzit. Vetëm një njeriu të besës mund t'i besosh në përcjelljen e lajmeve dhe mesazheve. Natyrisht që Profetët i ka zgjedhur vetë Allahu me dijen e Tij, që të ishin njerëzit me natyrën më fisnike dhe prejardhjen më të pastër.

Allahu na ka treguar në Kuran historitë e Nuhut, Hudit, Salihut, Lutit, Shuaibit dhe profetëve të tjerë, paqja e Allahut qoftë mbi ta, dhe të gjithë u kanë thënë popujve të tyre: Unë jam për ju një i Dërguar besnik, ndaj kini frikë Allahun dhe binduni.

Profeti ynë Muhamedi (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) ka qenë njeriu më i lartë në këtë drejtim, ai edhe në popullin e tij njihej si i ndershmi dhe besniku. Ata ia besonin sendet dhe i linin shumë amanete, ndonëse refuzonin fenë që ai solli dhe ishin armiq ndaj fesë dhe pasuesve të tij. Ata ishin të bindur në vetvete, se ai ishte një njeri i ndershëm dhe besnik, dhe megjithëse e urrenin dhe e luftonin e dinin fort mirë, se ai nuk ua thyente besën, dhe nuk i tradhtonte. Përkundrazi ai gjithsecilit ua ruajti më së mirë amanetet e tyre, deri sa ua ktheu një për një të gjitha para se të emigronte dhe për ato që i mbetën pa dorëzuar urdhëroi Aliun, që të mos largohej nga Meka pa i kthyer edhe ato që kishin mbetur. Këto janë cilësitë e njerëzve të lartë që e prijnë njerëzimin.

O musliman!

Amaneti ka një vlerë të madhe dhe të krijon ndjesinë e përgjegjësisë para Allahut, siç thotë edhe Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*): *"Çdonjëri prej jush është një bari dhe çdokush është përgjegjës për vathën e tij. Imami është bari dhe përgjegjës për vathën e tij, burri është bari për familjen e tij dhe përgjegjës për të. Gruaja është bareshë për shtëpinë e burrit të saj dhe përgjegjëse për vathën e saj. Shërbëtori është bari për pasurinë e zotërisë së tij dhe përgjegjës për vathën e tij. Që të gjithë ju jeni barinj dhe që të gjithë jeni përgjegjës për*

vathën tuaj." (E përcjell Buhari dhe Muslimi.)

Amaneti në Islam nënkupton të gjitha përgjegjësitë që ka njeriu, në marrëdhënie me Zotin, me veten e tij dhe me të gjithë njerëzit. Ai nuk kufizohet vetëm këtu, por përfshin çdo fushë të jetës, administratës, politikës, arsimit, edukimit, industrisë, tregtisë etj. Tek ruajta e amanetit futen edhe takimet dhe bisedat me miqtë e shokët, asnjë bisedë nuk bën të tradhtohet përveç atyre bisedave ku intrigohet për vrasjen e ndonjë njeriu pa të drejtë, për marrjen e pasurisë së dikujt pa të drejtë dhe për kryerjen e një imoraliteti. Sa e sa lidhje janë prishur, sa e sa mirësi janë ndërprerë për shkak të nxjerrjes së sekretit, për shkak të spiunllëkut, përgojimit dhe thashethemeve që bëhen në kurriz të muslimanëve.

Një nga amanetet më të mëdha është edhe ruajtja e sendeve që lihen amanet nga njerëzit te të tjerët, shlyerja e borxheve ndaj atyre që u takojnë. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Ai që u merr pasurinë njerëzve dhe dëshiron t'ua kthejë atë, Allahu do ta ndihmojë ta kthejë atë dhe ai që ua merr pasurinë dhe do ta shpërdorojë atë, edhe Allahu ka për ta shkatërruar atë."* (E përcjell Buhari.)

Në ruajtjen e amanetit futen edhe përgjegjësitë që ka çdo njeri në punën dhe detyrën që ai kryen, qoftë ai funksionar apo punëtor i thjeshtë. Çdo moskokëçarje që tregon njeriu në detyrën e tij, sado e vogël qoftë, ajo mund të rezultojë me pasoja negative për komunitetin dhe shoqërinë, ndaj amaneti nuk i ndahet njeriut për asnjë çast në shtëpi, në punë në rrugë dhe kudo.

Një tjetër amanet i rëndësishëm është edhe përgjegjësia që kanë njerëzit e dijes, mbartësit e fesë, trashëgimtarët e Profetëve, që ata t'u tregojnë njerëzve të vërtetën, t'i mësojnë ata dhe të mos e fshehin dijen që ju ka dhënë Allahu, të urdhërojnë për të mira dhe të ndalojnë nga e keqja. Allahu i Madhëruar thotë: **"Kujtoje** (o Muhamed) **kohën kur Allahu mori premtimin nga ata që u është dhënë Libri se do t'ua shpjegojnë atë njerëzve dhe nuk do të fshehin asgjë nga ai. Pastaj ata e hodhën pas shpine** (premtimin) **dhe e ndërruan atë me një vlerë të vogël. Eh, sa këmbim të shëmtuar që bënë ata!"** (Ali-Imran: 187.)

O njerëz!

Një nga hapësirat më të mëdha të ruajtjes së amanetit, është amaneti i fjalës. Nëpërmjet fjalës shkatërrohen popujt dhe ngrihen shtete, rrënohen kombe dhe ruhen rajone të tëra! Sa e sa fjalë tradhtare thuhen pa asnjë përgjegjësi dhe ai që i thotë bie për shkak të saj në zjarr aq thellë, sa ia kalon largësisë nga lindja në perëndim! Sa e sa fjalë bëhen shkak për shkatërrimin e një etnie të tërë dhe rrënimin e një strukture të plotë! Sa e sa fjalë të thëna ashtu kot kanë përçarë popuj, prishur familje, tronditur shoqërinë, kanë ndarë mes fëmijës dhe prindit, vëllait dhe vëllait, burrit dhe gruas, fqinjit dhe fqinjit dhe kështu është prishur dashuria dhe harmonia mes të afërmve.

Sa e sa fjalë të pavërteta të zhveshura nga amaneti u kanë hyrë në hak të tjerëve, janë ndarë me to prona dhe janë grabitur me to pasuri! Me mashtrime, falsifikime dhe lloj-lloj hilesh është mbushur kjo botë, për shkak se ka humbur besa e burrave, ndaj

nuk kemi pse të çuditemi pse nuk ka siguri dhe nuk ka lumturi dhe përparim!

Kini frikë Allahun, o muslimanë, dhe jepini hakun çdo amaneti dhe mundohuni të qëndroni sa më pranë së vërtetës dhe të bëni sa më shumë të mira me shpresë që të fitoni mëshirën e Zotit tuaj. **"O besimtarë! Mos e tradhtoni Allahun dhe të Dërguarin e mos i tradhtoni amanetet me vetëdije."** (Enfal: 27.)

Allahu na begatoftë mua dhe juve nëpërmjet Kuranit dhe Sunetit dhe na dhëntë përfitim nga ajetet dhe urtësitë, me të vërtetë Ai është Dëgjuesi dhe Ai që i përgjigjet lutjes! I kërkoj falje Allahut për vete dhe për ju, ndaj kërkojini falje Allahut dhe pendohuni para Tij, se me të vërtetë Ai është Falës i madh dhe Mëshirëbërës.

Hytbja e dytë:

Falënderimi i takon Allahut, falënderimet e shumta, të përshpirtshme dhe të pashtershme janë për Zotin dhe Krijuesin tonë. Dëshmoj se nuk ka hyj tjetër veç Allahut, të vetëm e të pashoq dhe dëshmoj se Muhamedi është robi dhe i Dërguari i Tij. Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të, familjen dhe shokët e tij.

Kini frikë Zotin, o njerëz, dhe dijeni se amaneti është një peshë e rëndë dhe një përgjegjësi e madhe! Allahu atë ua ofroi qiejve, tokës dhe maleve, por ato refuzuan ta mbanin dhe u frikësuan ta pranojnë atë, kurse njeriu e pranoi, sepse është i padijshëm dhe i padrejtë.

Ibn Abasi thotë: *"Amaneti janë detyrimet, të cilat Allahu ia ofroi qiejve, tokës dhe maleve që nëse e mbajnë do të shpërblehen, por nëse nuk e mbajnë do të ndëshkohen. Ato nuk e pëlqyen këtë dhe u frikësuan pa dashur të mëkatojnë ndaj Allahut, por edhe për shkak të vlerës së madhe që i dhanë fesë së Allahut dhe frikës, se nuk do të mund ta përballonin siç duhet atë. Më pas Allahu ia ofroi Ademit dhe ai e pranoi atë për shkak të padijes që mbart njeriu në vetvete dhe padrejtësisë që ai i bën shpirtit të vet. Nuk kaloi ndonjë kohë e gjatë nga ajo ditë, por vetëm sa koha nga ikindia e deri në darkë dhe Ademi ra në gabim."*

O njerëz! Amaneti është një nga themelet ku ngrihen popujt, është baza e palëkundshme e shteteve. Është dyshemeja e sigurisë dhe e drejtësisë, është godina e krenarisë dhe e lavdisë. Kur një popull e humb amanetin furtunat e shkatërrimit kanë për të fryrë për të, vrasja, varfëria, nëpërkëmbja e pasurisë dhe e nderit do të vijnë si pasoja të mungesës së saj. Historianët tregojnë se kur muslimanët çliruan vendin e quajtur Medain në Irak në kohën e kalifit të drejtë Omer ibn Hatabi, komandanti i ushtrisë muslimane Sad ibn Vekasi hyri në pallatin e Kisras, perandorit pers. Ushtarët muslimanë morën atje një plaçkë të madhe lufte dhe thesare të shumta të mbretërve persë, si ar, argjend, kuaj, bagëti, drithë... etj. Sadi i dërgoi këto tek Omeri, i pari i muslimanëve dhe ata i mbartën me besnikërinë dhe ndershmërinë më të madhe. Kur arritën tek Omeri, ai u tha: *"Ata që i kanë mbartur këto qenkan njerëz të besës."* Dhe Aliu që ishte aty pranë tha: *"O Prijësi i Besimtarëve, ti je treguar i besës ndaj edhe vartësit e tu janë treguar të tillë, e nëse do të ishe shpërdorues edhe ata do të ishin të tillë."*

Çdo njeri që ka një detyrë drejtuese apo një funksion të lartë, ai ndodhet në pozitën e një shembulli për ata që ka nën vete, qofshin këta vartës, grua apo fëmijë. Të kenë frikë Zotin për amanetin që kanë marrë, dhe të mbajnë përgjegjësinë që u takon, dhe për detyrën që u është ngarkuar.

Hudhejfe ibn Jemani ka thënë: *"I Dërguari i Allahut (Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të) na ka thënë dy gjëra, njërën prej të cilave unë e kam parë të realizohet dhe jam duke pritur tjetrën. Na ka treguar se amaneti u vendos në thellësi të zemrave të burrave, më pas zbriti Kurani dhe ata punuan çfarë ka në Kuran dhe çfarë ka në Sunet. Më pas ai na ka treguar se amaneti do të largohet duke thënë: Një njeri duke fjetur gjumë i largohet amaneti nga zemra dhe i ngelet gjurma e tij si një grimë. Më pas përsëri fle gjumë dhe i largohet amaneti nga zemra dhe i ngelet gjurma e tij si një flluskë, nga ato që kur të bie ndonjë copë prushi në këmbë të fryhet dhe pastaj e sheh se është çarë dhe s'ka gjë në të... Dhe kështu njerëzit shesin e blejnë, dhe vështirë se gjen ndonjërin, që e ruan amanetin. Aq sa do të thuhet: te fisi filan ka një njeri besnik! E do të thuhet për ndonjë njeri: çfarë burri që është! Sa i mençur dhe i zgjuar që është! E në zemrën e tij nuk ka besim, as sa fara e sinapit!"* (E përcjell Buhari dhe Muslimi.)

Kjo është një nga shenjat e Kiametit, o njerëz, dhe një paralajmërim për keq. Ebu Hurejra tregon: *Një herë kur i Dërguari i Allahut po fliste, një beduin erdhi dhe i tha: Kur do të bëhet Kiameti? Profeti i tha: "Kur të humbasë amaneti atëherë prite Kiametin." Dhe ai e pyeti: Si humbet amaneti? I Dërguari i Allahut tha: "Kur çështjet t'i jepen në dorë atyre që nuk u takon, atëherë prite Kiametin."* (E përcjell Buhari.)

O Allah, bekoje dhe nderoje Muhamedin dhe familjen e tij, ashtu siç e ke bekuar Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit! Ti në të gjitha botët je i madhëruar!

O Allah, fali besimtarët dhe besimtaret!

O Zot, nderoji dhe krenoji besimtarët e devotshëm dhe udhëzoji gabimtarët!

O Zot, zbardhi fytyrat tona Ditën kur do të ketë fytyra që zbardhen dhe fytyra që nxihen!

O Zot, na ndero dhe mos na poshtëro, na e shto begatinë dhe mos na e pakëso, na merr nën kujdes dhe mos na braktis!

O Zot, ne të kërkojmë mbrojtje nga dështimi, nga përcaktimi i keq dhe fyerjet e armiqve!

O Allah, Ty të takon lavdërimi derisa të jesh i kënaqur prej nesh dhe përsëri Ty të përket lavdërimi edhe pasi të kënaqesh.

Hytbe nr. 72

Zekati

Hytbja e parë:

Falënderimi i takon Allahut, që ka bërë zekatin një nga shtyllat e Islamit. Një detyrim për të pasurit dhe pastrim për ta nga gjynahet dhe koprracia, ngushëllim për të varfrit, të vejat dhe jetimët. E falënderoj Atë për mirësinë e Islamit dhe i jam mirënjohës Allahut për çdo begati dhe favor të Tij. Dëshmoj se s'ka zot tjetër veç Allahut, të vetëm e të pashoq dhe se Muhamedi është i dërguari dhe robi i Tij. Ai ka nxitur për dhënien e zekatit dhe ka qortuar për mosdhënien e tij. Paqja e Allahut dhe bekimi i Tij qoftë mbi Profetin tonë, familjen dhe shokët e tij.

O njerëz! Kini frikë Zotin dhe kushtojini rëndësi dhënies së zekatit, sepse zekati ka një rëndësi të madhe në Islam. Zekati është një nga shtyllat e Islamit dhe shoqërues i namazit në shumë ajete të Kuranit. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) i kushtonte zekatit një rëndësi të veçantë, ai dërgonte mbledhësit e zekatit te të pasurit për t'u dhënë më pas nevojtarëve, dhe atyre që e meritonin, dhe me këtë gjë lironte nga detyrimi edhe të pasurit. Pas tij kështu vepruan edhe Kalifët e Drejtë. Kur disa fise pas vdekjes së Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) nuk donin të jepnin zekatin Ebu Bekri, Kalifi i parë i Islamit luftoi kundra tyre për këtë shkak, derisa ata iu nënshtruan ligjit të Zotit. Ai deklaroi duke thënë: *"Do t'i luftoj ata që bëjnë dallim mes namazit dhe zekatit."*

O njerëz, ruajuni nga ndëshkimi i atij që nuk jep zekatin, Allahu i Madhëruar thotë: **"Ata që bëhen koprracë me të mirat që ua ka dhënë Allahu, kurrsesi të mos mendojnë se kështu është më mirë për ta! Jo, kjo është më keq për ata! Ajo që kanë grumbulluar do t'u ngarkohet atyre në qafë Ditën e Kiametit. E Allahut është trashëgimia e qiejve dhe e Tokës dhe Allahu e di mirë ç'punoni ju."** (Ali-Imran: 180.)

I Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *"Atij që Allahu i ka dhënë pasuri dhe nuk e jep zekatin, ajo do t'i shndërrohet Ditën e Kiametit në një gjarpër helmues me dy gjuhë, që e mbërthen nga goja dhe i thotë: Unë jam pasuria jote! Unë jam thesari yt!* Dhe më pas Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) recitoi ajetin e mësipërm. (E përcjell Buhari.)

Allahu në Kuran thotë: **"Ata që grumbullojnë ar dhe argjend dhe nuk e shpenzojnë për hir të Allahut, paralajmëroji me dënim të dhembshëm. Do të vijë dita, kur** (thesaret e mbledhura) **do të digjen në zjarrin e Xhehenemit dhe me to do të damkoset balli, anët dhe shpina e tyre e do t'u thuhet: "Kjo është ajo që keni grumbulluar për veten; pra, shijoni atë që grumbulluat!"** (Teube: 34-35.)

Përcillet nga Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) se ka thënë: *"Çdo njeri që zotëron ar dhe argjend dhe nuk e jep hakun e tyre, atij Ditën e Kiametit do t'i vishen pllaka prej zjarri, të përvëluara në zjarrin e Xhehenemit. E me to do t'i digjen anët, balli dhe shpina e tij. Sa herë që të ftohen do t'i rivihen të nxehta dhe kjo do të ndodhë atë ditë, kur dita do të jetë e gjatë sa pesëdhjetë mijë vjet. Kështu do të vuajë derisa Allahu të gjykojë mes njerëzve dhe ai të marrë rrugën e tij për në Xhenet, ose për në Zjarr."* (E përcjell Muslimi.)

O njerëz! Thesari për të cilin kërcënon Allahu është ajo pasuri, që nuk i jepet zekati dhe nuk është qëllimi te pasuria që fshihet apo groposet, siç mendojnë disa njerëz! Ibn Omeri thotë: *"Çdo pasuri që i jepet zekati nuk quhet thesar, edhe nëse është groposur poshtë shtatë tokave. Nëse nuk i jepet zekati pasurisë është thesar edhe nëse gjendet mbi sipërfaqen e tokës."*

O musliman! Zekati detyrohet për katër lloj pasurish: Për monedhat, mallin e tregtisë, bagëtitë e imta dhe të trasha dhe për kulturat bujqësore.

Te monedhat, paratë, hyn ari dhe argjendi, si dhe të gjitha kartëmonedhat e sotme që luajnë sot rolin e parasë. Te mallrat e tregtisë hyn çdo mall që shitet, si veshmbathje, ushqime, mallra industriale, materiale ndërtimi, pjesë këmbimi... etj. Po kështu këtu futen edhe tokat, ndërtesat që janë për t'u shitur, po ashtu edhe kafshët e punës, që vihen për tregti. Te kulturat bujqësore futen drithërat dhe frutat, dhe te bagëtia futen deveja, lopa, delja dhe dhia me cilësitë dhe kriteret që shpjegohen nëpër librat e fesë.

Ajo që na intereson neve tani janë dy llojet e para, paratë dhe malli që përdoret për tregti, pasi këto të dyja gjenden më së shumti edhe në duart e qytetarëve.

Për sa i përket parave, nëse ato arrijnë nisabin, pra, sasinë e caktuar apo edhe më shumë dhe u ka kaluar atyre një vit që gjenden në dorën e pronarit të tyre, atëherë është e detyrueshme që për to të nxirret si zekat një e dyzeta pjesë, apo 2.5% e shumës. Ndërsa për shtimin apo fitimin plus nuk është e nevojshme të numërohet një vit i ri, por merret në bazë të vitit që ka pasur kapitali fillestar i tij.

Po ashtu zekati është i detyruar edhe për pasurinë e dhënë borxh, i është kthyer apo gjendet në duart e borxhlinjve, të cilët kanë mundësi ta kthejnë atë. Qoftë ky borxh në para apo në mall apo në qira. Në këtë rast duhet dhënë zekati çdo vit, sikur borxhdhënësi ta kishte në duart e tij këtë pasuri.

Por nëse borxhi i është dhënë një njeriu që ka vështirësi në larjen e tij dhe borxhdhënësi nuk është në gjendje, që në çdo çast t'ia marrë atë, atëherë ai do të japë zekat për atë vetëm kur t'i kthehet dhe vetëm për një vit, sipas mendimit më të saktë.

Mallrave të tregtisë u bëhet bilanci i vlerës në para një herë në vit, ose duke bërë bilancin e çmimit me të cilin i ka blerë. Pra, në këtë rast bëhet bilanci i çmimeve me të cilën ai i ka blerë, në atë kohë kur i ka blerë, pavarësisht çmimit që ka ai mbas një viti, më të lartë ose më të ulët dhe për këtë nxirret një e dyzeta, apo 2.5% e vlerës.

Pronarët e dyqaneve të mallrave të ndryshme duhet që çdo vit t'i bëjnë mirë llogaritë që të vlerësojnë sa më saktë shumën e përgjithshme vjetore të xhiros, që

edhe zekatin ta japin aq sa u takon. Njeriu duhet të ketë frikë Allahun për këtë dhe ta marrë në llogari vetveten, ashtu siç do të merrte në llogari ortakun e tij, nëse do të kishte, që zekati, i cili është detyrim që e ka urdhëruar Zoti të jepet ashtu siç duhet. Për sa i përket tokave, ndërtesave, dyqaneve apo makinave që nuk jepen me qira, për to nuk jepet zekat. Ndërsa ato gjëra që përdoren për t'u dhënë me qira, gjithashtu nuk jepet zekat, por jepet zekat për qiranë që merret, nëse shuma arrin vlerën e caktuar, pra, nisabin dhe nëse ka mbushur vitin, apo kjo qira në çastin e marrjes bashkë me paratë e tjera, që ka njeriu kanë plotësuar dy kushtet e zekatit, shumën e caktuar dhe vitin.

O musliman, Allahu e ka bërë të qartë se kujt i jepet zekati në ajetin që thotë: **"Lëmosha e zekatit është vetëm për të varfrit, për nevojtarët, për ata që janë ngarkuar me mbledhjen dhe administrimin e tij, atyre që u duhen përfituar zemrat, për lirimin e skllevërve, për të rënduarit nga borxhet, për** (luftëtarët në) **rrugën e Allahut dhe për udhëtarët e mbetur rrugëve. Këto janë detyrat e vëna prej Allahut. Vërtet, Allahu është i Gjithëdijshëm dhe i Urtë."** (Teube: 60.)

Nuk lejohet që zekati t'u jepet të tjerëve, atyre që nuk hyjnë te këto tetë kategori, madje është i pavlefshëm.

Dy gjëra duhet të kesh parasysh, o musliman: **E para,** të japësh zekatin në kohë dhe të plotë. Dhe **e dyta**, t'ua japësh zekatin këtyre tetë kategorive që përmendëm.

Të varfër dhe nevojtarë janë ata që nuk kanë asnjë mundësi financiare për të jetuar, ose ajo që kanë nuk u mjafton. Këtyre u jepet aq sa u nevojitet, ose sa u nevojitet për një vit derisa të vijë viti tjetër për të dhënë zekatin tjetër.

Zekati i jepet edhe atij që ka hyrë në borxh, duke dashur të pajtojë njerëzit dhe familjet apo fiset, pra, ai që merr borxh për të tjerët. Si dhe ai që merr borxh për vete dhe nuk ka mundësi për ta larë atë. Zekati i jepet udhëtarit, që nuk i ka mbetur gjë për të vazhduar rrugën, e kanë vjedhur apo i kanë humbur paratë, që i ka pasur me vete. I jepet aq sa i nevojitet për të vazhduar rrugën deri në vendin e tij, edhe nëse në vendin e tij, ai mund të jetë i pasur.

O njerëz mos ia jepni zekatin atyre njerëzve, të cilët i keni detyrë për t'i mbajtur, fëmijë apo prindër qofshin ata dhe mos e zhvlerësoni zukatin, duke ua përmendur këtë të mirë njerëzve. Mos u tregoni kryelartë ndaj atyre që u jepni zekatin. Falënderoni Allahun për këtë pasuri që ju ka dhuruar dhe dijeni se zekati e shton dhe e pastron pasurinë tuaj. Të zhvesh edhe ty, o njeri, nga vesi i koprracisë dhe të bën të mëshirshëm dhe të dashur ndaj muslimanëve. Kështu ruhet pasuria, ruhet edhe vetja nga belatë dhe sëmundjet. Dhënia e zekatit bëhet shkak që muslimanët të luten për ty me gjithë zemër, ndaj kënaqu me këtë mirësi të madhe dhe mos u shtrëngo në dhënien e zekatit.

O ju, që u lypni njerëzve dhe që merrni zekatin! Dijeni se zekati nuk lejohet për atë që ka aq sa i mjafton për një vit. Nuk lejohet as për atë që është i fuqishëm dhe ka mundësi të punojë për të siguruar jetesën. Ai që e merr këtë para jo me qëllimin për të plotësuar nevojat e domosdoshme që ka, por për të shtuar paratë e tij, apo ka mundësi

ta sigurojë jetën duke punuar, ai është duke marrë diçka haram, merr prush nga zjarri i Xhehenemit.

Nga Profeti përcillet të ketë thënë, se ai që u lyp njerëzve pa pasur nevojë, po vetëm për të shtuar pasurin e tij, një njeri i tillë nuk merr gjë tjetër vetëm se një prush të zjarrtë. Ky njeri do të vijë Ditën Kiametit pa pasur në faqen e tij copë mishi.

Shumë prej atyre që lypin gënjejnë, duke u hequr si të sëmurë dhe të varfër, ndërkohë që nuk janë të tillë. Këta njerëz edhe nëse i mashtrojnë të tjerët, ata nuk mundet ta mashtrojnë dot Allahun dhe këta njerëz nuk e kanë frikë Zotin.

O Zot, na mjafto me hallallin tënd dhe na mbaj larg haramit! Na mjafto me bindje ndaj Teje dhe larg gjynaheve! Na mjafto me mirësinë Tënde ndaj kushdo tjetër!

"Merr nga pasuria e tyre lëmoshë me të cilën t'i pastrosh ata dhe t'ua rrisësh veprat e mira! Lutu për ta, sepse lutja jote është vërtet qetësim për ata. Allahu dëgjon dhe di gjithçka. A nuk e dinë ata se Allahu është Ai që pranon pendimin dhe bamirësinë nga robërit e Vet, dhe se Ai është Pranuesi i pendimeve dhe Mëshirëploti? Thuaj: "Punoni, se Allahu, i Dërguari i Tij dhe besimtarët do të shohin punën tuaj. Së shpejti do të ktheheni tek Ai që di të dukshmen dhe të padukshmen e Ai do t'ju njoftojë për atë që keni bërë." (Teube: 103-105.)

Hytbja e dytë

Falënderimi i takon Allahut të vetëm e të pashoq, paqja dhe uratat më të mira qofshin për Profetin e fundit, pas të cili nuk ka më Profet.

O njerëz! Kini frikë Allahun në çdo kohë dhe jepni zekatin e pasurisë tuaj me dëshirë! Konkuroni në punë të mira, sepse sadakaja dhe zekati do të jenë argument dëshmues për ju Ditën e Kiametit. Dhe mos harroni se zekati është shtylla e tretë e Islamit.

O musliman! Allahu e ka ligjëruar zekatin për qëllime madhore dhe për dobi të shumta që përfitojnë si ai që e jep zekatin ashtu edhe ai që e merr. Ata që e japin zekatin me besim dhe sinqeritet për hir të Allahut, kjo tregon një shenjë të besimit të tyre, e ky zekat është një shkak për të fituar mëshirën dhe faljen e Allahut.

"Ata që japin nga pasuria e tyre natën dhe ditën, fshehurazi dhe haptazi, do të kenë shpërblim te Zoti tyre; ata nuk do të kenë pse të frikësohen apo pikëllohen." (Bekare: 274.)

Zekati e pastron njeriun nga gjynahet, e pastron atë nga koprracia dhe nga vese të tjera. Zekati e bën atë një njeri të zgjedhur, të denjë për të qëndruar në praninë e Allahut, në Shtëpinë e Paqes, sepse Ai ka vendosur që aty të mos hyjë asnjë dorështrënguar. Sa e sa mirësi ka njeriu nga dhënia e zekatit. Zekati të shpëton nga zemërimi dhe ndëshkimi i Allahut, për shkak të mëkateve të tua, o njeri! Të shpëton nga hallet dhe sikletet e çdolloj forme. Allahu i Lartësuar thotë: **"Merr nga pasuria e tyre lëmoshë me të cilën t'i pastrosh ata dhe t'ua rrisësh veprat e mira! Lutu për ta, sepse lutja jote është vërtet qetësim për ata. Allahu dëgjon dhe di**

gjithçka.” (Teube: 103.) Dhënia e zekatit pastron pasurinë nga gjërat që mund të bëhen shkak për humbjen dhe shkatërrimin e kësaj pasurie. Zekati i jep mbarësi pasurisë, e shton dhe e begaton atë. Profeti i Zotit thotë: *“Pasuria nuk pakësohet nga sadakaja.”* Dhe Allahu thotë: **“Ai ua zëvendëson atë që e ndani ju; Ai është Dhuruesi më i mirë.”** (Sebe: 39.) Pra, Allahu ua zëvendëson atë pasuri që jepni me diçka më të mirë, sesa ajo që keni dhënë. Profeti (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të*) thotë: *“Allahu ka thënë: “Shpenzo, o biri i Ademit, që të shpenzohet për ty.”* (E përcjell Buhari.)

Allahu është aq i Pasur, sa pasuria e Tij asnjëherë nuk mbaron, është aq Bujar sa nuk e rëndojnë dhuratat që jep dhe është Mirënjohës që ta shumëfishon shpërblimin për çdo shpenzim që ti bën për hir të Tij, në këtë botë dhe në tjetrën. Në një hadith të Profetit thuhet: *“Ai që e jep zekatin e pasurisë së tij, atij i largohet e keqja që ka.”* (E përcjell Taberani dhe është i saktë.)

O musliman, pasurisë që nuk i jepet zekati është bela për atë që e ka. Është ndjellës i fatkeqësive në këtë botë dhe në tjetrën.

Kini frikë Allahun, o njerëz, dhe jepni zekatin e pasurisë tuaj, me dëshirë dhe sinqeritet ndaj Allahut, të fitoni shpërblimin e tij në këtë dynja dhe në Ahiret. Për ju do të mjaftonte fjala e Allahut: **“...ata që japin zekatin, të cilët e ruajnë nderin e tyre** (nga marrëdhëniet e jashtëligjshme), **përveçse me gratë e tyre, ose me skllavet që kanë në zotërim - dhe për këtë nuk janë fajtorë, ndërsa ata që kërkojnë përtej kësaj, pikërisht ata janë shkelës** (të kufijve), **të cilët u përmbahen amaneteve dhe detyrimeve të marra dhe të cilët i kryejnë rregullisht faljet. Pikërisht ata do të jenë trashëgimtarët, që do ta trashëgojnë Firdeusin, ku do të qëndrojnë përjetësisht.”** (Muminun: 4-11.)

O Zot, bekoje Muhamedin dhe familjen e tij dhe qofsh i kënaqur nga ata që e pasuan prej shokëve të tij dhe ata që erdhën pas tyre.

O Zot, bekoje Muhamedin dhe familjen e Muhamedit, ashtu siç e ke bekuar Ibrahimin dhe familjen e Ibrahimit, Ti në të gjitha botët je i lavdëruar.

O Zot, fali besimtarët dhe besimtaret, të gjallët dhe të vdekurit!

O Zot, ndihmoje Islamin dhe muslimanët dhe poshtëroji ata që poshtërojnë fenë!

O Zot, mëshirona, sepse Ti me të vërtetë me ne je i Mëshirshëm dhe mos na ndëshko, sepse Ti vërtetë për këtë mundesh!

O Zot, na i zbardh fytyrat tona Ditën kur do të ketë fytyra që do të zbardhen dhe do të nxihen!

O Zot, na ndero dhe mos na poshtëro, na e shto begatinë dhe mos na e pakëso atë!

O Zot, na mbro nga përfundimi i keq dhe përcaktimi jo i mirë, na ruaj nga talljet e armiqve tanë!

I lartësuar qoftë Zoti yt, Zoti i Madhështisë e i Lavdisë, mbi çfarë i veshin ata! Paqja qoftë mbi të dërguarit dhe të gjitha Lëvdatat e falënderimet qofshin për Allahun, Zotin e botëve!